

INDO-
CHINA

Vol. I.

524

CARL BOCK,
Buchbinder.
HAUPTPLATZ
RIED.

ISOCRATIS
O R A T I O N E S.

RECOGNOVIT PRAEFATUS EST INDICEM NOMINUM ADDIDIT

GUSTAVUS EDUARDUS BENSELER.

VOL. I.

LIPSIAE
SUMPTIBUS ET TYPIS B. G. TEUBNERI.
MDCCLXXII.

PRAEFATIO.

Postquam Bekkerus novum nobis dedit Isocratem, viri, qui in emendandis Isocratis scriptis sunt versati, duplicem inierunt viam. Baiterus et Sauppius Urbinatem codicem constantius etiam secuti hunc librum manu scriptum unicum fere emendationum fontem habuerunt ex eoque circiter ducentos locos a se correctos addiderunt quinque millibus a Bekkero ex eodem codice emendatis. Guilielmus Dindorfius contra in Panegyrico et ego in Areopagitico usum Isocratis et rationem dicendi ex testimoniis veterum et ipsa orationum natura et indole perspicuam potiore habuimus et inde scriptorem hic illic esse corrigendum docuimus. Baitero et Sauppio igitur summa lex in verbis Isocratis constituendis erat: sequere Urbinatem, etiam ubi ex consuetudine Isocratis aliud quid commendari videtur, mea est: sequere Isocratis usum dicendi, etiam ubi ex Urbinate aliud quid commendatur.

Isocrates autem I) τῶν φωνηέντων τὰς παραλλήλους θέσεις ὡς λυούσας τὰς ἀρμονίας τῶν ἤχων καὶ τὴν λεϊότητα τῶν φθόγγων λυμαινομένης παρατείεται, quibus Dionysii verbis adde ex Hermogene: οὐ γὰρ οὐ μόνον τὰ κῶλα συνέχεται τοῖς συμφώνοις ἀλλὰ καὶ πᾶς ὁ λόγος· τοσοῦτον αὐτῷ τῆς εὐφωνίας καὶ τοῦ κάλλους μεμύηκε. Ipse docuisse dicitur: δεῖ τῇ μὲν λέξει τὰ φωνηέντα μὴ συνεπιπίπτειν¹⁾. Ubi igitur in Isocratis scriptis hiatus restat, ibi locus est corruptus aut non Isocrateus. II) Ἄν τε παρομοιώσεις καὶ παρισώσεις καὶ τὰ ἀντίθετα καὶ πᾶς ὁ τῶν τοιούτων σχημάτων κόσμος πολὺς ἐστὶ παρ' αὐτῷ καὶ ὑπερὶ πολλῶν τὴν ἄλλην κατασκευὴν προσισταμένους ταῖς ἀποαῖς. — Περίοδον τε καὶ κύβητα περιλαμβάνειν τὰ νοήματα πειράται ἠνθμοιθεῖ πάνν καὶ οὐ πολὺ ἀπέχοντι τοῦ ποιητικοῦ μέτρον. Haec Dionysius. Ad aequabilitatem igitur membrorum et antithetorum studium animum debet attendere, qui Isocratis verba est restitutus. III) Ἐπιλέγει μὲν ἐν πάνν καὶ τὰ κράτιστα ὀνόματα τίθεισιν· ἀρμόττει δ' αὐτὰ περιέργως. Omnino amat τὴν λέξιν ποικιλίαις κοσμεῖν²⁾ et etiam τοὺς συνδέσμους τοὺς αὐτοὺς μὴ συνεγγυς τιθέναι. Unde disces, Isocratem se non minus in eligendis quam in connectendis verbis diligentissimum praestitisse scriptorem. IV) Ἡ δὲ λέξις, ἢ κέχρηται, καθαρά μὲν ἐστὶν οὐχ ἥττον τῆς Ἀσσίον καὶ οὐδὲν εἰκὴ τιθεῖσα ὄνομα, τὴν τε διάλεκτον ἀκριβοῦσα ἐν τοῖς πάνν τὴν κοινὴν καὶ συνηθεσιότατην· καὶ γὰρ αὐτὴ πέφηνεν ἀπηρχαιωμένων καὶ σημειωδῶν ὀνομάτων τὴν ἀπειροκαλίαν καὶ κέχρηται συμμέτρως. Eiusdem Dionysii verba. Dia-

1) Vide plura in libro meo de hiatu scripto (Frib. 1841. 8.) p. 6—7.

2) V. Or. V. 27. et Spengel. *Συναγ. τεχν.* p. 162. ex Isocr. rhet. (Dion. Longin. 21. πρόσθετος τοὺς συνδέσμους, εἰ θέλοις, ὡς ποιούσιν οἱ Ἰσοκράτειοι.)

lecto igitur usitata eum cum iudicio quidem sed constanter usum esse bene est tenendam. V) *Ἀπαντας γοῦν [Φιλόνικος φησὶν] εὗρισκαν τοὺς λόγους αὐτοῦ τοῖς αὐτοῖς τρόποις τῆς λέξεως κερημένους, ὥστ' ἐν πολλοῖς τεχνικῶς τὰ καθ' ἑκάστα ἐξεργαζόμενοι τοῖς ὅλοις ἀπρεπῆ παντελῶς φαίνεσθαι διὰ τὸ μὴ προσηκόντως τοῖς ὑποκειμένοις τῶν ἡθῶν φράζειν.* At id ipsum, quod Isocrates orationes suas ad unam speciem conformavit eademque sententias iisdem verbis expressas saepius repetiit, ne vir criticus negligat. Poterit inde plures librariorum errores corrigere. VI) *Τάξις δὲ καὶ μερισμοὶ τῶν πραγμάτων καὶ ἡ κατ' ἐπιχείρημα ἐξεργασία καὶ τὸ διαλαμβάνεσθαι τὴν δημοσίαν ἰδίαις μεταβολαῖς καὶ ξένοις ἐπεισοδίοις, τὰ τε ἄλλα, ὅσα περὶ τὴν πραγματικὴν οἰκονομίαν ἐστὶν ἀγαθὰ, πολλῶ μείζονά ἐστι παρ' Ἰσοκράτει καὶ κρείττονα, Isocratem igitur, quae bene excogitaverit, etiam bene disposuisse a Dionysio docetur. Quibus Dionysii praeceptis si addideris VII) Urbinatis bonitatem, quae tanta est, ut non solum Isocratis ceteris codicibus omnibus sed etiam aliorum scriptorum graecorum libris manu scriptis plerisque antistit milibus trecentis¹⁾ (sunt verba Baiteri—Sauppil, qui tamen ipsi in septingentis locis eius lectiones non receperant), eas habebis leges, quas in constituendis Isocratis verbis sum secutus.*

Sunt igitur secundum has leges haecce a me post Bekkerum mutata:

I.

Propter hiatum.

Orat. I. [ἸΣΟΚΡΑΤΟΥΣ] ΠΡΟΣ ΔΗΜΟΝΙΚΟΝ¹⁾. B. (i. e. Bekkerus) D. (i. e. Diindorfus) BS. (i. e. Baiter—Sauppil) ἸΣΟΚΡΑΤΟΥΣ ΠΡΟΣ ΔΗΜΟΝΙΚΟΝ.

Orat. II, 2. ἀγωνίζεσθαι τὴν ἡμέραν c. vulg., B. D. BS. c. Urb. τὴν ἡμέραν βουλευέσθαι. 5. δ' ἐνδυναμῆσθαι. B. D. BS. c. libr. δὲ ἐνδυναμῆσθαι. 8. γ'. B. D. BS. c. libr. γε. 11. ὥστ'. B. D. BS. c. libr. ὥστε. —ἀγωνίζεσθε τὴν ἡμέραν c. vulg., B. D. BS. c. Urb. τὴν ἡμέραν ἀγωνίζεσθε. 32. τ'. B. D. BS. c. libr. τε. 35. δ' ἐπ'. c. Ambr., B. D.²⁾ δὲ ἐπ'. 37. φρόντιζ'. B. D. BS. c. libr. φρόντιζε. 40. θανάσεως³⁾. B. D. BS. c. libr. θανάσε.

1) ἸΣΟΚΡΑΤΟΥΣ unciis inclusi, quia et hiatus 20. λόγος εὐπροσέγγορος. 38. δύνασθαι, ἀνεχόν—τὸ ἴσον—ὀφείλει, ἢ. 49. παντὶ ἐλαττομένους, 40. σώματι εἶναι, quibus addas 7. 21. 34. 48. 24. 32. 11. 36. 35. 37. 3. 9. 11. 34., et verba rara et ab Isocratis usu aliena, veluti φιλοπροσέγγορος, τὰ τῶν τρόπων ἡθῆ, ἐλαττομένους (ea vi ut sit: inferiores ea quam de se praeberant opinione), κόσμος pro εὐνομία, κρατεῖσθαι pro κατέχεσθαι, συγγράφειν, ἀνν, et dialecti diversitas, nam neque θαρσαλέως (7.) neque θέλε (24.) neque συνειδήσεις et εἰδήσεις (16. 44.) Isocrateum est, et non magis coniunctio positivi et comparativi (§. 46.), et mala praeceptorum dispositio, de qua disputavi de hiatu p. 37., ostendunt, rectius ab aliis hanc orationem Isocrati Apolloniatae adscribi.

2) Ubi B. aut D. aut BS. non adscripsi, idem habent, quod ego dedi.

3) Bait. ad h. l. confert I. 44. V, I. 81. 116. XI, 50. Epist. I, 9 IV, 13. VII, 12. IX, 12. ubi μὴ θανάσεως legitur.

Orat. III, 2. κἀκεῖν'. B. D. BS. c. libr. κἀκεῖνο. 7. τ' c. Urb. in Antid., B. D. τε. 9. θεῶν¹⁾ c. Urb. Ambr., B. D. θεῶν ἔδη. 15. τοῦτ' c. Ambr., B. D. τοῦτο. 22. φθῆναι²⁾. B. BS. c. libr. ὀφθῆναι. 50. δ' c. libr., B. b. (berolin.) et D. δέ. 53. κατασιωπάτ'. B. D. BS. c. libr. κατασιωπάτε. 60. [καί]. B. D. BS. c. libr. καί. 61. ἡ³⁾. B. D. BS. c. libr. ἡ ἔν.

Orat. IV, 2. δ'. B. D. BS. c. libr. δέ. 41. δ'. B. D. BS. c. libr. δέ. 45. δ' ἀγῶνας. B. D. BS. c. libr. δὲ ἀγῶνας. 48. διότι⁴⁾ c. Urb. Ambr. Vict., B. D. ὅτι. 57. αὐτῶν⁵⁾ c. vulg. et Ambr. (Vat. 2. in Antid. αὐτῶν), B. D. BS. c. Urb. αὐτοῦ. 60. δ'. B. D. BS. c. libr. δέ. 68. δ' c. Ambr. Med. Ald., B. D. δέ. 73. μ'. B. D. BS. c. libr. με. 83. Ἑλλάδα σύμπασαν⁶⁾ c. vulg. et Laur. in Antid. (vulg. ibi: Ἑλλάδα πάσαν), B. D. BS. c. Urb. Ambr. σύμπασαν Ἑλλάδα. 92. δ' ἤκουσαν c. libr. Antid., B. D. δὲ ἤκουσαν. 93. ἄλλων⁷⁾ c. Urb., B. δὲ ἄλλων. BS. δ' ἄλλων c. libr. Antid. —παρημελήθη⁸⁾ c. vulg., B. D. c. Urb. Ambr. ἡμελήθη. 97. μηδὲ⁹⁾ c. Dionys., B. D. BS. c. libr. οὐδέ. 107. σύμπαντες¹⁰⁾ c. Urb., B. D. BS. σύμπαντες οἱ ἄλλοι (Ambr. ἄλλοι σύμπαντες). 113. ἐφίκοντ' ἡ. B. D. BS. c. libr. ἐφίκοντο; ἡ. 130. δ' c. Med., B. D. BS. δέ. 135. τ'. B. D. BS. c. libr. τε. 144. δ' Ἀταρνεία. B. D. BS. c. libr. δὲ Ἀταρνεία. — δ' ὀλίγω. B. D. BS. c. libr. δὲ ὀλίγω. 146. φανλότητας¹¹⁾. B. D. BS. c. libr. φανλότητα. 149. ἀπόλωνθ'. B. D. BS. c. libr.

1) Cf. IV, 156.

2) Imperia unius eo ceteris praestant, quod facilius alios possunt praevenire, at non eo, quod facilius possunt aspici. Permutata sunt φθῆσονται et ὀφθῆσονται et φθῆναι atque ὀφθῆναι etiam IV, 79. et 87. V. me ad Areop. p. 396. et de hiatu p. 35.

3) De hoc Isocratis usu, secundum quem praepositio post ἡ non repetitur, cf. IV, 51. VI, 92. VIII, 106. IX, 3. 61. XIV, 30. 33. XV, 18. 58. 149. 158. 175. XVI, 3. XX, 19. Epist. IX, 9. V. me de hiatu p. 19.

4) Isocrates ubiqueque διότι usurpavit, id fecisse videtur hiatus evitandi causa. Bait. ad h. l. Cf. V, I. VI, 16. (vulgatum) 24. XIV, 23. XV, 133. 263. XVI, 43. XVIII, 1. 31. Epist. II, 22.

5) I. e. Θηβαίων.

6) Cf. IV, 185. V, 70. V. me de hiatu p. 13.

7) Causa his verbis additur, cur Peloponnesii privatim suae salutis rationem habuerint. Delendum igitur δέ.

8) Usus est Isocrates hoc verbo composito post vocales etiam XIV, 60. et XV, 168. Significatur: praetereundo negligitur. V. Dind. ad h. l. et me de hiatu p. 12.

9) Sententia: et ne hoc quidem iis satis fuisse censuerim, sed audacius etiam quid conaturi fuissent, si ceteri id sivissent. V. me de hiatu p. 14.

10) Cf. locum simillimum IV, 98. ubi etiam οἱ ἄλλοι est supplementum. V. me de hiatu p. 13.

11) Isocratem plurales uti ἀργίαι, ἀνθάδειαι, ἔνδειαι, εὐπορίαι, ἰσότητες, καινότητες, μετριότητες, πενίαι, πρᾶοιότητες, σεμνότητες et

ἀπόλοντο. 156. ἐπηράσαντ'. B. D. BS. c. libr. ἐπηράσαντο. — τοιαύτ'. B. D. BS. c. libr. τοιαύτα. 175. ὡς ὁ c. Ambr., B. D. ὡς τὸ ὁ. 178. δ'. B. D. BS. c. libr. δέ. 189. μεγάλ' ὑπισχνουμένοις. B. D. BS. c. Urb. Ambr. Viet. μεγάλα ὑπισχνουμένοις. Vulg. μεγάλας τὰς ὑποσχέσεις ποιουμένοις. — τ'. B. D. BS. c. libr. τε.

Orat. V, 14. [καί] οὐδέν¹⁾. B. D. BS. c. libr. καὶ οὐδέν. 38. καὶ [ὡς²⁾]. B. D. BS. c. libr. καὶ ὡς. 47. ὡστ'. B. D. BS. c. libr. ὡστε. 49. δ' οὐδέν. B. D. BS. c. libr. δὲ οὐδέν. 53. δ' ὁμόροις c. Ambr., B. D. δὲ ὁμόροις. 55. δὲ τὰ πράγματ' αὐτῶν περιέστημεν³⁾ c. vulg. (qui tamen πράγματα), B. D. BS. c. Urb. δ' αὐτῶν περιέστημεν τὰ πράγματα. 83. περὶ ὧν⁴⁾ c. vulg., B. D. BS. c. Urb. ὧν. 92. τ'. B. D. BS. c. libr. τε. 100. κείνας c. Ald. Med., B. BS. ἐκείνας⁵⁾. 115. ἥπερ⁶⁾ c. vulg., B. D. BS. c. Urb. ἦ. 150. σ'. B. D. BS. c. libr. σε.

Orat. VI, 9. δ' ἡμᾶς. Laur. δὲ ἡμᾶς, B. D. BS. δὲ καὶ ἡμᾶς. 16. διότι⁷⁾ c. vulg., B. D. BS. c. Urb. ὅτι. 17. εἰς Δελφούς ἀφίκοντο c. Ambr., B. D. BS. ἀφίκοντο εἰς Δελφούς. 37. δ' ἀγνοουμένοι. B. D. BS. c. libr. δὲ ἀγνοουμένοι. 43. ὡστ'. B. D. BS. c. libr. ὡστε. 52. δ' c. libr., B. b.⁸⁾ D. δέ. 56. ἔστιν c. Med. Ald., B. D. ἔστι. 73. Σικελίαν⁹⁾ c. Ambr. Med., B. D. BS. Σικελίαν καὶ Ἰταλίαν. 74. ὄσ'. B. D. BS. c. libr.

similes amasse discas ex Exc. VII. ad Isocr. Brem., et librarios eiusmodi locis offendisse demonstravi ad Areop. 107. et contuli VI, 30. 52. 78. VII, 4. VIII, 19. XII, 44. XV, 208. 229. ubi a Bekkero plurales sunt recepti, et VI, 78. VIII, 142. XIII, 9. ubi ego eos recepi.

1) Ἐξὸν ubique sic sine copula additur ab Isocrate.

2) Orator id vult: quia summis premuntur miseris, similes sunt privatim rixantibus. Non duo affert argumenta: quod miseris sint et quod similes privatim rixantibus. V. me de hiatu p. 18.

3) Cf. VI, 47. VII, 81. VIII, 59. XV, 120. ubi eadem collocatio, quam ego hic c. vulg. dedi.

4) Praepositio cum relativo loco praepositionis cum demonstrativo, quod a relativo excipitur, a Graecis ponitur. VI, 87. VIII, 26. XII, 47. 68. 79. IX, 42. XV, 17. V. me de hiatu p. 18. et ad Areop. p. 398.

5) Κείνος legitur post vocalem IV, 18. V, 36. 57. VIII, 115. X, 50. XI, 36. XII, 41. quibus in locis ante Bekkerum ἐκείνος legebatur. His adde V, 132. XII, 11. 78. 138. 150. 190. XV, 259. XIX, 29. ubi iam ante Bekkerum κείνος legebatur. Corrigenda erant e con. XVIII, 40. et XIX, 6.

6) Περὶ ab Isocrate ad relativa aliasque particulas tum maxime adicitur, si vocalis sequitur. Cf. XIV, 34. 36. 37. VI, 100. et de ἐπειδή-περὶ VI, 65. εἴπερ XV, 17. ἐάνπερ XV, 28. ὅθενπερ XVI, 15. Vide me de hiatu p. 17.

7) V. me ad Areop. 413.

8) B. b. significat berolinensem, B. o. oxoniensem Bekkerum.

9) In enumerandis terris, ad quas Lacedaemonii confugere poterant, magis Siciliae, cuius insulae incolis Lacedaemonii saepe subsidio iverant, quam Italiae locus esse videtur. V. me de hiatu p. 21.

ῥσα. Urb. habet ῥσα correctum. 84. ὑπομείναιμεν¹⁾ c. Urb., B. D. BS. ὑπομείναι.

Orat. VII, 16. δ'. B. D. BS. c. libr. δέ. 39. ἐπιμελεῖσθαι τῆς εὐταξίας²⁾ c. vulg., B. D. BS. c. Urb. τῆς εὐταξίας ἐπιμελεῖσθαι. 42. ζημίας c. Urb., B. ζημίας [βουλήσεσθαι]. Vulg. ζημίας βουλήσεσθαι. 57. γ'. B. D. BS. c. libr. γε. 59. γεγενῆσθαι τῶν πολιτῶν c. vulg., B. γεγενῆσθαι [τῶν πολιτῶν]. Urb. loco τῶν πολιτῶν tres literas habuit, quarum ultima ν. 67. τῆς δημοκρατίας³⁾ c. vulg., B. D. BS. c. Urb. τοῦ δήμου. 77. τοιαύτ' c. Ambr., B. D. τοιαύτα. 80. ὡστ'. B. BS. c. libr. ὡστε.

Orat. VIII, 14. [καί] ὅτι⁴⁾. B. D. BS. c. libr. καὶ ὅτι. 25. πόλλ'. B. D. BS. c. libr. πολλά. 36. πείσαι τοὺς ἀκούοντας c. vulg. et Scaph., B. D. c. Urb. τοὺς ἀκούοντας πείσαι. 44. ἀλλ' c. Ambr. Scaph. libr. Antid. Dionys., B. D. ἀλλά. — ἐκείνων⁵⁾ c. Urb. Ambr. Laur. in Antid. Dionys., B. D. ἐκείνων. 50. ὀλίγον c. libr., B. o. ὀλίγου. 115. νομίζετε πονηρῶς ἔχειν⁶⁾ c. vulg. Scaph., B. D. BS. c. Urb. πονηρῶς ἔχειν νομίζετε. 145. ἠγά⁷⁾. B. D. BS. c. libr. ἠ ἐγά.

Orat. IX, 17. δ' c. Ambr., B. D. δέ. 19. δ' c. Ambr., P. D. δέ. 30. σῶμ'. B. D. BS. c. libr. σῶμα. 33. τ'. B. D. BS. c. libr. τε. 39. οὐθ'. B. D. BS. c. libr. οὔτε. 53. πλείστ' c. Ambr., B. D. πλείστα. 54. δ' c. Ambr., B. D. δέ. 56. τοῦτο⁸⁾ c. Urb. pr., B. D. BS. αὐτόν τε. 57. δ' c. Ambr., B. D. δέ. 60. ὡστ' c. Ambr., B. D. ὡστε. 62. δ' ἠναγκάσθη. B. D. BS. c. libr. δὲ ἠναγκάσθη. 72. δ' ἀνακτας. B. D. BS. c. libr. δὲ ἀνακτας. — δ' ἀνάσσει. B. D. BS. c. libr. δὲ ἀνάσσει. 74. [ἐξενεχθῆναι]⁹⁾. B. D. BS. c. libr. ἐξενεχθῆναι.

Orat. X, 8. ἦ¹⁰⁾. B. D. BS. c. libr. ἦ ὁ. 52. ὡστ'. B. D. BS. c. libr. ὡστε.

1) Orator ponit hanc ut rem, quam prae Lacedaemoniorum virtutibus minime ratam fieri censet, quae igitur sola nititur cogitatione. V. Kühner. Gramm. gr. §. 827. et me ad Areop. p. 400. et de hiatu p. 21.

2) Cf. VII, 37.

3) Democratiae actiones adscribuntur etiam VII, 27. 66. III, 15. XII, 131. 138. 147. V. me ad Areop. p. 337.

4) Ὅτι hic est: quia.

5) Τίς collectivorum rationem sequitur, unde id saepius pluralis numerus pronominum excipit. Cf. VIII, 93. et 139. V. me de hiatu p. 14. et Bait. ad Isocr. Brem. p. 215.

6) Hunc verum esse ordinem perspicies etiam ex iis, quae his respondent: ἠγείσθε πάντα τὰ δέοντα πράττειν.

7) Sic XII, 148. nunc est scriptum pro ἂ ἐγά et V, 23. pro εἰς τό. V. me de hiatu p. 23. et ad Areop. 408. et Bait. ad Isocr. Brem. p. 219.

8) Id est, quod Conon dux erat. Hoc enim per Evagoram factum.

9) Καί (etiam), quod post Ἑλλάδα sequitur, fecit, ut verbum hic aliquod adderetur. V. me ad h. l.

10) Cf. XV, 45. V. me de hiatu p. 40. et ad Areop. p. 87.

Orat. XI, 24. *μείζους* c. Urb. Ambr., B. D. *ἀκριβεστέρας*. 28. *τ'*. B. D. BS. c. libr. *τε*. 29. *τ'*. B. D. BS. c. libr. *τε*. 39. *δ'*. B. D. BS. c. libr. *δέ*. 50. *πλείστ'*. B. D. BS. c. libr. *πλείστα*.

Orat. XII, 6. *δ' οὖν*. B. D. BS. c. libr. *οὖν*. — *τ'*. B. D. BS. c. libr. *τε*. 9. *πολλῶν*¹⁾ c. Ambr., B. D. *πολλῶν* [*παρρησία*]. Vulg. *πολλῶν παρρησία* (Bav. *παρρησία πολλῶν*). 14. *τ'*. B. D. BS. c. libr. *τε*. 17. *ἡμῶν*²⁾ c. vulg. et Ambr., B. D. BS. c. Urb. *μον*. 19. *ἐπιχειρήσαι με*³⁾ c. libr., B. D. *ἐπιχειρήσαι ἐμέ*. 24. *τοῦτ'*. B. D. BS. c. libr. *τοῦτο*. 39. *ἀγῶνος*⁴⁾. B. D. BS. c. libr. *τοῦ ἀγῶνος*. — *ταῦτ'* c. Ambr., B. D. *ταῦτα* 71. *τ'*. B. D. BS. c. libr. *τε*. 76. *δ' εἰθ'*. B. D. BS. c. libr. *δ'*, *εἰθ'*. 84. *δ'*. B. D. BS. c. libr. *δέ*. 99. *διαπραξαμένην*⁵⁾ c. Urb. Ambr., Vulg.: *διαπραξαμένην*. B. D. *διαπραξαμένη ἦν*. 119. *θ'*. B. D. BS. c. libr. *τε*. 130. *καὶ τοῖς χρωμένοις ἠδίστην*⁶⁾ c. Urb., B. D. *τοῖς χρωμένοις καὶ ἠδίστην*. 134. *μὲν ἑτέροις*⁷⁾ c. vulg., B. D. c. Urb. *ἑτέροις μὲν*. 155. *ταῦτά*⁸⁾. B. D. BS. c. Urb. *τὰ ἡμέτερα ἅμα*. Vulg. *ἅμα*. 158. *τ'*. B. D. BS. c. libr. *τε*. 170. *κἀκεῖν'*. B. D. BS. c. libr. *κἀκεῖνο*. 171. *Θηβαίων ὄντες*⁹⁾ c. vulg., B. D. c. Urb. Ambr. *ὄντες Θηβῶν*. BS. *Θηβῶν ὄντες*. 172. *μ'*. B. D. BS. c. libr. *με*. 174. *ᾧσθ'*. B. D. BS. c. libr. *ᾧστε*. 194. *ᾧσθ'*. B. D. BS. c. libr. *ᾧστε*. 235. *οἷσθ'* c. Ambr., B. D. *οἷσθα*

1) Non ea de caussa, quia libere loqui non poterat, sed quia idonea vox et audacia deerat, in conventu multorum hominum Isocrates non loquebatur. Se libere loqui ipse professus est V, 72. V. me de hiatu p. 27.

2) Isocrates de sese locutus modo singulari modo plurali numero est unus. XV, 16. V. me de hiatu p. 30.

3) Cf. XII, 21. neque hoc in loco pronomini *με* maior inest vis. V. me de hiatu p. 28.

4) *Ἀγὼν* hic non singularem quandam actionem sed in universum quamque significat, ante quam chorus quaedam praefari solet. V. me de hiatu p. 30.

5) Verbis dicendi iungi accusativum cum participio addita particula *ᾧς* discis ex V, 114. V. Bait. ad Paneg. XVIII. et me ad Areop. p. 407. ubi attuli IV, 56.

6) Superfluum addi *τοῖς χρωμένοις* ad *ἅπανσι*, cum per se pateat, talia instituta modo civibus, qui iis utantur, maxima posse afferre commoda. Thesei instituta autem etiam erant *gratissima* iis, qui illis uterentur. V. me ad Areop. 398.

7) Non solum *ἑτέροις* et *ἑμοῖς* inter se sunt opposita, sed etiam sermo de his omnibus rerum publicarum institutis et sermo de solis maiorum institutis. V. me de hiatu p. 26.

8) Cf. V, 94. IV, 12. et inprimis Ep. IX, 15. Obtrectatores, qui tamen simul etiam sint admiratores et imitatores, intelligendi sunt Isocratis. Si *τὰ ἡμέτερα* legitur, quisque hoc de Atheniensibus intelliget. At hoc per se patet, eos, qui Atheniensium res admirentur, hac in re nihil esse opposituros. V. me ad Areop. p. 414. et de hiatu p. 26.

9) XII, 174. Urb. *κυρίους Θηβαίων*.

243. *πάντας* c. vulg., B. D. BS. c. Urb. *ἅπαντας*. 255. *ᾧσ'*. B. D. BS. c. libr. *ᾧστε*.

Orat. XIV, 2. *ἐνεστίν*¹⁾. B. o. c. vulg. *ἐνεστί*. 5. *μάλιστα*. B. D. BS. c. libr. *μάλιστα*. 10. *εἶναι κελύουσαι* c. vulg., B. D. BS. c. Urb. *κελύουσαι εἶναι*. 13. *Θηβαίων*²⁾. B. D. BS. c. libr. *ὑπὸ Θηβαίων*. 42. *ἐνδείξασθ'*. B. D. BS. c. libr. *ἐνδείξασθε*. 43. *καταδουλομένων*³⁾ c. Urb., B. D. *καταδουλομένων τὴν Ἑλλάδα*. 44. *εἶναι νομιούσαι ὑμᾶς* c. vulg., B. D. BS. c. Ambr. *ὑμᾶς νομιούσαι εἶναι*, Urb. *ὑμᾶς νομιούσαι εἶναι*.

Orat. XV, 15. *ᾧσ'*. B. D. BS. c. libr. *ᾧστε*. 17. *δ' οὖν*. B. D. BS. c. libr. *οὖν*. 29. *τὴν γραφὴν ἀνάγνωθι* c. Ald. et libr. Wolf. Cor., B. D. BS. c. Ambr. Laur. Urb. *ἀνάγνωθι τὴν γραφὴν*. 85. *τ'*. B. D. BS. c. libr. *τε*. 101. *ἐπεχείρησεν, οὐδ'*. Vat. Ambr. *ἐπεχείρησε, οὐκ*, B. D. BS. c. Urb. Laur. *ἐπεχείρησε καὶ οὐκ*. 109. *ἠνάγκασεν αὐτοὺς* c. Ambr., B. D. c. Urb. *ἠνάγκασε αὐτοὺς*, BS. c. Laur. *αὐτοὺς ἠνάγκασε*. 110. *δι' Ἴσθμοῦ*⁴⁾. B. D. BS. c. libr. *διὰ τοῦ Ἴσθμοῦ*. 122. *ἦθει*⁵⁾. B. D. BS. c. libr. *ἦθει τῷ ἑαυτοῦ*. 129. *δ' ὑμῶν* c. Vat. Ambr. Laur. Urb. corr., B. D. BS. c. Urb. pr. *οὖν ὑμῶν*. 165. *μὲν οἱ*⁶⁾. B. D. BS. c. libr. *οἱ μὲν*. 166. *καταβιῶναι* c. Laur., B. D. BS. *ἀναβιῶναι*. 178. *ὑμεῖς ποιούμεθα τὰς ὑποσχέσεις*. Laur. *ἡμεῖς τὰς ὑποσχέσεις ποιούμεθα*, B. D. BS. c. cett. libr. *ποιούμεθα ἡμεῖς τὰς ὑποσχέσεις*. 187. *ὅπερ*. B. D. BS. c. libr. *ῶ*. 195. *οἴσειν* c. Urb. pr., B. D. *οἴσειν* [*διατελῶ*]. Vulg. *οἴσειν διατελῶ*. Scripsi ea ipsa de caussa antea *ποιῶν*, pro *ποιῶ*, quod B. D. c. libr. 248. *διατελοῦσαι*. B. o. c. vulg. *διατελοῦσι*. 249. *νομίζουσαι*. B. o. c. (Urb.) Ambr. Laur. *νομίζουσι*. 251. *ἠγῶ* (Laur. *ἠγωνισμένον*). B. D. *ἠγῶ*, 278. *ὄσπερ*. B. D. BS. c. libr. *ὄσω*, 280. *ὄπερ*. B. D. BS. c. libr. *ᾧ*. 283. *ὀνόμασιν*⁷⁾ c. Urb. pr., B. D. *ὀνόμασιν ἐν τῇ διαλέκτῳ*. 297. *ἠγῶ*. B. D. BS. c. libr. *ἠγῶ*. 307. *δ' ὁ*. B. D. BS. c. libr. *δέ ὁ*. 321. *δ'*. B. D. BS. c. libr. *δέ*. — *ᾧσ'*. B. D. BS. c. libr. *ᾧστε*.

Orat. XVI, 8. *πατέρ'*. B. D. BS. c. libr. *πατέρα*. 10. *ᾧσθ'*. B. D. BS. c. Urb. *ᾧστε*. 14. *ἄξι'*. B. D. BS. c. libr. *ἄξια*. 19. *ἐσεμνύναι*. B.

1) V. me ad Areop. p. 187.

2) V. supra ad Or. III, 61.

3) Non eo, quod totam Graeciam, sed quod Lacedaemonii eos ipsos in servitutum redacturi sint, socii movebuntur, ut Atheniensium societati se adiungant. V. me de hiatu p. 19. et ad Areop. p. 415.

4) Cf. Dinarch. in Demosth. 92, 18. Andoc. Myst. 17, 132. Lys. or. funebr. 195, 45. Isocrates IV, 93. scripsit tamen *τὸν Ἴσθμόν*. V. me de hiatu p. 45.

5) Isocrates *δύναμιν* et *ἦθος* Atheniensium ita sibi opposuit, ut diceret: copis urbis hostes subegit et moribus i. e. humanitate benevolentiam ceterorum conciliavit.

6) Saepe *μὲν* ad totam cum pertineret sententiam, ad verba est adscriptum, quibus minus convenire videtur. V. me ad Areop. 403.

7) Hoc per se patet illa verba in sermone et in loquendo ita usurpari. V. me de hiatu p. 44.

D. BS. c. libr. *έσμενύνατο*. 38. *πράγμα*. B. D. BS. c. libr. *πράγμα*. 42. *γένοιτ'*. B. D. BS. c. libr. *γένοιτο*. 45. *τέτταρ'*. B. D. BS. c. libr. *τέτταρα*. 46. *τριάνοντ'*. B. D. BS. c. libr. *τριάνοντα*. — *έγγλημ'*. B. D. BS. c. libr. *έγγλημα*. 48. *δ' ούν* c. libr. praeter Urb. Vat. 2., B. D. BS. c. Urb. Vat. 2. *ούν*.

Orat. XVII. [ΙΣΟΚΡΑΤΟΥΣ] ΤΡΑΠΕΖΙΤΙΚΟΣ ¹⁾. B. D. BS. ΙΣΟΚΡΑΤΟΥΣ ΤΡΑΠΕΖΙΤΙΚΟΣ.

Orat. XVIII ²⁾. 40. *κείνων*. B. D. BS. c. libr. *έκείνων*. 68. *γένοντο* ³⁾ c. Ald. et ant. libr., B. D. BS. c. Vat. 2. *έγένοντο*.

Orat. XIX. 2. *μ'* ⁴⁾. B. D. BS. c. libr. *με*. 3. *ζώντ'*. B. D. BS. c. libr. *ζώντα*. 6. *γνήσι'*. B. D. BS. c. libr. *γνήσια*. — *μητέρ'*. B. D. BS. c. libr. *μητέρα*. 7. *πατρίδ'*. B. D. BS. c. libr. *πατρίδα*. — *τούμοσ'* ⁵⁾ c. vulg., BS. c. Urb. Ambr. *τού έμοσ'*. 8. *σφόδρ'*. B. D. BS. c. libr. *σφόδρα*. — *τήν άνεψίαν* ⁶⁾ c. vulg., B. D. BS. c. Urb. *άνεψίαν*. 11. *σόμενον'* ⁷⁾. B. D. BS. c. libr. *ίσχομενον*. 12. *έλπιδ'*. B. D. BS. c. libr. *έλπιδά*. 21. *έισημένα ταύτ'* c. vulg., B. D. BS. c. Urb. *έισημένα*. 22. *Τροϊζήν'*. B. D. BS. c. libr. *Τροϊζήνα*. — *μητέρ'*. B. D. BS. c. libr. *μητέρα*. 27. *ό μοι* c. vulg. et Marc., B. D. BS. c. Urb. *ό έμοί*. 28. *δεηθέντ'*. B. D. BS. c. libr. *δεηθέντα*. — *εϋδιήγητ' έστιν*. B. D. BS. c. libr. *εϋδιήγητά έστιν*. 30. *όσω περ*. B. D. BS. c. libr. *όσω*. — *δεινότερ'*. B. D. BS. c. libr. *δεινότερα*. 31. *διαλιποσ'*. B. D. BS. c. libr. *διαλιποσά*. 32. *ήβονλήθη μάλλον* c. vulg. et Marc., B. D. BS. c. Urb. *μάλλον έβονλήθη*. 37. *Θρασύλοχός τ' έλ*. B. D. BS. c. libr. *Θρασύλοχός τε, έλ*. 38. *τάδελεφ'*. B. D. BS. c. libr. *τῷ άδελφῷ*. — *ένόμιζεν* c. vulg., B. D. BS. c. Urb. *ήγειτο*.

1) Auctor huius orationis minime a gravibus hiatibus abstinuit. V. 7. 22. 39. 18. 5. 54. porro 56. 19. 11. 20. 25. 37. 11. 34. deinde 6. 10. 23. 25. 16. non minus 32. 37. 41. 36. 52. 12. denique 10. 11. 17. 21. 38. 43. 13. V. me de hiatu p. 54—55.

2) Haec oratio in bonis libris non legitur, ex quibus quum sine dubio plura corrigerentur et eo ipso etiam plures hiatus removerentur, nolui apostrophis abuti, ubi fortasse aliud vitium latet.

3) Etiam propter sequens *κατασταθείεν* praefendum. V. me de hiatu p. 54.

4) Orationes forenses simplicius et sermoni vulgari convenientius sunt scriptae. Qua de caussa hiatus post particulas *καί, έί, ή, ότι, ώ* et similes suam habebit excusationem, quia eiusmodi hiatus, nisi prorsus artificiose formetur oratio, non facile possunt evitari. Non minus hiatus, qui invenitur sententia altera in vocali finita et altera in vocali incipiente facile tolerabitur, nam non legenti sed audienti scriptae sunt. Apostrophorum autem quia multo frequentior hic est usus, etiam plures erant e conjectura ponendi. V. me de hiatu p. 46.

5) Cf. XVI, 26.

6) Cf. XIX, 46.

7) Isocrateum non est *ίσχειν*, expectaturque aoristus propter sequ. *άσθενήσαντα* et *γενόμενον*. V. me de hiatu p. 50.

39. *άπεκόμισ'*. B. D. BS. c. libr. *άπεκομισά*. — *τούμαντοσ'*. B. D. BS. c. libr. *τού έμαντοσ'*. 42. *θυνατέρ'*. B. D. BS. c. libr. *θυνατέρα*. 47. *έμ'*. B. D. BS. c. libr. *έμέ*. 50. *δίκαι'*. B. D. BS. c. libr. *δίκαία*. 51. *δ' ούν*. B. D. BS. c. libr. *ούν*.

Orat. XX, 1. *τούθ'*. B. D. BS. c. libr. *τούτο*. 4. *ταύτ'*. B. D. BS. c. libr. *ταύτά*. — *τοιαύτ'*. B. D. BS. c. libr. *τοιαύτα*. 6. *καταγνώθ'*. B. D. BS. c. libr. *καταγνώτε*. 8. *διότι* c. vulg., B. D. BS. c. Urb. *ότι*. 20. *άξιοίμεν* c. vulg., B. D. BS. c. Urb. *άξιοίμεν τό ίσον*.

Orat. XXI. [ΙΣΟΚΡΑΤΟΥΣ] ΠΡΟΣ ΕΤΘΤΝΟΤΝ ΑΜΑΡΤΥΡΟΣ ¹⁾. B. D. BS. ΙΣΟΚΡΑΤΟΥΣ ΠΡΟΣ ΕΤΘΤΝΟΤΝ ΑΜΑΡΤΥΡΟΣ.

Epist. I, 1. *δ'*. B. D. BS. c. libr. *δέ*. — *καί* c. Urb. Ambr. Helmst., B. D. *καί ό*.

Epist. II, 6. *διοικησ. Ίδοις* ²⁾ c. vulg., B. D. BS. c. Urb. *διοικησ και τας άντιχίας τας συμπιπτούσας έπανορθούν δύνη. Ίδοις*. 11. *μηδ'* c. Ambr., B. D. *μηδέ*. 12. *μη*. B. D. BS. c. libr. *μη έγά*. 23. *δ' άνάγκη* c. Ambr., B. D. *δδ άνάγκη*.

Epist. III, 3. *όντ' άφελιμωτέρων*. B. D. BS. c. libr. *όντε άφελιμωτέρων*.

Epist. IV, 4. *μηδενός*. B. D. BS. c. libr. *οϋδενός*. — *πάντων* c. Ambr., B. D. *άπάντων*. 6. *διαμένειν* c. cod. Helmst., B. D. BS. *διαμείναι*. 12. *τε περι* c. Urb. Ambr., B. D. *τε ή περι*. 13. *μόνον*. B. D. BS. c. libr. *μόνον*.

Epist. V, 1. *μητ'*. B. D. BS. c. libr. *μήτε*. 2. *τ' ονκ*. B. D. BS. c. Urb. *τε ονκ*. Vulg. *ονκ*.

Epist. VI, 1. *έρωτήσαιτ'*. B. D. BS. c. Urb. *έρωτήσατε*. Vulg. *ήρωτήσατε*. 11. *ή* c. cod. Helmst., B. D. *ή ό*. 12. *μ'*. B. D. BS. c. libr. *μς*. 14. *τό συμφέρον*. B. D. BS. c. libr. *τό έμαντῷ συμφέρον*.

Epist. VII, 4. *θ'*. B. D. BS. c. libr. *τε*. 11. *αυτοσ'* c. Ambr., B. D. *τῷ αυτοσ'*.

Epist. VIII, 1. *οί μέν*. B. D. BS. c. libr. *οί*.

Epist. IX, 10. *όσθ'*. B. D. BS. c. libr. *όστε*. 16. *δ'* c. Ambr., B. D. *δέ*.

Epist. X. [ΔΙΟΝΤΣΙΩ.] ³⁾ B. ΔΙΟΝΤΣΙΩ. BS. omiserunt.

1) Auctor huius orationis plures admisit graves hiatus: 2. 4. 11. 19. 5. 11. 18. porro 1. 3. 4. 13. deinde 19. 3. 2. 4. 7. 21. denique 2. 3. 7. 19. 22. Isocratem contenderim ne potuisse quidem in eiusmodi oratione uti Trapezitica et in Euthynum scribenda tam foedos hiatusmittere, quippe qui consuevisset in aliis (etiam forensibus) orationibus et adeo in epistolis eos fugere. Neque magis tota brevium sententiarum conformatio hac in oratione Isocratea est. V. me de hiatu p. 56.

2) De claudibus, quae Philippo incidere possint, potius cogitandum quam loquendum ei, qui ad Philippum ipsum scribit. Interpretamentum ex *καί* ante *τας νίκας* ortum. Vide supra p. VII, n. 9.

3) Est Theophylacti Simocati epistola, in cuius epistolis moralibus et rusticilibus et amatoriiis est undecogesima. V. BS. Praefat. ad Isocr. p. VI. Offendunt igitur tres hiatus §. 2. non. V. me de hiatu p. 58—59.

II.

Propter aequabilitatem membrorum et Isoerateum antithetorum studium scripsi:

[Orat. I, 1) 4. λόγον μόνον²⁾ c. vulg., B. D. BS. c. Urb. Barocc. λόγον. 19. κατά c. cod. Scaph. 3), B. D. BS. τὰς κατά. 26. συνάχθονται c. Ambr. Scaph., B. D. BS. τοὺς φίλους συνάχθονται. 29. βέλτιστα⁴⁾ c. Ambr. Scaph., B. D. BS. βελτίω. 35. τῶν σαυτοῦ c. vulg. et Scaph., B. D. BS. σαυτοῦ.]

Orat. II, 8. αὐταῖς c. vulg., B. D. BS. c. Urb. αὐτοῖς. 11. βασιλεύονσι⁵⁾ c. Ambr. Urb. marg., B. D. BS. βασιλεύει. 36. τεθνάναι καλῶς⁶⁾ c. Ambr. Laur. in Antid., B. D. BS. καλῶς τεθνάναι. 37. μνήμην⁷⁾ c. vulg. et Ambr. Laur. in Antid., B. o. et BS. c. Urb. Vat. τὴν μνήμην, B. b. et D. τὴν γνώμην. 39. μεγάλων⁸⁾ c. Urb. in Antid., B. D. BS. μεγίστων. 48. ἀμύλλας ψυχαγωγοῦνται c. Vat. 2. marg., B. D. BS. ἀμύλλας. 50. ὄντα τύραννον⁹⁾ c. vulg., B. D. BS. c. Urb. βασιλεύοντα. — ἐπὶ τῶν χρησίμων¹⁰⁾ c. Urb., B. D. BS. ἐπὶ τῶν πράξεων τῶν χρησίμων.

Orat. III, 43. τὴν σωφροσύνην¹¹⁾ c. vulg., B. D. BS. c. Urb. σωφροσύνην. 48. ἐλλείπτε¹²⁾ c. vulg., B. D. BS. c. Urb. ἐλλείπητε. 49. ἄλλους ὑμᾶς¹³⁾ BS. c. Urb. Ambr. ἄλλους. 51. σώμα τοῦμόν¹⁴⁾ c. vulg., BS. c. Urb. Ambr. σώμα. — τὴν γε διάνοιαν c. vulg., BS. c. Urb. Ambr. τὴν διάνοιαν. 63. ὁμοίως ὑπηρετῆται¹⁵⁾ c. vulg., B. D. BS. c. Urb. ὑπηρετῆται.

Orat. IV, 8. τὰ τε παλαιὰ c. Harpoer., B. D. τὰ παλαιά. 14. μηδὲν τῶν ἄλλων. BS. μηδὲν c. Urb. pr. (Ambr. et Vict. τῶν ἄλλων μηδὲν).

- 1) Est in hac oratione magna antithetorum cura.
- 2) Respondet τὸν τρόπον αὐτῶν.
- 3) Opposita sibi sunt τηλικαῦτα πελάγη et κατὰ γῆν πορείας. Scaphusiensis in hac oratione optimus est liber.
- 4) Commendatur haec lectio simili sono inter βέλτιστα et παρόντα.
- 5) Resp. sic melius ἀσητῶν, ut βασιλεύει melius responderet ἀδλητῶν, quod vulgo legitur.
- 6) Resp. ξὴν ἀίσχρῶς (IV, 95. alius est generis, quia in καλῶς vis est et ἡ ἀίσχρῶς propter hiatus non potuit dicere orator).
- 7) Solet quidem articulus praefingi, at hic ut respondeat σώματος, est ille omissus.
- 8) Resp. περὶ μικρῶν.
- 9) „Non fero ὄντα omissum post πολλῶν praesertim in antithetorum artifice.“ Dobr.
- 10) Resp. ταῖς ἡδοναῖς.
- 11) Resp. τῆς μὲν ἀνδρείας καὶ τῆς δεινότητος.
- 12) Quod sequitur aoristus σχεῖν, hic quoque aoristum probare videtur, ut sententia sit: quatenus alterutrum horum omiseritis.
- 13) Opposita sibi sunt ἐμὲ et ὑμᾶς.
- 14) Aptius membra orationis sic sibi respondent.
- 15) Resp. παρέχω τοιοῦτον.

23. ἀμφισβητοῦντας περὶ αὐτῶν¹⁾ c. vulg. et Ambr., B. D. BS. c. Urb. ἀμφισβητοῦντας. 28. δωρεὰς διττὰς²⁾ c. vulg. et Ambr., B. D. δωρεὰς c. Urb. 51. υποθέμενος ἐρεῖν c. vulg. et Ambr., B. D. BS. c. Urb. ὑποθέμενος. 65. Πελοποννησίαν³⁾ c. Ambr. Laur. in Antid., B. D. BS. Πελοποννησίους. 66. μεγίστων στὰς⁴⁾ c. Ambr. Laur. in Antid., B. D. BS. μεγίστων [στὰς], D. BS. μεγίστων. 70. τοσοῦτον διὰ τὴν τότε στρατείαν⁵⁾ c. Ambr., B. D. c. vulg.: διὰ τὴν τότε γεγενημένην στρατείαν τοσοῦτον. BS. c. Urb. et libr. Antid. τοσοῦτον. 87. ἀπόβασιν τῶν⁶⁾ c. omn. libr. Antid., B. D. BS. ἀπόβασιν τὴν τῶν. 111. [καὶ φοινίας⁷⁾]. BS. c. libr. καὶ φοινίας. 139. ῥοπὰς c. vulg., B. D. BS. c. Urb. Amor. τὰς ῥοπὰς. 144. ἐπήρξε⁸⁾ c. vulg. et Ambr., B. D. BS. c. Urb. ἐπήρξε. 179. τοὺς ἀνθρώπους⁹⁾ c. vulg., B. D. BS. c. Urb. Ambr. ἀνθρώπους. Orat. V, 53. μεγίστην ἐξ αὐτῆς δόξαν¹⁰⁾ c. vulg., B. D. BS. c. Urb. δόξαν ἐξ αὐτῆς μεγίστην. 95. δυσμενεστάτους [εἶχον]¹¹⁾ B. D. BS. c. libr. δυσμενεστάτους. 131. μὲν ὑπ' ἐμοῦ¹²⁾ c. vulg., B. D. BS. c. Urb. ὑπ' ἐμοῦ μὲν. 132. ὄντας τῶν Ἑλλήνων¹³⁾ c. vulg., B. D. BS. c. Urb. τῶν Ἑλλήνων ὄντας. 139. διαστήσαι¹⁴⁾ c. Urb. Ambr., B. D. διαλῶσαι.

Orat. VI, 24. ἐνδόντων¹⁵⁾ c. Laur., B. D. BS. δόντων. 28. ὀψόμεθα¹⁶⁾ c. Urb. pr., B. D. BS. ἐπιψόμεθα. 53. τοὺς περὶ¹⁷⁾ c. Urb., B. D. BS. περὶ. 58. πολεμεῖν ὑμῖν¹⁸⁾ Ambr. Ald. Med. πολεμεῖν ἡμῖν. B. D. BS. c. Urb. πολεμεῖν. 59. μεχρὶ θανάτου μάχεσθαι¹⁹⁾

- 1) Resp. περὶ τοῦτων ἀμφοτέρων.
- 2) Praecedit: πρὸς τοὺς προγόνους ἡμῶν — εὐμενῶς διατεθείσης — ἐκ τῶν εὐεργεσιῶν.
- 3) Respondent sibi: Ἀργεῖους καὶ τοὺς ἄλλους Πελοποννησίαν et τοὺς οἰκιστὰς καὶ τοὺς ἡγεμόνας τοὺς Λακεδαιμονίων.
- 4) Resp. ἐξαιρητῶν.
- 5) Resp. διὰ τὴν ἐνθάδε συμφορὰν.
- 6) Resp. τὴν ἀπόβασιν τῶν βαρβάρων et τοὺς ὄρους τῆς χώρας.
- 7) Resp. sibi τοὺς αὐτόχειρας et τοὺς γονεῖας.
- 8) Sequitur: ἐποίησε — ἐπόρθησεν — ἐκράτησεν.
- 9) Oppositum est: τὸν Δία.
- 10) Resp. καλλίστην γὰρ μάχην.
- 11) E con. Cor. Resp. ἔξεις.
- 12) His quidem, quum a me dicentur, multi invidiebunt, iisdem autem, quum a te agentur, omnes congratulabuntur.
- 13) Resp. ἀμεινον πράττουσαν τῆς Εὐρώπης.
- 14) Respond. συστήσαι. V. BS. ad h. l.
- 15) Resp. ἀνελόντος et πολέμου κρατήσαντες verbumque hoc compositum per se etiam huic loco optime convenit.
- 16) Resp. simplex: στερησόμεθα.
- 17) Resp. sibi: ὀλίγους τοὺς περὶ αὐτῶν τῶν πολιορκουμένων et πολιορκουμένων ὄντας τοὺς πολιορκουόντας. De πολλοὺς τοὺς v. me ad Arcop. p. 94.
- 18) Resp. sibi αὐτοῖς et ὑμῖν.
- 19) Resp. καλῶς πολιτενεσθαι — σωφρόνως ξὴν.

c. Ambr. Laur. et vulg., B. D. BS. c. Urb. μάχεσθαι. 63. τῶν βελτίστων¹⁾ c. Laur. et vulg., B. D. BS. c. Urb. βελτίστων. 85. εὐδὸς ἀφορᾶν²⁾ c. Ambr., B. D. BS. ἀφορᾶν. 88. τοῖς ἄλλοις³⁾ c. Laur. et vulg., B. D. BS. c. Urb. τοῖς ἄλλοις κοινοῖς.

Orat. VII, 4. πολλή μετριότης⁴⁾ c. Urb. Ambr., B. μετριότης. 47. μηδεμία⁵⁾ Urb. pr. μήτε μία. B. D. c. cett. libr. μήτε ζημία.

Orat. VIII, 21. ἐν μὲν ταῖς⁶⁾ c. vulg., BS. c. Urb. Ambr. ἐν ταῖς μὲν. 33. οὐδὲ γινώσκειν οὐδὲν ὦν⁷⁾ c. Ambr. et libr. Antid., B. D. BS. ὦν οὐ. 36. προσήκον⁸⁾ c. Urb. Ambr., B. D. BS. c. Laur. in Antid. δάδιον. Vulg. καὶ δάδιον. 43. τῶν ἄλλων⁹⁾ c. Urb. Ambr. Laur. et cett. libr. Antid., B. D. BS. τῶν Ἑλλήνων. 46. ἰδίᾳ λυμαινόμεθα¹⁰⁾ c. Dionys., BS. ἰδίους λυμαινόμεθα. Ambr. Laur. Vat. 2. in Antid. δι' οὓς λυμαινόμεθα. B. D. λυμαινόμεθα. 50. τῆς αὐτῶν δυσγενείας¹¹⁾ c. vulg., BS. c. Urb. Ambr. (hic et in Antid.) Ald. Vat. 2. in Antid. τῆς δυσγενείας. 51. ἀγαπῶντας¹²⁾ c. Dionys., B. D. BS. c. Urb. et libr. Antid. ποιούντας. Vulg. ἐπιποιούντας. 56. ἐπιχειροῦσάμεν¹³⁾ c. Urb. in Antid. (Laur. ἐπιχειροῦσάμεν) B. D. BS. ἐπιχειροῦσάμεν. 73. πονηρίας¹⁴⁾ c. Urb. Ambr., B. D. BS. πονηρίας. 125. εὐδαιμονίας¹⁵⁾ c. Urb. Ambr., B. D. BS. εὐδαιμονίας. 135. τὰς δυναστείας καὶ τὰς ἡγεμονίας¹⁶⁾ c. Urb. et libr. Antid., B. D. τὰς ἡγεμονίας καὶ σφᾶς αὐτούς.

Orat. IX, 42. ἐν ταῖς εὐπραγίαις¹⁷⁾ c. Urb. pr., B. ἐν ταῖς εὐπραγίαις [καὶ καρτερίαις], D. BS. c. Urb. rec. Vat. Ambr. ἐν ταῖς εὐπραγίαις καὶ καρτερίαις. Vulg. ἐν ταῖς εὐπραγίαις καὶ ταῖς καρτερίαις. 46. τυραννικὸς¹⁸⁾ c. vulg., B. D. BS. c. Urb. μεγαλοφρῶν. 50.

1) Resp. ταῖς οὐσίαις — ταῖς δόξαις.

2) Resp. ταῖς ψυχαῖς διατρέβειν.

3) Resp. sibi: ἡμᾶς δὲ μὴ μόνον τῶν ὄντων ἀποστερεῶσιν et ἄλλὰ καὶ πρὸς τοῖς ἄλλοις εἰς ὄνειδῆ καθίστασιν.

4) Resp. ἀνοικα καὶ μετὰ ταύτης ἀνοικασία.

5) In sententia, quae sequitur, unum subiectum: αὐ καὶ κρῖσεις per μήτε cum φυλακῆ coniunctum.

6) Resp. ἐν δὲ τοῖς.

7) Resp. τούτους μόνους ὦν δι' πλεονεκτηῖν.

8) Resp. πρόχειρον. Sententia est: non convenit suadere auditoribus, ut virtutem exerceant.

9) Oppositum est: ὑπὲρ τῆς ἡμετέρας αὐτῶν.

10) Resp. sibi ἰδίᾳ et κοινοῖς.

11) Resp. ταύτης τῆς εὐγενείας.

12) Resp. ἐπιδουλοῦντας.

13) Praecessit: ἐπιλίποι. Cf. locum simillimum VI, 81.

14) Resp. ἀμφοράς. Cf. locum similem Epist. VI, 13.

15) Resp. χειρὸν πρᾶττονα.

16) Vulg.: τὰς ἡγεμονίας et σφᾶς αὐτούς male sunt coniuncta.

17) Resp. ἐν ταῖς ἀρχαῖς.

18) Praecedunt: δημοτικὸς — πολιτικὸς — στρατηγικὸς. De signi-

καὶ τῶν περὶ τὴν ἄλλην παιδευσιν¹⁾ c. Vat. et vulg., B. D. BS. c. Urb. καὶ περὶ τὴν ἄλλην παιδευσιν. 55. στρατόπεδον καταστήσαντο²⁾ c. vulg., B. D. BS. c. Urb. καταστήσαντο στρατόπεδον. 71. τὸν βίον διετέλεσε³⁾ c. Vat. et vulg., B. D. BS. c. Urb. διετέλεσε τὸν βίον.

Orat. X, 32. ἄρχειν ζητούντας⁴⁾ c. vulg., B. D. BS. c. Urb. ζητούντας ἄρχειν. 32. ἐπιστρατευομένους⁵⁾ c. vulg., B. D. BS. c. Urb. Vat. πολεμίους. 50. τὰς πόλεις⁶⁾ B. D. BS. c. libr. πόλεις.

Orat. XI, 12. παντοδαπάτα⁷⁾ c. Gregor., B. παντόδαπα [τάγαθα]. Urb. in παντόδαπα extr. a corr. — Ambr. et Urb. corr. παντόδαπα ἀγαθά. Urb. pr. pro ἀγαθὰ vocabulum habuit penitus diversum. 15. τὴν τροφήν⁸⁾ c. vulg., B. D. BS. c. Urb. τροφήν. 17. προαιρεῖσθαι πολιτείαν⁹⁾ c. vulg., B. D. BS. c. Urb. προαιρεῖσθαι πολιτείαν ἐπαινεῖν. 23. ἐνια¹⁰⁾ c. Urb., B. D. BS. ἔτερα. 35. τοῖς ἄλλοις¹¹⁾ c. vulg. et Scaph., B. D. c. Urb. τοῖς Ἑλλήσιν. 47. τῶν νῦν ὄντων¹²⁾ c. Urb. in quo νῦν non recte additum est in τῶν νῦν σοι συνόντων, B. D. BS. c. libr. τῶν ὄντων.

Orat. XII, 1. ἀπλῶς εἰρησθαι δοκούντας¹³⁾ c. vulg., B. D. BS. c. Urb. ἀπλῶς δοκούντας εἰρησθαι. 50. γεγενημένοι¹⁴⁾ Urb. γενοασιν-

ficatione v. II, 53. σύμβουλος ἀγαθὸς χρησιμώτατος καὶ τυραννικώτατος ἀπάντων τῶν κτημάτων ἐστίν.

1) Diversi sunt: οἱ περὶ τὴν μουσικὴν et οἱ περὶ τὴν ἄλλην παιδευσιν.

2) Verba quae sequuntur: περιγένοιτο et κρατήσειαν non minus ultimum tenent locum.

3) Resp. τὴν περὶ αὐτοῦ μνήμην κατέλιπε.

4) Resp. καθιστάνας.

5) Resp. συμπολιτευομένους.

6) Resp. τὴν χώραν πορθουμένην. Articulus τὰς significat: suas urbes videbant dirutas.

7) „Sciendum librariorum adiectivi παντοδαπὸς gradui superlativo adeo se ubique locorum gessisse inimicos, vix usquam ut nullis turbatum librorum dissensionibus compareat. Cf. IV, 45. XV, 295. Hippocrat. de vict. rat. II, 365, 29. Foes. (ubi παντοδαπώτατα corrigendum coll. 286, 7.) Item Pseudodemosth. Erot. p. 1408, 26. Reisk. παντοδαπωτάτων corrigendum.“ Dind. in Praefat. IV.

8) Mellius sic respondet τὸν τε τόπον.

9) Τὴν ἐν Αἰγύπτῳ προαιρεῖσθαι πολιτείαν et ἄριστα διοικεῖν τὴν αὐτῶν πόλιν. Uti hic πόλιν ultimum tenet locum, sic nunc etiam πολιτείαν.

10) Oppos.: πλεῖστα.

11) Oppos.: τῶν καθ' αὐτόν.

12) Νῦν hic necessarium propter τῶν πῶποτε γεγενημένων, supra in τῶν νῦν σοι συνόντων offendit.

13) Resp. μετέχοντας eodem modo collocatum.

14) Sequ.: καὶ — ἐλλειπιοτέες. V. me ad Areop. p. 116.

μερο, B. D. BS. γενόμενοι. 98. ἐνοχοι τοῖς πεπραγμένοις ¹⁾ c. Urb. B. D. BS. ἐν τοῖς πραττομένοις. 101. γεγονόσιν ἔργων ²⁾. Urb. γεγονάσιν ἔργων, B. D. BS. ἔργων. 111. τὴν σωφροσύνην καὶ πειθαρχίαν ³⁾ c. Urb. Ambr., B. D. τὴν σωφροσύνην καὶ τὴν πειθαρχίαν. 114. περὶ ταύτης τῆς πολιτείας ⁴⁾ c. Ambr. (Urb. περὶ ταύτης πολιτείας), B. D. BS. περὶ ταύτης. 163. ἀγριότητα τὴν ⁵⁾ c. vulg., BS. c. Urb. Ambr. ἀγριότητα.

Orat. XIII, 9. τῶν μισθῶν ⁶⁾ c. Vat. Ambr. Urb. marg., B. D. τοῦ μισθοῦ. 13. τοῦ προπόντος καὶ καινῶς ἔχειν ⁷⁾ c. Urb. Vat., B. D. BS. c. Ambr. τοῦ προπόντος καὶ τοῦ καινῶς ἔχειν. Vulg. πρόποντος ἰκανῶς.

Orat. XIV, 17. ὑπὲρ τῆς ὑμετέρας σωτηρίας ⁸⁾ c. Ambr. Urb. corr., B. D. BS. ὑπὲρ τῆς ὑμετέρας.

Orat. XV, 16. ἠγήσασθε ⁹⁾. Laur. ἠγήσασθαι, B. D. BS. ἠγήσθε, Urb. Ambr. ἠγείσθε, Vat. ἠγεῖσθαι. 56. γίνεσθαι τοῖς ἄλλοις ¹⁰⁾. B. D. BS. c. Urb. γίνεσθαι, τοῖς δὲ ἄλλοις. Pergo c. Ambr. Laur. Vat. corr. τοὺς δὲ λόγους ἦδη, B. D. BS. c. Urb. ἦδη. 75. δοῦναι δίκην ὑμῖν τὴν μεγίστην ¹¹⁾ c. Laur. et Vat. Urb. in marg., Ambr. δοῦναι δίκην τὴν μεγίστην ὑμῖν. B. D. BS. δοῦναι δίκην ὑμῖν. 101. τῇ πόλει γεγενημένου ¹²⁾ c. Laur., B. D. BS. τῇ πόλει. 103. ὀλίγων ἐπεστάται ἀγώνων ¹³⁾ c. Ambr. Vat. Laur. Urb. marg., B. D. BS. c. Urb. ὀλίγων ἐπεστάτησαν. — κατέστη κύριος πολλὸν χρόνον c. Laur., B. D. BS. καὶ πολλὸν χρόνον κατέστη κύριος. 120. τῶν πολευίων ¹⁴⁾. B. D. BS. c. libr. τῶν πολέμων. 157. τὴν δύναμιν ¹⁵⁾. B. D. BS. c. libr. δύ-

1) Resp. ἐνοχοι et ἀντιτεταγμένοι. Collocatio est alia propter hiatum.

2) Ut hic ἀρχηγούς γεγενημένους verba διδασκάλους τῶν τοιούτων γεγονόσιν ἔργων, sic in his, quae sequuntur, verba τοῖς ὑπὸ τῶν ὑπισχνουμένων ἐξηπατημένοις excipiunt καὶ διημαρτηκόσι τῶν ἐλπίδων.

3) Est una notio, cui respondet: πρὸς τὰς παρ' ἡμῖν ὀλιγαρίας.

4) Opposit.: περὶ τῆς τῶν προγόνων.

5) Resp. τοὺς βαρβαροὺς τοὺς.

6) Cf. XV, 120. V. me ad Areop. p. 107.

7) Est una notio, cui resp. τῶν καιρῶν. Orator hoc vult: orationem et opportunitatem et decoro novoque modo compositam esse debere.

8) Resp. sibi: οὐχ ὑπὲρ τῆς ὑμετέρας σωτηρίας et οὐδ' ὑπὲρ τῆς τῶν συμμάχων ἐλευθερίας.

9) Resp. φανῶ.

10) Oppos.: διὰ ταῦτα.

11) Resp. τῆς μεγίστης τυχεῖν τιμωρίας. In repetito verbo μεγίστη vis est quaesita.

12) Ita erat scribendum tum quia semper sic solet orator in hac locutione, tum quia resp. ἀνδρὸς τετελευτηκότος.

13) Resp. πολλῶν καὶ μεγάλων πραγμάτων.

14) Resp. τοῖς στρατιώταις. Idem postulat usus et sententia loci.

15) Resp. sibi ὁμοίαν ἐν ἐκείσῃ τὴν δύναμιν et παραληφῆσαν καὶ τὴν οὐσίαν. Cf. V, 41. XII. 40. XV. 192. 206.

ναμιν. 169. ὑπολογισάμενος ¹⁾ c. Ambr., B. D. BS. λογισάμενος. 237. ταῖς τῶν θεσμοθετῶν ²⁾ c. Laur., B. D. BS. ταῖς ὑπὸ τῶν θεσμοθετῶν. — τοὺς τ' ἐν τοῖς ἰδίῳις πράγμασι ἀδικούντας ³⁾. B. D. c. libr. τοὺς ἐν τοῖς ἰδίῳις πράγμασι ἀδικούντας. 247. ὡς περὶ πλεονεκτεῖν δυναμένων ⁴⁾. B. D. c. libr. ὡς περὶ πλεονεκτεῖν δυναμένων. 266. τῆς φιλοσοφίας ⁵⁾. B. D. BS. c. libr. φιλοσοφίας. 303. δημοτικωτέρους ⁶⁾ c. Urb. corr. Ambr. Vat. pr. Laur., B. D. δημοτικούς. 313. περὶ τῶν ἄλλων ⁷⁾ c. Urb. pr., B. D. BS. περὶ τῶν ἄλλων κικουρηγῶν.

Orat. XVI, 22. τοῦ ζῶντος ⁸⁾. B. D. BS. c. libr. ζῶντος.

[Orat. XXI, 15. ἐλπίζειν ⁹⁾. B. D. BS. c. libr. ἤλπιζε.]

Epist. II, 2. σωτηρίας ¹⁰⁾. B. D. BS. c. libr. τῆς σωτηρίας.

III.

Quoniam Isocrates tum in eligendis tum in connectendis verbis diligentissime est versatus, scripsi:

Orat. II, 9. πόλιν τε ¹¹⁾ c. vulg., B. D. BS. c. Urb. πόλιν. 17. κειμένοις ¹²⁾ c. Urb. pr., B. D. BS. κειμένοις νόμοις. 20. τὰ πρὸς ¹³⁾. BS. c. Urb. Ambr. Vat. τὰ μὲν πρὸς. Vulg. τὰ περὶ.

Orat. III, 5. τῶν ζώων ¹⁴⁾ c. Urb. et Ambr. in Antid., B. D. BS. τῶν ἄλλων ζώων. 26. [αὐτὴν] προέχειν ¹⁵⁾. B. D. BS. c. Urb. αὐτὴν προέχειν. Vulg. προέχειν αὐτὴν. 45. μὲν γὰρ ¹⁶⁾ c. vulg., B. BS. c.

1) Resp. παραμυθησάμενος.

2) Sequ.: ταῖς τῶν ἐνδεκα et ταῖς τῶν τετταράκοντα.

3) Resp. τοὺς τε κικουρηγόντας καὶ τοὺς τοῦτοις ἐφεστῶτας. Isocrates omnino post ἀμφοτέρους sequentia per τε — καὶ aut καὶ — καὶ disjungere solet. V. me ad Areop. 291. ubi loc. attuli.

4) E coni. Orell. Resp. ὡς ἐξηπατημένων.

5) Resp. τῆς ψυχῆς.

6) Resp. ἡδίων.

7) Oppos.: περὶ τῶν σκιοφαντῶν.

8) De vivo Alcibiade ea libertate uti non auderent, qua in mortuum (περὶ τοῦ τεθνεῶτος) invehuntur.

9) Resp. τότε — ζητεῖν.

10) Oppos.: ὑπὲρ δόξης.

11) Solet Isocrates opposita per τε — καὶ coniungere.

12) Statim praecessit νόμους, sequiturque: τοὺς νόμους τοὺς κειμένοις.

13) Isocrates μὲν non ponit, nisi δὲ respondet.

14) Molestum est hic ἄλλων repeti, quum antecedit τοῖς ἄλλοις.

15) Praecessit αὐτῇ ad idem relatum. Dici vix potest, quam saepe hoc pronomina a librariis in Isocrate tum additum tum omissum sit. V. me ad Areop. p. 412.

16) Est particula γὰρ ex usu scriptoris, quod praecessit: φανήσομαι πείσαν — δεδωκώς.

ISOCRATES.

Urb. rec. μὲν γε, Urb. pr. μὲν. 48. μηδενός οὖν ¹⁾ c. vulg., BS. c. Urb. Ambr. μηδενός.

Orat. IV, 29. τὰς τε χρείας ²⁾ c. Ambr., B. D. τὰς χρείας. 62. κατεπέστησαν ³⁾ c. Ambr. (Vulg. in Antid. ἐπέστησαν.) B. D. c. Urb. κατεπέστησαν. Vulg. κατέστησαν. 78. τοὺς μὲν νόμους ⁴⁾ c. Ambr. Laur. in Antid., B. D. BS. τοὺς νόμους. 125. τοὺς μὲν τυράννους ⁵⁾ B. D. BS. c. libr. τοὺς τυράννους.

Orat. V, 47. καὶ κατὰ γῆν ⁶⁾ c. Vat. 2. Aug. 8. 9. Vict. Med., B. D. κατὰ γῆν. 49. καὶ τῆς νυκτός ⁷⁾ c. Ambr., B. D. τῆς νυκτός. 58. πρῶτον [μὲν] ⁸⁾ c. B. D. BS. c. libr. πρῶτον. 72. ἄν ⁹⁾ c. vulg., B. D. BS. c. Urb. ἄν ἤδη. 132. [προσαγορευομένων] ¹⁰⁾ B. D. BS. c. libr. προσαγορευομένων.

Orat. VI, 13. δεῖν ¹¹⁾ c. Urb. Ambr., B. D. δεῖν ἡμᾶς. 59. μεγίστην [μὲν] ¹²⁾ B. D. BS. c. libr. μεγίστην. 85. ἀνορθώσομεν μὲν ¹³⁾ B. D. c. libr. ἀνορθώσομεν.

Orat. VII, 41. δ' ἀσφαλῶς ¹⁴⁾ c. vulg., B. D. BS. c. Urb. δὲ καλῶς. 43. ἐπιμειλίαις ¹⁵⁾ B. D. c. libr. ἐπιθυμίαις. 58. φανεράς ¹⁶⁾ c. vulg., B. D. BS. c. Urb. πᾶσι φανεράς. 78. ἐν τε ¹⁷⁾ c. Ambr., B. D. BS. ἐν. 82. Ἐτι δὲ ¹⁸⁾ c. vulg., B. D. BS. c. Urb. Ἐτι.

1) Sententia est: res vestrae male habebunt, si quid neglexeritis quod officii vestri est. Nolite igitur etc.

2) Discernit orator tria, v. Retberg. ad Bait. Paneg. p. 23., et ubi discernit, ibi τε — καὶ — καὶ scribit.

3) Repetitur illico καθιστάναί.

4) Resp. οὕτω δὲ πολιτικῶς εἶχον.

5) Μὲν addendum ex usu scriptoris ob sequ. τῶ δὲ πλήθει.

6) „Nunquam in hac formula non duplici καὶ usus est Isocrates.“

V. Bait. ad Paneg. p. XIV.

7) Sic erat scribendum ex usu scriptoris. Sequitur enim καὶ τῆς ἡμέρας.

8) Hoc quoque ex usu scriptoris. Resp. huic: Διονύσιος τοιούτων V. me ad Areop. 376.

9) Sequitur statim ἤδη μοι, unde aberrans oculus librarii hic ἤδη inseruit.

10) Offendit προσαγορευομένους in eadem sententia repetitum.

11) Praecessit ἡμᾶς ἀξιόσαντες.

12) Sequitur: πρὸς δὲ ταύτην.

13) Sequitur: κομιούμεθα δέ.

14) Opposuit sibi statim καλῶς et κακῶς. Nunc iterum ἀκριβῶς et καλῶς eum sibi opponere non est verisimile. De ἀσφαλῶς ferme, accurate v. IV, 11. et me ad h. l.

15) E con. Bekk. Praecessit statim ἐπιθυμιῶν. V. me ad h. l.

16) Sequitur ἦν πάντες τότε.

17) Oppos. καὶ τοῖς παρελθούσι χρόνοις.

18) Δὲ quatenus ab Isocrate ad ἔτι constanter soleat addi, docet ad h. l.

Orat. VIII, 26. τοιούτοις ¹⁾ c. Ambr. Laur. Ald. in Antid., B. D. BS. τοιούτοις. 69. καταστρέφασθαι ²⁾ c. Urb. Ambr., B. D. BS. καταστρέφασθαι. 101. τοῖς ἐπιγιγνομένοις ³⁾ c. Urb. Ambr. ἐπιγιγνομένοις, B. τοῖς ἐπὶ τῇ τελευτῇ γιγνομένοις. 123. καὶ τὰς ὑπὸ ⁴⁾ c. Urb., B. D. BS. τὰς ἐπὶ.

Orat. IX, 32. ἅπαντας [τοὺς ἐχθρούς] ⁵⁾ B. D. BS. c. libr. ἅπαντας τοὺς ἐχθρούς. 73. ἠγοῦμαι μὲν ⁶⁾ c. Ald., B. D. BS. ἠγοῦμαι.

Orat. X, 16. τοιαύτην ⁷⁾ c. Urb., B. D. BS. τὴν ἀρχήν. 26. καὶ τάχει ⁸⁾ c. Vat. et vulg., B. D. BS. c. Urb. τάχει. — ὕστερον ⁹⁾ c. vulg., B. D. BS. c. Urb. Vat. ὕστερον χρόνω. 39. ἐπανελευθέρουσης ἀνδρῶν ¹⁰⁾ c. Lucian., B. D. BS. c. libr. ἐπανελευθέρουσης αὐτῆς. 62. θεῶν ¹¹⁾ c. vulg., B. D. BS. c. Urb. Vat. θεῶν αὐτῶν.

Orat. XI, 18. μηδὲν — ἀποροῦντας ¹²⁾ c. Ambr., B. μηδένα — ἀποροῦντα, D. c. libr. praeter Ambr. μηδενός — ἀποροῦντας, BS. μηδένας — ἀποροῦντας.

Orat. XII, 8. ἔτι δὲ c. vulg., B. D. BS. c. Urb. ἔτι. 9. οὔτε τελείαν ¹³⁾ B. D. c. Vat. 2. corr. οὐ τελείαν. Cett. libr. οὔτε λείαν. 31. ἔτι δὲ c. vulg., B. D. BS. c. Urb. ἔτι. 94. περὶ τε ¹⁴⁾ c. vulg. (Urb. περὶ τὸ), B. o. περὶ. B. D. ἐπὶ. 144. θαλάσσης [συνιδεῖν] ¹⁵⁾ B. D. BS. c. libr. θαλάσσης συνιδεῖν. 192. [καὶ ῥηθῆναι] ¹⁶⁾ BS. c. libr. καὶ ῥηθῆναι. 216. χρόνον ¹⁷⁾ c. Urb. Ambr., B. D. χρόνον αὐτούς. 233. ἔδοξε μὲν ¹⁸⁾.

1) Praetuli τοιούτοις, quia de eadem re iam dixit: περὶ αὐτῶν τούτων.

2) Praecessit statim καθεστηνίας.

3) Τελευτῇ sequitur.

4) Discernit καὶ τὰς ὑπὸ τῶν τυράννων καὶ τὰς ἐπὶ τῶν τριάκοντα.

5) Offendit τοὺς ἐχθρούς, tum quia statim repetitur, tum quia aequalitas membrorum violatur. Resp. enim μόνος πρὸς πολλούς.

6) Resp. πολὺ μόντοι.

7) Hoc aptius quam repetitum τὴν ἀρχήν.

8) Discernit has Centaurorum virtutes, quae inde, quod bimembres erant, explicantur.

9) Χρόνω melius abest propter sequ. περὶ τοὺς αὐτοὺς χρόνους. Cf. VIII, 34. et me ad Areop. 225.

10) Sequitur περὶ αὐτῆς.

11) Offendit repetitum αὐτῶν.

12) Μηδένα sic repeti aut μηδένας sequi, postquam μηδένα praecessit, minus Isocratis elegantiae convenit.

13) „Μήτε et οὔτε praecedenti μὴ (οὐ) vel μηδὲ (οὐδὲ) respondere aequit.“ V. Bait. ad Paneg. p. 67.

14) Diversi sunt: illi Plataeenses, hi Messenii.

15) Offendit verbi συνιδεῖν repetitio.

16) Offendit repetitum et prorsus otiosum verbum.

17) Αὐτοὺς cogitando supplendum ex ὑπὲρ αὐτῶν.

18) Resp. ὁπότῃ δ'.

Vulg. ἔδοξέ μοι, B. D. BS. c. Urb. ἔδοξε. 268. τινὲς μὲν ¹⁾ c. Urb., B. D. BS. τινὲς με.

Orat. XIII, 5. παρ' ὧν ²⁾ c. vulg., B. D. BS. c. Urb. παρὰ μὲν ὧν.

Orat. XIV, 30. δεῖν ³⁾ c. vulg., B. D. BS. c. Urb. δεῖν συγγνώμην. 49. ἡμετέρων [πολιτῶν] ⁴⁾. B. D. BS. c. libr. ἡμετέρων πολιτῶν.

Orat. XV, 111. οὔτε παρὰ ⁵⁾ c. libr., D. οὐδὲ παρὰ. 118. [ἅπανσι τοῖς ἄλλοις ⁶⁾]. B. D. BS. c. libr. ἅπανσι τοῖς Ἑλλήσιν, Ambr. ἅπανσι τοῖς Ἑλλήσιν, Laur. τοῖς Ἑλλήσιν ἅπανσι. 121. τοὺς τ' ἀπειλοῦντας ⁷⁾ c. Ambr. Laur., B. D. BS. c. Urb. τοὺς ἀπειλοῦντας. 124. εἰ δὲ ⁸⁾ c. Laur., B. D. εἴτε. 138. ἦν μὲν καλὸς ⁹⁾ c. Laur., B. D. ἦν καλός. 284. πλεονεκτικὸς νομιζοῦσιν ¹⁰⁾ c. Ambr. Vat. Laur., B. D. BS. πλεονεκτικὸν νομιζοῦσιν. 290. καὶ ζητεῖν c. Laur., B. D. c. cett. libr. μήτε ζητεῖν, BS. μηδὲ ζητεῖν. 293. ζῶων ¹¹⁾ c. Urb. pr., B. D. ζῶων διήνεγκε. 305. νομίζετε ¹²⁾ c. Urb. pr., B. D. BS. νομίζετε καὶ τῆς πόλεως.

[Orat. XVII, 4. ἄμα καὶ c. Urb., B. D. BS. ἄμα. 5. ὡς καὶ c. Dionys., B. D. BS. ὡς. 10. ταῦτα μὲν μηδὲν c. codd. A. B. Grosii, B. D. c. Urb. ταῦτα μηδὲν. Vulg. μηδὲν. 14. κατεγγυῶντος ¹³⁾ c. Urb. Ambr., B. D. διεγγυῶντος. 42. ἀποθανεῖν τὸ μὲν πρῶτον c. Urb. Ambr., B. D. BS. ἀποθανεῖν.]

Orat. XX, 12. λυμνηαμένους ¹⁴⁾ c. Urb. Ambr., B. D. λυμνηαμένους ἡμᾶς.

Epist. II, 11. τῆν τε σαντοῦ ¹⁵⁾ c. vulg., B. D. BS. c. Urb. τῆν σαντοῦ.

Epist. V, 4. τιμᾶν τε c. Ambr., B. D. τιμᾶν.

Epist. VIII, 7. τοῖς τε c. Ambr., B. D. τοῖς. 8. Κόνων μὲν c. Ambr., B. D. Κόνων.

1) Resp. οὐχ ὁμοίως δέ.

2) Particula δὲ, quae huic μὲν respondeat, non sequitur.

3) Συγγνώμης statim praecessit.

4) Cur hic πολιτῶν repetitum sit, idonea caussa non est.

5) Ex οὔτε — οὔτε est οὔτε cogitando supplendum, cui respondeat hoc οὔτε παρὰ.

6) Nec repetitum ἅπανσι neque Ἑλλήσιν placet.

7) Diversi sunt: καὶ τοὺς ἀεί.

8) Te quod vulgo legitur, non habet, cui respondeat.

9) Sic erat scribendum. Sequitur enim οὐ μὴν.

10) Respondet εὐφραεῖς supra. Πλεονεκτοῦσι statim sequitur.

11) Ita ζῶων ultimum tenet locum, uti βαρβάρων, quod huic respondet. Praecessit: διαφέρετε.

12) Verba: καὶ τῆς πόλεως propter καὶ ante τῆς τῶν addita. Praecessit iam τῆ πόλει.

13) Sequitur et respondet: διηγγυήσατο.

14) Molesti quid habet repetitum ἡμᾶς.

15) Afferit duo diversa commoda.

IV.

Scriptorem, qui decem vel plures annos in elaborandis et perpoliendis singulis orationibus insumere easque diiudicandas ¹⁾ et imitandas discipulis proponere solebat, dialecti non temere modo hac modo illa forma esse usum, sed hac quoque in re certas leges esse secutum verisimillimum est. Scripsi igitur:

Orat. II, 2. διοικότης ²⁾ c. libr. praeter Urb., B. D. διοικότης, Urb. διοικότης. 4. ὁμιλοῦσιν ³⁾. B. D. BS. c. libr. ὁμιλοῦσι. 5. χεῖν ⁴⁾. B. D. BS. c. libr. χεῖν. 9. ἄν ⁵⁾ c. Urb. Ambr., B. D. ἄν. — ἐστίν. B. D. BS. c. libr. ἐστίν. 10. αὐτῶν ⁶⁾ c. vulg., B. D. BS. c. Urb. ἐαντῶν. 11. αὐτῶν. B. D. BS. c. libr. ἐαντῶν. — τιθέασιν ⁷⁾ c. vulg., B. BS. τιθέασιν. 13. σαντῶν c. vulg., B. D. BS. c. Urb. σαντῶν. 14. αὐτοῦ ⁸⁾ c. Urb. Vat. Ambr. Laur., B. σαντοῦ. 16. ἦν c. Laur. in Antid., B. D. BS. ἄν. 17. ποιοῦσιν c. Urb. Vat., B. D. BS. ποιοῦσι. Vulg. ποιήσονσι. 20. ἄν c. Urb. Ambr. Vat., B. D. ἄν. 24. ἄμεινον αὐτῶν. B. D. BS. c. Urb. ἄμεινον ἐαντῶν. Vulg. ἄμεινον. [26. ἄν c. Urb. Ambr., B. D. ἄν.] 29. ἄν c. Urb. Ambr. Vat., B. D. ἄν. 31. βασιλέας ⁹⁾ c. vulg., D. BS. c. Urb. Vat. βασιλεῖς. — ἄν c. Urb. Ambr. Vat., B. D. ἄν. 35. ἄν c. Urb. Ambr., B. D. ἄν. 36. βασιλέας c. vulg., D. BS. c. Urb. Ambr. βασιλεῖς. — ἦν c. vulg., B. D. BS. c. Urb. Vat. ἄν. 44. ἀκούσειαν ¹⁰⁾. B. D. BS. c. libr. ἀκούσαιεν. 45. θέλομεν ¹¹⁾. B. D. c. Urb. θέλομεν. Vulg. ἐθέλομεν.

1) V. V, 17. et sequ. XII, 200.

2) Ex usu scriptoris, qui sola hac forma in οἴην est usus. V. Bait. ad Brem. Isocr. p. 203.

3) Isocrates ubique, ubi pausa quaedam fit in oratione, ν ἐφέλκυστικῶν etiam ante litteras consonantes addidit. In ducentis locis ita a Bekkero erat editum, restabant quadraginta. V. me ad Areopag. 185—187.

4) V. infra p. XXIII, 2.

5) Isocrates ἄν non dixisse videtur, quod in duodecim tantummodo locis ob omnibus praebetur libris. Dixit ἦν, quod in nonaginta octo locis omnes tumentur libri, aut ἄν. In sexaginta quattuor libri variant. V. me ad Areop. p. 146—148.

6) Forma dissyllaba auctore Urb. Isocrati toties est restituta (legitur apud Bekkerum in quadringentis locis, B.), vix ut triginta quattuor trisyllabae exempla supersint, eaque partim ex aliis libris scriptis emendanda. Dind. ad Paneg. 4.

7) Hic nulla est pausa, uti supra.

8) Strang. (krit. Bmrk. p. 70—71.) cf. II, 38. V, 149. XI, 47. Ep. II, 3. 9.

9) Servant terminationem εας omnes libri in sedecim locis, contractam in duobus (Or. I, 14. 16. non sunt Isocratis. B.). V. Bait. ad Isocr. Brem. p. 200., ita ut Isocrates sola terminatione in εας usus esse videatur.

10) Terminationem optat. aor. in εαν libri in viginti novem locis constanter tumentur, alteram in αεν servant in undeviginti. V. Bait. ad Isocr. Brem. p. 204—205. Videtur Isocrates, uti ubique εας et εει dixit, sic etiam ubique εαν dixisse.

11) Cum ἐθέλειν legitur quadragies septies, θέλειν non est nisi hic

Orat. III, 4. τύπτοναι c. Urb., B. D. BS. τύπτοι. — ἐπιχειροῦ-
σιν. B. D. BS. c. libr. ἐπιχειροῦσι. 5. αἰσθάνονται¹⁾ c. vulg., B. BS.
c. Urb. αἰσθονται. — ἐστίν. B. D. BS. ἐστι. 13. ἄν c. Urb. Ambr., B. D.
ἐάν. 16. ὁμολογήσαιεν. B. D. BS. c. libr. ὁμολογήσαιεν. 28. ἔκτισε. B.
D. c. libr. ἔκτισεν. 30. θέλωμεν. B. D. c. libr. θέλωμεν. 38. βασιλέας
c. vulg., D. BS. c. Urb. Ambr. βασιλεις. 39. ἠβουλήθη²⁾ c. vulg., B.
D. BS. c. Urb. ἐβουλήθη. — ἦμελλον. B. D. BS. c. libr. ἔμελλον. 51.
ἀλλὰ καὶ c. Harl. Vat. 2., B. D. BS. ἀλλ' ἐάν καί. 53. ἄν τις c. Ambr.,
B. D. ἐάν τις. — ἄν τι. B. D. BS. c. libr. ἐάν τι. 57. ὑποδεικνύον-
τες³⁾ c. Urb. Ambr., B. D. ὑποδεικνύντες. 62. ἀγὼ c. Urb., D. ἀ' γώ.
Vulg. ᾶ. 63. ἄν c. Urb. Ambr., B. D. ἐάν.

Orat. IV, 1. αὐτῶν. B. D. BS. c. libr. ἐαντῶν. 17. πόλει⁴⁾ c. Ambr.
Urb. corr., B. D. BS. πόλη. Vulg. πόλεις. 18. κείνων⁵⁾ c. Ambr., B.
c. Urb. κείνων. Vulg. ἐκείνων. 29. ἀφελείας⁶⁾ c. Ambr. et vulg., B.
D. BS. c. Urb. ἀφέλις. 44. ἀθροισθέντων⁷⁾ c. Ambr. et vulg., B. D.
c. Urb. ἀθροισθέντων. 56. αὐτῶν c. libr. antiqu. in Antid., B. D. BS.
ἐαντῶν. Laur. αὐτῶ. 60. ἔσχεν c. Urb., B. D. BS. ἔσχε. 62. διατελοῦσιν.
B. D. BS. c. libr. διατελοῦσι. 83. ἦμελλον. B. D. BS. c. libr. ἐμελλον.
84. τελευτήσαιεν c. Laur., B. D. BS. τελευτήσαιεν. 86. ἐφθασαν⁸⁾ c.
Ambr., B. D. BS. ἐφθησαν. 110. δεκαρχῶν⁹⁾ c. Ambr. et Vict., B. D.

et III, 30. post *σι*. V. BS. ad h. l. et me ad Areop. 257. Scribendum igitur *θέλωμεν*.

1) Equidem valde dubito, num Isocrates *αἰσθονται* forma apud antiquos rarissima, ap. Isocr. hoc uno in loco obvia, usus sit.

2) Augmentum in *η* praebent in sex locis omnes libri constanter, alterum in *ε* etiam in sex. At in *ἠδυνάμη* et *ἠδυνήθη* constanter est *η* (uno excepto loco XIX, 27., ubi vulg. *ἔδυνάτο* legebatur). Pro *ἦμελλον* in quinque locis legebatur *ἐμελλον*, in septem Urb. *ἦμελλον* tuetur. V. loc. all. a Strang. krit. Bemerk. Coeln. 1831. p. 56—57. et in Iahn. Annal. suppl. III, p. 570. Mihi hac ipsa de caussa forma Attica Isocrati videbatur ubique resituenda.

3) Formam in *όντος* etc. tuentur omnes libri in quinque locis, alteram in *ύντος* in duobus, in nominativo tamen Isocrates us videtur dixisse. In obliquis casibus ego ubique *όντος* etc. dedi. Cf. Bait. ad Brem. Isocr. p. 202.

4) V. infra p. XXV, 1.

5) „*Κείνος* apud Isocratem nonnisi post vocalem *ἦ* legitur, cum qua erasin facit.“ V. Bait. ad Paneg. p. 17. et me supra.

6) „Nusquam apud Isocratem *ἀφέλις* sine lectionis varietate reperitur, e contrario plerisque locis in forma *ἀφέλις* omnes libri consentiunt.“ V. Bait. ad Isocr. Brem. p. 198. et me ad Areop. 315. Ego hac de caussa ubique *ἀφέλις* dedi.

7) *Ἀθροίζειν* ubique in Isocrate. V. Dind. ad h. l.

8) Est uno tantum loco in omnibus bonis libris *ἐφθασαν* pro *ἐφθασαν*. V. Bait. ad Brem. Isocr. p. 199.

9) Sic ubique meliores libri. V. 95. Vat. et XII, 68. Urb. Harpocraton *δεκαρχῶν*, Suidas *δεκαρχῶν* legisse videtur.

BS. δεκαρχῶν. 113. αὐτῶν. B. D. BS. c. libr. ἐαντῶν. 125. συγ-
καθιστᾶν. B. D. BS. c. libr. συναθιστᾶσι. 163. ἄν. B. D. BS. c. libr.
ἐάν. — ἀποκλίνας c. Vict., B. D. BS. ἀποκλίνας. 171. ἐξεστᾶσι¹⁾.
B. D. BS. c. libr. ἐξεστηῖσι. 173. ἀφελείας c. Ambr. Vict., B. D. BS.
c. Urb. ἀφελίας. Vulg. φιλίας. 176. *χρῆν*²⁾. B. D. BS. c. Urb. *χρηῖν*.
Vulg. *χρηῖ*. 177. αὐτῶν. Urb. αὐτῶν, Ambr. αὐτῶν, B. c. vulg. ἐαντῶν.

Orat. V, 7. νοῦν ἐχόντως. B. D. BS. c. libr. νονεχόντως. 10. συμ-
φέρονσαν³⁾ c. Urb., B. D. συμφέρουσας. 21. Περραιβούς⁴⁾ c. Ambr.,
B. D. c. Urb. Περραιβαίους. Vulg. Περαβαίους. 23. ἠγῶ c. Urb., B. D.
BS. ἡ γῶ. 24. ταυτόν⁵⁾. B. D. BS. c. libr. ταυτό. 29. ἠβουλόμη c.
vulg., B. D. BS. c. Urb. ἐβουλόμη. 31. ἄν c. Med. Ald., B. D. BS. ἐάν.
56. αὐτόν. B. D. BS. c. Urb. ἐαντόν. Vulg. σεαντόν. — κείνας. B. c.
Urb. κείνας. Vulg. ἐκείνας. 57. κείνοι c. Ambr., B. c. Urb. κείνοι. Vulg.
ἐκείνοι. 74. ἄν. B. D. BS. c. libr. ἐάν. — Φωκίας c. vulg., D. BS. c. Urb.
ἐκείνοι. 74. ἄν. B. D. BS. c. libr. ἐάν. — Φωκίας c. vulg., D. BS. c. Urb.
Ambr. Φωκίς. 76. βλάβειεν. BS. c. Ald. βλάβει. — πλείονος⁶⁾ c.
vulg., B. D. BS. c. Urb. πλείονος. 77. αὐτοῦ c. vulg. (Med. Ald. αὐτοῦ),
B. D. BS. c. Urb. ἐαντοῦ. 80. αὐτῶν. B. D. BS. c. libr. ἐαντῶν. 81. κη-
λιθνομένοις⁷⁾ c. vulg. Scaph. Ambr., B. D. BS. c. Urb. κηλιθνομέ-
νοις. 88. ἐνεστηνίας⁸⁾. B. D. BS. c. libr. ἐνεστάσης. 95. δεκαρχίας
c. Ambr. Vat. 2., B. D. BS. δεκαρχίας. 115. ῥᾶον⁹⁾ c. vulg., BS. c.

1) Pleniorem formam huius participii in obliquis casibus generis masculini et neutrius libri tantum in quatuor locis constanter praebent, sed abbreviatam in quadraginta octo. V. me ad Areop. p. 88. Isocratem igitur ubique forma abbreviata usum esse censeo.

2) Isocrates post consonantes litteras *ἐχρηῖν* scripsit (IV, 19, 62, 170, 177, IX, 5, X, 4, XII, 187, XIV, 19.) et post vocales *χρηῖν*, rectius *χρηῖν*. V. II, 5. et XIV, 9. Uno tantum in loco XIX, 3. legebatur *χρηῖν* in initio sententiae, V. infra.

3) „Vocabula cum *όν* composita nunquam apud Isocratem *ε* habent pro *ο*.“ Bait. ad Paneg. XVI.

4) BS. cf. Sophoc. fragm. 265. et Ddf. ad h. l.

5) Isocratem *τοιούτον*, *τοσοῦτον*, *ταυτόν* ubique scripsisse docui ad Areop. p. 248. ex septuaginta locis. Restabant sex, ubi omnes libri uti hic *ταυτό* vel *τοιούτο* habebant, quos correxi.

6) Isocrates praeoptavit pleniorem formam in *ε*. Praebent eam in triginta tribus locis omnes libri scripti, alteram in *ε* in quinque tantum locis orat. XV, V. me ad Areop. p. 238.

7) Sic Isocrates ubique, v. IV, 151, XIII, 20, XV, 30, 213. et Dind. ad Paneg. 151.

8) In feminino huius participii in tribus tantum locis libri praebent breviorum formam, in sex locis omnes pleniorem. V. me ad Areop. 88. Dedi igitur ubique pleniorem, quamquam qui confirmaverit Isocratem pro Atticorum more hic quoque breviorum formam praetulisse, habeat, quo id defendat.

9) Equidem de usu, quo *ῥᾶδιον* pro comparativo in Isocrate dicatur,

Urb. Ambr. Vict. *ῥάδιον*. 131. *ὀφελειῶν* c. vulg., B. D. BS. c. Urb. *ὀφελιῶν*. 132. *βασιλείας* c. Urb., D. c. vulg. *βασιλείς*. 146. *ἠβουλήθη* c. vulg., B. D. BS. c. Urb. *ἔβουλήθη*. 154. *τύχῳσι*. B. D. BS. c. libr. *τύχῳσι*.

Orat. VI, 2. *αὐτῆς*. B. D. BS. c. libr. *αὐτῆς*. 4. *γινώσκειν*¹⁾ c. libr., B. *γινώσκειν*. 19. *συνεξήμαρτε*. B. b. D. *ξυνεξήμαρτε*. 25. *ἄν* c. vulg. et Laur., B. D. BS. c. Urb. *ἔάν*. 39. *ἄν* c. Urb., B. D. *ἔάν*. 47. *μνησθεῖμεν*²⁾. B. D. BS. c. libr. *μνησθείμεν*. 62. *αὐταῖς*. Ambr. *αὐταῖς*, B. D. *ἑανταῖς*. 69. *ἀλλὰ κἄν* c. Ambr. Laur. et vulg., B. D. BS. c. Urb. *ἀλλ' ἔάν*. 73. *εἰς*³⁾ c. Ambr., B. D. *εἰς*. 75. *ἄν*. B. D. BS. c. libr. *ἔάν*. — *δείσειαν*. B. D. BS. c. libr. *δείσαιεν*. 87. *διατελέσομεν*⁴⁾ c. Ambr. Laur. et vulg., B. D. BS. c. Urb. *διατελοῦμεν*. 89. *οἶμαι*⁵⁾ c. Laur. et vulg., B. D. BS. c. Urb. *οἶομαι*. 91. *ἔστιν*. B. D. BS. c. libr. *ἔστί*.

Orat. VII, 1. *καθεστῶτων* c. Dionys., B. D. BS. *καθεστηκῶτων*. 11. *ἄν*. B. D. BS. c. libr. *ἔάν*. 23. *καθεστηκῶτων*. B. D. BS. c. libr. *καθεστῶσαν*. 36. *ἐπιτιμήσειε*. B. D. c. libr. *ἐπιτιμήσειεν*. 37. *πλείονος* c. vulg., B. D. BS. c. Urb. *πλείονος*. 38. *τοιούτων*. Vulg. *τοσοῦτων*. B. D. BS. c. Urb. *τοιούτο*. 53. *νοῦν ἔχόντως*. B. c. libr. *νοννεχόντως*. 55. *ὀφελείας* c. vulg., B. D. BS. c. Urb. *ὀφελίαις*. 57. *καθεστῶσι*. B. D. BS. c. libr. *καθεστηκῶσι*. 60. *λόγον ἔχόντως*. B. c. Ambr. *λογονεχόντως*, Urb. *λογονεχόντων*. Vulg. *νοννεχόντως*. 71. *θανάσειεν* c. libr., BS. *θανάσειε*.

Orat. VIII, 7. *πλείονος* c. Dionys. et vulg., B. D. BS. c. Urb. *πλείονος*. 18. *νοῦν ἔχόντως*. B. c. libr. *νοννεχόντως*. 23. *πλείονος* c. vulg., B. D. BS. c. Urb. *πλείονος*. — *αὐτῶν* c. vulg., B. D. BS. c. Urb. *ἑαυτῶν*. 32. *ὀφελείας* c. libr., D. *ὀφελίαις*. 37. *ἀλλ' ἢ*⁶⁾. B. D. BS. c. libr. *ἀλλ' ἦ*. 50. *ῥᾶον*. BS. c. Urb. Ambr. Laur. Vat. 2. *ῥᾶδιον*. 57. *ἔρωτήσειεν*. BS. c. Ald. *ἔρωτήσειε*. 69. *καθεστηκῶσι* c. Urb. Ambr., B. D. *καθεστῶσης*. — *ἄν δυνηθεῖμεν*. B. BS. c. libr. *ἄν δυνηθείμεν*. 72. *ὀφελεία* c. Ambr. et vulg., B. D. BS. c. Urb. *ὀφελία*. 82. *ἐπιδεικνύοντες* c. Urb. Ambr., B. D. *ἐπιδεικνύντες*. 84. *ἑστῶτος*. B. D. BS. c. Vat. 2. *ἑστηκῶτος*. Vulg. *συνεστηκῶτος*. 93. *ὁμολογήσειεν*. BS. *ὁμολογήσειε*. — *αὐτόν*. B. D. BS. c. libr. *ἑαυτόν*. 115. *κείνοι*. B. c. Urb. *κείνοι*. Vulg. *ἐκείνοι*.

valde dubito. Habet Urb. *ῥᾶδιον* etiam VIII, 50. In loco simillimo Epist. III, 5. recte *ῥᾶον* legitur.

1) Bekkerus paucissimis in locis errore, ut videtur, reliquit *γίνεσθαι* et *γινώσκειν*, quos recte iam correxit Dindorfius. V. me ad Areop. p. 197.

2) Forma abbreviata in persona prima aoristi optativi pass. dominatur in undeviginti locis, forma *ἔλημεν* legebatur in quinque. V. Bait. ad Brem. Isocr. p. 205.

3) Forma in *εἰς* ab Isocrate prorsus aliena est. V. Bait. ad Paneg. VII.

4) *Διατελοῦμεν*, quod Urb. habet, est unicum exemplum futuri Attici verborum in *ἔω* apud Isocratem. V. Bait. ad Brem. Isocr. p. 206.

5) In octo tantum locis omnes Isocratis libri praebent *οἶομαι*, in octoginta *οἶμαι*, quod solum Isocrateum esse videtur. V. me ad Areop. p. 78—79.

6) Ita scribendum esse recte vidit et docuit Bait. ad Isocr. Brem. p. 208.

116. *πόλες*¹⁾ c. vulg., B. D. BS. c. Urb. Ambr. *πόλη*. 119. *τοιούτων*. B. D. BS. c. libr. *τοιούτο*. 137. *ποιήσωσιν* c. Urb., B. D. BS. *ποιήσωσι*. Vulg. *ποιῶσιν*.

Orat. IX, 13. *αὐτοῦς*. B. D. BS. c. libr. *ἑαυτοῦς*. 16. *ἀθανάτω*²⁾ c. vulg. Vat. Urb. corr., B. D. BS. c. Urb. pr. *ἀθανάτη*. 19. *ἔστιν*. B. D. BS. c. libr. *ἔστι*. 24. *ἀποβλέψαιεν*. B. D. BS. c. libr. *ἀποβλέψαιεν*. 30. *ἔχρῶν*³⁾ c. Ambr. Ald., B. D. BS. *ὄχρῶν*. 33. *οἶμαι* c. Vat. et vulg., B. D. BS. c. Urb. *οἶομαι*. 37. *αὐτοῦ*. B. D. BS. c. libr. *ἑαυτοῦ*. 38. *ἐπεχείρησεν*. B. D. BS. c. libr. *ἐπεχείρησε*. 43. *αὐτόν*. B. D. BS. c. libr. *ἑαυτόν*. 49. *αὐτοῦ* c. vulg., B. D. BS. c. Urb. *ἑαυτοῦ*. 51. *αὐτῶν*. B. D. BS. c. libr. *ἑαυτῶν*. 55. *κρατήσειαν* c. vulg., BS. c. Urb. Vat. Ambr. *κρατήσαιεν*. 57. *πλείονος* c. vulg., B. D. BS. c. Urb. Vat. *πλείονος*. 62. *αὐτοῦ*. B. D. BS. c. libr. *ἑαυτοῦ*. — *αὐτῶν*. B. D. BS. c. libr. *ἑαυτῶν*. 65. *ἠβουλήθησαν*. B. D. BS. c. libr. *ἔβουλήθησαν*. 70. *μακαριστότατος*⁴⁾ c. vulg. (Vat. *μακαριστοτάτας*), B. D. BS. c. Urb. *μακαριώτατος*. 73. *πλείονος* c. vulg., B. D. BS. c. Urb. Vat. *πλείονος*. 81. *ἄν* c. Urb. Vat. Ambr., B. D. c. vulg. *ἔάν*.

Orat. X, 1. *δύω*⁵⁾ c. Vat. (Ambr. *δω*), B. D. *δύο*. 35. *ταῦτόν* c. vulg., B. D. BS. c. Urb. Vat. *ταυτό*. 48. *τοὺς θεοὺς—φιλονεικούντας*⁶⁾ c. Urb., B. D. BS. *τὰς θεὰς—φιλονεικούσας*. 60. *ἠβουλήθησαν* c. vulg. B. BS. c. Urb. Vat. *ἔβουλήθησαν*. 64. *αὐτῆς*. B. D. BS. c. libr. *ἑαυτῆς*. — *κατέστησεν*. B. D. BS. c. libr. *κατέστησε*.

Orat. XI, 5. *τοσοῦτον* c. Ambr. Ald., B. D. BS. *τοσοῦτο*. 20. *βουλήθειμεν*. B. D. BS. c. libr. *βουληθείμεν*. 34. *ἀγὼ* c. Urb., D. *ἄ' γῶ*. Vulg. *ἂ' ἐγώ*. 35. *κείνον*. B. c. Urb. *κείνον*. Vulg. *ἐκείνον*. 37. *τέτταροι*⁷⁾ c. Urb., D. c. vulg. *τέτρασι*. 39. *ἀλήται*⁸⁾ c. Ambr., B. c. Urb. *ἀλήται*. Vulg. *πλανῆται*. 48. *ἠβουλήθης*. B. D. BS. c. libr. *ἔβουλήθης*.

Orat. XII, 3. *ἀγὼ* c. Urb., D. *ἄ' γῶ*. Vulg. *ὦν ἐγώ*. 4. *ἔνεκα*⁹⁾ c. vulg., B. D. BS. c. Urb. *ἐνεκεν*. 11. *ὦμην* c. vulg., B. D. BS. c. Urb. *φώμην*. — *κείνοι* c. Ambr., B. *κείνοι*. 13. *μεσεγγυήματος*. Vulg. *μεσεγγυήματων*, B. D. c. Urb. Ambr. *μεσεγγυώματος*. 17. *αὐτῶν*. B. D. BS.

1) Cf. XII, 156. 157., ubi omnes libri, et IV, 17., ubi omnes meliores libri *πόλες* habent.

2) *Ἀθανάτος* apud Isocr. est generis communis. Cf. II, 32. 37. IV, 84. VI, 109. VIII, 94. IX, 3. 71. V. me ad h. l.

3) Videtur haec adiectivi forma magis Isocratea. V. VI, 74.

4) Cf. VIII, 143. et me ad h. l. [gitur. V. BS. ad h. l.

5) *Δύο* nisi cum plurali, *δουῖν* nisi cum duali ab Isocrate non iun-

6) Isocrates forma *θεὰ* non est usus et recte supra 41. *ἐν θεαῖς* ex Urb. pro *ἐν θεαῖς* iam a Bekkero est editum.

7) Cf. XII, 3., ubi omnes libri *τέτταροι*, et XII, 267., ubi Urb. Ambr. *τέτρασι*, ceteri *τέτταροι* habent.

8) Cf. XIV, 46. et IV, 168. V. Dind. ad Paneg. §. 44.

9) Isocratem *ἔνεκα* non *ἐνεκεν* dixisse testantur XLI loci a me ad Areop. 351. allati, ubi constanter sic legitur. *Ἐνεκεν* omnes libri in uno sed non Isocrateo loco or. XXI. tuentur.

c. libr. *ἐαντῶν*. 22. *συμβεβηκόσιν*. B. D. BS. c. libr. *συμβεβηκόσι*. 32. *τελείως* ¹⁾ c. Clement. Stob. vulg., B. D. BS. c. Urb. Vat. 2. Ald. *τελέως*. 39. *ἠβουλήθη* c. vulg., B. BS. c. Urb. *ἔβουλήθη*. 41. *κείνοι* c. Ambr., B. c. Urb. *κείνοι*. Vulg. *ἐκείνοι*. 44. *θαλάττης* ²⁾. B. D. c. libr. *θαλάσσης*. 63. *καταρροπανεῖν*. B. D. c. Urb. *καταρροπανεῖν*. Vulg. *καταρροπαινεῖν*. 65. *οἶμαι*. B. D. BS. c. libr. *οἴομαι*. 68. *δεκαορχιῶν* c. Urb. Ambr., BS. c. vulg. *δεκαορχιῶν*. 78. *ἄκείνος*. B. BS. c. libr. *ὁ κείνος*. 79. *ἠβουλήθη* c. vulg., B. BS. c. Urb. *ἔβουλήθη*. — *βασιλέας*. B. D. BS. c. libr. *βασιλεῖς*. 80. *Μενελάου* ³⁾ c. Urb. Ambr., B. D. *Μενέλεω*. 84. *ἀποδοικμάσειαν* c. vulg., BS. c. Urb. Ambr. *ἀποδοικμάσειαν*. — *ἐπιτιμήσειαν* c. vulg., BS. c. Urb. Ambr. *ἐπιτιμήσειαν*. 92. *Πλαταιίας* c. vulg., B. D. BS. c. Urb. *Πλαταιᾶς*. 93. *Πλαταιίας* c. libr., D. *Πλαταιᾶς*. 96. *πλείονος* c. vulg., B. D. BS. c. Urb. *πλέονος*. 108. *οὐκ οἶμαι* c. vulg., B. D. BS. c. Urb. *οὐκ οἴομαι*. — *οὐς οἶμαι* c. vulg., B. D. BS. c. Urb. *οὐς οἴομαι*. 113. *οἶμαι*. B. D. BS. c. libr. *οἴομαι*. 114. *καθεστηκῆσαν*. B. D. BS. c. libr. *καθεστῶσαν*. 118. *φήσειαν*. B. D. BS. c. libr. *φήσειαν*. 133. *οὕτω* ⁴⁾ c. Ambr., B. D. *οὕτως*. 138. *κείνοι* c. Ambr., B. *κείνοι*. 148. *ἠγὼ* c. Urb., D. *ἦ γὰρ*. Vulg. *ἄ ἐγώ*. 150. *κείνας*. B. c. libr. *κείνας*. 172. *οὕτω* c. Ambr., B. D. *οὕτως*. 180. *ἄν*. B. D. BS. c. libr. *ἔάν*. 183. *ὄσιος* ⁵⁾. D. c. Urb. *ὄσιος*. 184. *ἐπιδεικνύοντες*. B. D. BS. c. libr. *ἐπιδεικνύντες*. — *αὐτῶν* c. vulg., B. D. BS. c. Urb. *ἐαντῶν*. 196. *ταῦτόν*. B. D. BS. c. libr. *ταυτό*. 199. *ταῦτόν*. B. D. BS. c. libr. *ταυτό*. 203. *ἠβουλήθη* c. vulg., B. D. BS. c. Urb. *ἔβουλήθη*. 207. *ἐπιδεικνύοντα*. B. D. BS. c. libr. *ἐπιδεικνύντα*. 210. *αὐτῶν*. B. D. BS. c. libr. *ἐαντῶν*. 213. *ἐξεστῶτας*. B. D. BS. c. libr. *ἐξεστημότας*. 217. *καθεστῶτα* c. vulg., BS. c. Urb. Ambr. *καθεστημότα*. 218. *νοῦν ἔχόντως*. B. c. libr. *νονεχόντως*. 219. *ὄφελιά* c. vulg., B. D. BS. c. Urb. *ὄφελιά*. 220. *ἀπολλύοντες* c. Urb. Ambr., B. D. *ἀπολλύντες*. 233. *καθεστῶτι* c. vulg., BS. c. Urb. Ambr. *καθεστημότι*. 238. *ἄν*. B. D. BS. c. libr. *ἔάν*. 243. *ἀποστεροῦντας* ⁶⁾ c. vulg., B. D. c. Urb. *ἀποστερόντας*. 248. *διαμαρτάνοισιν* c. libr., B. D. *διαμαρτάνοισιν*. 250. *οἶμαι* c. vulg., B. D. BS. c. Urb. *οἴομαι*. 251. *αὐτῶν*. Vulg. *αὐτῶν*. B. D. BS. c. Urb. *ἐαντῶν*. 253. *αὐτῶν*. B. D. BS. c. libr. *ἐαντῶν*. 267. *τέτρασιν* c. vulg., D. c. Urb. Ambr. *τέτρασιν*. 271. *οἶμαι*. B. D. BS. c. libr. *οἴομαι*. 272. *τὰς αὐτῶν*. B. D. BS. c. Urb. *τὰς ἐαντῶν*. Vulg. *τὰς*.

1) Cf. IV. 3. XII. 9. 242. XV. 187. *Τελέως* legebatur XV, 200. At *τελέως* non *τελείως* legendum XIII, 18. cl. VIII, 19.

2) Forma *θαλάσση* auctore Urbinatē ex Isocrate ita sublata est, unus ut supersit locus, quem corrigi oporteat. Dind. ad Paneg. 120. V. loc. a me collect. ad Areop. p. 122.

3) Cf. X. 51. 62. XII. 72. 89. V. Bait. ad Paneg. XVIII.

4) Sic Isocrates ubique ante consonantes est locutus. In duobus locis Urb. *οὕτως*, hic et infra 172.

5) Isocrates terminationem ὄς feminin. adiectiv. non amavisse videtur. V. exempla a Bait. ad Brem. Isocr. 201. collecta.

6) BS. conferri iubent XV, 281. XX. 15.

Orat. XIII, 1. *ἤμελλον*. B. D. BS. c. libr. *ἐμελλον*. 4. *ἠμφισβήτησαν* ¹⁾ c. Scaph. Vat. Ambr. vulg., B. D. BS. c. Urb. *ἠμφισβήτησαν*. 10. *πλείονος* c. vulg., B. D. BS. c. Urb. Vat. *πλέονος*. 18. *τελείως*. B. D. BS. c. Urb. *τελείως*. Vulg. *τὸ τέλειον*.

Orat. XIV, 8. *ἀναγκάζουσιν*. B. D. BS. c. libr. *ἀναγκάζουσι*. 9. *Θεσπείας* c. vulg., BS. c. Urb. Ambr. *Θεσπεῖς*. 19. *ἀπολλύοντες* c. Ambr. (Urb. *ἀπολλύοντες*), B. D. *ἀπολλύντες*. — *καθιστάσιν*. B. D. BS. c. libr. *καθιστάσι*. 21. *χρῆν*. B. D. BS. c. libr. *χρήν*. 31. *πλείοναν* c. vulg., B. D. BS. c. Urb. *πλέοναν*. 38. *ὑπομείνειαν*. B. D. BS. c. libr. *ὑπομείναιεν*. 42. *ἄν*. B. D. BS. c. libr. *ἔάν*.

Orat. XV, 4. *ὦμην* c. Laur., B. D. BS. *ὠμην*. 6. *ὦμην*. B. D. BS. c. libr. *ὠμην*. 12. *ἦν* c. Laur. Ald., B. D. BS. *ἔάν*. 15. *ἐπεχειρήσεν*. B. D. BS. c. libr. *ἐπεχειρήσε*. 23. *ἀξιώσειαν*. B. D. BS. c. libr. *ἀξιώσαιεν*. 28. *ἄν*. B. D. BS. c. libr. *ἔάν*. 45. *ἠβουλήθησαν*. B. D. BS. c. libr. *ἔβουλήθησαν*. 46. *φήσειαν* c. Laur. Ald., B. D. BS. *φήσαιεν*. 64. *ἅπασιν*. B. D. BS. c. libr. *ἅπασι*. 72. *αὐτοῦ* c. Ald., B. D. BS. *ἐαντοῦ*. 80. *πλείονος* c. Laur., B. D. BS. *πλέονος*. 83. *εὐρήσουσιν*. B. D. BS. c. libr. *εὐρήσουσι*. 85. *ἀπαλλάξουσιν*. B. D. BS. c. libr. *ἀπαλλάξουσι*. 88. *αὐτῶν*. B. D. BS. c. libr. *ἐαντῶν*. 89. *τοσοῦτον*. B. D. BS. c. libr. *τοσοῦτο*. 98. *τολήσειαν*. B. D. BS. c. libr. *τολήσαιεν*. 107. *εἶχεν*. B. D. BS. c. libr. *εἶχε*. 111. *ἀπέδωκεν*. B. D. BS. c. libr. *ἀπέδωκε*. 112. *ἐποίησεν*. B. D. BS. c. libr. *ἐποίησε*. 113. *Χαλκιδέας* c. Laur., B. D. BS. *Χαλκιδεῖς*. 121. *θαρρήσουσι* ²⁾ c. Ambr. Laur., B. c. Urb. Vat. *θαρρήσουσι*. 127. *παρέσχεν*. B. D. BS. c. libr. *παρέσχε*. 128. *νοῦν ἔχόντως*. B. c. libr. *νονεχόντως*. 136. *πλείονος* c. Laur., B. D. BS. *πλέονος*. 138. *τυγγάνουσιν*. B. D. BS. c. libr. *τυγγάνουσι*. 141. *ὦμην*. B. D. BS. c. libr. *ὠμην*. 142. *δννηθῶσιν*. B. D. BS. c. libr. *δννηθῶσι*. 143. *νομίζουσιν*. B. D. BS. c. libr. *νομίζουσι*. 144. *τυγγάνουσιν*. B. D. BS. c. Urb. *ὄφελιῶν*. — *προσάττονσιν*. B. D. BS. c. libr. *προσάττονσι*. 149. *αὐτῶν*. B. D. BS. c. libr. *ἐαντῶν*. 156. *κατέλιπεν*. B. D. BS. c. libr. *κατέλιπε*. 164. *ὄφελείας* c. Ambr. Vat. Laur., B. D. BS. c. Urb. *ὄφελιάς*. 165. *ἠμελλον*. B. D. BS. c. libr. *ἐμελλον*. 174. *παραδιδοῦσιν*. B. D. BS. c. libr. *παραδιδοῦσι*. 175. *πλείονος*. B. D. BS. c. libr. *πλέονος*. — *ἐπιτηδεύμασιν*. B. D. BS. c. libr. *ἐπιτηδεύμασι*. 176. *προσῆκεν*. B. D. BS. c. libr. *προσῆκε*. 180. *πλείονος*. B. D. BS. c. libr. *πλέονος*. 181. *τοιούτον* c. Ambr. Vat. Laur., B. D. BS. c. Urb. *τοιούτο*. 184. *τυγγάνουσιν*. B. D. BS. c. libr. *τυγγάνουσι*. 185. *ἐπιμελούμενοι* ³⁾ c. Ambr. Vat.

1) Cf. XII, 193. XVIII, 52.

2) *Θαρρῆσιν* praeter hunc locum quindecies apud Isocratem legitur, *Θαρρῆσιν* nunquam, BS, ad h. l.

3) Isocrateum est *ἐπιμελεῖσθαι*, non *ἐπιμέλεσθαι*, uti *ἀποστεροῦσιν*, quod supra praetulimus, non *ἀποστερέσθαι*. V. *ἐπιμελεῖσθαι* VII, 26. 37. 39. IX, 80. et *ἐπιμελουμένων* IX, 42. XI, 29. *ἐπιμελησόμενον* XIX, 35. — Legebatur *ἐπιμελούνται* etiam XIX, 49., at vulg. et Marc. rectius *ἐπιμελούνται* habent, v. infra.

Laur., B. D. BS. c. Urb. ἐπιμελόμενοι. — ποιήσιαν. B. D. BS. c. libr. ποιήσαιεν. 199. ληροῦσιν. B. D. BS. c. libr. ληροῦσι. 200. τελείους c. Laur., B. D. BS. τελούς. 202. ὠφελείας c. libr., D. ὠφελίας. 204. ἤβουλήθησαν c. Ambr., B. D. BS. ἐβουλήθησαν. 205. ὁμολογήσιαν c. Laur., B. D. BS. ὁμολογήσαιεν. — ἀποδείξωσι. B. D. BS. c. libr. ἀποδείξωσι. 206. μετεσχῆσαιεν. B. D. BS. c. libr. μετεσχῆσαι. 208. πλέον¹⁾. B. D. c. libr. πλείον. 210. φήσιαν. B. D. BS. c. libr. φήσαιεν. 212. πλείονος. B. D. BS. c. libr. πλείονος. 218. ἡσθείμεν. B. D. BS. c. libr. ἡσθείμεν. 224. διαγινώσκειν. Laur. διαγινώσκειν. — παιδενθῶσιν. B. D. BS. c. libr. παιδενθῶσι. 225. ἀναλώσειαν. B. D. BS. c. libr. ἀναλώσειαν. 228. πλεονεκτήσιν. B. D. BS. c. libr. πλεονεκτήσιν. 229. ἐθελήσαιεν. B. D. BS. c. libr. ἐθελήσαιεν. 234. ἀνήνεγκεν. B. D. BS. c. libr. ἀνήνεγκε. 243. καταγινώσκειν c. libr., B. καταγινώσκειν. 250. προκρίνειαν. B. D. BS. c. libr. προκρίνειαν. 251. ἀξιώσειεν (c. Urb.?). B. o. BS. c. vulg. ἀξιώσειε. 252. διαφθείρειαν. B. D. BS. c. libr. διαφθείρειαν. 253. τοιοῦτον. B. D. BS. c. libr. τοιοῦτο. — ἔστιν. B. D. BS. c. libr. ἔστι. 257. ἔστιν. B. D. c. libr. ἔστι. 258. ὠφελήσαιεν. B. D. BS. c. libr. ὠφελήσαιεν. 259. διακείσθε. B. D. c. Vat. διακείσθε. Urb. Ambr. Laur. διακείσθαι. 265. πλείονος. B. D. BS. c. libr. πλείονος. 275. πλείονος. B. D. BS. c. libr. πλείονος. — ἐπιθυμήσαιεν. B. D. BS. c. libr. ἐπιθυμήσαιεν. 281. πλείοισιν c. Ambr. Laur., B. D. BS. c. Urb. Vat. πλείοισιν. 287. διατρίβουσι. B. o. BS. c. vulg. διατρίβουσι. 297. ἀλλ' ἢ. B. D. BS. c. libr. ἀλλ' ἢ. 299. ἔχουσι. B. D. BS. c. libr. ἔχουσι. 307. Πειραιῶς²⁾ c. Ambr. Laur. Urb. pr., B. D. c. Vat. et Urb. corr. Πειραιῶς.

Orat. XVI, 9. τοσοῦτον c. vulg., B. D. c. Urb. τοσοῦθ'. 25. Ὀλυμπίασιν. B. Ὀλυμπιάσιν. Vulg. Ὀλυμπιάσιν. 37. ἐφθασαν. B. D. BS. c. libr. ἐφθασαν. 40. ἀπολέσειαν. B. D. BS. c. libr. ἀπολέσειαν. 46. Πειραιῶς c. Urb., B. D. Πειραιῶς.

[Orat. XVII, 5. οὐμός. D. οὐμός.]

Orat. XVIII, 2. Πειραιῶς c. libr., D. Πειραιῶς. 4. ἄν. B. D. BS. c. libr. ἄν. 7. Πειραιῶς c. libr., D. Πειραιῶς. 15. ἤβουλόμην. B. D. BS. c. libr. ἤβουλόμην. 18. αὐτόν. B. D. BS. c. libr. αὐτόν. 19. λαβέ. B. D. c. libr. λάβε. 29. ἀγανακτήσειεν. B. D. BS. c. libr. ἀγανακτήσειε. 32. ἀλλ' ἢ. B. D. c. libr. ἀλλ' ἢ. 35. ἐπωβελίαν c. Ald., B. ἐπωβελίαν. 37. ἐπωβελίας c. Ald., B. ἐπωβελίας. 38. Πειραιῶς c. libr., D. Πειραιῶς. 40. ἄν. B. D. BS. c. libr. ἄν. 49. ἡμέλλετε. B. D. BS. c. libr. ἐμέλλετε. 50. Πειραιῶς c. libr., D. Πειραιῶς. 51. ἤβουλόμην. B. D. BS. c. libr. ἤβουλόμην.

Orat. XIX, 1. αὐτοῦ. B. D. BS. c. libr. ἐαυτοῦ. 3. ἐχρῆν. B. D. BS. c. Urb. χρῆν. Vulg. χρῆ. 4. ἄν. B. D. BS. c. libr. ἄν. — οἶμαι c. vulg., B. D. BS. c. Urb. οἶμαι. 10. πλείονος c. vulg., B. D. BS. c. Urb.

1) Πλείον uno hoc in loco ex Urb. erat relictum, in ceteris omnibus est πλέον. V. me ad Areop. 238.

2) Cf. XVIII, 2. 7. 38. 50. et XVI, 46., ubi Urb. Πειραιῶς. V. Bait. ad Brem. Isocr. p. 201.

πλείονος. 12. αὐτοῦ c. vulg. et Marc., B. D. BS. c. Urb. ἐαυτοῦ. — λαβέ. B. D. λάβε. 13. λαβέ. B. D. λάβε. 14. λαβέ. B. D. λάβε. 21. πράγμασιν. B. D. BS. c. libr. πράγμασι. 28. ἤβουλόμην. B. D. BS. c. libr. ἤβουλόμην. 29. κείνον c. Ambr., B. κείνον. 32. ἤβουλήθη. B. D. BS. c. libr. ἤβουλήθη. 43. ἤβούλετο. B. D. BS. c. libr. ἤβούλετο. 47. ἄν. B. D. BS. c. libr. ἄν. 49. ἐπιμελοῦνται c. vulg. et Marc., B. D. BS. c. Urb. ἐπιμελούνται.

Orat. XX, 1. μεμαρτυρήσαιεν. B. D. BS. c. libr. μεμαρτυρήσαι. 22. ἄν c. vulg., B. D. BS. c. Urb. ἄν.

Epist. I, 4. ἄν c. Urb. Ambr., B. D. ἄν.

Epist. II, 4. καταρροπαινούσας. B. D. c. libr. καταρροπαινούσας.

5. αὐτάς. B. D. BS. c. libr. ἐαυτάς. 8. αὐτόν. B. D. BS. c. libr. ἐαυτόν. 15. γινώσκουσιν c. Urb., B. γινώσκουσιν.

Epist. III, 2. ἄν. B. D. BS. c. libr. ἄν. — προεχούσας c. vulg., B. D. BS. c. Urb. προεσταύσας.

Epist. IV, 2. ἤβουλόμην. B. D. BS. c. libr. ἤβουλόμην. 12. ἄν. B. D. BS. c. libr. ἄν.

Epist. V, 2. νοῦν ἔχοντος. B. c. libr. νοννεχόντος. 5. ἄν. B. D. BS. c. libr. ἄν.

Epist. VI, 4. οἶμαι. B. D. BS. c. libr. οἶμαι. 9. νοῦν ἔχοντος. B. c. libr. νοννεχόντος. — ἄν c. Urb. Ambr., B. D. ἄν. 10. ἄν. B. D. BS. c. libr. ἄν.

Epist. VII, 1. προαιρεῖ¹⁾. B. D. c. libr. προαιρεῖ. 6. συμβέβηκεν. B. D. BS. c. libr. συμβέβηκε. 10. ἄν c. vulg., B. D. BS. c. Urb. ἄν.

Epist. VIII, 1. νίδεις. B. νίδεις, D. νίδεις.

Epist. IX, 1. ἄπασιν. B. D. BS. c. libr. ἄπασιν. 6. νοῦν ἔχοντος. B. c. libr. νοννεχόντος. 11. διήμαρτεν. B. D. BS. c. libr. διήμαρτε. 15. φήσαιεν. B. D. BS. c. libr. φήσαιεν.

V.

Dixi Isocratem eadem saepe iisdem verbis repetisse et omnino orationes suas ad unam speciem conformasse. Scripsi igitur usui eius constanti convenienter et ex similitum locorum inter se comparatione:

Orat. II, 22. μάλλον ἢ²⁾ c. Harl. Aug. r. Vat. Ambr. Laur., B. ἢ. 24. τῆς αὐτῶν³⁾. B. D. c. libr. τῆς αὐτῶν. 51. αὐτοῖς. B. D. BS. c. libr. αὐτοῖς.

Orat. III, 56. ἦθεσι⁴⁾ c. vulg., B. D. BS. c. Urb. ἔθεσι.

1) Urb. tantum non ubique secundam passivi per ei effert. Bekk. ad II, 17.

2) BS. conferri iubent III, 16. VI, 89. 109. X, 5. 27. 53. XII, 117. XIV, 13. XVI, 17. XIX, 46. Ep. VIII, 5.

3) De Isocrateo usu huius pronominis reflexivi disputavi ad Areop. 220. et docui saepe αὐτόν legi, ubi reflexivum expectaveris, quia verbum secundarium, unde pendeat pronomen, infinitivus sit.

4) Cf. IV, 152. VIII, 102. XII, 197. 212. 250. ἔθος apud Isocratem usum significat et cum consuetudine coniungi solet. Pluralem verbi ἔθος in Isocrate me legere non memini.

Orat. IV, 11. *πεποιημένους*¹⁾ c. Ambr., B. D. *πεποιημένους*. 14. *μηδεμίαν*²⁾ c. Ambr. Scaph. Vict., B. D. *μηδεμίαν μοι*. 17. *αὐταῖς* B. D. c. libr. *αὐταῖς*. 19. *πρὶν*³⁾ c. vulg., B. c. Urb. Ambr. *πρὶν ἢ*. 31. *ἕκαστον τὸν*⁴⁾, B. D. c. libr. *ἕκαστον*. 98. *συνναυμαγήσαντες*⁵⁾ c. Laur. in Antid., B. D. BS. *ναυμαγήσαντες*. 111. *ἢ δεινῶν*⁶⁾ c. Urb. Ambr., B. D. καὶ *δεινῶν*. 128. *ἐκάστην τήν*. B. D. c. libr. *ἐκάστην*. 130. *ἐπὶ βλάβῃ λοιδοροῦντας*⁷⁾ c. vulg., B. D. BS. c. Urb. Ambr. *ἐπὶ βλάβῃ τοιαῦτα λέγοντας*. — *ἐπ' ἀφελείᾳ τοιαῦτα πράττοντας* c. vulg., B. D. BS. c. Urb. Ambr. *ἐπ' ἀφελείᾳ λοιδοροῦντας*. 145. *μετὰ τοῦ βασιλέως*⁸⁾ c. Urb. Ambr., B. D. *μετὰ βασιλέως*. — *τὸν τοῦ βασιλέως*. Vulg. *τοῦ βασιλέως*, B. D. BS. c. Urb. Ambr. Vict. *τὸν βασιλέως*. 168. *αὐτῶν*. B. D. c. libr. *αὐτῶν*. 170. *αὐτοῖς* c. libr., B. o. *αὐτοῖς*. 179. *τοῦ βασιλέως* c. libr., B. [τοῦ] *βασιλέως*.

Orat. V, 9. *αὐταῖς*. B. D. c. libr. *αὐταῖς*. 21. *αὐτοῦ*. B. D. c. libr. *αὐτοῦ*. 45. *αὐταῖς* c. libr., B. o. *αὐταῖς*. 73. *τοῖς αὐτῶν* c. libr., B. o. *τοῖς αὐτῶν*. 81. *τὸν τήν τυραννίδα*⁹⁾. Vulg. *τὸν τυραννίδα*, B. D. BS. c. Urb. *τήν τυραννίδα*. 88. *ἐκφέρειν*¹⁰⁾ c. Ambr. in Epist. IX, 14. et Urb., B. D. *ἐκφέρειν τὸν*. 102. *τῷ ναυτικῷ*¹¹⁾ c. vulg., B. D. BS. c. Urb. *ναυτικῷ*. 103. *αὐτῶν*. B. D. BS. c. libr. *αὐτῶν*. 108. *τῶν Ἑλλή-*

1) *Πονεῖα* ab Isocrate non nisi intransitive usurpatur, formaque passiva nusquam apud eum legitur. Bait. ad h. l.

2) BS. conferri iubent XV, 9. 179.

3) Ut *πρὶν* solum scribatur constans exposcit Isocratis loquendi consuetudo, quamvis uno et item altero loco ab librariis temerata. IV, 181. VIII, 68. IX, 32. XII, 83. 91. 158. 231. 256. XV, 11. 318. XVI, 8. Deleta est ex Urb. particula *ἢ* VI, 26. coll. Thucyd. VIII, 12. et V, 61. (ubi delenda). Dind. in Praefat. V.

4) Articuli post *ἕκαστος* omissi in Urbinatate quinque (septem B.) tantum supersunt exempla. Dind. ad Paneg. 29.

5) V. locum simillimum XII, 50.

6) Cf. VI, 68. VIII, 111. et Saupp. in Jahrb. Anal. Vol. VI, 65.

7) Eadem fere leguntur VIII, 72. *λοιδορεῖν* ubique malo sensu usus est scriptor. Cf. inter alia XI, 5.

8) *Βασιλεὺς* ab Isocrate est sine articulo scriptum, ubi rex Persarum in univ. non certus certeque nomine appellatus intelligitur, ut eodem iure ibi regnum Persicum scribi possit. V. me ad Areop. 125. Hic est de eo Persarum exercitu sermo, qui ipsum Persicum regem, non solum Persicum regnum tuetur, ut infra *τοῦ βασιλέως* est *regis ipsorum*.

9) Strang. apte contulit IX, 37. Poteris etiam conferre VIII, 89. et de ratione, qua Dionysius significari solet IV, 126.

10) Cf. Epist. IX, 14. et de usu, quo *πόλεμος* sine articulo dicitur, V, 54. VIII, 36. Epist. IX, 11. V. BS. ad h. l.

11) Cf. IV, 90. 94. 135. 142. VIII, 97. Alius generis est V, 63. et IX, 56.

*των*¹⁾ c. vulg., B. D. BS. c. Urb. *Ἑλλήνων*. 112. *αὐτοῦ*²⁾ c. Ald. Med., B. D. *αὐτοῦ*, BS. c. Vict. *τῆς αὐτοῦ*. 132. *βασιλέως τοῦ μεγάλους*³⁾. B. D. BS. c. libr. *βασιλέως μεγάλους*. 147. *τήν αὐτήν δὲ*⁴⁾ c. Urb. Ambr., B. D. *τήν δ' αὐτήν*.

Orat. VI, 27. *πλέον διπλάσιον*⁵⁾ c. Urb. Ambr., B. D. *πλέον ἢ διπλάσιον*. Vulg. *πλείον ἢ διπλάσιον*. 31. *ἠδικημένοις*⁶⁾ c. Laur. Vat. 2., B. D. BS. *ἀδικοῦμένοις*. 58. *αὐτοῖς*. B. D. BS. c. libr. *αὐτοῖς*. 62. *ὥσπερ περὶ τῶν*⁷⁾. BS. c. Ambr. *ὥσπερ τῶν*, B. D. c. libr. cett. *ὡς περὶ τῶν*. 65. *ἐκάστην τήν*. B. D. c. libr. *ἐκάστην*. 66. *ὥστε*. B. D. c. libr. *ὡς*. 69. *αὐτῶν* c. libr., B. o. *αὐτῶν*. 78. *αὐτοῖς*. B. D. c. libr. *αὐτοῖς*. 105. *καταλείψομεν*⁸⁾ c. Urb. Ambr., B. D. *ὑπολείψομεν*.

Orat. VII, 28. *κατὰ τήν*. B. D. c. libr. *καθ'*. 32. *αὐτοῖς* c. libr., B. o. *αὐτοῖς*. 34. *ἀποστέρησθεσθαι*⁹⁾ c. vulg., B. BS. c. Urb. *ἀποστέρησθεσθαι*. 42. *αὐτῶν*. B. o. c. libr. *αὐτῶν*. 54. *περιποιούσιν*¹⁰⁾ c. vulg., B. D. BS. c. Urb. *ποιούσιν*. 69. *αὐτούς*. B. D. BS. c. libr. *αὐτούς*.

Orat. VIII, 37. *πότερα*¹¹⁾ c. Ambr. Laur. in Antid., B. D. BS. *πότερον*. 38. *Μαγαθῶν*¹²⁾. B. BS. c. libr. *ἐν Μαγαθῶνι*. 65. *τοῦτον*

1) Isocrates huic verbo articulum praefingit. Tres loci, in quibus id non fecit (IV, 50. V, 139. IX, 66.), alius sunt generis.

2) Constante Isocrate hanc servat regulam, ut ante genitivos reflexivorum, ubi possessivam vim habent, articulus repetatur, ante genitivos pronominum personalium et *αὐτοῦ* omittatur. Bait. ad Paneg. XIV.

3) Cf. IV, 121. VI, 84. VIII, 47. 68. IX, 20. 64. V. me ad Areop. p. 125.

4) Est haec legitima sedes particulae *δὲ* cum hoc pronomine iunctae. V. Bait. ad Paneg. XVII. et Strang. krit. Bem. p. 29. coll. III, 42. IV, 187. XII, 260. XVI, 1.

5) *ἢ* legitime abest, cf. VIII, 118. Omnes tamen libri *ἢ* retinent VIII, 97.

6) Cf. VI, 23.

7) Isocrates post *ὁμοίως* scribit *ὥσπερ* cum praepositione repetita. V, 127. VII, 33. IX, 44. XV, 104. Nam quod XV, 160. non est repetita, facit nomen *ἀπολογία*, a quo genitivus *ἀδικημάτων* non minus apte regi potest.

8) Cf. XVI, 34. Est proprium verbum de maioribus, qui posteris aliquid relinquunt. V. Bait. ad Paneg. VII.

9) Cf. VI, 28. ubi *στερησόμεθα* ex Urb. pro vulg. *στερηθήμεθα*, et XVI, 50. V. me ad h. l.

10) Cf. VI, 10. 38. 109. XII, 146. et me ad h. l. Sententia est: faciem rubore esse circumfusam.

11) *Πότερα* maxime ante consonantes: V, 100. XI, 7. XIV, 35. XV, 88. Ante vocales dixit *πότερον*, cf. VII, 9. XII, 22. 233. V. infra ad XV, 218. Ep. III, 3. IX, 18. Quod autem XV, 223. *πότερον* ante consonantes legitur, non offendit, locus enim non est Isocratis, v. infra. Sed IX, 69. sane sic legitur in omnibus libris.

12) Cf. IV, 91. V, 147. XV, 306. et Dind. ad Paneg. 91.

ἡμῶν ¹⁾ c. Ambr., B. D. c. vulg. τούτων ἡμᾶς, Urb. τούτων ἡμᾶς. 84. εἰσβεβληκότων ²⁾, B. D. c. libr. ἐμβεβληκότων. 89. ἀνθρώπων ³⁾ c. vulg., B. D. BS. c. Urb. Ambr. τῶν ἀνθρώπων. 116. ἐπειδὴ δ' ⁴⁾, B. D. BS. c. libr. ἐπεὶ δ'. 118. πλέον c. Urb., B. D. πλέον ἢ. 130. αὐτῶν. B. D. c. libr. αὐτῶν. 144. αὐτοῖς. B. D. c. libr. αὐτοῖς. 145. πολλὴ βελτίω ⁵⁾ c. Ambr. Laur. in Antid., B. D. BS. πολλῶ βελτία.

Orat. IX, 20. τὰ περὶ c. vulg. Ambr. Vat. rec., B. [τὰ] περὶ, Urb. Vat. pr. περὶ. 24. αὐτοῖς. B. o. c. libr. αὐτοῖς. 30. αὐτῶ. B. D. BS. c. libr. αὐτῶ. 41. αὐτῶ. B. D. BS. c. libr. αὐτῶ. 47. Φοινίκων ⁶⁾ c. Ald., B. D. BS. τῶν Φοινίκων. 69. διάνοιαν ⁷⁾ c. Vat. Ambr. Urb. marg., B. D. BS. γνώμην.

Orat. X. Ἐλένη ⁸⁾ c. Aristot. (III, 14.) Harpocr. (sub Θεράπαιε et Ὀμηρίδαι) Rhetor. Walz. II, 45, 5. 446, 23. VII, 1032, 18. Ἰσόθ. 10., B. D. BS. Ἐλένης ἐγκώμιον. 34. αὐτόν. B. D. BS. c. libr. αὐτόν.

Orat. XI, 18. προσέχειν τὸν νοῦν ⁹⁾ c. vulg., B. D. BS. c. Urb. τὸν νοῦν προσέχειν. 49. ποιήσει ¹⁰⁾, B. D. c. libr. ποιήσεις.

Orat. XII, 18. σοφιστῶν τῶν ¹¹⁾, B. D. BS. c. libr. σοφιστῶν. 22. ἀνεπιτήδειον ¹²⁾ c. Urb. pr., BS. ἀνεπιτήδειον τολμώντων, B. D. ἀνε-

1) Isocrates verbum ἀνέχεσθαι nunquam cum genitivo iunxit, sed cum accusativo. V. Bait. ad Paneg. VIII.

2) Ἐμβάλλειν apud Isocratem non nisi transitive et metaphorice legitur. V. Bait. ad Paneg. 62. et in Ind. 89.

3) Nunquam substantivum ἀνθρώπος, ubi cum πᾶς vel ἅπας iungitur, articulum (apud Isocratem) assumit. V. Bait. ad Brem. Isoer. p. 160.

4) Ἐπεὶ significatione quum, postquam apud Isocratem hoc modo in loco legebatur. Cesserat vulgari ἐπειδὴ V, 17. XII, 11. 255. V. Bait. ad Brem. Isoer. 186. et me ad Areop. 306.

5) Isocrates πολλῶ ante comparativos non usus esse videtur. V. me ad Areop. p. 96. et infra ad or. XV.

6) Cf. III, 28. Nomina propria populorum et incolarum urbium sunt apud Isocratem articulo destituta paucis exceptis, quae sunt οἱ Ἕλληνες et οἱ Ἴωνες. V. Bait. ad Brem. Isoer. 207.

7) Isocrates de animo, quem quis in aliquam rem intendit, non verbo γνώμη, sed διάνοια utitur. V. me ad h. l.

8) Cf. or. IX. nunc ex optim. libr. inscriptam Εὐαγόρας, olim Εὐαγόρου ἐγκώμιον et or. XI. Βούσιρις.

9) Isocrates nusquam τὸν νοῦν προσέχειν dixit. Vide loc. a me aliat. ad Areop. 117.

10) Cf. VI, 90. VII, 28. X, 1. XII, 35. 96. 108. 175. XV, 58. 69. 178. 276. Ep. VI, 10. V. Strang. in Iahn. annal. suppl. III, p. 14.

11) Adiectivis et participiis sic cum pluribus verbis postpositis articulus ab Isocrate additur.

12) Ἀνεπιτήδειον requirit τι, quod nunc (omisso τολμώντων) ex ἀεί τι ψεύδεσθαι potes cogitando repetere. XV, 4. Urb. etiam sed male τι omittit.

πιτήδειον [τολμώντων]. 26. ὅστις ἄν ¹⁾, B. D. c. libr. ὅστις; 55. ἐνέβαλον c. vulg., B. D. c. Urb. Ambr. εἰσέβαλον. 58. ἐν ἐλάττοιν ²⁾, B. D. c. libr. ἐλάττοιν. 117. τῇ τηλικαύτῃ ³⁾ c. Urb. rec., D. c. cett. libr. τηλικαύτῃ, B. [τῇ] τηλικαύτῃ. 139. προσεῖγε τὸν νοῦν ⁴⁾, B. D. BS. c. libr. προσεῖχεν. 150. ἀντιλέγοντα ⁵⁾ c. Urb., B. D. BS. ἀντιλέγοντας. 158. ἐποίησαν ⁶⁾, B. D. c. libr. ἐποίησαντο. 162. τὸν βασιλεῦ c. libr., B. D. [τὸν] βασιλέα. 173. τὸν Ἀργείων. B. D. c. libr. τῶν Ἀργείων. 202. δι' ἐκεῖνο ⁷⁾, B. D. BS. c. libr. ἐκεῖνο. 234. Λακεδαιμονίων. B. D. c. libr. τῶν Λακεδαιμονίων. 263. ὡς ἀληθῶς ⁸⁾ c. Ambr. et Urb. rec., B. D. ἀληθῶς.

Orat. XIII, 21. πεφνκόσιν ⁹⁾, B. D. BS. c. libr. πεφνκόσι πρόσ. — ἀρετήν. Stobaeus ἀρετήν, B. D. BS. c. libr. praeter Stobaeum: ἀρετήν καὶ σωφροσύνην.

Orat. XIV, 15. τὸν Ἀθηναίων. B. D. c. libr. τῶν Ἀθηναίων. 23. ἅπασιν φανερόν εἶναι ¹⁰⁾ c. vulg. Scaph., B. D. c. Urb. ἅπασιν εἶναι φανερόν. — διότι c. Urb. Ambr., B. D. ὅτι.

Orat. XV, 50. πολλῶν χαριστεράν ¹¹⁾, B. D. BS. c. libr. πολλῶ χαριστεράν. 51. παρ' ἡμῶν ¹²⁾ c. Ald. Laur., B. D. c. Urb. Ambr. παρ' ἡμῖν. 66. καλοῦς ¹³⁾ c. Ald. libris in orat. VIII. et vulg., B. D. c. Urb. καλοῦς τε. 79. τῶ τῶν ¹⁴⁾, B. D. BS. c. libr. τῶν. — καλῶς ἄν c. Laur., B. D. καλῶς. 110. ἕκαστον τὸν c. Laur., B. D. ἕκαστον. 115. ἀλλ' ¹⁵⁾ c. Laur., B. D. BS. ἀλλ' ὁ. 123. αὐτοῦ. B. D. BS.

1) Cf. XII, 87. 272. V, 78. 100. VII, 59. 62. VIII, 52. IX, 13. 50. XV, 180. 207. 246. Ep. IV, 4. IX, 5. V. BS. ad h. l. et Strang. in Iahn. annal. suppl. III, p. 610.

2) Cf. V, 112. VI, 12.

3) Strang. contulit VII, 64. X, 27. Ep. II, 19.

4) Vide locos ad Areop. 117. a me collectos, ex quibus patet προσέχειν sic nude positum non esse Isocrateum.

5) Cf. III, 34. XII, 201.

6) Cf. XII, 254. et X, 46. V. Coraem ad h. l. et Strang. in Iahn. annal. suppl. III, 13.

7) Saupp. confert XII, 216.

8) Ὄς ab Isocrate ad ἀληθῶς addi solet. XV, 275., ubi libri consentiunt, et VI, 28. VIII, 21., ubi Urb. ὡς tuetur. V. me ad Areop. p. 305.

9) Cf. XV, 254.

10) Bait. ad Paneg. 33. confert VI, 24.

11) Strang. in Iahn. annal. suppl. III, p. 439. cf. X, 42. et III, 5. ubi etiam πολλῶν et πολλῶ in libris permutata.

12) Isocrates non παρ' ἡμῶν sed παρ' ἡμῶν τυγχάνειν dixit. BS. ad h. l. conf. III, 60. XII, 38. 47. 71. XVI, 12. 44. XVIII, 39. XIX, 1.

13) Particula τε in hac locutione nunc ubique in Isocrate deleta.

14) Cf. II, 43. III, 30. VI, 36. VIII, 2. X, 23. XI, 24.

15) Alius generis est locus a Strangio allatus ex X, 18.

c. libr. αὐτοῦ. 130. ἐγγιγνομένους¹⁾ c. Ambr., B. D. BS. ἐπιγυγνομένους. 140. χρήσομαι²⁾. B. D. BS. c. libr. χρήσομαι. 144. πολιτενομένοι³⁾. B. D. BS. c. libr. οἱ πολιτενομένοι. 148. αὐτούς. B. D. BS. c. libr. αὐτούς. 164. πόποι⁴⁾ c. Laur., B. D. BS. ποί. 169. ἐπιγυγνομένων c. Ambr. Laur., B. D. BS. c. Urb. Vat. ἐγγιγνομένων. — χρήσομαι⁵⁾ c. Urb. Laur., B. D. χρήσομαι. 191. προσέχοντας⁶⁾. B. D. c. libr. προσέχοντας. 192. γὰρ ὁμοίαν⁷⁾ c. Laur., B. D. παρομοίαν. 194. ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΣΟΦΙΣΤΩΝ. B. D. BS. c. libr. ΚΑΤΑ ΣΟΦΙΣΤΩΝ. 208. ἔτι⁸⁾ c. Ambr. Laur., B. D. c. Urb. Vat. ἐπί. 218. πότερον ἂν c. Ambr. Laur., B. D. BS. πότερ' ἂν. — αὐτόν. B. D. c. libr. αὐτόν. 219. τῆς παιδείας⁹⁾ c. Laur., B. D. BS. παιδείας. 242. αὐτῶν. B. D. c. libr. αὐτῶν. 261. γεωμετρίας¹⁰⁾ c. Urb. Vat., B. D. BS. τὴν γεωμετρίαν. 274. πεφνυόσιν¹¹⁾ c. Laur., B. D. πεφνυόσι πρὸς, Ambr. πεφνυόσιν πρὸς. 285. ἀμελήσαντες ἐπαινεῖν¹²⁾ c. Laur., B. D. BS. ἀμελήσαντες. 298. ποιήσετε¹³⁾. Laur. ποιήσητε, B. D. c. cett. libr. ποιήσεσθε. 308. προσέχοντας c. Ambr., B. D. προσέχοντας. 314. ἄλλους¹⁴⁾ c. vulg.

1) Dicitur de iis, quae alicui rei sunt innata aut in animo insunt. Cf. III, 6. VII, 74. XII, 7.

2) Ἀπορῶ struitur ab Isocrate cum ὅπως et coniunctivo aoristi. Cf. VII, 9. VIII, 38. IX, 55. X, 29. XII, 22. 176. XI, 43. XV, 310. XVI, 9. Hic coniunctivum esse legendum patet etiam ex iis, quae sequuntur: καὶ τίνος μνησθῶ; V. me ad Areop. p. 216.

3) Cf. II, 3. Τυγγάνειν absolute, uti hic vulgo, in Isocrate certe non amplius legitur.

4) Πόποι post negationem sic addere solet Isocrates. V. III, 34. V, 142. XV, 303. XVIII, 64. XIX, 6. 30. 37. Epist. VI, 5. IX, 8.

5) Σιοπεῖν struitur ab Isocrate c. ὅπως et indicativo futuri (uno in loco XII, 175. coniunctivus sequitur). Cf. II, 10. 16. IV, 140. 172. 181. 188. VI, 97. VII, 15. 42. VIII, 131. IX, 54. XIV, 16. XV, 132. 309. Ep. VII, 4.

6) V. Orell. ad h. l., me ad Areop. p. 117. et Bait. ad Paneg. p. XX.

7) Adiectivum παρομοίος ab Isocrate alienum est. V. Bait. ad Paneg. XX.

8) Ἐπί in hoc contextu vix Graecum, certe Isocrateum non est. V. Bait. ad Paneg. 61.

9) Cf. XV, 227. XIII, 19.

10) Cf. XV, 264.

11) Isocrates duas statuit virtutes σωφροσύνην et δικαιοσύνην, et interdum σωφροσύνης loco ἀρετὴν nominat eamque cum δικαιοσύνη coniungit. V. me ad Areop. 363. Tale quid hic quoque factum esse, ostendit καὶ ante δικαιοσύνην.

12) Ἀμελήσαντες non potest strui cum accusativo. Struitur cum nudo infinitivo III, 5. IV, 133. V. Bait. ad Paneg. §. 133.

13) BS. conferri iubent XV, 280. V, 27. X, 61.

14) Ἄλλ' οὖν sic interpositum, uti ap. Bekkerum, vix est Isocrateum.

B. D. BS. c. Urb. Vat. ἄλλους ἄλλ' οὖν. 321. πρέπειν. B. D. [τὸ] πρέπειν, libr. τὸ πρέπειν.

Orat. XVI, 1. τῆς Ἀργείων. B. D. BS. c. libr. τῶν Ἀργείων. 21. οὐδέποτε¹⁾ c. Urb., B. D. οὐδέποτε.

[Orat. XVII, 8. παρ' αὐτῶ. B. D. BS. c. libr. παρ' αὐτῶ. 18. αὐτῶ. B. D. BS. c. libr. αὐτῶ. 27. παρακαταθήκης²⁾ c. Ambr. et Urb. marg., B. D. καταθήκης. 35. αὐτοῦ. B. D. c. libr. αὐτοῦ.]

Orat. XVIII, 6. ἀμφισβητούντος³⁾. B. D. BS. c. libr. ἀμφισβητούντες. 9. τοὺς λόγους⁴⁾. B. D. BS. c. libr. λόγους. 35. αὐτῶ. B. D. c. libr. αὐτῶ.

Orat. XIX, 1. αἷς c. Ambr., B. D. αἶς. 12. τὸν Αἰγυπτῶν. B. D. BS. c. libr. τῶν Αἰγυπτῶν. 30. ἐκάστην τὴν. B. D. c. libr. ἐκάστην. 32. αὐτῆ. B. D. BS. c. libr. αὐτῆ. 39. αὐτῶ. B. D. BS. c. libr. αὐτῶ. 44. αὐτοῦ⁵⁾ c. Ambr., B. D. αὐτοῦ.

[Orat. XXI, 8. Ἐτι δ'. BS. c. libr. Ὅτι δ'. 21. παρακατέθετο⁶⁾. B. D. BS. c. libr. κατέθετο.]

Epist. IV, 1. ἐκινδύνον⁷⁾ c. vulg., B. D. BS. c. Urb. κινδύνον. 2. αὐτὸν λόγον⁸⁾. B. D. BS. c. Urb. αὐτὸν τὸν λόγον. Vulg. τὸν λόγον. 11. αὐτόν. B. D. c. libr. αὐτόν.

Epist. VI, 7. τούτων⁹⁾ c. Ambr. Helmst., P. D. τούτων.

Epist. VIII, 7. τῆς τῶν¹⁰⁾ c. Ambr., B. D. τῶν. 10. θαναμάζετε¹¹⁾ c. Ambr., cett. libr. θαναμάζετε, B. D. θαναμάστε.

Epist. IX, 14. πόλεμον¹²⁾ c. Ambr., B. D. τὸν πόλεμον. 16. ποιούμενον¹³⁾ c. Ambr. et cod. Aug. 16., B. D. ποιούμενος.

Cf. III, 18. IV, 171. V, 85. XI, 6. 28. XII, 27. 202. XVIII, 23. XX, 14. Nam locus V, 68. alius est generis, quia participium διαμαρτῶν praecedit.

1) Bait. ad Paneg. XX. confert VI, 111. V. supra.

2) Bait. ad Paneg. XI. confert ex hac orat. 13. 18. 45. 50. 53. 56.

3) Nominativus absolutus in lectione vulg. ferri nequii.

4) Articulus hic addendus, uti XV, 190. ex Laur. Vat. Urb. additus est. V. loc. a me allat. ad Areop. 165—166.

5) BS. conferri iubent 45.

6) BS. conferri iubent 4. 10.

7) Κινδυνός ἐστι πέμπειν ea vi, ut sit: periculosum est mittere, minime Isocrateum esse videtur.

8) Λόγος hic est eloquentia, et ea de causa sine articulo scribendum. Cf. III, 6. IV, 40. 49. VI, 96. VIII, 39. (et I, 4.)

9) Strang. in Iahn. suppl. annal. III, 447. affert: XII, 4. 182. VIII, 41. V, 24. 113. XV, 143. 69. 102. 263. III, 47. XVI, 22.

10) Ex usu scriptoris, qui articulum ita repetere solet.

11) Bait. ad Paneg. XXI. confert Epist. VI, 7.

12) Cf. V, 88.

13) Προσήμεν c. infinitivo modo dativum modo accusativum assumere docuit Bait. ad Paneg. §. 28.

VI.

Isocrates sua bene excogitavit et disposuit. Scripsi igitur:

Orat. II, 11. οὐδ' ἔν¹⁾ B. D. BS. c. libr. οὐδέν. 19. [οἴκει—καταλείψεις]²⁾ absunt in Ambr. Vat. Laur. Antid., B. D. BS. οἴκει—καταλείψεις. 20. [τίμα—ἔστί]³⁾ abs. in Ambr. Vat. Laur. Antid., B. D. BS. τίμα—ἔστί. 22. [ἄπασι—ἀμαρτανομένων]⁴⁾ abs. in Ambr. Vat. Laur. Antid., B. D. BS. ἄπασι—ἀμαρτανομένων. 24. [οὕτως—ἐπιχειρῶσιν] abs. in Ambr. Vat. Laur. Antid., B. D. BS. οὕτως—ἐπιχειρῶσιν. 26. [καὶ νόμιζε—ἀτυχῆς] abs. in Ambr. Vat. Laur. Antid., B. D. BS. καὶ νόμιζε—ἀτυχῆς. 27. [ἀκριβεῖς—πράξεις] abs. in Antid. libr., B. D. BS. ἀκριβεῖς—πράξεις. 28. [ἀκονε—λέγουσιν] abs. in Antid. libr., B. D. BS. ἀκονε—λέγουσιν. 29. [μηδεμίαν—ἀλλ'⁵⁾] abs. in Ambr. Laur., B. D. BS. μηδεμίαν—ἀλλ'. — (Hinc ἔθιξε σαντὸν ἐπ' ἐκείναις ταῖς διατριβαῖς χαίρειν c. Ambr. Laur. in Antid. erat scribendum, B. D. BS. ἐπ' ἐκείναις ταῖς διατριβαῖς ἔθιξε σαντὸν χαίρειν.) 30. [νόμιζε—σπουδάζων]⁶⁾ abs. in Antid., B. D. BS. νόμιζε—σπουδάζων. 32. [τρυφα—βουλεύσει]⁷⁾ abs. in Antid. libr., B. D. BS. τρυφα—βουλεύσει. 38.

1) Putaveram sententiam esse: ne unam quidem partem. Οὐδὲν μέρος legitur V, 43. XII, 16. 54. quibus si quis vulgatam defendere velit, ego non valde repugno.

2) His verbis turbatur nexus inter 18. et 20. ubi de iustitia sermo. V. me de hiatu p. 37—38. mireque sunt dicta: οἴκει τὴν πόλιν—ταῖς πράξεσιν ἀκριβῶς—διακριῆς—et ἀναλωμάτων hoc uno loco Isocratis obvium, neque verba ἐν τοῖς προειρημένοις apte possunt referri. Eadem sententia §. 32. est repetita.

3) Orator postquam dixit de iustitia, recte perget, regem oportere veritatis diligentem esse, at hic interposita sunt praecepta, quomodo amici sint comparandi, quae praecepta paulo infra accuratius et aptius sunt repetita. Neque minus offendunt verba: ταῖς μὲν ἀρχαῖς etc. τῶν οἰκῶν τῶν πολιτικῶν pro τ. οἴκ. τῶν πολιτῶν—δαπανῶντας absolute. V. me de hiatu p. 38.

4) Pergetur recte, qua in re omnino rex se superiorem praestare debeat, id est in prudentia. At hic interposita sunt praecepta, qualem se erga hospites rex praebere debeat. Mire dicta: τοὺς πολλοὺς φόβους ἐξαιεῖ—περιδεῖς εἶναι. Vide me de hiatu p. 38.

5) Luculentissimum interpretamentum. His enim verbis: μηδεμίαν et sequi. tertio in loco de amicis sermo fit, verbis ἀρχε σαντοῦ interpositis, quibus orator praecepta orditur, qualem erga se ipsum praebere se debeat rex et in quibus exponendis §. 30. pergit. Tum διακριβῆ, si haec praecedunt, significabit: commercium cum aliis, quam vim in nullo alio Isocratis loco tenet, sed omissis iis significat studia, quod inprimis usui Isocratis convenit. V. me ad Evag. p. 95. (Errore haec in textu non sunt unciis inclusa.) V. me de hiatu p. 39.

6) Haec quoque verba ordinem turbant. V. me de hiatu p. 39.

7) Docuit orator gloriam divitiis esse praefendam, recte igitur post κτήσασθαι sequitur: δεινὸν ἡγοῦ, omissis verbis τρυφα—βουλεύσει,

ἀξίον¹⁾ c. Ambr. Vat. Laur. in Antid., B. D. BS. ἀξίον. χρῶ τοῖς εἰρημένοις ἢ ζήτει βελτίω τούτων. 39. [μηδὲ—ἐπισταμένους] abs. in Ambr. Vat. Laur. Antid., B. D. BS. μηδὲ—ἐπισταμένους. — [ἐπισταμένους] χρῶ τοῖς εἰρημένοις ἢ ζήτει βελτίω τούτων c. Ambr. Vat. Laur. in Antid., B. D. BS. ἐπισταμένους.

Orat. III, 18. τὰ βέλτιστα²⁾ c. vulg., B. D. BS. c. Urb. βέλτιστα. 24. τῶν ἄλλων³⁾ B. D. BS. c. libr. τῶν Ἑλλήνων. 35. οὐδ' ἔνα. B. D. BS. c. Urb. οὐδένα. Vulg. μηδένα. 46. τοὺς καὶ⁴⁾ c. vulg., B. D. BS. c. Urb. καὶ τοὺς. 47. διαμενοῦσιν⁵⁾ c. Ambr., B. D. διαμενοσιν.

Orat. IV, 19. φιλονικίας⁶⁾ c. Urb., D. c. vulg. φιλονικίας. 85. ἐφιλονίκησαν c. Urb., D. c. vulg. ἐφιλονίκησαν. 92. καταπλεύσαντες [καὶ κατασκευάσαντες τὰ περὶ τὴν πόλιν]⁷⁾ c. libr. Antid., B. D. BS. καταπλεύσαντες. 97. ἐμελέτησαν⁸⁾ c. Ambr. (in Antid. marg. Ambr. habet ἐμέλησαν), B. D. BS. c. Urb. ἐμέλησαν. Vulg. ἐτόλμησαν. 106. διετέλεσαν⁹⁾ B. D. c. libr. διετέλεσαμεν. 107. κεντημένοι¹⁰⁾ c. Ambr., B. D. BS. c. Urb. καὶ κεντημένοι. Vulg. κεντημένοι δέ. 157. Κήρυκες. B. D. κήρυκες. 160. καιρός, οὐ σαφέστερον οὐδὲν c. Ambr. Urb. rec., B. D. BS. c. Urb. pr. et vulg. καιρός. 161. οὐδ' εἰς¹¹⁾ BS. c. Ambr. οὐδέεις. 176. μηδὲ μίαν¹²⁾ B. D. c. libr. μηδεμίαν. 178. ὅσπερ¹³⁾ c. Ambr. Vict., B. D. ὅς. 180. καταθεῖναι¹⁴⁾ c. Urb. Ambr., B. D. ἀναθεῖναι. 183. πολλαχῆ¹⁵⁾ c. Ambr., B. D. πολλαχού.

in quibus huc non pertinent, quae de cautione, de moderatione, de urbanitate, gravitate, philosophiae studio sunt dicta. Verbo ἐνδέλαις mire etiani est usus scriptor in his. V. me de hiatu p. 39.

1) Verba: χρῶ—τούτων aptius ad finem praeceptorum sunt collocata.

2) Sententia est: in rebus omnibus id statuunt, quod optimum est, non: inter omnes optime se habent.

3) Carthaginienses simul cum Lacedaemoniis optime inter Graecos (τῶν Ἑλλήνων) rempublicam administrare graecum oratorem scripsisse non credo.

4) Laudandi sunt, qui ratione quoque, non solum natura modesti sunt.

5) Additum est πάντα τὸν βίον.

6) Φιλονικία certationem significat cum vituperatione quadam, φιλονικία est vincendi studium. V. Bait. ad h. l.

7) Περὶ τῶν λοιπῶν, quod sequitur, est: de ceteris rebus, postquam liberis suis consuluerunt.

8) Curam in eo posuerunt, sese praeparaverunt.

9) „Quis sanae mentis orator contenderit Atheniensibus deberi magnam gratiam, quod ipsi per tot annos felices fuerint.“ V. Bait. ad h. l.

10) Potestas ea ipsa re est significata, quod triremes duplo plures quam reliqui possidebant. [grate non debebant assentire.

11) Iis, quae Buttmanus Gramm. ampl. I, 281. docuit, BS. in Iso-

12) V. Saupp. in Iahn. annual. Vol. VI. p. 65.

13) Quasi nos pro illo bellum gessissemus. V. Bait. ad h. l.

14) Proprie dicuntur, qui res magni momenti, ut leges, foedera, pacta, similia, in templis asservandas reponunt. V. Bait. ad h. l. [Cor. ad h. l.

15) Πολλαχῆ—κατὰ πολλοὺς τρόπους διανοούμενος καὶ σκοπιῶν

Orat. V, 4. φιλονικίας c. Urb., D. c. vulg. φιλονεικίας. 14. διαλεχθῆναι σοί¹⁾. B. D. BS. c. libr. διαλεχθῆναι σοι. 61. τηλικούτων²⁾ c. libr. praet. Urb., D. c. Urb. τηλικούτων κακῶν. 113. καλλίστας³⁾. B. D. c. libr. κάλλιστα. — φιλονικεῖν c. Urb., D. c. vulg. φιλονεικεῖν. 142. τῶν ἄλλων⁴⁾. Vulg. τῶν ἄλλων Ἑλλήνων, B. D. BS. c. Urb. τῶν Ἑλλήνων.

Orat. VI, 11. ἡμῶν⁵⁾ c. Med. Ald., B. D. ὑμῶν. 12. ὑμᾶς⁶⁾ c. Ambr. Vat., 2., B. D. BS. ἡμᾶς. 13. διδάσκειν ὑμᾶς c. Ambr. Med., B. D. BS. διδάσκειν ἡμᾶς. 20. τοῖς συναπολουθούσιν⁷⁾ c. Urb., B. D. BS. τοῖς συναπολουθούσιν. 34. ὑμῖν c. Ambr., B. D. BS. ἡμῖν. 59. ἔσεσθαι⁸⁾ c. vulg. et Laur., B. D. BS. c. Urb. γενέσθαι. 69. μενεῖν⁹⁾. B. c. libr. μένειν. 72. ὑμῖν c. Ambr., B. D. BS. ἡμῖν. 89. ὁμοίως δ¹⁰⁾. B. D. BS. c. Urb. ὅμως δ. Vulg. εἰ δέ. — ὑμῖν ἔστιν¹¹⁾ c. Laur., B. D. BS. ἡμῖν ἔστιν. 105. ταῦτά¹²⁾. B. D. BS. c. libr. ταῦτό. 106. ὑφ' ὑμῶν¹³⁾. B. D. BS. c. libr. ὑφ' ἡμῶν.

Orat. VII, 10. τοιαύταις c. Ambr., B. D. τοσαύταις. 53. φιλονικῶν. B. D. BS. c. libr. φιλονεικῶν. 56. τότε¹⁴⁾ c. vulg., B. D. BS. c. Urb. ποτέ.

Orat. VIII, 1. εἰ περὶ¹⁵⁾ c. Dionys., B. D. BS. εἰ καὶ περὶ. 32. βέλτιον¹⁶⁾ c. Ambr. et libr. omn. Antid., B. D. BS. βέλτιον τῶν ἄλ-

1) Est ceteris oppositum.

2) Est minime verisimile Isocratem, qui alijs in locis Alcibiadem summis ornet laudibus, hic eum tantorum malorum auctorem dicere, quippe qui eo, quod Lacedaemoniis auctor malorum factus erat, commoda attulerit Atheniensibus. V. me ad Areop. p. 224—225.

3) De ratione, qua maiores praetulerint illa facta, non est sermo. V. Bait. ad Paneg. p. 7.

4) Tot gentes subegisti, quot urbes nemo alius (orator graecus vix dixerit: nemo Graecorum) cepit.

5) Sequitur τῆς ἡμετέρας φιλίας. V. me ad Areop. 98.

6) Sermo de iis est, qui civibus consilium dederint.

7) Commilitones, qui in eo sunt, ut eum sequantur.

8) Sequitur: εἴπερ χορὴ περὶ τῶν μελλόντων τεκμαίρεσθαι.

9) Praecedunt: ἐμπλησθήσονται καὶ ζητήσουσι.

10) Comparat id, quod singuli debeant facere, quum hostes iniusta imperent, cum eo, quod tota civitas. ὅμως, quod Urb. praebet, ferri nequit. Non enim sibi sunt opposita.

11) Ipse hoc ijs suadet.

12) Sequitur ὄνπερ.

13) Archidamus erat inter iuniores, quorum tantummodo erat pugnare, non aliquid cum ceteris statuere.

14) Est de illo tantummodo tempore sermo, quo Areopagitae auctoritate summa fruebantur. V. me ad h. l.

15) Si de ulla alia re id conveniebat.

16) Qui mentem suam excolunt, meliore fortuna utentur quam antea.

λων. 39. νοσοῦσαις¹⁾ c. vulg. et Scaph., B. BS. c. Urb. et libr. Antid. ἀγνοοῦσαις. 41. ἀξιοῦμεν²⁾ c. Dionys., B. D. BS. ἔχομεν. 44. ἀπολουθούσιν³⁾ c. Ambr. Laur. et cett. libr. Antid., B. D. BS. ἀπολουθούσιν. 86. Δάτω δὲ⁴⁾ c. Urb. Ambr., B. D. δὲ τῷ Πόντῳ. 87. ἀλλ' ἐφησθησόμενοι⁵⁾ c. vulg., B. D. BS. c. Urb. ἀλλὰ συνησθησόμενοι. 119. ὑμῶν⁶⁾ c. vulg., B. D. BS. c. Urb. ἡμῶν. 142. δυναστείας⁷⁾ c. Laur. et antiqu. libr. Antid., B. D. BS. τὰς δυναστείας.

Orat. IX, 29. προᾶξιν⁸⁾ c. vulg., B. D. BS. c. Urb. πόλιν. 52. δυστυχήσας⁹⁾ c. Aristot., Urb. δυστυχήσας τῆς πόλεως, B. D. BS. c. cett. libr. δυστυχισάσης τῆς πόλεως. 75. τεκμαίρεσθαι¹⁰⁾ c. Urb. marg. (Vat., ut videtur, τεκμαίρεσθαι), B. D. BS. c. cett. libr. μιμείσθαι.

Orat. X, 2. τὰ τοιαῦτα¹¹⁾ c. Vat., B. D. BS. τοιαῦτα. 21. οὐδ' ἐνός c. Vat. 2., B. D. BS. c. Urb. Vat. οὐδενός. Vulg. οὐδένός. 26. δῶμῃ¹²⁾ c. Urb., B. D. BS. δῶμη καὶ τόλμῃ. 31. τὴν σωφροσύνην¹³⁾ c. vulg., B. D. BS. c. Urb. Vat. σωφροσύνην. 34. ἀεὶ δεδιότα¹⁴⁾ c. Vat. et vulg., B. D. BS. c. Urb. δεδιότα. 35. τῆς ἀρχῆς¹⁵⁾. Vulg. τὴν ἀρχὴν, B. D. BS. c. Urb. Vat. τῆς ἀρετῆς.

Orat. XI, 46. γεγονυῖων¹⁶⁾ c. vulg., B. D. BS. c. Urb. γενομένων.

Orat. XII, 21. περὶ με¹⁷⁾ c. Urb., B. D. c. vulg. περὶ ἐμέ. 22.

1) De delictis (τοῖς ἀμαρτανομένοις), non de erroribus est sermo, quos oratio reprehendat.

2) Insani sunt, quod rempublicam propter res a maioribus gestas audare volunt, non quod eam laudare possunt.

3) Praecedit: ὁπόταν τις διδῶ.

4) Cf. Herod. VII, 75. V. Bait. ad Paneg. p. IX.

5) Insultaturi.

6) Cf. 116. προσέξετε τὸν νοῦν ὑμῖν αὐτοῖς καὶ τῇ πόλει.

7) Intelligit unum idemque imperium.

8) Navigaturus erat ad tantum facinus. De Salamine ut magna urbe nusquam est sermo.

9) Non quod urbs cladem acceperat sed quod ipse rem male, certe non feliciter, gesserat, ad Evagoram se contulit. Cf. V, 62.

10) Ipsorum mores et quae senserint viri laudati diiudicare i. e. comparare. μιμείσθαι frigere iure censet Dobreeus.

11) Sunt ab ipso iam commemorata.

12) Erant bimembres et inde duabus etiam virtutibus i. e. celeritate et viribus praestantes.

13) Τὴν ἄλλην — σωφροσύνην quid sibi velit, non video.

14) Ἀεὶ omissio offendit repetita mentio timendi in μηδὲν ἤττον φοβούμενον.

15) Orator verba facit de eo: Theseum patriam omnibus communem constituisse omnibusque civibus aditum ad magistratus parem reddidisse.

16) Qui defenditur, est adhuc accusatus de criminibus quibusdam.

17) Pronomini non maior vis inest quam sequente versu τοῦ μὴ δύνασθαι με τυχεῖν. Nec tamen ausus est Bekkerus recipere quod prae-

περὶ μου c. Urb. (Ambr. περὶ 'μοῦ), B. D. περὶ ἐμοῦ. 23. περὶ μου. Ambr. περὶ 'μοῦ, B. D. c. cett. libr. περὶ ἐμοῦ. 81. ἐν αὐτῷ. B. D. c. libr. αὐτῷ. 94. ἐχομεν¹⁾ c. vulg., B. D. BS. c. Urb. εἰχομεν. 120. δέ μοι c. libr. praeter Ambr., B. D. c. Ambr. δ' ἐμοί. 121. τὰς τοιαύτας²⁾. B. D. BS. c. Urb. τοιαύτας. Vulg. τὰς. 126. Γῆς. B. D. γῆς. 234. πρὸς με βλέψας. Vulg. προσεμβλέψας, B. D. BS. c. Urb. πρὸς ἐμὲ βλέψας. 237. προσελέσθαι³⁾ c. Urb., B. D. BS. προσελέσθαι. 248. ἡμετέρως⁴⁾. BD. c. libr. ἡμετέρως. 258. οὐδέν' ἄν. BS. c. libr. οὐδεμίαν (Urb. extr. syll. habet corr.), B. D. οὐδεμίαν [ἔστιν]. 260. φιλοπονίαν⁵⁾ c. Urb., B. D. BS. τὴν φιλοπονίαν. 263. εἰδοτάς⁶⁾ c. Vat. 2. Med., B. D. c. Urb. Ambr. Ald. εἰδοτάς.

Orat. XIII, 22. Λεῖπει πολλά⁷⁾. Ego adscripsi.

Orat. XIV, 2. ἐπὶ δέ⁸⁾. B. D. BS. c. libr. ἐτι δέ. 45. γενέσθαι c. Ambr., B. D. γεγενῆσθαι. 57. γεγενῆμένοις⁹⁾ c. vulg., B. D. BS. c. Urb. γενομένοις.

Orat. XV, 4. περὶ μου c. Urb. (Ambr. Laur. περὶ μου), B. D. περὶ ἐμοῦ. 6. περὶ μου¹⁰⁾ c. Ambr., B. D. c. Ald. Laur. (Urb.?) περὶ μου, D. περὶ ἐμοῦ. 8. καὶ πράγματα¹¹⁾. B. D. BS. c. libr. praeter Ald. καὶ τὸν πράγματα, Ald. καὶ τὸν τὰ πράγματα. 31. περὶ μου c. Urb. (Vat. Ambr. περὶ 'μοῦ), B. o. περὶ μου, B. b. D. c. Laur. περὶ ἐμοῦ. 32. περὶ μου¹²⁾. B. D. c. Ald. περὶ ἐμοῦ. 42. ἀφείσθαι. B. D. c. libr. ἀφείσθαι. 66. καὶ τὰ λοιπὰ¹³⁾. BS. ἦν οὖν ἀσκήτε καὶ προσ-

bebatur ab Urbinate περὶ με, deterritus scilicet vulgari grammaticorum regula, ὅτι αἱ προθέσεις ὀρθοτονοῦσι τὰς ἀντωνυμίας. V. Bait. ad Paneg. p. XVII—XVIII.

1) Habebat sane alia etiam enarrare.

2) Descripsit eas.

3) Vult ille hoc: Isocratem, ut verum consilium dissimularet, laudem urbis addidisse.

4) Loquitur is, qui non est Atheniensis.

5) Ἡ τοῦ βίου τάξις et φιλοπονία unam formant notionem.

6) Respondet προσδοκόντας.

7) Patet hoc ex verbis: ῥαδίως οἶμαι — καταστήσειν.

8) Sic erat scribendum propter lectionem Prisciani, de qua vide infra.

9) Adhuc sunt et propterea supplices adstant.

10) Monosyllabam formam ὀρθοτονεῖσθαι non posse constat. V. Bait. ad Paneg. p. XVIII.

11) Est idem qui γεγραμμένος.

12) Elisioni post περὶ nullus est locus, quae praepositio saepissime et apud Isocratem et apud poetas praecedat vocalem. Bait. ad Paneg. p. XVIII.

13) Verba ἦν οὖν — πολιτενομένοις inepte hic inserta. Nam: si coletis et amplectemini bonos viros pro malis, ad vestras rationes magis accommodatos habebitis demagogos et qui rem publicam administrant, non est dicendum ei, qui est demonstraturus, quinam sint in consilium adhi-

δέχσθε τοὺς χρηστοὺς ἀντὶ τῶν πονηρῶν ὥσπερ τὸ παλαιὸν, βέλτιον ἔξετε χρῆσθαι καὶ τοῖς δημαγωγοῖς καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς πολιτενομένοις καὶ τὰ λοιπὰ. 74. ἀναγιγνωσκόμενων. B. D. c. libr. ἀναμνησκόμενων. 100. ταπεινότερα¹⁾ c. Urb. pr., B. D. BS. δικαιότερα. 140. ἴσως²⁾ c. Urb. pr., B. D. BS. ἴσως μὲν. 147. καὶ διαγωνιζομένους³⁾ c. Laur., B. D. BS. διαγωνιζομένους. 163. περὶ με c. Urb., Laur. πρὸς με, B. D. περὶ ἐμὲ. 165. περὶ με c. Urb., Vat. περὶ 'μὲ, B. D. περὶ ἐμὲ. 168. κοινῆς⁴⁾. B. D. c. libr. κοινῆς καὶ τῆς, BS. κοινῆς τῆς. 195. περὶ μου. B. c. libr. περὶ 'μοῦ, D. περὶ ἐμοῦ. 205. ἐπὶ c. Laur., B. D. ἀπό. 222. [ἀλλ' ὁμῶς — τολμήσειεν⁵⁾] abs. in Laur., B. D. BS. ἀλλ' ὁμῶς — τολμήσειεν. 224. ἀλλὰ γὰρ — οἶεται⁶⁾ c. Laur., B. D. BS. ἠδέως δ' ἄν κἀκείνο πνθόιμην παρὰ τῶν χαλεπῶς ἐχόντων πρὸς ἡμᾶς, τίνα ποτὲ γνώμην ἐχοναὶ περὶ τῶν ἐν Σικελίᾳ καὶ τοῦ Πόντου καὶ τῶν ἄλλων τόπων δεῦρο πλεόντων ὡς ἡμᾶς, ἵνα παιδευθῶσι. πότερον αὐτοὺς οἴονται. — [θλιῶσαι] Laur. om. — ἡμᾶς. Laur. ἡμῶν. — ἐκατέροις τῶν αὐτῶν. Laur. τῶν αὐτῶν ἐκατέρων. — αὐτοὺς πλεόντας⁷⁾. Laur. πρὸς αὐτοὺς πλεόντας. — πλεόντων ὡς ἡμᾶς⁸⁾ c. Vat. Ambr. Urb. corr. (Laur. εἰς ἡμᾶς), BS. c. Urb. pr. πλεόντων. 230. ταυτόν. BS. ταυτό, B. D. c. libr. τοῦτο. 244. φιλοτίμως⁹⁾ c. Laur., B. D. φιλοτίμως μοι. 249. Πειθῶ. B. D. πειθῶ. 259. ὁμοίως. B. c. vulg. ὁμοίως, Urb. Vat. ὁμοίως. 273. ταῖς c. Laur., B. D. καὶ ταῖς. 277. ταύτη¹⁰⁾ c. Urb. Vat., B. D. BS. ταύτην. 287. Ἐνεακροῦνον. B. D. ἐνεακροῦνον. 322. συνοίσειν, σημείω. BS. c. Vat. 2. Laur. Ald. συνοίσειν ἡμῖν, σημείω, B. D. συνοίσειν ἡμῖν.

bendi, sed ei, qui vult docere, quomodo respublica omnino sit gerenda. Aliena esse neque ab auctore orationis profecta ostendit etiam duplex ἦν.

1) Invocatio, quam fecit, erat non tam iusta quam modesta.

2) Non opponit sed pergit infra dicens: ἀ δ' οὖν.

3) Quae sequuntur verba: καθ' ὑπερβολὴν ὑπισχνουμένους, ἐρίζοντας, λοιδορουμένους, explicant illud διαγωνιζομένους, non ἐπιδείξεις ποιουμένους.

4) Sententia est: timeo, ne mihi generali sophistarum accusatione mali quid accidat, quoniam privata mea causa negligetur.

5) Haec verba recte absunt in Laur., quia tum in iis, quae antecedunt (§. 220.), iam sunt dicta, tum in iis, quae sequuntur (225.), iterum dicuntur.

6) His verbis orator bene respondet adversario, quem futurum esse fingit, discrimen explicans, quod intersit inter se et sophistas illos.

7) Ipsi navigant ad illos, non tantum eos, quum veniunt, excipiunt.

8) In eo, quod ad dicendi magistros navigant, non quod Athenas, momentum est positum.

9) Vertunt vulgatam: qui mihi adversantur. At hoc verba significare non possunt. Significantur, qui honoris sunt cupidi.

10) Eandem vim quam in eligendis orationum argumentis, retinebit in agendo.

Orat. XVI, 1.¹⁾ Lacunae signa ego posui. 37. ἐπέδειξαν²⁾ c. Urb. pr., B. D. BS. ἐπέδειξαν καὶ τοὺς δημοτικούς καὶ τοὺς διγαρχικούς.

Orat. XVIII, 5. Φίλον. B. D. φίλον. 8. ἐπειτα [Ρίωνα]³⁾. B. D. c. libr. ἐπειτα. 24. ἐμμένετε. B. D. c. libr. ἐμμενεῖτε. 32. γενέσθαι. B. D. c. libr. γεγενῆσθαι. 35. ὀδνεῖσθαι. B. D. c. libr. ὀδνεσθαι. 47. οὐδὲ μίαν. B. D. c. libr. οὐδεμίαν. 48. ἐπεθύμει. B. D. c. libr. ἐπιθυμεί. 50. ἡμῶν⁴⁾ c. Ald., B. D. BS. ὑμῶν. — ἡμᾶς c. Ald., B. D. BS. ὑμᾶς. 58. ἔξεσται. B. D. c. libr. ἔξεστι. 67. ἀδικούμεν, τοῖς δ' c. vulg., B. D. BS. c. Vat. 2. ἀδικούμεν τοῖς. 68. αἱ συνθήκαι⁵⁾ c. vulg., B. D. BS. c. Vat. 2. ἤδη συνθήκαι.

Orat. XIX, 42. αὐτῆ⁶⁾. B. D. c. libr. αὐτή.

Orat. XX, 1. [ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ]. Ego addidi.

Epist. I, 10.⁷⁾ Lacunae signa ego posui.

Epist. II, 5. μηδὲ μιάς. B. D. c. libr. μηδεμιάς. 15. πάντα γε⁸⁾ c. vulg., B. D. BS. c. Urb. Ambr. πάντα τε. — καὶ μήτε. B. D. BS. c. libr. καὶ τοὺς μήτε.

Epist. III, 2. ὑπεροούμην⁹⁾. Urb. ὑπονοούμην, Vat. ἐπεροούμην, B. D. BS. c. Ambr. ὑποροούσι, Helmst. ἐπιροούσι.

Epist. IV, 10. προτρέψασθαι. B. D. BS. c. libr. προτρέψασθαι.

Epist. VI, 7. προσλάβοιμι c. vulg., BS. c. Urb. Ambr. λάβοιμι. 14. Lacunae signa ego posui.

Epist. VII, 5. τοῖς ἄλλοις. B. D. c. Urb. τοῖς Ἑλλησιν. Vulg. τοῖς ἄλλοις Ἑλλησιν. 11. ἡμῖν c. Ambr., B. D. ἡμῖν. 12. τὴν δύναμιν¹⁰⁾. B. D. BS. c. libr. δύναμιν.

Epist. VIII, 1. δέ μου c. libr., B. D. δ' ἐμοῦ.

Epist. IX, 4. τὴν δίλῃς¹¹⁾. B. D. BS. c. libr. τὴν ἀνδρίαν δίλῃς.

1) Deesse quaedam initium orationis prodit.

2) Seditiones istae ostenderunt, qui voluerint neque aliis imperare aut paucis neque rempublicam prodere et qui utrumque voluerint.

3) E Saupp. coniect. propter: καὶ τοὺς συνάρχοντας.

4) Ipse etiam ab eo iniuria afficitur.

5) Intelliguntur certa illa foedera et pacta, quae in oratione saepius sunt commemorata.

6) Vide §. 44. τῆς.

7) Est tota epistola nisi prooemium orationis sive epistolae ad Dionysium missae, cuius mentionem fecit Orat. V, 81.

8) Est lacuna hic. Praecesserunt sine dubio opprobra quaedam Atheniensibus ab aliis facta. Sint haec, alii dicent, tamen Athenienses in nulla re deliquerunt.

9) Non eo redacti erant Graeci, ut ea cupere coacti essent, quae suspirarent Philippum velle facere, sed sane eo, ut desiderarent expeditionem in Persas, quam Isocrates suspicatus est Philippum facere velle.

10) Eam potestatem, quam obtinet.

11) De fortitudine iam est locutus. Pergendum certe erat praecedente τὴν ἀνδρίαν — καὶ τὴν σωφροσύνην.

14. φιλονεικίας¹⁾ c. Vat. et vulg., B. BS. c. Urb. φιλονικίας. 19.²⁾ Lacunae signa ego posui.

[Orat. I, 38. ἡ δέ. D. c. Urb. τὸ δέ. 43. σπουδαίους³⁾ c. Urb. Scaph. Ambr. pr. cod. Aug. Barocc., B. D. σπουδαίους ἢ φρούς.

Orat. XVII, 21. καρτεροί⁴⁾. B. D. BS. c. libr. καρτερεῖ. 23. γεγραμμένος⁵⁾. B. D. BS. c. libr. γεγραμμένον. 34. πονηρῶν⁶⁾ c. Urb. Ambr., B. D. BS. χορηγῶν. 42. ἔθεσαν⁷⁾ c. Urb. Ambr., B. D. BS. διέθεσαν. 48. ἐπεχειρεῖ c. Urb. Ambr., B. D. BS. ἐπιχειρεῖ.

Orat. XXI, 2. οὐλίαν⁸⁾. B. D. c. libr. οὐλίαν. 10. ἄλλον⁹⁾. B. D. BS. c. libr. ἄν ἄλλον. 19. εἶπερ¹⁰⁾. B. D. c. libr. εἶπερ καί.]

VII.

Ex auctoritate optimorum librorum, imprimis Urbinate, scripsi:

[Orat. I, 2. ἡμᾶς. B. b. et D. c. Ald. Med. Harl. ἡμᾶς. 6. ἐβλαψε. BS. c. Urb. marg. et Scaph. ἐλυμήνατο. 9. ὑπέμεινον. D. BS. ὑφίστατο c. Urb. rec. manu correcto¹¹⁾ cod. s. Aug. Scaph. 10. ἐαυτοῦ. BS. c. Ambr. αὐτοῦ, Scaph. αὐτοῦ. — τῷ γένει. BS. c. Scaph. γένει. 11. ὄν c. Urb. Ambr. Scaph. cod. Aug. Barocc., B. D. ὄ. — γινόμενον¹²⁾ c. Ambr. Scaph. (Urb. τινόμενον), B. D. c. vulg. γενόμενον, BS. γιγνόμενον. 12. οὐ δυνατόν c. Ambr. Scaph. (Urb. δυνατόν), B. D. c. vulg. ἀδύνατον. — δοκοῖς c. libr. omu., BS. δοκεῖς. 13. ὄρκους¹³⁾ c. Urb. Scaph., B. D. BS. νόμοις. 14. τοὺς ἐαυτοῦ παιδας c. Stobaeo, B. D. BS. τοὺς σεαυτοῦ παιδας. — ὕγιαν c. Urb. Ambr. Scaph., B. c. vulg. ὕγιαν συμφέροντα, D. ὕγιαν [συμφέροντα]. 16. σεαντῶ c. Urb. Ambr. Scaph., B. c. vulg. σεαντῶ γε. 18. ταῦτα διαφύλαττε c. Urb. Ambr. Scaph., B. c. vulg. διαφύλαττε. 19. χορημάτων c. Urb. Scaph., B. D. BS. c. vulg. κτημάτων. 21. πρὸς ἐαυτόν c. Urb. Ambr., B. D. πρὸς σεαντόν. — πονηροῖς c. Urb. Ambr. Scaph. Barocc., B. D. λυπη-

1) Est cum vituperatione dictum.

2) Deesse plura concludens ex ultimis verbis: ὡς ἐστὶ ταῦτα δυνατὰ καὶ συμφέροντα — ἐμὸν ἔργον ἤδη διδάξει περὶ αὐτῶν ἐστίν.

3) Natura non facit, ut homines καλῶς i. e. μετὰ καλῆς δόξης moriantur, id est potius fati.

4) Est ex mente Pasionis dictum.

5) Inveniebatur ille scriptus, ut qui persolvisset omnia.

6) Consilium ipsi sic paraverant.

7) Scelasti homines isti ipsi choragi, qui obsignaverant, uti videtur, fuerant.

8) Non omnes facultates suas oppigneraverat.

9) Eum revera invasit alio non invento.

10) Ἐβούλετο et ἐδόκει αὐτῷ vix possunt per καί — καὶ discerni.

11) Sic in Bekk. oxon. legitur, in berol. dicitur Urb. sic habere.

12) Sententia est: moribus illius pro legibus habitis aemulare paternam virtutem.

13) Qui deos publice colit, pium et religiosum se ostendit et talem, qui etiam iusiurandum sit conservaturus.

ροίς. — καὶ αὐτὸν c. Urb. Ambr., B. D. καὶ σαυτὸν. 24. δεόμενος τὸ ¹⁾ c. libr., B. D. δεόμενός του. 25. προσμένης c. Urb. Ambr. Scaph., F περιμένης. 31. φιλόνομος c. Urb., D. c. vulg. φιλόνομος. — παρὰ — παρὰ c. Urb. Ambr. Scaph., B. D. περὶ — περὶ. 34. διάνοιαν c. Priscian., B. D. BS. c. Urb. γνώσιν. Vulg. γνώμην. 37. οἶα c. Urb. Ambr. pr. Scaph., B. D. BS. οἰάπερ. — τούτου c. Urb. Ambr. Scaph., B. ταύτης. 45. ἄλλην c. Urb. Ambr. Scaph., B. ἄλλην σου. 46. ὀρέγεσθαι c. Urb. Ambr. pr., B. ὀρεγθήναι. 47. ἐλυπήθησαν ²⁾ c. Urb. Scaph., B. D. BS. ἐλυπήθημεν. — διὰ τὰ c. Urb. Scaph., B. D. BS. δι' αὐτὰ τὰ. 48. φήσαντες c. Urb. Ambr. Scaph., B. D. φάσκοντας. 49. φήσωμεν c. Urb., B. D. BS. φήσωμεν. 51. ὀρεγομένοις c. Urb., B. D. BS. ὀρεγομένους.]

Orat. II, 10. βουλευομένους ³⁾ c. Urb. Ambr., B. D. βουλευσομένους. 14. ἄνοιαν c. Urb. Vat. Laur. in Antid., B. D. BS. ἀνοιαν. — αὐτοῦ. Urb. Ambr. hic et in Antid. Vat. Laur. αὐτοῦ. B. c. vulg. σαυτοῦ. 15. ἄν c. Urb. Vat. Ambr., B. D. ἦν. 24. πρὸς ἑαυτὸν c. Urb., B. D. πρὸς σαυτὸν. 25. ὦν — μέλλοι c. Urb. Ambr., B. BS. ὦν ἄν — μέλλω. 33. μὲν γὰρ ⁴⁾ c. Urb., B. D. BS. μὲν. 35. βασιλεῖς c. Urb. Ambr., B. c. vulg. βασιλέας. — τυχάνοις ἀπ' αὐτῶν ⁵⁾ c. Urb., B. D. BS. τυχάνοις. 37. μνήμην c. libr., B. b. D. γνώμην. 41. τούτοις ⁶⁾ c. Urb. Ambr., B. D. BS. τοῖς περὶ. 54. ἄς c. libr., B. D. ἄ.

Orat. III, 2. μεθ' ὧν ⁷⁾ c. Urb. Harl., B. D. BS. δι' ὧν. 8. λέγειν δυναμένους ⁸⁾ c. Urb. Ambr. Laur. in Antid. et vulg. hic, B. D. BS. c. Urb. hic: δυναμένους λέγειν. 15. δευτέρω c. Urb. Stobaeo, B. D. BS. δευτέρω. — τὸ μετ' ἐκείνο ⁹⁾ c. Stobaeo, B. D. BS. τῷ μετ' ἐκείνου. — τρίτῳ δὲ καὶ τετάρτῳ καὶ c. Urb. Stob., B. D. BS. τρίτῳ δὲ καὶ τετάρτῳ. 16. κρῖναιμεν ¹⁰⁾ c. Stob., B. D. BS. κρῖνομεν. 20. δυσμενῶς ¹¹⁾ c. Urb. Ambr. Stob., B. D. πρὸς ἀλλήλους δυσμενῶς. 24. πόλιν c. Urb. Ambr., B. D. BS. πόλιν τῶν Ἀθηναίων. 26. οὐ γ' ἄν. Urb. οὐ γὰρ, B. D. BS. οὐ γὰρ ἄν. 29. βασιλεύων c. Urb. Ambr., B. D. βασιλεύς. 32. τοιαύτης c. Urb. Ambr., B. D. τοσαύτης. 39. τοὺς πολλοὺς c. Urb. Ambr., B. D. καὶ τοὺς πολλοὺς. 42. πατέρα c. Urb. Ambr., B. D. πατέρα τὸν ἐμὸν. 57. εἰρημένην c. Urb. Ambr., B. D. BS. τοιαύτην.

1) BS. conferunt Epist. II, 22.

2) I. e. socordiae et luxuriae amantes. V. me ad Areop. p. 130.

3) Qui delibent, quomodo sibi haec facultas futura sit.

4) Ne temere neve nimis festinanter age. Optimum enim quidem est opportunitates arripere, sed eas si non cognoveris, malis citra resistere quam ultra progredi.

5) Considera quae fiunt et quae ex iis, quae fiunt, accidunt.

6) Genitivus ἐπιτηδευμάτων regitur a καινότητος, cf. §. 17.

7) Quibuscum honesta ratione commoda adipisci potes. Duplex μετὰ ne te offendat cf. XV, 65.

8) Cf. §. 21.

9) Post illud, quod optimo est tributum.

10) Dixit etiam ὁμολογήσειαν — ἀποδείξειεν et θεωρήσειμεν.

11) Resp. τὰς εὐνοίας ἐχουσιν.

58. καὶ δικαιοτάτον τοῖς παισὶ ¹⁾ c. Urb. Ambr., B. D. τοῖς παισὶ καὶ βεβαιοτάτον, BS. καὶ βεβαιοτάτον τοῖς παισὶ. 60. παρόντος μου c. Urb. Ambr., B. D. παρόντος ἐμοῦ. 64. καὶ μηδὲν c. Urb. Ambr., B. D. BS. μηδὲν.

Orat. IV, 1. εὐτυχίας c. Urb. Ambr., B. D. εὐξέας. 29. τοσούτων c. Urb. Ambr. Vict., B. τοιούτων. 31. ἀναιρεῖ c. libr., B. b. D. ἀναιρεῖται. 38. ἄλλον καλῶν c. Urb. Ambr., B. D. BS. ἄλλον. 48. ἔχοντες c. libr., B. b. ἔχοντας. 57. εἶχε c. Urb. Laur., B. D. εἶχε [καὶ τὸν οὐκ ἀδίκως ἀμφισβητεῖ περὶ τῆς ἡγεμονίας]. 62. ὀρηθέντες c. Ambr. et omn. libr. Antid., Urb. ὀρηθέντες οἱ πρόγονοι, B. D. c. vulg. ὀρηθέντες αὐτῶν οἱ πρόγονοι. 65. οἰκιστὰς c. Urb. Ambr. hic et in Antid. Laur., B. οἰκιστὰς τῆς Σπαρτης. 73. ὑπομνήματα c. libris hic et Ambr. in Antid., B. D. c. Laur. et nonnull. libr. in Antid. ὑμῶν. 86. ἴδιον c. Urb. Ambr. Vict. et omn. Antid. libr., B. ἴδιον κίνδυνον. 87. μάχη c. Urb. Ambr., B. καὶ μάχη. 96. ἐτλησαν ²⁾ c. Arist. (rhetor. III, 7.) Dionys. (de vi Demosth. c. 40.) Antid. ante Mustoxyd., B. D. ἐτόλμησαν. 101. ταυταῖς τοῖς c. Urb. Ambr., B. D. τοιαύταις, Vict. τοιαύταις ταῖς. 105. δεινὸν ἠρόμενοι c. Ambr. Urb. rec. (Urb. pr. δεινοί), B. D. BS. δεινὸν ἠρόμενοι. 111. ἐνὶ ³⁾ c. Urb., B. D. BS. ἐνίοις. 112. ἕκαστον — ἔχειν c. Urb. Ambr. Vict., B. D. ἕκαστος ἔχει. — συμπεσθήσοντας c. Vict., Urb. συμπεσθήσοντας, B. D. συμπαθήσοντας. 124. ἐλευθέροις ἀξιοῦσιν εἶναι ⁴⁾ c. Urb. Ambr., B. D. ἐλευθεροῦν ἀξιοῦσι. 133. ἀλλοθεν c. Urb. Ambr. Vict., B. D. ἀλλοθεν ποθεν. — ἀμελήσαντες c. libr., B. b. ἀμελήσαντας. 135. Τειριβάξον c. Urb. Ambr., B. D. Τειριβάξον. 142. μόλις c. Urb. Ambr., B. D. μόλις ποτέ. 144. Κρηίω c. Harpoer., B. D. Κρήον. 148. ἐπιβολῆς c. Urb., B. D. BS. ἐπιβουλής. 158. τοὺς δ' c. Ambr. Urb. (qui τοὺς δὲ), B. D. BS. τῶν δέ. 159. στρατευσάμενων c. Urb., B. D. στρατευσάμενων ἐπὶ Τροίαν, Ambr. ἐπ' ἐκείνους στρατευσάμενους. 161. ἐκείνου c. Urb., B. D. BS. τῶν ἐκείνου. 165. μὲν c. Urb. Ambr., B. D. BS. μὲν οὖν. 182. ἄγειν c. Urb. Ambr., B. D. ἄγειν βουλομένους.

Orat. V. Argumentum c. Urb. omisi ⁵⁾. 1. ἄνοιαν c. Urb. Ambr., B. D. BS. ἀνοιαν. 6. ἄν c. Urb. (Ambr. εἰ ἄν), B. D. ἦν. — Ἀμαδόκω c. Harpoer. Ambr. Urb. corr., B. D. Μηδόκω. 13. αὐτῶ ⁶⁾ c. Urb., B. D. BS. αὐτοῖς. 15. ὄντων καὶ πείθειν. D. ὄντων. 21. Ἰλλυριῶν c. Urb., B. D. BS. Ἰλλυρίων. 24. ἄν c. Urb. Ambr., B. D. ἦν. 33. οἵσπερ c. Urb., B. D. BS. οἷς περὶ. 37. ὑφ' ὧν c. Urb., B. D. BS. ὧν. 47. σκε-

1) In benevolentia regis ex sententia oratoris iustissimae divitiae sunt positae, quia tantummodo iusti et probi bonorum regionum participes fiunt.

2) V. BS. ad h. l.

3) I. e. Lysandro. V. Saupp. ad h. l.

4) V. Saupp. in Iahn. annal. VI, 65.

5) Omisi hic haec argumenta ut non digna, quae inter Isocrates egantur.

6) I. e. τῷ προστάτῃ ab oratore electo.

ψάμεθα ¹⁾ c. Urb., B. D. BS. σκεπώμεθα. 61. γίγνεσθαι ²⁾ c. Urb., B. D. BS. γενέσθαι. 64. τῆς c. Urb. Ambr., B. D. τὰ τῆς. 78. ἐνθυμούμενον ³⁾ c. Urb. Ambr. Med., B. D. ἐνθυμούμενον σε. 88. τοὺς — βουλευομένους c. Urb. Ambr., B. D. τὸν — βουλευόμενον. — διαλλάξῃ τις c. libr. omnia. Epist. IX., B. D. διαλλάξῃ. 92. κατασκευάσασθαι c. Urb. (Ambr. κατασκευάσασθαι), B. D. παρασκευάσασθαι. 108. διάγοντα c. Urb. et vulg., BS. c. Vat. 2. et Viet. διαγαρόντα. 115. κησασθαι c. Urb., B. D. κησασθαι σε. 120. ἀνελεῖν c. Urb., B. D. BS. ελεῖν. 129. πατρίδα τὴν αὐτοῦ ⁴⁾. Urb. Ambr. πατρίδα τὴν αὐτοῦ, B. D. πατρίδα. 136. πολλῶν c. Urb., B. D. BS. πολιτῶν. 139. καταστραφείσαν c. Urb., B. D. BS. κατασταθείσαν. 142. ἀντιπαραβάλλον ⁵⁾ c. Urb. Ambr., B. D. ἀντιπαραβαλόν. 147. κατὰ ταύτης c. Urb., B. D. BS. κατ' αὐτῆς. — ἐγκωμιάζουσιν c. Urb., B. D. BS. αὐτὴν ἐγκωμιάζουσιν.

Orat. VI. Argumentum c. Urb. Laur. omisi. 5. περιβάλλοιμεν c. Urb. Ambr., B. D. BS. περιβάλλοιμεν. — μὲν κατορθώσαντες c. Urb., B. D. BS. κατορθώσαντες μὲν. — ὑμᾶς c. Urb. Ambr., B. D. ἄν. — ἀφελήσομεν c. Ambr. Urb. corr., B. D. ἀφελήσαιμεν. 6. παρεσκευασμένος c. libr., B. D. παρεσκευασμένους. 7. τοσούτων c. Urb. Ambr., B. D. τηλικούτων. — νῦν δ' c. Urb., B. D. νυνὶ δ'. 8. εἰλόμην c. Urb., B. D. BS. εἰλόμην. 18. κατάγοντος c. Urb. pr., B. D. BS. καταγαρόντος. 26. ἄν c. Urb. Ambr., B. ἦν. 28. χαλεπότερον c. Urb., B. D. BS. χαλεπώτατον. 31. ὅτε c. libr., B. ὅτι. 38. ἡμετέρων c. libr. praet. Vat. 2. BS. c. Vat. 2. ἡμετέρων. — σχεδόν ⁶⁾ c. Urb. Ambr., B. D. BS. τυχόν. 54. μήτε δόνασθαι μήτε πειρᾶσθαι c. Urb. Ambr., B. D. BS. μηδὲ πειρᾶσθαι. 65. αὐτῶν c. libr., B. D. αὐτῶν. 78. πολιορκίας ⁷⁾ c. Urb., B. D. BS. πολιορκίαν. 83. ἀφείσθαι c. Urb. Ambr., B. D. BS. ἀφέσθαι. 86. ὑπὲρ c. Urb. Ambr., B. περὶ. 98. ἀληθινῶς ἀλλὰ καταπλασμένως χρῆσθαι c. Urb. Ambr., B. D. BS. ἀληθινῶς ἀλλὰ καταπλασμένως κρησθαι. 100. αὐτούς ⁸⁾. Urb. Ambr. αὐτούς, B. D. σφᾶς αὐτούς. 109. ἦν ⁹⁾ c. Urb. Ambr., B. D. ἦς. 110. οὐδὲν c. Urb. Ambr., B. D. οὐκ.

1) Interpunctio maior post αὐταῖς erat delenda.

2) Sequitur ὅτε — ἐλάμβανον.

3) BS. conferri iubent V, 115. coll. Ep. III, 5. deinde III, 43. et 49. coll. 56. Epist. II, 15. coll. or. II, 11. et VI, 13.

4) I. e. ἐμαντοῦ. BS. ad h. l.

5) Bene defendit Sirangius id in Iahn. annal. suppl. III. p. 35. coll. IX, 34. et praeterea VI, 47. VIII, 11. V, 29.

6) Σχεδόν — τῶν ἄλλων ἀπάντων.

7) Cf. VIII, 90. IX, 55.

8) Strang. cf. VIII, 94.

9) Nullus hic attractioni locus, quum sensus non sit: pro ea vita, quam. V. Bait. ad Paneg. VII.

Orat. VII, 6. ἰδίῳ ¹⁾ c. Urb. Ambr., B. D. BS. ἰδιωτικῶν. 18. ἕκαστον μὲν ²⁾ c. Urb., B. D. BS. ἕκαστον. 24. εἴποτε ³⁾ c. Urb., B. D. BS. ὅποτε. — αὐτοῖς c. libr., BS. αὐτοῖς. 36. γιγνομένης ⁴⁾ c. Urb., B. D. BS. γεγεννημένης. 37. ταύταις c. Urb., B. D. BS. αὐταῖς. 41. παιδευομένου c. Urb., B. D. BS. πεπαιδευμένου. 43. δαμασθῆναι c. Urb. pr., B. D. παιδευθῆναι. 44. ἀπορίας μὲν. B. D. μὲν ἀπορίας. 73. μανέντων c. Urb. pr., B. D. BS. μανέντων ἀνθρώπων. 82. ἅπαντας c. libr., B. D. ἅπαντες.

Orat. VIII, 13. ἀσχεῖτε c. Urb., D. c. vulg. ἐπαινεῖτε. 19. ἐποίησε c. Urb. Ambr., B. D. BS. πεποίησε. 36. ἐπαινεῖσθαι c. Urb. Ambr., B. D. BS. ἐπαινέσαι. — λέγωμεν c. Urb. Ambr. omnia. libr. Antid. (Laur. λέγομεν), B. D. BS. λέγω. 58. ἄλλους c. Urb., B. D. BS. ἄλλους Ἕλληνας. 59. ἔχοιμεν — παρέχοιμεν c. Urb. Ambr., B. D. BS. εἴχοιμεν — παρέσχομεν. 63. τὴν εὐσέβειαν c. Urb. Ambr., B. D. τὴν τ' εὐσέβειαν. — σωφροσύνην c. Urb. Ambr., B. σωφροσύνην [καὶ τὴν δικαιοσύνην]. 66. τοιαύτην c. Urb. Ambr., B. D. τοσαύτην. 72. ἀλλήλους c. libr. praet. Ambr., BS. c. Ambr. ἀλλήλοις. 78. κατέστησαν c. Urb. Ambr., B. D. BS. κατέστησεν. 80. πράγμασι ⁵⁾ c. Ambr. et Urb. (qui πράγμασιν), B. D. BS. χρόνοις. — γιγνομένων c. Urb. Ambr., B. D. BS. γενομένων. 82. τῶν πόρων c. Urb. Ambr., B. D. BS. ἐκ τῶν φόρων. — διελόντας c. Urb. Ambr. Vat. 2. Bav., B. D. BS. διελόντες. 86. μεῖζοσι ⁶⁾ c. Urb. Ambr., B. D. μεῖζοσι κακοῖς. — αὐτοῖς τοῖς c. Urb. Ambr., B. αὐτοῖς. 93. πρόνοιαν c. Urb. Ambr., B. D. πρόνοιαν τῶν τοιούτων. 95. εἶδεν c. Urb., B. D. BS. οἶδεν. 100. ἦταν c. Urb. Ambr., B. D. BS. ἦταν τὴν. 101. ἐκτῶντο γὰρ c. Urb. Ambr., B. D. c. Vat. 2. ἐκτῶντό τε. Vulg. ἐκ τῶν τότε. 109. καὶ ταῦτ' c. Urb. Ambr., B. D. BS. ταῦτ'. 119. ἰδιωτῶν c. Urb. Ambr., B. D. ἰδίῳ. 121. ὅπερ c. Urb. Ambr., B. D. BS. οἷάπερ. 122. ἂ ⁷⁾ c. Urb. Ambr., B. D. ὄ. 126. ἀνήγαγεν ⁸⁾ c. Urb. Ambr., B. D. ἀνήνεγκεν. 133. τούτων ἐστὶν c. libr., B. D. τούτων. 135. τρίτον ⁹⁾ c. Urb. Ambr., B. D. τρίτον δ'. 136. καὶ παρασκευαῖς ¹⁰⁾. Urb. παρασκευαῖς, B. D. BS. καὶ ταῖς παρασκευαῖς. — ἄλλους Ἕλληνας c. Urb. et libr. Antid., B. D. BS. Ἕλληνας. 137. εἰδώσιν. Urb. εἰδῶσιν, B. D.

1) Isocrates ubique, ubi de vita privata sermo est, ἰδιος dixit, ἰδιωτικῶς uno in loco IX, 72. ubi τοῖς βασιλικοῖς, non uti hic τοῖς κοινοῖς, oppositum est. V. me ad h. l.

2) Respond.: tandem autem in acerbiore etiam clades quam olim.

3) At rarissime postulabatur tale quid, hinc εἴποτε, non ὅποτε.

4) Resp. εἶχον et διῶνον.

5) Quod in illo rerum statu fiebat.

6) Id est συμφοραῖς. V. me ad Areop. 224.

7) BS. conferri iubent XV, 19.

8) Etiam verbo ἀνάγειν de pecunia in arcem portanda usi sunt oratores Attici, ut Demosth. Olynth. III, 24. 26. Bait. ad Paneg. X.

9) Bait. conf. XV, 187. V. eum ad Paneg. X—XI

10) In μελέταις et παρασκευαῖς eadem est notio.

BS. ἰδωσιν. 142. τὰς — βασιλείας ¹⁾ c. Urb. Ambr. et libr. Antid., B. την — βασιλείαν.

Orat. IX, 6. τούτους ²⁾ c. Urb., B. [τούτους], BS. c. Ambr. Vat. τούτων. Vulg. τι τούτων. 15. ἐκείνόν τε ³⁾ c. Urb. Scaph. Med. Ald., B. D. ἐκείνον μὲν, Vat. Ambr. ἐκείνον. 17. ἐκατέρων c. Urb. pr. (Vat. corr. παρ' ἐκατέρων), B. D. BS. ἐκατέρωθεν. 23. ἐτέροις τισίν ⁴⁾ c. Aristide (Vol. 1, 102, 8.) Ambr. Vat. Scaph. vulg., B. D. c. Urb. ἐτέροις. 29. μέλλοντος c. Urb., B. D. BS. μέλλον τε. 30. προσέβαλλε c. Urb. (qui προσέβαλλεν), B. D. BS. προσέβαλε. 32. καὶ τοὺς τ' c. Urb. Ambr. Vat., B. D. BS. καὶ τοὺς. Erat ea de caussa etiam ἐλεῖν c. Ambr. Scaph. vulg. scribendum, B. D. BS. c. Urb. Vat. ἐλόν. 36. περιγεγενημένοι c. Urb. Ambr., B. D. BS. περιγεγόμενοι. 37. Μήδων ⁵⁾ c. Urb. pr. Vat. corr. vulg., B. D. c. Urb. corr. Μήδους. 38. στρατηγίας c. Urb. rec. Ambr. (Urb. pr. στρατηγας), B. D. στρατείας. 72. αὐτοῦ c. libr., BS. αὐτοῦ. — οὐδέν ⁶⁾ c. Urb., B. D. BS. οὐδένα. — γεγενημένων ⁷⁾ c. Urb., BS. c. vulg. προγεγενημένων.

Orat. X, 18. οὐπω c. libr., B. b. οὐτω. 49. ὑπὲρ μὲν c. Urb. Ambr. Vat., B. D. BS. περὶ μὲν. 50. ἀπειθεῖν c. Urb. Vat., B. D. BS. ἐπανελεθεῖν. 60. εἰρημένων ⁸⁾ c. Urb. pr., B. D. BS. εἰρημένων τεκμήριον. 61. εὐσεβῶς κάτω c. Urb., B. D. BS. εὐσεβῶς. — κατακαλέσονται c. Urb. Ambr. marg., B. D. BS. ἐπικαλέσονται.

Orat. XI. Argumentum c. Urb. om. 6. μηδεμιᾶς c. Urb., B. D. BS. μηδεμιᾶς ἄν. 7. αὐτῶν c. libr., BS. αὐτῶν. 18. ἀλλ' ἐπὶ c. Urb., B. D. BS. ἀλλά. 25. τούτων c. libr., D. τούτων. 34. φανερός ὁ c. libr., BS. φανερός. 44. δ' ὄντων ⁹⁾ c. Urb. (qui δὲ ὄντων), B. D. BS. δ' ἐόντων.

Orat. XII, 1. αὐτῶν c. libr., BS. αὐτῶν. 7. τὴν νῦν c. libr., B. D. νῦν τὴν. 8. οὐτω c. Urb. Ambr. Stobaeo, B. D. οὐτω μοι. — ὡς c. Urb., B. D. BS. ἧς. 9. τινές c. Urb. Ambr., B. D. τινές μοι. 35. λόγοις c. libr., B. λόγοις τοῖς. 44. ἐκατέρω ¹⁰⁾. Libr. praeter Ambr. ἐκάτερα, Ambr.

1) Abstractum positum est pro concreto, ut XV, 71. et II, 8. V. Baît. ad Paneg. p. XI. et me ad Areop. p. 107.

2) Est attractio. Praecedit: οὐς οὐκ ἴσασιν.

3) Respondent sibi saepius τε et δὲ, si ἔπειτα, ἔτι et similia sequuntur. V. me ad h. l.

4) Strang. in Jahn. annal. suppl. III. p. 36. confert V, 57. XV, 98.

5) Saupp. in Jahn. annal. VI. p. 65. cf. IX, 64. X, 68. XII, 106.

6) I. e. τένον.

7) De iis, qui revera vixerunt, non tantummodo ficti sunt a poetis.

8) Cf. V, 136. cui adde III, 21. V, 95. V. me ad Areop. p. 174. et 226. Loquitur orator de honore, qui etiam a Diis tribuatur pulchritudini, id quod pateat ex amoribus Deorum et quod multi propter pulchritudinem immortalitatem sint adepti. Recte igitur pergit: quod summum est eorum, quae dixi.

9) Cf. XIV, 63.

10) BS. conferunt IV, 35. V, 112. XII, 166. Differunt tamen, quod in iis τῆς ἠπείρου, non uti hic τῶν ἠπείρων est additum.

ἐκατέραν, B. D. BS. ἐκατέρας. 50. τροπὴν c. Urb., B. D. BS. ἄσπην. 52. τίς δ' ἄν c. Urb. pr., B. D. BS. τίνα δ' ἄν τις. 53. εἶναι c. Urb., B. BS. γενέσθαι. 56. ἐτέρων c. Urb., B. D. BS. ἐτέροις. 68. αὐτοὶ — ἡμᾶς c. libr., D. [αὐτοὶ — ἡμᾶς.] 72. γενομένων c. libr., B. D. γεόμενον. 76. αὐτὸν c. libr., BS. αὐτόν. 90. ἀλλὰ γὰρ c. Urb., B. D. BS. ἀλλὰ γὰρ ἴσως. 102. ἐβλέψαμεν c. Ambr., Urb. ἐβλάψαμεν, B. D. ἀπεβλέψαμεν. 104. στρατηγόν ¹⁾ c. Urb., B. D. BS. καὶ στρατηγόν. 125. ἐφυσαν ἡμῖν ²⁾ c. Urb., B. D. BS. ἐφυσαν. 129. τὴν μὲν πόλιν, ὡς λέγεται c. Urb., B. D. BS. ὡς λέγεται, τὴν μὲν πόλιν. 131. δέοντων c. Urb. Ambr., B. D. τοιούτων. 136. ἐκείνα ³⁾ c. Urb., B. D. BS. ἐκείνων. 138. ἀρετῇ ⁴⁾ c. Urb. pr., D. BS. ἀρετῇ καὶ δικαιοσύνη, B. ἀρετῇ [καὶ δικαιοσύνη]. 143. εἴ ποιν ⁵⁾ c. Urb. Ambr., B. D. εἴ ποι. Vulg. εἴ ποτε. — αὐτοῖς c. Urb. Ambr., B. D. αὐτοῖς καὶ. 150. ἐπιδείξαιμεν ⁶⁾ c. Urb., B. D. BS. ἐπιδείξαιεν. 161. τοῖς προειρημένοις c. libr., B. D. [τοῖς προειρημένοις]. 162. ἐκείνοις c. Urb., B. D. BS. ἐκείνοις τε. — σφᾶς c. Urb., B. D. BS. σφᾶς δ'. — τοὺς ἄλλους Ἑλληνας c. Urb., B. D. BS. τὰς ἄλλας πόλεις. — νῦν δὲ c. Urb., B. D. BS. νῦν τε. 163. εὐσεβεστάτοις c. Urb., B. D. BS. εὐσεβεῖσι. 174. Θηβαίων c. Urb., B. D. BS. Θηβῶν. 180. ποιν c. libr., B. D. ποι. 190. ἦλθεν ἡμῖν c. Urb., B. D. BS. ἦλθε. 199. τῶν πάντων c. Urb., B. D. BS. πάντων. 200. πεπολιτευμένον προρηγμένον c. Urb. corr., BS. πεπολιτευμένον, προρηγμένον δὲ, B. D. c. vulg. πεπολιτευμένον, προρηγμένον δὲ. 204. προκορνεῖ c. libr., B. D. BS. προκορνεῖ. 205. εἴ μὲν c. Urb. Ambr., B. D. εἴ μὲν οὐ. 217. εἰποιεν ⁷⁾ c. libr., BS. ἐπαινοῖεν. 218. αὐτῶν c. Urb., B. D. BS. αὐτῶν τούτων. 220. φάσκων c. Urb. Ambr., vulg. φάσκων τούτους, B. φάσκων [τούτους]. 221. κακῶς ⁸⁾ c. Urb., B. D. BS. καλῶς. 223. ἀλλ' ὡς c. Urb. Ambr., B. D. ἀλλ'. 226. τὰς γὰρ οὐτω c. Ambr. Urb. rec., B. D. τὰς οὐν οὐτω, Urb. pr. οὐτω. 229. ἔσχεν c. Urb. Ambr., B. D. ἔσχον. 230. προσήκει c. Urb. Ambr., B. D. προσήκει. 231. περὶ αὐτῆς c. libr., D. αὐτῆς. 235. ἄμεινον αὐτῶν c. libr., B. b. D. ἄμεινον αὐτῶν. 239. τάξασθαι c. Urb., B. D. BS. τάξαι. 242. ἀπαντας c. Urb., B. D. BS. ἀπασι. 246. παιδείας ⁹⁾ c. Urb., B. D. BS. παιδιᾶς. 256.

1) Exercitum collectum Clearcho duce imposito miserunt.

2) Nobis posteris.

3) Resp. μηδέν: nihil quod eiusmodi auditores dicunt, sed illa, quae — dicunt. Ad μέλει in Isocrate semper vel μηδέν et οὐδέν vel τι (uti XV, 321.) additum.

4) Cum ἀρετῇ sit additum, non est δικαιοσύνη locus, quia ea intelligitur sub ἀρετῇ. V. supra.

5) Si quo loco necesse erat legatos esse.

6) V. me ad Areop. p. 130.

7) Si interrogarentur, quatenam sint intelligenda sub Spartanorum τοῖς καλλίστοις τῶν ἐπιτηδευμάτων.

8) Isocrates contendit Lacedaemonios exercitiis male uti.

9) Erudite et cum arte quadam.

τῆς πόλεως τῆς Ἀργείων c. Urb. Ambr., B. τῆς Ἀργείων πόλεως, D. τῆς Ἀργείων [πόλεως]. 263. χαρίζεσθαι c. Urb., B. D. BS. χαρίσασθαι. 267. ἐγγενομένου c. Urb., B. D. BS. ἐπιγενομένου. 270. λόγον ἂν γράφειν c. Urb., B. D. BS. γράφειν ἂν λόγον.

Orat. XIII, 16. παραδῶ c. Planud. (rhetor. Waiz. V, 447.) et Ambr., B. D. παραδιδῶ. — μίξασθαι c. libr. hic et in Antid. praet. Vat. corr., B. D. BS. c. schol. Hermog. et Vat. corr. μίξαι. — τάξασθαι c. Urb. Vat. Ambr. Laur. in Antid., B. D. BS. τάξει.

Orat. XIV, 2. τοιούτων καὶ τοιάδε c. Prisciano (18, 1209.), B. D. BS. τοιούτων. 4. ἡμαρτημένων c. Urb. Ambr., B. D. BS. εἰς ἡμᾶς ἡμαρτημένων. 24. γεγενῆσθαι c. Urb. Ambr., B. D. γεγενῆσθαι ποιεῖν ὅ τι ἂν βουληθῶσιν. 28. καὶ τῆς c. Urb., B. D. BS. τῆς. 33. συναγορεύειν¹⁾ c. Urb. Ambr., B. D. συνηγορεῖν. 43. ὥστε c. Urb., B. D. BS. ὥστε βούλεσθαι. — αὐτῶν c. Urb. Ambr., vulg. ἐαυτῶν, BS. αὐτῶν. 48. αὐτῶν ἀναξίως c. libr., BS. αὐτῶν ἀναξίως. — αὐτῶν ἡλικίας c. libr., BS. αὐτῶν ἡλικίας. 52. παρ' c. Urb. Ambr., B. D. BS. πρὸς. 63. δ' ὄντων c. Urb., B. D. BS. δ' ἐνότων. — ἐπαγάγει²⁾ c. Urb. pr., B. D. BS. ἐπαγάγοιτο. — αὐτοῦ c. Urb. Ambr., B. D. αὐτοῦ ἡμᾶς. — ψηφισασθαι τι περὶ ἡμῶν δίκαιον c. Urb. Ambr., B. D. BS. ψηφισασθαι τὰ δίκαια περὶ ἡμῶν.

Orat. XV, 2. ἔχειν φαίη c. libr., B. b. D. ἔχειν. 7. διαπραξόμενος³⁾ c. Urb., B. D. BS. διαπραξάμενος. — βεβιωμένων c. Urb., B. D. BS. ἐμοὶ βεβιωμένων. 9. φαίνεται c. libr., B. D. BS. φαίνεται. 11. ἂν c. libr., D. ἂν. 23. αὐτοῦ⁴⁾ c. Urb. Ald., BS. αὐτοῦ, B. D. ἐμαυτοῦ. 27. γεγενῆσθαι⁵⁾ c. Urb. et Vat. pr., B. D. BS. κριτῆς γεγενῆσθαι. 46. ὑμετέρων c. Urb. et Vat. pr., B. D. BS. ἰδίων. 48. τοῦς — ἐμπείρους — γεγενῆσθαι c. Ambr. Laur. (Urb. τοῖς — ἐμπείρους — γεγενῆσθαι), B. D. τοῖς — ἐμπείροις — γεγενῆσθαι. 53. ἀναγκάτως c. Urb., B. D. ἀναγκάτως ἂν. 66. πῶς ἐπανορθωσόμεθα τὰ τῆς πόλεως καὶ βελτίω ποιήσομεν; c. Urb., BS. c. vulg. πῶς ἂν ἐπανορθωσόμεθα τὰ τῆς πόλεως καὶ βελτίω ποιήσομεν; — εἶναι νομίζοντες c. libr. Orat. VIII. et vulg., B. D. νομίζοντες. — ἀνδρῶν. BS. ἀνδρῶν, γνότες, ὅτι φύσει μὲν οὐδεὶς αὐτῶν οὐδέτερον τούτων ἐστίν, ἐν ᾧ δ' ἂν ἕκαστοι τιμῶνται, ταύτην βούλονται καθίστασθαι τὴν πολιτείαν. 67. βασιλεῖ c. Urb. Vat., B. D. BS. βασιλεύοντι. 71. χεῖρον⁶⁾ c. Urb., B. D. BS. οἱ δὲ χεῖρον. 72. ἀγνοίαν c. libr. Orat. II. et Laur. Vat. 2. Ald., B. D. BS. ἀνοίαν. 79. ἡμᾶς c. libr., B. b. D. ἡμᾶς. 99. ἀξιώ c. Urb. Vat. pr., vulg. c. Ambr. Laur. Vat. marg. ἔχω γὰρ λόγον, δὲ ἐξελέγξει καὶ διαλύσει πάσας τὰς τοιάδε βλασφημίας. ἀξιώ, B. D. [ἔχω — βλασφημίας]

1) V. BS. ad h. l.

2) Cf. VI, 58. V. Strang. in Iahn. annal. suppl. III, 453.

3) BS. conferri iubent XV, 100. VI, 62. VIII, 81.

4) Intelligendus: ὅστις εἰς κίνδυνον καταστάς.

5) I. e. δικαστῆς et διαιτητής.

6) Cf. V, 126. ὅσ' ἔξόν — πολεμοῦμεν et VI, 83. ἀλλὰ δέον — παρῆγειν — ἐθέλησαιμεν.

ἀξιώ. 115. ἀδεως¹⁾ c. Urb. Vat. pr., B. D. BS. ἠδεως. 116. διαπραξάμενοι²⁾ c. libr., BS. διαπραξόμενοι. — εἶχεν. Laur. εἶχεν, Urb. Vat. εἶχεν, Ambr. ἔχην, B. D. ἔσχεν. — ταξίαρχος c. Urb. Vat., B. D. ταξίαρχος [ὧν ἐνοὶ διὰ τὴν μετ' ἐπέλινον στρατείαν ἀξιοὶ λόγον καὶ χρήσιμοι τῇ πόλει γεγόνασιν]. Vulg. c. Ambr. Laur. Vat. marg. ταξίαρχος ἂν — γεγόνασιν. 121. τοίνυν τούτων c. libr., D. τοίνυν. 136. εἶναι c. Urb. pr., B. D. εἶναι [πόσους δὲ τῶν προγεγενημένων ἀνώνυμους εἶναι]. Vulg. c. Vat. Ambr. Laur. Urb. rec. εἶναι, πόσους — εἶναι. 151. ταῖς ἐμαῖς. B. ἐμαῖς. 156. ἐνδεδεχαστάτης c. Urb. pr., B. D. BS. ἐνδεδεχαστάτης καὶ πολυτελεστάτης. 164. πιέζονσ' ἂν c. Vat. (Urb. πιέζουσαν), B. D. BS. πιέζουσα. 174. τοιούτοις c. Urb. Vat. Ambr., B. D. τηλικούτοις. 248. ὅ τι ἂν c. Urb. Vat. pr., vulg. ὅ τι ἂν αὐτοῖς, B. D. ὅ τι ἂν [αὐτοῖς]. 250. ἀνδρός³⁾ c. Urb. Vat. pr., D. c. vulg. ἐνός ἀνδρός, B. [ἐνός] ἀνδρός. 268. ὁ μὲν — ἐφησεν⁴⁾ c. Urb. Vat., B. D. οἱ μὲν — ἐφησαν. 278. πείθειν c. Urb. pr., B. D. BS. πείθειν τινάς. 286. ἀμελήσαντες⁵⁾ c. libr. praet. Laur. qui ἀμελήσαντας, BS. ἀμελήσαντας. 306. καὶ πεπαιδευμένος c. Urb. Vat., B. D. BS. πεπαιδευμένος. 321. πραγμάτων ἔκδοτον c. Urb., B. D. BS. c. Laur. πραγμάτων, οὐδέ. Vulg. πραγμάτων, ἐν δὲ.

Orat. XVI, 5. ἡγοῦντ' c. Urb., B. D. BS. οὐχ ἡγοῦντ'. 10. κατηγοροῦσιν c. Urb., BS. κατηγοροῦσι καὶ διαβάλλειν ἐπιχειροῦσιν, B. D. κατηγοροῦσι [καὶ διαβάλλειν ἐπιχειροῦσιν]. 18. τοιαύτην μὲν c. Urb., B. D. BS. τοιαύτην μὲν οὖν. 27. τηλικαύτην τὸ μέγεθος c. Urb., B. D. BS. τηλικαύτην. 29. Ἀθηναίων c. Urb., B. D. BS. Ἀθηναίων ὀπίλιτας. 32. ἀγαπωμένη c. Urb., B. D. BS. ἀγαπωμένη καὶ θανατωμένη. 35. χορηγίῶν [καὶ γυμνασιαρχιῶν]. Urb. χορηγίῶν, B. D. BS. χορηγίῶν καὶ γυμνασιαρχιῶν. — ἐν τοῖς ἄλλοις⁶⁾ c. Urb., B. D. τῶν ἄλλων. 36. οὐδὲ γὰρ c. Urb., B. D. BS. οὐδὲ γὰρ. — οὐδὲ γὰρ c. Urb., B. D. BS. ὥσπερ οὐδ'. 37. σαφῶς c. Urb., B. D. σαφῶς ἡμῖν. — φηγεῖν c. Urb., B. D. BS. φηγήν. 41. ὑφ' ἡμῶν, τὰ δὲ δι' ἡμᾶς, τὰ δ' ὑπὲρ ἡμῶν, τὰ δὲ μεθ' ἡμῶν c. Urb., B. D. ὑφ' ἡμῶν, τὰ δὲ μεθ' ἡμῶν, τὰ δὲ δι' ἡμᾶς, τὰ δ' ὑπὲρ ἡμῶν.

[Orat. XVII, 1. μὴ δοκεῖν c. Dionys. et vulg., B. D. [μὴ] δοκεῖν, Urb. Ambr. δοκεῖν. 2. τοσούτων c. Dionys. et vulg., B. D. BS. τῶν c. Urb. 3. ὅπως ἂν δύναμαι, διηγῆσθαι c. Dionys., vulg. ὡς ἂν δύναμαι, διηγῆσθαι, B. D. BS. διηγῆσθαι. — Σινωπέως⁷⁾ c. Dionys., B. D. BS. Σωπαίος, alii Σωπάλος. 6. πιστεύειν, ἡγοῦμην — Σάτυρον c. Dionys., B. D. BS. πιστεύειν. [ἡγοῦμην — Σάτυρον], libri: πιστεύειν.

1) Sine cura et molestia.

2) Quasi per eiusmodi homines iam unquam quidquam confecissetis.

3) Ἄνηρ idem quod τις, cf. IV, 169. VIII, 90. 120. IX, 8. XII, 136. V. me ad Areop. p. 150.

4) Anaxagoram intellige. V. BS. ad h. l.

5) Non curantes, quomodo iuvenes meliores fiant.

6) BS. conferri iubent XII, 113. 175.

7) Dionysii libri hac in or. Urbinate meliores.

— προσίμην c. A. B. Grosii, B. D. προσίμην. — Σατύρον c. libr., B. D. τοῦ Σατύρου. 7. τὰ μὲν c. Dionys. Urb. Ambr., vulg. προσομολογεῖν πάντα ποιεῖν, ὅσα Σάτυρος προσέτατε καὶ τὰ μὲν, B. D. [προσομολογεῖν — καὶ] τὰ μὲν. — καὶ ἑτέροις c. Dionys., B. D. BS. καὶ τούτω καὶ ἑτέροις. 8. κάλλιστον καιρὸν αὐτῶ c. Dionys., B. D. c. Urb. Ambr. κάλλιστον αὐτῶ καιρὸν, vulg. αὐτῶ κάλλιστον καιρὸν, BS. κάλλιστον καιρὸν. — πᾶσι τε c. Dionys., B. D. BS. πᾶσι δ' εἶναι. 9. ἐνόμιζεν c. Dionys. Urb. Ambr. Vat. 2. cod. Aug. Ald. Med., B. D. νομίζων. — διαλογοζόμενος c. Dionys., B. D. BS. λογιζόμενος. — διενοεῖτο με ἀποστερεῖν τὰ χρημάτα c. Dionys. et vulg., B. D. BS. c. Urb. διενοεῖτ' ἀποστερεῖν με τῶν χρημάτων. — ἐπειδὴ δ' ἐγὼ c. Dionys., B. D. BS. ἐπειδὴ δ'. — εἰδέναι c. Dionys., B. D. BS. εἰδέναι σαφῶς. — Μενέξενον, ἀπαιτήσοντας c. Dionys. et vulg., B. D. BS. c. Urb. Μενέξενον. 10. προσπεπρωκότων c. Dionys., B. D. BS. συμπεπρωκότων. — ᾧ γ' c. Dionys., B. D. BS. ᾧ. 11. ἀφικνοῦνται μοι οἱ c. Dionys., vulg. ἀφικνοῦνταί μοι, B. D. BS. c. Urb. ἀφικνοῦνται. 12. λόγον c. Dionys., B. D. BS. λόγον πάντων. — πείσαντες τὸν c. Dionys., B. D. BS. πείσαντες αὐτόν. 16. ἔδελεν c. Urb. Ambr., B. D. BS. ἤθελεν. 19. καταλλαγῆς c. Urb. Ambr., B. D. BS. ἀπαλλαγῆς. 23. τοὺς παῖδας c. Urb., BS. τοῦ ξένου τοὺς παῖδας. Vulg. τοῦ Μενέξενου τοὺς παῖδας. — ἐγένετο c. Urb. Ambr., B. D. ἐγεγένητο. 29. ποιησάμενον ¹⁾ c. Urb., B. D. ποιησάμενον. 30. ἐπεὶ δὲ c. Ambr. (Urb. ἐπειδὴ), B. D. BS. ἐπειδὴ δέ. 33. τοιαῦτα. BS. c. Ambr. τοιαῦτ'. 34. ἔνεκεν c. Urb., D. c. vulg. ἔνεκα. — κατεσφραγισμένοι c. Urb. Ambr., BS. c. vulg. σφραγισμένοι δ'. 35. Εἰ δὲ c. Ambr. (Urb. ἢ δέ), B. D. BS. ἢ δὲ. — ἄξιον c. Urb. Ambr., B. D. BS. ἄξιον οὖν. 41. Πασίανος δ' c. Urb. Ambr., B. D. δὲ Πασίανος. 44. μοι κατέστη c. Urb. Ambr., B. D. BS. μοι ἐγένετο. 46. εὐθὺς ἐμοὶ c. Urb. Ambr., B. D. εὐθὺς μοι. 47. πάντων ἐν c. Urb. Ambr., B. D. BS. πάντων τῶν ἐν. 50. ἔχομεν c. Urb. Ambr., B. D. ἔχομεν. 51. ἐκείσε. BS. c. Ambr. ἐκεῖσ'. — εἰσπέμψει. Urb. εἰσπέμψει, Ambr. pr. εἰσπέμψω, B. D. πέμψει.]

Orat. XVIII, 11. μὲν οὖν οὖν c. Vat. 2., B. D. BS. μὲν οὖν. 13. δαιτῶν c. libr., B. D. BS. δαιταν. 26. ἀργίσεσθε c. Vat. 2. Med., B. D. ἀργίσεσθε. 31. ἡμισα c. libr., B. D. ἡμισθ'. 39. κύριος αὐτός ἐστι c. Vat. 2., B. D. BS. κύριός ἐστιν αὐτός. 42. ἐν ²⁾ c. Vat. 2., B. D. ἦν. BS. εἰ. — φανήσεσθε c. libr., B. D. φανήσθε. 50. τυγχάνειν ³⁾ c. libr., B. D. τυγγάνων. 53. ὁ μεμαρτηρηκός c. libr., B. D. BS. μεμαρτηρηκός. — ἡμῖν ⁴⁾ c. Vat. 2., cett. libr. ἡμῖν, B. D. BS. ἡ μῆν. 57. Φιλοργός c. Suid. et Phot., B. D. c. Vat. 2. Φιλοργός. Vulg. Φιλεργός. — μάρτυρα c. libr., B. D. BS. μάρτυρας.

Orat. XIX, 9. αὐτῶν c. libr., BS. αὐτῶν. 13. Κεῖων. Urb. Ambr.

1) V. BS. ad h. l.

2) Ubi i. e. qua in urbe.

3) Cf. Demosth. LV, 19. V. me ad Areop. 300. Strang. ad Dem. p. 33. et BS. ad h. l.

4) Nobis i. e. sub nostris manibus.

Ald. κίων, cett. libr. κίων, B. D. Σιφνίων. 20. τοιούτου c. Urb. Ambr., B. D. BS. τοσούτου. — οἰκέτας ¹⁾ c. Urb., B. D. BS. οἰκείους. 23. ὄραν c. libr., BS. ἑώραν. — τὴν αὐτοῦ c. Priscian. (qui ἑαντοῦ), B. D. BS. ἑραντοῦ. — δὲ ξένης c. libr. praeter Ambr., qui ξένοις δέ, BS. ξένης δέ. 24. ἐνεπεδειξάμην c. Priscian. II, 81. Kr., B. D. BS. ἐπεδειξάμην. — μῆνας δὲ c. Urb. Ambr., B. δὲ μῆνας. 27. διέλειπεν c. Urb., B. D. BS. διέλιπεν. 32. πολὺ ἂν c. Urb. Ambr., BS. πολὺ ἂν δήπου, B. D. BS. πολὺ ἂν [δὴ που]. — γίγνεται c. Urb., B. D. BS. γένοιτο (Marc. γένηται). 35. τὴν δ' c. Urb. Ambr., B. D. τὴν τ'. 51. περιφερόμενοι ²⁾ c. Urb. Ambr., B. D. BS. διαφερόμενοι. Vulg. διαφέρονται.

Orat. XX, 1. ἐθέμεθα καὶ c. Urb. pr. (Urb. rec. καὶ om.), B. D. BS. ἐθέμεθα καὶ περὶ τῆς ἑλευθερίας μαχόμεθα καὶ. 2. δυνάμενος c. Urb. pr., B. D. BS. δυνάμενος καὶ βουλόμενος. — πράγματος c. Urb. Ambr., B. D. BS. πράγματος ὄντος. 16. ὧν οὖν c. Urb., B. D. BS. ὧν. 17. ἂν c. Urb. Ambr., B. D. ἦν. 20. ἐθέλομεν ³⁾ c. Urb., B. D. BS. ὁμοίως ἐθέλομεν. 21. ἅπαντας c. libr., B. b. D. ἅπαντες.

[Orat. XXI, 5. δὴ πάντας c. Planud., B. D. οὖν ἅπαντας. 14. ἡμῖν c. libr., B. D. ἡμῖν. 20. ἐκινδύνεον c. libr., BS. ἐκινδύνεον. 21. ἔνεκεν c. libr., D. ἔνεκα.]

Epist. II, 8. κρατήσας ἂν τῶν πραγμάτων, εἰ μὴ ⁴⁾ c. Urb. qui κρατήσας τῶν πραγμάτων, εἰ μὴ, B. D. BS. κρατήσας τῶν πραγμάτων. 9. προαιρουμένοις. B. b. D. προαιρουμένοις. 10. μόνος ἂν c. Urb. Ambr., B. D. μόνον ἂν σὺ. 14. τὰ περὶ ⁵⁾ c. Urb. Ambr., B. D. τὰ γε περὶ. — προσέχειν c. Urb. Ambr., B. D. προσέχειν σε. 15. τὴν τέχνην c. libr., D. τέχνην. 19. ξενιτευομένων στρατοπέδα c. libr., B. b. D. ξενιτευομένων. 22. πιστεύουσιν c. Urb. Ambr., B. D. πιστεύουσιν. 24. πλείω δεῖ c. libr. praeter Ambr. qui δὴ πλείω, BS. δεῖ πλείω.

Epist. III, 4. ἔσται ⁶⁾ c. Urb. Ambr., B. D. BS. ἐστί. Vulg. ἐτι. — δεόντων c. Urb. Ambr., BS. c. vulg. ὄντων.

Epist. IV, 7. περὶ πολλὰ ⁷⁾ c. Urb. Ambr., B. D. πολλὰ.

Epist. V, 3. οὐδὲ γὰρ c. Urb. Ambr., B. D. οὐ γὰρ. — συμφέρον οὐδὲ πρέπον ἐστὶ c. Urb., B. D. BS. συμφέρον οὐδὲ πρέπον.

Epist. VI, 6. ἡγοῦμαι δὲ ⁸⁾ c. Urb. Ambr., B. D. ἡγοῦμαι.

Epist. VII, 3. τυραννόντων c. Urb. Ambr., B. D. δυναστεόντων. 7. καλῶς c. libr., B. b. D. καλοῖς.

1) Non solum servos sed etiam matrem cum liberis potest hoc vocabulum significare.

2) Modo hoc modo illud statuentes et iudicantes.

3) Πολιτεία est democratia. Dicit igitur: iniquissimum fuerit in proeliis pro hac republicae forma velle oppetere, in ferenda autem sententia ditioribus plus tribuere, ergo aristocratiae studere.

4) Rerum non revera potitus est.

5) V. me ad Areop. p. 113.

6) Si rem accurate consideraverimus.

7) Bait. ad Paneg. XXI, asserti III, 51. περὶ πλείστα.

8) Interpunctionem mutandam esse vidit Bait. ad Paneg. p. XXI.

Epist. VIII, 8. δ' εἰ c. vulg. et Urb., BS. c. Ambr. Helmst. δ' ἂν εἰ. — οἶδα, τί c. Ambr. Vat., B. D. οἶδ' ὅτι. 9. πρέπουσαν c. libr., B. b. D. πρέπουσιν. 10. ἂν c. Vat. Ambr., B. D. ἦν.

Epist. IX, 2. ἀγροῶν τὸν λόγον c. libr., B. b. D. ἀγροῶν. 17. ἄλλους Ἕλληνας c. Urb. Vat. Ambr. cod. Aug. 11., B. D. Ἕλληνας.

[Epist. X, 1. κενὸν c. libr., B. κενόν, D. κακόν. — καὶ κοῦφον δοξάριον c. cod. Mosqu., B. D. δοξάριον. — τοσοῦτο c. cod. Mosqu., B. D. τοσοῦτον. 2. ἠνάγκασε c. cod. Mosqu., B. D. ἠνάγκασεν. — παρεσκέυασε c. cod. Mosqu., B. D. παρεσκεύασεν.]

(Adde ad I. Epist. VIII, 1. ὑπ', B. D. BS. c. libr. ὑπό.

- - III. Or. XVIII, 48. φησι μὲν. BS. c. libr. φησίην.)

ΠΡΟΘΕΣΕΙΣ.

Hac parte (I.) continentur:

Orat. I. ad Demonicum. (p. 1—13.)

ΠΡΟΘΕΣΙΣ ΑΝΩΝΤΜΟΤ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΟΤ.

Ἐγραψε πολλοὺς λόγους, ὧν εἶσιν αἱ παραινήσεις, εἰ καὶ τινες ἠβουλήθησαν αὐτὰς εἰπεῖν μὴ εἶναι αὐτοῦ διὰ τὸ ἀσθενὲς τῆς φράσεως, ὡς πρῶτον εἰκότως ἀναγινώσκουμεν, οὐχ ὡς βελτιόνας οὕσας τῶν ἄλλων λόγων· καὶ γὰρ καὶ ὁ πανηγυρικός αὐτῶν προέχει καὶ ἄλλοι πολλοί· ἀλλ' ὅτι περὶ ἡθῶν διαλαμβάνουσιν, ἀναγκαῖον δὲ τὰ ἡθῆ πρό τῶν λόγων κοσμηθεῖν, ὥσπερ ὁ γεωργὸς ὀφείλει πρό τῶν σπερμάτων καὶ ἤς μέλλει καταβάλλειν φύτεας ἐκκόπτειν ἀπὸ τῶν χωρίων τὰ λυμαινόμενα τούτοις, οἷον ἄγρωσιν καὶ τὰ τούτοις παραπλήσια· δι' ὃ, ὡς καὶ πρός παιδας ταῦτα γράφων, ἠναγκασθή ταπεινότερα χρῆσασθαι τῇ φράσει· ὥστε αὐτοῦ ἂν εἴησαν καὶ αἱ παραινήσεις. ἄξιον δὲ ζητῆσαι, διὰ ποίαν αἰτίαν οὕτως αὐτὰς ἀναγινώσκουμεν κατὰ τάξιν, πρῶτον τὴν πρός Δημόνικον, ἔπειτα τὴν πρός Νικολέα, καὶ μὴ ἀδιαφόρως, ὥσπερ ἐν τοῖς ἄλλοις αὐτοῦ λόγοις. λέγομεν, ὅτι Ἰσοκράτης βουλόμενος κοιναφελῆς γενέσθαι, φορτικὸν δὲ ἠγούμενος τὸ πρός πάντας γράφειν τὰς συμβουλὰς, ἦλθεν ὡς τούτους γράφειν. τὸ δὲ ἀληθὲς πᾶσι παραινεῖ διὰ τῶν τριῶν παραινήσεων, ὥσπερ καὶ ὁ Ἡσιόδος, ὡς πρός τὸν ἀδελφὸν λέγων, ἐργάζετο νῆπιε Πέροση, πᾶσι παραινεῖ. οὕτω καὶ ὁ Ἰσοκράτης. τάττει οὖν πρῶτον τὸν πρός Δημόνικον, ὡς πρός ἰδιώτας πρῶτον διαλεγόμενος, εἶτα βασιλεύειν διδάσκων ἐν τῷ πρός Νικολέα· πρῶτον γὰρ τις ἰδιώτης γενόμενος ὕστερον ἐρχεται ἐπὶ τὴν βασιλείαν. εἶτα λέγει ἐν τῷ πρός Νικολέα ἢ συμμαχικῶ, πῶς δεῖ καὶ τὸν ἰδιώτην βασιλεύεσθαι. — Ἀνάγονται δὲ αἱ παραινήσεις ὑπὸ τὸ συμβουλευτικὸν εἶδος, κέκληται δὲ παραινήσεις παρὰ τὸν αἶνον, ὃ ἐστὶ τὴν συμβουλήν, ὡς καὶ Ἡσιόδος· νῦν δὲ αἶνον βασιλεύει· στάσιον δὲ οὐκ ἐπιδέχονται· οὐ γὰρ ἔχουσι τὸν ἀντιλέγοντα. καιρὸς μὲν ἡθῆ, ὡς εἴπομεν, ἐπ' αὐτὰς λοιπὸν χωρεῖν τῶν λόγων τὰς ἐξηγήσεις. ἀλλ' ἐπειδὴ ἀναγκαῖον πρό αὐτῶν τῶν ἐξηγήσεων προηγεῖσθαι τὰς ὑποθέσεις καὶ τοὺς σκοποὺς τῶν λόγων, δεκτικόν πρῶτον τοῦ λόγου τὴν ὑπόθεσιν. Ἰππώνικός τις, ὡς ἔχει ὁ πολὺς λόγος, Κύπριος μὲν ἦν τῷ γένει, Ἰσοκράτους δὲ φίλος τοῦ σοφιστοῦ· οὗτος

τελευτήσας κατέλειψε παῖδα, ὀνόματι Δημόνικον. τοῦτον Ἰσοκράτης ὄρων παῖδα ὄντα καὶ πολλῆς ἐπιμελείας λόγων δεόμενον, γράφει αὐτῷ ὑποθήκας, ὅπως δεῖ ζῆν αὐτὸν διδάξαι βουλούμενος· ὥσπερ ἦν εἶχε πρὸς τὸν πατέρα εὐνοίαν παραπέμψαι καὶ μέχρι τοῦ παιδός, ὡς καὶ ἐν αὐτῇ τῇ ἀρχῇ τοῦ λόγου προσημαίνεται. συμβουλεύει οὖν αὐτῷ, γράψας δι' ἐπιστολῆς· οὐ γὰρ ἐδύνατο καταλείψαι Ἀθήνας διὰ τοὺς μαθητάς. τινὲς δὲ ἐπιχειροῦσαι λέγειν τὸν λόγον, ἐπιστολῇ πρὸς Δημόνικον, καὶ ἡ μὲν φαινόμενη ὑπόθεσις αὕτη, εἰρήκαμεν δὲ ἐν τοῖς ἄνω, ὡς ὅτι κοινωφελεῖς αὐτοῦ βούλεται ποιήσασθαι τὰς παραινέσεις καὶ συμβουλεύσαι, πῶς δεῖ ζῆν τὸν ἰδιώτην, καὶ τοῦτο ποιεῖ διὰ τοῦ Δημονίκου, καὶ τὸ πῶς δεῖ βασιλεύειν προβαλλόμενος τὸν Νικοκλέα. φεύγων δὲ τὸ φορτικὸν οὐ φανερώς ἐπιφέρει τοῖς ἑαυτοῦ λόγοις τὸν ἴδιον σκοπὸν. ἀρχεται δὲ ἀπὸ θεῶν, εἴτα εἰς γονείας μεταβαίνει, εἴτα φίλους καὶ οἶκον καὶ πατρίδα, τὴν τε διαίταν καὶ τὴν περὶ τὸ σῶμα καὶ τὴν περὶ ψυχῆν, χωρητικὸν οὖν λοιπὸν καὶ ἐπὶ τὸ προοίμιον, παρὰ τὸν οἶμον, ὃ ἐστὶν ὁδόν. Ἡσίοδος· μακρὸς τε καὶ ὀρθίος οἶμος ἐπ' αὐτήν. ὁδὸς δὲ τοῦ λόγου οἱ ἀγῶνες καὶ αἱ πράξεις.

Orat. II. ad Nicoclem. (p. 13—25.)

ΤΠΟΘΕΣΙΣ ΤΟΥ ΠΡΟΣ ΝΙΚΟΚΛΕΑ ΠΕΡΙ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ
ΑΝΩΝΤΜΟΤ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΟΤ.

Ἡδὴ φθάσαντες εἰρήκαμεν τὴν αἰτίαν, δι' ἣν οὕτως ἀναγινώσκουμεν ἡ δὲ φαινόμενη ὑπόθεσις αὕτη. Νικοκλῆς υἱὸς μὲν ὢν Εὐαγόρου, κατάγων δὲ τὸ γένος ἀπὸ Τεύκρου καὶ Τελαμῶνος, ὡς σὺν θεῷ μαθησόμεθα ἐν αὐτῷ τῷ Εὐαγόρῳ, ἐβασιλευσε Σαλαμῖνος, μιᾶς πόλεως ἐν Κύπρῳ τῆς νῦν Κωνσταντίνου καλουμένης καὶ μητροπόλεως οὐσης πάσης τῆς Κύπρου, πρὸς τοῦτον γράφει πάλιν ὁ Ἰσοκράτης παραινέσεις, πῶς δεῖ βασιλεύειν ὀρθῶς. Ἐρμιππος δὲ φησὶν ἐν τῷ περὶ τοῦ Ἰσοκράτους, παρατιθέμενος Ἐθανδρόν τινα κατὰ τῶν σοφιστῶν εἰρηκότα, ὡς ὅτι λαβὼν εἰκοσι τάλαντα παρὰ τοῦ Νικοκλέους αὐτὸς ὁ Ἰσοκράτης, ἐπεμψεν αὐτῷ τὸν λόγον τοῦτον, τελευτήσαντος τοῦ Εὐαγόρου, ὥσπερ καὶ ταύτῃ βουλούμενος χρήσιμος γενέσθαι μετὰ τὴν τοῦ πατρὸς τελευτήν.

Orat. III. Nicoctes. (p. 26—41.)

ΤΠΟΘΕΣΙΣ ΕΙΣ ΤΟΝ ΝΙΚΟΚΛΕΑ Η ΣΤΜΜΑΧΙΚΟΝ ΑΝΩ-
ΝΤΜΟΤ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΟΤ.

Οὗτος ὁ λόγος οὔτε περὶ τῶν αὐτῶν ἐστὶν οὔτε μὴν παρὰ τοῦ αὐτοῦ λέγεται. ἐν γὰρ τῷ πρὸ αὐτοῦ λόγῳ διελέγετο, πῶς δεῖ βασιλεύειν, ὡς δὲ πῶς δεῖ βασιλευέσθαι τὸ ὑπῆκοον, καὶ πάλιν ἐκεῖ παρὰ Ἰσοκράτους ἦν λεγόμενα πρὸς Νικοκλέα, ὡς δὲ παρὰ τοῦ Νικοκλέους πρὸς τοὺς τῶν ὑπῆκοῶν τιματάτους, τοῦ Ἰσοκράτους αὐτῷ πέμψαντος τὸν λόγον. Εἰ δὲ τις εἴποι, διὰ τί γὰρ μὴ πρὸς τοὺς ὑπῆκοὺς ἐπεμψε τὸν λόγον Ἰσοκράτης, λέγομεν, ὅτι εἰκότως οὐ δι'

ἑαυτοῦ ἀλλὰ διὰ τοῦ βασιλέως αὐτοῖς συμβουλεύει, ἐπειδὴ πλήθει συμβουλεύων ἀνάγκη εἶχε καὶ φόβον κερᾶσαι τῷ λόγῳ, ἵνα πάντως πεισθῇ τοῖς λεγομένοις τὸ πλῆθος. ἐπιγέγραπται δὲ Νικοκλῆς ἢ συμμαχικός, οὐχ ὅτι διὰ τοῦ συνδέσμου ἀναροῦμεν τὸ ἐν, ἀλλ' ὅτι καὶ τὰ δύο ἐν ἐστίν, ὥσπερ καὶ οὗτος· Φαίδων ἢ περὶ ψυχῆς. καὶ λέγεται οὗτος ὁ σύνδεσμος διαζευκτικός, ὃ καὶ τὸ πρότερον πράγμα διαβεβαιούμενος. καὶ γὰρ καὶ ὁ λόγος ὑπὸ Νικοκλέους λέγεται καὶ πρὸς τοὺς ξυμμάχους καὶ ὑπηκόους. ὅτι δὲ διὰ τοῦτο παρ' Ἰσοκράτους ἐστὶν ὁ λόγος πρὸς τὸν βασιλέα πεμφθεὶς, αὐτὸς ἡμῖν σαφῆς ποιεῖ, ἐν τῷ λόγῳ λέγων· τὸν μὲν οὖν ἕτερον λόγον, ὡς χρῆ τυραννεῖν, Ἰσοκράτους ἠκούσατε, ἃ δὲ δεῖ ποιεῖν τοὺς ἀρχομένους, ἐγὼ πειράσομαι διελεθεῖν, οὐχ ὡς ἐκείνον ὑπερβαλούμενος ἀλλ' ὡς πρέπει μοι περὶ αὐτῶν διελεθεῖν.

Orat. IV. Panegyricus. (p. 41—87.)

ΤΠΟΘΕΣΙΣ ΙΣΟΚΡΑΤΟΤ.

Ο λόγος κατ' ἐκείνους ἐγράφη τοὺς χρόνους, ὅτε Λακεδαιμόνιοι μὲν ἤρχον τῶν Ἑλλήνων, ἡμεῖς δὲ ταπεινῶς ἐπράττομεν. ἐστὶ δὲ τοὺς μὲν Ἑλλήνας παρακαλῶν ἐπὶ τὴν τῶν βαρβάρων στρατείαν, Λακεδαιμονίοις δὲ περὶ τῆς ἡγεμονίας ἀμφισβητῶν. τοιαύτην δὲ τὴν ὑπόθεσιν ποιησάμενος ἀποφαίνω τὴν πόλιν ἀπάρτων τῶν ὑπαρχόντων τοῖς Ἑλλήσιν ἀγαθῶν αἰτίαν γεγενημένην. ἀφορισάμενος δὲ τὸν λόγον τὸν περὶ τῶν τοιοῦτων εὐεργεσιῶν καὶ βουλούμενος τὴν ἡγεμονίαν ἐπὶ σαφέστερον ἀποφαίνειν ὡς ἐστὶ τῆς πόλεως, ἐνθένδε ποθὲν ἐπιχειρῶ διδάσκω περὶ τούτων, ὡς τῇ πόλει τιμᾶσθαι προσήκει πολὺ μᾶλλον ἐκ τῶν περὶ τὸν πόλεμον κινδύνων ἢ τῶν ἄλλων εὐεργεσιῶν.

Orat. V. Philippus. (p. 88—125.)

ΤΠΟΘΕΣΙΣ ΤΟΥ ΠΡΟΣ ΦΙΛΙΠΠΟΝ ΛΟΓΟΤ ΑΔΗΛΟΤ ΤΟΤ
ΓΡΑΨΑΝΤΟΤ.

Ἰστέον, ὅτι τὸν λόγον τοῦτον ἐγραψε τῷ Φιλίππῳ ὁ Ἰσοκράτης μετὰ τὴν εἰρήνην τὴν γενομένην ὑπὸ τῶν περὶ τὸν Ἀλεξάνηρον καὶ Δημοσθένην· διὸ καὶ ἔσχε καιρὸν γράψαι αὐτῷ, τῷ Φιλίππῳ, ὡς φίλῳ γενομένῳ τῆς Ἀθηναίων πόλεως. ἐν ἀρχῆματι δὲ τοῦ ἐγκωμιάσαι αὐτὸν παραινῖ αὐτῷ διαλλάξαντα τὰς Ἑλληνικὰς πόλεις τὰς μεγάλας, πρὸς ἑαυτὰς στασιαζούσας, στρατεύσαι κατὰ Περσῶν. πρέπει γὰρ σοι, φησί, τοῦτο ποιῆσαι, Ἡρακλείδῃ ὄντι καὶ τοιοῦτῳ δυνατῷ. καὶ ὁ μὲν Φίλιππος λαβὼν τὸν λόγον καὶ ἀναγνούς οὖν ἐπέσθη τοῖς λεγομένοις ἀλλ' ἀνεβάλετο τῶς· ὕστερον δὲ ὁ καὶς ὁ τούτου Ἀλέξανδρος ἀναγνούς τὸν λόγον καὶ ἐρεθισθεὶς ἐστράτευσεν κατὰ Δαρείου τοῦ ὕστερου καὶ λεγομένου Ὄχου. τὸ μὲν γὰρ κύριον ὄνομα Ὄχος ἐλέγετο, κολακεύοντες δ' αὐτὸν οἱ Πέρσαι ἐπέκλην αὐτὸν ἀνόμαζον Δαρείου, ὡς πρὸς τοὺς πρώτους προγόνους.

Ἡ δὲ στάσις τοῦ λόγου πραγματικῇ συμβουλεύει γὰρ. ἐγραψε δὲ

ὁ Ἰσοκράτης τὸν λόγον γέγων ὦν, μικρὸν πρὸ τῆς ἑαυτοῦ καὶ Φιλίππου τελευταίης, ὡς φησὶν ὁ Ἑρμιππος.

Orat. VI. Archidamus. (p. 125—152.)

ΤΠΟΘΕΣΙΣ ΔΔΗΛΟΥ ΤΟΥ ΓΡΑΨΑΝΤΟΣ.

Μετὰ τὰ Λευκτρικά κατέτρεχον τὴν Λακεδαιμόνα Ὀθβαῖοι, καὶ πολλὰκις αὐτὴν ἐκάνωσαν, ὡς καὶ τὰς Λακεδαιμονίων γυναικῶν ἀπαρτήσαι Λακεδαιμονίους συνεχῶς φευγούσι, καὶ εἰπεῖν „ἢ καὶ δευτέρον νύμφας ἔχομεν ἐν τῇ γαστρὶ δέξασθαι;“ καὶ οὕτω συστραφεῖντες ἐν Μαντινείᾳ ἐνίκησαν, τῶν Ἀθηναίων ἰππέων καλῶς παραταξαμένων, μετὰ τὰ ἐν Μαντινείᾳ οὖν ἐπεμψαν Λακεδαιμόνιοι πρὸς Ὀθβαῖους, αἰτούντες αὐτοὺς τὴν εἰρήνην· οἱ δὲ ὑπέσχεοντο αὐτοῖς ἡσυχάσειν, εἰ Μεσσηνίην ἀνοικήσωσι καὶ αὐτόνομον ἑάσωσι. τῶν οὖν ἄλλων συμβουλευόντων Λακεδαιμονίους ἀνοικήσαι, Ἀρχίδαμος ὁ νεώτερος συμβουλεύει Λακεδαιμονίους μὴ ἀνοικήσαι. κατὰγεται δ' οὕτως ὁ μικρὸς Ἀρχίδαμος· Ζευξίδαμος, οὗ Ἄγρις, οὗ Ἀγησίλαος, οὗ Ἀρχίδαμος· καὶ οἱ μὲν λέγουσιν, ὅτι πέμπτος Ἀρχίδαμος ἐν Ἀθήναις τὸν λόγον πρὸς Ἰσοκράτους ἐδέξατο· ἄλλοι δὲ φασὶ γυννασίαν εἶναι τὸν λόγον Ἰσοκράτους, τινὰς ἂν εἰποι λόγους Ἀρχίδαμος συμβουλευόντων Λακεδαιμονίους. καὶ ἡ μὲν ὑπόθεσις αὕτη, στάσις δὲ τῷ λόγῳ πραγματικῇ, κεφάλαιον δὲ τὸ ξυμφέρον.

Orat. VII. Areopagiticus. (p. 152—171.)

ΤΠΟΘΕΣΙΣ ΑΝΩΝΤΜΟΤ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΟΤ.

Ἐν τούτῳ τῷ λόγῳ συμβουλεύει ὥστε τοὺς Ἀρεοπαγίτας ἀναλαβεῖν τὴν προτέραν πολιτείαν, ἣτις ἦν ἔχουσα πᾶσαν ἐξουσίαν, σχεδὸν εἰπεῖν, τῶν ἐν τῇ πόλει πάντων πραγμάτων. ἦσαν γὰρ αὐτῆν ἀποβαλόντες ἀπὸ τοιαύτης αἰτίας. Ἐφιδάλτης τις καὶ Θεμιστοκλῆς χρεωστούντες τῇ πόλει χρήματα καὶ εἰδότες, ὅτι, ἐὰν δικάσωσιν οἱ Ἀρεοπαγίται, πάντως ἀποδώσουσι, κατελθῶσα αὐτοὺς ἐπεισαν τὴν πόλιν, οὕτως οὕτως τινὲς μέλλοντος κριθῆναι. ὁ γὰρ Ἀριστοτέλης λέγει ἐν τῇ πολιτείᾳ τῶν Ἀθηναίων, ὅτι καὶ ὁ Θεμιστοκλῆς αἴτιος ἦν μὴ πάντα δικάζειν τοὺς Ἀρεοπαγίτας· δῆθεν μὲν, ὡς δι' αὐτοὺς τοῦτο ποιοῦντες, τὸ δ' ἀληθὲς διὰ τοῦτο πάντα κατασκευάζοντες, εἴτα οἱ Ἀθηναῖοι ἀκούσαντες τῆς τοιαύτης συμβουλῆς κατέλυσαν αὐτούς. καὶ ἡ μὲν ὑπόθεσις αὕτη· ἡ δὲ στάσις τοῦ λόγου πραγματικῇ, κεφάλαιον δὲ τὸ συμφέρον. ἐγράφη δ' ὁ λόγος ἐν ἀρχαῖς τῶν Φιλίππειων χρόνων, ὡς καὶ αὐτὸς δηλοῖ.

Orat. VIII. de Pace. (p. 172—206.)

ΤΠΟΘΕΣΙΣ ΔΔΗΛΟΥ ΤΟΥ ΓΡΑΨΑΝΤΟΣ.

Περὶ τῆς ὁ Χάρης καταδουλώσασθαι τὴν Ἀμφίπολιν, αὐτονομούμενην κατ' ἐκείνον τὸν χρόνον καὶ καθ' ἑαυτὴν γενομένην, ὡς τῶν Λακεδαιμονίων μὲν καιρῶς διακειμένων μετὰ τὰ Λευκτρικά, τῶν

Ἀθηναίων δ' ἀσθενῶν ὄντων, οὗτος νομίζων εὐχερῶς αὐτὴν ὅτε δὴ ποτε λαβεῖν, καὶ μᾶλλον βουλούμενος τὴν ἀρχαίαν δύναμιν περιποιῆσαι τοῖς Ἀθηναίοις, ἐπεχείρησε Χίους καὶ Ροδίους καὶ τοῖς λοιποῖς συμμάχοις. εἴτα ἐκείνοι ἀντίστησαν, καὶ ἠτήθη ὁ Χάρης οὕτως ὥστε λοιπὸν αὐτὸν ἀπορεῖν, τί δεῖ ποιῆσαι· καὶ γὰρ εἰ ἀνεχώρησεν ἐξ αὐτῶν καὶ ἦλθεν εἰς Ἀμφίπολιν, αὐτοὶ ἂν ἀμυνόμενοι ἤρχοντο εἰς τὴν Ἀττικὴν. ταῦτα δὲ οἱ Ἀθηναῖοι ἀκούσαντες ἤτησαν σπουδᾶς, καὶ εὐθὺς οἱ Χίοι καὶ Ρόδιοι σὺν τοῖς ἄλλοις συνέθεντο, καὶ οὗτος ἐστὶν ὁ συμμαχικὸς πόλεμος. Νῦν οὖν πρόκειται ἐκκλησία περὶ τοῦ καταθέσθαι τὸν πόλεμον, καὶ ἀνίσταται ὁ Ἰσοκράτης συμβουλευῶν, ὡς δεῖ μὴ πολυπραγμονεῖν ἀλλ' ἡσυχάζειν. καὶ μερίζει τὸν λόγον εἰς δύο, ἐν μὲν τῷ καὶ τοὺς Χίους καὶ τοὺς ἄλλους ἑάσαι αὐτονόμους, ἐν δὲ τῷ ἑάσαι τὴν ἡγεμονίαν τὴν κατὰ θάλατταν. κατὰ τοῦτο δὲ τὸ μέρος λέγεται Ἀριστείδης ἐπαφείναι τὸν ἀντιρρητικὸν τῆς εἰρήνης. Καὶ ἡ μὲν ὑπόθεσις αὕτη, κεφάλαιον δὲ τοῦ λόγου τὸ συμφέρον, ἡ δὲ στάσις πραγματικῇ· συμβουλή γὰρ περὶ τῆς εἰρήνης.

Ἐὰν δὲ ποτε ἀναγκασθῆς κοινὸν προοίμιον εἰπεῖν, τὴν κατασκευὴν αὐτῷ ἰδίαν πρόσαγε, ὡς ἐν τῷδε τῷ περὶ εἰρήνης Ἰσοκράτους ἡ κατασκευὴ ἰδίᾳ προσετέθη, ὅπου φησὶ, „περὶ μεγάλων ἡμῶν· περὶ γὰρ πολέμου καὶ εἰρήνης.“ κἀλλιστον δὲ ἐν τούτοις καὶ τὸ τῆς μεθόδου, εἰ μεθοδεύοιμεν αὐτὰ ἐπισημαινόμενοι, εἰ καὶ πᾶσιν εἰσθῶς ὁ λόγος εἴη.

Orat. IX. Evagoras. (p. 206—225.)

ΤΠΟΘΕΣΙΣ ΑΝΩΝΤΜΟΤ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΟΤ.

Ἰστίον, ὅτι τὸν λόγον τοῦτον ἐγράψεν Ἰσοκράτης πρὸς τὸν Νικολέα μετὰ τὴν παραίνεσιν τὴν πρὸς αὐτόν. πόθεν δὲ τοῦτο δῆλον; λέγομεν, ἐπειδὴ αὐτὸς φανερόν ἡμῖν τοῦτο καθίσταται περὶ τὸ τέλος τοῦ λόγου τοῦτον λέγων ὅτι· οὐ νῦν σὲ παρακαλεῖσθε σπουδάζειν περὶ τὴν ἀρετὴν ἀλλὰ καὶ πάλαι, ὃ ἐστὶν ἐν ταῖς παραινέσεσιν. πρῶτον οὖν ἐγράψεν αὐτῷ τὰς παραινέσεις μετὰ τὸν τοῦ πατρὸς θάνατον, εἴτα δευτέρον τὸν ἐπιτάφιον τοῦτον, ἵνα πλεον καὶ διὰ τοῦτον εἴησιν αὐτῷ φανῆ τιμῶν τὸν Εὐαγόρου θάνατον. λέγουσι δὲ τινες, ὅτι καὶ τριάκοντα τάλαντα ὑπὲρ τούτου ἐδέξατο. Ζητήσεις δ' ἂν τις ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ, διὰ τί ἐπιτάφιον ὄντος καὶ τοῦ ἐπιταφίου ἀπαιτούντος παρὰ τὰ ἐγκωμιαστικά πάντα κεφάλαια πλεον τὸ τε θρηνητικὸν ἐν τῇ ἀρχῇ καὶ τὸ παραμυθητικὸν ἐν τῷ τέλει, ἐν γὰρ μόνοις τοῖς δύο τούτοις κεφαλαίοις διαφέρουσιν ὃ τε ἐπιτάφιός λόγος καὶ τὸ ἐγκώμιον, ἐνταῦθα δὲ παρῆκε τὰ δύο κεφάλαια; καὶ λέγομεν, ὅτι φαίνεται εἰ καὶ πολλοῦ τοῦ χρόνου τετελενηκῶς Εὐαγόρας· καὶ ὁ Ἰσοκράτης νῦν πέμπτος τὸν λόγον μετὰ πολὺ τοῦ ἐκείνου θανάτου, ἄτοπον ἡγεῖτο θρηνητικὸν τάττειν καὶ ἀναμνησκῆναι τῶν θρήνων τῶν ὀφειλόντων προτοῦ λεχθῆναι παρ' αὐτὸν τὸν θάνατον. Εἰ δὲ τις εἰποι, ὅτι, εἰ διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν παρῆκε τὸ θρηνητικὸν, διὰ τί καὶ ἐν τῷ τέλει ἐξέστη τοῦ εἰπεῖν τὸ παραμυθητικόν; λέγομεν, ὅτι, εἰ τοῦτο ἐπήγαγε, μὴ προηγησάμενον τοῦ

θηρητικοῦ, ἐτι πλέον ἀκαιρότερον ἐδόκει ποιεῖν. Ἐνθα γὰρ εἰς θρηνοί, ἐκεῖ ὀφείλει καὶ ἡ παραμυθία παρεπεσθαι· εἰ δὲ μηδένα ἐθρηνησάμεν τῷ λόγῳ, ὑπὲρ τίνος ἐμέλλομεν παραμυθεῖσθαι τοὺς τῷ γένει προσήκοντας; Ὡστε οὖν δύναται ὁ λόγος καὶ Ἐπιτάφιος λέγεσθαι καὶ Ἐγκώμιον. Ἐπιτάφιος μὲν, διότι εἰς τὸν τετελευτηηότα Εὐαγόραν γράφει τὸν λόγον, Ἐγκώμιον δὲ, διότι παρήκε τὰ δύο κεφάλαια τοῦ Ἐπιταφίου. Ἐνίκησε δὲ αὐτὸν τὸν λόγον Ἐγκώμιον μᾶλλον λέγεσθαι. Ἰστέον δὲ, ὡς ὅτι ἀντὶ τῶν δύο τούτων κεφαλαίων ἕτερα δύο ἀντεισηγάγε, τὸ τε τρίτον προοίμιον, ὅπερ οὐκ ἔστιν εὐρεῖν ἐγκώμιον, ὡς προείρηται, καὶ τὸ παραινετικόν. Καὶ τὸ μὲν προσθεῖναι τρίτον προοίμιον ἢ ἀντὶ τοῦ θρηνητικοῦ· τὸ δὲ παραινετικὸν ἐν τῷ τέλει ἀντὶ τοῦ παραμυθητικοῦ· ἐν ᾧ αὐτῷ παραινεί, ὅτι „Ὀφείλεις, ὦ Νικόκλεις, μιμήσασθαι τὰς πράξεις τὰς τοῦ πατρὸς, ὡς νῦν διήλθομεν ἐν τῷ ἐπιταφίῳ.“ Διὰ τοῦτο γὰρ καὶ τὸ παραινετικὸν ἐν τῷ τέλει ἔταξε καὶ οὐκ ἐν τῇ ἀρχῇ, ἐπειδὴ ἔδει πρῶτον ἀποδειχθῆναι τοῦ πατρὸς τὰς πράξεις, ἵνα πρὸς ταύτας ὕστερον δυνηθῇ αὐτῷ παραινεῖν βιώσασθαι.

Orat. X. Helena. (p. 225 — 241.)

ΤΠΟΘΕΣΙΣ ΑΝΩΝΤΜΟΥ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΟΥ.

Τινὲς λέγουσιν, ὡς ὅτι καὶ τὸν λόγον τοῦτον ἔγραψε πρὸς Πολυκράτην, ἐπιλαμβανόμενος αὐτοῦ καὶ ἐν τούτῳ, οὐκ ἔστι δέ· καὶ γὰρ τὸ ἐναντίον συνέβη. ἐκεῖνος γὰρ Πολυκράτης ἐπελάβετο τοῦ Ἰσοκράτους ὡς κακῶς γράψαντος τὸν λόγον τοῦτον, ὥσπερ ἐκείνου ἐπελάβετο ἐν τῷ Βουσίριδι. ἀλλὰ τί οὖν ἔροῦμεν; λέγομεν, ὅτι Γοργίου ἐπιλαμβάνεται τοῦ Λεοντίου, τοῦ ἐνεγκόντος τὴν ῥητορικὴν εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὡς κακῶς γράψαντος, ὡς καὶ αὐτὸς ἐν τοῖς προοιμίοις δηλοῖ ὑποκατιῶν. βέλτιον δὲ λέγειν, ὥσπερ ὁ Μαχάων, ὅτι πρὸς Ἀναξιμένην τὸν Λαμψακητὸν γράφει. φέρεται δὲ ἐκείνου λόγος, Ἑλένης ἀπολογία μᾶλλον οὐσα ἢ περὶ ἐγκώμιον. ἐπαινεῖ μὲν γὰρ αὐτὸν, καθὼς καλὴν ὑπόθεσιν προείλετο γράφειν, περὶ Ἑλένης· ψέγει δὲ διὰ πολλῶν ἐν τοῖς προοιμίοις φιλοσόφους τινὰς, τοὺς μὴ αἰρουμένους τοιαύτας τινὰς καλὰς ὑποθέσεις γράφειν, ἀλλ' ἀπλῶς ἄτοπα τινα καὶ παράδοξα λέγειν ἐπιχειροῦντας, μηδεμίαν ὄνησιν ἔχοντα, αὐτὰ καὶ διεξέρχεται.

1. ΠΡΟΣ ΔΗΜΟΝΙΚΟΝ.

(α΄.) Ἐν πολλοῖς μὲν, ᾧ Δημόνικε, πολὺν διε-
2
στάσας εὐρήσομεν τὰς τε τῶν σπουδαίων γνώμας καὶ ^{Steph.}
τὰς τῶν φανύλων διανοίας, πολὺ δὲ μερίστην διαφο-
ρὰν εἰλήφασιν ἐν ταῖς πρὸς ἀλλήλους συνηθείαις· οἱ
μὲν γὰρ τοὺς φίλους παρόντας μόνον τιμῶσιν, οἱ δὲ
καὶ μακρὰν ἀπόντας ἀγαπῶσι, καὶ τὰς μὲν τῶν φανύ-
λων συνηθείας ὀλίγος χρόνος διέλυσε, τὰς δὲ τῶν ^b
σπουδαίων φιλίας οὐδ' ἂν ὁ πᾶς αἰὼν ἐξαλείψειεν.
2 ἡγούμενος οὖν πρόκειται τοὺς δόξης ὀρεγομένους καὶ
παιδείας ἀντιποιοιούμενους τῶν σπουδαίων ἀλλὰ μὴ
τῶν φανύλων εἶναι μιμητὰς, ἀπέσταλκά σοι τόνδε τὸν
λόγον δῶρον, τεκμηρίον μὲν τῆς πρὸς ὑμᾶς εὐνοίας,
σημεῖον δὲ τῆς πρὸς Ἰππόνικον συνηθείας· πρέπει
γὰρ τοὺς παῖδας ὥσπερ τῆς οὐσίας οὕτω καὶ τῆς φι-
3 λίας τῆς πατρικῆς κληρονομεῖν. (β΄.) Ὁρῶ δὲ καὶ τὴν ^c
τύχην ἡμῶν συλλαμβάνουσαν καὶ τὸν παρόντα καιρὸν
συναγωνιζόμενον· σὺ μὲν γὰρ παιδείας ἐπιθυμῶν,
ἐγὼ δὲ παιδεύειν ἄλλους ἐπιχειρῶ, καὶ σοὶ μὲν ἀκμῇ
φιλοσοφεῖν, ἐγὼ δὲ τοὺς φιλοσοφοῦντας ἐπανορθῶ.
ὅσοι μὲν οὖν πρὸς τοὺς ἑαυτῶν φίλους τοὺς προτρεπτι-
κοὺς λόγους συγγράφουσι, καλὸν μὲν ἔργον ἐπιχει-
4 ροῦσιν, οὐ μὴν περὶ γε τὸ κράτιστον τῆς φιλοσοφίας
διατρίβουσιν· ὅσοι δὲ τοῖς νεωτέροις εἰσηγοῦνται, μὴ ^d
δι' ὧν τὴν δεινότητα τὴν ἐν τοῖς λόγοις ἀσκήσουσιν,
ἀλλ' ὅπως τὰ τῶν τρόπων ἦθη σπουδαῖοι πεφυκέναι
ISOCRATES. I.

δόξουσι, τοσούτω μᾶλλον ἐκείνων τοὺς ἀκούοντας³
ἀφελούσιν, ὅσον οἱ μὲν ἐπὶ λόγον μόνον παρακαλοῦ-
σιν, οἱ δὲ τὸν τρόπον αὐτῶν ἐπανορθοῦσι.

5 Διόπερ ἡμεῖς οὐ παράκλησιν εὐρόντες ἀλλὰ παρ-
αίνεσιν γράψαντες μέλλομέν σοι συμβουλεύειν, ὧν
χρῆ τοὺς νεωτέρους ὀρέγεσθαι καὶ τίνων ἔργων ἀπέχε-
σθαι καὶ ποίοις τισὶν ἀνθρώποις ὀμιλεῖν καὶ πῶς τὸν
ἑαυτῶν βίον οἰκονομεῖν. ὅσοι γὰρ τοῦ βίου ταύτην τὴν
ὁδὸν ἐπορεύθησαν, οὗτοι μόνοι τῆς ἀρετῆς ἐφικέσθαι^b
γνησίως ἠδυνήθησαν, ἧς οὐδὲν κτῆμα σεμνότερον
6 οὐδὲ βεβαιοτέρον ἐστὶ. κάλλος μὲν γὰρ ἢ χρόνος
ἀνήλωσεν ἢ νόσος ἐμάρανε, πλοῦτος δὲ κακίας μάλ-
λον ἢ καλοκαγαθίας ὑπερέτης ἐστίν, ἐξουσίαν μὲν τῆ
ῥαθυμίας παρασκευάζων, ἐπὶ δὲ τὰς ἡδονὰς τοὺς νέ-
ους παρακαλῶν· ῥώμη δὲ μετὰ μὲν φρονήσεως ἀφέ-
λησεν, ἄνευ δὲ ταύτης πλείω τοὺς ἔχοντας ἐβλαψε,
καὶ τὰ μὲν σώματα τῶν ἀσκούτων ἐκόσμησε, ταῖς δὲ
7 τῆς ψυχῆς ἐπιμελείαις ἐπεσκότησεν. ἢ δὲ τῆς ἀρετῆς^c
κτῆσις οἷς ἂν ἀκιβδηλῶς ταῖς διανοαῖς συναυξηθῆ,
μόνη μὲν συγγηράσκει, πλούτου δὲ κρείττων, χρησι-
μωτέρα δὲ εὐγενείας ἐστὶ, τὰ μὲν τοῖς ἄλλοις ἀδύνατα
δυνατὰ καθιστάσα, τὰ δὲ τῷ πλήθει φοβερά θαρσα-
λέως ὑπομένουσα, καὶ τὸν μὲν ὄκνον φόγον, τὸν δὲ
8 πόνον ἔπαινον ἠγρομένη. ῥάδιον δὲ τοῦτο καταμα-
θεῖν ἐστὶν ἔκ τε τῶν Ἡρακλέους ἀθλῶν καὶ τῶν Θη-
σέως ἔργων, οἷς ἢ τῶν τρόπων ἀρετῆς τηλικούτου εὐ-^d
δοξίας χαρακτῆρα τοῖς ἔργοις ἐπέβαλεν ὥστε μηδὲ τὸν
ἄπαντα χρόνον δύνασθαι λήθην ἐμποιῆσαι τῶν ἐκεί-
νοις πεπραγμένων.

9 (γ'.) Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τὰς τοῦ πατρὸς προαιρέ-
σεις ἀναμνησθεῖς οἰκείον καὶ καλὸν ἔξεις παράδειγμα
τῶν ὑπ' ἐμοῦ σοι λεγομένων. οὐ γὰρ ὀλιγοῶν τῆς ἀρε-

τῆς οὐδὲ ῥαθυμῶν διετέλεσε τὸν βίον, ἀλλὰ τὸ μὲν
σῶμα τοῖς πόνοις ἐγύμναζε, τῇ δὲ ψυχῇ τοὺς κινδύ-^e
νους ὑπέμενε. οὐδὲ τὸν πλοῦτον παρακαίρως ἠγά-
πα, ἀλλ' ἀπέλανε μὲν τῶν παρόντων ἀγαθῶν ὡς θνη-
τὸς, ἐπεμελεῖτο δὲ τῶν ὑπαρχόντων ὡς ἀθάνατος.
10 οὐδὲ ταπεινῶς διφκεί τὸν ἑαυτοῦ βίον, ἀλλὰ φιλόκα-
λος ἦν καὶ μεγαλοπρεπῆς καὶ τοῖς φίλοις κοινός, καὶ ἄ
μᾶλλον ἐθαύμαζε τοὺς περὶ αὐτὸν σπουδάζοντας ἢ τοὺς
τῷ γένει προσήκοντας· ἠγγεῖτο γὰρ εἶναι πρὸς ἐται-
ρίαν πολλῷ κρείττω φύσει νόμου καὶ τρόπου γένους
11 καὶ προαίρεσιν ἀνάγκης. ἐπιλίποι δ' ἂν ἡμᾶς ὁ πᾶς
χρόνος, εἰ πάσας τὰς ἐκείνου πράξεις καταριθμησαί-
μεθα. ἀλλὰ τὸ μὲν ἀκριβὲς αὐτῶν ἐν ἑτέροις καιροῖς
δηλώσομεν, δεῖγμα δὲ τῆς Ἰππονίκου φύσεως νῦν ἐξ-
ενηνόχαμεν, πρὸς ὃν δεῖ ζῆν σε ὥσπερ πρὸς παρά-^b
δειγμα, νόμον μὲν τὸν ἐκείνου τρόπον ἠγησάμενον,
μιμητὴν δὲ καὶ ζηλωτὴν τῆς πατροφῆς ἀρετῆς γινόμε-
νον· αἰσχρὸν γὰρ τοὺς μὲν γραφεῖς ἀπεικάζειν τὰ
καλὰ τῶν ζώων, τοὺς δὲ παῖδας μὴ μιμῆσθαι τοὺς
12 σπουδαίους τῶν γονέων. ἠγροῦ δὲ μηδεὶ τῶν ἀθλη-
τῶν οὕτω προσήκειν ἐπὶ τοὺς ἀνταγωνιστὰς ἀσκεῖν,
ὡς σοὶ σκοπεῖν, ὅπως ἐφάμιλλος γενήσῃ τοῖς τοῦ πα-
τρὸς ἐπιτηδεύμασιν. οὕτω δὲ τὴν γνώμην οὐ δυνατόν^c
διατεθῆναι τὸν μὴ πολλῶν καὶ καλῶν ἀκουσμάτων
πεπληρωμένον· τὰ μὲν γὰρ σώματα τοῖς συμμέτροις
πόνοις, ἢ δὲ ψυχὴ τοῖς σπουδαίοις λόγοις αὐξέσθαι
πέφυκε. διόπερ ἐγὼ σοὶ πειράσομαι συντόμως ὑπο-
θέσθαι, δι' ὧν ἂν μοι δοκοῖης ἐπιτηδευμάτων πλει-
στον πρὸς ἀρετὴν ἐπιδοῦναι καὶ παρὰ τοῖς ἄλλοις ἄπα-
σιν ἀνθρώποις εὐδοκιμῆσαι.

13 (δ'.) Πρῶτον μὲν οὖν εὐσέβει τὰ πρὸς τοὺς θεοὺς^d
μὴ μόνον θύων ἀλλὰ καὶ τοῖς ὄρκοις ἐμμένων· ἐκείνο
1*

μὲν γὰρ τῆς τῶν χρημάτων εὐπορίας σημεῖον, τοῦτο δὲ τῆς τῶν τρόπων καλοκαγαθίας τεκμήριον. τίμα τὸ δαιμόνιον αἰεὶ μὲν, μάλιστα δὲ μετὰ τῆς πόλεως· οὕτω γὰρ δόξεις ἅμα τε τοῖς θεοῖς θύειν καὶ τοῖς ὄρκοις ἐμμένειν. τοιοῦτος γίνουσι περὶ τοὺς γονεῖς, οἴους ἂν εὖξαι περὶ σεαυτὸν γενέσθαι τοὺς ἑαυτοῦ παῖδας. ἄσκει τῶν περὶ τὸ σῶμα γυμνασίων μὴ τὰ πρὸς τὴν δῶμην ἀλλὰ τὰ πρὸς τὴν ὑγίειαν· τούτου δ' ἂν ἐπιτύχοις, εἰ λήγοις τῶν πόρων ἐτι πονεῖν δυνάμενος. 5

15 μῆτε γέλωτα προπετῆ στέργε μῆτε λόγον μετὰ θράσους ἀποδέχου· τὸ μὲν γὰρ ἀνόητον, τὸ δὲ μανικόν. ἂ ποιεῖν αἰσχρὸν, ταῦτα νόμιζε μὴδὲ λέγειν εἶναι καλόν. ἔθιξε σεαυτὸν εἶναι μὴ σκυθρωπὸν ἀλλὰ σύννουν· δι' ἐκεῖνο μὲν γὰρ αὐθάδης, διὰ δὲ τοῦτο φρόνιμος εἶναι δόξεις. ἡγοῦ μάλιστα σεαυτῷ πρέπειν κόσμον αἰσχύνην, δικαιοσύνην, σωφροσύνην· τούτοις β γὰρ ἅπασι δοκεῖ κρατεῖσθαι τὸ τῶν νεωτέρων ἦθος.

16 μὴδέποτε μὴδὲν αἰσχρὸν ποιήσας ἔλπιζε λήσειν· καὶ γὰρ ἂν τοὺς ἄλλους λάθῃς, σεαυτῷ συνειδήσεις. τοὺς μὲν θεοὺς φοβοῦ, τοὺς δὲ γονεῖς τίμα, τοὺς δὲ φίλους αἰσχύνου, τοῖς δὲ νόμοις πείθου. τὰς ἡδονὰς θήρσει τὰς μετὰ δόξης· τέρψις γὰρ σὺν τῷ καλῷ μὲν ἄριστον, c

17 ἄνευ δὲ τούτου κάκιστον. εὐλαβοῦ τὰς διαβολὰς, κἂν ψευδεῖς ᾧσιν· οἱ γὰρ πολλοὶ τὴν μὲν ἀλήθειαν ἀγνοοῦσι, πρὸς δὲ τὴν δόξαν ἀποβλέπουσιν. ἅπαντα δόκει ποιεῖν ὡς μὴδένα λήσαν· καὶ γὰρ ἂν παρατίκα κρύψῃς, ὕστερον ὀφθήσει. μάλιστα δ' ἂν εὐδοκίμοις, εἰ φαίνοιο ταῦτα μὴ πράττων, ἂ τοῖς ἄλλοις ἂν πράτ- d

18 τουσιν ἐπιτιμώῃς. εἰ ἢς φιλομαθῆς, ἔσει πολυμαθῆς. ἂ μὲν ἐπίστασαι, ταῦτα διαφύλαττε ταῖς μελέταις, ἂ δὲ μὴ μεμάθηκας, προσλάμβανε ταῖς ἐπιστήμας· ὁμοίως γὰρ αἰσχρὸν ἀκούσαντα χρησίμου λόγον

μὴ μαθεῖν καὶ διδόμενόν τι ἀγαθὸν παρὰ τῶν φίλων μὴ λαβεῖν. κατανάλισκε τὴν ἐν τῷ βίῳ σχολὴν εἰς τὴν τῶν λόγων φιληκοῦσαν· οὕτω γὰρ τὰ τοῖς ἄλλοις χα- e

19 λεπῶς εὖρ ημένα συμβήσεται σοὶ ἑαδίως μανθάνειν. ἡγοῦ τῶν ἀκουσμάτων πολλὰ πολλῶν εἶναι χρημάτων κρείττω· τὰ μὲν γὰρ ταχέως ἀπολείπει, τὰ δὲ πάντα τὸν χρόνον παραμένει· σοφία γὰρ μόνον τῶν χρημάτων ἀθάνατον. μὴ κατόκνει μακρὰν ὁδὸν πο- 6

ρεύεσθαι πρὸς τοὺς διδάσκειν τι χρησίμου ἐπαγγελιομένους· αἰσχρὸν γὰρ τοὺς μὲν ἐμπόρους τηλικαῦτα πελάγη δι' ἀπερᾶν ἔνεκα τοῦ πλείω ποιῆσαι τὴν ὑπάρχουσαν οὐσίαν, τοὺς δὲ νεωτέρους μὴδὲ κατὰ γῆν πορείας ὑπομένειν ἐπὶ τῷ βελτίῳ καταστήσαι τὴν αὐτῶν

20 διάνοιαν. τῷ μὲν τρόπῳ γίνουσι φιλοπροσηγοροί, τῷ δὲ λόγῳ εὐπροσηγοροί. ἔστι δὲ φιλοπροσηγορίας μὲν b τὸ προσφανεῖν τοὺς ἀπαντῶντας, εὐπροσηγορίας δὲ τὸ τοῖς λ γοῖς αὐτοῖς οἰκείως ἐντυγχάνειν. ἡδέως μὲν ἔχει πρὸς ἅπαντας, χρωῶ δὲ τοῖς βελτίστοις· οὕτω γὰρ τοῖς μὲν οὐκ ἀπεχθῆς ἔσει, τοῖς δὲ φίλος γενήσει. τὰς ἐντεύξεις μὴ ποιῶν πυκνὰς τοῖς αὐτοῖς, μὴδὲ μακρὰς

21 περὶ τῶν αὐτῶν· πλησμονὴ γὰρ ἀπάντων. γύμναζε σεαυτὸν πόνοις ἐκουσίοις, ὅπως ἂν δύνῃ καὶ τοὺς ἀκουσίους ὑπομένειν. ὑφ' ᾧ κρατεῖσθαι τὴν ψυχὴν c αἰσχρὸν, τούτων ἐγκράτειαν ἄσκει πάντων, κέρδους, ὀργῆς, ἡδονῆς, λύπης. ἔσει δὲ τοιοῦτος, εἰ κέρδη μὲν εἶναι νομίζῃς, δι' ᾧ εὐδοκίμησεις ἀλλὰ μὴ δι' ᾧ εὐπορήσεις, τῇ δὲ ὀργῇ παραπλησίως ἔχῃς πρὸς τοὺς ἀμαρτάνοντας, ὡσπερ ἂν πρὸς ἑαυτὸν ἀμαρτάνοντα καὶ τοὺς ἄλλους ἔχειν ἀξιώσεως, ἐν δὲ τοῖς τερπνοῖς, εἰ ἂν αἰσχρὸν ὑπολάβῃς τῶν μὲν οἰκετῶν ἄρχειν, ταῖς δ' ἡδοναῖς δουλεύειν, ἐν δὲ τοῖς πονηροῖς, d

εἰ ἂν τὰς τῶν ἄλλων ἀτυχίας ἐπιβλέπῃς καὶ αὐτὸν ὡς

22 ἄνθρωπος ἂν ὑπομιμνήσκῃς. Μᾶλλον τήρει τὰς τῶν
 λόγων ἢ τὰς τῶν χρημάτων παρακαταθήκας· δεῖ γὰρ
 τοὺς ἀγαθοὺς ἄνδρας τρόπον ὄρκου πιστότερον φαί-
 νεσθαι παρεχομένους. προσήκειν ἡγοῦ τοῖς πονηροῖς
 ἀπιστεῖν, ὥσπερ τοῖς χρηστοῖς πιστεύειν. περὶ τῶν
 ἀπορρητῶν μηδενὶ λέγε, πλὴν ἂν ὁμοίως συμφέρῃ τὰς
 πράξεις σιωπᾶσθαι σοὶ τε τῷ λέγοντι κἀκείνοις τοῖς
 23 ἀκούουσιν. ὄρκον ἐπακτὸν προσδέχου διὰ δύο προφά-
 σεις, ἢ σεαυτὸν αἰτίας αἰσχροῦς ἀπολύων, ἢ φίλους ἐκ
 μεγάλων κινδύνων διασώζων. ἔνεκα δὲ χρημάτων μη-
 δένα θεῶν ὁμόσῃς, μηδ' ἂν εὐορκεῖν μέλλῃς· δόξεις γὰρ
 τοῖς μὲν ἐπιορκεῖν, τοῖς δὲ φιλοχρημάτως ἔχειν.
 24 Μηδένα φίλον ποιοῦ, πρὶν ἂν ἐξετάσῃς, πῶς κέ-
 χρηται τοῖς πρότερον φίλοις· ἔλιξε γὰρ αὐτὸν καὶ
 περὶ σὲ γενέσθαι τοιοῦτον, οἷος καὶ περὶ ἐκείνου
 γέγονε. βραδέως μὲν φίλος γίνου, γενόμενος δὲ πει-
 ρῶ διαμένειν. ὁμοίως γὰρ αἰσχρὸν μηδένα φίλον ἔχειν
 καὶ πολλοὺς ἐταίρους μεταλλάττειν. μήτε μετὰ βλάβης
 25 πειρῶ τῶν φίλων μήτε ἄπειρος εἶναι τῶν ἐταίρων
 θέλε. τοῦτο δὲ ποιήσεις, ἂν μὴ δεόμενος τὸ δεῖσθαι
 προσποιῇ. περὶ τῶν ῥητῶν ὡς ἀπορρητῶν ἀνακοινοῦ·
 μὴ τυχῶν μὲν γὰρ οὐδὲν βλαβήσει, τυχῶν δὲ μᾶλλον
 αὐτῶν τὸν τρόπον ἐπιστήσει. δοκίμαζε τοὺς φίλους ἐκ
 τε τῆς περὶ τὸν βίον ἀτυχίας καὶ τῆς ἐν τοῖς κινδύνοις
 κοινωνίας· τὸ μὲν γὰρ χρυσίον ἐν τῷ πυρὶ βασανίζο-
 μεν, τοὺς δὲ φίλους ἐν ταῖς ἀτυχίαις διαγιγνώσκωμεν.
 οὕτως ἄριστα χρήσει τοῖς φίλοις, ἂν μὴ προσμένῃς
 τὰς παρ' ἐκείνων δεήσεις, ἀλλ' αὐτεπάγγελτος αὐτοῖς
 26 ἐν τοῖς καιροῖς βοηθῆς. ὁμοίως αἰσχρὸν εἶναι νόμιζε
 τῶν ἐχθρῶν νικᾶσθαι ταῖς κακοποιαῖς καὶ τῶν φίλων
 ἠττᾶσθαι ταῖς εὐεργεσίαις. ἀποδέχου τῶν ἐταίρων μὴ
 μόνου τοὺς ἐπὶ τοῖς κακοῖς δυσχεραίνοντας ἀλλὰ καὶ

τοὺς ἐπὶ τοῖς ἀγαθοῖς μὴ φθονοῦντας· πολλοὶ γὰρ
 ἀτυχοῦσι μὲν συνάχθονται, καλῶς δὲ πράττουσι φθο-
 νοῦσι. τῶν ἀπόντων φίλων μέμνησο πρὸς τοὺς παρ-
 όντας, ἵνα δοκῆς μηδὲ τούτων ἀπόντων ὀλιγωρεῖν.
 27 εἶναι βούλον τὰ περὶ τὴν ἐσθήτα φιλόκαλος, ἀλλὰ
 μὴ καλλωπιστής. ἔστι δὲ φιλοκάλου μὲν τὸ μεγαλο-
 πρεπὲς, καλλωπιστοῦ δὲ τὸ περιεργον. ἀγάπα τῶν
 ὑπαρχόντων ἀγαθῶν μὴ τὴν ὑπερβάλλουσαν κτήσιν
 ἀλλὰ τὴν μετρίαν ἀπόλαυσιν. καταφρόνει τῶν περὶ
 τὸν πλοῦτον σπουδαζόντων μὲν, χρῆσθαι δὲ τοῖς ὑπάρ-
 χουσι μὴ δυναμένων· παραπλήσιον γὰρ οἱ τοιοῦτοι
 28 πάσχουσιν, ὥσπερ ἂν εἴ τις ἵππον κτήσαιο καλὸν κα-
 κῶς ἵππεύειν ἐπιστάμενος. πειρῶ τὸν πλοῦτον χρή-
 ματα καὶ κτήματα κατασκευάζειν· ἔστι δὲ χρήματα μὲν
 τοῖς ἀπολαύειν ἐπισταμένοις, κτήματα δὲ τοῖς κτᾶσθαι
 δυναμένοις. τίμα τὴν ὑπάρχουσαν οὐσίαν δυοῖν ἐνε-
 κεν, τοῦ τε ζημίαν μεγάλην ἐκτίσαι δύνασθαι καὶ τοῦ
 φίλῳ σπουδαίῳ δυστυχοῦντι βοηθῆσαι· πρὸς δὲ τὸν
 29 ἄλλον βίον μηδὲν ὑπερβαλλόντως ἀλλὰ μετρίως αὐτὴν
 ἀγάπα. στέργε μὲν τὰ παρόντα, ζήτηε δὲ τὰ βέλτιστα.
 μηδενὶ συμφορὰν ὑνειδίσῃς· κοινὴ γὰρ ἡ τύχη καὶ τὸ
 μέλλον ἀόρατον. τοὺς ἀγαθοὺς εὖ ποίει· καλὸς γὰρ
 θησαυρὸς παρ' ἀνδρὶ σπουδαίῳ χάρις ὀφειλομένη.
 τοὺς κακοὺς εὖ ποιῶν ὁμοίᾳ πείσει τοῖς τὰς ἀλλοτριᾶς
 30 κύντας διτίζουσιν· ἐκείναι τε γὰρ τοὺς διδόντας ὥσπερ
 τοὺς τυχόντας ὑλακτοῦσιν οἱ τε κακοὶ τοὺς ὀφελού-
 ντας ὥσπερ τοὺς βλάπτοντας ἀδικοῦσιν. μίσει τοὺς κο-
 λακεύοντας ὥσπερ τοὺς ἐξαπατῶντας· ἀμφοτέροι γὰρ
 πιστευθέντες τοὺς πιστεύσαντας ἀδικοῦσιν. ἂν ἀπο-
 δέχη τῶν φίλων τοὺς πρὸς τὸ φανυλότερον χαριζομέ-
 νους, οὐχ ἔξεις ἐν τῷ βίῳ τοὺς πρὸς τὸ βέλτιστον ἀ-
 εχθανομένους· γίνου πρὸς τοὺς πλησιάζοντας ὁμι-
 λῶν

λητικὸς ἀλλὰ μὴ σεμνός· τὸν μὲν γὰρ τῶν ὑπεροπτι-
 κῶν ὄγκον μόλις ἂν οἱ δοῦλοι καρτερήσειαν, τὸν δὲ
 τῶν ὀμιλητικῶν τρόπον ἅπαντες ἠδέως ὑποφέρουσιν.
 31 ὀμιλητικὸς δ' ἔσει μὴ δύσερις ὦν μὴδὲ δυσάρεστος μὴ-
 δὲ πρὸς πάντα φιλόνηκος, μὴδὲ πρὸς τὰς τῶν πλη-
 σιαζόντων ὀργὰς τραχέως ἀπαντῶν, μὴδ' ἂν ἀδίκως
 ὀργιζόμενοι τυγχάνωσιν, ἀλλὰ θυμονυμένους μὲν αὐ-
 τοῖς εἰκῶν, πεπανυμένοις δὲ τῆς ὀργῆς ἐπιπλήττων·
 μὴδὲ παρὰ τὰ γελοῖα σπουδάξων, μὴδὲ παρὰ τὰ σπου-
 दाῖα τοῖς γελοίοις χαίρων· τὸ γὰρ ἄκαιρον πανταχοῦ
 λυπηρόν· μὴδὲ τὰς χάριτας ἀχαρίστως χαριζόμενος,
 ὅπερ πάσχουσιν οἱ πολλοὶ, ποιοῦντες μὲν, ἀηδῶς δὲ
 τοῖς φίλοις ὑπουργοῦντες· μὴδὲ φιλαίτιος ὦν, βαρῶν 9
 32 γὰρ, μὴδὲ φιλεπιτιμητῆς, παροξυντικὸν γὰρ. μάλιστα
 μὲν εὐλαβοῦ τὰς ἐν τοῖς πότοις συνουσίας· ἐὰν δὲ
 ποτέ σοι συμπέσῃ καιρὸς, ἐξανίστασο πρὸ μέθης. ὅταν
 γὰρ ὁ νοῦς ὑπὸ οἴνου διαφθαρεῖ, ταῦτά πάσχει τοῖς
 ἔργασιν τοῖς τοῦς ἠνιόχους ἀποβαλοῦσιν· ἐκεῖνά τε
 γὰρ ἀτάκτως φέρεται διαμαρτόνια τῶν εὐθνούντων
 ἢ τε ψυχῇ πολλὰ σφάλλεται διαφθαρείσης τῆς δια-
 νοίας. ἀθάνατα μὲν φρόνει τῷ μεγαλόψυχος εἶναι, θνη-
 33 τὰ δὲ τῷ συμμέτρως τῶν ὑπαρχόντων ἀπολαύειν. ἡγοῦ
 τὴν παιδείαν τοσοῦτω μείζον ἀγαθὸν εἶναι τῆς ἀπαι-
 δευσίας, ὅση τὰ μὲν ἄλλα μοχθηρὰ πάντες κερδαίνου-
 ντες πράττουσιν, αὕτη δὲ μόνη καὶ προσεξημίωσε τοῖς
 ἔχοντας· πολλάκις γὰρ ὦν τοῖς λόγοις ἐλύπησαν, τού-
 των τοῖς ἔργοις τὴν τιμωρίαν ἔδοσαν. οὗς ἂν βούλη c
 ποιήσασθαι φίλους, ἀγαθόν τι λέγε περὶ αὐτῶν πρὸς
 τοὺς ἀπαγγέλλοντας· ἀρχὴ γὰρ φιλίας μὲν ἐπαινος,
 ἔχθρας δὲ ψόγος.
 34 Βουλευόμενος παραδείγματα ποιῶν τὰ παρελη-
 λυθότα τῶν μελλόντων· τὸ γὰρ ἀφανὲς ἐκ τοῦ φανε-

ροῦ ταχίστην ἔχει τὴν διάγνωσιν. βουλευόμενος μὲν βρα-
 δέως, ἐπιτέλει δὲ ταχέως τὰ δόξαντα. ἡγοῦ κράτιστον
 εἶναι παρὰ μὲν τῶν θεῶν εὐτυχίαν, παρὰ δὲ ἡμῶν
 αὐτῶν εὐβουλίαν. περὶ ὧν ἂν αἰσχύνη παροησιάσα- d
 σθαι, βούλη δὲ τισι τῶν φίλων ἀνακοινώσασθαι, χρῶ
 τοῖς λόγοις ὡς περὶ ἀλλοτρίου τοῦ πράγματος· οὕτω
 γὰρ τὴν ἐκείνων τε διάνοιαν αἰσθήσει καὶ σεαυτὸν οὐ
 35 καταφανῆ ποιήσεις. ὅταν ὑπὲρ τῶν σεαυτοῦ μέλλης
 τινὶ συμβούλῳ χρῆσθαι, σκόπει πρῶτον πῶς τὰ ἐαυ-
 τοῦ διόκησεν· ὁ γὰρ κακῶς διανοηθεὶς περὶ τῶν οἰ-
 κείων οὐδέποτε καλῶς βουλευέσεται περὶ τῶν ἄλλο- e
 τρίων. οὕτω δ' ἂν μάλιστα βουλευέσθαι παροξυν-
 θείης, εἰ τὰς συμφορὰς τὰς ἐκ τῆς ἀβουλίας ἐπιβλέ-
 ψεις· καὶ γὰρ τῆς ὑγείας πλείστην ἐπιμέλειαν ἔχομεν,
 ὅταν τὰς λύπας τὰς ἐκ τῆς ἀρρωστίας ἀναμνησθῶμεν.
 36 μιμοῦ τὰ τῶν βασιλέων ἤθη καὶ δίωκε τὰ ἐκείνων ἐπι- 10
 τηδεύματα· δόξεις γὰρ αὐτοὺς ἀποδέχεσθαι καὶ ζη-
 λοῦν, ὥστε σοι συμβήσεται παρὰ τε τῷ πλήθει μᾶλλον
 εὐδοκιμεῖν καὶ τὴν παρ' ἐκείνων εὐνοίαν βεβαιότεραν
 ἔχειν. πείθου μὲν καὶ τοῖς νόμοις τοῖς ὑπὸ τῶν βασι-
 λέων κειμένοις, ἰσχυρότατον μέντοι νόμον ἡγοῦ τὸν
 ἐκείνων τρόπον. ὥσπερ γὰρ τὸν ἐν δημοκρατίᾳ πολι-
 τευόμενον τὸ πλῆθος δεῖ θεραπεύειν, οὕτω καὶ τὸν b
 ἐν μοναρχίᾳ κατοικοῦντα τὸν βασιλέα προσήκει θαν-
 37 μάζειν. εἰς ἀρχὴν κατασταθεὶς μὴδενὶ χρῶ πονηρῶ
 πρὸς τὰς διοικήσεις· ὦν γὰρ ἂν ἐκεῖνος ἀμάρτη, σοὶ
 τὰς αἰτίας ἀναθήσουσιν. ἐκ τῶν κοινῶν ἐπιμελειῶν
 ἀπαλλάττου μὴ πλουσιώτερος ἀλλ' ἐνδοξότερος· πολ-
 λῶν γὰρ χρημάτων κρείττων ὁ παρὰ τοῦ πλήθους c
 ἐπαινος. μὴδενὶ πονηρῶ πράγματι μήτε παρίστασο
 μήτε συνηγόρει· δόξεις γὰρ καὶ αὐτὸς τοιαῦτα πρά-
 38 τειν, οἷα ἂν τοῖς ἄλλοις πράττουσι βοηθῆς. παρα-

σκέυαζε σεαυτὸν πλεονεκτεῖν μὲν δύνασθαι, ἀνέχου δὲ τὸ ἴσον ἔχων, ἵνα δοκῆς ὀρέγεσθαι τῆς δικαιοσύνης μὴ δι' ἀσθένειαν ἀλλὰ δι' ἐπιείκειαν. μᾶλλον ἀποδέχου δικαίαν πέναν ἢ πλοῦτον ἄδικον· τοσοῦτον γὰρ κρείττων δικαιοσύνη χρημάτων, ὅσῳ τὰ μὲν ζῶντας μόνον ὠφελεῖ, ἢ δὲ καὶ τελευτήσασι δόξαν παρασκευάζει, κἀκείνων μὲν τοῖς φαύλοις μέτεστι, τούτου δὲ τοῖς 39 μοχθηροῖς ἀδύνατον μεταλαβεῖν. μηδένα ζήλου τῶν ἐξ ἀδικίας κερδαινόντων, ἀλλὰ μᾶλλον ἀποδέχου τοὺς μετὰ δικαιοσύνης ζημιωθέντας· οἱ γὰρ δίκαιοι τῶν ἀδίκων εἰ μηδὲν ἄλλο πλεονεκτοῦσιν, ἀλλ' οὖν ἐλίπσι 40 γε σπονδαίαις ὑπερέχουσι. πάντων μὲν ἐπιμελοῦ τῶν περὶ τὸν βίον, μάλιστα δὲ τὴν σεαυτοῦ φρόνησιν ἄσκει· μέγιστον γὰρ ἐν ἐλαχίστῳ νοῦς ἀγαθὸς ἐν ἀνθρώπου σώματι. πειρῶ τῷ μὲν σώματι εἶναι φιλόπονος, τῇ δὲ 11 ψυχῇ φιλόσοφος, ἵνα τῷ μὲν ἐπιτελεῖν δύνη τὰ δόξαν- 41 τα, τῇ δὲ προορᾶν ἐπίστη τὰ συμφέροντα. πᾶν ὅ τι ἂν μέλλῃς ἐρεῖν, πρότερον ἐπισκόπει τῇ γνώμῃ· πολλοῖς γὰρ ἢ γλῶττα προτρέχει τῆς διανοίας. δύο ποιῶν 12 καιροῦς τοῦ λέγειν, ἢ περὶ ὧν οἶσθα σαφῶς, ἢ περὶ ὧν ἀναγκαῖον εἶπειν. ἐν τούτοις γὰρ μόνοις ὁ λόγος τῆς σιγῆς κρείττων, ἐν δὲ τοῖς ἄλλοις ἄμεινον σιγᾶν ἢ λέγειν.

42 Νόμιζε μηδὲν εἶναι τῶν ἀνθρωπίνων βέβαιον· οὕτω γὰρ οὔτ' εὐτυχῶν ἔσει περιχαρῆς οὔτε δυστυχῶν περιλυπος. χαίρε μὲν ἐπὶ τοῖς συμβαίνουσι τῶν ἀγαθῶν, λυποῦ δὲ μετριῶς ἐπὶ τοῖς γιγνομένοις τῶν κακῶν, γίνου δὲ τοῖς ἄλλοις μηδ' ἐν ἑτέροις ὧν κατάδηλος· ἄτοπον γὰρ τὴν μὲν οὐσίαν ἐν ταῖς οἰκίαις ἀποκρύπτειν, τὴν δὲ διάνοιαν φανεράν ἔχοντα περι- 43 πατεῖν. μᾶλλον εὐλαβοῦ φόγον ἢ κίνδυνον· δεῖ γὰρ εἶναι φοβεράν τοῖς μὲν φαύλοις τὴν τοῦ βίου τελευ-

τὴν, τοῖς δὲ σπονδαίοις τὴν ἐν τῷ ζῆν ἀδοξίαν. μάλιστα μὲν πειρῶ ζῆν κατὰ τὴν ἀσφάλειαν. ἐὰν δὲ ποτέ σοι συμβῆ κινδυνεύειν, ζῆται τὴν ἐκ τοῦ πολέμου σωτηρίαν μετὰ καλῆς δόξης, ἀλλὰ μὴ μετ' αἰσχροῦς φήμης· τὸ μὲν γὰρ τελευτῆσαι πάντων ἢ πεπρωμένη κατέκρινε, τὸ δὲ καλῶς ἀποθανεῖν ἴδιον τοῖς σπονδαίοις ἀπένειμεν.

44 (ε'.) Καὶ μὴ θαναμάσης, εἰ πολλὰ τῶν εἰρημένων οὐ πρόπει σοι πρὸς τὴν νῦν παροῦσαν ἡλικίαν· οὐδὲ γὰρ ἐμὲ τοῦτο διέλαθεν· ἀλλὰ προειλόμην διὰ τῆς αὐτῆς πραγματείας ἅμα τοῦ τε παρόντος βίου συμβουλίαν ἐξενεργεῖν καὶ τοῦ μέλλοντος χρόνου παράγγελμα καταλιπεῖν. τὴν μὲν γὰρ τούτων χρεῖαν ἡραδίως εἰδήσεις, τὸν δὲ μετ' εὐνοίας συμβουλευόντα χαλεπῶς εὐρήσεις. ὅπως οὖν μὴ παρ' ἑτέρον τὰ λοιπὰ ζητῆς ἀλλ' ἐντεῦθεν ὥσπερ ἐκ ταμείου προφέρῃς, ὧν μὴ δεῖν 45 μηδὲν παραλιπεῖν ὧν ἔχω σοι συμβουλευεῖν.

Πολλὴν δ' ἂν τοῖς θεοῖς χάριν σχοίην, εἰ μὴ διαμάρτοιμι τῆς δόξης ἧς ἔχων περὶ σοῦ τυγχάνω. τῶν 12 μὲν γὰρ ἄλλων τοὺς πλείστους εὐρήσομεν ὥσπερ τῶν σιτίων τοῖς ἡδίστοις μᾶλλον ἢ τοῖς ὑγιεινοτάτοις χαίροντας, οὕτω καὶ τῶν φίλων τοῖς συνεξαμαρτάνουσι πλησιάζοντας ἀλλ' οὐ τοῖς νοθετοῦσι. σὲ δὲ νομίζω τούναντιον τούτων ἐγνωκέναι, τεκμηρίῳ χρώμενος τῇ περὶ τὴν ἄλλην παιδείαν φιλοπονίᾳ· τὸν γὰρ αὐτῷ τὰ βέλτεστα πράττειν ἐπιτάττοντα, τούτου εἰκὸς καὶ τῶν ἄλλων τοὺς ἐπὶ τὴν ἀρετὴν παρακαλοῦντας ἀποδέχε- 46 σθαι. μάλιστα δ' ἂν παροξυνθείης ὀρέγεσθαι τῶν καλῶν ἔργων, εἰ καταμάθοις, ὅτι καὶ τὰς ἡδονὰς ἐκ τούτων μάλιστα γνησίως ἔχομεν. ἐν μὲν γὰρ τῷ ἡσθυμεῖν καὶ τὰς πλησμονὰς ἀγαπᾶν εὐθύς αἰ λυπαί ταῖς ἡδοναῖς παραπεπήγασι, τὸ δὲ περὶ τὴν ἀρετὴν φιλο-

πονεῖν καὶ σωφρόνως τὸν αὐτοῦ βίον οἰκονομεῖν αἰεὶ
 τὰς τέρφεις εἰλικρινεῖς καὶ βεβαιοτέρας ἀποδίδωσι·
 47 κακέϊ μὲν πρότερον ἡσθέντες ὕστερον ἐλυπήθησαν, c
 ἐνταῦθα δὲ μετὰ τὰς λύπας τὰς ἡδονὰς ἔχομεν. ἐν
 πᾶσι δὲ τοῖς ἔργοις οὐχ οὕτω τῆς ἀρχῆς μνημονεύομεν,
 ὡς τῆς τελευταίας αἰσθησιν λαμβάνομεν· τὰ γὰρ πλει-
 48 ἄλλα τῶν ἀποβαινόντων ἕνεκα διαπονοῦμεν. (ς.) Ἐν-
 θυμοῦ δὲ ὅτι τοῖς μὲν φαύλοις ἐνδέχεται τὰ τυχόντα
 πράττειν· εὐθύς γὰρ τοῦ βίου τοιαύτην πεποιήνται
 τὴν ὑπόθεσιν· τοῖς δὲ σπουδαίοις οὐχ οἷόν τε τῆς ἀρε- d
 τῆς ἀμελεῖν διὰ τὸ πολλοὺς ἔχειν τοὺς ἐπιπλήττοντας.
 πάντες γὰρ μισοῦσιν οὐχ οὕτω τοὺς ἑξαμαρτάνοντας
 ὡς τοὺς ἐπιεικεῖς μὲν φήσαντας εἶναι, μηδὲν δὲ τῶν
 49 τυχόντων διαφέροντας, εἰκότως· ὅπου γὰρ τοὺς τῷ
 λόγῳ μόνον ψευδομένους ἀποδοκιμάζομεν, ἢ πού γε
 τοὺς τῷ βίῳ παντὶ ἔλαττομένους οὐ φαύλους εἶναι
 φήσωμεν; δικαίως δ' ἂν τοὺς τοιοῦτους ὑπολάβοιμεν
 μὴ μόνον εἰς αὐτοὺς ἀμαρτάνειν ἀλλὰ καὶ τῆς τύχης c
 εἶναι προδότας· ἢ μὲν γὰρ αὐτοῖς χρήματα καὶ δόξαν
 καὶ φίλους ἐνεχείρισεν, οἱ δὲ σφᾶς αὐτοὺς ἀναξίους
 50 τῆς ὑπαρχούσης εὐδαιμονίας κατέστησαν. εἰ δὲ δεῖ
 θνητὸν ὄντα τῆς τῶν θεῶν στοχάσασθαι διανοίας, 13
 ἡγοῦμαι κακείνους ἐπὶ τοῖς οἰκειοτάτοις μάλιστα δη-
 λῶσαι, πῶς ἔχουσι πρὸς τοὺς φαύλους καὶ τοὺς σπου-
 δαίους τῶν ἀνθρώπων. Ζεὺς γὰρ Ἡρακλεῖα καὶ Τάν-
 ταλον γεννήσας, ὡς οἱ μῦθοι λέγουσι καὶ πάντες πι-
 στεύουσι, τὸν μὲν διὰ τὴν ἀρετὴν ἀθάνατον ἐποίησε,
 τὸν δὲ διὰ τὴν κακίαν ταῖς μεγίσταις τιμωρίας ἐκό-
 51 λασεν. οἷς δεῖ παραδείγμασι χρωμένους ὀρέγεσθαι τῆς
 καλοκαγαθίας καὶ μὴ μόνον τοῖς ὑφ' ἡμῶν εἰρημένοις b
 ἐμμένει ἀλλὰ καὶ τῶν ποιητῶν τὰ βέλτιστα μανθά-

νεῖν καὶ τῶν ἄλλων σοφιστῶν εἴ τι χρήσιμον εἰρήκα-
 52 σιν ἀναγινώσκειν. ὥσπερ γὰρ τὴν μέλιτταν ὀρώμεν
 ἐφ' ἅπαντα μὲν τὰ βλαστήματα καθιζάνουσαν, ἀφ'
 ἐκάστον δὲ τὰ βέλτιστα λαμβάνουσαν, οὕτω δεῖ καὶ
 τοὺς παιδείας ὀρεγομένους μηδενὸς μὲν ἀπίρως ἔχειν,
 πανταχοῦθεν δὲ τὰ χρήσιμα συλλέγειν. μόλις γὰρ ἂν
 τις ἐκ ταύτης τῆς ἐπιμελείας τὰς τῆς φύσεως ἀμαρτίας c
 ἐπικρατήσκειν.

2.

ΠΡΟΣ ΝΙΚΟΚΛΕΑ.

(α.) Οἱ μὲν εἰωθότες, ὧ Νικόκλεις, τοῖς βασι- 14
 λεῦσιν ὑμῖν ἐσθῆτας ἄγειν ἢ χαλκὸν ἢ χρυσὸν εἰργα-
 σμένον ἢ τῶν ἄλλων τι τῶν τοιούτων κτημάτων, ὧν
 αὐτοὶ μὲν ἐνδεεῖς εἰσὶν, ὑμεῖς δὲ πλουτεῖτε, λίαν ἔδο- 15
 ξαν εἶναι μοι καταφανεῖς οὐ δόσιν ἀλλ' ἐμπορίαν ποι-
 οῦμεν καὶ πολὺ τεχνικώτερον αὐτὰ πωλοῦντες τῶν
 2 ὁμολογούντων καπηλεύειν. ἐγὼ δ' ἡγησάμην ἂν γε-
 νέσθαι ταύτην καλλίστην δωρεὰν καὶ χρησιμωτάτην
 καὶ μάλιστα πρόεπονσαν ἐμοὶ τε δοῦναι καὶ σοὶ λαβεῖν,
 εἰ δυνηθεῖν ὀρίσαι, ποῖων ἐπιτηδευμάτων ὀρεγόμενος
 καὶ τίνων ἔργων ἀπεχόμενος ἄριστ' ἂν καὶ τὴν πόλιν
 καὶ τὴν βασιλείαν διοικῆς. τοὺς μὲν γὰρ ἰδιώτας ἐστὶ b
 πολλὰ τὰ παιδεύοντα, μάλιστα μὲν τὸ μὴ τροφᾶν
 ἀλλ' ἀναγκάζεσθαι περὶ τοῦ βίου καθ' ἐκάστην ἀγω-
 3 νίεσθαι τὴν ἡμέραν, ἐπειδ' οἱ νόμοι, καθ' οὓς ἑκα-
 στοὶ πολιτευόμενοι τυγχάνουσιν, ἔτι δ' ἡ παρρησία
 καὶ τὸ φανερώς ἐξεῖναι τοῖς τε φίλοις ἐπιπλήξαι καὶ
 τοῖς ἐχθροῖς ἐπιθέσθαι ταῖς ἀλλήλων ἀμαρτίαις· πρὸς

δὲ τούτοις καὶ τῶν ποιητῶν τινὲς τῶν προγεγενημέ-
νων ὑποθήκας ὡς χρηὴ ζῆν καταλελοίπασιν· ὥστ' ἐξ e
ἀπάντων τούτων εἰκὸς αὐτοὺς βελτίους γίνεσθαι.
4 τοῖς δὲ τυράννοις οὐδὲν ὑπάρχει τοιοῦτον, ἀλλ' οὐς
ἔδει παιδεύεσθαι μᾶλλον τῶν ἄλλων, ἐπειδὴν εἰς τὴν
ἀρχὴν καταστῶσιν, ἀνουθέτητοι διατελοῦσιν· οἱ μὲν
γὰρ πλείστοι τῶν ἀνθρώπων αὐτοῖς οὐ πλησιάζουσιν,
οἱ δὲ συνόντες πρὸς χάριν ὁμιλοῦσιν. καὶ γὰρ τοὶ κύ-
ριοι γιγνόμενοι καὶ χρημάτων πλείστων καὶ πραγμά- d
των μεγίστων, διὰ τὸ μὴ καλῶς χρῆσθαι ταύταις ταῖς
ἀφορμαῖς πεποιήκασιν ὥστε πολλοὺς ἀμφισβητεῖν,
πότερόν ἐστιν ἄξιον ἐλέσθαι τὸν βίον τὸν τῶν ιδιω-
τευόντων μὲν, ἐπεικῶς δὲ πραττόντων, ἢ τὸν τῶν
5 τυραννευόντων. ὅταν μὲν γὰρ ἀποβλέψωσιν εἰς τὰς
τιμὰς καὶ τοὺς πλούτους καὶ τὰς δυναστείας, ἰσοθέ-
ους ἀπαντες νομίζουσι τοὺς ἐν ταῖς μοναρχίαις ὄντας·
ἐπειδὴν δ' ἐνθυμηθῶσι τοὺς φόβους καὶ τοὺς κινδύ-
νους, καὶ διεξιόντες ὁρῶσι τοὺς μὲν ὑφ' ὧν ἤμιστα e
'χορῆν διεφθαρμένους, τοὺς δ' εἰς τοὺς οἰκιοτάτους
ἐξαμαρτεῖν ἠραγκασμένους, τοῖς δ' ἀμφοτέρω ταῦτα
συμβεβηκότα, πάλιν ὁπώσοῦν ζῆν ἡγοῦνται λυσιτε-
λεῖν μᾶλλον ἢ μετὰ τοιοῦτων συμφορῶν ἀπάσης τῆς
6 Ἀσίας βασιλεύειν. ταύτης δὲ τῆς ἀνωμαλίας καὶ τῆς 16
ταραχῆς αἰτιὸν ἐστίν, ὅτι τὴν βασιλείαν ὥσπερ ἱερω-
σύνην παντὸς ἀνδρὸς εἶναι νομίζουσιν, ὃ τῶν ἀνθρω-
πίνων πραγμάτων μέγιστόν ἐστι καὶ πλείστης προ-
νοίας δεόμενον.

(β'.) Καθ' ἐκάστην μὲν οὖν τὴν πράξιν, ἐξ ὧν
ἂν τις μάλιστα δύναιτο κατὰ τρόπον διοικεῖν καὶ τὰ
μὲν ἀγαθὰ διαφυλάττειν, τὰς δὲ συμφορὰς διαφεύ-
γειν, τῶν αἰεὶ παρόντων ἔργον ἐστὶ συμβουλευεῖν.
καθ' ὅλων δὲ τῶν ἐπιτηδευμάτων, ὧν χρηὴ στοχάζε- b

σθαι καὶ περὶ ἃ δεῖ διατρίβειν, ἐγὼ πειράσομαι διελ-
7 θεῖν. εἰ μὲν οὖν ἔσται τὸ δῶρον ἐξεργασθὲν ἄξιον τῆς
ὑποθέσεως, χαλεπὸν ἀπὸ τῆς ἀρχῆς συνιδεῖν· πολλὰ
γὰρ καὶ τῶν μετὰ μέτρον ποιημάτων καὶ τῶν κατα-
λογάδην συγγραμμάτων ἐτι μὲν ἐν ταῖς διανοαῖς ὄντα
τῶν συντιθέντων μεγάλας τὰς προσδοκίας παρέσχεν,
ἐπιτελεσθέντα δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις ἐπιδειχθέντα πολὺ
8 καταδεεστέραν τὴν δόξαν τῆς ἐλπίδος ἔλαβεν· οὐ μὴν c
ἀλλὰ τὸ γ' ἐπιχείρημα καλῶς ἔχει, τὸ ζητεῖν τὰ παρα-
λειμμένα καὶ νομοθετεῖν ταῖς μοναρχίαις. οἱ μὲν γὰρ
τοὺς ιδιώτας παιδεύοντες ἐκείνους μόνον ἀφελοῦσιν·
εἰ δὲ τις τοὺς κρατοῦντας τοῦ πλήθους ἐπ' ἀρετὴν
προτρέψειεν, ἀμφοτέρους ἂν ὀνήσειε, καὶ τοὺς τὰς
δυναστείας ἔχοντας καὶ τοὺς ὑπ' αὐταῖς ὄντας· τοῖς
μὲν γὰρ ἂν τὰς ἀρχὰς ἀσφαλεστέρας, τοῖς δὲ τὰς πο-
λιτείας πραοτέρας ποιήσειεν.

9 (γ'.) Πρῶτον μὲν οὖν σκεπτέον, τί τῶν βασιλευ- d
όντων ἔργον ἐστίν· ἂν γὰρ ἐν κεφαλαίοις τὴν δύνα-
μιν ὅλου τοῦ πράγματος καλῶς περιλάβωμεν, ἐνταῦθ'
ἀποβλέποντες ἄμεινον καὶ περὶ τῶν μερῶν ἐροῦμεν.
οἶμαι δὴ πάντας ἂν ὁμολογήσαι προσήκειν αὐτοῖς πό-
λιν τὴν βυστυχοῦσαν παῦσαι καὶ καλῶς πράττουσαν
διαφυλάξαι καὶ μεγάλην ἐκ μικρᾶς ποιῆσαι· τὰ γὰρ
ἄλλα τὰ συμπίπτοντα κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκάστην τού- e
των ἕνεκα πρακτέον ἐστίν. καὶ μὴν ἐκεῖνό γε φανε-
10 ρόν, ὅτι δεῖ τοὺς ταῦτα δυνησομένους καὶ περὶ τηλι-
κούτων βουλευομένους μὴ ῥαθυμεῖν μηδ' ἀμελεῖν
ἀλλὰ σκοπεῖν, ὅπως φρονιμώτερον διακείσονται τῶν
ἄλλων. δέδεικται γὰρ, ὅτι τοιαύτας τὰς βασιλείας ἔξου- 17
11 σιν, οἷας ἂν τὰς αὐτῶν γνώμας παρασκευάσωσιν. ὥστ'
οὐδενὶ τῶν ἀσκητῶν οὕτω προσήκει τὸ σῶμα γυμνά-
ζειν ὡς τοῖς βασιλεύουσι τὴν ψυχὴν τὴν αὐτῶν· ἀπα-

σαι γὰρ αἱ πανηγύρεις οὐδ' ἔν μέρος τιθέασι τούτων τῶν ἄθλων, περὶ ὧν ὑμεῖς καθ' ἑκάστην ἀγωνίζεσθε τὴν ἡμέραν. (δ'.) Ὡν ἐνθυμούμενον χρὴ προσέχειν τὸν νοῦν, ὅπως ὅσονπερ ταῖς τιμαῖς τῶν ἄλλων προ-
 12 ἔχεις, τοσοῦτον καὶ ταῖς ἀρεταῖς αὐτῶν διοίσεις. καὶ ἅ μὴ νόμιζε τὴν ἐπιμέλειαν ἐν μὲν τοῖς ἄλλοις πράγμασι χρησίμην εἶναι, πρὸς δὲ τὸ βελτίους ἡμᾶς καὶ φρονιμωτέρους γίνεσθαι μηδεμίαν δύναμιν ἔχειν· μηδὲ καταγνώσῃ τῶν ἀνθρώπων τσαυτὴν δυστυχίαν, ὡς περὶ μὲν τὰ θηρία τέχνας εὐρήκαμεν, αἷς αὐτῶν τὰς ψυχὰς ἡμεροῦμεν καὶ πλείονος ἀξίας ποιοῦμεν, ἡμᾶς δ' αὐτοὺς οὐδὲν ἂν πρὸς ἀρετὴν ἀφελήσαιμεν, ἀλλ' ὡς καὶ τῆς παιδείσεως καὶ τῆς ἐπιμελείας δυναμένης
 13 τὴν ἡμετέραν φύσιν εὐεργετεῖν, οὕτω διάκεισο τὴν γνώμην, καὶ τῶν τε παρόντων τοῖς φρονιμωτάτοις πλησίαζε καὶ τῶν ἄλλων οὕς ἂν δύνῃ μεταπέμπον, καὶ μῆτε τῶν ποιητῶν τῶν εὐδοκιμούντων μῆτε τῶν σοφιστῶν μηδενὸς οἴου δεῖν ἀπίεως ἔχειν, ἀλλὰ τῶν μὲν ἀκροατῆς γίνου, τῶν δὲ μαθητῆς, καὶ παρασκευάζε σαντὸν τῶν μὲν ἐλαττόνων κριτὴν, τῶν δὲ μείζονων ἀγωνιστὴν· διὰ γὰρ τούτων τῶν γυμνασίων δ τάχιστ' ἂν γένοιο τοιοῦτος, οἷον ὑπεθέμεθα δεῖν εἶναι τὸν ὀρθῶς βασιλεύοντα καὶ τὴν πόλιν ὡς χρὴ διοικῆσονται. μάλιστα δ' ἂν αὐτὸς ὑπὸ σαντοῦ παρακληθεῖς, εἰ δεινὸν ἠγήσαιο τοὺς χεῖρους τῶν βελτιόνων ἄρχειν καὶ τοὺς ἀνοητοτέρους τοῖς φρονιμωτέροις προστάττειν· ὅσῳ γὰρ ἂν ἐρρωμενεστέρωσ τὴν τῶν ἄλλων ἀγνοίαν ἀτιμάσης, τοσοῦτῳ μᾶλλον τὴν αὐτοῦ διάνοιαν ἀσκήσεις.
 15 (ε'.) Ἀρχεσθαι μὲν οὖν ἐντεῦθεν χρὴ τοὺς μέλλοντάς τι τῶν δεόντων ποιήσειν, πρὸς δὲ τούτοις φιλόανθρωπον εἶναι δεῖ καὶ φιλόπολιν· οὔτε γὰρ ἵππων

οὔτε κυνῶν οὔτ' ἀνδρῶν οὔτ' ἄλλου πράγματος οὐδενὸς οἷόν τε καλῶς ἄρχειν, ἂν μὴ τις χαίρῃ τούτοις, ὧν αὐτὸν δεῖ ποιεῖσθαι τὴν ἐπιμέλειαν. μελέτω σοι τοῦ πλήθους, καὶ περὶ παντὸς ποιοῦ κεχαρισμένως
 16 αὐτοῖς ἄρχειν, γινώσκων, ὅτι καὶ τῶν ὀλιγαρχιῶν 18 καὶ τῶν ἄλλων πολιτειῶν αὐταὶ πλεῖστον χρόνον διαμένονσιν, αἵτινες ἂν ἄριστα τὸ πλῆθος θεραπεύωσιν. καλῶς δὲ δημαγωγῆσεις, ἢ μὴθ' ὑβρίζειν τὸν ὄχλον ἕως μὴθ' ὑβριζόμενον περιορᾶς, ἀλλὰ σιοπῆς, ὅπως οἱ βέλτιστοι μὲν τὰς τιμὰς ἔξουσιν, οἱ δ' ἄλλοι μηδὲν ἀδικήσονται· ταῦτα γὰρ στοιχεῖα πρῶτα καὶ μέγιστα
 17 χρηστῆς πολιτείας ἐστίν. (ς'.) Τῶν προσταγμάτων καὶ τῶν ἐπιτηδευμάτων κίνει καὶ μετατίθει τὰ μὴ καλῶς ἅ καθεστῶτα, καὶ μάλιστα μὲν εὐρετῆς γίγνου τῶν βελτίστων, εἰ δὲ μὴ, μιμοῦ τὰ παρὰ τοῖς ἄλλοις ὀρθῶς ἔχοντα. ζῆτει νόμους τὸ μὲν σύμπαν δικαίους καὶ συμφέροντας καὶ σφίσι αὐτοῖς ὁμολογουμένους, πρὸς δὲ τούτοις οἵτινες τὰς μὲν ἀμφισβητήσεις ὡς ἐλαχίστας, τὰς δὲ διαλύσεις ὡς οἷόν τε ταχίστας τοῖς πολίταις ποιοῦσιν· ταῦτα γὰρ ἅπαντα προσεῖναι δεῖ τοῖς καλῶς
 18 κειμένοις. τὰς μὲν ἐργασίας αὐτοῖς καθίστη κερδαλέας, c τὰς δὲ πραγματείας ἐπιζημίους, ἵνα τὰς μὲν φεύγωσι, πρὸς δὲ τὰς προθυμότερον ἔχωσιν. τὰς κρίσεις ποιοῦ περὶ ὧν ἂν πρὸς ἀλλήλους ἀμφισβητῶσι μὴ πρὸς χάριν μὴδ' ἐναντίας ἀλλήλαις, ἀλλ' ἀεὶ ταῦτά περὶ τῶν αὐτῶν γίνωσκει· καὶ γὰρ πρέπει καὶ συμφέρει τὴν τῶν βασιλέων γνώμην ἀκινήτως ἔχειν περὶ τῶν δικαίων, ὡσ-
 19 περ τοὺς νόμους τοὺς καλῶς κειμένους. [οἴκει τὴν πό- d λιν ὁμοίως ὡσπερ τὸν πατρῶον οἶκον ταῖς μὲν κατασκευαῖς λαμπρῶς καὶ βασιλικῶς, ταῖς δὲ πράξεσιν ἀκριβῶς, ἢ εὐδοκίμῃς ἅμα καὶ διαρκῆς. τὴν μεγαλοπρέπειαν ἐπιδείκνυσσο μὴδ' ἐν μιᾷ τῶν πολυτελειῶν τῶν

εὐθὺς ἀφανιζομένων ἀλλ' ἐν τε τοῖς προειρημένοις καὶ τῷ κάλλει τῶν κτημάτων καὶ ταῖς τῶν φίλων εὐεργεσίαις· τὰ γὰρ τοιαῦτα τῶν ἀναλωμάτων αὐτῷ τε σοὶ παραμενεῖ καὶ τοῖς ἐπιγιννομένοις πλείονος ἄξια τῶν ε

- 20 Τὰ πρὸς τοὺς θεοὺς ποιεῖ μὲν ὡς οἱ πρόγονοι κατέδειξαν, ἡγοῦ δὲ θῦμα τοῦτο κάλλιστον εἶναι καὶ θεραπείαν μεγίστην, ἂν ὡς βέλτιστον καὶ δικαιότατον σαυτὸν παρέχῃς· μᾶλλον γὰρ ἐλπὶς τοὺς τοιοῦτους ἢ τοὺς λερεῖα πολλὰ καταβάλλοντας πράξειν τι παρα τῶν 19 θεῶν ἀγαθόν. (ζ.) [Τίμα ταῖς μὲν ἀρχαῖς τῶν φίλων τοὺς οἰκειοτάτους, ταῖς δὲ ἀληθείαις αὐταῖς τοὺς εὐ-
21 νουστάτους. φυλακὴν ἀσφαλεστάτην ἡγοῦ τοῦ σώματος εἶναι τὴν τε τῶν φίλων ἀρετὴν καὶ τὴν τῶν πολιτῶν εὐνοίαν καὶ τὴν σαυτοῦ φρόνησιν· διὰ γὰρ τούτων καὶ κτᾶσθαι καὶ σώζειν τὰς τυραννίδας μάλιστα ἂν τις δύναιτο. κήδον τῶν οἰκων τῶν πολιτικῶν, καὶ νόμιζε καὶ τοὺς δαπανῶντας ἀπὸ τῶν σῶν ἀναλίσκειν b καὶ τοὺς ἐργαζομένους τὰ σὰ πλείω ποιεῖν· ἅπαντα γὰρ τὰ τῶν οἰκούντων τὴν πόλιν οἰκεῖα τῶν καλῶς
22 βασιλευόντων ἐστί.] διὰ παντὸς τοῦ χρόνου τὴν ἀλήθειαν οὕτω φαίνου προτιμῶν ὥστε πιστοτέρους εἶναι τοὺς σοὺς λόγους μᾶλλον ἢ τοὺς τῶν ἄλλων ὄρκους. [ἅπασιν μὲν τοῖς ξένοις ἀσφαλῆ τὴν πόλιν παρέχε καὶ πρὸς τὰ συμβόλαια νόμιμον, περὶ πλείστον δὲ ποιοῦ τῶν ἀφικνουμένων μὴ τοὺς σοὶ δωρεὰς ἄγοντας ἀλλὰ c τοὺς παρὰ σοῦ λαμβάνειν ἀξιοῦντας· τιμῶν γὰρ τοὺς τοιοῦτους μᾶλλον παρὰ τοῖς ἄλλοις εὐδοκιμήσεις. τοὺς πολλοὺς φόβους ἐξαίρει τῶν πολιτῶν, καὶ μὴ βούλου περιδεῖς εἶναι τοὺς μηδὲν ἀδικοῦντας· ὅπως γὰρ ἂν τοὺς ἄλλους πρὸς σαυτὸν διαθῆς, οὕτω καὶ σὺ πρὸς ἐκείνους ἔξεις. πολεῖ μὲν μηδὲν μετ' ὀργῆς, δόκει δὲ τοῖς

ἄλλοις, ὅταν σοι καιρὸς ᾗ. δεινὸς μὲν φαίνου τῷ μηδὲν σε λανθάνειν τῶν γιννομένων, πρᾶος δὲ τῷ τὰς τιμω- d ρίας ἐλάττους ποιεῖσθαι τῶν ἀμαρτανομένων.]

- 24 Ἀρχικὸς εἶναι βούλου μὴ χαλεπότητι μηδὲ τῷ σφόδρα κολάζειν ἀλλὰ τῷ πάντας ἠτιᾶσθαι τῆς σῆς διανοίας καὶ νομίζειν ὑπὲρ τῆς αὐτῶν σωτηρίας ἀμεινον αὐτῶν σὲ βουλευέσθαι. πολεμικὸς μὲν ἴσθι ταῖς ἐπιστήμαις καὶ ταῖς παρασκευαῖς, εἰρημικὸς δὲ τῷ μηδὲν παρὰ τὸ δίκαιον πλεονεκτεῖν. [οὕτως ὁμίλει τῶν πόλεων πρὸς τὰς ἡττους ὥσπερ ἂν τὰς κρείττους πρὸς e
25 ἑαυτὸν ἀξιώσειας. φιλονεῖκε μὴ περὶ πάντων, ἀλλὰ περὶ ὧν κρατήσαντί σοι μέλλοι συνοίσειν. φαύλους ἡγοῦ μὴ τοὺς συμπερόντως ἠττωμένους ἀλλὰ τοὺς μετὰ βλάβης περιγιννομένους. μεγαλόφρονας νόμιζε 20 μὴ τοὺς μεῖζω περιβαλλομένους ὧν οἰοί τ' εἶσι κατασχεῖν, ἀλλὰ τοὺς καλῶν μὲν ἐφιεμένους, ἐξεργάζεσθαι
26 δὲ δυναμένους οἷς ἂν ἐπιχειρῶσιν.] ζήλου μὴ τοὺς μεγίστην ἀρχὴν κτησαμένους ἀλλὰ τοὺς ἄριστα τῇ παρ- ούσῃ χρησαμένους [καὶ νόμιζε τελέως εὐδαιμονήσειν, οὐκ ἔαν πάντων ἀνθρώπων μετὰ φόβων καὶ κινδύνων καὶ κακίας ἄρξης, ἀλλ' ἂν τοιοῦτος ὧν οἶον χρη καὶ πράττων ὥσπερ ἐν τῷ παρόντι μετρίων ἐπιθυμῆς καὶ b μηδεὶνος τούτων ἀτυχῆς].
27 (η.) Φίλους κτῶ μὴ πάντας τοὺς βουλομένους ἀλλὰ τοὺς τῆς σῆς φύσεως ἀξιίους ὄντας, μηδὲ μεθ' ὧν ἤδιστα συνδιατρέψεις, ἀλλὰ μεθ' ὧν ἄριστα τὴν πόλιν διοικήσεις. [ἀκριβεῖς ποιοῦ τὰς δοκιμασίας τῶν σύν- ὄντων, εἰδὼς, ὅτι πάντες οἱ μὴ σοι πλησιάσαντες ὁμοίον σε τοῖς χρωμένοις εἶναι νομιοῦσιν. τοιοῦτους ἐπίστη τοῖς πράγμασι τοῖς μὴ διὰ σοῦ γιννομένοις, c ὡς αὐτὸς τὰς αἰτίας ἔξων ὧν ἂν ἐκείνοι πράξωσιν.]
28 πιστοὺς ἡγοῦ μὴ τοὺς ἅπαν ὅ τι ἂν λέγῃς ἢ ποιῆς
2*

ἐπαινοῦντας ἀλλὰ τοὺς τοῖς ἀμαρτανομένοις ἐπιτι-
μῶντας. δίδου παρορησίαν τοῖς εὐφρονοῦσιν, ἵνα περὶ
ᾧν ἂν ἀμφιγνοῆς ἔχῃς τοὺς συνδοκιμάσοντας. διόρα
καὶ τοὺς τέχνη κολακεύοντας καὶ τοὺς μετ' εὐνοίας
θεραπεύοντας, ἵνα μὴ πλέον οἱ πονηροὶ τῶν χρηστῶν
ἔχωσιν. [ἄκουε τοὺς λόγους τοὺς περὶ ἀλλήλων, καὶ
πειρῶ γνωρίζειν ἅμα τοὺς τε λέγοντας, ὅποιοι τινές
29 εἴσι, καὶ περὶ ᾧν ἂν λέγῳσιν.] ταῖς αὐταῖς κόλαξε ξη-
μίαις τοὺς ψευδῶς διαβάλλοντας αἴσπερ τοὺς ἐξαμαρ-
τάνοντας.

Ἄρχε σαυτοῦ μηδὲν ἤττον ἢ τῶν ἄλλων, καὶ τοῦθ'
ἡγοῦ βασιλικώτατον, ἂν μηδεμιᾷ δουλεύῃς τῶν ἡδο-
νῶν, ἀλλὰ κρατῆς τῶν ἐπιθυμιῶν μᾶλλον ἢ τῶν πολι-
τῶν. μηδεμίαν συνουσίαν εἰκῆ προσδέχου μηδ' ἀλογί-
στως, ἀλλ' ἐπ' ἐκείναις ταῖς διατριβαῖς ἔθιξε σαυτὸν
χαίρειν, ἐξ ᾧν αὐτός τ' ἐπιδόσεις καὶ τοῖς ἄλλοις βελ-
30 τίων εἶναι δόξεις. (θ'.) Μὴ φαίνου φιλοτιμούμενος
ἐπὶ τοῖς τοιούτοις, ἃ καὶ τοῖς κακοῖς διαπράσσεται
δυνατόν ἐστιν, ἀλλ' ἐπ' ἀρετῇ μέγα φρονῶν, ἧς οὐδὲν
μέρος τοῖς πονηροῖς μέτεστιν. [νόμιζε τῶν τιμῶν ἀλη-
θεστάτας εἶναι μὴ τὰς ἐν τῷ φανερωῷ μετὰ δέους γι-
γνομένας, ἀλλ' ὅταν αὐτοὶ παρ' αὐτοῖς ὄντες μᾶλλον
21 σου τὴν γνώμην ἢ τὴν τύχην θαυμάζωσιν. λάνθανε
μὲν, ἢν ἐπὶ τῷ σοι συμβῆ τῶν φάτων χαίρειν, ἐνδεί-
31 κνυσο δὲ περὶ τὰ μέγιστα σπουδάζων.] μὴ τοὺς μὲν
ἄλλους ἀξίου κοσμίως ξῆν, τοὺς δὲ βασιλέας ἀτάκτως,
ἀλλὰ τὴν σαυτοῦ σωφροσύνην παράδειγμα τοῖς ἄλλοις
καθίστη, γιγνώσκων, ὅτι τὸ τῆς πόλεως ὅλης ἡθος
ὁμοιοῦται τοῖς ἀρχουσιν. σημεῖον ἔστω σοι τοῦ καλῶς
βασιλεύειν, ἂν τοὺς ἀρχομένους ὀργῆς εὐπορωτέρους b
καὶ σωφρονεστέρους γιγνομένους διὰ τὴν σὴν ἐπιμέ-
32 λειαν. περὶ πλείονος ποιῶ δόξαν καλὴν ἢ πλοῦτον

μέγαν τοῖς παισὶ καταλιπεῖν· ὁ μὲν γὰρ θνητὸς, ἢ δ'
ἀθάνατος, καὶ δόξη μὲν χρήματα κτητὰ, δόξα δὲ χρη-
μάτων οὐκ ἀνητῆ, καὶ τὰ μὲν καὶ φάτοις παρα-
γίγνεται, τὴν δ' οὐχ οἶόν τ' ἀλλ' ἢ τοὺς διευεγκόντας
κτησασθαι. [τρύφα μὲν ἐν ταῖς ἐσθῆσι καὶ τοῖς περὶ
τὸ σῶμα κόσμοις, καρτέρει δ' ὡς χρὴ τοὺς βασιλεύον-
3 τας ἐν τοῖς ἄλλοις ἐπιτηδεύμασιν, ἵν' οἱ μὲν ὀργῶντες
διὰ τὴν ὄψιν ἀξίου σε τῆς ἀρχῆς εἶναι νομίζωσιν, οἱ
δὲ συνόντες διὰ τὴν τῆς ψυχῆς ἡώμην τὴν αὐτὴν ἐκεί-
33 νοις γνώμην ἔχωσιν. ἐπισκόπει τοὺς λόγους αἰεὶ τοὺς
σαυτοῦ καὶ τὰς πράξεις, ἵν' ὡς ἐλαχίστοις ἀμαρτήμασι
περιπίπτῃς. κράτιστον μὲν γὰρ τῆς ἀκμῆς τῶν καιρῶν
τυγχάνειν, ἐπειδὴ δὲ δυσκαταμαθήτως ἔχουσιν, ἐλλεί-
πειν αἰροῦ καὶ μὴ πλεονάζειν· αἱ γὰρ μετριότητες d
μᾶλλον ἐν ταῖς ἐνδείαις ἢ ταῖς ὑπερβολαῖς ἐνεῖσιν.
34 (ι'.) Ἄστειος εἶναι πειρῶ καὶ σεμνός· τὸ μὲν γὰρ τῇ
τυραννίδι πρέπει, τὸ δὲ πρὸς τὰς συνουσίας ἀρμόττει.
χαλεπώτατον δὲ τοῦτο πάντων ἐστὶ τῶν προσταγμάτων·
εὐρήσεις γὰρ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τοὺς μὲν σεμννομένους
ψυχροὺς ὄντας, τοὺς δὲ βουλομένους ἀστειοὺς εἶναι
ταπεινοὺς φαινομένους. δεῖ δὲ χρῆσθαι μὲν ἀμφοτέ-
35 ραις ταῖς ἰδέαις ταύταις, τὴν δὲ συμφορὰν τὴν ἐκατέρω e
προσοῦσαν διαφεύγειν. ὅ τι ἂν ἀκριβῶσαι βουλευθῆς
ᾧν ἐπίστασθαι προσήκει τοὺς βασιλεῖς, ἐμπειρία μέτ-
ιθι καὶ φιλοσοφία· τὸ μὲν γὰρ φιλοσοφεῖν τὰς ὁδοὺς
σοι δείξει, τὸ δ' ἐπ' αὐτῶν τῶν ἔργων γυμνάζεσθαι
δύνασθαι σε χρῆσθαι τοῖς πράγμασι ποιήσει.

Θεῶρει τὰ γιννόμενα καὶ τὰ συμπίπτουτα καὶ
τοῖς ἰδιώταις καὶ τοῖς τυράννοις ἀπ' αὐτῶν· ἂν γὰρ
τὰ παρεληλυθότα μνημονεύῃς, ἄμεινον περὶ τῶν μελ-
36 λόντων βουλευσῇ.] δεινὸν ἡγοῦ τῶν μὲν ἰδιωτῶν τι-
νὰς ἐθέλειν ἀποθνήσκειν, ἵνα τελευτήσαντες ἐπαινε-

θῶσι, τοὺς δὲ βασιλέας μὴ τολμᾶν χρῆσθαι τοῖς ἐπιτη-
 δεύμασι τούτοις, ἐξ ὧν ζῶντες εὐδοκίμησουσιν. βούλου
 τὰς εἰκόνας τῆς ἀρετῆς ὑπόμνημα μᾶλλον ἢ τοῦ σώμα- b
 τος καταλιπεῖν. μάλιστα μὲν πειρωθῆναι τὴν ἀσφάλειαν καὶ
 σαυτῶ καὶ τῇ πόλει διαφυλάττειν· ἢ δ' ἀναγκασθῆς
 κινδυνεύειν, αἰροῦ τεθνάναι καλῶς μᾶλλον ἢ ζῆν αἰ-
 37 σχρῶς. ἐν πᾶσι τοῖς ἔργοις μέμνησο τῆς βασιλείας,
 καὶ φρόντις ὅπως μὴδὲν ἀνάξιον τῆς τιμῆς ταύτης
 πράξεις. (ια'.) Μὴ περιύδῃς τὴν σαυτοῦ φύσιν ἅπασαν
 ἅμα διαλυθεῖσαν· ἀλλ' ἐπειδὴ θνητοῦ σώματος ἔτυχες,
 38 πειρωθῆς ψυχῆς ἀθάνατου μνήμην καταλιπεῖν. με- c
 λέτα περὶ καλῶν ἐπιτηδευμάτων λέγειν, ἵνα συνεθι-
 σθῆς ὅμοια τοῖς εἰρημένοις φρονεῖν. ἅτι ἂν σοι λογι-
 ζομένη φαίνεται βέλτιστα, ταῦτα τοῖς ἔργοις ἐπιτέλει.
 ὧν τὰς δόξας ζηλοῖς, μιμοῦ τὰς πράξεις. ἂ τοῖς αὐτοῦ
 παισὶν ἂν συμβουλευσείας, τούτοις αὐτοὺς ἐμμένειν
 39 ἀξίου. σοφοὺς νόμιζε μὴ τοὺς ἀκριβῶς περὶ μικρῶν d
 ἐρίζοντας ἀλλὰ τοὺς εὐ περὶ τῶν μεγάλων λέγοντας·
 [μὴδὲ τοὺς τοῖς μὲν ἄλλοις εὐδαιμονίαν ὑπισχνουμέ-
 νους, αὐτοὺς δ' ἐν πολλαῖς ἀπορίαις ὄντας, ἀλλὰ τοὺς
 μέτρια μὲν περὶ αὐτῶν λέγοντας, ὁμιλεῖν δὲ καὶ τοῖς
 πράγμασι καὶ τοῖς ἀνθρώποις δυναμένους, καὶ μὴ δια-
 ταραττομένους ἐν ταῖς τοῦ βίου μεταβολαῖς, ἀλλὰ κα-
 λῶς καὶ μετριῶς καὶ τὰς συμφορὰς καὶ τὰς εὐτυχίας
 φέρειν ἐπισταμένους.] χρῶ τοῖς εἰρημένοις ἢ ζῆτει
 βελτίω τούτων.
 40 (ιβ'.) Καὶ μὴ θαυμάσης, εἰ πολλὰ τῶν λεγομένων e
 ἔστιν, ἃ καὶ σὺ γινώσκεις· οὐδὲ γὰρ ἐμὲ τοῦτο παρέ-
 λαθεν, ἀλλ' ἠπιστάμην, ὅτι τοσοῦτων ὄντων τὸ πλη-
 θος καὶ τῶν ἄλλων καὶ τῶν ἀρχόντων οἱ μὲν τι τού-
 των εἰρήκασιν, οἱ δ' ἀκηκόασιν, οἱ δ' ἑτέρους ποιοῦν- 23
 τας ἐωράκασιν, οἱ δ' αὐτοὶ τυγχάνουσιν ἐπιτηδεύοντες.

41 ἀλλὰ γὰρ οὐκ ἐν τοῖς λόγοις χρῆ τούτοις τῶν ἐπιτηδευ-
 μάτων ζητεῖν τὰς καινότητας, ἐν οἷς οὔτε παράδοξον
 οὔτ' ἄπιστον οὔτ' ἕξω τῶν νομιζομένων οὐδὲν ἔξεστιν
 εἰπεῖν, ἀλλ' ἠγεῖσθαι τοῦτον χαριέστατον, ὅς ἂν τῶν
 διεσπαρμένων ἐν ταῖς τῶν ἄλλων διανοαῖς ἀθροῖσαι
 τὰ πλεῖστα δυνηθῆ καὶ φράσαι κάλλιστα περὶ αὐτῶν. b
 42 ἐπεὶ κάκεινό μοι πρόδηλον ἦν, ὅτι τὰ συμβουλευόντα
 καὶ τῶν ποιημάτων καὶ τῶν συγγραμμάτων χρησιμώ-
 τατα μὲν ἅπαντες νομίζουσιν, οὐ μὴν ἠδιστά γ' αὐτῶν
 ἀκούουσιν, ἀλλὰ πεπόνθασιν ὅπερ πρὸς τοὺς νουθε-
 τοῦντας· καὶ γὰρ ἐκείνους ἐπαινοῦσι μὲν, πλησιάζειν
 δὲ βούλονται τοῖς συνεξαμαρτάνουσιν ἀλλ' οὐ τοῖς
 43 ἀποτρέπουσιν. σημειον δ' ἂν τις ποιήσαιτο τὴν Ἡσιό- c
 δου καὶ Θεόγνιδος καὶ Φωκυλίδου ποιήσιν· καὶ γὰρ
 τούτους φασὶ μὲν ἀρίστους γεγενῆσθαι συμβούλους
 τῶ βίῳ τῶ τῶν ἀνθρώπων, ταῦτα δὲ λέγοντες αἰροῦν-
 ται συνδιατρίβειν ταῖς ἀλλήλων ἀνοαῖς μᾶλλον ἢ ταῖς
 44 ἐκείνων ὑποθήκαις. ἔτι δ' εἰ τις ἐκλέξειε τῶν προε-
 χόντων ποιητῶν τὰς καλουμένας γνώμας, ἐφ' αἷς ἐκεῖ-
 νοι μάλιστ' ἔσπούδασαν, ὁμοίως ἂν καὶ πρὸς ταύτας
 διατεθεῖεν· ἠδίων γὰρ ἂν κομφοδίας τῆς φανλοτά- d
 τῆς ἢ τῶν οὕτω τεχνικῶς πεποιημένων ἀκούσειαν.
 45 (ιγ'.) Καὶ τί δεῖ καθ' ἑκάστον λέγοντα διατρίβειν;
 ὅλως γὰρ εἰ θέλοιμεν σκοπεῖν τὰς φύσεις τὰς τῶν ἀν-
 θρώπων, εὐρήσομεν τοὺς πολλοὺς αὐτῶν οὔτε τῶν σι-
 τίων χαίροντας τοῖς ὑγιεινοτάτοις οὔτε τῶν ἐπιτηδευ-
 μάτων τοῖς καλλίστοις οὔτε τῶν πραγμάτων τοῖς βελ-
 τίστοις οὔτε τῶν μαθημάτων τοῖς ἀφελιμωτάτοις, ἀλλὰ
 παντάπασιν ἐναντίας τῶ συμφέροντι τὰς ἡδονὰς ἔχον- e
 τας, καὶ δοκοῦντας καρτερικοὺς καὶ φιλοπόνους εἶναι
 46 τοὺς τῶν δεόντων τι ποιοῦντας· ὥστε πῶς ἂν τις τοῖς
 τοιούτοις ἢ παραινῶν ἢ διδάσκων ἢ χρησιμῶν τι λέ-

γων ἀρέσειεν; οἱ πρὸς τοῖς εἰρημένοις φθονοῦσι μὲν τοῖς εὖ φρονοῦσιν, ἀπλοῦς δ' ἠγοῦνται τοὺς νοῦν οὐκ ἔχοντας, οὕτω δὲ τὰς ἀληθείας τῶν πραγμάτων φεύγουσιν, ὥστ' οὐδὲ τὰ σφέτερόν αὐτῶν ἴσασιν, ἀλλὰ λυποῦνται μὲν περὶ τῶν ἰδίων λογιζόμενοι, χαίρουσι δὲ περὶ τῶν ἀλλοτρίων διαλεγόμενοι, βούλονται δ' ἂν τῷ σώματι κακοπαθῆσαι μᾶλλον ἢ τῇ ψυχῇ πονῆσαι καὶ σκέψασθαι περὶ τινος τῶν ἀναγκαίων. εὐροὶ δ' ἂν τις αὐτοὺς ἐν μὲν ταῖς πρὸς ἀλλήλους συνουσίαις ἢ λαιδοροῦντας ἢ λαιδορομένους, ἐν δὲ ταῖς ἐρημίαις οὐ βουλευομένους ἀλλ' εὐχομένους. λέγω δ' οὐ καθ' ἀπάντων ἀλλὰ κατὰ τῶν ἐνόχων τοῖς εἰρημένοις ὄντων. ἐκεῖνο δ' οὖν φανερόν, ὅτι δεῖ τοὺς βουλομένους ἢ ποιεῖν ἢ γράφειν τι κειχαρισμένον τοῖς πολλοῖς μὴ τοὺς ὠφελιμωτάτους τῶν λόγων ζητεῖν ἀλλὰ τοὺς μωθωδεστάτους· ἀκούοντες μὲν γὰρ τῶν τοιούτων χαίρουσι, θεωροῦντες δὲ τοὺς ἀγῶνας καὶ τὰς ἀμίλλας ψυχαγωγοῦνται. διὸ καὶ τὴν Ὀμήρου ποιῆσιν καὶ τοὺς πρώτους εὐρόντας τραγωδίαν ἄξιον θαυμάζειν, ὅτι κατιδόντες τὴν φύσιν τῶν ἀνθρώπων ἀμφοτέρας ταῖς ἰδέαις κατεχρήσαντο πρὸς τὴν ποιῆσιν. ὁ μὲν γὰρ τοὺς ἀγῶνας καὶ τοὺς πολέμους τοὺς τῶν ἡμιθέων ἐμυθολόγησεν, οἱ δὲ τοὺς μύθους εἰς ἀγῶνας καὶ πράξεις κατέστησαν, ὥστε μὴ μόνον ἀκουστούς ἦμιν ἀλλὰ καὶ θεατούς γενέσθαι. τοιούτων οὖν παραδειγμάτων ὑπαρχόντων δέδεικται τοῖς ἐπιθυμοῦσι τοὺς ἀκρωμένους ψυχαγωγεῖν, ὅτι τοῦ μὲν νοθετεῖν καὶ συμβουλεύειν ἀφεκτέον, τὰ δὲ τοιαῦτα λεκτέον, οἷς ὀρώσει τοὺς ὄχλους μάλιστα χαίροντας.

(ιδ'.) Ταῦτα δὲ διήλθον ἠγούμενος σὲ δεῖν, τὸν οὐχ ἕνα τῶν πολλῶν ἀλλὰ πολλῶν ὄντα τύραννον, μὴ τὴν αὐτὴν γνώμην ἔχειν τοῖς ἄλλοις, μηδὲ τὰ

σπουδαῖα τῶν πραγμάτων μηδὲ τοὺς εὖ φρονοῦντας τῶν ἀνθρώπων ταῖς ἡδοναῖς κρίνειν, ἀλλ' ἐπὶ τῶν ἐπιχρησίμων αὐτοὺς δοκιμάζειν, ἄλλως τ' ἐπειδὴ περὶ μὲν τῶν γυμνασίων τῶν τῆς ψυχῆς ἀμφισβητοῦσιν οἱ περὶ τὴν φιλοσοφίαν ὄντες, καὶ φασιν οἱ μὲν διὰ τῶν ἐριστικῶν λόγων, οἱ δὲ διὰ τῶν πολιτικῶν, οἱ δὲ δι' ἄλλων τινῶν φρονηματέρους ἔσεσθαι τοὺς αὐτοῖς πλησιάζοντας, ἐκεῖνο δὲ πάντες ὁμολογοῦσιν, ὅτι δεῖ τὸν καλῶς πεπαιδευμένον ἐξ ἐκάστου τούτων φαίνεσθαι βουλευέσθαι δυνάμενον. χρὴ τοίνυν ἀφέμενον τῶν ἀμφισβητουμένων ἐπὶ τοῦ συνομολογουμένου λαμβάνειν αὐτῶν τὸν ἔλεγχον, καὶ μάλιστα μὲν ἐπὶ τῶν καιρῶν θεωρεῖν συμβουλεύοντας, εἰ δὲ μὴ, καὶ καθ' ὅλων τῶν πραγμάτων λέγοντας. καὶ τοὺς μὲν μηδὲν ὄλων γινώσκοντας τῶν δεόντων ἀποδοκίμαζε· δῆλον γὰρ ὡς ὁ μηδὲν ὦν αὐτὸς χρήσιμος οὐδ' ἂν ἄλλον φρονίμον ποιήσειε· τοὺς δὲ νοῦν ἔχοντας καὶ δυναμένους ὄραν πλέον τι τῶν ἄλλων περὶ πολλοῦ ποιοῦ καὶ θεράπευε, γινώσκων, ὅτι σύμβουλος ἀγαθὸς χρησιμώτατον καὶ τυραννικώτατον ἀπάντων τῶν κτημάτων ἐστίν. ἠγοῦ δὲ τούτους μεγίστην σοὶ ποιεῖν τὴν βασιλείαν, οἵτινες ἂν τὴν διάνοιαν τὴν σὴν πλείστ' ὠφελῆσαι δυναθῶσιν.

(ιε'.) Ἐγὼ μὲν οὖν ἄτε γινώσκω παρήνεκα καὶ τιμῶ σε τούτοις οἷς τυγχάνω δυνάμενος· βούλον δὲ καὶ τοὺς ἄλλους, ὅπερ εἶπον ἀρχόμενος, μὴ τὰς εἰθιμένας ἄγειν σοὶ δωρεάς, ἃς ὑμεῖς πολὺ πλείονος ἀγοράζετε παρὰ τῶν διδόντων ἢ παρὰ τῶν πωλούντων, ἀλλὰ τοιαύτας, αἷς κἂν σφόδρα χρῆ καὶ μηδεμίαν ἡμέραν διαλείπης οὐ κατατρίψεις, ἀλλὰ καὶ πλείονος ἀξίας ποιήσεις.

3.

ΝΙΚΟΚΛΗΣ Η ΚΥΠΡΙΟΙ.

(α.) Εἰσὶ τινες, οἳ δυσκόλως ἔχουσι πρὸς τοὺς 26
 λόγους καὶ διαμέφονται τοὺς φιλοσοφούντας καὶ
 φασιν αὐτοὺς οὐκ ἀρετῆς ἀλλὰ πλεονεξίας ἕνεκα ποι-
 εῖσθαι τὰς τοιαύτας διατριβάς. ἠδέως ἂν οὖν πυθοί-
 μην τῶν οὕτω διακειμένων, διὰ τί τοὺς μὲν εὖ λέγειν
 ἐπιθυμοῦντας ψέγουσι, τοὺς δ' ὀρθῶς πράττειν βου-
 λομένους ἐπαινοῦσιν· εἰ γὰρ αἱ πλεονεξίαί λυποῦσιν ^b
 αὐτοὺς, πλείους καὶ μεζίους ἐκ τῶν ἔργων ἢ τῶν λό-
 2 γων εὐφρόσομεν γιγνομένας. ἔπειτα κἀκεῖν' ἄτοπον,
 εἰ λέληθεν αὐτοὺς, ὅτι τὰ περὶ τοὺς θεοὺς εὐσεβοῦ-
 μεν καὶ τὴν δικαιοσύνην ἀσκοῦμεν καὶ τὰς ἄλλας ἀρε- 27
 τὰς ἐπιτηδεύομεν, οὐχ ἵνα τῶν ἄλλων ἕλαττον ἔχω-
 μεν, ἀλλ' ὅπως ἂν ὡς μετὰ πλείστων ἀγαθῶν τὸν βίον
 διάγωμεν. ὥστ' οὐ κατηγορητέον τῶν πραγμάτων τού-
 των ἔστιν, μεθ' ὧν ἂν τις μετ' ἀρετῆς πλεονεκτήσειεν,
 ἀλλὰ τῶν ἀνθρώπων τῶν περὶ τὰς πράξεις ἐξαμαρτα-
 νόντων ἢ τοῖς λόγοις ἐξαπατάντων καὶ μὴ δικαίως
 3 χρωμένων αὐτοῖς. (β.) Θαυμάζω δὲ τῶν ταύτην τὴν ^b
 γνώμην ἔχόντων, ὅπως οὐ καὶ τὸν πλοῦτον καὶ τὴν
 φάμην καὶ τὴν ἀνδρίαν κακῶς λέγουσιν. εἴπερ γὰρ διὰ
 τοὺς ἐξαμαρτάνοντας καὶ τοὺς ψευδομένους πρὸς τοὺς
 λόγους χαλεπῶς ἔχουσι, προσήκει καὶ τοῖς ἄλλοις ἀγα-
 4 θοῖς αὐτοὺς ἐπιτιμᾶν· φανήσονται γὰρ τινες καὶ τῶν
 ταῦτα κεκτημένων ἐξαμαρτάνοντες καὶ πολλοὺς διὰ
 4 τούτων κακῶς ποιοῦντες. ἀλλὰ γὰρ οὐ δίκαιον, οὐτ'
 εἴ τινες τοὺς ἀπαντῶντας τύπτουσι, τῆς φάμης κατη- ^c
 γορεῖν, οὔτε διὰ τοὺς ἀποκτείνοντας οὐδ' οὐ δεῖ τὴν
 ἀνδρίαν λοιδορεῖν, οὔθ' ὅλως τὴν τῶν ἀνθρώπων

πονηρίαν ἐπὶ τὰ πράγματα μεταφέρειν, ἀλλ' αὐτοὺς
 ἐκείνους ψέγειν, ὅσοι τοῖς ἀγαθοῖς κακῶς χρωῖνται καὶ
 τοῖς ὠφελεῖν δυναμένοις τούτοις βλάπτειν τοὺς συμ-
 5 πολιτευομένους ἐπιχειροῦσιν. νῦν δ' ἀμελήσαντες
 τοῦτον τὸν τρόπον περὶ ἐκάστου διορίζεσθαι πρὸς
 ἅπαντας τοὺς λόγους δυσκόλως διάκεινται, καὶ το-
 σοῦτον διημαρτήμασιν, ὥστ' οὐκ αἰσθάνονται τοιοῦτον
 πράγματι δυσμενῶς ἔχοντες, ὃ πάντων τῶν ἐνότων ^d
 ἐν τῇ τῶν ἀνθρώπων φύσει πλείστων ἀγαθῶν αἰτιόν
 ἔστιν. (γ.) Τοῖς μὲν γὰρ ἄλλοις οἷς ἔχομεν οὐδὲν
 τῶν ζώων διαφέρομεν, ἀλλὰ πολλῶν καὶ τῷ τάχει
 καὶ τῇ φάμῃ καὶ ταῖς ἄλλαις εὐπορίαις καταδεέστεροι
 6 τυγχάνομεν ὄντες· ἐγγενομένου δ' ἡμῖν τοῦ πείθειν
 ἀλλήλους καὶ δηλοῦν πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς, περὶ ὧν ἂν
 βουλευθῶμεν, οὐ μόνον τοῦ θηριωδῶς ζῆν ἀπηλλά-
 γημεν ἀλλὰ καὶ συνελθόντες πόλεις φάσισαμεν καὶ νό- ^e
 μους ἐθέμεθα καὶ τέχνας εὔρομεν, καὶ σχεδὸν ἅπαντα
 τὰ δι' ἡμῶν μεμηχανημένα λόγος ἡμῖν ἔστιν ὃ συγκα-
 7 τασκευάσας. οὗτος γὰρ περὶ τῶν δικαίων καὶ τῶν ἀδί-
 κων καὶ τῶν αἰσχυρῶν καὶ τῶν καλῶν ἐνομοθέτησεν·
 ὧν μὴ διαταχθέντων οὐκ ἂν οἶοί τ' ἡμεῖν οἰκεῖν μετ' ²⁸
 ἀλλήλων. τούτῳ καὶ τοὺς κακοὺς ἐξελέγχομεν καὶ τοὺς
 ἀγαθοὺς ἐγκωμιάζομεν. διὰ τούτου τοὺς τ' ἀνοήτους
 παιδεύομεν καὶ τοὺς φρονίμους δοκιμάζομεν· τὸ γὰρ
 λέγειν ὡς δεῖ τοῦ φρονεῖν εὖ μέγιστον σημεῖον ποι-
 οῦμεθα, καὶ λόγος ἀληθῆς καὶ νόμιμος καὶ δίκαιος
 8 ψυχῆς ἀγαθῆς καὶ πιστῆς εἰδωλόν ἔστιν. μετὰ τούτου
 καὶ περὶ τῶν ἀμφισβητησίμων ἀγωνιζόμεθα καὶ περὶ
 τῶν ἀγνοουμένων σκοπούμεθα· ταῖς γὰρ πίστεσιν, ^b
 αἷς τοὺς ἄλλους λέγοντες πείθομεν, ταῖς αὐταῖς ταύ-
 ταις βουλευόμενοι χρωόμεθα, καὶ ῥητορικοὺς μὲν κα-
 λούμεν τοὺς ἐν τῷ πλήθει λέγειν δυναμένους, εὐβού-

λους δὲ νομίζομεν, οἵτινες ἂν αὐτοὶ πρὸς αὐτοὺς ἄρι-
9 στα περὶ τῶν πραγμάτων διαλεχθῶσιν. εἰ δὲ δεῖ συλ-
λήβδην περὶ τῆς δυνάμεως ταύτης εἰπεῖν, οὐδὲν τῶν
φρονίμως πραττομένων εὐρήσομεν ἀλόγως γιγνόμε-
νον, ἀλλὰ καὶ τῶν ἔργων καὶ τῶν διανοημάτων ἀπάν-
των ἡγεμόνα λόγον ὄντα, καὶ μάλιστα χρωμένους αὐ-
τῷ τοὺς πλείστον νοῦν ἔχοντας· ὥστε τοὺς τολμῶντας
βλασφημεῖν περὶ τῶν παιδευόντων καὶ φιλοσοφούν-
των ὁμοίως ἄξιον μισεῖν ὥσπερ τοὺς εἰς τὰ τῶν θεῶν
ἔξαμαρτάνοντας.

- 10 Ἐγὼ δ' ἀποδέχομαι μὲν ἅπαντας τοὺς λόγους τοὺς
καὶ κατὰ μικρὸν ἡμᾶς ὠφελεῖν δυναμένους, οὐ μὴν δ
ἀλλὰ καλλίστους ἡγοῦμαι καὶ βασιλικωτάτους καὶ μά-
λιστα πρέποντας ἐμοὶ τοὺς περὶ τῶν ἐπιτηδευμάτων
καὶ τῶν πολιτειῶν παραινοῦντας, καὶ τούτων αὐτῶν
ὅσοι διδάσκουσι τοὺς τε δυναστεύοντας, ὡς δεῖ τῷ
πλήθει χρῆσθαι, καὶ τοὺς ἰδιώτας, ὡς χρὴ πρὸς τοὺς
ἄρχοντας διακείσθαι· διὰ γὰρ τούτων ὄρω τὰς πόλεις
11 εὐδαιμονεστάτας καὶ μεγίστας γιγνόμενας. (δ'.) Τὸν
μὲν οὖν ἕτερον, ὡς χρὴ τυραννεῖν, Ἴσοκράτους ἠκού-
σατε, τὸν δ' ἐχόμενον, ἃ δεῖ ποιεῖν τοὺς ἀρχομένους, e
ἐγὼ πειράσομαι διελθεῖν, οὐχ ὡς ἐκείνον ὑπερβαλού-
μενος, ἀλλ' ὡς προσήκόν μοι περὶ τούτων μάλιστα
διαλεχθῆναι πρὸς ὑμᾶς. εἰ μὲν γὰρ ἐμοῦ μὴ δηλώσαν-
τος ἂ βούλομαι ποιεῖν ὑμᾶς διαμάροιτε τῆς ἐμῆς γνώ- 29
μης, οὐκ ἂν εἰκότως ὑμῖν ὀργιζοίμην· εἰ δὲ προει-
πόντος ἐμοῦ μηδὲν γίγνοιτο τούτων, δικαίως ἂν ἦδη
12 τοῖς μὴ πειθομένοις μεμφοίμην. ἡγοῦμαι δ' οὕτως ἂν
μάλιστα παρακαλέσαι καὶ προτρέψαι πρὸς τὸ μνημο-
νεύειν ὑμᾶς τὰ φηθέντα καὶ πειθαρχεῖν αὐτοῖς, οὐκ
εἰ περὶ τὸ συμβουλεύειν μόνον γενοίμην καὶ ταῦτ'
ἀπαριθμήσας ἀπαλλαγείην, ἀλλ' εἰ προεπιδείξαιμι

πρῶτον μὲν τὴν πολιτείαν τὴν παροῦσαν ὡς ἄξιόν b
ἔστιν ἀγαπᾶν οὐ μόνον διὰ τὴν ἀνάγκην, οὐδ' ὅτι
πάντα τὸν χρόνον μετὰ ταύτης οἰκοῦμεν, ἀλλ' ὅτι βελ-
13 τίστη τῶν πολιτειῶν ἔστιν, ἔπειθ' ὡς ἐγὼ ταύτην ἔχω
τὴν ἀρχὴν οὐ παρανόμως οὐδ' ἀλλοτριᾶν ἀλλ' ὁσίως
καὶ δικαίως καὶ διὰ τοὺς ἐξ ἀρχῆς προγόνους καὶ διὰ
τὸν πατέρα καὶ δι' ἐμαυτόν. τούτων γὰρ προαποδει-
χθέντων τίς οὐκ αὐτὸς αὐτοῦ καταγνώσεται τὴν μεγί- c
στην ξημίαν, ἂν μὴ πειθαρχῇ τοῖς ὑπ' ἐμοῦ συμβου-
λευθείσι καὶ προσταχθείσιν;

- 14 (ε'.) Περὶ μὲν οὖν τῶν πολιτειῶν, ἐντεῦθεν γὰρ
ὑποτιθέμενος ἠρξάμην, οἶμαι πᾶσι δοκεῖν δεινότατον
μὲν εἶναι τὸ τῶν αὐτῶν ἀξιούσθαι τοὺς χρηστοὺς καὶ
τοὺς πονηροὺς, δικαιοτάτον δὲ τὸ διωρίσθαι περὶ
τούτων καὶ μὴ τοὺς ἀνομοίους τῶν ὁμοίων τυγχάνειν,
ἀλλὰ καὶ πράττειν καὶ τιμᾶσθαι κατὰ τὴν ἀξίαν ἐκά- d
15 στους. αἱ μὲν τοίνυν ὀλιγαρχίαι καὶ δημοκρατίαι τὰς
ἰσότητος τοῖς μετέχουσι τῶν πολιτειῶν ζητοῦσι, καὶ
τοῦτ' εὐδοκιμεῖ παρ' αὐταῖς, ἢν μηδὲν ἕτερος ἕτερου
δύνηται πλέον ἔχειν· ὁ τοῖς πονηροῖς συμφέρον ἔστιν·
αἱ δὲ μοναρχίαι πλείστον μὲν νέμουσι τῷ βελτίστῳ,
δευτέρῳ δὲ τὸ μετ' ἐκεῖνο, τρίτῳ δὲ καὶ τετάρτῳ καὶ
τοῖς ἄλλοις κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον. καὶ ταῦτ' εἰ μὴ
πανταχοῦ καθέστηκεν, ἀλλὰ τό γε βούλημα τῆς πολι- e
16 τείας τοιοῦτόν ἐστιν. καὶ μὲν δὴ διορᾶν καὶ τὰς φύσεις
τῶν ἀνθρώπων καὶ τὰς πράξεις ἅπαντες ἂν τὰς τυ-
ραννίδας μᾶλλον ὁμολογήσειαν. καίτοι τίς οὐκ ἂν δέ-
ξαιτο τῶν εὐ φρονούντων τοιαύτης πολιτείας μετ-
ἔχειν, ἐν ἧ μὴ διαλήσει χρηστὸς ὢν, μᾶλλον ἢ φέρε- 30
σθαι μετὰ τοῦ πλήθους μὴ γιγνωσκόμενος, ὁποῖός τις
ἔστιν; ἀλλὰ μὴν καὶ πραοτέραν τοσοῦτον δικαίως ἂν
αὐτὴν εἶναι κρίναιμεν, ὅσῳπερ ὁρῶν ἔστιν ἐνὸς ἀν-

δρός γνώμη προσέχειν τὸν νοῦν μᾶλλον ἢ πολλαῖς καὶ
 17 παντοδαπαῖς διανοαῖς ζητεῖν ἀρέσκειν. ὅτι μὲν οὖν
 ἡδίων ἐστὶ καὶ πραοτέρη καὶ δικαιοτέρα, διὰ πλείονων ^b
 μὲν ἂν τις ἀποδείξειεν, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ διὰ τούτων
 συνιδεῖν ἡϊδιόν ἐστι· περὶ δὲ τῶν λοιπῶν, ὅσον αἱ
 μοναρχίαι πρὸς τὸ βουλευέσθαι καὶ πράξαι τι τῶν
 δεόντων διαφέρουσιν, οὕτως ἂν κάλλιστα θεωρησάμε-
 νεν, εἰ τὰς μεγίστας τῶν πράξεων παρ' ἀλλήλας τι-
 θέντες ἐξετάξωμεν ἐπιχειρησάμενοι αὐτάς. οἱ μὲν τοίνυν
 κατ' ἐνιαυτὸν εἰς τὰς ἀρχὰς εἰσιόντες πρότερον ἰδιω-
 ται γίνονται, πρὶν αἰσθῆσθαι τι τῶν τῆς πόλεως καὶ ^c
 18 λαβεῖν ἐμπειρίαν αὐτῶν· οἱ δ' αἰεὶ τοῖς αὐτοῖς ἐπι-
 στατοῦντες, ἦν καὶ τὴν φύσιν καταδεστέραν ἔχουσιν,
 ἀλλ' οὖν ταῖς γ' ἐμπειρίαις πολὺ τῶν ἄλλων προέχου-
 σιν. ἐπειθ' οἱ μὲν πολλῶν καταμελοῦσιν εἰς ἀλλήλους
 ἀποβλέποντες, οἱ δ' οὐδενὸς ὀλιγοῦσιν, εἰδότες, ὅτι
 πάντα δεῖ δι' αὐτῶν γίνεσθαι. πρὸς δὲ τούτοις οἱ
 μὲν ἐν ταῖς ὀλιγαρχίαις καὶ ταῖς δημοκρατίαις διὰ τὰς
 πρὸς σφᾶς αὐτοῦς φιλοτιμίας λυμαίνονται τοῖς κοι-
 νοῖς· οἱ δ' ἐν ταῖς μοναρχίαις ὄντες, οὐκ ἔχοντες ὄψιν ^d
 φθονήσουσι, πάντων ὡς οἶόν τ' ἐστὶ τὰ βέλτιστα πράτ-
 19 τουσιν. ἐπειθ' οἱ μὲν ὑστερίζουσι τῶν πραγμάτων·
 τὸν μὲν γὰρ πλείστον χρόνον ἐπὶ τοῖς ἰδίοις διατρέ-
 βουσιν, ἐπειδὴν δ' εἰς τὰ συνέδρια συνέλθωσιν, πλεο-
 νάκεις ἂν τις αὐτοῦς εὔροι διαφερομένους ἢ κοινῇ βου-
 λευομένους· οἱ δ' οὔτε συνεδρίων οὔτε χρόνων αὐτοῖς
 ἀποδεδειγμένων ἀλλὰ καὶ τὰς ἡμέρας καὶ τὰς νύκτας
 ἐπὶ ταῖς πράξεσιν ὄντες οὐκ ἀπολείπονται τῶν και- ^e
 20 ρῶν, ἀλλ' ἕκαστον ἐν τῷ δέοντι πράττουσιν. ἔτι δ' οἱ
 μὲν δυσμενῶς ἔχουσι, καὶ βούλονται ἂν καὶ τοὺς πρὸ
 αὐτῶν ἄρχοντας καὶ τοὺς ἐφ' αὐτοῖς ὡς κάκιστα διοι-
 κῆσαι τὴν πόλιν, ἢν' ὡς μεγίστην δόξαν αὐτοὶ λάβω-

σιν· οἱ δὲ διὰ παντὸς τοῦ βίου κύριοι τῶν πραγμά- 31
 των ὄντες εἰς ἅπαντα τὸν χρόνον καὶ τὰς εὐνοίας
 21 ἔχουσιν. τὸ δὲ μέγιστον· τοῖς γὰρ κοινοῖς οἱ μὲν ὡς
 ἰδίοις, οἱ δ' ὡς ἄλλοις προσέχουσι τὸν νοῦν, καὶ
 συμβούλοις χρώνται περὶ αὐτῶν οἱ μὲν τῶν ἀστῶν
 τοῖς τολμηροτάτοις, οἱ δ' ἐξ ἁπάντων ἐκλεξάμενοι τοῖς
 φρονιμοτάτοις, καὶ τιμῶσιν οἱ μὲν τοὺς ἐν τοῖς ὄχλοις
 εἰπεῖν δυναμένους, οἱ δὲ τοὺς χρῆσθαι τοῖς πράγμα-
 22 σιν ἐπισταμένους. (ς.) Οὐ μόνον δ' ἐν τοῖς ἔγκυ- ^b
 κλίαις καὶ τοῖς κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκάστην γιγνομένοις
 αἱ μοναρχίαι διαφέρουσιν, ἀλλὰ καὶ τὰς ἐν τῷ πολέμῳ
 πλεονεξίας ἀπάσας περιειλήφασιν. καὶ γὰρ παρασκευ-
 ἀσασθαι δυνάμεις καὶ χρῆσασθαι ταύταις ὥστε καὶ
 λαθεῖν καὶ φθῆναι, καὶ τοὺς μὲν πείσαι, τοὺς δὲ βιά-
 σασθαι, παρὰ δὲ τῶν ἐκπρίασθαι, τοὺς δὲ ταῖς ἄλ-
 λαις θεραπείαις προσαγαγέσθαι μᾶλλον αἱ τυραννι-
 δες τῶν ἄλλων πολιτειῶν οἶαί τ' εἰσίν. καὶ ταῦτ' ἐκ ^c
 τῶν ἔργων ἂν τις οὐχ ἤττον ἢ τῶν λόγων πιστεύσειεν.
 23 τοῦτο μὲν γὰρ τὴν τῶν Περσῶν δύναμιν ἅπαντες
 ἴσμεν τηλικαύτην τὸ μέγεθος γεγενημένην οὐ διὰ τὴν
 τῶν ἀνδρῶν φρόνησιν, ἀλλ' ὅτι μᾶλλον τῶν ἄλλων
 τὴν βασιλείαν τιμῶσι· τοῦτο δὲ Διονύσιον τὸν τύραν-
 νον, ὅτι παραλαβὼν τὴν μὲν ἄλλην Σικελίαν ἀνάστα-
 τον γεγενημένην, τὴν δ' αὐτοῦ πατρίδα πολιορκουμέ-
 νην, οὐ μόνον αὐτὴν τῶν παρόντων κινδύνων ἀπήλ- ^d
 λαξεν, ἀλλὰ καὶ μεγίστην τῶν Ἑλληνίδων πόλεων
 24 ἐποίησεν· ἔτι δὲ Καρχηδονίους καὶ Λακεδαιμονίους,
 τοὺς ἄριστα τῶν ἄλλων πολιτευομένους, οἴκοι μὲν
 ὀλιγαρχομένους, παρὰ δὲ τὸν πόλεμον βασιλενομέ-
 νους. ἔχοι δ' ἂν τις ἐπιδείξει καὶ τὴν πόλιν τὴν μάλι-
 στα τὰς τυραννίδας μισοῦσαν, ὅταν μὲν πολλοὺς ἐκ-
 πέμφῃ στρατηγούς, ἀτυχοῦσαν, ὅταν δὲ δι' ἐνὸς ποιή-

- 25 σηται τούς κινδύνους, κατορθοῦσαν. καίτοι πῶς ἂν τις ε
σαφέστερον ἐπιδείξειεν ἢ διὰ τοιούτων παραδειγμα-
των πλείστου τὰς μοναρχίας ἀξίας οὔσας; φαίνονται
γὰρ οἱ τε διὰ τέλους τυραννεύομενοι μεγίστας δυνά-
μεις ἔχοντες, οἱ τε καλῶς ὀλιγαρχούμενοι, περὶ ἃ μάλιστα
26 σπουδάζουσιν, οἱ μὲν ἓνα μόνον στρατηγόν,
οἱ δὲ βασιλέα τῶν στρατοπέδων κύριον καθιστάντες,
οἱ τε μισοῦντες τὰς τυραννίδας, ὅποταν πολλοὺς ἄρ-
χοντας ἐκπέψωσιν, οὐδὲν τῶν θεόντων πράττοντες.
26 εἰ δὲ δεῖ τι καὶ τῶν ἀρχαίων εἰπεῖν, λέγεται καὶ τούς
θεοὺς ὑπὸ Διὸς βασιλευσθαι. περὶ ὧν εἰ μὲν ἀληθῆς
ὁ λόγος ἐστὶ, δῆλον ὅτι κἀκεῖνοι ταύτην τὴν κατάστα-
σιν προκρίνουσιν, εἰ δὲ τὸ μὲν σαφὲς μηδεὶς οἶδεν, β
αὐτοὶ δ' εἰκάζοντες οὕτω περὶ αὐτῶν ὑπειλήφαμεν,
σημεῖον ὅτι πάντες τὴν μοναρχίαν προτιμῶμεν· οὐ
γ' ἂν ποτ' αὐτῇ χρῆσθαι τούς θεοὺς ἔφαμεν, εἰ μὴ
πολὺ τῶν ἄλλων [αὐτῆν] προέχειν ἐνομιζόμεν.
- 27 Περὶ μὲν οὖν τῶν πολιτειῶν, ὅσον ἀλλήλων δια-
φέρουσιν, ἅπαντα μὲν οὐθ' εὔρειν οὐτ' εἰπεῖν δυνα-
τόν ἐστιν· οὐ μὴν ἀλλὰ πρὸς γε τὸ παρὸν ἀποχωρή-
τως καὶ νῦν εἴρηται περὶ αὐτῶν. (ζ'.) Ὡς δὲ προση- ε
κόντως τὴν ἀρχὴν ἡμεῖς ἔχομεν, πολὺ τούτου συντο-
28 μώτερος καὶ μᾶλλον ὁμολογούμενος ὁ λόγος ἐστίν. τίς
γὰρ οὐκ οἶδεν, ὅτι Τεῦκρος μὲν ὁ τοῦ γένους ἡμῶν
ἀρχηγὸς, παραλαβὼν τούς τῶν ἄλλων πολιτῶν προ-
γόνους, πλεύσας δεῦρο καὶ τὴν πόλιν αὐτοῖς ἐκτίσει
καὶ τὴν χώραν κατένειμεν, ὁ δὲ πατήρ Εὐαγόρας ἀπο-
λεσάντων ἐτέρων τὴν ἀρχὴν πάλιν ἀνέλαβεν, ὑποστὰς
τούς μεγίστους κινδύνους, καὶ τοσοῦτον μετέστησεν δ
ᾧστε μηκέτι Φοίνικας Σαλαμινίων τυραννεῖν, ἀλλ'
ᾧνπερ ἦν τὴν ἀρχὴν, τούτους καὶ νῦν ἔχειν τὴν βα-
σιλείαν;

- 29 (η'.) Λοιπὸν οὖν ἐστὶν ὧν προεθέμην περὶ ἑμαυ-
τοῦ διελθεῖν, ἵν' ἐπίστησθ' ὅτι τοιοῦτός ἐστιν ὑμῶν
ὁ βασιλεύων, ὃς οὐ μόνον διὰ τούς προγόνους ἀλλὰ
καὶ δι' ἑμαυτὸν δικαίως ἂν καὶ μείζονος τιμῆς ἢ τη-
λικαύτης ἡξιώθην. οἶμαι γὰρ ἐγὼ πάντας ἂν ὁμολο-
γῆσαι πλείστου τῶν ἀρετῶν ἀξίας εἶναι τὴν τε σωφρο-
30 σύνην καὶ τὴν δικαιοσύνην. οὐ γὰρ μόνον ἡμᾶς τὸ ε
καθ' αὐτὰς ὠφελούσιν, ἀλλ' εἰ' θέλοιμεν σκοπεῖν καὶ
τὰς φύσεις καὶ τὰς δυνάμεις καὶ τὰς χρήσεις τῶν
πραγμάτων, εὐρήσομεν τὰς μὲν μὴ μετεχούσας τού-
των τῶν ἰδεῶν μεγάλων κακῶν αἰτίας οὔσας, τὰς δὲ
μετὰ δικαιοσύνης καὶ σωφροσύνης γιγνομένης πολλὰ 33
τὸν βίον τὸν τῶν ἀνθρώπων ὠφελούσας. εἰ δὴ τινες
τῶν προγεγενημένων ἐπὶ ταύταις ταῖς ἀρεταῖς εὐδοκί-
μησαν, ἡγοῦμαι κἀμοὶ προσήκειν τῆς αὐτῆς δόξης
ἐκεῖνοις τυγχάνειν.
- 31 (θ'.) Τὴν μὲν οὖν δικαιοσύνην ἐκεῖθεν ἂν μάλι-
στα κατίδοιτε. παραλαβὼν γὰρ, ὅτ' εἰς τὴν ἀρχὴν
καθιστάμην, τὰ μὲν βασίλεια χρημάτων κενὰ καὶ πάν-
τα κατηναλωμένα, τὰ δὲ πράγματα ταραχῆς μεστὰ καὶ β
πολλῆς ἐπιμελείας δεόμενα καὶ φυλακῆς καὶ δαπάνης,
εἰδὼς ἐτέρους ἐν τοῖς τοιούτοις καιροῖς ἐκ παντὸς τρό-
που τὰ σφέτερόν αὐτῶν διορθομένους καὶ πολλὰ παρὰ
32 τὴν φύσιν τὴν αὐτῶν πράττειν ἀναγκαζομένους, ὅμως
οὐδ' ὑφ' ἑνὸς τούτων διεφθάρην, ἀλλ' οὕτως ὁσίως
καὶ καλῶς ἐπεμελήθην τῶν πραγμάτων ᾧστε μηδὲν
ἐλλείπειν, ἐξ ὧν οἶόν τ' ἦν ἀνέξηθῆναι καὶ πρὸς εὐδαι-
μουλίαν ἐπιδοῦναι τὴν πόλιν. πρὸς τε γὰρ τούς πολί- c
τας μετὰ τοιαύτης πραότητος προσηνέχθην ᾧστε μήτε
φυγὰς μήτε θανάτους μήτε χρημάτων ἀποβολὰς μήτ'
ἄλλην μηδεμίαν τοιαύτην συμφορὰν ἐπὶ τῆς ἐμῆς γε-
33 γενῆσθαι βασιλείας. ἀβάτου δὲ τῆς Ἑλλάδος ἡμῖν οὐ-

σης διὰ τὸν πόλεμον τὸν γεγενημένον, καὶ πανταχοῦ
 συλωμένων ἡμῶν, τὰ πλείστα τούτων διέλυσα, τοῖς
 μὲν ἅπαντ' ἀποτίνων, τοῖς δὲ μέρη, τῶν δ' ἀναβαλέ-
 σθαι δεόμενος, πρὸς δὲ τοὺς ὅπως ἠδυνάμην περὶ τῶν δ
 ἐγκλημάτων διαλλαττόμενος. ἔτι δὲ καὶ τῶν τὴν νῆσον
 οἰκούντων δυσκόλως πρὸς ἡμᾶς διακειμένων, καὶ βα-
 σιλέως τῷ μὲν λόγῳ διηλλαγμένου, τῇ δ' ἀληθείᾳ τρα-
 34 χέως ἐχοντος, ἀμφοτέρωτα ταῦτα κατεπράϋνα, τῷ μὲν
 προθύμῳς ὑπηρετῶν, πρὸς δὲ τοὺς δίκαιον ἑμαυτὸν
 παρέχων. τοσοῦτου γὰρ δέω τῶν ἀλλοτρίων ἐπιθυ-
 μεῖν, ὥσθ' ἕτεροι μὲν, ἦν καὶ μικρῷ μείζω τῶν ὁμό-
 ρων δύναμιν ἔχωσιν, ἀποτέμνονται τῆς γῆς καὶ πλεο- e
 νεκτεῖν ζητοῦσιν, ἐγὼ δ' οὐδὲ τὴν διδομένην χώραν
 ἠξίωσα λαβεῖν, ἀλλ' ἀφροῦμαι μετὰ δικαιοσύνης τὴν
 ἑμαυτοῦ μόνον ἔχειν μᾶλλον ἢ μετὰ κακίας πολλα-
 35 πλασίαν τῆς ὑπαρχούσης κτήσασθαι. καὶ τί δεῖ καθ' 34
 ἕναστος λέγοντα διατρέβειν, ἄλλως τε καὶ συντό-
 μως ἔχοντα δηλώσαι περὶ ἑμαυτοῦ; φανήσομαι γὰρ
 οὐδένα μὲν πάποτ' ἀδικήσας, πλείους δὲ καὶ τῶν πο-
 λιτῶν καὶ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων εὖ πεποιηκῶς καὶ μεί-
 ζους δωρεὰς ἑκατέροις δεδωκῶς ἢ σύμπαντες οἱ πρὸ
 ἑμοῦ βασιλεύσαντες. καίτοι χρὴ τοὺς μέγα φρονούν-
 τας ἐπὶ δικαιοσύνη καὶ προσποιομένους χρημάτων
 εἶναι κρείττους τοιαύτας ὑπερβολὰς ἔχειν εἰπεῖν περὶ ἡ
 αὐτῶν.

36 (ι.) Καὶ μὲν δὴ καὶ περὶ σωφροσύνης ἔτι μείζω
 τούτων ἔχω διελθεῖν. εἰδὼς γὰρ ἅπαντας ἀνθρώπους
 περὶ πλείστου ποιουμένους τοὺς παῖδας τοὺς αὐτῶν
 καὶ τὰς γυναῖκας, καὶ μάλιστα ὀργιζομένους τοῖς εἰς
 ταῦτ' ἑξαμαρτάνουσι, καὶ τὴν ὕβριν τὴν περὶ ταῦτα
 μεγίστων κακῶν αἰτίαν γιγνομένην, καὶ πολλοὺς ἤδη
 καὶ τῶν ἰδιωτῶν καὶ τῶν δυναστευσάντων διὰ ταύτην

ἀπολομένους, οὕτως ἐφυγον τὰς αἰτίας ταύτας, ὥστ' e
 ἐξ οὗ τὴν βασιλείαν ἔλαβον, οὐδενὶ φανήσομαι σώματι
 37 πεπλησιακῶς πλὴν τῆς ἑμαυτοῦ γυναικός, οὐκ ἀγνο-
 ῶν, ὅτι κάκεινοι παρὰ τοῖς πολλοῖς εὐδοκιμοῦσιν,
 ὅσοι περὶ μὲν τὰ τῶν πολιτῶν δίκαιοι τυγχάνουσιν
 ὄντες, ἄλλοθεν δὲ ποθεν αὐτοῖς ἐπορίσαντο τὰς ἡδο-
 νὰς, ἀλλὰ βουλόμενος ἅμα μὲν ἑμαυτὸν ὡς πορρω-
 τάτω ποιῆσαι τῶν τοιούτων ὑποψιῶν, ἅμα δὲ παρὰ-
 δειγμα καταστήσαι τὸν τρόπον τὸν ἑμαυτοῦ τοῖς ἄλ- d
 λοῖς πολίταις, γιγνώσκων, ὅτι φιλεῖ τὸ πλῆθος ἐν
 τούτοις τοῖς ἐπιτηδεύμασι τὸν βίον διάγειν, ἐν οἷς ἂν
 38 τοὺς ἀρχοντας τοὺς αὐτῶν ὀρῶσι διατρέβοντας. ἔπειτα
 καὶ προσήκειν ἠγησάμην τοσοῦτῳ τοὺς βασιλέας βελ-
 τίους εἶναι τῶν ἰδιωτῶν, ὅσῳ περὶ καὶ τὰς τιμὰς μεί-
 ζους αὐτῶν ἔχουσι, καὶ δεινὰ ποιεῖν, ὅσοι τοὺς μὲν
 ἄλλους κοσμίως ζῆν ἀναγκάζουσιν, αὐτοὶ δ' αὐτοὺς
 39 μὴ σωφρονεστέρους τῶν ἀρχομένων παρέχουσιν. πρὸς e
 δὲ τούτοις τῶν μὲν ἄλλων πράξεων ἐώρων ἐγκρατεῖς
 τοὺς πολλοὺς γιγνομένους, τῶν δ' ἐπιθυμιῶν τῶν
 περὶ τοὺς παῖδας καὶ τὰς γυναῖκας καὶ τοὺς βελτίστους
 ἠττωμένους· ἠβουλήθη οὖν ἐν τούτοις ἑμαυτὸν ἐπι-
 δεῖξαι καρτερεῖν δυνάμενον, ἐν οἷς ἡμελλον οὐ μόνον
 τῶν ἄλλων διοίσειν, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐπ' ἀρετῇ μέγα 35
 40 φρονούντων. ἔτι δὲ καὶ τῶν τοιούτων πολλὴν κακίαν
 κατεγίνωσκον, ὅσοι γυναῖκας λαβόντες καὶ κοινω-
 νίαν ποιησάμενοι παντὸς τοῦ βίου μὴ στέργουσιν οἷς
 ἐπράξαν, ἀλλὰ ταῖς αὐτῶν ἡδοναῖς λυποῦσι ταύτας,
 ὑφ' ἃν αὐτοὶ μηδὲν ἀξιοῦσι λυπεῖσθαι, καὶ περὶ μὲν
 ἄλλας τινὰς κοινωνίας ἐπιεικεῖς σφᾶς αὐτοὺς παρέχου-
 σιν, ἐν δὲ ταῖς πρὸς τὰς γυναῖκας ἑξαμαρτάνουσιν·
 ἃς ἔδει τοσοῦτῳ μᾶλλον διαφυλάττειν, ὅσῳ περὶ οἰκειό-
 41 τεραι καὶ μείζους οὔσαι τῶν ἄλλων τυγχάνουσιν. εἶτα ὅ
 3 *

λαυθάνουσιν ἔνδον ἐν τοῖς βασιλείοις στάσεις καὶ διαφορὰς αὐτοῖς ἐγκαταλείποντες. καίτοι χρὴ τοὺς ὀρθῶς βασιλεύοντας μὴ μόνον τὰς πόλεις ἐν ὁμοιοῖα πειρᾶσθαι διάγειν, ἂν ἂν ἄρχωσιν, ἀλλὰ καὶ τοὺς οἴκους τοὺς ἰδίους καὶ τοὺς τόπους, ἐν οἷς ἂν κατοικῶσιν· ἅπαντα γὰρ ταῦτα σωφροσύνης ἔργα καὶ δικαιοσύνης
 42 ἐστίν. οὐ τὴν αὐτὴν δὲ γνώμην ἔσχον οὐδὲ περὶ τῆς παιδοποιίας τοῖς πλείστοις τῶν βασιλείων, οὐδ' ὥρῃθην ε
 δεῖν τοὺς μὲν ἐκ ταπεινότερας ποιήσασθαι τῶν παίδων, τοὺς δ' ἐκ σεμνοτέρως, οὐδὲ τοὺς μὲν νόθους αὐτῶν, τοὺς δὲ γνησίους καταλιπεῖν, ἀλλὰ πάντας ἔχειν τὴν αὐτὴν φύσιν καὶ πρὸς πατρός καὶ πρὸς μητρὸς ἀνευεγκεῖν, τῶν μὲν θυγατρῶν εἰς Εὐαγόραν τὸν πατέρα, τῶν δ' ἡμιθέων εἰς Αἰακίδα, τῶν δὲ θεῶν εἰς Δία, καὶ μηδένα τῶν ἐξ ἑμοῦ γενομένων ἀποστερηθῆναι ταύτης τῆς εὐγενείας. d

43 (ια'.) Πολλῶν δέ με προτρεπόντων ἐμμένειν τοῖς ἐπιτηδεύμασι τούτοις, οὐχ ἥκιστα κἀκεῖνο παρεκάλεσεν, ὅτι τῆς μὲν ἀνδρίας καὶ τῆς δεινότητος καὶ τῶν ἄλλων τῶν εὐδοκιμούντων ἐώρων καὶ τῶν κακῶν ἀνδρῶν πολλοὺς μετέχοντας, τὴν δὲ δικαιοσύνην καὶ τὴν σωφροσύνην ἴδια κτήματα τῶν καλῶν ἀγαθῶν ὄντα. ἀλλίστον οὖν ὑπέλαβον, εἰ τις δύναίτο ταύταις ταῖς ἀρεταῖς προέχειν τῶν ἄλλων, ἂν οὐδὲν μέ- e
 ρος τοῖς πονηροῖς μέτεστιν, ἀλλὰ γνησιώταται καὶ βεβαιόταται καὶ μεγίστων ἐπαίνων ἄξια τυγχάνουσιν
 44 οὔσαι. τούτων ἕνεκα καὶ ταῦτα διανοηθεὶς περιτοτέρωσ τῶν ἄλλων ἤσκησα τὴν σωφροσύνην καὶ προσιλόμην τῶν ἡδονῶν οὐ τὰς ἐπὶ τοῖς ἔργοις τοῖς μηδε- 36
 μιαν τιμὴν ἔχουσιν, ἀλλὰ τὰς ἐπὶ ταῖς δόξαις ταῖς δι' ἀνδραγαθίαν γιγνομέναις. χρὴ δὲ δοκιμάζειν τὰς ἀρετὰς οὐκ ἐν ταῖς αὐταῖς ἰδέαις ἀπάσας, ἀλλὰ τὴν μὲν

δικαιοσύνην ἐν ταῖς ἀπορίαις, τὴν δὲ σωφροσύνην ἐν ταῖς δυναστείαις, τὴν δ' ἐγκράτειαν ἐν ταῖς τῶν νεω-
 45 τέρων ἡλικίαις. ἐγὼ τὸν μὲν ἐν πᾶσι τοῖς καιροῖς φωνήσομαι πείραν τῆς ἑμαντοῦ φύσεως δεδωκώς. ἐνδεῆς μὲν γὰρ χρημάτων καταλειφθεὶς οὕτω δίκαιον ἑμαν- b
 τὸν παρέσχον ὥστε μηδένα λυπήσασθαι τῶν πολιτῶν· λαβῶν δ' ἐξουσίαν ὥστε ποιεῖν ὅ τι ἂν βούλωμαι, σωφρονέστερος τῶν ἰδιωτῶν ἐγενόμην· τούτων δ' ἀμφοτέρων ἐκράτησα ταύτην ἔχων τὴν ἡλικίαν, ἐν ἣ τούς πλείστους ἂν εὔροισιν πλείστα περὶ τὰς πράξεις
 46 ἐξαμαρτάνοντας. καὶ ταῦτ' ἐν ἑτέροις μὲν ἴσως ἂν ὄκνον εἶπεν, οὐχ ὡς οὐ φιλοτιμούμενος ἐπὶ τοῖς c
 πεπραγμένοις, ἀλλ' ὡς οὐκ ἂν πιστευθεὶς ἐκ τῶν λεγομένων· ὑμεῖς δ' αὐτοὶ μοι μάρτυρές ἐστε πάντων τῶν εἰρημένων. ἄξιον μὲν οὖν καὶ τοὺς φύσει κοσμίους ὄντας ἐπαινεῖν καὶ θαυμάζειν, ἐτι δὲ μᾶλλον τοὺς
 47 καὶ μετὰ λογισμοῦ τοιοῦτους ὄντας· οἱ μὲν γὰρ τύχη καὶ μὴ γνώμῃ σωφρονοῦντες τυχόν ἂν καὶ μεταπεισθεῖεν· οἱ δὲ πρὸς τῷ πεφυκέναι καὶ διεγνωκότες, ὅτι μέγιστόν ἐστι τῶν ἀγαθῶν ἀρετὴ, δηλον ὅτι πάντα τὸν βίον ἐν ταύτῃ τῇ τάξει διαμενοῦσιν. διὰ τοῦτο d
 δὲ πλείους ἐποίησάμην τοὺς λόγους καὶ περὶ ἑμαντοῦ καὶ περὶ τῶν ἄλλων τῶν προειρημένων, ἵνα μηδεμίαν ὑπολίπω πρόφασιν, ὡς οὐ δεῖ ποιεῖν ὑμᾶς ἐκόντας καὶ προθύμως, ἅττ' ἂν ἐγὼ συμβουλεύσω καὶ προστάξω.

48 (ιβ'.) Φημὶ δὲ χρῆναι πράττειν ἕκαστον ὑμῶν ἐφ' οἷς ἐφέστηκεν ἐπιμελῶς καὶ δικαίως· καθ' ὁπότερον γὰρ ἂν ἐλλίπητε τούτων, ἀνάγκη κακῶς σχεῖν ταύτη e
 τὰς πράξεις. μηδενοὶς οὖν ὀλιγωρεῖτε μηδὲ καταφρονεῖτε τῶν προστεταγμένων, ὑπολαμβάνοντες, ὡς οὐ παρὰ τοῦτ' ἐστίν, ἀλλ' ὡς παρ' ἕκαστον τῶν μερῶν ἢ

καλῶς ἢ κακῶς τὸ σύμπαν ἔξου, οὕτω σπουδάζετε περὶ
 49 αὐτῶν. κήδεσθε μηδὲν ἦτιον τῶν ἐμῶν ἢ τῶν ὑμετέ- 37
 ρων αὐτῶν, καὶ μὴ νομίζετε μικρὸν ἀγαθὸν εἶναι τὰς
 τιμὰς, ἃς ἔχουσιν οἱ καλῶς τῶν ἡμετέρων ἐπιστατοῦν-
 τες. ἀπέχεσθε τῶν ἀλλοτριῶν, ἵν' ἀσφαλέστερον τοὺς
 οἴκους τοὺς ὑμετέρους αὐτῶν κερτῆσθε. τοιοῦτους εἶ-
 50 ναι χρὴ περὶ τοὺς ἄλλους ὑμᾶς, οἷόν περ ἐμὲ περὶ ὑμᾶς
 ἀξιοῦτε γίνεσθαι. μὴ σπεύδετε πλουτεῖν μᾶλλον ἢ
 χρηστοὶ δοκεῖν εἶναι, γιγνώσκοντες, ὅτι καὶ τῶν Ἑλ-
 λήνων καὶ τῶν βαρβάρων οἱ μεγίστας ἐπ' ἀρετῇ δόξας ἔ-
 51 χοντες πλείστων ἀγαθῶν δεσπόται καθίστανται. τοὺς
 χρηματισμοὺς τοὺς παρὰ τὸ δίκαιον γιγνομένους ἤγει-
 σθε μὴ πλοῦτον ἀλλὰ κίνδυνον ποιήσειν. μὴ τὸ μὲν
 λαβεῖν κέρδος εἶναι νομίζετε, τὸ δ' ἀναλωσάτωι ζημίαν·
 οὐδέτερον γὰρ τούτων ἀεὶ τὴν αὐτὴν ἔχει δύναμιν,
 ἀλλ' ὁπότερον ἂν ἐν καιρῷ καὶ μετ' ἀρετῆς γίγνηται,
 52 τοῦτ' ὠφελεῖ τοὺς ποιοῦντας. μηδὲ πρὸς ἐν χαλεπῶς ε
 ἔχετε τῶν ὑπ' ἐμοῦ προστατιομένων· ὅσοι γὰρ ἂν
 ὑμῶν περὶ πλείστα τῶν ἐμῶν χρησίμους αὐτοὺς πα-
 ράσχουσιν, οὗτοι πλείστα τοὺς οἴκους τοὺς αὐτῶν
 ὠφελήσουσιν. ὅ τι ἂν ὑμῶν ἕκαστος αὐτὸς αὐτῷ τύχη
 συνειδῶς, ἠγείσθω μηδ' ἐμὲ λήσειν, ἀλλὰ κἂν τὸ σῶμα
 τοῦμὸν μὴ παρῆ, τὴν γε διάνοιαν τὴν ἐμὴν οἰέσθω τοῖς
 γιγνομένοις παρεστάναι· ταύτην γὰρ τὴν γνώμην δ
 ἔχοντες σωφρονέστερον βουλευέσθε περὶ ἀπάντων.
 53 μηδὲν ἀποκρύπτεσθε μήθ' ὧν κέκτησθε μήθ' ὧν ποι-
 εῖτε μήθ' ὧν μέλλετε πράττειν, εἰδότες, ὅτι περὶ τὰ
 κερυμμένα τῶν πραγμάτων ἀναγκαῖόν ἐστι πολλοὺς
 φόβους γίνεσθαι. μὴ τεχνικῶς ζητεῖτε πολιτεύεσθαι
 μηδ' ἀφανῶς ἀλλ' οὕτως ἀπλῶς καὶ φανερῶς, ὥστε
 μηδ' ἂν τις βούληται ῥάδιον ὑμᾶς εἶναι διαβαλεῖν.
 δοκιμάζετε τὰς πράξεις, καὶ νομίζετε πονηρὰς μὲν, e

ἃς πράττοντες λανθάνειν ἐμὲ βούλεσθε, χρηστὰς δὲ,
 περὶ ὧν ἐγὼ μέλλω πυθόμενος βελτίους ὑμᾶς νομεῖν.
 53 μὴ κατασιωπᾶτ' ἂν τινὰς ὁρᾶτε περὶ τὴν ἀρχὴν τὴν
 ἐμὴν πονηροὺς ὄντας, ἀλλ' ἐξελέγχετε καὶ νομίζετε
 τῆς αὐτῆς ζημίας ἀξίους εἶναι τοὺς συγκρύπτοντας
 τοὺς ἀμαρτάνουσιν. εὐτυχεῖν νομίζετε μὴ τοὺς λανθά- 38
 νοντας, ἂν τι κακὸν ποιήσωσιν, ἀλλὰ τοὺς μηδὲν ἐξα-
 μαρτάνοντας· τοὺς μὲν γὰρ εἰκὸς τοιαῦτα παθεῖν,
 οἳ περ αὐτοὶ ποιοῦσι, τοὺς δὲ χάριν ἀπολαβεῖν, ἧς
 54 ἀξιοὶ τυγχάνουσιν ὄντες. ἐταιρείας μὴ ποιεῖσθε μηδὲ
 συνόδους ἄνευ τῆς ἐμῆς γνώμης· αἱ γὰρ τοιαῦται συ-
 στάσεις ἐν μὲν ταῖς ἄλλαις πολιτείαις πλεονεκτοῦσιν,
 ἐν δὲ ταῖς μοναρχίαις κινδυνεύουσιν. μὴ μόνον ἀπ-
 ἔχεσθε τῶν ἀμαρτημάτων ἀλλὰ καὶ τῶν ἐπιτηδευμά- b
 των τῶν τοιούτων, ἐν οἷς ἀναγκαῖόν ἐστιν ὑποψίαν
 ἐγγίγνεσθαι. (ιγ'.) Τὴν ἐμὴν φιλίαν ἀσφαλεστάτην
 55 καὶ βεβαιωτάτην εἶναι νομίζετε. διαφυλάττετε τὴν
 παροῦσαν κατάστασιν, καὶ μηδεμιᾶς ἐπιθυμεῖτε μετα-
 βολῆς, εἰδότες, ὅτι διὰ τὰς ταραχὰς ἀναγκαῖόν ἐστι
 καὶ τὰς πόλεις ἀπόλλυσθαι καὶ τοὺς οἴκους τοὺς ἰδίους
 ἀναστάτους γίνεσθαι. μὴ μόνον τὰς φύσεις αἰτίας
 νομίζετε τοῦ χαλεποῦς ἢ πρᾶους εἶναι τοὺς τυράννους, e
 ἀλλὰ καὶ τὸν τρόπον τὸν τῶν πολιτῶν· πολλοὶ γὰρ
 ἤδη διὰ τὴν τῶν ἀρχομένων κακίαν τραχύτερον ἢ κατὰ
 τὴν αὐτῶν γνώμην ἀρχεῖν ἠναγκάσθησαν. θαρρεῖτε
 μὴ μᾶλλον διὰ τὴν πραότητα τὴν ἐμὴν ἢ διὰ τὴν ὑμε-
 56 τέραν αὐτῶν ἀρετὴν. τὴν ἐμὴν ἀσφάλειαν ἄδειαν ὑμῖν
 αὐτοῖς εἶναι νομίζετε· καλῶς γὰρ τῶν περὶ ἐμὲ καθε-
 στῶτων τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ τὰ περὶ ὑμᾶς ἔξει. τα- d
 πεινοὺς μὲν εἶναι χρὴ πρὸς τὴν ἀρχὴν τὴν ἐμὴν, ἐμ-
 μένοντας τοῖς ἥθεσι καὶ διαφυλάττοντας τοὺς νόμους
 τοὺς βασιλικούς, λαμπροὺς δ' ἐν ταῖς ὑπὲρ τῆς πόλεως

λειτουργίας καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς ὑπ' ἐμοῦ προσταττο-
 μένοις. προτρέπετε τοὺς νεωτέρους ἐπ' ἀρετὴν μὴ μόνον
 57 παραινοῦντες ἀλλὰ καὶ περὶ τὰς πράξεις ὑποδει-
 κνύοντες αὐτοῖς, οἷους εἶναι χρὴ τοὺς ἀνδρας τοὺς
 ἀγαθοὺς. διδάσκετε τοὺς παῖδας τοὺς ὑμετέρους αὐ-
 τῶν βασιλεύεσθαι, καὶ περὶ τὴν παιδευσιν τὴν εἰρημέ-
 νην ἐθίζετ' αὐτοὺς ὡς μάλιστα διατρέβειν· ἦν γὰρ κα-
 λῶς ἀρχεσθαι μάθωσι, πολλῶν ἀρχεῖν δυνήσονται,
 καὶ πιστοὶ μὲν ὄντες καὶ δίκαιοι μεθέξουσι τῶν ἡμε-
 58 τέρων ἀγαθῶν, κακοὶ δὲ γενόμενοι κινδυνεύσουσι
 περὶ τῶν ὑπαρχόντων. μέγιστον ἡγείσθε καὶ δικαιο- 39
 τατον τοῖς παισὶ πλοῦτον παραδώσειν, ἦν αὐτοῖς δύ-
 νησθε τὴν ἡμετέραν εὐνοίαν καταλείπειν. ἀθλιωτά-
 τους ἡγείσθε καὶ δυστυχεστάτους, ὅσοι περὶ τοὺς πι-
 στεύοντας ἀπιστοὶ γεγονάσιν· ἀνάγκη γὰρ τοὺς τοιού-
 τους ἀθύμως ἔχοντας καὶ φοβουμένους ἅπαντα καὶ
 μηδὲν μᾶλλον πιστεύοντας τοῖς φίλοις ἢ τοῖς ἐχθροῖς
 59 τὸν ἐπίλοιπον χρόνον διάγειν. ζηλοῦτε μὴ τοὺς πλεί-
 στα κεκτημένους ἀλλὰ τοὺς μηδὲν κακὸν σφίσι αὐ- b
 τοῖς συνειδότας· μετὰ γὰρ τοιαύτης ψυχῆς ἤδιστ' ἂν
 τις δύναιτο τὸν βίον διαγαγεῖν. μὴ τὴν κακίαν οἴεσθε
 δύνασθαι μὲν πλείω τῆς ἀρετῆς ὠφελεῖν, τὸ δ' ὄνομα
 δυσχερέστερον ἔχειν, ἀλλ' ὅλων περ ὀνομάτων ἕκα-
 στον τῶν πραγμάτων τετύχηκε, τοιαύτας ἡγείσθε καὶ
 60 τὰς δυνάμεις αὐτῶν εἶναι. μὴ φθονεῖτε τοῖς παρ' ἐμοὶ
 πρωτεύουσιν ἀλλ' ἀμιλλᾶσθε καὶ πειρᾶσθε χρηστοὺς
 ὑμᾶς αὐτοὺς παρέχοντες ἐξισοῦσθαι τοῖς προέχουσιν. c
 φιλεῖν οἴεσθε δεῖν καὶ τιμᾶν οὐσπερ ἂν [καὶ] ὁ βασι-
 λεὺς, ἵνα καὶ παρ' ἐμοῦ τυγχάνητε τῶν αὐτῶν τού-
 των. οἷά περ παρόντος μου λέγετε, τοιαῦτα καὶ περὶ
 61 ἀπόντος φρονεῖτε. τὴν εὐνοίαν τὴν πρὸς ἡμᾶς ἐν τοῖς
 ἔργοις ἐνδείκνυσθε μᾶλλον ἢ τοῖς λόγοις. ἂ πάσχον·

τες ὑφ' ἐτέρων ὀργίζεσθε, ταῦτα τοῖς ἄλλοις μὴ ποι-
 εῖτε. περὶ ὧν ἂν ἐν τοῖς λόγοις κατηγορήτε, μηδὲν
 τούτων ἐν τοῖς ἔργοις ἐπιτηδεύετε. τοιαῦτα προσδο- d
 καῖτε πράξειν, οἷ ἂν περὶ ἡμῶν διανοῆσθε. μὴ μόνον
 62 ἐπαινεῖτε τοὺς ἀγαθοὺς ἀλλὰ καὶ μιμείσθε. τοὺς λό-
 γους τοὺς ἐμοὺς νόμους εἶναι νομίζοντες πειρᾶσθε
 τούτοις ἐμμένειν, εἰδότες, ὅτι τοῖς μάλιστα ποιούσιν
 ὑμῶν ἀγῶ βούλομαι, τάχιστα τούτοις ἐξέσται ξὴν, ὡς
 αὐτοὶ βούλονται. (ιδ'.) Κεφάλαιον δὲ τῶν εἰρημένων·
 οἷους περ τοὺς ὑφ' ὑμῶν ἀρχομένους οἴεσθε δεῖν περὶ
 ὑμᾶς εἶναι, τοιούτους χρὴ καὶ περὶ τὴν ἀρχὴν τὴν ἐμὴν e
 ὑμᾶς γίνεσθαι.
 63 Καὶ ταῦτ' ἂν ποιῆτε, τί δεῖ περὶ τῶν συμβησομέ-
 νων μακρολογεῖν; ἦν γὰρ ἐγὼ τε παρέχω τοιοῦτον
 ἔμαντόν, οἷον περ ἐν τῷ παρελθόντι χρόνῳ, καὶ τὰ παρ'
 ὑμῶν ὁμοίως ὑπηρετῆται, ταχέως ὄψεσθε καὶ τὸν βίον 40
 τὸν ὑμέτερον αὐτῶν ἐπιδεδωκότα καὶ τὴν ἀρχὴν τὴν
 ἐμὴν ἠῦξημένην καὶ τὴν πόλιν εὐδαίμονα γεγεννημέ-
 64 νην. ἄξιον μὲν οὖν τηλικούτων ἀγαθῶν ἔνεκα καὶ μη-
 δὲν ἐλλείπειν, ἀλλὰ καὶ πόρους καὶ κινδύνους οὐστι-
 νασοῦν ὑπενεργεῖν· ὑμῖν δ' ἔξεστι μηδὲν ταλαιπωρη-
 θεῖσιν ἀλλὰ πιστοῖς μόνον καὶ δικαίοις οὔσιν ἅπαντα
 ταῦτα διαπραξάσθαι.

4.

ΠΑΝΗΓΥΡΙΚΟΣ.

(α'.) Πολλάκις ἐθαύμασα τῶν τὰς πανηγύρεις 41
 συναγαγόντων καὶ τοὺς γυμνικοὺς ἀγῶνας καταστη-
 σάντων, ὅτι τὰς μὲν τῶν σωμάτων εὐτυχίας οὕτω με-

γάλων δωρεῶν ἤξιωσαν, τοῖς δ' ὑπὲρ τῶν κοινῶν ἰδίᾳ
 πονήσασι καὶ τὰς αὐτῶν ψυχὰς οὕτω παρασκευάσασιν
 ὥστε καὶ τοὺς ἄλλους ὠφελεῖν δύνασθαι, τούτοις δ'
 2 οὐδεμίαν τιμὴν ἀπένειμαν, ἃν εἰκὸς ἦν αὐτοὺς μάλ- b
 λον ποιήσασθαι πρόνοιαν· τῶν μὲν γὰρ ἀθλητῶν δις
 τοσαύτην ῥώμην λαβόντων οὐδὲν ἂν πλεον γένοιτο
 τοῖς ἄλλοις, ἐνὸς δ' ἀνδρὸς εὖ φρονήσαντος ἅπαντες
 ἂν ἀπολαύσειαν οἱ βουλόμενοι κοινῶν εἰν τῆς ἐκείνου
 3 διανοίας. οὐ μὴν ἐπὶ τούτοις ἀθυρήσας ἐλλόμην ῥα-
 θυμείν, ἀλλ' ἱκανὸν νομίσας ἄθλον ἔσεσθαι μοι τὴν
 δόξαν τὴν ἀπ' αὐτοῦ τοῦ λόγου γενησομένην ἥκα συμ-
 βουλεύσων περὶ τε τοῦ πολέμου τοῦ πρὸς τοὺς βαρ-
 βάρους καὶ τῆς ὁμενοίας τῆς πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς, οὐκ e
 ἄγνοῶν, ὅτι πολλοὶ τῶν προσποιησαμένων εἶναι σο-
 4 φιστῶν ἐπ' αὐτοῦ τὸν λόγον ὄρωμεσαν, ἀλλ' ἅμα μὲν 42
 ἐλπίζων τοσοῦτον διοίσειν ὥστε τοῖς ἄλλοις μηδὲν πώ-
 ποτε δοκεῖν εἰρησθαι περὶ αὐτῶν, ἅμα δὲ προκρίνας
 τούτους καλλίστους εἶναι τῶν λόγων, οἵτινες περὶ με-
 γίστων τυγχάνουσιν ὄντες καὶ τοὺς τε λέγοντας μάλιστ'
 ἐπιδεικνύουσι καὶ τοὺς ἀκούοντας πλείστ' ὠφελοῦσιν,
 5 ἃν εἷς οὗτός ἐστιν. ἐπειτ' οὐδ' οἱ καιροὶ πω παρελη-
 λύθασιν ὥστ' ἤδη μάτην εἶναι τὸ μεμνήσθαι περὶ
 τούτων. τότε γὰρ χρὴ παύεσθαι λέγοντας, ὅταν ἢ τὰ b
 πράγματα λάβῃ τέλος καὶ μηκέτι δέη βουλεύεσθαι περὶ
 αὐτῶν, ἢ τὸν λόγον ἴδῃ τις ἔχοντα πέρας ὥστε μηδε-
 6μίαν λελεῖφθαι τοῖς ἄλλοις ὑπερβολὴν. ἔως δ' ἂν τὰ
 μὲν ὁμοίως ὥσπερ πρότερον φέρεται, τὰ δ' εἰρημένα
 φανύως ἔχοντα τυγχάνῃ, πῶς οὐ χρὴ σκοπεῖν καὶ φι-
 λοσοφεῖν τοῦτον τὸν λόγον, ὃς ἦν κατορθωθῆ, καὶ
 τοῦ πολέμου τοῦ πρὸς ἀλλήλους καὶ τῆς ταραχῆς τῆς
 παρούσης καὶ τῶν μεγίστων κακῶν ἡμᾶς ἀπαλλάξει; c
 7 πρὸς δὲ τούτοις εἰ μὲν μηδαμῶς ἄλλως οἶόν τ' ἦν δη-

λούν τὰς αὐτὰς πράξεις ἀλλ' ἢ διὰ μιᾶς ἰδέας, εἶχεν
 ἂν τις ὑπολαβεῖν, ὡς περιεργόν ἐστι τὸν αὐτὸν τρό-
 πον ἐκείνοις λέγοντα πάλιν ἐνοχλεῖν τοῖς ἀκούουσιν·
 8 ἐπειδὴ δ' οἱ λόγοι τοιαύτην ἔχουσι τὴν φύσιν ὥσθ'
 οἶόν τ' εἶναι περὶ τῶν αὐτῶν πολλαχῶς ἐξηγήσασθαι,
 καὶ τὰ τε μεγάλα ταπεινὰ ποιῆσαι καὶ τοῖς μικροῖς μέ-
 γεθος περιθεῖναι, καὶ τὰ τε παλαιὰ καινῶς διελθεῖν d
 καὶ περὶ τῶν νεωστὶ γεγενημένων ἀρχαίως εἰπεῖν, οὐκ
 ἐτι φευκτέον ταῦτ' ἐστὶ, περὶ ἃν ἕτεροι πρότερον εἰ-
 9ρήκασιν, ἀλλ' ἄμεινον ἐκείνων εἰπεῖν πειρατέον. αἱ
 μὲν γὰρ πράξεις αἱ προγεγενημέναι κοινὰ πᾶσιν ἡμῖν
 κατελείφθησαν, τὸ δ' ἐν καιρῷ ταύταις καταχρησά-
 σθαι καὶ τὰ προσήκοντα περὶ ἐκάστης ἐνθυμηθῆναι
 καὶ τοῖς ὀνόμασιν εὖ διαθέσθαι τῶν εὖ φρονούντων
 10 ἰδιόν ἐστιν. ἡγοῦμαι δ' οὕτως ἂν μεγίστην ἐπίδοσιν
 λαμβάνειν καὶ τὰς ἄλλας τέχνας καὶ τὴν περὶ τοὺς λό- e
 γους φιλοσοφίαν, εἰ τις θανμάξοι καὶ τιμῆν μὴ τοὺς
 πρώτους τῶν ἔργων ἀρχομένους ἀλλὰ τοὺς ἄρισθ'
 ἕκαστον αὐτῶν ἐξεργαζομένους, μηδὲ τοὺς περὶ τού-
 των ζητοῦντας λέγειν, περὶ ἃν μηδεὶς πρότερον εἰρη- 43
 κεν, ἀλλὰ τοὺς οὕτως ἐπισταμένους εἰπεῖν, ὡς οὐδεὶς
 ἂν ἄλλος δύναιτο.
 11 (β'.) Καίτοι τινὲς ἐπιτιμῶσι τῶν λόγων τοῖς ὑπὲρ
 τοὺς ἰδιώτας ἔχουσι καὶ λίαν ἀπηκριβωμένοις, καὶ το-
 σοῦτον διημαρτήκασιν, ὥστε τοὺς πρὸς ὑπερβολὴν
 πεποιημένους πρὸς τοὺς ἀγῶνας τοὺς περὶ τῶν ἰδίων
 συμβολαίων σκοποῦσιν, ὥσπερ ὁμοίως δέον ἀμφοτέ-
 ρους εἶναι, ἀλλ' οὐ τοὺς μὲν ἀσφαλῶς, τοὺς δ' ἐπι-
 δεικτικῶς, ἢ σφᾶς μὲν διορῶντας τὰς μετριότητάς, b
 τὸν δ' ἀκριβῶς ἐπιστάμενον λέγειν ἀπλῶς οὐκ ἂν δυ-
 12νάμενον εἰπεῖν. οὗτοι μὲν οὖν οὐ λεληθασιν, ὅτι τού-
 τους ἐπαινοῦσιν, ἃν ἐγγὺς αὐτοὶ τυγχάνουσιν ὄντες.

ἔμοι δ' οὐδὲν πρὸς τοὺς τοιοῦτους ἀλλὰ πρὸς ἐκείνους ἐστὶ τοὺς οὐδὲν ἀποδεξομένους τῶν εἰκῆ λεγομένων ἀλλὰ δυσχερανοῦντας καὶ ζητήσοντας ἰδεῖν τι τοιοῦτον ἐν τοῖς ἔμοις, οἷον παρὰ τοῖς ἄλλοις οὐχ εὐρήσουσιν. πρὸς οὓς ἐτι μικρὸν ὑπὲρ ἔμαντοῦ θρασυνάμενος c
 13 ἤδη περὶ τοῦ πράγματος ποιήσομαι τοὺς λόγους. τοὺς μὲν γὰρ ἄλλους ἐν τοῖς προοιμίαις ὁρῶ καταπραϋνόντας τοὺς ἀκροατὰς καὶ προφασίζομένους ὑπὲρ τῶν μελλόντων ῥηθήσεσθαι, καὶ λέγοντας τοὺς μὲν ὡς ἐξ ὑπογυίου γέγονεν αὐτοῖς ἡ παρασκευῆ, τοὺς δ' ὡς χαλεπὸν ἐστὶν ἴσους τοὺς λόγους τῷ μεγέθει τῶν ἔργων
 14 ἔξευρεῖν. ἐγὼ δ' ἦν μὴ καὶ τοῦ πράγματος ἀξίως εἶπω καὶ τῆς δόξης τῆς ἑμαντοῦ καὶ τοῦ χρόνου, μὴ μόνου d τοῦ περὶ τὸν λόγον ἡμῖν διατριφθέντος ἀλλὰ καὶ συμπαντος οὗ βεβίωκα, παρακελεύομαι μηδεμίαν συγγνώμην ἔχειν ἀλλὰ καταγελαῖν καὶ καταφρονεῖν· οὐδὲν γὰρ ὅ τι τῶν τοιοῦτων οὐκ ἀξιόσ εἰμι πάσχειν, εἴπερ μηδὲν τῶν ἄλλων διαφέρων οὕτω μεγάλας ποιούμαι τὰς ὑποσχέσεις.

Περὶ μὲν οὖν τῶν ἰδίων ταῦτά μοι προειρησθῶ.

15 περὶ δὲ τῶν κοινῶν, ὅσοι μὲν εὐθύς ἐπιελθόντες διδάσκουσιν, ὡς χοῆ διαλυσαμένους τὰς πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς ἔχθρας ἐπὶ τὸν βάρβαρον τραπέσθαι, καὶ διεξέρχονται τὰς τε συμφορὰς τὰς ἐκ τοῦ πολέμου τοῦ πρὸς ἀλλήλους ἡμῖν γεγενημένας καὶ τὰς ὠφελείας τὰς ἐκ τῆς στρατείας τῆς ἐπ' ἐκείνους ἐσομένας, ἀληθῆ μὲν λέγουσιν, οὐ μὴν ἐντεῦθεν ποιοῦνται τὴν ἀρχήν, 44
 16 ὅθεν ἂν μάλιστα συστήσῃ ταῦτα δυνηθεῖεν. τῶν γὰρ Ἑλλήνων οἱ μὲν ὑφ' ἡμῖν, οἱ δ' ὑπὸ Λακεδαιμονίοις εἰσίν· αἱ γὰρ πολιτεῖαι, δι' ὧν οἰκοῦσι τὰς πόλεις, οὕτω τοὺς πλείστους αὐτῶν διειλήφασιν. ὅστις οὖν οἴεται τοὺς ἄλλους κοινῆ τι πράξειν ἀγαθὸν, πρὶν ἂν

τοὺς προεστῶτας αὐτῶν διαλλάξῃ, λίαν ἀπλῶς ἔχει
 17 καὶ πόρρω τῶν πραγμάτων ἐστίν. ἀλλὰ δεῖ τὸν μὴ b μόνον ἐπίδειξιν ποιούμενον ἀλλὰ καὶ διαπράξασθαι τι βουλούμενον ἐκείνους τοὺς λόγους ζητεῖν, οἵτινες τῷ πόλει τούτῳ πείσουσιν ἰσομοιρῆσαι πρὸς ἀλλήλας καὶ τὰς θ' ἡγεμονίας διελέσθαι, καὶ τὰς πλεονεξίας, ἃς νῦν παρὰ τῶν Ἑλλήνων ἐπιθυμοῦσιν αὐταῖς γίνεσθαι, ταύτας παρὰ τῶν βαρβάρων ποιήσασθαι.
 18 (γ'). Τὴν μὲν οὖν ἡμετέραν πόλιν ῥᾶδιον ἐπὶ ταῦτα προαγαγεῖν, Λακεδαιμόνιοι δὲ νῦν μὲν ἐτι δυσπείστως c ἔχουσι· παρειλήφασιν γὰρ ψευδῆ λόγον, ὡς ἐστὶν αὐτοῖς ἠγεῖσθαι πάτριον· ἦν δ' ἐπίδειξεν τις αὐτοῖς ταύτην τὴν τιμὴν ἡμετέραν οὐσαν μᾶλλον ἢ κείνων, τὰχ' ἂν ἐάσαντες τὸ διακριβοῦσθαι περὶ τούτων ἐπὶ τὸ συμφέρον ἔλθοιεν.
 19 Ἐχορῆν μὲν οὖν καὶ τοὺς ἄλλους ἐντεῦθεν ἄρχεσθαι καὶ μὴ πρότερον περὶ τῶν ὁμολογουμένων συμβουλεύειν, πρὶν περὶ τῶν ἀμφισβητουμένων ἡμᾶς ἐδίδαξαν· ἔμοι δ' οὖν ἀμφοτέρων ἕνεκα προσήκει περὶ ταῦτα ποιήσασθαι τὴν πλείστην διατριβὴν, μάλιστα d μὲν ἵνα προὔργου τι γένηται καὶ πανσάμενοι τῆς πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς φιλονικίας κοινῆ τοῖς βαρβάροις πολεμῶμεν, εἰ δὲ τοῦτ' ἐστὶν ἀδύνατον, ἵνα δηλώσω
 20 τοὺς ἐμποδῶν ὄντας τῇ τῶν Ἑλλήνων εὐδαιμονία, καὶ πᾶσι γένηται φανερόν, ὅτι καὶ πρότερον ἢ πόλις ἡμῶν δικαίως τῆς θαλάττης ἤρξε καὶ νῦν οὐκ ἀδίκως ἀμφισβητεῖ τῆς ἡγεμονίας. τοῦτο μὲν γὰρ εἰ δεῖ τούτους
 21 ἐφ' ἐκάστῳ τιμᾶσθαι τῶν ἔργων τοὺς ἐμπειροτάτους e ὄντας καὶ μεγίστην δύναμιν ἔχοντας, ἀναμφισβητήτως ἡμῖν προσήκει τὴν ἡγεμονίαν ἀπολαβεῖν, ἦνπερ πρότερον ἐτυγχάνομεν ἔχοντες· οὐδεὶς γὰρ ἂν ἑτέραν πόλιν ἐπίδειξεν τοσοῦτον ἐν τῷ πολέμῳ τῷ κατὰ γῆν

ὑπερέχουσαν, ὅσον τὴν ἡμετέραν ἐν τοῖς κινδύνοις 45
 22 τοῖς κατὰ θάλατταν διαφέρουσαν. τοῦτο δ' εἰ τινες
 ταύτην μὲν μὴ νομίζουσι δικαίαν εἶναι τὴν κρίσιν ἀλ-
 λά πολλὰς τὰς μεταβολὰς γίνεσθαι, τὰς γὰρ δυνα-
 στείας οὐδέποτε τοῖς αὐτοῖς παραμένειν, ἀξιοῦσι δὲ
 τὴν ἡγεμονίαν ἔχειν ὡσπερ ἄλλο τι γέρας ἢ τοὺς πρῶ-
 τούς τυχόντας ταύτης τῆς τιμῆς ἢ τοὺς πλείστων ἀγα-
 θῶν αἰτίους τοῖς Ἑλλησιν ὄντας, ἡγοῦμαι καὶ τούτους
 23 εἶναι μεθ' ἡμῶν. ὅσφ' ἂν τις πορρωτέρωθεν σκο- b
 πῆ περὶ τούτων ἀμφοτέρων, τοσοῦτ' ἄλλο ἀπολεί-
 ψομεν τοὺς ἀμφισβητοῦντας περὶ αὐτῶν. (δ'.) Ὀμο-
 λογεῖται μὲν γὰρ τὴν πόλιν ἡμῶν ἀρχαιοτάτην εἶναι
 καὶ μερίστην καὶ παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις ὀνομαστοτά-
 την· οὕτω δὲ καλῆς τῆς ὑποθέσεως οὔσης, ἐπὶ τοῖς
 ἐχομένοις τούτων ἐτι μᾶλλον ἡμᾶς προσήκει τιμᾶσθαι.
 24 ταύτην γὰρ οἰκοῦμεν οὐχ' ἑτέρους ἐκβαλόντες οὐδ'
 ἐρήμην καταλαβόντες οὐδ' ἐκ πολλῶν ἔθνων μιγάδες c
 συλλεγέντες, ἀλλ' οὕτω καλῶς καὶ γνησίως γεγόνα-
 μεν, ὡστ' ἐξ ἧσπερ ἔφυμεν, ταύτην ἔχοντες ἅπαντα
 τὸν χρόνον διατελοῦμεν, αὐτόχθονες ὄντες καὶ τῶν
 ὀνομάτων τοῖς αὐτοῖς οἴσπερ τοὺς οἰκειοτάτους τὴν
 25 πόλιν ἔχοντες προσεῖπαι· μόνοις γὰρ ἡμῖν τῶν Ἑλ-
 λήνων τὴν αὐτὴν τροφὸν καὶ πατρίδα καὶ μητέρα κα-
 λέσαι προσήκει. καίτοι χρὴ τοὺς εὐλόγως μέγα φρο-
 νοῦντας καὶ περὶ τῆς ἡγεμονίας δικαίως ἀμφισβη- d
 τοῦντας καὶ τῶν πατριῶν πολλὰκις μεμνημένους τοι-
 αύτην τὴν ἀρχὴν τοῦ γένους ἔχοντας φαίνεσθαι.
 26 (ε'.) Τὰ μὲν οὖν ἐξ ἀρχῆς ὑπάρξαντα καὶ παρὰ
 τῆς τύχης δωρηθέντα τηλικαῦθ' ἡμῖν τὸ μέγεθος
 ἐστίν· ὅσων δὲ τοῖς ἄλλοις ἀγαθῶν αἰτιοὶ γεγόναμεν,
 οὕτως ἂν κάλλιστ' ἐξετάσαιμεν, εἰ τὸν τε χρόνον ἀπ'
 ἀρχῆς καὶ τὰς πράξεις τὰς τῆς πόλεως ἐφεξῆς διέλ-

θοῖμεν· εὐρήσομεν γὰρ αὐτὴν οὐ μόνου τῶν πρὸς τὸν e
 πόλεμον κινδύνων ἀλλὰ καὶ τῆς ἄλλης κατασκευῆς,
 27 ἐν ἣ κατοικοῦμεν καὶ μεθ' ἧς πολιτευόμεθα καὶ δι' ἣν
 ζῆν δυνάμεθα, σχεδὸν ἀπάσης αἰτίας οὔσαν. ἀνάγκη
 δὲ προαιρεῖσθαι τῶν εὐεργεσιῶν μὴ τὰς διὰ μικρό-
 τητα διαλαθούσας καὶ κατασιωπηθείσας ἀλλὰ τὰς διὰ 46
 τὸ μέγεθος ὑπὸ πάντων ἀνθρώπων καὶ πάλαι καὶ νῦν
 καὶ πανταχοῦ καὶ λεγομένας καὶ μνημονουμένας.
 28 (ς'.) Πρῶτον μὲν τοίνυν, οὐ πρῶτον ἢ φύσις
 ἡμῶν ἐδέθη, διὰ τῆς πόλεως τῆς ἡμετέρας ἐπορίσθη·
 καὶ γὰρ εἰ μυθώδης ὁ λόγος γέγονεν, ὅμως αὐτῷ καὶ
 νῦν φηθῆναι προσήκει. Διήμητρος γὰρ ἀφικομένης εἰς
 τὴν χώραν, ὅτ' ἐπλανήθη τῆς Κόρης ἀρπασθείσης,
 καὶ πρὸς τοὺς προγόνους ἡμῶν εὐμενῶς διατεθείσης b
 ἐκ τῶν εὐεργεσιῶν, ἃς οὐχ' οἶόν τ' ἄλλοις ἢ τοῖς με-
 μνημένοις ἀκούειν, καὶ δούσης δωρεὰς διττὰς, αἴπερ
 μέγισται τυγχάνουσιν οὔσαι, τοὺς τε καρπούς, οἳ τοῦ
 μὴ θηριωδῶς ζῆν ἡμᾶς αἰτιοὶ γεγόνασι, καὶ τὴν τελε-
 τήν, ἧς οἱ μετασχόντες περὶ τε τῆς τοῦ βίου τελευτῆς
 καὶ τοῦ σύμπαντος αἰῶνος ἡδίους τὰς ἐλπίδας ἔχουσι,
 29 οὕτως ἢ πόλις ἡμῶν οὐ μόνον θεοφιλῶς ἀλλὰ καὶ
 φιλανθρώπως ἔσχευ, ὡστε κυρία γενομένη τοσοῦτων c
 ἀγαθῶν οὐκ ἐφθόνησε τοῖς ἄλλοις, ἀλλ' ὧν ἔλαβεν
 ἅπασι μετέδωκεν. καὶ τὰ μὲν ἐτι καὶ νῦν καθ' ἕκα-
 στον τὸν ἐνιαυτὸν δεικνυμεν, τῶν δὲ συλλήβδην τὰς
 τε χρείας καὶ τὰς ἐργασίας καὶ τὰς ὠφελείας τὰς ἀπ'
 30 αὐτῶν γιγνομένας ἐδίδαξεν. καὶ τούτοις ἀπιστεῖν μι-
 κρῶν ἐτι προστεθέντων οὐδεὶς ἂν ἀξιώσειεν. (ζ'.) Πρῶ-
 τον μὲν γὰρ ἐξ ὧν ἂν τις καταφρ. νήσειε τῶν λεγομέ-
 νων ὡς ἀρχαίων ὄντων, ἐκ τῶν αὐτῶν τούτων εἰκότως d
 ἂν καὶ τὰς πράξεις γεγενῆσθαι νομίσειεν· διὰ γὰρ το
 πολλοὺς εἰρηκέναι καὶ πάντας ἀκηκοέναι προσήκει μὴ

καινά μὲν, πιστὰ δὲ δοκεῖν εἶναι τὰ λεγόμενα περὶ αὐτῶν. ἔπειτ' οὐ μόνον ἐνταῦθα καταφυγεῖν ἔχομεν, ὅτι τὸν λόγον καὶ τὴν φήμην ἐκ πολλοῦ παρειλήφαμεν, ἀλλὰ καὶ σημείοις μείζοσιν ἢ τούτοις ἔστιν ἡμῖν
 31 χρῆσασθαι περὶ αὐτῶν. αἱ μὲν γὰρ πλείσται τῶν πόλεων ὑπόμνημα τῆς παλαιᾶς εὐεργεσίας ἀπαρχὰς τοῦ σίτου καθ' ἕκαστον τὸν ἐνιαυτὸν ὡς ἡμᾶς ἀποπέμπουσι, ταῖς δ' ἐκλείπουσαις πολλάκις ἢ Πυθία προσέταξεν ἀποφέρειν τὰ μέρη τῶν καρπῶν καὶ ποιεῖν πρὸς τὴν πόλιν τὴν ἡμετέραν τὰ πάτρια. καίτοι περὶ τίνων χρῆ μᾶλλον πιστεύειν ἢ περὶ ὧν ὁ θεὸς ἀναρρεῖ καὶ πολλοῖς τῶν Ἑλλήνων συνδοκεῖ, καὶ τὰ τε πά-
 47 λαι φηθέντα τοῖς παροῦσιν ἔργοις συμμαρτυρεῖ καὶ τὰ νῦν γιγνόμενα τοῖς ὑπ' ἐκείνων εἰρημένοισι ὁμολογεῖ;
 32 (ή.) Χωρὶς δὲ τούτων, ἦν ἅπαντα ταῦτ' ἔασαντες ἀπὸ τῆς ἀρχῆς σκοπῶμεν, εὐρήσομεν, ὅτι τὸν βίον οἱ πρῶτοι φανέντες ἐπὶ γῆς οὐκ εὐθύς οὕτως ὥσπερ νῦν ἔχοντα κατέλαβον, ἀλλὰ κατὰ μικρὸν αὐτοὶ συνεπορίσαντο. τίνας οὖν χρῆ μᾶλλον νομίζειν ἢ δωρεᾶν παρὰ
 33 τῶν θεῶν λαβεῖν ἢ ζητοῦντας αὐτοὺς ἐντυχεῖν; οὐ τοὺς ὑπὸ πάντων ὁμολογουμένους καὶ πρῶτους γενομένους καὶ πρὸς τε τὰς τέχνας εὐφρεστάτους ὄντας καὶ πρὸς τὰ τῶν θεῶν εὐσεβεστάτα διακειμένους; καὶ μὴ ὄσης προσήκει τιμῆς τυγχάνειν τοὺς τηλικούτων ἀγαθῶν αἰτίους, περιέργον διδάσκειν. οὐδεὶς γὰρ ἂν δύναίτο δωρεᾶν τοσαύτην τὸ μέγεθος εὐρεῖν, ἥτις ἴση τοῖς πεπραγμένοις ἔστιν.
 34 (θ.) Περὶ μὲν οὖν τοῦ μεγίστου τῶν εὐεργετημάτων καὶ πρῶτου γενομένου καὶ πᾶσι κοινοτάτου ταῦτ' εἰπεῖν ἔχομεν. περὶ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους ὁρῶσα τοὺς μὲν βαρβάρους τὴν πλείστην τῆς χώρας κατέχοντας, τοὺς δ' Ἕλληνας εἰς μικρὸν τόπον κατα-

κεκλειμένους καὶ διὰ σπανιότητα τῆς γῆς ἐπιβουλεύοντάς τε σφίσιν αὐτοῖς καὶ στρατείας ἐπ' ἀλλήλους ποιομένους, καὶ τοὺς μὲν δι' ἐνδειαν τῶν καθ' ἡμέραν, τοὺς δὲ διὰ τὸν πόλεμον ἀπολλυμένους, οὐδὲ
 35 ταῦθ' οὕτως ἔχοντα περιεῖδεν ἄλλ' ἡγεμόνας εἰς τὰς πόλεις ἐξέπεμψεν, οἱ παραλαβόντες τοὺς μάλιστα βίου δεομένους, στρατηγὸν καταστάντες αὐτῶν καὶ πολέμῳ κρατήσαντες τοὺς βαρβάρους, πολλὰς μὲν ἐφ' ἑκατέρως τῆς ἡπείρου πόλεις ἐκτίσαν, ἀπάσας δὲ τὰς νήσους κατώκησαν, ἀμφοτέρους δὲ καὶ τοὺς ἀκολουθήσαντας
 36 καὶ τοὺς ὑπομείναντας ἔσωσαν· τοῖς μὲν γὰρ ἰκανὴν τὴν οἴκῳ χώραν κατέλιπον, τοῖς δὲ πλείω τῆς ὑπαρχούσης ἐπόρισαν· ἅπαντα γὰρ περιεβάλλοντο τὸν τόπον, ὃν νῦν τυγχάνομεν κατέχοντες. ὥστε καὶ τοῖς ὕστερον βουληθεῖσιν ἀποικίσαι τινὰς καὶ μιμήσασθαι τὴν πόλιν τὴν ἡμετέραν πολλὴν ὄραστάνην ἐποίησαν· οὐ γὰρ αὐτοὺς ἔδει κτωμένους χώραν διακινδυνεύειν, ἀλλ' εἰς τὴν ὑφ' ἡμῶν ἀφορισθεῖσαν, εἰς ταύτην οἰ-
 48 κεῖν ἰόντας. καίτοι τίς ἂν ταύτης ἡγεμονίαν ἐπιδείξειεν ἢ πατριωτέραν τῆς πρότερον γενομένης πρὶν τὰς πλείστας οἰκισθῆναι τῶν Ἑλληνίδων πόλεων, ἢ μᾶλλον συμφέρουσαν τῆς τοὺς μὲν βαρβάρους ἀναστάτους ποιησάσης, τοὺς δ' Ἕλληνας εἰς τοσαύτην εὐπορίαν προαγαγούσης;
 37 (ι.) Οὐ τοίνυν, ἐπειδὴ τὰ μέγιστα συνδιέπραξε, τῶν ἄλλων ὀλιγόρησεν, ἀλλ' ἀρχὴν μὲν ταύτην ἐποι-
 38 ἦσατο τῶν εὐεργεσιῶν, τροφήν τοῖς δεομένοις εὐρεῖν, ἦνπερ χρῆ τοὺς μέλλοντας καὶ περὶ τῶν ἄλλων καλῶν καλῶς διοικήσειν, ἡγουμένη δὲ τὸν βίον τὸν ἐπὶ τούτοις μόνον οὐπω τοῦ ζῆν ἐπιθυμεῖν ἀξίως ἔχειν οὕτως ἐπεμελήθη καὶ τῶν λοιπῶν, ὥστε τῶν παρόντων τοῖς ἀνθρώποις ἀγαθῶν, ὅσα μὴ παρὰ τῶν θεῶν ἔχομεν,
 4

ἀλλὰ δι' ἀλλήλους ἡμῖν γέρονε, μηδὲν μὲν ἄνευ τῆς πόλεως τῆς ἡμετέρας εἶναι, τὰ δὲ πλεῖστα διὰ ταύτην
 39 γεγενῆσθαι. παραλαβοῦσα γὰρ τοὺς Ἕλληνας ἀνόμως ἐξῶντας καὶ σποράδην οἰκοῦντας, καὶ τοὺς μὲν ὑπὸ
 δυναστειῶν ὑβριζομένους, τοὺς δὲ δι' ἀναρχίαν ἀπολλυμένους, καὶ τούτων τῶν κακῶν αὐτοὺς ἀπήλλαξε,
 τῶν μὲν κυρία γενομένη, τοῖς δ' αὐτὴν παράδειγμα ποιήσασα·
 40 πρώτη γὰρ καὶ νόμους ἔθετο καὶ πολιτείαν κατεστήσατο. δῆλον δ' ἐκείθεν· οἱ γὰρ ἐν ἀρχῇ περὶ
 τῶν φονικῶν ἐγκαλέσαντες καὶ βουλευθέντες μετὰ λόγου καὶ μὴ μετὰ βίας διαλύσασθαι τὰ πρὸς ἀλλήλους ἐν τοῖς νόμοις τοῖς ἡμετέροις τὰς κρίσεις ἐποίησαντο
 περὶ αὐτῶν. καὶ μὲν δὴ καὶ τῶν τεχνῶν τὰς τε πρὸς τὰναγκαῖα τοῦ βίου χρησίμους καὶ τὰς πρὸς ἡδονὴν μεμηχανημένας, τὰς μὲν εὐροῦσα, τὰς δὲ δοκιμάσασα
 41 χρῆσθαι τοῖς ἄλλοις παρέδωκεν. (ια.) Τὴν τοίνυν ἄλλην διοίκησιν οὕτω φιλοξένως κατεσκευάσατο καὶ πρὸς ἅπαντας οἰκείως ὥστε καὶ τοῖς χρημάτων δεομένοις καὶ τοῖς ἀπολαύσει τῶν ὑπαρχόντων ἐπιθυμοῦσιν ἀμφοτέροις ἀρμόττειν καὶ μῆτε τοῖς εὐδαιμονοῦσιν μῆτε τοῖς δυστυχοῦσιν ἐν ταῖς αὐτῶν ἀχρήστως ἔχειν ἀλλ' ἐκατέροις αὐτῶν εἶναι παρ' ἡμῖν, τοῖς μὲν ἡδίστας
 42 διατριβὰς, τοῖς δ' ἀσφαλεστάτην καταφυγὴν. ἔτι δὲ τὴν χάραν οὐκ ἀνάρχη κεκτημένων ἐκάστων, ἀλλὰ τὰ μὲν ἐλλείπουσαν, τὰ δὲ πλείω τῶν ἱκανῶν φέρουσαν, καὶ πολλῆς ἀπορίας οὔσης τὰ μὲν ὅπου χρῆ διαθεσθαι, τὰ δ' ὁπόθεν εἰσαγαγέσθαι, καὶ ταύταις ταῖς συμφοραῖς ἐπήμυνεν· ἐμπόριον γὰρ ἐν μέσῳ τῆς Ἑλλάδος τὸν Πειραιᾶ κατεσκευάσατο, τὸσαύτην ἔχουθ' ὑπερβολὴν, ὥσθ' ἂ παρὰ τῶν ἄλλων ἐν παρ' ἐκάστῳ χαλεπὸν ἐστὶ λαβεῖν, ταῦθ' ἅπαντα παρ' αὐτῆς ῥάδιον εἶναι πορίσασθαι.

(ιβ.) Τῶν τοίνυν τὰς πανηγύρεις καταστησάντων δικαίως ἐπαινουμένων, ὅτι τοιοῦτον ἔθος ἡμῖν παρέδωκαν ὥστε σπεισαμένους καὶ τὰς ἐχθρας τὰς ἐνεστηκνίας διαλυσαμένους συνελθεῖν εἰς ταῦτόν, καὶ μετὰ ταῦτ' εὐχὰς καὶ θυσίας κοινὰς ποιησαμένους ἀναμνησθῆναι μὲν τῆς συγγενείας τῆς πρὸς ἀλλήλους ὑπαρχούσης, εὐμενεστέρως δ' εἰς τὸν λοιπὸν χρόνον διατεθῆναι πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς, καὶ τὰς τε παλαιὰς ξενίας ἀνανεώσασθαι καὶ καινὰς ἐτέρας ποιήσασθαι, καὶ μῆτε τοῖς ἰδιώταις μῆτε τοῖς διευεγκοῦσι τὴν φύσιν ἀργὸν εἶναι τὴν διατριβὴν, ἀλλ' ἀθροισθέντων τῶν Ἑλλήνων ἐγγενέσθαι τοῖς μὲν ἐπιδείξασθαι τὰς αὐτῶν εὐεξίας, τοῖς δὲ θεάσασθαι τούτους πρὸς ἀλλήλους ἀγωνιζομένους, καὶ μηδετέρους ἀθύμως διάγειν, ἀλλ' ἐκατέροις ἔχειν, ἐφ' οἷς φιλοτιμηθῶσιν, οἱ μὲν ὅταν ἴδωσι τοὺς ἀθλητὰς αὐτῶν ἔνεκα ποιοῦντας, οἱ δ' ὅταν ἐνθυμηθῶσιν, ὅτι πάντες ἐπὶ τὴν σφετέρην θεωρίαν ἤκουσι, — τοσοῦτων τοίνυν ἀγαθῶν διὰ τὰς συνόδους ἡμῖν γιγνομένων οὐδ' ἐν τούτοις ἢ πόλις ἡμῶν ἀπελείφθη. καὶ γὰρ θεάματα πλεῖστα καὶ κάλλιστα κέκτηται, τὰ μὲν ταῖς δαπάναις ὑπερβάλλοντα, τὰ δὲ κατὰ τὰς τέχνας εὐδοκιμοῦντα, τὰ δ' ἀμφοτέροις τούτοις διαφέροντα· καὶ τὸ πλῆθος τῶν εἰσαφικνουμένων ὡς ἡμᾶς τοσοῦτόν ἐστιν, ὥσθ' εἴ τι ἐν τῷ πλησιάζειν ἀλλήλοις ἀγαθόν ἐστὶ, καὶ τοῦθ' ὑπ' αὐτῆς περιεληφθαι. πρὸς δὲ τούτοις καὶ φιλίας εὐρεῖν πιστοτάτας καὶ συνουσίαις ἐντυχεῖν παντοδαπωτάταις μάλαστα παρ' ἡμῖν ἐστὶν, ἔτι δ' ἀγῶνας ἰδεῖν μὴ μόνον τάχους καὶ ῥώμης ἀλλὰ καὶ λόγων καὶ γνώμης καὶ τῶν ἄλλων ἔργων ἁπάντων, καὶ τούτων ἄθλα μέγιστα.
 46 πρὸς γὰρ οἷς αὐτὴ τίθησι, καὶ τοὺς ἄλλους διδόναι συναναπέθει· τὰ γὰρ ὑφ' ἡμῶν κριθέντα τὸσαύτην
 4*

λαμβάνει δόξαν ὥστε παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις ἀγαπᾶσθαι. χωρὶς δὲ τούτων αἱ μὲν ἄλλαι πανηγύρεις διὰ πολλοῦ χρόνου συλλεγεῖσθαι ταχέως διελύθησαν, ἡ δ' ἡμετέρα πόλις ἅπαντα τὸν αἰῶνα τοῖς ἀφικνουμένοις πανηγυρὶς ἐστίν.

- 47 (ιγ'.) Φιλοσοφίαν τοίνυν, ἢ πάντα ταῦτα συνεξ-
εῦρε καὶ συγκατεσκεύασε, καὶ πρὸς τε τὰς πράξεις
ἡμᾶς ἐπαίδευσε καὶ πρὸς ἀλλήλους ἐπράυνε, καὶ τῶν
συμφορῶν τὰς τε δι' ἀμαθίαν καὶ τὰς ἐξ ἀνάγκης γι-
γνομένας διεῖλε, καὶ τὰς μὲν φυλάξασθαι, τὰς δὲ κα-
λῶς ἐνεργεῖν ἐδίδαξεν, ἡ πόλις ἡμῶν κατέδειξε, καὶ
λόγους ἐτίμησεν, ὧν πάντες μὲν ἐπιθυμοῦσι, τοῖς δ' ^c
48 ἐπισταμένοις φθονοῦσι, συνειδυῖα μὲν, ὅτι τοῦτο μό-
νον ἐξ ἀπάντων τῶν ζώων ἴδιον ἐφνυμεν ἔχοντες, καὶ
διότι τούτῳ πλεονεκτήσαντες καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν
αὐτῶν διηνέγκαμεν, ὁρῶσα δὲ περὶ μὲν τὰς ἄλλας
πράξεις οὕτω ταραχάδεις οὔσας τὰς τύχας ὥστε πολ-
λάκις ἐν αὐταῖς καὶ τοὺς φρονίμους ἀτυχεῖν καὶ τοὺς
ἀνοήτους κατορθοῦν, τῶν δὲ λόγων τῶν καλῶς καὶ
τεχνικῶς ἔχόντων οὐ μετὸν τοῖς φαύλοις, ἀλλὰ ψυχῆς
49 εὖ φρονοῦσης ἔργον ὄντας, καὶ τοὺς τε σοφοὺς καὶ δ
τοὺς ἀμαθεῖς δοκοῦντας εἶναι ταύτῃ πλείστον ἀλλή-
λων διαφέροντας, ἔτι δὲ τοὺς εὐθύς ἐξ ἀρχῆς ἐλευθέ-
ρως τεθραμμένους ἐκ μὲν ἀνδρίας καὶ πλούτου καὶ
τῶν τοιοῦτων ἀγαθῶν οὐ γινωσκομένους, ἐκ δὲ τῶν
λεγομένων μάλιστα καταφανεῖς γιγνομένους, καὶ τοῦτο
σύμβολον τῆς παιδεύσεως ἡμῶν ἐκᾶστον πιστότατον
ἀποδεδειγμένον, καὶ τοὺς λόγῳ καλῶς χρωμένους οὐ
μόνον ἐν ταῖς αὐτῶν δυναμένους ἀλλὰ καὶ παρὰ τοῖς ^e
50 ἄλλοις ἐντίμους ὄντας. τοσοῦτον δ' ἀπολέλοιπεν ἡ
πόλις ἡμῶν περὶ τὸ φρονεῖν καὶ λέγειν τοὺς ἄλλους
ἀνθρώπους, ὥσθ' οἱ ταύτης μαθηταὶ τῶν ἄλλων δι-

δάσκαλοι γεγόνασι, καὶ τὸ τῶν Ἑλλήνων ὄνομα πε- 51
ποίηκε μηκέτι τοῦ γένους ἀλλὰ τῆς διανοίας δοκεῖν
εἶναι, καὶ μᾶλλον Ἑλληνας καλεῖσθαι τοὺς τῆς παι-
δεύσεως τῆς ἡμετέρας ἢ τοὺς τῆς κοινῆς φύσεως μετ-
έχοντας.

- 51 (ιδ'.) Ἴνα δὲ μὴ δοκῶ περὶ τὰ μέρη διατροῖβειν
ὑπὲρ ὅλων τῶν πραγμάτων ὑποθέμενος ἐρεῖν μηδ' ἐκ
τούτων ἐγκωμιάζειν τὴν πόλιν ἀπορῶν τὰ πρὸς τὸν
πόλεμον αὐτὴν ἐπαινεῖν, ταῦτα μὲν εἰρήσθω μοι πρὸς ^b
τοὺς ἐπὶ τοῖς τοιοῦτοις φιλοτιμουμένους, ἡγοῦμαι δὲ
τοῖς προγόνοις ἡμῶν οὐχ ἥττον ἐκ τῶν κινδύνων τι-
52 μᾶσθαι προσήκειν ἢ τῶν ἄλλων ἐδεργεσιῶν. οὐ γὰρ
μικροὺς οὐδ' ὀλίγους οὐδ' ἀφανεῖς ἀγῶνας ὑπέμειναν
ἀλλὰ πολλοὺς καὶ δεινοὺς καὶ μεγάλους, τοὺς μὲν ὑπὲρ
τῆς αὐτῶν χώρας, τοὺς δ' ὑπὲρ τῆς τῶν ἄλλων ἐλευ-
θερίας· ἅπαντα γὰρ τὸν χρόνον διετέλεσαν κοινήν ^c
τὴν πόλιν παρέχοντες καὶ τοῖς ἀδικουμένοις αἰετῶν
53 Ἑλλήνων ἐπαμύνουσαν. διὸ δὴ καὶ κατηγοροῦσί τινες
ἡμῶν ὡς οὐκ ὀρθῶς βουλευομένων, ὅτι τοὺς ἀσθενε-
στεροὺς εἰθίσμεθα θεραπεύειν, ὥσπερ οὐ μετὰ τῶν
ἐπαινεῖν βουλομένων ἡμᾶς τοὺς λόγους ὄντας τοὺς
τοιοῦτους. οὐ γὰρ ἀγνοοῦντες, ὅσον διαφέρουσιν αἱ
μείζους τῶν συμμαχιῶν πρὸς τὴν ἀσφάλειαν, οὕτως
ἐβουλευόμεθα περὶ αὐτῶν, ἀλλὰ πολὺ τῶν ἄλλων
ἀκριβέστερον εἰδότες τὰ συμβαίνοντ' ἐκ τῶν τοιοῦτων ^d
ὁμῶς ἡροῦμεθα τοῖς ἀσθενεστέροις καὶ παρὰ τὸ συμ-
φέρον βοηθεῖν μᾶλλον ἢ τοῖς κρείττοσι τοῦ λυσιτε-
λοῦντος ἕνεκα συναδικεῖν.
- 54 (ιε'.) Γνωίη δ' ἂν τις καὶ τὸν τρόπον καὶ τὴν
δράμην τὴν τῆς πόλεως ἐκ τῶν ἱκετιῶν, ἃς ἤδη τινὲς
ἡμῖν ἐποίησαντο. τὰς μὲν οὖν ἢ νεωστὶ γεγενημένας
ἢ περὶ μικρῶν ἐλθούσας παραλείψω· πολὺ δὲ πρὸ τῶν

Τρωϊκῶν, ἐκείθεν γὰρ δίκαιον τὰς πίστεις λαμβάνειν ε
 τοὺς ὑπὲρ τῶν πατριῶν ἀμφισβητοῦντας, ἦλθον οἱ
 δ' Ἡρακλέους παῖδες καὶ μικρὸν πρὸ τούτων Ἄδρα-
 55 στος ὁ Ταλαοῦ, βασιλεὺς ὦν Ἄργους, οὗτος μὲν ἐκ
 τῆς στρατείας τῆς ἐπὶ Θήβας δεδυστυχηκῶς, καὶ τοὺς 52
 ὑπὸ τῆ Καδμεία τελευτήσαντας αὐτὸς μὲν οὐ δυνά-
 μενος ἀνελεῖσθαι, τὴν δὲ πόλιν ἀξιῶν βοηθεῖν ταῖς
 κοιναῖς τύχαις καὶ μὴ περιορᾶν τοὺς ἐν τοῖς πολέμοις
 ἀποθνήσκοντας ἀτάφους γιγνομένους μηδὲ παλαιὸν
 56 ἔθος καὶ πάτριον νόμον καταλυόμενον, οἱ δ' Ἡρα-
 κλέους παῖδες φεύγοντες τὴν Εὐρουσθέως ἐχθρᾶν, καὶ
 τὰς μὲν ἄλλας πόλεις ὑπερορῶντες ὡς οὐκ ἂν δυνα-
 μένας βοηθῆσαι ταῖς αὐτῶν συμφοραῖς, τὴν δ' ἡμε- b
 τέραν ἱκανῆν νομίζοντες εἶναι μόνην ἀποδοῦναι χάριν
 ὑπὲρ ὧν ὁ πατὴρ αὐτῶν ἅπαντας ἀνθρώπους εὐεργέ-
 57 τησεν. ἐκ δὴ τούτων ῥάδιον κατιδεῖν, ὅτι καὶ κατ'
 ἐκείνου τὸν χρόνον ἡ πόλις ἡμῶν ἡγεμονικῶς εἶχε·
 τίς γὰρ ἂν ἰκετεύειν τολμήσειεν ἢ τοὺς ἦττους αὐτῶν
 ἢ τοὺς ὑφ' ἐτέροις ὄντας, παραλιπῶν τοὺς μελῶς δύ-
 ναμιν ἔχοντας, ἄλλως τε καὶ περὶ πραγμάτων οὐκ ἰδίων c
 ἀλλὰ κοινῶν καὶ περὶ ὧν οὐδένας ἄλλους εἰκὸς ἦν
 ἐπιμεληθῆναι πλὴν τοὺς προεστάναι τῶν Ἑλλήνων
 58 ἀξιοῦντας. ἔπειτ' οὐδὲ ψευθεύοντες φαίνονται τῶν
 ἐλπίδων, δι' ἃς κατέφυγον ἐπὶ τοὺς προγόνους ἡμῶν.
 ἀνελόμενοι γὰρ πόλεμον ὑπὲρ μὲν τῶν τελευτησάν-
 των πρὸς Θηβαίους, ὑπὲρ δὲ τῶν παιδῶν τῶν Ἡρα-
 κλέους πρὸς τὴν Εὐρουσθέως δύναμιν, τοὺς μὲν ἐπι-
 στρατεύσαντες ἠνάγκασαν ἀποδοῦναι θάψαι τοὺς νε- d
 κροὺς τοῖς προσήκουσι, Πελοποννησίων δὲ τοὺς μετ'
 Εὐρουσθέως εἰς τὴν χώραν ἡμῶν εἰσβαλόντας ἐπέξ-
 ελθόντες ἐνίκησαν μαχόμενοι κἀκείνου τῆς ὕβρεως
 59 ἔπαυσαν. θαυμαζόμενοι δὲ καὶ διὰ τὰς ἄλλας πράξεις

ἐκ τούτων τῶν ἔργων ἔτι μᾶλλον εὐδοκίμησαν. οὐ γὰρ
 παρὰ μικρὸν ἐποίησαν ἀλλὰ τοσοῦτον τὰς τύχας ἐκα-
 τέρων μετήλλαξαν, ὥσθ' ὁ μὲν ἰκετεύειν ἡμᾶς ἀξιώ- e
 σασ βία τῶν ἐχθρῶν ἅπανθ' ὅσων ἐδεήθη διαπραξάμε-
 νος ἀπῆλθεν, Εὐρουσθέως δὲ βιάσεσθαι προσδοκήσας
 αὐτὸς αἰχμάλωτος γενόμενος ἰκέτης ἠναγκάσθη κατα-
 60 στήναι, καὶ τῷ μὲν ὑπερενεγκόντι τὴν ἀνθρωπίνην
 φύσιν, ὃς ἐκ Διὸς μὲν γεγυνῶς, ἔτι δὲ θνητὸς ὦν
 θεοῦ ῥώμην ἔσχε, τούτῳ μὲν ἐπιτάττων καὶ λυμαινό-
 μενος ἅπαντα τὸν χρόνον διετέλεσεν, ἐπειδὴ δ' εἰς 53
 ἡμᾶς ἐξήμαρτεν, εἰς τοσαύτην κατέστη μεταβολὴν,
 ὥστ' ἐπὶ τοῖς παισὶ τοῖς ἐκείνου γενόμενος ἔπονειδί-
 στως τὸν βίον ἐτελεύτησεν.
 61 (ἰς.) Πολλῶν δ' ὑπαρχουσῶν ἡμῖν εὐεργεσιῶν
 εἰς τὴν πόλιν τὴν Λακεδαιμονίων περὶ ταύτης μόνης
 μοι συμβέβηκεν εἰπεῖν· ἀφορμὴν γὰρ λαβόντες τὴν
 δι' ἡμῶν αὐτοῖς γενομένην σωτηρίαν οἱ πρόγονοι μὲν
 τῶν νῦν ἐν Λακεδαίμονι βασιλευόντων, ἔκγονοι δ'
 Ἡρακλέους, κατήλθον μὲν εἰς Πελοπόννησον, κατέ- b
 σχον δ' Ἄργος καὶ Λακεδαίμονα καὶ Μεσσήνην, οἰκι-
 σται δὲ Σπάρτης ἐγένοντο, καὶ τῶν παρόντων ἀγαθῶν
 62 αὐτοῖς ἀπάντων ἀρχηγοὶ κατέστησαν. ὦν ἐχρῆν ἐκεί-
 νους μεμνημένους μηδέποτε εἰς τὴν χώραν ταύτην
 εἰσβάλλειν, ἐξ ἧς ὀρμηθέντες τοσαύτην εὐδαιμονίαν
 κατεκτήσαντο, μηδ' εἰς κινδύνους καθίστάναι τὴν
 πόλιν ὑπὲρ τῶν παιδῶν τῶν Ἡρακλέους προκινδυ-
 νεύσασαν, μηδὲ τοῖς μὲν ἀπ' ἐκείνου γεγονόσι διδοῖναι c
 τὴν βασιλείαν, τὴν δὲ τῷ γένει τῆς σωτηρίας αἰτίαν
 63 οὐσαν δουλεύειν αὐτοῖς ἀξιοῦν. εἰ δὲ δεῖ τὰς χάριτας
 καὶ τὰς ἐπιεικείας ἀνελόντας ἐπὶ τὴν ὑπόθεσιν πάλιν
 ἐπανελθεῖν καὶ τὸν ἀκριβέστατον τῶν λόγων εἰπεῖν,
 οὐ δὴ που πάτριόν ἐστιν ἠγεῖσθαι τοὺς ἐπήλυδας τῶν

αὐτοχθόνων, οὐδὲ τοὺς εὐ παθόντας τῶν εὐ ποιησάν-
των, οὐδὲ τοὺς ἰκέτας γενομένους τῶν ὑποδεξαμένων. δ
64 (ιζ΄.) Ἐτι δὲ συντομώτερον ἔχω δηλώσει περὶ αὐτῶν.
τῶν μὲν γὰρ Ἑλληνίδων πόλεων χωρὶς τῆς ἡμετέρας
Ἄργος καὶ Θῆβαι καὶ Λακεδαιμόνων καὶ τότε ἦσαν μέ-
ρισται καὶ νῦν ἔτι διατελοῦσιν. φαίνονται δ' ἡμῶν οἱ
πρόγονοι τοσοῦτον ἀπάντων διενεγκόντες, ὥσθ' ὑπὲρ
65 ἐφρόνησαν, ἐπιτάττοντες, ὑπὲρ δὲ τῶν παίδων τῶν
Ἡρακλέους Ἀργείους καὶ τοὺς ἄλλους Πελοποννησίων e
μάχη κρατήσαντες, ἐκ δὲ τῶν πρὸς Εὐρυσθέα κινδύ-
νων τοὺς οἰκιστὰς καὶ τοὺς ἡγεμόνας τοὺς Λακεδαι-
μονίων διασώσαντες, ὥστε περὶ μὲν τῆς ἐν τοῖς Ἑλλήσι
δυναστείας οὐκ οἶδ' ὅπως ἂν τις σαφέστερον ἐπιδείξειαι
δυνηθείη.

56 (ιη΄.) Δοκεῖ δέ μοι καὶ περὶ τῶν πρὸς τοὺς βαρ- 54
βάρους τῇ πόλει πεπραγμένων προσήκειν εἰπεῖν, ἄλ-
λως τ' ἐπειδὴ καὶ τὸν λόγον κατεστησάμην περὶ τῆς
ἡγεμονίας τῆς ἐπ' ἐκείνους. ἅπαντας μὲν οὖν ἔξαριθ-
μῶν τοὺς κινδύνους λίαν ἂν μακρολογίην· ἐπὶ δὲ τῶν
μεγίστων σιὰς τὸν αὐτὸν τρόπον ὄνπερ ὀλίγη πρότε-
67 ρον πειράσομαι καὶ περὶ τούτων διελθεῖν· ἔστι γὰρ
ἀρχικώτατα μὲν τῶν γενῶν καὶ μεγίστας δυναστείας b
ἔχοντα Σκύθαι καὶ Θοῤῃκες καὶ Πέρσαι, τυγχάνουσι
δ' οὗτοι μὲν ἅπαντες ἡμῖν ἐπιβουλεύσαντες, ἢ δὲ πόλις
πρὸς ἅπαντας τούτους διακινδυνεύσασθαι. καίτοι τί
λοιπὸν ἔσται τοῖς ἀντιλέγουσιν, ἢ ἐπιδειχθῶσι τῶν
μὲν Ἑλλήνων οἱ μὴ δυνάμενοι τυγχάνειν τῶν δικαίων
ἡμᾶς ἰκετεύειν ἀξιούντες, τῶν δὲ βαρβάρων οἱ βου-
λόμενοι καταδουλώσασθαι τοὺς Ἕλληνας ἐφ' ἡμᾶς
πρώτους ἰόντες; c

68 (ιθ΄.) Ἐπιφανέστατος μὲν οὖν τῶν πολέμων ὁ

Περσικὸς γέγονεν, οὐ μὴν ἐλάττω τεκμήρια τὰ παλαιὰ
τῶν ἔργων ἔστι τοῖς περὶ τῶν πατρίων ἀμφισβητοῦ-
σιν. ἔτι γὰρ ταπεινῆς οὔσης τῆς Ἑλλάδος ἦλθον εἰς
τὴν χώραν ἡμῶν Θοῤῃκες μὲν μετ' Εὐμόλπου τοῦ
Ποσειδῶνος, Σκύθαι δὲ μετ' Ἀμαζόνων τῶν Ἀρεως
θυγατέρων, οὐ κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον ἀλλὰ καθ' ὃν
ἐκάτεροι τῆς Εὐρώπης ἐπήρχον, μισοῦντες μὲν ἅπαν
τὸ τῶν Ἑλλήνων γένος, ἰδίᾳ δὲ πρὸς ἡμᾶς ἐγκλήματα d
ποιησάμενοι, νομίζοντες ἐκ τούτου τοῦ τρόπου πρὸς
μίαν μὲν πόλιν κινδυνεύσειν, ἀπασῶν δ' ἅμα κρατή-
69 σειν. οὐ μὴν κατώρθωσαν, ἀλλὰ πρὸς μόνους τοὺς
προγόνους τοὺς ἡμετέρους συμβαλόντες ὁμοίως διε-
φθάρησαν, ὥσπερ ἂν εἰ πρὸς ἅπαντας ἀνθρώπους
ἐπολέμησαν. δῆλον δὲ τὸ μέγεθος τῶν κακῶν τῶν γε-
νομένων ἐκείνοις· οὐ γὰρ ἂν ποθ' οἱ λόγοι περὶ αὐ-
τῶν τοσοῦτον χρόνον διέμειναν, εἰ μὴ καὶ τὰ πραχθέν-
70 τα πολὺ τῶν ἄλλων διήνεγκεν. λέγεται δ' οὖν περὶ e
μὲν Ἀμαζόνων, ὡς τῶν μὲν ἐλθουσῶν οὐδεμία κάλιν
ἀπῆλθεν, αἱ δ' ὑπολειφθεῖσαι διὰ τὴν ἐνθάδε συμφο-
ρὰν ἐκ τῆς ἀρχῆς ἐξεβλήθησαν, περὶ δὲ Θοῤῃκῶν, ὅτι
τὸν ἄλλον χρόνον ὁμοροὶ προσοικούντες ἡμῖν τοσοῦ
τον διὰ τὴν τότε στρατείαν διέλιπον ὥστ' ἐν τῷ μεταξὺ 55
τῆς χώρας ἔθνη πολλὰ καὶ γένη παντοδαπὰ καὶ πόλεις
μεγάλας κατοικισθῆναι.

71 (κ΄.) Καλὰ μὲν οὖν καὶ ταῦτα καὶ πρέποντα τοῖς
περὶ τῆς ἡγεμονίας ἀμφισβητοῦσιν, ἀδελφὰ δὲ τῶν
εἰρημένων καὶ τοιαῦθ' οἶα περ εἰκὸς τοὺς ἐκ τοιούτων
γεγονότας, οἱ πρὸς Λαρεῖον καὶ Ξέρξην πολεμήσαντες
ἐπραξαν. μεγίστου γὰρ πολέμου συστάτος ἐκείνου
καὶ πλείστων κινδύνων εἰς τὸν αὐτὸν χρόνον συμπε- b
σόντων, καὶ τῶν μὲν πολέμων ἀνυποστάτων οἰομένων
εἶναι διὰ τὸ πλῆθος, τῶν δὲ συμμάχων ἀνυπέροβλητον

72 ἡγουμένων ἔχειν τὴν ἀρετὴν, ἀμφοτέρων κρατήσαν-
τες ὡς ἐκατέρων προσῆκεν, καὶ πρὸς ἅπαντας τοὺς
κινδύνους διευεγκόντες εὐθύς μὲν τῶν ἀριστείων
ἠξιώθησαν, οὐ πολλῶ δ' ὕστερον τὴν ἀρχὴν τῆς θα-
λάττης ἔλαβον, δόντων μὲν τῶν ἄλλων Ἑλλήνων, οὐκ
ἀμφισβητούντων δὲ τῶν νῦν ἡμᾶς ἀφαιρεῖσθαι ζη- c
τούντων.

73 (κα΄.) Καὶ μηδεὶς οἰέσθω μ' ἄγνοεῖν, ὅτι καὶ
Λακεδαιμόνιοι περὶ τοὺς καιροὺς τούτους πολλῶν
ἀγαθῶν αἴτιοι τοῖς Ἑλλήσι κατέστησαν· ἀλλὰ διὰ
τοῦτο καὶ μᾶλλον ἐπαινεῖν ἔχω τὴν πόλιν, ὅτι τοι-
ούτων ἀνταγωνιστῶν τυχεύσα τοσοῦτον αὐτῶν διή-
νεγκεν. βούλομαι δ' ὀλίγω μακρότερα περὶ τοῖν πο-
λέοιν εἰπεῖν καὶ μὴ ταχὺ λίαν παραδραμεῖν, ἵν' ἀμ-
φοτέρων ἡμῖν ὑπομνήματα γένηται, τῆς τε τῶν προ- d
γόνων ἀρετῆς καὶ τῆς πρὸς τοὺς βαρβάρους ἔχθρας.

74 καίτοι μ' οὐ λέληθεν, ὅτι χαλεπὸν ἔστιν ὕστατον ἐπελ-
θόντα λέγειν περὶ πραγμάτων πάλαι προκατελιμημέ-
νων καὶ περὶ ὧν οἱ μάλιστα δυνηθέντες τῶν πολιτῶν
εἰπεῖν ἐπὶ τοῖς δημοσίᾳ θαπτομένοις πολλαῖς εἰρή-
κασιν· ἀνάγκη γὰρ τὰ μὲν μέγιστ' αὐτῶν ἤδη κατα-
κεχρησθῆναι, μικρὰ δὲ τινα παραλελειφθῆναι. ὅμως δ' ἐκ e
τῶν ὑπολοίπων, ἐπειδὴ συμφέρει τοῖς πράγμασιν, οὐκ
ὀκνητέον μνησθῆναι περὶ αὐτῶν.

75 (καβ΄.) Πλείστον μὲν οὖν ἀγαθῶν αἰτίους καὶ με-
γίστων ἐπαίνων ἀξιόους ἡγοῦμαι γεγενῆσθαι τοὺς τοῖς
σώμασιν ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος προκινδυνεύσαντας· οὐ
μὴν οὐδὲ τῶν πρὸ τοῦ πολέμου τούτου γενομένων 56
καὶ δυναστευσάντων ἐν ἐκατέρᾳ τοῖν πόλεοιν δίκαιον
ἀμνημονεῖν· ἐκεῖνοι γὰρ ἦσαν οἱ προασκήσαντες τοὺς
ἐπιγιγνομένους καὶ τὰ πλήθη προτρέψαντες ἐπ' ἀρε-
τὴν καὶ χαλεποὺς ἀνταγωνιστὰς τοῖς βαρβάροις ποιη-

76 σαντες. οὐ γὰρ ὀλιγώρουν τῶν κοινῶν, οὐδ' ἀπέλανον
μὲν ὡς ἰδίῶν, ἠμέλουν δ' ὡς ἀλλοτριῶν, ἀλλ' ἐκήδοντο
μὲν ὡς οἰκείων, ἀπείχοντο δ' ὡς περὶ τῶν μηδὲν
προσηκόντων· οὐδὲ πρὸς ἀργύριον τὴν εὐδαιμονίαν b
ἔκρινον, ἀλλ' οὗτος ἐδόκει πλουτοῦτον ἀσφαλέστατον κε-
κτῆσθαι καὶ κάλλιστον, ὅστις τοιαῦτα τυγχάνοι πράτ-
των, ἐξ ὧν αὐτός τε μέλλοι μάλιστ' εὐδοκιμήσειν καὶ
77 τοῖς παισὶ μεγίστην δόξαν καταλείψειν. οὐδὲ τὰς θρα-
σύτητας τὰς ἀλλήλων ἐξήλουν, οὐδὲ τὰς τόλμας τὰς
αὐτῶν ἤσκουν, ἀλλὰ δεινότερον μὲν ἐνόμιζον εἶναι
κακῶς ὑπὸ τῶν πολιτῶν ἀκούειν ἢ καλῶς ὑπὲρ τῆς
πόλεως ἀποθνήσκειν, μᾶλλον δ' ἠσχύνοντ' ἐπὶ τοῖς c
κοινοῖς ἀμαρτήμασιν ἢ νῦν ἐπὶ τοῖς ἰδίῳ τοῖς σφετέ-
78 ροῖς αὐτῶν. τούτων δ' ἦν αἴτιον, ὅτι τοὺς μὲν νόμους
ἐσκόπουν, ὅπως ἀκριβῶς καὶ καλῶς ἔξουσιν, οὐχ οὕτω
τοὺς περὶ τῶν ἰδίῶν συμβολαίων ὡς τοὺς περὶ τῶν
καθ' ἐκάστην τὴν ἡμέραν ἐπιτηδευμάτων· ἠπίσταντο
γὰρ, ὅτι τοῖς καλοῖς καγαθοῖς τῶν ἀνθρώπων οὐδὲν
δεήσει πολλῶν γραμμάτων, ἀλλ' ἀπ' ὀλίγων συνθη-
μάτων φραδίως καὶ περὶ τῶν ἰδίῶν καὶ περὶ τῶν κοι- d
79 νῶν ὁμοιοῦσιν. οὕτω δὲ πολιτικῶς εἶχον, ὥστε καὶ
τὰς στάσεις ἐποιοῦντο πρὸς ἀλλήλους, οὐχ ὀπότεροι
τοὺς ἑτέρους ἀπολέσαντες τῶν λοιπῶν ἄρξουσιν, ἀλλ'
ὀπότεροι φθήσονται τὴν πόλιν ἀγαθόν τι ποιήσαντες·
καὶ τὰς ἑταιρείας συνήγον οὐχ ὑπὲρ τῶν ἰδίῳ συμφε-
80 ρόντων ἀλλ' ἐπὶ τῇ τοῦ πλήθους ὠφελείᾳ. τὸν αὐτὸν
δὲ τρόπον καὶ τὰ τῶν ἄλλων διώκουν, θεραπεύοντες
ἀλλ' οὐχ ὑβρίζοντες τοὺς Ἑλληνας, καὶ στρατηγεῖν e
οἰόμενοι δεῖν ἀλλὰ μὴ τυραννεῖν αὐτῶν, καὶ μᾶλλον
ἐπιθυμοῦντες ἡγεμόνες ἢ δεσπότες προσαγορευέσθαι
καὶ σωτῆρες ἀλλὰ μὴ λυμεῶνες ἀποκαλεῖσθαι, τῷ
ποιεῖν εὐ προσαγόμενοι τὰς πόλεις ἀλλ' οὐ βίᾳ κατα-

- 81 στρεφόμενοι, πιστοτέροις μὲν τοῖς λόγοις ἢ νῦν τοῖς 57
 ὄροισι χρώμενοι, ταῖς δὲ συνθήκαις ὡς περ ἀνάγκαις
 ἐμμένειν ἀξιούντες, οὐχ οὕτως ἐπὶ ταῖς δυναστείαις
 μέγα φρονοῦντες ὡς ἐπὶ τῷ σωφρόνως ζῆν φιλοτι-
 μούμενοι, τὴν αὐτὴν ἀξιούντες γνώμην ἔχειν πρὸς
 τοὺς ἥτιους ἢ περ τοὺς κρείττους πρὸς σφᾶς αὐτοὺς,
 ἴδια μὲν ἄστη τὰς αὐτῶν πόλεις ἡγούμενοι, κοινὴν δὲ
 πατρίδα τὴν Ἑλλάδα νομίζοντες εἶναι.
- 82 (κγ'.) Τοιαύταις διανοαῖσι χρώμενοι καὶ τοὺς νεω-
 τέρους ἐν τοῖς τοιοῦτοις ἡθῆσι παιδεύοντες οὕτως ἄν- b
 δρος ἀγαθοὺς ἀπέδειξαν τοὺς πολεμήσαντας πρὸς τοὺς
 ἐκ τῆς Ἀσίας ὥστε μηδένα πώποτε δυνηθῆναι περὶ αὐ-
 τῶν μήτε τῶν ποιητῶν μήτε τῶν σοφιστῶν ἀξίως τῶν
 ἐκείνοις πεπραγμένων εἰπεῖν. καὶ πολλὴν αὐτοῖς ἔχω
 συγγνώμην· ὁμοίως γὰρ ἔστι χαλεπὸν ἐπαινεῖν τοὺς
 ὑπερβεβληκότας τὰς τῶν ἄλλων ἀρετάς ὡς περ τοὺς μη-
 δὲν ἀγαθὸν πεποιηκότας· τοῖς μὲν γὰρ οὐχ ὕπεισι πρῶ-
- 83 ξεις, πρὸς δὲ τοὺς οὐκ εἰσὶν ἀρμόττοντες λόγοι. πῶς γὰρ c
 ἂν γένοιτο σύμμετροι τοιοῦτοις ἀνδράσιν, οἳ τοσοῦ-
 τον μὲν τῶν ἐπὶ Τροίαν στρατευσαμένων διήνεγκαν,
 ὅσον οἳ μὲν περὶ μίαν πόλιν ἔτη δέκα διέτριψαν, οἳ δὲ τὴν
 εἰς ἀπάσης τῆς Ἀσίας δύναμιν ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ κατεπο-
 λέμησαν, οὐ μόνον δὲ τὰς αὐτῶν πατρίδας διέσωσαν,
 ἀλλὰ καὶ τὴν Ἑλλάδα σύμπασαν ἠλευθέρωσαν; ποῖων
 δ' ἂν ἔργων ἢ πόνων ἢ κινδύνων ἀπέστησαν ὥστε ζῶν- d
 τες εὐδοκίμειν, οἷτινες ὑπὲρ τῆς δόξης ἧς ἡμελλον τε-
 λευτήσαντες ἔξειν οὕτως ἐτοιμῶς ἢ θείον ἀποθνήσκειν;
- 84 οἷμαι δὲ καὶ τὸν πόλεμον θεῶν τινὰ συναγαγεῖν ἀγα-
 σθέντα τὴν ἀρετὴν αὐτῶν, ἵνα μὴ τοιοῦτοι γενόμενοι
 τὴν φύσιν διαλάθοιεν μηδ' ἀκλεῶς τὸν βίον τελευτή-
 σαιαν, ἀλλὰ τῶν αὐτῶν τοῖς ἐκ τῶν θεῶν γεγονόσι καὶ
 καλομένοις ἡμιθέοις ἀξιοθεῖν· καὶ γὰρ ἐκείνων τὰ

- μὲν σώματα ταῖς τῆς φύσεως ἀνάγκαις ἀπέδοσαν, τῆς e
 δ' ἀρετῆς ἀθάνατον τὴν μνήμην ἐποίησαν.
- 85 (κδ'.) Ἄσι μὲν οὖν οἳ θ' ἡμέτεροι πρόγονοι καὶ
 Λακεδαιμόνιοι φιλοτίμως πρὸς ἀλλήλους εἶχον, οὐ μὴν
 ἀλλὰ περὶ καλλίστων ἐν ἐκείνοις τοῖς χρόνοις ἐφιλο-
 νίκησαν, οὐκ ἐχθροὺς ἀλλ' ἀνταγωνιστὰς σφᾶς αὐτοὺς 58
 εἶναι νομίζοντες, οὐδ' ἐπὶ δουλείᾳ τῇ τῶν Ἑλλήνων
 τὸν βάρβαρον θεραπεύοντες ἀλλὰ περὶ μὲν τῆς κοι-
 νῆς σωτηρίας ὁμονοοῦντες, ὁπότεροι δὲ ταύτης αἰτιοὶ
 γενήσονται, περὶ τούτου ποιοῦμενοι τὴν ἀμίλλαν.
 ἐπεδείξαντο δὲ τὰς αὐτῶν ἀρετὰς πρῶτον μὲν ἐν τοῖς
- 86 ὑπὸ Λαρσίου πεμφθεῖσιν. ἀποβάντων γὰρ αὐτῶν εἰς
 τὴν Ἀττικὴν οἳ μὲν οὐ περιέμεναν τοὺς συμμάχους,
 ἀλλὰ τὸν κοινὸν πόλεμον ἴδιον ποιησάμενοι πρὸς τοὺς b
 ἀπάσης τῆς Ἑλλάδος καταφρονήσαντας ἀπῆντων τὴν
 οἰκίαν δύναμιν ἔχοντες, ὀλίγοι πρὸς πολλὰς μυριάδας,
 ὡς περ ἐν ἀλλοτρίαις ψυχαῖς μέλλοντες κινδυνεύσειν,
 οἳ δ' οὐκ ἐφθασαν πυνθόμενοι τὸν περὶ τὴν Ἀττικὴν
 πόλεμον καὶ πάντων τῶν ἄλλων ἀμελήσαντες ἤκου
 ἡμῖν ἀμνοῦντες, τοσαύτην ποιησάμενοι σπουδὴν,
 ὅσην περ ἂν τῆς αὐτῶν χώρας πορθουμένης. σημεῖον c
- 87 δὲ τοῦ τάχους καὶ τῆς ἀμίλλης· τοὺς μὲν γὰρ ἡμετέ-
 ρους προγόνους φασὶ τῆς αὐτῆς ἡμέρας πυνθέσθαι τε
 τὴν ἀπόβασιν τῶν βαρβάρων καὶ βοηθήσαντας ἐπὶ
 τοὺς ὄρους τῆς χώρας μάχῃ νικήσαντας τροπαιοῦ στή-
 σαι τῶν πολεμίων, τοὺς δ' ἐν τρισὶν ἡμέραις καὶ το-
 σαύταις νυξὶ διακόσια καὶ χίλια στάδια διελθεῖν στρα-
 τοπέδῳ πορευομένους. οὕτω σφόδρ' ἠπέχθησαν οἳ d
 μὲν μετασχεῖν τῶν κινδύνων, οἳ δὲ φθῆναι συμβα-
- 88 λόντες πρὶν ἔλθειν τοὺς βοηθήσοντας. (κε'.) Μετὰ δὲ
 ταῦτα γενομένης τῆς ὕστερον στρατείας, ἦν αὐτὸς
 Ζεφξῆς ἡραγεῖν, ἐκλιπὼν μὲν τὰ βασιλεία, στρατηγὸς

δὲ καταστήναι τολμήσας, ἅπαντας δὲ τοὺς ἐκ τῆς Ἀσίας συναγείρας· περὶ οὗ τίς οὐχ ὑπερβολὰς προθυμηθεὶς εἰπεῖν ἐλάττω τῶν ὑπαρχόντων εἴρηκεν; ὅς εἰς τοσοῦτον ἦλθεν ὑπερηφανίας, ὥστε μικρὸν μὲν ἠγησάμενος ἔργον εἶναι τὴν Ἑλλάδα χειρώσασθαι, βουλευθεὶς δὲ τοιοῦτον μνημεῖον καταλιπεῖν, ὃ μὴ τῆς ἀνθρωπίνης φύσεώς ἐστιν, οὐ πρότερον ἐπαύσατο, πρὶν ἐξεῦρε καὶ συνηνάγκασεν, ὃ πάντες θρυλοῦσιν, ὥστε τῷ στρατοπέδῳ πλεῦσαι μὲν διὰ τῆς ἠπείρου, πεξεῦσαι δὲ διὰ τῆς θαλάττης, τὸν μὲν Ἑλλησποντον ζεύξας, τὸν δ' Ἄθω διορύξας. πρὸς δὴ τὸν οὕτω μέγα φρονήσαντα καὶ τηλικαῦτα διαπραξάμενον καὶ τοσοῦτων δεσπότην γενόμενον ἀπήντων διελόμενοι τὸν κίνδυνον, Λακεδαιμόνιοι μὲν εἰς Θερμοπύλας πρὸς τὸ πεζόν, χιλλῶν αὐτῶν ἐπιλέξαντες καὶ τῶν συμμαχῶν ὀλίγους παραλαβόντες, ὡς ἐν τοῖς στενοῖς κωλύσοντες αὐτοὺς περαιτέρω προελθεῖν, οἱ δ' ἡμέτεροι πατέρες ἐπ' Ἀρτεμίσιον, ἐξήκοντα τριήρεις πληρώσαντες πρὸς ἅπαν τὸ τῶν πολεμίων ναυτικόν. ταῦτα δὲ ποιεῖν ἐτόλμων οὐχ οὕτω τῶν πολεμίων καταφρονοῦντες ὡς πρὸς ἀλλήλους ἀγωνιῶντες, Λακεδαιμόνιοι μὲν ζηλοῦντες τὴν πόλιν τῆς Μαραθῶνι μάχης καὶ ζητοῦντες αὐτοὺς ἐξιῶσαι καὶ δεδιότες, μὴ δις ἐφεξῆς ἡ πόλις ἡμῶν αἰτία γένηται τοῖς Ἑλλησι τῆς σωτηρίας, οἱ δ' ἡμέτεροι μάλιστα μὲν βουλόμενοι διαφυλάξαι τὴν παρούσαν δόξαν καὶ πᾶσι ποιῆσαι φανερόν, ὅτι καὶ τὸ πρότερον δι' ἀρετὴν ἄλλ' οὐ διὰ τύχην ἐνίκησαν, ἔπειτα καὶ προαγαγέσθαι τοὺς Ἑλληνας ἐπὶ τὸ διανανμαχεῖν ἐπιδείξαντες αὐτοῖς ὁμοίως ἐν τοῖς ναυτικοῖς κινδύνοις ὥσπερ ἐν τοῖς πεζοῖς τὴν ἀρετὴν τοῦ πλήθους περιγιγνομένην. Ἰσας δὲ τὰς τόλμας παρασχόντες οὐχ ὁμοίαις ἐχρήσαντο ταῖς τύχαις, ἀλλ' οἱ μὲν διεφθάρησαν καὶ

ταῖς ψυχαῖς νικῶντες τοῖς σώμασιν ἀπέπικον, οὐ γὰρ δὴ τοῦτό γε θέμις εἰπεῖν, ὡς ἠττήθησαν· οὐδεὶς γὰρ αὐτῶν φυγεῖν ἠξίωσεν· οἱ δ' ἡμέτεροι τὰς μὲν πρόπλους ἐνίκησαν, ἐπειδὴ δ' ἤκουσαν τῆς παρόδου τοὺς πολεμίους κρατοῦντας, οἴκαδε καταπλεύσαντες [καὶ κατασκευάσαντες τὰ περὶ τὴν πόλιν] οὕτως ἐβουλεύσαντο περὶ τῶν λοιπῶν, ὥστε πολλῶν καὶ καλῶν αὐτοῖς προειργασμένων ἐν τοῖς τελευταίοις τῶν κινδύνων ἔτι πλέον διήνεγκαν. ἀθύμως γὰρ ἀπάντων τῶν συμμαχῶν διακειμένων, καὶ Πελοποννησίων μὲν διατειχιζόντων τὸν Ἴσθμὸν καὶ ζητούντων ἰδίαν αὐτοῖς σωτηρίαν, τῶν ἄλλων πόλεων ὑπὸ τοῖς βαρβάροις γεγενημένων καὶ συστρατευομένων ἐκείνοις, πλὴν εἰ τις διὰ μικρότητα παρημελήθη, προσπλευσῶν δὲ τριήρων διακοσίων καὶ χιλίων καὶ πεξῆς στρατιᾶς ἀναριθμήτου μελλούσης εἰς τὴν Ἀττικὴν εἰσβάλλειν, οὐδεμίας σωτηρίας αὐτοῖς ὑποφαινομένης, ἀλλ' ἔρημοι συμμαχῶν γεγενημένοι καὶ τῶν ἐλπίδων ἀπασῶν διημαρτηκότες, ἐξὸν αὐτοῖς μὴ μόνον τοὺς παρόντας κινδύνους διαφυγεῖν ἀλλὰ καὶ τιμὰς ἐξαιρέτους λαβεῖν, ἃς αὐτοῖς ἐδίδου βασιλεὺς ἠγούμενος, εἰ τὸ τῆς πόλεως προσλάβοι ναυτικόν, παραχορήμα καὶ Πελοποννήσου κρατήσῃ, οὐχ ὑπέμειναν τὰς παρ' ἐκείνου δωρεὰς, οὐδ' ὀργισθέντες τοῖς Ἑλλησιν, ὅτι προὔδοθησαν, ἀσμένως ἐπὶ τὰς διαλλαγὰς τὰς πρὸς τοὺς βαρβάρους ὄρησαν, ἀλλ' αὐτοὶ μὲν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας πολεμεῖν παρεσκευάζοντο, τοῖς δ' ἄλλοις τὴν δουλείαν αἰρουμένοις συγγνώμην εἶχον. ἠγοῦντο γὰρ ταῖς μὲν ταπειναῖς τῶν πόλεων προσήκειν ἐκ παντὸς τρόπου ζητεῖν τὴν σωτηρίαν, ταῖς δὲ προεστάναι τῆς Ἑλλάδος ἀξιούσας οὐχ οἷόν τ' εἶναι διαφεύγειν τοὺς κινδύνους, ἀλλ' ὥσπερ τῶν ἀνδρῶν τοῖς καλοῖς κάγαθοῖς αἰρετώ-

τερόν ἐστι καλῶς ἀποθανεῖν ἢ ζῆν αἰσχροῶς, οὕτω καὶ τῶν πόλεων ταῖς ὑπερεχούσαις λυσιτελεῖν ἐξ ἀνθρώπων ἀφανισθῆναι μᾶλλον ἢ δούλαις ὀφθῆναι γενομέναις. δῆλον δ' ὅτι ταῦτα διενεοήθησαν· ἐπειδὴ γὰρ οὐχ οἰοί τ' ἦσαν πρὸς ἀμφοτέρας ἅμα παρατάξασθαι τὰς δυνάμεις, παραλαβόντες ἅπαντα τὸν ὄχλον τὸν ἐκ τῆς πόλεως εἰς τὴν ἐχομένην νῆσον ἐξέπλευσαν, ἵν' ἐν μέρει πρὸς ἑκατέραν κινδυνεύσωσιν. (κζ'.) Καίτοι πῶς ἂν ἐκείνων ἄνδρες ἀμείνους ἢ μᾶλλον φιλέλληνας ὄντες ἐπιδειχθεῖεν, οἵτινες ἐτλησαν ἐπιθεῖν ὥστε μὴ τοῖς λοιποῖς αἰτιοὶ γενέσθαι τῆς δουλείας, ἐρήμην μὲν τὴν πόλιν γενομένην, τὴν δὲ χώραν πορθουμένην, ἱερὰ δὲ συλῶμενα καὶ νεῶς ἐμπιπραμένους, ἅπαντα δὲ τὸν πόλεμον περὶ τὴν πατρίδα τὴν αὐτῶν γιγνώμενον; καὶ μὴδὲ ταῦτ' ἀπέχρησεν αὐτοῖς, ἀλλὰ πρὸς χιλίας καὶ διακοσίας τριήρεις μόνον διαναυμαχεῖν ἐμελέτησαν. οὐ μὴν εἰάθησαν· καταισχυνθέντες γὰρ Πελοποννησῖοι τὴν ἀρετὴν αὐτῶν, καὶ νομίσαντες προδιαφθαρέντων μὲν τῶν ἡμετέρων οὐδ' αὐτοὶ σωθήσεσθαι, κατορθωσάντων δ' εἰς ἀτιμίαν τὰς αὐτῶν πόλεις καταστήσειν, ἠναγκάσθησαν μετασχεῖν τῶν κινδύνων. καὶ τοὺς μὲν θορύβους τοὺς ἐν τῷ πράγματι γενομένους καὶ τὰς κραυγὰς καὶ τὰς παρακλήσεις, ἃ κοινὰ πάντων ἐστὶ τῶν ναυμαχούντων, οὐκ οἶδ' ὅτι δεῖ λέγοντα διατρέβειν· ἃ δ' ἐστὶν ἴδια καὶ τῆς ἡγεμονίας ἀξία καὶ τοῖς προειρημένοις ὁμολογούμενα, ταῦτα δ' ἐμὸν ἔργον ἐστὶν εἰπεῖν. τοσοῦτον γὰρ ἢ πόλις ἡμῶν διέφερον, ὅτ' ἦν ἀκέραιος, ὥστ' ἀνάστατος γενομένη πλείους μὲν συνεβάλετο τριήρεις εἰς τὸν κίνδυνον τὸν ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος ἢ σύμπαντες οἱ συνναυμαχῆσαντες, οὐδεὶς δὲ πρὸς ἡμᾶς οὕτως ἔχει δυσμενῶς, ὅστις οὐκ ἂν ὁμολογήσειε διὰ μὲν τὴν ναυμαχίαν ἡμᾶς τῷ πο-

λέμῳ κρατῆσαι, ταύτης δὲ τὴν πόλιν αἰτίαν γενέσθαι. 99 (κη'.) Καίτοι μελλούσης στρατείας ἐπὶ τοὺς βαρβάρους ἔσεσθαι τίνας χρητὴν ἡγεμονίαν ἔχειν; οὐ τοὺς ἐν τῷ προτέρῳ πολέμῳ μάλιστα εὐδοκίμησαντας, καὶ πολλάκις μὲν ἴδια προκινδυνεύσαντας, ἐν δὲ τοῖς κοινοῖς τῶν ἀγόνων ἀριστείων ἀξιοθέντας; οὐ τοὺς τὴν αὐτῶν ἐκλιπόντας ὑπὲρ τῆς τῶν ἄλλων σωτηρίας, καὶ τό τε παλαιὸν οἰκιστὰς τῶν πλείστων πόλεων γενομένους, καὶ πάλιν αὐτὰς ἐκ τῶν μεγίστων συμφορῶν διασώσαντας; πῶς δ' οὐκ ἂν δεινὰ πάθοιμεν, εἰ τῶν κακῶν πλείστον μέρος μετασχόντες ἐν ταῖς τιμαῖς ἔλαττον ἔχειν ἀξιοθῆμεν καὶ τότε προταχθέντες ὑπὲρ ἀπάντων νῦν ἑτέροις ἀκολουθεῖν ἀναγκασθῆμεν; 100 (κθ'.) Μέχρι μὲν οὖν τούτων οἶδ' ὅτι πάντες ἂν ὁμολογήσειαν πλείστων ἀγαθῶν τὴν πόλιν τὴν ἡμετέραν αἰτίαν γεγενῆσθαι καὶ δικαίως ἂν αὐτῆς τὴν ἡγεμονίαν εἶναι, μετὰ δὲ ταῦτ' ἤδη τινὲς ἡμῶν κατηγοροῦσιν, ὡς ἐπειδὴ τὴν ἀρχὴν τῆς θαλάττης παραλάβομεν, πολλῶν κακῶν αἰτιοὶ τοῖς Ἑλλησι κατέστημεν, καὶ τὸν τε Μηλίαν ἀνδραποδισμόν καὶ τὸν Σκιωναίων ὄλεθρον ἐν τούτοις τοῖς λόγοις ἡμῖν προφέρουσιν. ἐγὼ δ' ἠγοῦμαι πρῶτον μὲν οὐδὲν εἶναι τοῦτο σημεῖον, ὡς κακῶς ἤσχομεν, εἰ τινες τῶν πολεμησάντων ἡμῖν σφόδρα φαίνονται κολασθέντες, ἀλλὰ πολὺ τόδε μεῖζον τεκμήριον, ὡς καλῶς διωκοῦμεν τὰ τῶν συμμάχων, ὅτι τῶν πόλεων τῶν ὑφ' ἡμῖν οὐσῶν οὐδεμία ταύταις ταῖς συμφοραῖς περιέπεσεν. ἐπειτ' εἰ μὲν ἄλλοι τινὲς τῶν αὐτῶν πραγμάτων πραότερον ἐπεμελήθησαν, εἰκότως ἂν ἡμῖν ἐπιτιμῶεν· εἰ δὲ μήτε τοῦτο γέγονε μήθ' οἷόν τ' ἐστὶ τοσοῦτων πόλεων τὸ πλήθος κρατεῖν, ἢν μὴ τις κολάζῃ τοὺς ἐξαμαρτάνοντας, πῶς οὐκ ἤδη δίκαιόν ἐστιν ἡμᾶς ἐπαινεῖν, οἵτινες

ἐλαχίστους χαλεπήναντες πλείστον χρόνον τὴν ἀρχὴν
 103 κατασχέειν ἠδυνήθημεν; (λ.) Οἶμαι δὲ πᾶσι δοκεῖν ὅ
 τούτους κρατίστους προσιάτας γενήσεσθαι τῶν Ἑλλή-
 νων, ἐφ' ὧ οἱ πειθαρχήσαντες ἄριστα τυγχάνουσι
 πράξαντες. ἐπὶ τοίνυν τῆς ἡμετέρας ἡγεμονίας εὐρή-
 σομεν καὶ τοὺς οἴκους τοὺς ἰδίους πρὸς εὐδαιμονίαν
 104 πλείστον ἐπιδόντας καὶ τὰς πόλεις μεγίστας γενομέ-
 νας. οὐ γὰρ ἐφθονοῦμεν ταῖς ἀξανομέναις αὐτῶν,
 οὐδὲ ταραχὰς ἐνεποιούμεν πολιτείας ἐναντίας παρα-
 καθιστάντες, ἵν' ἀλλήλοις μὲν στασιάζοιεν, ἡμᾶς δ' ἑ
 ἀμφοτέροι θεραπεύοιεν, ἀλλὰ τὴν τῶν συμμαχῶν ὁμό-
 νοιαν κοινὴν ὠφέλειαν νομίζοντες τοῖς αὐτοῖς νόμοις
 ἀπάσας τὰς πόλεις διωκοῦμεν, συμμαχικῶς ἄλλ' οὐ
 δεσποτικῶς βουλευόμενοι περὶ αὐτῶν, ὅλων μὲν τῶν
 105 πραγμάτων ἐπιστατοῦντες, ἰδίᾳ δ' ἑκάστους ἐλευθέ-
 ρους ἑῶντες εἶναι, καὶ τῷ μὲν πλήθει βοηθοῦντες,
 ταῖς δὲ δυναστείαις πολεμοῦντες, δεινὸν οἰόμενοι τοὺς
 πολλοὺς ὑπὸ τοῖς ὀλίγοις εἶναι, καὶ τοὺς ταῖς οὐ-
 σίαις ἐνδεεστέρους, τὰ δ' ἄλλα μηδὲν χείρους ὄντας, δ
 ἀπελαύνεσθαι τῶν ἀρχῶν, ἔτι δὲ κοινῆς τῆς πατρίδος
 οὔσης τοὺς μὲν τυραννεῖν, τοὺς δὲ μετοικεῖν, καὶ φύ-
 σει πολίτας ὄντας νόμῳ τῆς πολιτείας ἀποστερεῖσθαι.
 106 τοιαῦτ' ἔχοντες ταῖς ὀλιγαρχαῖς ἐπιτιμᾶν καὶ πλείω
 τούτων τὴν αὐτὴν πολιτείαν ἦνπερ παρ' ἡμῖν αὐτοῖς
 καὶ παρὰ τοῖς ἄλλοις κατεστήσαμεν, ἦν οὐκ οἶδ' ὅ τι
 δεῖ διὰ μακροτέρων ἐπαινεῖν, ἄλλως τε καὶ συντόμως
 ἔχοντα δηλώσαι περὶ αὐτῆς. μετὰ γὰρ ταύτης οἰκοῦν-
 107 τες ἑβδομήκοντ' ἔτη διετέλεσαν ἄπειροι μὲν τυραννί-
 δων, ἐλεύθεροι δὲ πρὸς τοὺς βαρβάρους, ἀστασίαστοι
 δὲ πρὸς σφᾶς αὐτοὺς, εἰρήνην δ' ἄγοντες πρὸς πάν-
 τας ἀνθρώπους. (λα.) Ἐπερ ὧν προσήκει τοὺς εὐ-
 φρονοῦντας μεγάλην χάριν ἔχειν πολὺ μᾶλλον ἢ τὰς

κληρουχίας ἡμῖν ὄνειδίζειν, ὥς ἡμεῖς εἰς τὰς ἐρημου-
 μένας τῶν πόλεων φυλακῆς ἕνεκα τῶν χωρίων ἄλλ'
 οὐ διὰ πλεονεξίαν ἐξεπέμπομεν. σημεῖον δὲ τούτων
 ἔχοντες γὰρ χώραν μὲν ὡς πρὸς τὸ πλῆθος τῶν πολι-
 τῶν ἐλαχίστην, ἀρχὴν δὲ μεγίστην, κεκτημένοι τριή-
 108 ρεις διπλάσιαι μὲν ἢ σύμπαντες, δυναμέναι δὲ πρὸς
 δις τοσαύτας κινδυνεύειν, ὑποκειμένης τῆς Εὐβοίας ὅ
 ὑπὸ τὴν Ἀττικὴν, ἢ καὶ πρὸς τὴν ἀρχὴν τὴν τῆς θαλάτ-
 τῆς εὐφυνῶς εἶχε καὶ τὴν ἄλλην ἀρετὴν ἀπασῶν τῶν νή-
 σων διέφερε, κρατοῦντες αὐτῆς μᾶλλον ἢ τῆς ἡμετέρας
 αὐτῶν, καὶ πρὸς τούτοις εἰδότες καὶ τῶν Ἑλλήνων καὶ
 τῶν βαρβάρων τούτους μάλιστα εὐδοκιμοῦντας, ὅσοι
 τοὺς ὁμόρους ἀναστάτους ποιήσαντες ἀφθονοὺν καὶ
 ῥᾶθυμον αὐτοῖς κατεστήσαντο τὸν βίον, ὅμως οὐδὲν
 109 τούτων ἡμᾶς ἐπήρε περὶ τοὺς ἔχοντας τὴν νῆσον ἕξα-
 μαρτεῖν, ἀλλὰ μόνοι δὴ τῶν μεγάλῃν δύναμιν λαβόν-
 των περιείδομεν ἡμᾶς αὐτοὺς ἀπορωτέρας ζῶντας τῶν
 δουλεύειν αἰτίαν ἔχόντων. καίτοι βουλόμενοι πλεο-
 νεκτεῖν οὐκ ἂν δὴ πού τῆς μὲν Σκιωναίων γῆς ἐπι-
 θυμήσαμεν, ἦν Πλαταιέων τοῖς ὡς ἡμᾶς καταφυγοῦσι
 φαινόμεθα παραδόντες, τοσαύτην δὲ χώραν παρελί-
 110 πομεν, ἢ πάντας ἂν ἡμᾶς εὐπορωτέρους ἐποίησεν. δ
 (λβ.) Τοιούτων τοίνυν ἡμῶν γεγενημένων καὶ
 τοσαύτην ἴσιν δεδωκότων ὑπὲρ τοῦ μὴ τῶν ἄλλο-
 τῶν ἐπιθυμεῖν τολμῶσι κατηγορεῖν οἱ τῶν δεκαρ-
 χῶν κοινωνήσαντες καὶ τὰς αὐτῶν πατρίδας λυμηνά-
 μεινοι, καὶ μικρὰς μὲν ποιήσαντες δοκεῖν εἶναι τὰς τῶν
 προγεγενημένων ἀδικίας, οὐδεμίαν δὲ λιπόντες ὑπερ-
 βολὴν τοῖς αὐτοῖς βουλομένοις γενέσθαι πονηροῖς, ἀλ-
 λά φάσκοντες μὲν λακωνίζειν, τὰναντία δ' ἐκείνοις ε
 ἐπιτηδεύοντες, καὶ τὰς μὲν Μηλίων ὀδυρόμενοι συμ-
 φροῶς, περὶ δὲ τοὺς αὐτῶν πολίτας ἀνήκεστα τολμή-
 5*

- 111 σαντες εξαμαρτείν. ποιον γὰρ αὐτοὺς ἀδίκημα διέφυ-
 γεν; ἢ τί τῶν αἰσχυρῶν ἢ δεινῶν οὐ διεξήλθον; οἱ τοὺς 64
 μὲν ἀνομιώτατους πιστοτάτους ἐνόμιζον, τοὺς δὲ προ-
 δότας ὡσπερ εὐεργέτας ἐθεράπευον, ἠροῦντο δὲ τῶν
 Ἑλλώτων ἐνὶ δουλεύειν ὡστ' εἰς τὰς αὐτῶν πατρίδας
 ὑβρίζειν, μᾶλλον δ' ἐτίμων τοὺς αὐτόχειρας [καὶ φο-
 112 νέας] τῶν πολιτῶν ἢ τοὺς γονέας τοὺς αὐτῶν, εἰς
 τοῦτο δ' ὁμότητος ἅπαντας ἡμᾶς κατέστησαν, ὥστε
 πρὸ τοῦ μὲν διὰ τὴν παρούσαν εὐδαιμονίαν καὶ ταῖς
 μικραῖς ἀτυχίαις πολλοὺς ἕκαστον ἡμῶν ἔχειν τοὺς
 συμπενηθήσοντας, ἐπὶ δὲ τῆς τούτων ἀρχῆς διὰ τὸ πλη-
 113 θος τῶν οἰκείων κακῶν ἐπαυσάμεθ' ἀλλήλους ἐλεοῦν-
 τες. οὐδεὶν γὰρ τοσαύτην σχολὴν παρέλιπον ὡστ'
 ἐτέρω συναχθεσθῆναι. τίνας γὰρ οὐκ ἐφίκοντ' ἢ τίς
 οὕτω πόρρω τῶν πολιτικῶν ἢ πραγμάτων, ὅστις οὐκ
 ἐγγὺς ἠναγκάσθη γενέσθαι τῶν συμφορῶν, εἰς ἃς αἱ
 τοιαῦται φύσεις ἡμᾶς κατέστησαν; εἴτ' οὐκ αἰσχύνου-
 114 ται τὰς αὐτῶν πόλεις οὕτως ἀνόμως διαθέντες καὶ τῆς
 ἡμετέρας ἀδίκως κατηγοροῦντες, ἀλλὰ πρὸς τοῖς ἄλ-
 λοις καὶ περὶ τῶν δικῶν καὶ τῶν γραφῶν τῶν ποτε
 παρ' ἡμῖν γενομένων λέγειν τολμᾶσιν, αὐτοὶ πλείους
 ἐν τρισὶ μῆσιν ἀκρίτους ἀποκτείναντες ὢν ἡ πόλις ἐπὶ
 114 τῆς ἀρχῆς ἀπάσης ἐκρίνειν. φυγὰς δὲ καὶ στάσεις καὶ
 νόμων συγχύσεις καὶ πολιτειῶν μεταβολὰς, ἐτι δὲ παί-
 δων ὕβρεις καὶ γυναικῶν αἰσχύναις καὶ χρημάτων ἀρ-
 παγὰς τίς ἂν δύναίτο διεξελθεῖν; πλὴν τοσοῦτον εἶ-
 πεῖν ἔχω καθ' ἀπάντων, ὅτι τὰ μὲν ἐφ' ἡμῶν δεινὰ
 φασίως ἂν τις ἐνὶ ψηφίσματι διέλυσε, τὰς δὲ σφαγὰς
 καὶ τὰς ἀνομίας τὰς ἐπὶ τούτων γενομένας οὐδεὶς ἂν
 115 ἰάσασθαι δύναίτο.

115 (λγ'.) Καὶ μὴν οὐδὲ τὴν παρούσαν εἰρήνην, οὐδὲ
 τὴν αὐτονομίαν τὴν ἐν ταῖς πολιτείαις μὲν οὐκ ἐνοῦ-

- σαν, ἐν δὲ ταῖς συνθήκαις ἀναγεγραμμένην, ἄξιον ε
 ἐλέσθαι μᾶλλον ἢ τὴν ἀρχὴν τὴν ἡμετέραν. τίς γὰρ
 ἂν τοιαύτης καταστάσεως ἐπιθυμήσειεν, ἐν ἣ κατα-
 116 ποντισταὶ μὲν τὴν θάλατταν κατέχουσι, πελασταὶ δὲ
 τὰς πόλεις καταλαμβάνουσιν, ἀπὲρ δὲ τοῦ πρὸς ἐτέ-
 ρους περὶ τῆς χώρας πολεμῆν ἐντὸς τείχους οἱ πολί-
 ται πρὸς ἀλλήλους μάχονται, πλείους δὲ πόλεις αἰχμᾶ- 65
 λωτοὶ γεγόνασιν ἢ πρὶν τὴν εἰρήνην ἡμᾶς ποιήσασθαι,
 διὰ δὲ τὴν πικρότητα τῶν μεταβολῶν ἀθυμοτέρως
 διάγουσιν οἱ τὰς πόλεις οἰκοῦντες τῶν ταῖς φυγαῖς
 ἐξημιωμένων· οἱ μὲν γὰρ τὸ μέλλον δεδίασιν, οἱ δ'
 117 αἰεὶ κατιέναι προσδοκῶσιν. τοσοῦτον δ' ἀπέχουσι τῆς
 ἐλευθερίας καὶ τῆς αὐτονομίας, ὡστ' αἱ μὲν ὑπὸ τυ-
 ράννοις εἰσὶ, τὰς δ' ἀρμостаὶ κατέχουσιν, ἐνταῦθα δ'
 ἀνάστατοι γεγόνασιν, τῶν δ' οἱ βάρβαροι δεσπότηται b
 καθεστήκασιν· οὗς ἡμεῖς διαβῆναι τολμήσαντας εἰς
 τὴν Εὐρώπην καὶ μείζον ἢ προσήκεν αὐτοῖς φρονή-
 118 σαντας οὕτω διέθεμεν ὥστε μὴ μόνον παύσασθαι
 στρατείας ἐφ' ἡμᾶς ποιουμένους ἀλλὰ καὶ τὴν αὐτῶν
 χώραν ἀνέχεσθαι πορθουμένην, καὶ διακοσίαις καὶ
 χιλίαις ναυσὶ περιπλέοντας εἰς τοσαύτην ταπεινότητα
 κατεστήσαμεν ὥστε μακρὸν πλοῦτον ἐπὶ τάδε Φασήλι-
 119 δος μὴ καθέλκειν ἀλλ' ἡσυχίαν ἄγειν, καὶ τοὺς και- c
 ροὺς περιμένειν ἀλλὰ μὴ τῇ παρούσῃ δυνάμει πιστεύ-
 ειν. καὶ ταῦθ' ὅτι διὰ τὴν τῶν προγόνων τῶν ἡμετέ-
 ρων ἀρετὴν οὕτως εἶχεν, αἱ τῆς πόλεως συμφοραὶ
 σαφῶς ἐπέδειξαν· ἅμα γὰρ ἡμεῖς τε τῆς ἀρχῆς ἀπε-
 στερούμεθα καὶ τοῖς Ἑλλήσιν ἀρχὴ τῶν κακῶν ἐγέννε-
 το. μετὰ γὰρ τὴν ἐν Ἑλλησπόντῳ γενομένην ἀτυχίαν
 ἐτέρων ἡγεμόνων καταστάντων ἐνίκησαν μὲν οἱ βάρ-
 119 βαροὶ ναυμαχοῦντες, ἤρξαν δὲ τῆς θαλάττης, κατ- d
 ἔσχον δὲ τὰς πλείστας τῶν νήσων, ἀπέβησαν δ' εἰς

τὴν Λακωνικὴν, Κύθηρα δὲ κατὰ κράτος εἶλον, ἄπα-
σαν δὲ τὴν Πελοπόννησον κακῶς ποιῶντες περιέ-
120 πλευσαν. (λδ'.) Μάλιστα δ' ἂν τις συνίδοι τὸ μέγεθος
τῆς μεταβολῆς, εἰ παραναγνοίῃ τὰς συνθήκας τὰς τ'
ἐφ' ἡμῶν γενομένας καὶ τὰς νῦν γεγραμμένας. τότε
μὲν γὰρ ἡμεῖς φανησόμεθα τὴν ἀρχὴν τὴν βασιλείας
ὀρίζοντες καὶ τῶν φόρων ἐνίοις τάττοντες καὶ κωλύ-
οντες αὐτὸν τῇ θαλάττῃ χρῆσθαι· νῦν δ' ἐκεῖνός ἐστιν
ὁ διοικῶν τὰ τῶν Ἑλλήνων καὶ προστάτων, ἃ χρὴ
ποιεῖν ἐκάστους, καὶ μόνον οὐκ ἐπιστάθμους ἐν ταῖς
121 πόλεσι καθιστάς. πλὴν γὰρ τούτου τί τῶν ἄλλων ὑπό-
λοιπόν ἐστιν; οὐ καὶ τοῦ πολέμου κύριος ἐγένετο καὶ 66
τὴν εἰρήνην ἐπρωτάνευσε καὶ τῶν παρόντων πραγμά-
των ἐπιστάτης καθέστηκεν; οὐχ ὡς ἐκεῖνοι πλέομεν
ὥσπερ πρὸς δεσπότην ἀλλήλων κατηγορήσοντες; οὐ
βασιλέα τὸν μέγαν αὐτὸν προσαγορεύομεν ὥσπερ
αἰχμάλωτοι γεγονότες; οὐκ ἐν τοῖς πολέμοις τοῖς πρὸς
ἀλλήλους ἐν ἐκείνῳ τὰς ἐλπίδας ἔχομεν τῆς σωτηρίας,
ὡς ἀμφοτέρους ἡμᾶς ἠδέως ἂν ἀπολέσειεν;
122 Ὡν ἄξιον ἐνθυμηθέντας ἀρνησασθαι μὲν ἐπὶ β'
τοῖς παροῦσι, ποθέσαι δὲ τὴν ἡγεμονίαν τὴν ἡμετέ-
ραν, μέμψασθαι δὲ Λακεδαιμονίους, ὅτι τὴν μὲν ἀρ-
χὴν εἰς τὸν πόλεμον κατέστησαν ὡς ἐλευθερώσοντες
τοὺς Ἕλληνας, ἐπὶ δὲ τελευτῆς οὕτω πολλοὺς αὐ-
τῶν ἐκδότους ἐποίησαν, καὶ τῆς μὲν ἡμετέρας πόλεως
τοὺς Ἴωνας ἀπέστησαν, ἐξ ἧς ἀπέκλιον καὶ δι' ἣν
πολλάκις ἐσώθησαν, τοῖς δὲ βαρβάροις αὐτοὺς ἐξέδο-
σαν, ὧν ἀκόντων τὴν χάραν ἔχουσι καὶ πρὸς οὓς οὐδὲ
123 πάποι' ἐπαύσαντο πολεμοῦντες. καὶ τότε μὲν ἡγα-
νάκτου, ὅθ' ἡμεῖς νομίμως ἐπάρχειν τινῶν ἡξιοῦ-
μεν· νῦν δ' εἰς τοιαύτην δουλείαν καθεστῶτων οὐ-
δὲν φροντίζουσιν αὐτῶν, οἷς οὐκ ἔξαρκεῖ δασμολογεῖ-

σθαι καὶ τὰς ἀκροπόλεις ὄραν ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν κατ-
εχομένας, ἀλλὰ πρὸς ταῖς κοιναῖς συμφοραῖς καὶ τοῖς
σώμασι δεινότερα πάσχουσι τῶν παρ' ἡμῖν ἀργυρω-
νῆτων· οὐδεὶς γὰρ ἡμῶν οὕτως αἰκίζεται τοὺς οἰκέτας d
124 ὡς ἐκεῖνοι τοὺς ἐλευθέρους κολάζουσιν. μέγιστον δὲ
τῶν κακῶν, ὅταν ὑπὲρ αὐτῆς τῆς δουλείας ἀναγκά-
ζονται συστρατεύεσθαι, καὶ πολεμεῖν τοῖς ἐλευθέροις
ἀξιοῦσιν εἶναι, καὶ τοιοῦτους κινδύνους ὑπομένειν, ἐν
οἷς ἠττηθέντες μὲν παραχρῆμα διαφθαρήσονται, κατ-
ορθώσαντες δὲ μᾶλλον εἰς τὸν λοιπὸν χρόνον δου-
125 λεύσουσιν. (λέ'.) Ὡν τίνες ἄλλους αἰτίους χρὴ νομί-
ζειν ἢ Λακεδαιμονίους, οἱ τὸσαύτην ἰσχὺν ἔχοντες e
περιορῶσι τοὺς μὲν αὐτῶν συμμάχους γενομένους οὕ-
τω δεινὰ πάσχοντας, τὸν δὲ βάρβαρον τῇ τῶν Ἑλλή-
νων φάμῃ τὴν ἀρχὴν τὴν αὐτοῦ κατασκευαζόμενον;
καὶ πρότερον μὲν τοὺς μὲν τυράννους ἐξέβαλλον, τῷ
δὲ πλήθει τὰς βοηθείας ἐποιοῦντο, νῦν δὲ τοσοῦτον 67
μεταβεβλήκασιν, ὥστε ταῖς μὲν πολιτείαις πολεμοῦσι,
126 τὰς δὲ μοναρχίας συγκυβιστάσιν. τὴν μὲν γὰρ Μαντι-
νέων πόλιν εἰρήνης ἤδη γεγεννημένης ἀνάστατον ἐποί-
ησαν, καὶ τὴν Θηβαίων Καδμείαν κατέλαβον, καὶ νῦν
Ὀλυνθίους καὶ Φλιασίους πολιορκοῦσιν, Ἀμύντα δὲ
τῷ Μακεδόνων βασιλεῖ καὶ Διονυσίῳ τῷ Σικελίας τυ-
ράννῳ καὶ τῷ βαρβάρῳ τῷ τῆς Ἀσίας κρατοῦντι συμ- b
127 πράττουσιν, ὅπως ὡς μεγίστην ἀρχὴν ἔξουσιν. καίτοι
πῶς οὐκ ἄτοπον τοὺς προσετώτας τῶν Ἑλλήνων ἕνα
μὲν ἄνδρα τοσοῦτων ἀνθρώπων καθιστῆναι δεσπό-
την, ὧν οὐδὲ τὸν ἀριθμὸν ἐξευρεῖν φάδιόν ἐστι, τὰς
δὲ μεγίστας τῶν πόλεων μὴδ' αὐτὰς αὐτῶν εἶναι
128 κυρίας, ἀλλ' ἀναγκάζειν δουλεύειν ἢ ταῖς μεγίσταις
συμφοραῖς περιβάλλειν; ὃ δὲ πάντων δεινότατον, ὅταν
τις ἴδῃ τοὺς τὴν ἡγεμονίαν ἔχειν ἀξιοῦντας ἐπὶ μὲν c

τους Ἕλληνας καθ' ἐκάστην τὴν ἡμέραν στρατευομένους, πρὸς δὲ τοὺς βαρβάρους εἰς ἅπαντα τὸν χρόνον συμμαχίαν πεποιημένους.

- 129 (λξ.) Καὶ μηδεὶς ὑπολάβῃ με δυσκόλως ἔχειν, ὅτι τραχύτερον τούτων ἐμνήσθην, προειπών, ὡς περὶ διαλλαγῶν ποιήσομαι τοὺς λόγους· οὐ γὰρ ἵνα πρὸς τοὺς ἄλλους διαβάλω τὴν πόλιν τὴν Λακεδαιμονίων οὕτως εἴρηκα περὶ αὐτῶν, ἀλλ' ἵν' αὐτοὺς ἐκείνους παύσω, καθ' ὅσον ὁ λόγος δύναται, τοιαύτην ἔχοντας τὴν γνώμην. ἔστι δ' οὐχ οἶόν τ' ἀποτρέπειν τῶν ἀμαρ- d
τημάτων, οὐδ' ἐτέρων πράξεων πείθειν ἐπιθυμῆν, ἢν μὴ τις ἐρωμένως ἐπιτιμῆσθαι τοῖς παροῦσιν· χρηὶ δὲ κατηγορεῖν μὲν ἠρεῖσθαι τοὺς ἐπὶ βλάβῃ λοιδοροῦντας, νουθετεῖν δὲ τοὺς ἐπ' ὠφελείᾳ τοιαῦτα πράττοντας. τὸν γὰρ αὐτὸν λόγον οὐχ ὁμοίως ὑπολαμβάνειν δεῖ, μὴ μετὰ τῆς αὐτῆς διανοίας λεγόμενον. ἐπεὶ καὶ τοῦτ' 131
ἔχομεν αὐτοῖς ἐπιτιμᾶν, ὅτι τῇ μὲν αὐτῶν πόλει τοὺς ὁμόρους εἰλωτεύειν ἀναγκάζουσι, τῷ δὲ κοινῷ τῷ τῶν e
συμμάχων οὐδὲν τοιοῦτον κατασκευάζουσι, ἔξδον αὐτοῖς τὰ πρὸς ἡμᾶς διαλυσαμένοις ἅπαντας τοὺς βαρ-
132 βάρους περιοίκους ὅλης τῆς Ἑλλάδος καταστήσαι. καί-
τοι χρηὶ τοὺς φύσει καὶ μὴ διὰ τύχην μέγα φρονοῦντας τοιοῦτοις ἔργοις ἐπιχειρεῖν πολὺ μᾶλλον ἢ τοὺς νη- 68
σιώτας δασμολογεῖν, οὓς ἄξιόν ἐστιν ἐλεεῖν, ὄρωντας τούτους μὲν διὰ σπανιότητα τῆς γῆς ὄρη γεωργεῖν ἀναγκαζομένους, τοὺς δ' ἠπειρώτας δι' ἀφθονίαν τῆς χώρας τὴν μὲν πλείστην αὐτῆς ἀργὸν περιορῶντας, ἔξ ἧς δὲ καρποῦνται τοσοῦτον πλοῦτου κεκτημένους.
- 133 (λξ.) Ἦγοῦμαι δ' εἰ τινες ἄλλοθεν ἐπιελθόντες θεαταὶ γένοιντο τῶν παρόντων πραγμάτων, πολλὴν αὖ αὐτοὺς καταγνώσκειν μανίαν ἀμφοτέρων ἡμῶν, οὔτινες b
οὕτω περὶ μικρῶν κινδυνεύουσι, ἔξδον ἀδεῶς πολλὰ

- κεκτησθαι, καὶ τὴν ἡμετέραν αὐτῶν χώραν διαφθεί-
134 ρομεν, ἀμελήσαντες τὴν Ἀσίαν καρποῦσθαι. καὶ τῷ
μὲν οὐδὲν προϋργιαίτερόν ἐστιν ἢ σκοπεῖν, ἔξ ὧν μη-
δέποτε παυσόμεθα πρὸς ἀλλήλους πολεμοῦντες· ἡμεῖς
δὲ τοσοῦτον δέομεν συγκροῦναι τι τῶν ἐκείνου πραγ-
μάτων ἢ ποιεῖν στασιάζειν, ὥστε καὶ τὰς διὰ τύχην
αὐτῶ γεγενημένας ταραχὰς συνδιαλύειν ἐπιχειροῦμεν, c
οὔτινες καὶ τοῖν στρατοπέδοις τοῖν περὶ Κύπρον ἔωμεν
αὐτὸν τῷ μὲν χρησθαι, τὸ δὲ πολιορκεῖν, ἀμφοτέροις
135 αὐτοῖν τῆς Ἑλλάδος ὄντοι. οἱ τε γὰρ ἀφεστῶτες πρὸς
ἡμᾶς τ' οἰκείως ἔχουσι καὶ Λακεδαιμονίοις σφᾶς αὐ-
τοὺς ἐνδιδοῦσιν, τῶν τε μετὰ Τειριβάζου στρατευο-
μένων καὶ τοῦ πεζοῦ τὸ χρησιμώτατον ἐκ τῶνδε τῶν
τόπων ἤθροισται, καὶ τοῦ ναυτικοῦ τὸ πλείστον ἀπ'
Ἰωνίας συμπέπλευκεν, οἱ πολὺ ἂν ἤδιον κοινῇ τὴν d
Ἀσίαν ἐπόρθουν ἢ πρὸς ἀλλήλους ἔνεκα μικρῶν ἐκιν-
136 δύνεον. ἂν ἡμεῖς οὐδεμίαν ποιούμεθα πρόνοιαν,
ἀλλὰ περὶ μὲν τῶν Κυκλάδων νήσων ἀμφισβητοῦμεν,
τοσαύτας δὲ τὸ πλῆθος πόλεις καὶ τηλικαύτας τὸ μέ-
γεθος δυνάμεις οὕτως εἰκῆ τῷ βαρβάρῳ παραδεδώ-
καμεν. τοιγαροῦν τὰ μὲν ἔχει, τὰ δὲ μέλλει, τοῖς δ'
ἐπιβουλεύει, δικαίως ἀπάντων ἡμῶν καταπεφρονη-
137 κῶς. διαπέφρονται γὰρ, ὃ τῶν ἐκείνου προρόνων οὐ- c
δεὶς πώποτε· τὴν τε γὰρ Ἀσίαν διωμολόγηται καὶ παρ'
ἡμῶν καὶ παρὰ Λακεδαιμονίων βασιλέως εἶναι, τὰς τε
πόλεις τὰς Ἑλληνίδας οὕτω κυρίως παρείληφεν ὥστε
τὰς μὲν αὐτῶν κατασκάπτειν, ἐν δὲ ταῖς ἀκροπόλεις
ἐντειχίζειν. καὶ ταῦτα πάντα γέγονε διὰ τὴν ἡμετέραν
ἄνοιαν ἀλλ' οὐ διὰ τὴν ἐκείνου δύναμιν.
- 138 (λῆ.) Καίτοι τινὲς θαυμάζουσι τὸ μέγεθος τῶν 69
βασιλέως πραγμάτων καὶ φασὶν αὐτὸν εἶναι δυσπολε-
μητον, διεξιόντες, ὡς πολλὰς τὰς μεταβολὰς τοῖς Ἑλ-

λησι πεποίηκεν. ἐγὼ δ' ἠγοῦμαι μὲν τοὺς ταῦτα λέγοντας οὐκ ἀποτρέπειν ἀλλ' ἐπισπεύδειν τὴν στρατείαν· εἰ γὰρ ἡμῶν ὁμοιοησάντων αὐτὸς ἐν ταραχαῖς ἂν χαλεπὸς ἔσται προσπολεμεῖν, ἢ πονυφόρα χρησθῆναι τὸν καιρὸν ἐκείνον, ὅταν τὰ μὲν τῶν βαρβάρων καταστῆ καὶ διὰ μιᾶς γένηται γνώμη, ἡμεῖς δὲ ἔτι πρὸς ἀλλήλους ὥσπερ νῦν πολεμικῶς ἔχωμεν. οὐ μὴν οὐδ' εἰ συναγορεύουσι τοῖς ὑπ' ἐμοῦ λεγομένοις, οὐδ' ὡς ὀρθῶς περὶ τῆς ἐκείνου δυνάμεως γινώσκουσιν. εἰ μὲν γὰρ ἀπέφαινον αὐτὸν ἅμα τοῖν πολέοιν ἀφοτέροιον πρότερόν ποτε περιγεγενημένον, εὐκότως ἂν ἡμᾶς καὶ νῦν ἐκφοβεῖν ἐπεχείρουν· εἰ δὲ τοῦτο μὲν μὴ γέγονεν, ἀντιπέλαρον δ' ὄντων ἡμῶν καὶ Λακεδαιμονίων κροσθήμενος τοῖς ἐτέροις ἐπικυδέστερα τὰ πράγματα θάτερόν ἐποίησεν, οὐδέν ἐστι τοῦτο σημεῖον τῆς ἐκείνου δυνάμεως. ἐν γὰρ τοῖς τοιούτοις καιροῖς πολλάκις μικραὶ δυνάμεις μεγάλας φρονίας ἐποίησαν, ἐπεὶ καὶ περὶ Χίων ἔχοιμ' ἂν τοῦτον τὸν λόγον εἰπεῖν, ὡς ὀπότεροις ἐκείνοι προσθέσθαι βουληθεῖεν, οὗτοι κατὰ θάλατταν κρείττους ἦσαν. (λθ'). Ἀλλὰ γὰρ οὐκ ἐκ τούτων δίκαιόν ἐστι σκοπεῖν τὴν βασιλείας δυνάμιν, ἔξ ὧν μεθ' ἐκατέρων γέγονεν, ἀλλ' ἔξ ὧν αὐτὸς ὑπὲρ αὐτοῦ πεπολέμηκεν. καὶ πρῶτον μὲν ἀποστάσης Αἰγύπτου τί διαπέπρακται πρὸς τοὺς ἔχοντας αὐτήν; οὐκ ἐκείνος μὲν ἐπὶ τὸν πόλεμον τοῦτον κατέπεμψε τοὺς εὐδοκιμοτάτους Περσῶν, Ἀβροκόμαν καὶ Τιθραύστην καὶ Φαρνάβαζον, οὗτοι δὲ τριετη μείναντες καὶ πλείω κακὰ παθόντες ἢ ποιήσαντες, τελευτῶντες οὕτως ἀσχερῶς ἀπηλλάγησαν ὥστε τοὺς ἀφροσύνας μηκέτι τὴν ἐλευθερίαν ἀγαπᾶν ἀλλ' ἤδη καὶ τῶν ὁμόρων ζητεῖν ἐπάσχειν; μετὰ δὲ ταῦτ' ἐπ' Εὐαγόραν στρατεύσας, ὃς ἄρχει μὲν μιᾶς πόλεως, ἐν δὲ ταῖς

συνθήκαις ἔκδοτός ἐστιν, οἰκῶν δὲ νῆσον κατὰ μὲν θάλατταν προδεδυστύχηκεν, ὑπὲρ δὲ τῆς χώρας τρισχιλίους ἔχει μόνον πελταστὰς, ἀλλ' ὅμως οὕτω ταπεινῆς δυνάμεως οὐ δύναται περιγεγεσθαι βασιλεὺς πολεμῶν, ἀλλ' ἤδη μὲν ἔξ ἔτη διατέτριφεν, εἰ δὲ δεῖ τὰ μέλλοντα τοῖς γεγενημένοις τεκμαίρεσθαι, πολὺ πλείων ἐλπίς ἐστὶν ἕτερον ἀποστήναι πρὶν ἐκείνον ἐκπολιορηθῆναι· τοιαῦται βραδυτῆτες ἐν ταῖς πράξεσι ταῖς βασιλείας ἐνεῖσιν. ἐν δὲ τῷ πολέμῳ τῷ περὶ Ῥόδον ἔχων μὲν τοὺς Λακεδαιμονίων συμμάχους εὖνους διὰ τὴν χαλεπότητα τῶν πολιτειῶν, χρώμενος δὲ ταῖς ὑπηρεσίαις ταῖς παρ' ἡμῶν, στρατηγούτος δ' αὐτῷ Κόνωνος, ὃς ἦν ἐπιμελέστατος μὲν τῶν στρατηγῶν, πιστότατος δὲ τοῖς Ἕλλησιν, ἐμπειρότατος δὲ τῶν πρὸς τὸν πόλεμον κινδύνων, τοιοῦτον λαβῶν συναγωνιστὴν τρία μὲν ἔτη περιεῖδε τὸ ναυτικὸν τὸ προκινδυνεύον ὑπὲρ τῆς Ἀσίας ὑπὸ τριήρων ἑκατὸν μόνων πολιορκούμενον, πεντεκαίδεκα δὲ μηνῶν τοὺς στρατιώτας τὸν μισθὸν ἀπεστέρησεν, ὥστε τὸ μὲν ἐπ' ἐκείνῳ πολλάκις ἂν διελύθησαν, διὰ δὲ τὸν ἐφροσύνας κίνδυνον καὶ τὴν συμμαχίαν τὴν περὶ Κόρινθον συστάσαν μόλις ναυμαχοῦντες ἐνίκησαν. καὶ ταῦτ' ἐστὶ τὰ βασιλικώτατα καὶ σεμνότατα τῶν ἐκείνῳ πεπραγμένων, καὶ περὶ ὧν οὐδέποτε παύονται λέγοντες οἱ βουλόμενοι τὰ τῶν βαρβάρων μεγάλα ποιεῖν. (μ'). Ὅστι οὐδεὶς ἂν ἔχοι τοῦτ' εἰπεῖν, ὡς οὐ δίκαιως χρῶμαι τοῖς παραδείγμασιν, οὐδ' ὡς ἐπὶ μικροῖς διατρέψω τὰς μέγιστας τῶν πράξεων παραλείπων· φεύγων γὰρ ταύτην τὴν αἰτίαν τὰ κάλλιστα τῶν ἔργων διήλθον, οὐκ ἀμνημονῶν οὐδ' ἐκείνων, ὅτι Δερκνλίδας μὲν χιλίους ἔχων ὀπίστας τῆς Αἰολίδος ἐπήρξε, Δράκων δ' Ἀταρνεὰ καταλαβῶν καὶ τρισχιλίους πελταστὰς συλλέξας τὸ

Μύσιον πεδίου ἀνάστατον ἐποίησε, Θίβρων δ' ὀλίγω
 πλείους τουτων διαβιβασας τὴν Λυδίαν ἄπασαν ἐπέ-
 θησεν, Ἀγησίλαος δὲ τῷ Κυρείῳ στρατεύματι χρώ-
 143 μενος μικροῦ δεῖν τῆς ἐντὸς Ἄλνος χώρας ἐκράτησεν. e
 καὶ μὴν οὐδὲ τὴν στρατιάν τὴν μετὰ τοῦ βασιλέως πε-
 ριπολοῦσαν, οὐδὲ τὴν Περσῶν ἀνδρίαν ἄξιον φοβη-
 θῆναι· καὶ γὰρ ἐκεῖνοι φανερώς ἐπεδείχθησαν ὑπὸ
 τῶν Κύρῳ συναναβάντων οὐδὲν βελτίους ὄντες τῶν
 ἐπὶ θαλάττῃ. τὰς μὲν γὰρ ἄλλας μάχας ὕσας ἠτήθη- 71
 σαν ἐῶ, καὶ τίθημι στασιάξιν αὐτοὺς καὶ μὴ βούλε-
 σθαι προθύμως πρὸς τὸν ἀδελφὸν τὸν τοῦ βασιλέως
 146 εἰακινδυνεύειν. ἀλλ' ἐπειδὴ Κύρου τελευτήσαντος
 συνῆλθον ἅπαντες οἱ τὴν Ἀσίαν κατοικοῦντες, ἐν τού-
 τοις τοῖς καιροῖς οὕτως αἰσχροῦς ἐπολέμησαν ὥστε μη-
 δένα λόγον ὑπολιπεῖν τοῖς εἰθισμένοις τὴν Περσῶν
 ἀνδρίαν ἐπαινεῖν. λαβόντες γὰρ ἑξακισχιλίους τῶν b
 Ἑλλήνων οὐκ ἀριστίην ἐπιλεγμένους, ἀλλ' οἱ διὰ
 φανλότητος ἐν ταῖς αὐτῶν οὐχ οἰοί τ' ἦσαν ζῆν, ἀπεί-
 ρους μὲν τῆς χώρας ὄντας, ἐρήμους δὲ συμμάχων γε-
 γεννημένους, προδεδομένους δ' ὑπὸ τῶν συναναβάν-
 147 ταν, ἀπεστερημένους δὲ τοῦ στρατηγοῦ, μεθ' οὗ συν-
 ηκολούθησαν, τοσοῦτον αὐτῶν ἦττους ἦσαν, ὥσθ' ὁ
 βασιλεὺς ἀπορήσας τοῖς παροῦσι πράγμασι καὶ κατα-
 φρονήσας τῆς περὶ αὐτὸν δυνάμεως τοὺς ἄρχοντας
 τοὺς τῶν ἐπικούρων ὑποσπόνδους συλλαβεῖν ἐτόλμη- c
 σεν, ὡς εἰ τοῦτο παρανομήσειε συνταράξων τὸ στρα-
 τόπεδον, καὶ μᾶλλον ἔλλετο περὶ τοὺς θεοὺς ἑξαμαρ-
 τεῖν ἢ πρὸς ἐκείνους ἐκ τοῦ φανεροῦ διαγωνίσασθαι.
 148 διαμαρτιῶν δὲ τῆς ἐπιβολῆς καὶ τῶν στρατιωτῶν συμ-
 μεινάντων καὶ καλῶς ἐνεγκόντων τὴν συμφορὰν,
 ἀπιούσιν αὐτοῖς Τισσαφέρην καὶ τοὺς ἰππίας τυνέ-
 πεμψεν, ὑφ' ὧν ἐκεῖνοι παρὰ πᾶσαν ἐπιβουλεμένην

τὴν ὁδὸν ὁμοίως διεπορευθήσαν ὥσπερ ἀνὲι προπεμ-
 πόμενοι, μάλιστα μὲν φοβούμενοι τὴν αὐοίκητον τῆς d
 χώρας, μέγιστον δὲ τῶν ἀγαθῶν νομίζοντες, εἰ τῶν
 149 πολεμίων ὡς πλείστοις ἐντύχοιεν. κεφάλαιον δὲ τῶν
 εἰρημένων· ἐκεῖνοι γὰρ οὐκ ἐπὶ λείαν ἐλθόντες, οὐδὲ
 κάμην καταλαβόντες ἀλλ' ἐπ' αὐτὸν τὸν βασιλέα στρα-
 τεύσαντες, ἀσφαλέστερον κατέβησαν τῶν περὶ φιλίας
 ὡς αὐτὸν πρεσβευόντων. ὥστε μοι δοκοῦσιν ἐν ἅπασι
 τοῖς τόποις σαφῶς ἐπιδειχθαι τὴν αὐτῶν μαλακίαν· e
 καὶ γὰρ ἐν τῇ παραλίᾳ τῆς Ἀσίας πολλὰς μάχας ἠτην-
 ται, καὶ διαβάντες εἰς τὴν Εὐρώπην δίκην ἔδοσαν, οἱ
 μὲν γὰρ αὐτῶν κακῶς ἀπάλουθ' οἱ δ' αἰσχροῦς ἐσώ-
 θησαν, καὶ τελευτῶντες ὑπ' αὐτοῖς τοῖς βασιλείοις
 καταγέλαστοι γεγόνασιν.
 150 (μα'.) Καὶ τούτων οὐδὲν ἀλόγως γέγονεν, ἀλλὰ 72
 πάντ' εἰκότως ἀποβέβηκεν· οὐ γὰρ οἷόν τε τοὺς οὕτω
 τρεφομένους καὶ πολιτενομένους οὔτε τῆς ἄλλης ἀρε-
 τῆς μετέχειν οὔτ' ἐν ταῖς μάχαις τρόπαιον ἰστάναι τῶν
 πολεμίων. πῶς γὰρ ἐν τοῖς ἐκείνων ἐπιτηδεύμασι
 ἐγγενέσθαι δύναται ἂν ἢ στρατηγὸς δεινὸς ἢ στρατιώ-
 151 τῆς ἀγαθὸς, ὧν τὸ μὲν πλείστον ἐστὶν ὄχλος ἄτακτος
 καὶ κινδύνων ἄπειρος, πρὸς μὲν τὸν πόλεμον ἐκλειν-
 μένος, πρὸς δὲ τὴν δουλείαν ἄμεινον τῶν παρ' ἡμῖν b
 οἰκετῶν πεπαιδευμένος, οἱ δ' ἐν ταῖς μεγίσταις δόξαις
 ὄντες αὐτῶν ὁμαλῶς μὲν οὐδὲ κοινῶς οὐδὲ πολιτικῶς
 οὐδεπώποτ' ἐβίωσαν, ἅπαντα δὲ τὸν χρόνον διάγου-
 σιν εἰς μὲν τοὺς ὑβρίζοντες, τοῖς δὲ δουλεύοντες, ὡς
 ἂν ἄνθρωποι μάλιστα τὰς φύσεις διαφθαρεῖεν, καὶ
 τὰ μὲν σώματα διὰ τοὺς πλούτους τρυφῶντες, τὰς δὲ
 ψυχὰς διὰ τὰς μοναρχίας ταπεινάς καὶ περιδεεῖς ἔχου-
 152 τες, ἐξεταζόμενοι πρὸς αὐτοῖς τοῖς βασιλείοις καὶ προ-
 καλινδούμενοι καὶ πάντα τρόπον μικρὸν φρονεῖν με-

λετώντες, θνητὸν μὲν ἄνδρα προσκνυοῦντες καὶ δαι-
 μονα προσαγορεύοντες, τῶν δὲ θεῶν μᾶλλον ἢ τῶν
 152 ἀνθρώπων ὀλιγοροῦντες. τοιγαροῦν οἱ καταβαίνον-
 τες αὐτῶν ἐπὶ θάλατταν, οὓς καλοῦσι σατραπάς, οὐ
 κατασχύνοῦσι τὴν ἐκεῖ παιδευσιν, ἀλλ' ἐν τοῖς ἡθεσι
 τοῖς αὐτοῖς διαμένουσι, πρὸς μὲν τοὺς φίλους ἀπί- d
 στως, πρὸς δὲ τοὺς ἐχθροὺς ἀνάνδρως ἔχοντες, καὶ
 τὰ μὲν ταπεινῶς, τὰ δ' ὑπερηφάνως ζῶντες, τῶν μὲν
 153 συμμάχων καταφρονοῦντες, τοὺς δὲ πολεμίους θερα-
 πεύοντες. τὴν μὲν γε μετ' Ἀγησιλάου στρατιάν ὀκτὼ
 μῆνας ταῖς αὐτῶν δαπάναις διέθρεψαν, τοὺς δ' ὑπὲρ
 αὐτῶν κινδυνεύοντας ἑτέρου τοσοῦτου χρόνου τὸν
 μισθὸν ἀπεστερησαν· καὶ τοῖς μὲν Κισθίηνην καταλα-
 βούσιν ἑκατὸν τάλαντα διένειμαν, τοὺς δὲ μεθ' αὐτῶν e
 εἰς Κύπρον στρατευσαμένους μᾶλλον ἢ τοὺς αἰχμαλώ- e
 154 τούς ὕβριζον. ὡς δ' ἀπλῶς εἰπεῖν καὶ μὴ καθ' ἐν ἑκα-
 στον ἀλλ' ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, τίς ἢ τῶν πολεμησάντων
 αὐτοῖς οὐκ εὐδαιμονήσας ἀπῆλθεν, ἢ τῶν ὑπ' ἐκεί-
 νοις γενομένων οὐκ αἰκισθεὶς τὸν βίον ἐτελεύτησεν; 73
 οὐ Κόνωνα μὲν ὃς ὑπὲρ τῆς Ἀσίας στρατηγήσας τὴν
 ἀρχὴν τὴν Λακεδαιμονίων κατέλυσεν, ἐπὶ θανάτῳ συλ-
 λαβεῖν ἐτόλμησαν, Θεμιστοκλέα δ' ὃς ὑπὲρ τῆς Ἑλ-
 λάδος αὐτοὺς κατεναυμάχησε, τῶν μεγίστων δωρεῶν
 55 ἠξίωσαν; καίτοι πῶς χρὴ τὴν τούτων φιλίαν ἀραπαῖν,
 οἳ τοὺς μὲν εὐεργέτας τιμωροῦνται, τοὺς δὲ κακῶς
 ποιοῦντας οὕτως ἐπιφανῶς κολακεύουσιν; περὶ τίνας
 δ' ἡμῶν οὐκ ἐξημαρτήμασιν; ποῖον δὲ χρόνον διαλε- b
 λοίπασιν ἐπιβουλεύοντες τοῖς Ἑλλησιν; τί δ' οὐκ ἐχ-
 θρὸν αὐτοῖς ἐστὶ τῶν παρ' ἡμῖν, οἳ καὶ τὰ τῶν θεῶν
 ἔδη καὶ τοὺς νεῶς συλᾶν ἐν τῷ προτέρῳ πολέμῳ καὶ
 156 κατακάειν ἐτόλμησαν; διὸ καὶ τοὺς Ἰωνας ἄξιον ἐπαι-
 νεῖν, ὅτι τῶν ἐμπρησθέντων ἱερῶν ἐπηράσαντ' εἰ

τινες κινήσειαν ἢ πάλιν εἰς τὰρχατα καταστήσαι βου-
 ληθεῖεν, οὐκ ἀποροῦντες, πόθεν ἐπισκευάσωσιν, ἀλλ'
 ἴν' ὑπόμνημα τοῖς ἐπιγιγνομένοις ἢ τῆς τῶν βαρβά- e
 ρων ἀσεβείας, καὶ μηδεὶς πιστεύῃ τοῖς τοιαύτ' εἰς τὰ
 τῶν θεῶν ἐξαμαρτεῖν τολμῶσιν, ἀλλὰ καὶ φυλάτ-
 τονται καὶ δεδίωσιν, ὀρῶντες αὐτοὺς οὐ μόνον τοῖς
 σώμασιν ἡμῶν ἀλλὰ καὶ τοῖς ἀναθήμασι πολεμή-
 σαντας.
 157 (μβ'.) Ἐχω δὲ καὶ περὶ τῶν πολιτῶν τῶν ἡμετέ-
 ρων τοιαῦτα διελεῖν. καὶ γὰρ οὗτοι πρὸς μὲν τοὺς
 ἄλλους, ὅσοις πεπολεμημασιν, ἅμα διαλλάττονται καὶ
 τῆς ἐχθρας τῆς γεγενημένης ἐπιλανθάνονται, τοῖς δ' a
 ἡπειρώταις οὐδ' ὅταν εὖ πάσχωσι χάριν ἴσασιν· οὐ-
 τως ἀείμνηστον τὴν ὀργὴν πρὸς αὐτοὺς ἔχουσιν. καὶ
 πολλῶν μὲν οἱ πατέρες ἡμῶν μηδισμοῦ θάνατον κατ-
 ἐργωσαν, ἐν δὲ τοῖς συλλόγοις ἐτι καὶ νῦν ἀράς ποι-
 οῦνται, πρὶν ἄλλο τι χρηματίζειν, εἴ τις ἐπικηρυκεύε-
 ται Πέρσαις τῶν πολιτῶν· Εὐμολπίδαι δὲ καὶ Κήρυ-
 κες ἐν τῇ τελετῇ τῶν μυστηρίων διὰ τὸ τούτων μέσος
 καὶ τοῖς ἄλλοις βαρβάροις εἰργεσθαι τῶν ἱερῶν ὥσπερ e
 158 τοῖς ἀνδροφόνοις προαγορεύουσιν. οὕτω δὲ φύσει πο-
 λεμικῶς πρὸς αὐτοὺς ἔχομεν, ὥστε καὶ τῶν μύθων
 ἡδίστα συνδιατρίβομεν τοῖς Τρωϊκοῖς καὶ Περσικοῖς,
 δι' ὧν ἐστὶ πυνθάνεσθαι τὰς ἐκείνων συμφορὰς. εὐ- 74
 ροὶ δ' ἂν τις ἐκ μὲν τοῦ πολέμου τοῦ πρὸς τοὺς βαρ-
 βάρους ὕμνους πεποιημένους, ἐκ δὲ τοῦ πρὸς τοὺς
 Ἑλλήνας θρήνους ἡμῖν γεγενημένους, καὶ τοὺς μὲν
 ἐν ταῖς ἑορταῖς ἀδομένους, τοὺς δ' ἐπὶ ταῖς συμφοραῖς
 159 ἡμᾶς μεμνημένους. οἶμαι δὲ καὶ τὴν Ὀμήρου ποίησιν
 μείζω λαβεῖν δόξαν, ὅτι καλῶς τοὺς πολεμήσαντας
 τοῖς βαρβάροις ἐνεκωμίασε, καὶ διὰ τοῦτο βουληθῆναι
 τοὺς προγόνους ἡμῶν ἐντιμον αὐτοῦ ποιῆσαι τὴν

τέχνην ἐν τε τοῖς τῆς μουσικῆς ἄθλοις καὶ τῇ παιδεύ-
σει τῶν νεωτέρων, ἵνα πολλάκις ἀκούοντες τῶν ἐπῶν
ἐκμανθάνωμεν τὴν ἐχθρὰν τὴν ὑπάρχουσαν πρὸς αὐ-
τοὺς καὶ ζηλοῦντες τὰς ἀρετὰς τῶν στρατευσαμένων
160 τῶν αὐτῶν ἔργων ἐκείνοις ἐπιθυμῶμεν. (μγ΄.) Ὡστε
μοι δοκεῖ πολλὰ λίαν εἶναι τὰ παρακελευόμενα πολε-
μεῖν αὐτοῖς, μάλιστα δ' ὁ παρῶν καιρὸς, οὗ σαφέστε-
ρον οὐδέν. ὄν οὐκ ἀφετέον· καὶ γὰρ αἰσχρὸν παρόντι
μὲν μὴ χρῆσθαι, παρελθόντος δ' αὐτοῦ μεμνησθαι.
τί γὰρ ἂν καὶ βουλευθεῖμεν ἡμῖν προσγενέσθαι, μέλ-
λοντες βασιλεῖ πολεμεῖν, ἕξω τῶν νῦν ὑπαρχόντων;
161 οὐκ Αἴγυπτος μὲν αὐτοῦ καὶ Κύπρος ἀφέστηκε, Φοι-
νίκη δὲ καὶ Συρία διὰ τὸν πόλεμον ἀνάστατοι γεγό-
νασι, Τύρος δ' ἐφ' ἧ μὲν ἐφρόνησει, ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν
ἐκείνου κατείληπται; τῶν δ' ἐν Κιλικίᾳ πόλεων τὰς
μὲν πλείστας οἱ μεθ' ἡμῶν ὄντες ἔχουσι, τὰς δ' οὐ δ
χαλεπὸν ἐστὶ κτήσασθαι. Ἀνικίας δ' οὐδ' εἰς πώποτε
162 Περσῶν ἐκράτησεν. Ἐκατόμωος δ' ὁ Καραίας ἐπίσταθ-
μος τῇ μὲν ἀληθείᾳ πολὺν ἤδη χρόνον ἀφέστηκεν,
ὁμολογήσει δ' ὅταν ἡμεῖς βουλευθῶμεν. ἀπὸ δὲ Κνίδου
μέχρι Σινώπης Ἕλληνες τὴν Ἀσίαν παροικοῦσιν, οὓς
οὐ δεῖ πείθειν ἀλλὰ μὴ κωλύειν πολεμεῖν. καίτοι τοι-
ούτων ὀρημητηρίων ὑπαρχάντων καὶ τοσούτου πολέ-
μου τὴν Ἀσίαν περιστάντος τί δεῖ τὰ συμβησόμενα e
λίαν ἀκριβῶς ἐξετάζειν; ὅπου γὰρ μικρῶν μερῶν ἦτ-
τους εἰσὶν, οὐκ ἄδηλον, ὡς ἂν διατεθεῖεν, εἰ πᾶσιν
163 ἡμῖν πολεμεῖν ἀναγκασθεῖεν. ἔχει δ' οὕτως. ἂν μὲν ὁ
βάρβαρος ἐφρωμενεστέρως κατάσχη τὰς πόλεις τὰς ἐπὶ
θαλάττῃ φρουρὰς μείζους ἐν αὐταῖς ἢ νῦν ἐγκατα- 75
σήσας, τάχ' ἂν καὶ τῶν νήσων αἱ περὶ τὴν ἠπειρον,
οἷον Ῥόδος καὶ Σάμος καὶ Χίος, ἐπὶ τὰς ἐκείνου τύχας
ἀποκλίνειαν· ἦν δ' ἡμεῖς αὐτὰς πρότεροι καταλάβω-

μεν, εἰκὸς τοὺς τὴν Λυδίαν καὶ Φρυγίαν καὶ τὴν ἄλ-
λην τὴν ὑπερκειμένην χώραν οἰκοῦντας ἐπὶ τοῖς ἐν-
164 τεῦθεν ὀρωμένοις εἶναι. διὸ δεῖ σπεύδειν καὶ μηδε-
μίαν ποιεῖσθαι διατριβὴν, ἵνα μὴ πάθωμεν, ὅπερ οἱ
πατέρες ἡμῶν. ἐκεῖνοι γὰρ ὑστερίσαντες τῶν βαρβά- b
ρων καὶ προέμενοι τινος τῶν συμμάχων ἠναγκάσθη-
σαν ὀλίγοι πρὸς πολλοὺς κινδυνεύειν, ἕξω αὐτοῖς
πρότεροις διαβάσιν εἰς τὴν ἠπειρον μετὰ πάσης τῆς
τῶν Ἑλλήνων δυνάμεως ἐν μέρει τῶν ἐθνῶν ἕκαστου
165 χειροῦσθαι. δέδεικται γὰρ, ὅταν τις πολεμῇ πρὸς ἀν-
θρώπου ἐκ πολλῶν τόπων συλλεγομένους, ὅτι δεῖ
μὴ περιμένειν, ἕως ἂν ἐπιστώσιν, ἀλλ' ἐτι διεσπαρ-
μένοις αὐτοῖς ἐπιχειρεῖν. ἐκεῖνοι μὲν προεξαμαρτόντες c
ἅπαντα ταῦτ' ἐπνηρωθῶσαντο, καταστάντες εἰς τοὺς
μερίστους ἀγῶνας· ἡμεῖς δ' ἂν σωφρονῶμεν, ἕξ ἀρχῆς
φυλαξόμεθα καὶ πειρασόμεθα φθῆναι περὶ τὴν Λυδίαν
166 καὶ τὴν Ἰωνίαν στρατόπεδον ἐγκαταστήσαντες, εἰδότες,
ὅτι καὶ βασιλεὺς οὐχ ἐκόντων ἄρχει τῶν ἠπειρωτῶν
ἀλλὰ μείζω δύναμιν περὶ αὐτὸν ἐκάστων αὐτῶν ποιη-
σάμενος· ἢς ἡμεῖς ὅταν κρείττω διαβιβάσωμεν, ὁ βον- d
ληθέντες θαδίως ἂν ποιήσαιμεν, ἀσφαλῶς ἄπασαν τὴν
Ἀσίαν καρπωσόμεθα. πολὺ δὲ κάλλιον ἐκείνω περὶ
τῆς βασιλείας πολεμεῖν ἢ πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς περὶ τῆς
ἡγεμονίας ἀμφισβητεῖν.
167 (μδ΄.) Ἄξιον δ' ἐπὶ τῆς νῦν ἡλικίας ποιήσασθαι
τὴν στρατείαν, ἵν' οἱ τῶν συμφορῶν κοινωνήσαντες,
οὔτοι καὶ τῶν ἀγαθῶν ἀπολαύσασιν καὶ μὴ πάντα τὸν
χρόνον δυστυχοῦντες διαγάγωσιν. ἱκανὸς γὰρ ὁ παρε- e
ληλυθὼς, ἐν ᾧ τί τῶν δεινῶν οὐ γέγονεν; πολλῶν γὰρ
κακῶν τῇ φύσει τῇ τῶν ἀνθρώπων ὑπαρχόντων αὐτοῖ
168 πλείω τῶν ἀναγκαίων προσεξευρήκαμεν, πολέμους
καὶ στάσεις ἡμῖν αὐτοῖς ἐμποιήσαντες, ὥστε τοὺς μὲν
6

- ἐν ταῖς αὐτῶν ἀνόμως ἀπόλλυσθαι, τοὺς δ' ἐπὶ ξένης 76
μετὰ παίδων καὶ γυναικῶν ἀλάσθαι, πολλοὺς δὲ δι'
ἐνδειαν τῶν καθ' ἡμέραν ἐπικουρεῖν ἀναγκαζομένους
ὑπὲρ τῶν ἐχθρῶν τοῖς φίλοις μαχομένους ἀποθνή-
σκειν. ὑπὲρ ὧν οὐδεὶς πώποτ' ἠγανάκτησεν, ἀλλ' ἐπὶ
μὲν ταῖς συμφοραῖς ταῖς ὑπὸ τῶν ποιητῶν συγκειμέ-
ναις δακρύειν ἀξιούσιν, ἀληθινὰ δὲ πάθη πολλὰ καὶ
δεινὰ γιγνόμενα διὰ τὸν πόλεμον ἐφορῶντες τοσοῦ-
του δέουσιν ἐλεεῖν, ὥστε καὶ μᾶλλον χαίρουσιν ἐπὶ b
τοῖς ἀλλήλων κακοῖς ἢ τοῖς αὐτῶν ἰδίοις ἀγαθοῖς.
- 169 Ἰσως δ' ἂν καὶ τῆς ἐμῆς εὐηθείας πολλοὶ καταγελά-
σειαν, εἰ δυστυχίας ἀνδρῶν ὀδυρομένη ἐν τοῖς τοιού-
τοις καιροῖς, ἐν οἷς Ἰταλία μὲν ἀνάστατος γέγονε,
Σικελία δὲ καταδεδούλωται, τσαυταὶ δὲ πόλεις τοῖς
βαρβάροις ἐκδέδονται, τὰ δὲ λοιπὰ μέρη τῶν Ἑλλήνων
ἐν τοῖς μεγίστοις κινδύνοις ἐστίν.
- 170 (μς.) Θαναμάξω δὲ τῶν δυναστευόντων ἐν ταῖς
πόλεσιν, εἰ προσήκειν αὐτοῖς ἠγοῦνται μέγα φρονεῖν, c
μηδὲν πώποθ' ὑπὲρ τηλικούτων πραγμάτων μῆτ' εἰ-
πεῖν μῆτ' ἐνθυμηθῆναι δυνηθέντες. ἐρχῆν γὰρ αὐ-
τοῖς, εἴπερ ἦσαν ἄξιοι τῆς παρούσης δόξης, ἀπάντων
ἀφεμένους τῶν ἄλλων περὶ τοῦ πολέμου τοῦ πρὸς
- 171 βαρβάρους εἰσηγεῖσθαι καὶ συμβουλευεῖν. τυχὸν μὲν
γὰρ ἂν τι συνεπέραναν· εἰ δὲ καὶ προαπεῖπον, ἀλλ'
οὖν τοὺς γε λόγους ὥσπερ χρησμούς εἰς τὸν ἐπιόντα
χρόνον ἂν κατέλιπον. νῦν δ' οἱ μὲν ἐν ταῖς μεγίσταις d
δόξαις ὄντες ἐπὶ μικροῖς σπουδάζουσιν, ἡμῖν δὲ τοῖς
τῶν πολιτικῶν ἐξεστῶσι περὶ τηλικούτων πραγμάτων
συμβουλευεῖν παραλελοίπασιν.
- 172 Οὐ μὴν ἀλλ' ὄσω μικροψυχότεροι τυγχάνουσιν
ὄντες οἱ προεστῶτες ἡμῶν, τοσοῦτῳ τοὺς ἄλλους ἐρω-
μενεστέρως δεῖ σκοπεῖν, ὅπως ἀπαλλαγθῶμεθα τῆς

- παρούσης ἐχθρας. νῦν μὲν γὰρ μάτην ποιούμεθα τὰς
περὶ τῆς εἰρήνης συνθήκας· οὐ γὰρ διαλυόμεθα τοὺς e
πολέμους ἀλλ' ἀναβαλλόμεθα καὶ περιμένομεν τοὺς e
καιροὺς, ἐν οἷς ἀνήκεστόν τι κακὸν ἀλλήλους ἐργά-
173 σασθαι δυνησόμεθα. (μς.) Δεῖ δὲ ταύτας τὰς ἐπι-
βουλάς ἐκποδῶν ποιησαμένους ἐκείνοις τοῖς ἐργοῖς
ἐπιχειρεῖν, ἐξ ὧν τὰς τε πόλεις ἀσφαλέστερον οἰκή-
σομεν καὶ πιστότερον διακεισόμεθα πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς.
ἔστι δ' ἀπλοῦς καὶ ῥάδιος ὁ λόγος ὁ περὶ τούτων·
οὔτε γὰρ εἰρήνην οἶόν τε βεβαίαν ἀγαγεῖν, ἢν μὴ κοινῇ 77
τοῖς βαρβάροις πολεμήσωμεν, οὔθ' ὁμονοῆσαι τοὺς
Ἕλληνας, πρὶν ἂν καὶ τὰς ὠφελείας ἐκ τῶν αὐτῶν
καὶ τοὺς κινδύνους πρὸς τοὺς αὐτοὺς ποιησώμεθα.
- 174 τούτων δὲ γενομένων καὶ τῆς ἀπορίας τῆς περὶ τὸν
βίον ἡμῶν ἀφαιρεθείσης, ἢ καὶ τὰς εταιρίας διαλύει
καὶ τὰς συγγενείας εἰς ἐχθραν προάγει καὶ πάντας ἀν-
θρώπους εἰς πολέμους καὶ στάσεις καθίστησιν, οὐκ
ἔστιν ὅπως οὐχ ὁμονοήσωμεν καὶ τὰς εὐνοίας ἀληθι-
νὰς πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς ἔξομεν. ὧν ἕνεκα περὶ παντὸς b
ποιητέον, ὅπως ὡς τάχιστα τὸν ἐνθένδε πόλεμον εἰς
τὴν ἡπειρον διοριοῦμεν, ὡς μόνον ἂν τοῦτ' ἀγαθὸν
ἀπολαύσαιμεν τῶν κινδύνων τῶν πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς,
εἰ ταῖς ἐμπειρίαις ταῖς ἐκ τούτων γεγενημέναις πρὸς
τὸν βάρβαρον καταχρήσασθαι δόξειεν ἡμῖν.
- 175 (μς.) Ἀλλὰ γὰρ ἴσως διὰ τὰς συνθήκας ἄξιον
ἐπισχεῖν ἀλλ' οὐκ ἐπειχθῆναι καὶ θᾶττον ποιησασθαι e
τὴν στρατείαν; δι' ἃς αἱ μὲν ἠλευθερωμένοι τῶν πό-
λεων βασιλεῖ χάριν ἴσασιν, ὡς δι' ἐκεῖνον τυχεῖσαι
τῆς ἀυτονομίας ταύτης, αἱ δ' ἐκδεδομένοι τοῖς βαρβά-
ροις μάλιστα μὲν Λακεδαιμονίοις ἐπικαλοῦσιν, ἔπειτα
δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς μετασχούσι τῆς εἰρήνης, ὡς
ὑπὸ τούτων δουλεύειν ἠναγκασμένοι. καίτοι πᾶς οὐ
6*

- χρή διαλύειν ταύτας τὰς ὁμολογίας, ἐξ ὧν τοιαύτη δόξα γέγονεν, ὡς ὁ μὲν βάρβαρος κήδεται τῆς Ἑλλάδος καὶ φύλαξ τῆς εἰρήνης ἐστίν, ἡμῶν δὲ τινὲς εἰσιν οἱ λυ-
 176 μαινόμενοι καὶ κακῶς ποιοῦντες αὐτήν; ὁ δὲ πάντων καταγελαστότατος, ὅτι τῶν γεγραμμένων ἐν ταῖς ὁμολογίαις τὰ χείριστα τυγχάνομεν διαφυλάττοντες. ἂ μὲν γὰρ αὐτονόμους ἀφίησι τὰς τε νήσους καὶ τὰς πόλεις τὰς ἐπὶ τῆς Εὐρώπης, πάλαι λέλυται καὶ μάτην ἐν ταῖς στήλαις ἐστίν· ἂ δ' αἰσχύνῃ ἡμῖν φέρει καὶ πολλοὺς τῶν συμμαχῶν ἐκδέδωκε, ταῦτα δὲ κατὰ χώραν μένει καὶ πάντες αὐτὰ κύρια ποιοῦμεν, ἂ χρῆν ἀναιρεῖν καὶ μὴδὲ μίαν ἑἶν ἡμέραν, νομίζοντας προστάγματα καὶ μὴ συνθήκας εἶναι. τίς γὰρ οὐκ οἶδεν, ὅτι συνθήκαι μὲν εἰσιν, αἵτινες ἂν ἴσως καὶ κοινῶς ἀμφοτέροις ἔχῃσι, προστάγματα δὲ τὰ τοὺς ἑτέρους ἐλαττοῦντα
 177 παρὰ τὸ δίκαιον; διὸ καὶ τῶν πρεσβευσάντων ταύτην τὴν εἰρήνην δικαίως ἂν κατηγοροῖμεν, ὅτι πεμφθέντες ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων ὑπὲρ τῶν βαρβάρων ἐποίησαντο τὰς συνθήκας. ἐχρῆν γὰρ αὐτοὺς, εἴτ' ἐδόκει τὴν αὐτῶν ἔχειν ἑκάστους, εἴτε καὶ τῶν δοριαλάτων ἐπάρχειν, εἴτε τούτων κρατεῖν ὧν ὑπὸ τὴν εἰρήνην ἐτυγχάνομεν ἔχοντες, ἔν τι τούτων ὀρισσαμένους καὶ κοινὸν τὸ δίκαιον ποιησαμένους, οὕτω συγγράφεσθαι περὶ
 178 αὐτῶν. νῦν δὲ τῇ μὲν ἡμετέρῃ πόλει καὶ τῇ Λακεδαιμονίῳ οὐδεμίαν τιμὴν ἀπένειμαν, τὸν δὲ βάρβαρον ἀπάσης τῆς Ἀσίας δεσπότην κατέστησαν, ὥσπερ ὑπὲρ ἐκείνου πολεμησάντων ἡμῶν, ἢ τῆς μὲν Περσῶν ἀρχῆς πάλαι καθεστηκυίας, ἡμῶν δ' ἄρτι τὰς πόλεις κατοικούντων, ἀλλ' οὐκ ἐκείνων μὲν νεωστὶ ταύτην τὴν τιμὴν ἐχόντων, ἡμῶν δὲ τὸν ἅπαντα χρόνον ἐν τοῖς
 179 Ἑλλήσι δυναστευόντων. (μῆ.) Οἶμαι δ' ἐκείνως εἰπὼν μᾶλλον δηλώσειν τὴν τε περὶ ἡμᾶς ἀτιμίαν γεγενημέ-

- νην καὶ τὴν τοῦ βασιλέως πλεονεξίαν. τῆς γὰρ γῆς ἀπάσης τῆς ὑπὸ τῷ κόσμῳ κειμένης δίχα τετμημένης, καὶ τῆς μὲν Ἀσίας, τῆς δ' Εὐρώπης καλουμένης, τὴν ἡμίσειαν ἐκ τῶν συνθηκῶν, εἴληφεν ὥσπερ πρὸς τὸν Δία τὴν χώραν νεμόμενος ἀλλ' οὐ πρὸς τοὺς ἀν-
 180 θρώπους τὰς συνθήκας ποιοῦμενος. καὶ ταύτας ἡμᾶς ἠνάγκασεν ἐν στήλαις λιθίναις ἀναγράψαντας ἐν τοῖς κοινοῖς τῶν ἱερῶν καταθεῖναι, πολὺ κάλλιον τρόπιον τῶν ἐν ταῖς μάχαις γιγνομένων· τὰ μὲν γὰρ ὑπὲρ μικρῶν ἔργων καὶ μιᾶς τύχης ἐστίν, αὐταὶ δ' ὑπὲρ ἅπαντος τοῦ πολέμου καὶ καθ' ὅλης τῆς Ἑλλάδος ἐστήκασιν.
 181 Ὑπὲρ ὧν ἄξιον ὀργίζεσθαι καὶ σκοπεῖν, ὅπως τῶν τε γεγενημένων δίκην ληψόμεθα καὶ τὰ μέλλοντα διορθώσομεθα. καὶ γὰρ αἰσχρὸν ἰδίᾳ μὲν τοῖς βαρβάροις οἰκέταις ἄξιον χρῆσθαι, δημοσίᾳ δὲ τοσοῦτους τῶν συμμαχῶν περιορᾶν αὐτοῖς δουλεύοντας, καὶ τοὺς μὲν περὶ τὰ Τρωϊκὰ γενομένους μιᾶς γυναικὸς ἀρπασθείσης οὕτως ἅπαντας συνοργισθῆναι τοῖς ἀδικηθεῖσιν ὥστε μὴ πρότερον παύσασθαι πολεμοῦντας, πρὶν τὴν πόλιν ἀνάστατον ἐποίησαν τοῦ τολμήσαντος
 182 ἐξαμαρτεῖν, ἡμᾶς δ' ὅλης τῆς Ἑλλάδος ὑβριζομένης μηδεμίαν ποιήσασθαι κοινὴν τιμωρίαν, ἐξὸν ἡμῖν εὐχῆς ἄξια διαπράξασθαι. μόνος γὰρ οὗτος ὁ πόλεμος εἰρήνης κρείττων ἐστὶ, θεωρία μὲν μᾶλλον ἢ στρατεία προσεικῶς, ἀμφοτέροις δὲ συμφέρων, καὶ τοῖς ἡσυχίαν ἄγειν καὶ τοῖς πολεμεῖν ἐπιθυμοῦσιν. εἴη γὰρ ἂν τοῖς μὲν ἀδεῶς τὰ σφέτερόν αὐτῶν καρποῦσθαι, τοῖς δ' ἐκ τῶν ἀλλοτρίων μεγάλους πλοῦτους κατακτήσασθαι.
 183 (μῆ.) Πολλαχῆ δ' ἂν τις λογιζόμενος εὔροι ταύτας τὰς πράξεις μάλιστα λυσιτελοῦσας ἡμῖν. φέρε γὰρ,

πρὸς τίνες χρῆ πολεμῆν τοὺς μηδεμιᾶς πλεουξίας ἐπιθυμοῦντας ἀλλ' αὐτὸ τὸ δίκαιον σκοποῦντας; οὐ πρὸς τοὺς καὶ πρότερον κακῶς τὴν Ἑλλάδα ποιήσαντας καὶ νῦν ἐπιβουλεύοντας καὶ πάντα τὸν χρόνον ο

184 οὕτω πρὸς ἡμᾶς διακειμένους; τίσι δὲ φθονεῖν εἰκὸς ἐστὶ τοὺς μὴ παντάπασιν ἀνάνδρως διακειμένους ἀλλὰ μετριῶς τούτῳ τῷ πράγματι χρωμένους; οὐ τοῖς μείζονος μὲν τὰς δυναστείας ἢ κατ' ἀνθρώπους περιβεβλημένοις, ἐλάττονος δ' ἀξίους τῶν παρ' ἡμῖν δυστυχούντων; ἐπὶ τίνες δὲ στρατεύειν προσήκει τοὺς ἅμα μὲν εὐσεβεῖν βουλομένους, ἅμα δὲ τοῦ συμφέροντος ἐνθυμουμένους; οὐκ ἐπὶ τοὺς καὶ φύσει πολεμίους καὶ πατρικοὺς ἐχθροὺς, καὶ πλείστα μὲν ἀγαθὰ κερτα- d μένους, ἥμιστα δ' ὑπὲρ αὐτῶν ἀμύνεσθαι δυναμένους; οὐκοῦν ἐκεῖνοι πᾶσι τούτοις ἐνοχοὶ τυγχάνουσιν ὄντες.

185 (ν'.) Καὶ μὴν οὐδὲ τὰς πόλεις λυπήσομεν στρατιώτας ἐξ αὐτῶν καταλέγοντες, ὃ νῦν ἐν τῷ πολέμῳ τῷ πρὸς ἀλλήλους ὀχληρότατόν ἐστιν αὐταῖς· πολὺ γὰρ οἶμαι σπανιωτέρους ἔσεσθαι τοὺς μένειν ἐθελήσοντας τῶν συνακολουθεῖν ἐπιθυμησόντων. τίς γὰρ οὕτως ἢ νέος ἢ παλαιὸς θάθυμὸς ἐστίν, οστις οὐ μετασχεῖν βουλή- e σεται ταύτης τῆς στρατιᾶς τῆς ὑπ' Ἀθηναίων μὲν καὶ Λακεδαιμονίων στρατηγουμένης, ὑπὲρ δὲ τῆς τῶν συμμάχων ἐλευθερίας ἀθροισομένης, ὑπὸ δὲ τῆς Ἑλλάδος ἀπάσης ἐκπεμπομένης, ἐπὶ δὲ τὴν τῶν βαρ- 186 βάρων τιμωρίαν πορευομένης; φήμην δὲ καὶ μνήμην καὶ δόξαν πόσῃν τιὰ χρῆ νομίζειν ἢ ζῶντας ἔξειν ἢ 80 τελευτήσαντας καταλείψειν τοὺς ἐν τοῖς τοιούτοις ἐργοῖς ἀριστεύσαντας; ὅπου γὰρ οἱ πρὸς Ἀλέξανδρον πολεμήσαντες καὶ μίαν πόλιν ἐλόντες τοιούτων ἐπαινων ἠξιώθησαν, ποίων τιῶν χρῆ προσδοκᾶν ἐγκωμίων τεύξεσθαι τοὺς ὅλης τῆς Ἀσίας κρατήσαντας;

τίς γὰρ ἢ τῶν ποιεῖν δυναμένων ἢ τῶν λέγειν ἐπι- σταμένων οὐ πονήσει καὶ φιλοσοφήσει βουλόμενος ἅμα τῆς θ' αὐτοῦ διανοίας καὶ τῆς ἐκείνων ἀρετῆς μνη- b μείον εἰς ἅπαντα τὸν χρόνον καταλιπεῖν;

187 (να'.) Οὐ τὴν αὐτὴν δὲ τυγχάνω γνώμην ἔχων ἐν τε τῷ παρόντι καιρῷ καὶ περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ λόγου. τότε μὲν γὰρ ῥῆμην ἀξίως δυνήσεσθαι τῶν πραγμάτων εἶπεν· νῦν δ' οὐκ ἐφικνούμαι τοῦ μεγέθους αὐτῶν, ἀλλὰ πολλὰ με διαπέφευγεν ὧν διανοήθη. αὐτοὺς οὐν χρῆ συνδιορᾶν, ὅσης ἂν εὐδαιμονίας τύχοιμεν, εἰ τὸν μὲν πόλεμον τὸν νῦν ὄντα περὶ ἡμᾶς πρὸς τοὺς c ἡπειρώτας ποιησαίμεθα, τὴν δ' εὐδαιμονίαν τὴν ἐκ 188 τῆς Ἀσίας εἰς τὴν Εὐρώπην διακομίσαιμεν, καὶ μὴ μόνον ἀχροατὰς γενομένους ἀπελθεῖν, ἀλλὰ τοὺς μὲν πράττειν δυναμένους παρακαλοῦντας ἀλλήλους πειροῦσθαι διαλλάττειν τὴν τε πόλιν τὴν ἡμετέραν καὶ τὴν Λακεδαιμονίαν, τοὺς δὲ τῶν λόγων ἀμφισβητοῦ- τας πρὸς μὲν τὴν παρακαταθήκην καὶ περὶ τῶν ἄλλων d ὧν νῦν φλυαροῦσι παύεσθαι γράφοντας, πρὸς δὲ τοῦτον τὸν λόγον ποιεῖσθαι τὴν ἀμίλλαν καὶ σκοπεῖν, ὅπως ἄμεινον ἐμοῦ περὶ τῶν αὐτῶν πραγμάτων ἐροῦ- 189 σιν, ἐνθυμουμένους, ὅτι τοῖς μεγάλ' ὑπισχνουμένοις οὐ πρέπει περὶ μικρὰ διατρέβειν, οὐδὲ τοιαῦτα λέγειν, ἐξ ὧν ὁ βίος μηδὲν ἐπιδώσει τῶν πεισθέντων, ἀλλ' ὧν ἐπιτελεσθέντων αὐτοὶ τ' ἀπαλλαγῆσονται τῆς e παρούσης ἀπορίας καὶ τοῖς ἄλλοις μεγάλων ἀγαθῶν αἴτιοι δόξουσιν εἶναι.

5.

ΦΙΛΙΠΠΟΣ.

(α.) Μὴ θαυμάσης, ὦ Φίλιππε, διότι τοῦ λόγου ποιήσομαι τὴν ἀρχὴν οὐ τοῦ πρὸς σέ ῥηθησομένου καὶ νῦν δειχθήσεσθαι μέλλοντος ἀλλὰ τοῦ περὶ Ἀμφιπόλεως γραφέντος. περὶ οὐ μικρὰ βούλομαι προειπεῖν, ἵνα δηλώσω καὶ σοὶ καὶ τοῖς ἄλλοις, ὡς οὐ δι' ἄγνοιαν οὐδὲ διαφυσθεῖς τῆς ἀρρωστίας τῆς νῦν μοι παρούσης ἐπεθέμην γράφειν τὸν πρὸς σέ λόγον ἀλλ' εἰκότως καὶ κατὰ μικρὸν ὑπαχθεῖς.

2 (β.) Ὅρων γὰρ τὸν πόλεμον τὸν ἐνστάντα σοὶ καὶ τῇ πόλει περὶ Ἀμφιπόλεως πολλῶν κακῶν αἰτιον γιγνόμενον ἐπεχείρησα λέγειν περὶ τε τῆς πόλεως ταύτης καὶ τῆς χώρας οὐδὲν τῶν αὐτῶν οὔτε τοῖς ὑπὸ τῶν σῶν ἐταίρων λεγομένοις οὔτε τοῖς ὑπὸ τῶν ῥητόρων τῶν παρ' ἡμῖν ἀλλ' ὡς οἶόν τε πλεῖστον ἀφεστῶτα

3 τῆς τούτων διανοίας. οὔτοι μὲν γὰρ παρώξυνον ἐπὶ τὸν πόλεμον, συναγορεύοντες ταῖς ἐπιθυμίαις ὑμῶν· ἐγὼ δὲ περὶ μὲν τῶν ἀμφισβητούμενων οὐδὲν ἀπεφαινόμην, ὃν δ' ὑπελάμβανον τῶν λόγων εἰρημικώτατον εἶναι, περὶ τοῦτον διέτριβον, λέγων, ὡς ἀμφοτέροι διαμαρτάνετε τῶν πραγμάτων, καὶ σὺ μὲν πολεμεῖς ὑπὲρ τῶν ἡμῖν συμφερόντων, ἢ δὲ πόλις ὑπὲρ τῆς σῆς δυναστείας· λυσιτελεῖν γὰρ σοὶ μὲν ἡμᾶς ἔχειν τὴν

4 αὐτὴν. καὶ περὶ τούτων οὕτως ἐδόκουν διεξιέναι τοῖς ἀκούουσιν ὥστε μὴδένα τὸν λόγον αὐτῶν μὴδὲ τὴν λέξιν ἐπαινεῖν ὡς ἀκριβῶς καὶ καθαρῶς ἔχουσαν, ὅπερ εἰδῶσά τις ποιεῖν, ἀλλὰ τὴν ἀλήθειαν τῶν πραγμάτων θαυμάζειν καὶ νομίζειν οὐδαμῶς ἂν ἄλλως παύ-

5 σασθαι τῆς φιλονικίας ὑμᾶς, πλὴν εἰ σὺ μὲν πεισθείης πλείονος ἀξίαν ἔσεσθαι σοὶ τὴν τῆς πόλεως φιλίαν ἢ τὰς προσόδους τὰς ἐξ Ἀμφιπόλεως γιγνομένας, ἢ δὲ πόλις δυνηθεῖη καταμαθεῖν, ὡς χρὴ τὰς μὲν τοιαύτας φεύγειν ἀποικίας, αἵτινες τετράκις ἢ πεντάκις ἀπολωλέκασι τοὺς ἐμπολιτευθέντας, ζητεῖν δ' ἐκείνους τοὺς τόπους τοὺς πόρρω μὲν κειμένους τῶν ἄρχων δυναμένων, ἐγγὺς δὲ τῶν δουλεύειν εἰθισμένων, εἰς οἷόν περ Λακεδαιμόνιοι Κυρηναίους ἀπέκισαν· πρὸς δὲ τούτοις, εἰ σὺ μὲν γνοίης, ὅτι λόγῳ παραδοὺς τὴν

6 χώραν ἡμῖν ταύτην αὐτὸς ἔργῳ κρατήσεις αὐτῆς καὶ προσέτι τὴν εὐνοίαν τὴν ἡμετέραν κτήσει· τοσοῦτους γὰρ ὀμήρους λήψει παρ' ἡμῶν τῆς φιλίας, ὅσους περ ἂν ἐποίκους εἰς τὴν σὴν δυναστείαν ἀποστείλωμεν, τὸ δὲ πλῆθος ἡμῶν εἰ τις διδάξειεν, ὡς ἂν λάβωμεν Ἀμφίπολιν, ἀναγκασθησόμεθα τὴν αὐτὴν εὐνοίαν δ

7 ἐν Χερρονήσῳ γεωργοῦντας. τοιούτων δὲ πολλῶν λεγομένων ἤλπισαν, ὅσοι περ ἤκουσαν, διαδοθέντος τοῦ λόγον διαλύσεσθαι τὸν πόλεμον ὑμᾶς καὶ γνωσιμαχῆσαντας βουλευέσεσθαι τι κοινὸν ἀγαθὸν περὶ ὑμῶν αὐτῶν. εἰ μὲν οὖν ἀφρόνως ἢ καὶ νοῦν ἐχόντως ταῦτ' ἐδόξαζον, δικαίως ἂν ἐκείνοι τὴν αἰτίαν ἔχοιεν· ὄντος δ' οὖν ἐμοῦ περὶ τὴν πραγματείαν ταύτην ἐφθητε ποιησάμενοι τὴν εἰρήνην πρὶν ἐξεργασθῆναι τὸν λόγον, σωφρονοῦντες· ὅπως γὰρ οὖν πεπραχθῆαι κρεῖττον ἢν αὐτὴν ἢ συνέχεσθαι τοῖς κακοῖς τοῖς διὰ τὸν πόλεμον γιγνομένοις. (δ.) Συνησθεῖς δὲ τοῖς περὶ τῆς εἰρήνης ψηφισθεῖσι καὶ νομίσας οὐ μόνον ἡμῖν ἀλλὰ καὶ σοὶ καὶ τοῖς ἄλλοις Ἑλλήσιν ἅπασιν συνοίσειν, ἀποστήσαι μὲν τὴν ἔμμαντοῦ διάνοιαν τῶν ἐχομένων

οὐχ οἴός τ' ἦν, ἀλλ' οὕτω διεκειμένη ὥστ' εὐθύς σκοπεῖσθαι, πῶς ἂν τὰ πεπραγμένα παραμείνειεν ἡμῖν καὶ μὴ χρόνον ὀλίγον ἢ πόλις ἡμῶν διαλιποῦσα πάλιν ^b 9 ἐτέρων πολέμων ἐπιθυμήσειε· διεξιῶν δὲ περὶ τούτων πρὸς ἑμαυτὸν εὕρισκον οὐδαμῶς ἂν ἄλλως αὐτὴν ἠσυχίαν ἄγουσαν, πλὴν εἰ δόξειε ταῖς πόλεσι ταῖς μεγίσταις διαλυσαμέναις τὰ πρὸς σφᾶς αὐτὰς εἰς τὴν Ἀσίαν τὸν πόλεμον ἐξενεγκεῖν, καὶ τὰς πλεονεξίας, ἃς νῦν παρὰ τῶν Ἑλλήνων ἀξιοῦσιν αὐταῖς γίνεσθαι, ταύτας εἰ παρὰ τῶν βαρβάρων ποιήσασθαι βουληθεῖεν· ἄπερ ἐν τῷ πανηγυρικῷ λόγῳ τυγχάνω συμβεβου- ^c λευκῶς.

- 10 (ε΄.) Ταῦτα δὲ διανοηθεὶς καὶ νομίσας οὐδέποτε ἂν εὐρεθῆναι καλλίω ταύτης ὑπόθεσιν οὐδὲ κοινοτέραν οὐδὲ μᾶλλον ἄπασιν ἡμῖν συμφέρουσαν, ἐπήρθη πάλιν γράψαι περὶ αὐτῆς, οὐκ ἄγνοῶν οὐδὲν τῶν περὶ ἑμαυτὸν, ἀλλ' εἰδὼς μὲν τὸν λόγον τοῦτον οὐ τῆς ἡλικίας τῆς ἐμῆς δεόμενον ἀλλ' ἀνδρὸς ἀνθοῦσαν τὴν ἀκμὴν ἔχοντος καὶ τὴν φύσιν πολὺ τῶν ἄλλων δια- ^d 11 φέροντος, ὁρῶν δ' ὅτι χαλεπὸν ἐστὶ περὶ τὴν αὐτὴν ὑπόθεσιν δύο λόγους ἀνεκτῶς εἰπεῖν, ἄλλως τε κἂν ὁ πρότερον ἐκδοθεὶς οὕτως ἢ γεγραμμένος ὥστε καὶ τοὺς βασιλεύοντας ἡμᾶς μιμῆσθαι καὶ θαυμάζειν αὐτὸν μᾶλλον τῶν καθ' ὑπερβολὴν ἐπαινούντων.
- 12 ἀλλ' ὅμως ἐγὼ ταύτας τὰς δυσχερείας ὑπεριδὼν οὕτως ἐπὶ γῆρας γέγονα φιλότιμος, ὥστ' ἠβουλήθη ἅμα τοῖς πρὸς σὲ λεγομένοις καὶ τοῖς μετ' ἐμοῦ δια- ^e τρίψασιν ὑποδείξαι καὶ ποιῆσαι φανερόν, ὅτι τὸ μὲν ταῖς πανηγύρεσιν ἐνοχλεῖν καὶ πρὸς ἅπαντας λέγειν τοὺς συντρέχοντας ἐν αὐταῖς πρὸς οὐδένα λέγειν ἐστίν, ἀλλ' ὁμοίως οἱ τοιοῦτοι τῶν λόγων ἄκυροι τυγχάνουσιν ὄντες τοῖς νόμοις καὶ ταῖς πολιτείαις ταῖς ὑπὸ τῶν

- 13 σοφιστῶν γεγραμμέναις, δεῖ δὲ τοὺς βουλομένους μὴ μάτην φλυαρεῖν ἀλλὰ προὔργου τι ποιεῖν, καὶ τοὺς οί- ^b 85 ομένους ἀγαθόν τι κοινὸν εὐρηκέναι τοὺς μὲν ἄλλους εἰάν πανηγυρίζειν, αὐτοὺς δ' ὧν εἰσηγοῦνται ποιήσασθαι τινα προστάτην τῶν καὶ λέγειν καὶ πράττειν δυναμένων καὶ δόξαν μεγάλην ἐχόντων, εἴπερ μέλλουσί τι- ^c 14 νες προσέξειν αὐτῷ τὸν νοῦν. (ς΄.) Ἄπερ ἐγὼ γνοὺς διαλεχθῆναι σοὶ προειλόμην, οὐ πρὸς χάριν ἐκλεξάμενος, καίτοι πρὸ πολλοῦ ποιησαίμην ἂν σοὶ κεχαρισμένως ^b εἴπειν, ἀλλ' οὐκ ἐπὶ τούτῳ τὴν διάνοιαν ἔσχον. ἀλλὰ τοὺς μὲν ἄλλους ἐώρων τοὺς ἐνδόξους τῶν ἀνδρῶν ὑπὸ πόλεσι καὶ νόμοις οἰκοῦντας, [καὶ] οὐδὲν ἔξον αὐ- ^c τοῖς ἄλλο πράττειν πλὴν τὸ προσταττόμενον, ἐτι δὲ πολὺ καταδεεστέρους ὄντας τῶν πραγμάτων τῶν ῥη- ^d 15 θησομένων, σοὶ δὲ μόνῳ πολλὴν ἐξουσίαν ὑπὸ τῆς τύχης δεδομένην καὶ πρέσβεις πέμπειν πρὸς οὐστίνας ἂν βουλευθῆς, καὶ δέχεσθαι παρ' ὧν ἂν σοὶ δοκῇ, καὶ λέγειν ὅτι ἂν ἡγῆ συμφέρειν, πρὸς δὲ τούτοις καὶ πλοῦ- ^c τον καὶ δύναμιν κεκτημένον, ὅσῃν οὐδεὶς τῶν Ἑλλήνων, ἂ μόνον τῶν ὄντων καὶ πείθειν καὶ βιάζεσθαι πέ- ^e φυκεν· ὧν οἶμαι καὶ τὰ ῥηθησόμενα προσδεήσεσθαι.
- 16 μέλλω γάρ σοι συμβουλευεῖν προστῆναι τῆς τε τῶν Ἑλλήνων ὁμοιοῦς καὶ τῆς ἐπὶ τοὺς βαρβάρους στρατείας· ἐστὶ δὲ τὸ μὲν πείθειν πρὸς τοὺς Ἑλληνας συμφέρον, τὸ δὲ βιάζεσθαι πρὸς τοὺς βαρβάρους χρήσιμον. ἢ μὲν ^d οὖν περιβολὴ παντὸς τοῦ λόγου τοιαύτη τίς ἐστίν.
- 17 (ζ΄.) Οὐκ ὀκνήσω δὲ πρὸς σὲ κατεῖπειν, ἐφ' οἷς ἐλύπησάν τινές με τῶν πλησιασάντων· οἶμαι γὰρ ἐσεσθαι τι προὔργου. δηλώσαντος γάρ μου πρὸς αὐ- ^e τοὺς, ὅτι μέλλω σοὶ λόγον πέμπειν οὐκ ἐπίδειξιν ποιησόμενον οὐδ' ἐγκωμιασόμενον τοὺς πολέμους τοὺς διὰ σοῦ γεγενημένους, ἔτεροι γὰρ τοῦτο ποιήσουσιν,

ἀλλὰ πειρασόμενόν σε προτρέπειν ἐπὶ πράξεις οἰκειο- e
 18 τέρως καὶ καλλίους καὶ μᾶλλον συμφερούσας ὢν νῦν
 τὸ γῆρας ἐξεστηκώς ὡς τοῦ φρονεῖν, ὥστ' ἐτόλμησαν
 ἐπιπλήξαι μοι πρότερον οὐκ εἰωθότες τοῦτο ποιεῖν,
 λέγοντες, ὡς ἀτόποις καὶ λίαν ἀνοήτοις ἐπιχειρῶ 86
 πράγμασιν, „ὅστις Φιλίππῳ συμβουλεύσονται λόγον
 μέλλεις πέμπειν, ὃς εἰ καὶ πρότερον ἐνόμιζεν αὐτὸν
 εἶναι τινος πρὸς τὸ φρονεῖν καταδεέστερον, νῦν διὰ
 τὸ μέγεθος τῶν συμβεβηκότων οὐκ ἔστιν ὅπως οὐκ
 οἰεταὶ βέλτιον δύνασθαι βουλευέσθαι τῶν ἄλλων.
 19 ἔπειτα καὶ Μακεδόνων ἔχει περὶ αὐτὸν τοὺς σπου-
 δαιοτάτους, οὓς εἰκὸς, εἰ καὶ περὶ τῶν ἄλλων ἀπειρώς
 ἔχουσι, τὸ γε συμφέρον ἐκείνῳ μᾶλλον ἢ σὲ γινώ- b
 σκειν. ἔτι δὲ καὶ τῶν Ἑλλήνων πολλοὺς ἂν ἰδοῖς ἐκεῖ
 κατοικοῦντας, οὐκ ἀδόξους ἄνδρας οὐδ' ἀνοήτους,
 ἀλλ' οἷς ἐκεῖνος ἀνακοινοῦμενος οὐκ ἐλάττω τὴν βα-
 20 σιλείαν πεποίηκεν ἀλλ' εὐχῆς ἄξια διαπέπρακται. τί
 γὰρ ἐλλέλοιπεν; οὐ Θετταλοὺς μὲν τοὺς πρότερον
 ἐπάρχοντας Μακεδονίας οὕτως οἰκειῶς πρὸς αὐτὸν
 διακειῖσθαι πεποίηκεν ὥστ' ἐκάστους αὐτῶν μᾶλλον
 ἐκείνῳ πιστεύειν ἢ τοῖς συμπολιτευομένοις; τῶν δὲ c
 πόλεων τῶν περὶ τὸν τόπον ἐκείνον τὰς μὲν ταῖς εὐεργ-
 γεσίαις πρὸς τὴν αὐτοῦ συμμαχίαν προσήκται, τὰς δὲ
 21 σφόδρα λυπούσας αὐτὸν ἀναστάτους πεποίηκεν; Μά-
 γνητας δὲ καὶ Περραιβοὺς καὶ Παίονας κατέστραπται
 καὶ πάντας ὑπηκόους αὐτοὺς εἰληφεν; τοῦ δ' Ἰλλυ-
 ριοῦ πλήθους πλὴν τῶν παρὰ τὸν Ἀθρίαν οἰκούντων
 ἐγκρατῆς καὶ κύριος γέγονεν; ἀπάσης δὲ τῆς Θράκης
 οὓς ἡβουλήθη δεσπότης κατέστησεν; τὸν δὲ τοιαῦτα d
 καὶ τηλικαῦτα διαπεπραγμένον οὐκ οἶε πολλὴν μα-
 ρίαν καταγνώσεσθαι τοῦ πέμψαντος τὸ βιβλίον καὶ

πολὺ διεψεύσθαι νομιεῖν τῆς τε τῶν λόγων δυνάμεως
 22 καὶ τῆς αὐτοῦ διανοίας;“ ταῦτ' ἀκούσας ὡς μὲν τὸ
 πρῶτον ἐξεπλάγη, καὶ πάλιν ὡς ἀναλαβὼν ἑμαυτὸν
 ἀντείπον πρὸς ἕκαστον τῶν ῥηθέντων, παραλείψω, μὴ
 καὶ δόξω τισὶ λίαν ἀγαπᾶν, εἰ χαριέντως αὐτοὺς ἡμυ-
 νάμην· λυπήσας δ' οὖν μετρώως, ὡς ἑμαυτὸν ἐπειθον, e
 τοὺς ἐπιπλήξαι μοι τολμήσαντας, τελευτῶν ὑπεσχόμην
 μόνοις αὐτοῖς τὸν λόγον τῶν ἐν τῇ πόλει δεῖξιν καὶ
 ποιήσιν οὐδὲν ἄλλο περὶ αὐτοῦ, πλὴν ὅτι ἂν ἐκείνοις
 23 δόξῃ. τούτων ἀκούσαντες ἀπήλθον, οὐκ οἶδ' ὅπως τὴν 87
 διάνοιαν ἔχοντες. πλὴν οὐ πολλαῖς ἡμέραις ὕστερον
 ἐπιτελεσθέντος τοῦ λόγου καὶ δειχθέντος αὐτοῖς το-
 σοῦτον μετέπεσον, ὥστ' ἠσχύνοντο μὲν ἐφ' οἷς ἐθρα-
 σύναντο, μετέμελε δ' αὐτοῖς ἀπάντων τῶν εἰρημένων,
 ὁμολογοῦν δὲ μηδενὸς πάποτε τοσοῦτον πράγματος
 διαμαρτεῖν, ἔσπευδον δὲ μᾶλλον ἢ γὰρ πεμφθῆναι σοι
 τὸν λόγον τοῦτον, ἔλεγον δ' ὡς ἐλπίζουσιν οὐ μόνον
 σὲ καὶ τὴν πόλιν ἔξειν μοι χάριν ὑπὲρ τῶν εἰρημένων b
 ἀλλὰ καὶ τοὺς Ἑλληνας ἅπαντας.
 24 (θ'.) Τούτου δ' ἐνεκά σοι ταῦτα διήλθον, ἵν' ἂν
 τί σοι φανῇ τῶν ἐν ἀρχῇ λεγομένων ἢ μὴ πιστὸν ἢ μὴ
 δυνατὸν ἢ μὴ πρόπον σοι πράττειν, μὴ δυσχεράνας
 ἀποστής τῶν λοιπῶν, μηδὲ πάθῃς ταῦτόν τοις ἐπιτη-
 δείοις τοῖς ἐμοῖς ἀλλ' ἐπιμελήης ἡσυχάζουσαν ἔχων τὴν
 διάνοιαν, ἕως ἂν διὰ τέλους ἀκούσης ἀπάντων τῶν
 λεγομένων. οἶμαι γὰρ εἶρεν τι τῶν δεόντων καὶ τῶι
 25 σοι συμφερόντων. (ι'.) Καίτοι μ' οὐ λέληθεν, ὅσον c
 διαφέρουσι τῶν λόγων εἰς τὸ πείθειν οἱ λεγόμενοι τῶν
 ἀναγινωσκομένων, οὐδ' ὅτι πάντες ὑπειλήφασιν τοὺς
 μὲν περὶ σπουδαίων πραγμάτων καὶ κατεπειρόντων
 ῥητορεύεσθαι, τοὺς δὲ πρὸς ἐπίδειξιν καὶ πρὸς ἐργο-
 26 λαβίαν γεγράφθαι. καὶ ταῦτ' οὐκ ἀλόγως ἐγνώκασιν·

ἐπειδὴν γὰρ ὁ λόγος ἀποστερηθῆ τῆς τε δόξης τῆς τοῦ λέγοντος καὶ τῆς φωνῆς καὶ τῶν μεταβολῶν τῶν ἐν ταῖς ῥητορείαις γιγνομένων, ἔτι δὲ τῶν καιρῶν καὶ τῆς σπουδῆς τῆς περὶ τὴν πρᾶξιν, καὶ μηδὲν ἢ τὸ συναγνιζόμενον καὶ συμπεῖθον, ἀλλὰ τῶν μὲν προειρημένων ἀπάντων ἔρημος γένηται καὶ γυμνός, ἀναγινώσκη δὲ τις αὐτὸν ἀπιθάνως καὶ μηδὲν ἤθος ἐνση-
 27 μαινόμενος ἀλλ' ὥσπερ ἀπαριθμῶν, εἰκότως, οἶμαι, φαῦλος εἶναι δοκεῖ τοῖς ἀκούουσιν. ἅπερ καὶ τὸν νῦν ἐπιδεικνύμενον μάλιστα' ἂν βλάβειε καὶ φανιλότερον φαίνεσθαι ποιήσειεν· οὐδὲ γὰρ ταῖς περὶ τὴν λέξιν εὐρυθμίαις καὶ ποικιλίαις κεκοσμήκαμεν αὐτὸν, αἷς αὐτος τε νεώτερος ὢν ἐχρώμενη καὶ τοῖς ἄλλοις ὑπέδειξα, δι' ὧν τοὺς λόγους ἠδίους ἂν ἅμα καὶ πιστο-
 28 τέρους ποιοῖεν. ὧν οὐδὲν ἔτι δύναμαι διὰ τὴν ἡλικίαν, ἀλλ' ἀπόχη μοι τοσοῦτον, ἣν αὐτὰς τὰς πράξεις ἀπλῶς δυνηθῶ διελθεῖν. ἠγοῦμαι δὲ καὶ σοὶ προσήκειν ἀπάντων τῶν ἄλλων ἀμελήσαντι ταύταις μόναις προσέχειν τὸν νοῦν. οὕτω δ' ἂν ἀκριβέστατα καὶ κάλλιστα
 29 θεωρήσειας, εἴ τι τυγχάνομεν λέγοντες, ἣν τὰς μὲν δυσχερείας τὰς περὶ τοὺς σοφιστὰς καὶ τοὺς ἀναγινωσκομένους τῶν λόγων ἀφέλῃς, ἀναλαμβάνων δ' ἕκα-
 στον αὐτῶν εἰς τὴν διάνοιαν ἐξετάξης, μὴ πάροργον ποιούμενος μηδὲ μετὰ ῥαθυμίας ἀλλὰ μετὰ λογισμοῦ καὶ φιλοσοφίας, ἧς καὶ σὲ μετεσχηκέναι φασίν. μετὰ γὰρ τούτων σκοπούμενος μᾶλλον ἢ μετὰ τῆς τῶν πολλῶν δόξης ἄμεινον ἂν βουλευσαιο περὶ αὐτῶν. ἂ μὲν οὖν ἠβουλόμην σοὶ προειρηθῆναι, ταῦτ' ἐστίν.
 30 (ια'.) Περὶ δ' αὐτῶν τῶν πραγμάτων ἤδη ποιήσομαι τοὺς λόγους. φημι γὰρ χρῆναί σε τῶν μὲν ἰδίων μη-
 δενὸς ἀμελήσαι, πειραθῆναι δὲ διαλλάξαι τὴν τε πόλιν τὴν Ἀργείων καὶ τὴν Λακεδαιμονίων καὶ τὴν Θηβαίων

καὶ τὴν ἡμετέραν. ἦν γὰρ ταύτας συστήσαι δυνηθῆς,
 31 οὐ χαλεπῶς καὶ τὰς ἄλλας ὁμοιοεῖν ποιήσεις· ἅπασαι γὰρ εἰσὶν ὑπὸ ταῖς εἰρημέναις καὶ καταφεύγουσιν, ὅταν φοβηθῶσιν, ἐφ' ἣν ἂν τύχῃσι τούτων, καὶ τὰς βοηθείας ἐντεῦθεν λαμβάνουσιν. ὥστ' ἂν τέτταρας μόνον πόλεις εὐφρονεῖν πείσης, καὶ τὰς ἄλλας πολ-
 λῶν κακῶν ἀπαλλάξεις.
 32 (ιβ'.) Γνοίης δ' ἂν ὡς οὐδεμιᾶς σοὶ προσήκει τούτων ὀλιγορεῖν, ἣν ἀνεύγκης αὐτῶν τὰς πράξεις ἐπὶ τοὺς σοὺς προγόνους· εὐρήσεις γὰρ ἐκάστη πολλὴν φιλίαν πρὸς ὑμᾶς καὶ μεγάλας εὐεργεσίας ὑπαρχούσας. Ἄργος μὲν γὰρ ἐστὶ σοὶ πατρίς, ἧς δίκαιον τοσαύτην σε ποιεῖσθαι πρόνοιαν, ὅσην περὶ τῶν γονέων τῶν σαντοῦ· Θηβαῖοι δὲ τὸν ἀρχηγὸν τοῦ γένους ὑμῶν ε-
 τιμῶσι καὶ ταῖς προσόδοις καὶ ταῖς θυσίαις μᾶλλον ἢ
 33 τοὺς θεοὺς τοὺς ἄλλους· Λακεδαιμόνιοι δὲ τοῖς ἀπ' ἐκείνου γεγονόσι καὶ τὴν βασιλείαν καὶ τὴν ἡγεμονίαν εἰς ἅπαντα τὸν χρόνον δεδώκασι· τὴν δὲ πόλιν τὴν
 89 ἡμετέραν φασίν, οἷσπερ τῶν παλαιῶν πιστεύομεν, Ἡρακλεῖ μὲν συναιτίαν γενέσθαι τῆς ἀθανασίας, ὃν δὲ τρόπον σοὶ μὲν αὐθις πνέσθαι ῥάδιον, ἐμοὶ δὲ νῦν εἰπεῖν οὐ καιρὸς, τοῖς δὲ παισὶ τοῖς ἐκείνου τῆς
 34 σατηρίας. μόνη γὰρ ὑποστάσα τοὺς μεγίστους κινδύ-
 νους πρὸς τὴν Εὐρυσθέως δύναμιν ἐκείνόν τε τῆς ὕβρεως ἐπαυσε καὶ τοὺς παῖδας τῶν φόβων τῶν ἀει παραγιγνομένων αὐτοῖς ἀπήλλαξεν. ὑπερὸν οὐ μόνον τοὺς τότε σωθέντας δίκαιον ἦν ἡμῖν χάριν ἔχειν ἀλλὰ καὶ τοὺς νῦν ὄντας· διὰ γὰρ ἡμᾶς καὶ ζῶσι καὶ τῶν ὑπαρχόντων ἀγαθῶν ἀπολανοῦσι· μὴ γὰρ σωθέντων ἐκείνων οὐδὲ γενέσθαι τὸ παράπαν ὑπῆρχεν αὐτοῖς.
 35 (ιγ'.) Τοιούτων οὖν ἀπασῶν τῶν πόλεων γεγε-

νημένων ἔδει μὲν μηδέποτε σοι μηδὲ πρὸς μίαν αὐτῶν γενέσθαι διαφοράν. ἀλλὰ γὰρ ἅπαντες πλείω πεφύκαμεν ἐξαμαρτάνειν ἢ κατορθοῦν. ὥστε τὰ μὲν πρότερον γεγενημένα κοινὰ θεῖναι δίκαιόν ἐστιν, εἰς δὲ τὸν ἐπίλοιπον χρόνον φυλακτέον, ὅπως μηδὲν συμβήσεται σοι τοιοῦτον, καὶ σκεπτέον, τί ἂν ἀγαθὸν αὐτὰς ἐργασάμενος φανείης ἄξια καὶ σαυτοῦ καὶ τῶν

36 ἐκείναις πεπραγμένων πεποιηκώς. ἔχεις δὲ καιρόν· ἀποδιδόντα γὰρ σε χάριν ὧν ὄφειλες, ὑπολήφονται διὰ τὸ πλῆθος τοῦ χρόνου τοῦ μεταξὺ προὔπαρχειν τῶν εὐεργεσιῶν. καλὸν δ' ἐστὶ δοκεῖν μὲν τὰς μεγίστας τῶν πόλεων εὖ ποιεῖν, μηδὲν δ' ἦττον αὐτὸν ἢ

37 κείνας ὠφελεῖν. χωρὶς δὲ τούτων εἰ πρὸς τινὰς αὐτῶν ἀηδές τί σοι συμβέβηκεν, ἅπαντα ταῦτα διαλύσεις· αἱ γὰρ ἐν τοῖς παροῦσι καιροῖς εὐεργεσίαι λήθην ἐμποιοῦσι τῶν πρότερον ὑμῖν εἰς ἀλλήλους πεπλημμελημένων. ἀλλὰ μὴν κἀκείνο φανερόν, ὅτι πάντες ἀνθρώποι τούτων πλείστην μνείαν ἔχουσι, ὑφ' ὧν ἂν

38 ἐν ταῖς συμφοραῖς εὖ πάθωσιν. ὁρᾷς δ' ὡς τεταλαιπώρηται διὰ τὸν πόλεμον καὶ [ὧς] παραπλησίως ἔχουσι εἰς τοῖς ἰδία μαχομένοις. καὶ γὰρ ἐκείνους ἀξιομένης μὲν τῆς ὀργῆς οὐδεὶς ἂν διαλλάξειεν· ἐπὶ δὲ κακῶς ἀλλήλους διαθῶσιν, οὐδενὸς διαλύοντος αὐτοὶ διέστησαν. ὅπερ οἶμαι καὶ τὰς ποιήσειν, ἢν μὴ σὺ πρότερον αὐτῶν ἐπιμεληθῆς.

39 (ιδ'). Τάχ' οὖν ἂν τις ἐνστήναι τοῖς εἰρημένους τολμήσειε, λέγων, ὡς ἐπιχειρῶ σε πείθειν ἀδυνάτοις ἐπιτίθεσθαι πράγμασιν· οὔτε γὰρ Ἀργείους φίλους ἂν ποτε γενέσθαι Λακεδαιμονίοις οὔτε Λακεδαιμονίους Θηβαίοις οὐδ' ὅλως τοὺς εἰθισμένους ἅπαντα τὸν χρόνον πλεονεκτεῖν οὐδέποτε ἂν ἰσομοιρῆσαι πρὸς

40 ἀλλήλους. (ιε'). Ἐγὼ δ' ὅτε μὲν ἡ πόλις ἡμῶν ἐν τοῖς

Ἑλλήσιν ἐδυνάστευε καὶ πάλιν ἡ Λακεδαιμονίαν, οὐδὲν ἂν ἡγοῦμαι περανθῆναι τούτων· θαδίως γὰρ ἂν ἐκατέραν ἐμποδῶν γενέσθαι τοῖς πραττομένοις· νῦν δ' οὐχ ὁμοίως ἔγνωκα περὶ αὐτῶν. οἶδα γὰρ ἀπάσας ὠμαλισμένας ὑπὸ τῶν συμφορῶν, ὥσθ' ἡγοῦμαι πολὺ μᾶλλον αὐτὰς αἰρήσεσθαι τὰς ἐκ τῆς ὁμοιοῦσας ὠφελείας ἢ τὰς ἐκ τῶν τότε πραττομένων πλεονεξίας.

41 (ις'). Ἐπειτα τῶν μὲν ἄλλων ὁμολογῶ μηδέν' ἂν δυναθῆναι διαλλάξαι τὰς πόλεις ταύτας, σοὶ δ' οὐδὲν εἰς τῶν τοιοῦτων ἐστὶ χαλεπόν. ὁρῶ γὰρ σε τῶν τοῖς ἄλλοις ἀνεπίσττων δοκούντων εἶναι καὶ παραδόξων πολλὰ διαπεπραγμένον, ὥστ' οὐδὲν ἄτοπον, εἰ καὶ ταῦτα μόνος συστήσαι δυναθῆσιν. χρὴ δὲ τοὺς μέγα φρονοῦντας καὶ τοὺς διαφέροντας μὴ τοῖς τοιοῦτοις ἐπιχειρεῖν, ἃ καὶ τῶν τυχόντων ἂν τις καταπράξειεν, ἀλλ' ἐκείνοις οἷς μηδεὶς ἂν ἄλλος ἐπιχειρήσειε πλὴν τῶν ὁμοίων σοὶ καὶ τὴν φύσιν καὶ τὴν δύναμιν ἔχόντων.

42 (ιζ'). Θαυμάζω δὲ τῶν ἡγουμένων ἀδύνατον εἶναι πραχθῆναι τι τούτων, εἰ μὴτ' αὐτοὶ τυγχάνουσιν εἰδότες μὴθ' ἐτέρων ἀνηκόασιν, ὅτι πολλοὶ δὴ πόλεμοι καὶ δεινοὶ γέγονασιν, οὓς οἱ διαλυσάμενοι μεγάλων ἀγαθῶν ἀλλήλοις αἰτιοὶ κατέστησαν. τίς γὰρ ἂν ὑπερβολὴ γένοιτο τῆς ἐχθρας τῆς πρὸς Πέρσην τοῖς Ἑλλήσιν γενομένης; οὐ τὴν φιλίαν ἅπαντες Ἰσασιν ἡμᾶς τε καὶ Λακεδαιμονίους μᾶλλον ἀγαπήσαντας ἢ εἰς τῶν συγκατασκευασάντων ἐκατέροις ἡμῶν τὴν ἀρχήν.

43 καὶ τί δεῖ λέγειν τὰ παλαιὰ καὶ τὰ πρὸς τοὺς βαρβάρους; ἀλλ' εἰ τις ἀθρήσειε καὶ σέψαιτο τὰς τῶν Ἑλλήνων συμφορὰς, οὐδὲν ἂν μέρος οὔσαι φανεῖεν τῶν διὰ Θηβαίους καὶ Λακεδαιμονίους ἡμῖν γεγενημένων. 91 ἀλλ' οὐδὲν ἦττον Λακεδαιμονίων τε στρατευσάντων ἐπὶ Θηβαίους καὶ βουλομένων λυμῆσθαι τὴν Βοιω-

44 τίαν καὶ διοικίσει τὰς πόλεις, βοηθήσαντες ἡμεῖς ἐμ-
 ποδῶν ἐγεγόμεθα ταῖς ἐκείνων ἐπιθυμίαις· καὶ πάλιν
 μεταπεσοῦσης τῆς τύχης καὶ Θηβαίων καὶ Πελοποννη-
 σίων ἀπάντων ἐπιχειρησάντων ἀνάστατον ποιῆσαι
 τὴν Σπάρτην, ἡμεῖς καὶ πρὸς ἐκείνους μόνοι τῶν Ἑλ-
 λήνων ποιησάμενοι συμμαχίαν συναίτιοι τῆς σωτη- b
 45 ρίας αὐτοῖς κατέστημεν. πολλῆς οὖν ἀνοίας ἂν εἴη
 μεστός, εἴ τις ὄρων τηλικαύτας μεταβολὰς γιγνομένας
 καὶ τὰς πόλεις μὴτ' ἐχθρὰς μὴτ' ὄρκων μὴτ' ἄλλου
 μηδενὸς φροντιζούσας, πλὴν ὅτι ἂν ὑπολάβωσιν ὠφέ-
 λιμον αὐταῖς εἶναι, τοῦτο δὲ στεργούσας μόνον καὶ
 πᾶσαν τὴν σπουδὴν περὶ τοῦτον ποιουμένας, μὴ καὶ
 νῦν νομίξοι τὴν αὐτὴν γνώμην ἕξειν αὐτάς, ἄλλως τε
 καὶ σοῦ μὲν ἐπιστατοῦντος ταῖς διαλλαγαῖς, τοῦ δὲ c
 συμφέροντος πείθοντος, τῶν δὲ παρόντων κακῶν
 ἀναγκαζόντων. ἐγὼ μὲν γὰρ οἶμαι τούτων σοὶ συνα-
 γωνιζομένων ἅπαντα γενήσεσθαι κατὰ τρόπον.
 46 (ιη'.) Ἐγὼ οὖν οὕτως ἂν σε μάλιστα καταμα-
 θεῖν, εἴτ' εἰρηρικῶς εἴτε πολεμικῶς αἱ πόλεις αὐταὶ
 πρὸς ἀλλήλας ἔχουσιν, εἴ διεξέλθοιμεν μῆτε παντά-
 πασι ἀπλῶς μῆτε λίαν ἀκριβῶς τὰ μέγιστα τῶν παρ-
 ὄντων αὐταῖς, καὶ πρῶτον μὲν σκεψάμεθα τὰ Λακε- d
 δαιμονίων.
 47 (ιθ'.) Οὗτοι γὰρ ἄρχοντες τῶν Ἑλλήνων, οὐ πολλὸς
 χρόνος ἐξ οὗ, καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν, εἰς το-
 σαύτην μεταβολὴν ἤλθον, ἐπειδὴ τὴν μάχην ἠττήθη-
 σαν τὴν ἐν Λεύκτροις, ὥστ' ἀπεστερήθησαν μὲν τῆς
 ἐν τοῖς Ἑλλησι δυναστείας, τοιοῦτους δ' ἄνδρας ἀπώ-
 λεσαν σφῶν αὐτῶν, οἱ προηροῦντο τεθνάναι μᾶλλον
 48 ἢ ζῆν ἠττηθέντες ὧν πρότερον ἐδέσποζον. πρὸς δὲ
 τούτοις ἐπειδὴν Πελοποννησίους ἅπαντας τοὺς πρότε-
 ρον μεθ' αὐτῶν ἐπὶ τοὺς ἄλλους ἀκολουθοῦντας, τού- e

τους μετὰ Θηβαίων εἰς τὴν αὐτῶν εἰσβαλόντας, πρὸς
 οὓς ἠναγκάσθησαν διακινδυνεύειν οὐκ ἐν τῇ χώρᾳ
 περὶ τῶν καρπῶν ἀλλ' ἐν μέσῃ τῇ πόλει πρὸς αὐτοῖς
 τοῖς ἀρχείοις περὶ παιδῶν καὶ γυναικῶν τοιοῦτον κίν-
 δυνον, ὃν μὴ κατορθώσαντες μὲν εὐθύς ἀπώλλυντο, 92
 49 νικῆσαντες δ' οὐδὲν μᾶλλον ἀπηλλαγμένοι τῶν κακῶν
 εἶσιν, ἀλλὰ πολεμοῦνται μὲν ὑπὸ τῶν τὴν χώραν αὐ-
 τῶν περιοικούντων, ἀπιστοῦνται δ' ὑφ' ἀπάντων Πε-
 λοποννησίων, μισοῦνται δ' ὑπὸ τοῦ πλήθους τῶν
 Ἑλλήνων, ἄγονται δὲ καὶ φέρονται καὶ τῆς νυκτὸς καὶ
 τῆς ἡμέρας ὑπὸ τῶν οἰκετῶν τῶν σφετέρων αὐτῶν,
 οὐδένα δὲ χρόνον διαλείπουσιν ἢ στρατεύοντες ἐπί-
 τινας ἢ μαχόμενοι πρὸς τινὰς ἢ βοηθοῦντες τοῖς ἀπο- b
 50 λυμένοις αὐτῶν. τὸ δὲ μέγιστον τῶν κακῶν· δεδιότες
 γὰρ διατελοῦσι, μὴ Θηβαῖοι διαλυσάμενοι τὰ πρὸς
 Φωκέας πάλιν ἐπανελθόντες μείξουσιν αὐτοὺς συμ-
 φοραῖς περιβάλωσι τῶν πρότερον γεγενημένων. καί-
 τοι πᾶς οὐ χροὴ νομίξειν τοὺς οἴτω διακειμένους ἀσμέ-
 νους ἂν ἰδεῖν ἐπιστατοῦντα τῆς εἰρήνης ἀξιοχρεῶν
 ἄνδρα καὶ δυνάμενον διαλύσαι τοὺς ἐνεστώτας πολέ-
 μους αὐτοῖς;
 51 (κ'.) Ἀργεῖους τοῖνυν ἴδοις ἂν τὰ μὲν παραπλη-
 σίως τοῖς εἰρημένοις πράττοντας, τὰ δὲ χεῖρον τούτων
 ἔχοντας· πολεμοῦσι μὲν γὰρ, ἐξ οὐπερ τὴν πόλιν οἰ-
 κοῦσι, πρὸς τοὺς ὁμόρους, ὥσπερ Λακεδαιμόνιοι, το-
 σοῦτον δὲ διαφέρουσιν, ὅσον ἐκείνοι μὲν πρὸς ἠττους
 αὐτῶν, οὗτοι δὲ πρὸς κρείττους· ὁ πάντες ἂν ὁμολο-
 γήσειαν μέγιστον εἶναι τῶν κακῶν. οὕτω δὲ τὰ περὶ
 τὸν πόλεμον ἀτυχοῦσιν, ὥστ' ὀλίγου δεῖν καθ' ἕκα-
 στοὶ τὸν ἐνιαυτὸν τεμνομένην καὶ πορθουμένην τὴν d
 52 αὐτῶν χώραν περιορῶσιν. ὁ δὲ πάντων δεινότατον·
 ὅταν γὰρ οἱ πολέμιοι διαλίπωσι κακῶς αὐτοὺς ποιοῦν-
 7*

τες, αὐτοὶ τοὺς ἐνδοξοτάτους καὶ πλουσιωτάτους τῶν πολιτῶν ἀπολλύουσι, καὶ ταῦτα δρωῦντες οὕτω χαίρουσιν, ὡς οὐδένας ἄλλοι τοὺς πολεμίους ἀποκτείνουτες. αἷτιον δ' ἐστὶ τοῦ ταραχῶδως αὐτοὺς ζῆν οὕτως οὐδὲν ἄλλο πλὴν ὁ πόλεμος· ὃν ἦν διαλύσης, οὐ μόνον αὐτοὺς τούτων ἀπαλλάξεις ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν ἄλλων ε ἄμεινον βουλευέσθαι ποιήσεις.

- 53 (κ᾿.) Ἄλλὰ μὴν τὰ περὶ Θηβαίους οὐδὲ σὲ λέληθεν. καλλίστην γὰρ μάχην νικήσαντες καὶ μεγίστην ἐξ αὐτῆς δόξαν λαβόντες διὰ τὸ μὴ καλῶς χρῆσθαι ταῖς εὐτυχίαις οὐδὲν βέλτιον πράττουσι τῶν ἡττηθέντων καὶ δυστυχησάντων. οὐ γὰρ ἐφθασαν τῶν ἐχθρῶν κρατήσαντες, καὶ πάντων ἀμελήσαντες ἠνώχλουν μὲν 93 ταῖς πόλεσι ταῖς ἐν Πελοποννήσῳ, Θετταλίαν δ' ἐτόλμων καταδουλοῦσθαι, Μεγαρεῦσι δ' ὁμόροις οὖσιν ἠπέιλουν, τὴν δ' ἡμετέραν πόλιν μέρος τι τῆς χώρας ἀπεστέρουν, Εὐβοίαν δ' ἐπόρθουν, εἰς Βυζάντιον δὲ τριήρεις ἐξέπεμπον, ὡς καὶ γῆς καὶ θαλάττης ἄρξοντες.
- 54 τελευτῶντες δὲ πρὸς Φωκέας πόλεμον ἐξήνεγκαν ὡς τῶν τε πόλεων ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ κρατήσαντες, τὸν τε τόπον ἅπαντα τὸν περιέχοντα κατασχέσαντες, τῶν τε χρημάτων τῶν ἐν Δελφοῖς περιγενησόμενοι ταῖς ἐκ b τῶν ἰδίων δαπάναις. ὧν οὐδὲν αὐτοῖς ἀποβέβηκεν, ἀλλ' ἀντὶ μὲν τοῦ λαβεῖν τὰς Φωκέων πόλεις τὰς αὐτῶν ἀπολλώλεκασιν, εἰσβάλλοντες δ' εἰς τὴν τῶν πολεμίων ἐλάττω κακὰ ποιοῦσιν ἐκείνους ἢ πάσχουσιν
- 55 ἀπίοντες εἰς τὴν αὐτῶν· ἐν μὲν γὰρ τῇ Φωκίδι τῶν μισθοφόρων τινὰς ἀποκτείνουσιν, οἷς λυσιτελεῖ τεθνήσκειν μᾶλλον ἢ ζῆν, ἀναχωροῦντες δὲ τοὺς ἐνδοξοτάτους αὐτῶν καὶ μάλιστα τολμῶντας ὑπὲρ τῆς πα- c τριδος ἀποθνήσκουσιν ἀπολλύουσιν. εἰς τοῦτο δὲ τὰ πράγματ' αὐτῶν περιέστηκεν, ὥστ' ἐλπίσαντες ἅπαν-

- τας τοὺς Ἕλληνας ὑφ' αὐτοῖς ἐσεσθαι νῦν ἐν σοὶ τὰς ἐλπίδας ἔχουσι τῆς αὐτῶν σωτηρίας. ὥστ' οἶμαι καὶ τούτους ταχέως ποιήσειν, ὅτι ἂν σὺ κελεύῃς καὶ συμβουλεύῃς.
- 56 (κβ'.) Λοιπὸν δ' ἂν ἦν ἡμῖν ἐτι περὶ τῆς πόλεως διαλεχθῆναι τῆς ἡμετέρας, εἰ μὴ προτέρα τῶν ἄλλων εὐφρονήσασα τὴν εἰρήνην ἐπεποίητο. νῦν δ' αὐτὴν d οἶμαι καὶ συναγωνιέσθαι τοῖς ὑπὸ σοῦ πραττομένοις, ἄλλως τε καὶ δυνηθῆ συνιδεῖν, ὅτι ταῦτα διοικεῖς πρὸ τῆς ἐπὶ τὸν βάρβαρον στρατείας.
- 57 (κγ'.) Ὡς μὲν οὖν οὐκ ἀδύνατόν ἐστὶ σοὶ συστήσαι τὰς πόλεις ταύτας, ἐκ τῶν εἰρημένων ἡγοῦμαι σοὶ γεγενῆσθαι φανερόν· ἐτι τοίνυν ὡς καὶ βραδίως ταῦτα πράξεις, ἐκ πολλῶν παραδειγμάτων οἶμαι σε γνῶναι ποιήσειν. ἦν γὰρ φανῶσιν ἕτεροὶ τινες τῶν προγεγε- e νημένων μὴ καλλῶσι μὲν μὴδ' ὀσιωτέροις ὧν ἡμεῖς συμβεβουλεύκαμεν ἐπιχειρήσαντες, μεῖζω δὲ καὶ δυσκολώτερα τούτων ἐπιτελέσαντες, τί λοιπὸν ἐστὶ τοῖς ἀντιλέγουσιν, ὡς οὐ θάττον σὺ τὰ ῥᾶω πράξεις ἢ κείνοι τὰ χαλεπώτερα;
- 58 (κδ'.) Σκέψαι δὲ πρῶτον [μὲν] τὰ περὶ Ἀλκιβιά- 94 δην. ἐκείνος γὰρ φησὶν παρ' ἡμῶν καὶ τοὺς ἄλλους ὁρᾶν τοὺς πρὸ αὐτοῦ ταύτῃ τῇ συμφορᾷ κεχρημένους ἐπτηχότας διὰ τὸ μέγεθος τὸ τῆς πόλεως, οὐ τὴν αὐτὴν γνώμην ἔσχεν ἐκείνοις ἀλλ' οἴηθεις πειρατέον εἶναι βίᾳ κατελθεῖν προεἴλετο πολεμεῖν πρὸς αὐτήν.
- 59 καθ' ἕκαστον μὲν οὖν τῶν τότε γενομένων εἰ τις λέγειν ἐπιχειρήσειεν, οὐτ' ἂν διελθεῖν ἀκριβῶς δύναίτο, πρὸς τε τὸ παρὸν ἴσως ἂν ἐνοχλήσειεν· εἰς τοσαύ- b τὴν δὲ ταραχὴν κατέστησεν οὐ μόνον τὴν πόλιν ἀλλὰ καὶ Λακεδαιμονίους καὶ τοὺς ἄλλους Ἕλληνας, ὥστ' ἡμᾶς μὲν παθεῖν, ἃ πάντες ἴσασι, τοὺς δ' ἄλλους τη-

60 λικουτοῖς κακοῖς περιπεσεῖν ὥστε μηδέπω νῦν ἐξιτή-
λους εἶναι τὰς συμφορὰς τὰς δι' ἐκείνον τὸν πόλεμον
ἐν ταῖς πόλεσιν ἐγγεγεννημένας, Λακεδαιμονίους δὲ
τοὺς τότε δόξαντας εὐτυχεῖν εἰς τὰς νῦν ἀτυχίας δι'
'Αλκιβιάδην καθεστάναι· πεισθέντες γὰρ ὑπ' αὐτοῦ
τῆς κατὰ θάλατταν δυνάμεως ἐπιθυμήσαι καὶ τὴν κατὰ
61 γῆν ἡγεμονίαν ἀπώλεσαν, ὥστ' εἴ τις φαίη τότε τὴν
ἀρχὴν αὐτοῖς γίνεσθαι τῶν παρόντων κακῶν, ὅτε
τὴν ἀρχὴν τῆς θαλάττης ἐλάμβανον, οὐκ ἂν ἐξελεγ-
χθεῖη ψευδόμενος. ἐκεῖνος μὲν οὖν τηλικούτων αἰ-
τιος γενόμενος κατήλθεν εἰς τὴν πόλιν, μεγάλης μὲν
δόξης τυχῶν, οὐ μὴν ἐπαινούμενος ὑφ' ἀπάντων.
(κέ.) Κόνων δ' οὐ πολλοῖς ἔτεσιν ὕστερον ἀντίστρο-
62 φα τούτων ἐπραξεν. ἀτυχήσας γὰρ ἐν τῇ ναυμαχίᾳ τῇ
περὶ Ἑλλήσποντον οὐ δι' αὐτὸν ἀλλὰ διὰ τοὺς συνάρ-
χοντας οἰκάδε μὲν ἀφικέσθαι κατησχύνθη, πλεύσας δ'
εἰς Κύπρον χρόνον μὲν τινα περὶ τὴν τῶν ἰδίων ἐπι-
μέλειαν διέτριβεν, αἰσθόμενος δ' Ἀγησίλαον μετὰ
πολλῆς δυνάμεως εἰς τὴν Ἀσίαν διαβεβηκότα καὶ
63 πορθοῦντα τὴν χώραν οὕτω μέγ' ἐφρόνησεν, ὥστ'
ἀφορμὴν οὐδεμίαν ἄλλην ἔχων πλὴν τὸ σῶμα καὶ τὴν
διάνοιαν ἤλπισε Λακεδαιμονίους καταπολεμήσειν ἄρ-
χοντας τῶν Ἑλλήνων καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατ-
ταν, καὶ ταῦτα πέμπων ὡς τοὺς βασιλέως στρατηγούς
ὑπισχνεῖτο ποιήσειν. καὶ τί δεῖ τὰ πλείω λέγειν; συ-
στάντος γὰρ αὐτῷ ναυτικοῦ περὶ Ρόδον καὶ νικήσας
τῇ ναυμαχίᾳ Λακεδαιμονίους μὲν ἐξέβαλεν ἐκ τῆς ἀρ-
64 χῆς, τοὺς δ' Ἑλληνας ἠλευθέρωσεν, οὐ μόνον δὲ τὰ
τείχη τῆς πατρίδος ἀνωρθώσεν ἀλλὰ καὶ τὴν πόλιν εἰς
τὴν αὐτὴν δόξαν προήγαγεν, ἐξ ἧσπερ ἐξέπεσεν. καί-
τοι τίς ἂν προσεδόκησεν ὑπ' ἀνδρὸς οὕτω ταπεινῶς
πράξαντος ἀνωστραφήσεσθαι τὰ τῆς Ἑλλάδος πράγμα-

τα, καὶ τὰς μὲν ἀτιμωθήσεσθαι, τὰς δ' ἐπιπολάσειν
τῶν Ἑλληνίδων πόλεων;

65 (κς.) Διονύσιος τοίνυν, βούλομαι γὰρ ἐκ πολ-
λῶν σε πεισθῆναι ἁδίαν εἶναι τὴν προᾶξιν, ἐφ' ἣν σε ἔ-
τυγγάνω παρακαλῶν, πολλοστὸς ὢν Συρακοσίων καὶ
τῷ γένει καὶ τῇ δόξῃ καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν, ἐπιθυ-
μήσας μοναρχίας ἀλόγως καὶ μανικῶς καὶ τολμήσας
ἅπαντα πράττειν τὰ φέροντα πρὸς τὴν δύναμιν ταύ-
την, κατέσχε μὲν Συρακούσας, ἀπάσας δὲ τὰς ἐν Σι-
κελίᾳ πόλεις, ὅσαι περ ἦσαν Ἑλληνίδες, κατεστρέψατο,
τηλικαύτην δὲ δύναμιν περιεβάλετο καὶ περὶ καὶ ναυ-
τικὴν, ὅσην οὐδεὶς ἀνὴρ τῶν πρὸ ἐκείνου γενομένων.
66 (κς.) Ἐπι τοίνυν Κύρος, ἵνα μνησθῶμεν καὶ περὶ τῶν
βαρβάρων, ἐκτεθεὶς μὲν ὑπὸ τῆς μητρὸς εἰς τὴν ὁδὸν,
ἀναιρεθεὶς δ' ὑπὸ Περσίδος γυναικὸς, εἰς τοσαύτην
ἤλθε μεταβολὴν ὥστ' ἀπάσης τῆς Ἀσίας γενέσθαι δε-
σπότης.

67 (κη.) Ὅπου δ' Ἀλκιβιάδης μὲν φυγὰς ὢν, Κό-
νων δὲ δεδυστυχηκῶς, Διονύσιος δ' οὐκ ἐνδοξὸς ὢν,
Κύρος δ' οὕτως οἰκτρῶς αὐτῷ τῆς ἐξ ἀρχῆς γενέσεως
ὑπαρξάσης, εἰς τοσοῦτον προῆλθεν καὶ τηλικαῦτα διε-
68 πράξαντο, πῶς οὐ σέ γε χρὴ προσδοκᾶν, τὸν ἐκ τοιού-
των μὲν γεγονότα, Μακεδονίας δὲ βασιλεύοντα, το-
σοῦτων δὲ κύριον ὄντα, ἁδίως τὰ προειρημένα συ-
στήσειν;

68 (κθ.) Σκέψαι δ' ὡς ἄξιόν ἐστι τοῖς τοιούτοις τῶν
ἔργων μάλιστα ἐπιχειρεῖν, ἐν οἷς κατορθώσας μὲν ἐνά-
μιλλον τὴν σαυτοῦ δόξαν καταστήσεις τοῖς πρωτεύ-
σασιν, διαμαρτῶν δὲ τῆς προσδοκίας ἄλλ' οὖν τὴν γ'
εὐνοίαν κτήσει τὴν παρὰ τῶν Ἑλλήνων, ἣν πολὺ κάλ-
λιόν ἐστι λαβεῖν ἢ πολλὰς πόλεις τῶν Ἑλληνίδων κατὰ
κράτος ἐλεῖν· τὰ μὲν γὰρ τοιαῦτα τῶν ἔργων φθόνον

ἔχει καὶ δυσμένειαν καὶ πολλὰς βλασφημίας, οἷς δ' ἡμεῖς συμβουλεύκαμεν οὐδὲν πρόσσεσι τούτων. ἀλλ' εἴ τις θεῶν ἀρεσὴν σοι δοίη, μετὰ ποίας ἂν ἐπιμελείας 96 καὶ διατριβῆς εὖξαι τὸν βίον διαγαγεῖν, οὐδεμίαν ἔλοι' ἂν, εἴπερ ἐμοὶ συμβούλω χρῶο, μᾶλλον ἢ ταύτην. οὐ γὰρ μόνον ὑπὸ τῶν ἄλλων ἔσει ξηλωτὸς ἀλλὰ καὶ σὺ σαυτὸν μακαριεῖς. τίς γὰρ ἂν ὑπερβολὴ γένοιτο τῆς τοιαύτης εὐδαιμονίας, ὅταν πρέσβεις μὲν ἤκωσιν ἐκ τῶν μεγίστων πόλεων οἱ μάλιστα' εὐδοκίμοῦντες εἰς τὴν σὴν δυναστείαν, μετὰ δὲ τούτων βουλεύη περὶ τῆς κοινῆς σωτηρίας, περὶ ἧς οὐδεὶς ἄλλος 70 φανήσεται τοιαύτην πρόνοιαν πεποιημένος, αἰσθάνη ἢ δὲ τὴν Ἑλλάδα πᾶσαν ὀρθὴν οὖσαν ἐφ' οἷς σὺ τυγχάνεις εἰσηγούμενος, μηδεὶς δ' ὀλιγώρως ἔχη τῶν παρὰ σοὶ βραβευομένων, ἀλλ' οἱ μὲν πυνθάνωνται περὶ αὐτῶν, ἐν οἷς ἐστὶν, οἱ δ' εὐχωνταί σε μὴ διαμαρτεῖν, ἂν ἐπεθύμησας, οἱ δὲ δεδίωσι, μὴ πρότερόν τι πάθης 71 πρὶν τέλος ἐπιθεῖναι τοῖς πραττομένοις; ὧν γιγνομένων πῶς οὐκ ἂν εἰκότως μέγα φρονοίης; πῶς δ' οὐκ ἂν περιχαρῆς ὦν τὸν βίον διατελοίης, τηλικούτων εἰδῶς σαυτὸν πραγμάτων ἐπιστάτην γεγενημένον; τίς δ' οὐκ ἂν τῶν καὶ μετρίως λογιζομένων ταύτας ἂν σοὶ παραινέσειε μάλιστα προαιρεῖσθαι τῶν πράξεων τὰς ἀμφοτέρω φέρειν ἅμα δυναμένης ὥσπερ καρπὸς, ἠδονὴς δ' ὑπερβαλλούσας καὶ τιμὰς ἀνεξαλείπτους;

72 (λ'.) Ἀπέχρη δ' ἂν μοι τὰ προειρημένα περὶ τούτων, εἰ μὴ παραλελοιπῶς ἦν τινα λόγον, οὐκ ἀμνημονήσας ἀλλ' ὀκνήσας εἰπεῖν, ὃν ἤδη μοι δοκῶ δηλώσειν· οἶμαι γὰρ σοὶ τε συμφέρον ἀκοῦσαι περὶ αὐτῶν ἐμοὶ τε προσήκειν μετὰ παρηγορίας, ὥσπερ εἰδισμαί, ποιεῖσθαι τοὺς λόγους.

73 (λ'.) Αἰσθάνομαι γὰρ σε διαβαλλόμενον ὑπὸ τῶν

σοὶ μὲν φθονούντων, τὰς δὲ πόλεις τὰς αὐτῶν εἰδισμένων εἰς ταραχὰς καθιστάναι, καὶ τὴν εἰρήνην τὴν τοῖς ἄλλοις κοινὴν πόλεμον τοῖς αὐτῶν ἰδίοις εἶναι νομιζόντων, οἳ πάντων τῶν ἄλλων ἀμελήσαντες περὶ τῆς σῆς δυνάμεως λέγουσιν, ὡς οὐκ ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος ἀλλ' ἐπὶ ταύτην ἀυξάνεται, καὶ σὺ πολὺν χρόνον 74 ἤδη πᾶσιν ἡμῖν ἐπιβουλεύεις, καὶ λόγῳ μὲν μέλλεις Μεσσηνίοις βοηθεῖν, ἂν τὰ περὶ Φωκέας διοικήσης, ἔργῳ δ' ὑπὸ σαυτῷ ποιεῖσθαι Πελοπόννησον· ὑπάρχουσι δὲ σοὶ Θετταλοὶ μὲν καὶ Θηβαῖοι καὶ πάντες οἱ τῆς Ἀμφικτυονίας μετέχοντες ἔτοιμοι συνακολουθεῖν, Ἀργεῖοι δὲ καὶ Μεσσήνιοι καὶ Μεγαλοπολίται καὶ τῶν ἄλλων πολλοὶ συμπολεμεῖν καὶ ποιεῖν ἀναστάτους Λακεδαιμονίους· ἦν δὲ ταῦτα πράξης, ὡς καὶ τῶν ἄλλων 75 Ἑλλήνων θαδίως κρατήσεις. ταῦτα φλυαροῦντες καὶ φάσκοντες ἀκριβῶς εἰδέναι καὶ ταχέως ἅπαντα τῷ λόγῳ καταστρεφόμενοι πολλοὺς πείθουσι, καὶ μάλιστα μὲν τοὺς τῶν αὐτῶν κακῶν ἐπιθυμοῦντας ὧνπερ οἱ λογοποιοῦντες, ἔπειτα καὶ τοὺς οὐδενὶ λογισμῷ χρωμένους ὑπὲρ τῶν κοινῶν ἀλλὰ παντάπασιν ἀναισθήτως διακειμένους καὶ πολλὴν χάριν ἔχοντας τοῖς ὑπὲρ αὐτῶν φοβεῖσθαι καὶ δεδιέναι προσποιουμένοις, ἔτι δὲ τοὺς οὐκ ἀποδοκιμάζοντας τὸ δοκεῖν ἐπιβουλεύειν σε τοῖς Ἑλλήσιν ἀλλὰ τὴν αἰτίαν ταύτην ἄξιαν ἐπιθυμίας εἶναι νομιζοντας· οἱ τοσοῦτον ἀφροσύνη τοῦ νοῦν ἔχειν, ὥστ' οὐκ ἴσασιν, ὅτι τοῖς αὐτοῖς ἂν τις λόγοις χρώμενος τοὺς μὲν βλάψει, τοὺς δ' ὠφελήσειεν. οἷον καὶ νῦν, εἰ μὲν τις φαίη τὸν τῆς Ἀσίας βασιλέα τοῖς Ἑλλήσιν ἐπιβουλεύειν καὶ παρεσκευάσθαι στρατεύειν ἐφ' ἡμᾶς, οὐδὲν ἂν λέγοι περὶ αὐτοῦ φλαῦρον ἀλλ' ἀνδρωδέστερον αὐτὸν καὶ πλείονος ἄξιον δοκεῖν εἶναι ποιήσειεν· εἰ δὲ τῶν ἀφ' Ἡρα-

κλέους τινὶ πεφυκότων, ὃς ἀπάσης κατέστη τῆς Ἑλ- d
λάδος εὐεργέτης, ἐπιφέρει τὴν αἰτίαν ταύτην, εἰς τὴν
77 μεγίστην αἰσχύνην ἂν αὐτὸν καταστήσειεν. τίς γὰρ
οὐκ ἂν ἀγανακτήσειε καὶ μισήσειεν, εἰ φαίνοιτο τού-
τοις ἐπιβουλεύων, ὑπὲρ ὧν ὁ πρόγονος αὐτοῦ προεί-
λετο κινδυνεύειν, καὶ τὴν μὲν εὐνοίαν, ἣν ἐκεῖνος
κατέλιπε τοῖς ἐξ αὐτοῦ γεγεννημένοις, μὴ πειροῖτο δια-
φυλάττειν, ἀμελήσας δὲ τούτων ἐπονειδίστων ἐπιθυ-
μοίῃ καὶ πονηρῶν πραγμάτων;

78 (λβ'.) Ὡς ἐνθυμούμενον χρῆ μὴ περιορᾶν τοιαύ- e
την φήμην σαυτῷ περιφρομένην, ἣν οἱ μὲν ἐχθροὶ
περιθεῖναι σοι ζητοῦσι, τῶν δὲ φίλων οὐδεὶς ὄστις οὐκ
ἂν ἀντειπεῖν ὑπὲρ σοῦ τολμήσειεν. καίτοι περὶ τῶν
σοι συμφερόντων ἐν ταῖς τούτων ἀμφοτέρων γνώμαις
μάλιστ' ἂν κατίδοις τὴν ἀλήθειαν.

79 (λγ'.) Ἴσως οὖν ὑπολαμβάνεις μικροψυχίαν εἶναι
τὸ τῶν βλασφημοῦντων καὶ φλυαροῦντων καὶ τῶν 98
πειθομένων τούτοις φροντίζειν, ἄλλως δ' ὅταν καὶ
μηδὲν σαυτῷ συνειδῆς ἑξαμαρτάνων. χρῆ δὲ μὴ κατα-
φρονεῖν τοῦ πλήθους, μηδὲ παρὰ μικρὸν ἠγρεῖσθαι
τὸ παρὰ πᾶσιν εὐδοκμεῖν, ἀλλὰ τότε νομίζειν κα-
λὴν ἔχειν καὶ μεγάλην τὴν δόξαν καὶ πρόπευσσαι σοὶ
καὶ τοῖς προγόνοις καὶ τοῖς ὑφ' ἡμῶν πεπραγμένοις,
80 ὅταν οὕτω διαθῆς τοὺς Ἕλληνας, ὥσπερ ὄρεας Δακε- b
δαιμονίους τε πρὸς τοὺς αὐτῶν βασιλέας ἔχοντας τοὺς
θ' ἑταίρους τοὺς σοὺς πρὸς σὲ διακειμένους. ἔστι δ'
οὐ χαλεπὸν τυχεῖν τούτων, ἣν ἐθελήσης κοινὸς ἀπασι
γενέσθαι, καὶ παύσῃ ταῖς μὲν τῶν πόλεων οἰκείως
ἔχων, πρὸς δὲ τὰς ἀλλοτριῶς διακειμένους, ἔτι δ' ἦν
τὰ τοιαῦτα προαιρηθῆναι, ἐξ ὧν τοῖς μὲν Ἕλλη-
σιν ἔσει πιστὸς, τοῖς δὲ βαρβάροις φοβερός.

81 (λδ'.) Καὶ μὴ θαναμάσης, ἅπερ ἐπέστειλα καὶ πρὸς c

Διονύσιον τὸν τὴν τυραννίδα κτησάμενον, εἰ μήτε
στρατηγὸς ὧν μήτε ῥήτωρ μήτ' ἄλλως δυνάστης θρα-
σύτερόν σοι διελεγμαι τῶν ἄλλων. ἐγὼ γὰρ πρὸς μὲν
τὸ πολιτεύεσθαι πάντων ἀφυστάτος ἐγεγνόμην τῶν
πολιτῶν, οὔτε γὰρ φωνὴν ἔσχον ἱκανὴν οὔτε τόλμαν
δυναμένην ὄχλῳ χρῆσθαι καὶ μολύνεσθαι καὶ λοιδο-
82 ρεῖσθαι τοῖς ἐπὶ τοῦ βήματος καλινδουμένοις, τοῦ δὲ
φρονεῖν εὖ καὶ πεπαιδεῦσθαι καλῶς, εἰ καὶ τις ἀγροῖ- d
κότερον εἶναι φήσει τὸ ῥηθὲν, ἀμφισβητῶ, καὶ θεῖν
ἂν ἑμαυτὸν οὐκ ἐν τοῖς ἀπολελειμμένοις ἀλλ' ἐν τοῖς
προέχουσι τῶν ἄλλων. διόπερ ἐπιχειρῶ συμβουλεύειν
τὸν τρόπον τούτον, ὃν ἐγὼ πέφυκα καὶ δύναμαι, καὶ
τῇ πόλει καὶ τοῖς ἄλλοις Ἕλλησι καὶ τῶν ἀνδρῶν τοῖς
ἐνδοξοτάτοις.

83 (λέ'.) Περὶ μὲν οὖν τῶν ἐμῶν καὶ περὶ ὧν σοὶ
πρακτέον ἔστι πρὸς τοὺς Ἕλληνας σχεδὸν ἀκήκοας,
περὶ δὲ τῆς στρατείας τῆς εἰς τὴν Ἀσίαν ταῖς μὲν πό- e
λεσιν, ἃς ἔφην χρῆναί σε διαλλάττειν, τότε συμβου-
λεύσομεν, ὡς χρῆ πολεμεῖν πρὸς τοὺς βαρβάρους,
ὅταν ἴδωμεν αὐτὰς ὁμοοοῦσας, πρὸς σὲ δὲ νῦν ποι-
ήσομαι τοὺς λόγους, οὐ τὴν αὐτὴν ἔχων διάνοιαν καὶ
κατ' ἐκείνην τὴν ἡλικίαν, ὅτ' ἔγραφον περὶ τὴν αὐτὴν 99
84 ὑπόθεσιν ταύτην. τότε μὲν γὰρ παρεκελευόμην τοῖς
ἀκουσομένοις καταγελᾶν μου καὶ καταφρονεῖν, ἣν μὴ
καὶ τῶν πραγμάτων καὶ τῆς δόξης τῆς ἑμαυτοῦ καὶ
τοῦ χρόνου τοῦ περὶ τὸν λόγον διατριφθέντος ἀξίως
φαίνωμαι διεξιῶν, νῦν δὲ φοβοῦμαι, μὴ πάντων τῶν
προειρημένων πολὺ καταδέεστερον τύχῃ διαλεχθεῖς.
καὶ γὰρ πρὸς τοῖς ἄλλοις ὁ λόγος ὁ πανηγυρικός, ὁ
τοὺς ἄλλους τοὺς περὶ τὴν φιλοσοφίαν διατρίβοντας b
εὐπορατέρους ποιήσας, ἔμοι πολλὴν ἀπορίαν παρέ-
σχηκεν· οὔτε γὰρ ταῦτά βούλομαι λέγειν τοῖς ἐν

ἐκεῖνο γεγραμμένοις οὐτ' ἔτι καινὰ δύναιμι ζητεῖν.
85 οὐ μὴν ἀποστατέον ἐστὶν ἀλλὰ λεκτέον, περὶ ὧν ὑπε-
θέμην, ὅ τι ἂν ὑποπέσῃ καὶ συμφέρῃ πρὸς τὸ πείσαι
σε ταῦτα πράττειν. καὶ γὰρ ἦν ἑλλίπω τι καὶ μὴ δυ-
νηθῶ τὸν αὐτὸν τρόπον γράψαι τοῖς πρότερον ἐκδε-
δομένοις, ἀλλ' οὖν ὑπογράψαι γ' οἶμαι χαριέντως c
τοῖς ἐξεργάζεσθαι καὶ διαπονεῖν δυναμένοις.

86 (λζ.) Τὴν μὲν οὖν ἀρχὴν τοῦ λόγου τοῦ σύμ-
παντος οἶμαι πεποιῆσθαι ταύτην, ἣν περὶ προσήκει
τοὺς ἐπὶ τὴν Ἀσίαν πείθοντας στρατεύειν. δεῖ γὰρ μη-
δὲν πρότερον πράττειν, πρὶν ἂν λάβῃ τις τοὺς Ἑλλη-
νας θνοῖν θάτερον, ἢ συναγωνιζομένους ἢ πολλὴν εὐ-
νοϊαν ἔχοντας τοῖς πραττομένοις. ὧν Ἀγησίλαος ὁ
δόξας εἶναι Λακεδαιμονίαν φρονιμώτατος ὀλιγόρη- d
87 σεν οὐ διὰ κακίαν ἀλλὰ διὰ φιλοτιμίαν. ἔσχε γὰρ διτ-
τὰς ἐπιθυμίας, καλὰς μὲν ἀμφοτέρως, οὐ συμφωνού-
σας δ' ἀλλήλαις οὐδ' ἅμα πράττεσθαι δυναμένως.
προηρηεῖτο γὰρ βασιλεῖ τε πολεμεῖν καὶ τοὺς ἐταίρους
εἰς τὰς πόλεις τὰς αὐτῶν καταγαγεῖν καὶ κυρίους ποι-
ῆσαι τῶν πραγμάτων. συνέβαινε οὖν ἐκ μὲν τῆς
πραγματείας τῆς ὑπὲρ τῶν ἐταίρων ἐν κακοῖς καὶ κιν-
δύνοις εἶναι τοὺς Ἕλληνας, διὰ δὲ τὴν ταραχὴν τὴν e
ἐνθάδε γιγνομένην μὴ σχολὴν ἄγειν μηδὲ δύνασθαι
88 πολεμεῖν τοῖς βαρβάροις. ὥστ' ἐκ τῶν ἀγνοηθέντων
κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον ῥάδιον καταμαθεῖν, ὅτι δεῖ
τοὺς ὀρθῶς βουλευομένους μὴ πρότερον ἐκφέρειν
πρὸς βασιλέα πόλεμον, πρὶν ἂν διαλλάξῃ τις τοὺς Ἑλ- 100
ληνας καὶ παύσῃ τῆς μαυρίας τῆς νῦν αὐτοῖς ἐνεστη-
κυίας· ἅπερ καὶ σοὶ συμβεβουλευκότες τυγχάνομεν.

89 (λξ.) Περὶ μὲν οὖν τούτων οὐδεὶς ἂν ἀντειπεῖν
τῶν εὐφρονούντων τολμήσειεν, οἶμαι δὲ τῶν μὲν ἄλ-

λων εἴ τις δόξειε περὶ τῆς στρατείας τῆς εἰς τὴν Ἀσίαν
συμβουλεύειν, ἐπὶ ταύτην ἂν ἐπιπεσεῖν τὴν παράκλη-
σιν, λέγοντας, ὡς ὅσοι περὶ ἐπεχείρησαν πρὸς τὸν βα- b
σιλέα πολεμεῖν, ἅπασιν συνέπεσεν ἐξ ἀδόξων μὲν γενέ-
σθαι λαμπροῖς, ἐκ πενήτων δὲ πλουσίοις, ἐκ ταπει-
90 νῶν δὲ πολλῆς χάρας καὶ πόλεων δεσπόταις. ἐγὼ δ'
οὐκ ἐκ τῶν τοιούτων μέλλω σε παρακαλεῖν ἀλλ' ἐκ
τῶν ἡτυχηκέαι δοξάντων, λέγω δ' ἐκ τῶν μετὰ Κύ-
ρου καὶ Κλεάρχου συστρατευσαμένων. ἐκείνους γὰρ
ὁμολογεῖται νικῆσαι μὲν μαχομένους ἅπασαν τὴν βα- c
σιλέως δύναμιν τοσοῦτον, ὅσον περὶ ἂν εἰ ταῖς γυναι- c
ξιν αὐτῶν συνέβαλον, ἤδη δ' ἐγκρατεῖς δοκοῦντας εἶ-
ναι τῶν πραγμάτων διὰ τὴν Κύρου προπέτειαν ἀτυ-
χῆσαι· περιχαρῆ γὰρ αὐτὸν ὄντα καὶ διώκοντα πολὺ
πρὸ τῶν ἄλλων, ἐν μέσοις γενόμενον τοῖς πολεμίοις
91 ἀποθανεῖν. ἀλλ' ὅμως τηλικαύτης συμφορᾶς συμπε-
σοῦσης οὕτω σφόδρα κατεφρόνησεν ὁ βασιλεὺς τῆς
περὶ αὐτὸν δυνάμεως, ὥστε προκαλεσάμενος Κλεάρχον
καὶ τοὺς ἄλλους ἡγεμόνας εἰς λόγον ἔλθεῖν, καὶ τού-
τοις μὲν ὑπισχνόμενος μεγάλας δωρεὰς δώσειν, τοῖς δ' d
ἄλλοις στρατιώταις ἐντελῆ τὸν μισθὸν ἀποδοῦς ἀπο-
πέμψειν, τοιαύταις ἐλπίσιν ὑπαγαγόμενος, καὶ πίστει-
δούς τῶν ἐκεῖ νομιζομένων τὰς μεγίστας, συλλαβὼν
αὐτοὺς ἀπέκτεινε, καὶ μᾶλλον εἴλετο περὶ τοὺς θεοὺς
ἐξαμαρτεῖν ἢ τοῖς στρατιώταις οὕτως ἐρήμοις οὔσι
92 συμβαλεῖν. (λη.) Ὡστε τίς ἂν γένοιτο παράκλησις
ταύτης καλλίων καὶ πιστοτέρα; φαίνονται γὰρ κἀκεῖ-
νοι κρατήσαντες ἂν τῶν βασιλέως πραγμάτων, εἰ μὴ e
διὰ Κύρον. σοὶ δὲ τὴν τ' ἀτυχίαν τὴν τότε γεγεννημένην
οὐ χαλεπὸν φυλάξασθαι, τοῦ τε στρατοπέδου τοῦ κρα-
τήσαντος τὴν ἐκεῖνου δύναμιν ῥάδιον πολὺ κρεῖττον
κατασκευάσασθαι. καίτοι τούτων ἀμφοτέρων ὑπαρ-

ξάντων πῶς οὐ χρὴ θαρρεῖν ποιούμενον τὴν στρα-
τείαν ταύτην;

93 (λθ'.) Καὶ μηδεὶς ὑπολάβῃ με βούλεσθαι λαθεῖν, 101
ὅτι τούτων ἕνια πέφρακα τὸν αὐτὸν τρόπον ὄνπερ
πρότερον. ἐπιστὰς γὰρ ἐπὶ τὰς αὐτὰς διανοίας εἰλό-
μην μὴ πονεῖν γλιχόμενος τὰ δεδηλωμένα καλῶς ἐτέ-
94 ρώμην ἂν ἅπαντα τὰ τοιαῦτα διαφεύγειν, σοὶ δὲ συμ-
βουλεύων μωρὸς ἂν ᾦν, εἰ περὶ τὴν λέξιν πλείω χρό-
νον διέτριβον ἢ περὶ τὰς πράξεις, ἔτι δ' εἰ τοὺς ἄλλους
ὁρῶν τοῖς ἑμοῖς χρωμένους αὐτὸς μόνος ἀπειχόμεν ἢ
τῶν ὑπ' ἑμοῦ πρότερον εἰρημένων. τοῖς μὲν οὖν οἰ-
κειοῖς τυχόν ἂν χρῆσάμην, ἢν σφόδρα κατεπεύγη καὶ
πρέπη, τῶν δ' ἄλλοτριῶν οὐδὲν ἂν προσδεξάμην, ὥσ-
περ οὐδ' ἐν τῷ παρελθόντι χρόνῳ.

95 (μ'.) Ταῦτα μὲν οὖν οὕτως· δοκεῖ δέ μοι μετὰ
ταῦτα περὶ τῆς παρασκευῆς διαλεκτέον εἶναι τῆς τε σοὶ
γενησομένης καὶ τῆς ἐκείνοις ὑπαρξάσης. τὸ μὲν τοί-
νυν μέριστον, σὺ μὲν τοὺς Ἕλληνας εὐνοὺς ἔξεις, ἢν c
περὶ ἐθελήσης ἐμμεῖναι τοῖς περὶ τούτων εἰρημένοις,
ἐκείνοι δὲ διὰ τὰς δεκαρχίας τὰς ἐπὶ Λακεδαιμονίων
ὡς οἷόν τε δυσμενεστάτους [εἶχον]. ἡγοῦντο γὰρ Κύ-
ρου μὲν καὶ Κλεάρχου κατορθωσάντων μᾶλλον ἔτι
δουλεύσειν, βασιλέως δὲ κρατήσαντος ἀπαλλαγῆσε-
σθαι τῶν κακῶν τῶν παρόντων· ὅπερ καὶ συνέπεσεν
96 αὐτοῖς. καὶ μὴν καὶ στρατιώτας σὺ μὲν ἐξ ἐτοίμου λή-
ψαι τοσοῦτους, ὅσους ἂν βουλευθῆς· οὕτω γὰρ ἔχει τὰ d
τῆς Ἑλλάδος ὥστε ἕξον εἶναι συστήσαι στρατόπεδον
μείζον καὶ κρεῖττον ἐκ τῶν πλανωμένων ἢ τῶν πολι-
τευομένων· ἐν ἐκείνοις δὲ τοῖς χρόνοις οὐκ ἦν ξενι-
κὸν οὐδὲν, ὥστ' ἀναγκαζόμενοι ξενολογεῖν ἐκ τῶν
πόλεων πλέον ἀνήλισκον εἰς τὰς διδομένας τοῖς συλ-

λέγουσι δωρεὰς ἢ τὴν εἰς τοὺς στρατιώτας μισθοφο-
97 ράν. καὶ μὴν εἰ βουλευθῆμεν ἐξετάσαι καὶ παραβαλεῖν
σέ τε τὸν νῦν ἡγησόμενον τῆς στρατείας καὶ βουλευ- e
σόμενον περὶ ἁπάντων καὶ Κλεάρχον τὸν ἐπιστατή-
σαντα τῶν τότε πραγμάτων, εὐρήσομεν ἐκείνον μὲν
οὐδεμιάς πάποτε δυνάμεως πρότερον οὔτε ναυτικῆς
οὔτε πεζῆς καταστάντα κύριον ἄλλ' ἐκ τῆς ἀτυχίας τῆς
συμβάσης αὐτῷ περὶ τὴν ἡπειρον ὀνομαστὸν γενόμε-
98 νου, σὲ δὲ τοσαῦτα καὶ τηλικαῦτα τὸ μέγεθος διαπε- 102
πραγμένον, περὶ ὧν εἰ μὲν πρὸς ἑτέροισι τοῖς λόγους
ἐπιούμην, καλῶς ἂν εἶχε διελεθῆναι, πρὸς σέ δὲ διαλε-
γόμενος, εἰ τὰς σὰς πράξεις σοὶ διεξιόην, δικαίως ἂν
ἀνόητος ἅμα καὶ περιεργος εἶναι δοκοίην.

99 (μά'.) Ἄξιον δὲ μνησθῆναι καὶ τῶν βασιλέων ἀμ-
φοτέρων, ἐφ' ὃν σοὶ τε συμβουλεύω στρατεύειν καὶ
πρὸς ὃν Κλεάρχος ἐπολέμησεν, ἴν' ἑκατέρου καὶ τὴν
γνώμην καὶ τὴν δύναμιν εἰδῆς. ὁ μὲν τοίνυν τούτου b
πατῆρ τὴν πόλιν τὴν ἡμετέραν καὶ πάλιν τὴν Λακε-
δαιμονίων κατεπολέμησεν, οὗτος δ' οὐδενὸς πάποτε
τῶν στρατευμάτων τῶν τὴν χώραν αὐτοῦ λυμαινομέ-
100 νων ἐπεκράτησεν. ἐπειθ' ὁ μὲν τὴν Ἀσίαν ἅπασαν
παρὰ τῶν Ἑλλήνων ἐν ταῖς συνθήκαις ἐξέλαβεν, οὗ-
τος δὲ τοσοῦτον δεῖ τῶν ἄλλων ἄρχειν, ὥστ' οὐδὲ τῶν
ἐκδοθεισῶν αὐτῷ πόλεων ἐγκρατὴς ἐστίν. ὥστ' οὐδεὶς
ὅστις οὐκ ἂν ἀπορήσειε, πότερα χρὴ νομίζειν τοῦτον c
αὐτῶν ἀφεστάναι δι' ἀνανδρίαν ἢ κείνας ὑπερρωρα-
κέναι καὶ καταπεφρονηκέναι τῆς βαρβαρικῆς δυνα-
στείας.

101 (μβ'.) Τὰ τοίνυν περὶ τὴν χώραν ὡς διάκειται,
τίς οὐκ ἂν ἀκούσας παροξυνθείη πολεμεῖν πρὸς αὐ-
τόν; Ἀγνυπτος γὰρ ἀφειστήκει μὲν καὶ κατ' ἐκείνον
τὸν χρόνον, οὐ μὴν ἄλλ' ἐφοβοῦντο, μὴ ποτε βασι-

λεὺς αὐτὸς ποιησάμενος στρατείας κρατήσεις καὶ τῆς
 διὰ τὸν ποταμὸν δυσχωρίας καὶ τῆς ἄλλης παρασκευῆς δ
 ἀπάσης· νῦν δ' οὗτος ἀπήλλαξεν αὐτοὺς τοῦ δέους
 τούτου. συμπαρασκευασάμενος γὰρ δύναιμι, ὅσην
 οἶός τ' ἦν πλείστην, καὶ στρατεύσας ἐπ' αὐτοὺς, ἀπήλ-
 θεν ἐκεῖθεν οὐ μόνον ἠττηθεὶς ἀλλὰ καὶ καταγελα-
 σθεὶς καὶ δόξας οὔτε βασιλεύειν οὔτε στρατηγεῖν ἄξιος
 102 εἶναι. τὰ τοίνυν περὶ Κύπρον καὶ Φοινίκην καὶ Κιλι-
 κίαν καὶ τὸν τόπον ἐκεῖνον, ὅθεν ἐχρῶντο τῷ ναυτι-
 κῷ, τότε μὲν ἦν βασιλέως, νῦν δὲ τὰ μὲν ἀφέστηκε, e
 τὰ δ' ἐν πολέμῳ καὶ κακοῖς τοσοῦτοις ἐστὶν ὥστ' ἐκεί-
 νῳ μὲν μηδὲν εἶναι τούτων τῶν ἔθνῶν χρήσιμον, σοὶ
 δ' ἦν πολεμεῖν πρὸς αὐτὸν βουλευθῆς συμφόρως ἔξειν.
 103 (μγ'.) Καὶ μὴν Ἰθριέα γε τὸν εὐπορώτατον τῶν νῦν
 περὶ τὴν ἠπειρον προσήκει δυσμενέστερον εἶναι τοῖς
 βασιλέως πράγμασι τῶν πολεμούντων· ἢ πάντων γ'
 ἂν εἴη σχετικιώτατος, εἰ μὴ βούλοιο καταλειύσθαι 103
 ταύτην τὴν ἀρχὴν, τὴν αἰκισαμένην μὲν τὸν ἀδελφόν,
 πολεμήσασαν δὲ πρὸς αὐτὸν, ἅπαντα δὲ τὸν χρόνον
 ἐπιβουλεύουσαν καὶ βουλομένην τοῦ τε σώματος αὐ-
 τοῦ καὶ τῶν χρημάτων ἀπάντων γενέσθαι κυρίαν.
 104 ὑπὲρ ὧν δεδιῶς νῦν μὲν ἀναγκάζεται θεραπεύειν αὐ-
 τὸν καὶ χρήματα πολλὰ καθ' ἕκαστον τὸν ἐνιαυτὸν
 ἀναπέμπειν· εἰ δὲ σὺ διαβαίης εἰς τὴν ἠπειρον, ἐκεῖ- b
 νόσ τ' ἂν ἄσμενος ἴδοι βοηθὸν ἦκειν αὐτῷ σε νομίζων,
 τῶν τ' ἄλλων σατραπῶν πολλοὺς ἀποστήσεις, ἦν
 ὑπόσχη τὴν ἐλευθερίαν αὐτοῖς καὶ τοῦνομα τοῦτο δια-
 σπείρης εἰς τὴν Ἀσίαν, ὅπερ εἰς τοὺς Ἕλληνας εἰσπε-
 σὸν καὶ τὴν ἡμετέραν καὶ τὴν Λακεδαιμονίων ἀρχὴν
 κατέλυσεν.
 105 (μδ'.) Ἐτι δ' ἂν πλείω λέγειν ἐπεχείρουν, ὃν τρό-
 πον πολεμῶν τάχιστ' ἂν περιγένοιο τῆς τοῦ βασιλέως

δυνάμεως· νῦν δὲ φοβοῦμαι μὴ τινες ἐπιτιμήσωσιν c
 ἡμῖν, εἰ μηδὲν πώποτε μεταχειρισάμενος τῶν στρατη-
 γικῶν νῦν τολμῶν σοὶ παραινεῖν τῷ πλείω καὶ μέ-
 γιστα διαπεπραγμένῳ κατὰ πόλεμον. ὥστε περὶ μὲν
 τούτων οὐδὲν οἶμαι δεῖν πλείω λέγειν. (με'.) Περὶ δὲ
 τῶν ἄλλων ἠγοῦμαι τὸν τε πατέρα σου καὶ τὸν κτη-
 σάμενον τὴν βασιλείαν καὶ τὸν τοῦ γένους ἀρχηγόν,
 εἰ τῷ μὲν εἴη θέμις, οἱ δὲ δύναιμι λάβοιεν, τῶν αὐ-
 τῶν ἂν τούτων γενέσθαι συμβούλους, ὥνπερ ἐγώ. d
 106 χρῶμαι δὲ τεκμηρίοις ἐξ ὧν διαπεπραγμένοι τυγχά-
 νουσι. ὅ τε γὰρ πατήρ σου πρὸς τὰς πόλεις ταύτας,
 αἷς σοὶ παραινῶ προσέχειν τὸν νοῦν, πρὸς ἀπάσας οἰ-
 κείως εἶχεν· ὅ τε κτησάμενος τὴν ἀρχὴν, μείζον φρο-
 νήσας τῶν αὐτοῦ πολιτῶν καὶ μοναρχίας ἐπιθυμήσας,
 οὐχ ὁμοίως ἐβουλεύσατο τοῖς πρὸς τὰς τοιαύτας φιλο-
 107 τιμίας ὁρμητέμοις. οἱ μὲν γὰρ ἐν ταῖς αὐτῶν πόλεσι
 στάσεις καὶ ταραχὰς καὶ σφαγὰς ἐμποιοῦντες ἐκτῶντο e
 τὴν τιμὴν ταύτην, ὁ δὲ τὸν μὲν τόπον τὸν Ἑλληνικὸν
 ὅλως εἶασε, τὴν δ' ἐν Μακεδονίᾳ βασιλείαν κατασχεῖν
 ἐπεθύμησεν· ἠπίστατο γὰρ τοὺς μὲν Ἕλληνας οὐκ εἰ-
 θισμένους ὑπομένειν τὰς μοναρχίας, τοὺς δ' ἄλλους
 οὐ δυναμένους ἄνευ τῆς τοιαύτης δυναστείας διοικεῖν 104
 108 τὸν βίον τὸν σφέτερον αὐτῶν. καὶ γὰρ τοι συνέβη διὰ
 τὸ γνῶναι περὶ τούτων αὐτὸν ἰδίως καὶ τὴν βασιλείαν
 γεγενῆσθαι πολὺ τῶν ἄλλων ἐξηλλαγμένην· μόνος
 γὰρ τῶν Ἑλλήνων οὐχ ὁμοφύλου γένους ἄρχειν ἀξιώ-
 σασ μόνος καὶ διαφυγεῖν ἠδυνήθη τοὺς κινδύνους τοὺς
 περὶ τὰς μοναρχίας γιγνομένους. τοὺς μὲν γὰρ ἐν τοῖς
 Ἕλλησι τοιοῦτόν τι διαπεπραγμένους εὔροιμεν ἂν οὐ
 μόνον αὐτοὺς διεφθαρμένους ἀλλὰ καὶ τὸ γένος αὐ- b
 τῶν ἐξ ἀνθρώπων ἠφανισμένον, ἐκεῖνον δ' αὐτόν τ' ἐν

εὐδαιμονία τὸν βίον διάγοντα τῷ τε γένει καταλιπόντα
τὰς αὐτὰς τιμὰς, ἄσπερ αὐτὸς εἶχεν.

109 (μζ.) Περὶ τοίνυν Ἡρακλέους οἱ μὲν ἄλλοι τὴν
ἀνδρίαν ὑμνοῦντες αὐτοῦ καὶ τοὺς ἄθλους ἀπαριθ-
μοῦντες διατελοῦσι, περὶ δὲ τῶν ἄλλων τῶν τῆ ψυχῇ
προσόντων ἀγαθῶν οὐδεὶς οὔτε τῶν ποιητῶν οὔτε τῶν
λογοποιῶν οὐδεμίαν φανήσεται μνείαν πεποιημένος.
ἐγὼ δ' ὄρω μὲν τόπον ἰδίον καὶ παντάπασιν ἀδιεξέ-
ραστον, οὐ μικρὸν οὐδὲ κενόν, ἀλλὰ πολλῶν μὲν ἐπαί-
νων καὶ καλῶν πράξεων γέμουτα, ποθοῦντα δὲ τὸν

110 ἀξίως ἂν δυνηθέντα διαλεχθῆναι περὶ αὐτῶν· ἐφ' ὃν
εἰ μὲν νεώτερος ὢν ἐπέστην, φραδίως ἂν ἐπέδειξα τὸν
πρόγονον ἡμῶν καὶ τῆ φρονήσει καὶ τῆ φιλοτιμίας καὶ
τῆ δικαιοσύνη πλέον διενεγκόντα πάντων τῶν προ-
γεγεννημένων ἢ τῆ ῥώμῃ τῆ τοῦ σώματος· νῦν δ' ἐπελ-
θὼν ἐπ' αὐτὸν καὶ κατιδὼν τὸ πλῆθος τῶν ἐνόνητων d
εἰπεῖν, τὴν τε δύναμιν τὴν παρούσάν μοι κατεμεμψά-
μην καὶ τὸν λόγον ἡσθόμην διπλάσιον ἂν γενόμενον
τοῦ νῦν ἀναγινωσκομένου. τῶν μὲν οὖν ἄλλων ἀπέ-
στην διὰ τὰς αἰτίας ταύτας, μίαν δὲ πρῶξιν ἐξ αὐτῶν
ἔλαβον, ἥπερ ἦν προσήκουσα μὲν καὶ πρέπουσα τοῖς
προειρημένοις, τὸν δὲ καιρὸν ἔχουσα μάλιστα σύμμε-
τρον τοῖς νῦν λεγομένοις.

111 (μζ.) Ἐκείνος γὰρ ὄρων τὴν Ἑλλάδα πολέμων καὶ e
στάσεων καὶ πολλῶν ἄλλων κακῶν μεστὴν οὖσαν,
παύσας ταῦτα καὶ διαλλάξας τὰς πόλεις πρὸς ἀλλήλας
ὑπέδειξε τοῖς ἐπιγιγνομένοις, μεθ' ὧν χρηὴ καὶ πρὸς
οὓς δεῖ τοὺς πολέμους ἐκφέρειν. ποιησάμενος γὰρ
στρατεῖαν ἐπὶ Τροίαν, ἥπερ εἶχε τότε μεγίστην δύνα- 105
μιν τῶν περὶ τὴν Ἀσίαν, τοσοῦτον διήνεγκε τῆ στρα-
τηγία τῶν πρὸς τὴν αὐτὴν ταύτην ὕστερον πολεμη-
112 σάντων, ὅσον οἱ μὲν μετὰ τῆς τῶν Ἑλλήνων δυνάμεως

ἐν ἔτεσι δέκα μόλις αὐτὴν ἐξεπολιόρκησαν, ὁ δ' ἐν
ἡμέραις ἐλάττωσιν ἢ τοσαύταις καὶ μετ' ὀλίγων στρα-
τεύσας φραδίως αὐτὴν κατὰ κράτος εἶλεν. καὶ μετὰ
ταῦτα τοὺς βασιλέας τῶν ἐθνῶν τῶν ἐφ' ἑκατέρας τῆς
ἡπείρου τὴν παραλίαν κατοικούντων ἅπαντας ἀπέ- b
κτεινεν· οὓς οὐδέποτε ἂν διέφθειρεν, εἰ μὴ καὶ τῆς
δυνάμεως αὐτῶν ἐκράτησεν. ταῦτα δὲ πράξας τὰς
στηλάς τὰς Ἡρακλέους καλουμένας ἐποίησατο, τρό-
παιον μὲν τῶν βαρβάρων, μνημεῖον δὲ τῆς ἀρετῆς
αὐτοῦ καὶ τῶν κινδύνων, ὄρους δὲ τῆς Ἑλλήνων
χώρας.

113 Τούτου δ' ἕνεκά σοι περὶ τούτων διηλθον, ἵνα
γνώσῃ, ὅτι σε τυγχάνω τῷ λόγῳ παρακαλῶν ἐπὶ τοιαύ-
τας πράξεις, ἃς ἐπὶ τῶν ἔργων οἱ πρόγονοί σου φαί- c
νονται καλλίστας προκρίναντες. (μη.) Ἄπαντας μὲν
οὖν χρηὴ τοὺς νοῦν ἔχοντας τὸν κράτιστον ὑποστησα-
μένους πειραῶσθαι γίνεσθαι τοιούτους, μάλιστα δὲ
σοι προσήκει. τὸ γὰρ μὴ δεῖν ἀλλοτρίοις χρησθαι πα-
ραδείγμασιν ἀλλ' οἰκτεῖον ὑπάρχειν, πῶς οὐκ εἰκὸς ὑπ'
αὐτοῦ σε παροξύνεσθαι καὶ φιλονικεῖν, ὅπως τῷ προ-
114 γόνῳ σαντὸν ὅμοιον παρασκευάσεις; λέγω δ' οὐχ ὡς
δυνησόμενον ἀπάσας σε μιμήσασθαι τὰς Ἡρακλέους d
πράξεις, οὐδὲ γὰρ ἂν τῶν θεῶν ἐνιοὶ δυνηθεῖεν· ἀλλὰ
κατὰ γε τὸ τῆς ψυχῆς ἠθος καὶ τὴν φιλανθρωπίαν καὶ
τὴν εὖνοιαν, ἣν εἶχεν εἰς τοὺς Ἑλληνας, δύναι' ἂν
ὁμοιωθῆναι τοῖς ἐκείνου βουλήμασιν. ἔστι δὲ σοι πει-
σθῆντι τοῖς ὑπ' ἐμοῦ λεγομένοις τυχεῖν δόξης οἷας ἂν
115 αὐτὸς βουλευθῆς· ἥῃον γὰρ ἐστὶν ἐκ τῶν παρόντων
κτήσασθαι τὴν καλλίστην ἥπερ ἐξ ὧν παρελάβες ἐπὶ
τὴν νῦν ὑπάρχουσαν προελθεῖν. σκέψαι δ' ὅτι σε
τυγχάνω παρακαλῶν, ἐξ ὧν ποιήσῃ τὰς στρατείας οὐ e
μετὰ τῶν βαρβάρων, ἐφ' οὓς οὐ δίκαιόν ἐστιν, ἀλλὰ
8*

μετὰ τῶν Ἑλλήνων ἐπὶ τούτους, πρὸς οὓς προσήκει
τοὺς ἀφ' Ἡρακλέους γεγονότας πολεμεῖν.

- 116 (μδ'.) Καὶ μὴ θαυμάσης, εἰ διὰ παντός σε τοῦ 106
λόγου περιῶμαι προτρέπειν ἐπὶ τε τὰς εὐεργεσίας τὰς
τῶν Ἑλλήνων καὶ πραότητα καὶ φιλανθρωπίαν· ὁρῶ
γὰρ τὰς μὲν χαλεπότητας λυπηρὰς οὐσας καὶ τοῖς ἔχουσι
καὶ τοῖς ἐντυγχάνουσι, τὰς δὲ πραότητας οὐ μόνον ἐπὶ
τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν ἄλλων ζώων ἀπάντων εὐδο-
κιμούσας, ἀλλὰ καὶ τῶν θεῶν τοὺς μὲν τῶν ἀγαθῶν
117 αἰτίους ἡμῖν ὄντας Ὀλυμπίους προσαγορευομένους,
τοὺς δ' ἐπὶ ταῖς συμφοραῖς καὶ ταῖς τιμωρίαις τεταγ-
μένους δυσχερεστέρας τὰς ἐπιωνυμίας ἔχοντας, καὶ b
τῶν μὲν καὶ τοὺς ἰδιώτας καὶ τὰς πόλεις καὶ νεῶς καὶ
βωμοὺς ἰδρυμένους, τοὺς δ' οὐτ' ἐν ταῖς εὐχαῖς οὐτ'
ἐν ταῖς θυσίαις τιμωμένους, ἀλλ' ἀποπομπὰς αὐτῶν
118 ἡμᾶς ποιουμένους. ὧν ἐνθυμούμενον ἐθίζειν σαυτὸν
χρῆ καὶ μελετᾶν, ὅπως ἔτι μᾶλλον ἢ νῦν τοιαύτην
ἅπαντες περὶ σοῦ τὴν γνώμην ἔχουσιν. χρῆ δὲ τοὺς
μείζονος δόξης τῶν ἄλλων ἐπιθυμοῦντας περιβάλλε- c
σθαι μὲν τῇ διανοίᾳ τὰς πράξεις, δυνατὰς μὲν, εὐχῆ
δ' ὁμοίας, ἐξεργάζεσθαι δὲ ζητεῖν αὐτάς, ὅπως ἂν οἱ
καιροὶ παραδιδῶσιν.
- 119 (ν'.) Ἐκ πολλῶν δ' ἂν κατανοήσεις, ὅτι δεῖ τοῦ-
τον τὸν τρόπον πράττειν, μάλιστα δ' ἐκ τῶν Ἰάσωνι
συμβάντων. ἐκεῖνος γὰρ οὐδὲν τοιοῦτον οἶον σὺ κατ-
εργασάμενος μεγίστης δόξης ἔτυχεν, οὐκ ἐξ ὧν ἐπρα-
ξεν ἀλλ' ἐξ ὧν ἐφησεν· ἐποιεῖτο γὰρ τοὺς λόγους ὡς
εἰς τὴν ἡπειρὸν διαβησόμενος καὶ βασιλεὶ πολεμήσων. d
120 ὅπου δ' Ἰάσων λόγῳ μόνον χρησάμενος οὕτως αὐτὸν
ἠΰξησεν, ποῖαν τινὰ χρῆ προσδοκᾶν περὶ σοῦ γνώμην
αὐτοῦς ἔξω, ἣν ἐργῶ ταῦτα πράξης, καὶ μάλιστα μὲν
πειραθῆς ὅλην τὴν βασιλείαν ἀνελεῖν, εἰ δὲ μὴ, χώραν

- ὅτι πλείστην ἀφορίσασθαι καὶ διαλαβεῖν τὴν Ἀσίαν,
ὡς λέγουσί τινες, ἀπὸ Κιλικίας μέχρι Σινώπης, πρὸς
δὲ τούτοις κτίσαι πόλεις ἐπὶ τούτῳ τῷ τόπῳ καὶ κατ-
οικίσαι τοὺς νῦν πλανωμένους δι' ἑνδειαν τῶν καθ' e
121 ἡμέραν καὶ λυμαιομένους οἷς ἂν ἐντύχωσιν. οὐς εἰ
μὴ παύσομεν ἀθροίζομένους βίον αὐτοῖς ἱκανὸν πο-
ρίσαντες, λήσουσιν ἡμᾶς τοσοῦτοι γενόμενοι τὸ πλή-
θος ὥστε μηδὲν ἦττον αὐτοὺς εἶναι φοβεροὺς τοῖς
Ἑλλησιν ἢ τοῖς βαρβάροις· ὧν οὐδεμίαν ποιούμεθα 107
122 πρόνοιαν, ἀλλ' ἀγνοοῦμεν κοινὸν φόβον καὶ κίνδυνον
ἅπασιν ἡμῖν ἀνξάνομενον. ἔστιν οὖν ἀνδρὸς μέγα
φρονούντος καὶ φιλέλληνος καὶ πορρωτέρῳ τῶν ἄλλων
τῇ διανοίᾳ καθορῶντος, ἀποχρησάμενον τοῖς τοιοῦτοις
πρὸς τοὺς βαρβάρους καὶ χώραν ἀποτεμόμενον το-
σαύτην, ὅσῃν ὀλίγῳ πρότερον εἰρήμαμεν, ἀπαλλάξαι
τε τοὺς ξενιτενομένους τῶν κακῶν ὧν αὐτοὶ τ' ἔχουσι
καὶ τοῖς ἄλλοις παρέχουσι, καὶ πόλεις ἐξ αὐτῶν συστή- b
σαι καὶ ταύταις ὁρίσαι τὴν Ἑλλάδα καὶ προβαλέσθαι
123 πρὸ ἀπάντων ἡμῶν. ταῦτα γὰρ πράξας οὐ μόνον ἐκεί-
νους εὐδαίμονας ποιήσεις ἀλλὰ καὶ πάντας ἡμᾶς εἰς
ἀσφάλειαν καταστήσεις. ἦν δ' οὖν τούτων διαμάχης,
ἀλλ' ἐκεῖνό γε ἡδύως ποιήσεις, τὰς πόλεις τὰς τὴν
Ἀσίαν κατοικοῦσας ἐλευθερώσεις. ὅτι δ' ἂν τούτων
πραῖξαι δυνήθῃς ἢ καὶ μόνον ἐπιχειρήσης, οὐκ ἔσθ' c
ὅπως οὐ μᾶλλον τῶν ἄλλων εὐδοκιμήσεις, καὶ δικαίως,
ἦν περ αὐτός τ' ἐπὶ ταῦθ' ὀρμήσης καὶ τοὺς Ἑλληνας
124 προτρέψης. (να'.) Ἐπεὶ νῦν γε τίς οὐκ ἂν εἰκότως τὰ
συμβεβηκότα θαυμάσειε καὶ καταφρονήσειεν ἡμῶν,
ὅπου παρὰ μὲν τοῖς βαρβάροις, οὓς ὑπειλήφμεν μα-
λακούς εἶναι καὶ πολέμων ἀπείρους καὶ διεφθαρμένους
ὑπὸ τῆς τροφῆς, ἄνδρες ἐγγεγόνασιν, οἱ τῆς Ἑλλάδος
ἄρχην ἠξίωσαν, τῶν δ' Ἑλλήνων οὐδεὶς τοσοῦτον πε- d

- 125 φρόνηκεν ὥστ' ἐπιχειρῆσαι τῆς Ἀσίας ἡμᾶς ποιῆσαι κυρίους, ἀλλὰ τοσοῦτον αὐτῶν ἀπολελειμμένοι τυγχάνομεν, ὥστ' ἐκεῖνοι μὲν οὐκ ὤκνησαν οὐδὲ προὔπαρξαι τῆς ἐχθρας τῆς πρὸς τοὺς Ἕλληνας, ἡμεῖς δ' οὐδ' ὑπὲρ ὧν κακῶς ἐπάθομεν ἀμύνεσθαι τολμῶμεν αὐτούς, ἀλλ' ὁμολογοῦντων ἐκείνων ἐν ἅπασιν τοῖς πολέμοις μῆτε στρατιώτας ἔχειν μῆτε στρατηγούς μῆτ' 126 ἄλλο μῆδὲν τῶν εἰς τοὺς κινδύνους χρῆσιμων ἀλλὰ ταῦτα πάντα παρ' ἡμῶν μεταπεμπομένων, εἰς τοῦθ' ἠκομεν ἐπιθυμίας τοῦ κακῶς ἡμᾶς αὐτοὺς ποιεῖν, ὥστ' ἔξὸν ἡμῖν τῶν ἐκείνων ἀδεῶς ἔχειν, πρὸς ἡμᾶς τ' αὐτοὺς περὶ μικρῶν πολεμοῦμεν καὶ τοὺς ἀφισταμένους τῆς ἀρχῆς τῆς βασιλείως συγκαταστρεφόμεθα καὶ λεληθάμεν ἡμᾶς αὐτοὺς ἐνίοτε μετὰ τῶν πατρικῶν ἐχθρῶν 108 τοὺς τῆς αὐτῆς συγγενείας μετέχοντας ἀπολλύναι ζητοῦντες.
- 127 (νβ'.) Διὸ καὶ σοὶ νομίζω συμφέρειν οὕτως ἀνάνδρως διακειμένων τῶν ἄλλων προστῆναι τοῦ πολέμου τοῦ πρὸς ἐκείνον. προσήκει δὲ τοῖς μὲν ἄλλοις τοῖς ἀφ' Ἡρακλέους πεφνκόσι καὶ τοῖς ἐν πολιτείᾳ καὶ νόμοις ἐνδεδεμένοις ἐκείνην τὴν πόλιν στέργειν, ἐν ᾗ τυγχάνουσι κατοικοῦντες, σὲ δ' ὥσπερ ἄφετον γεγεννημένον ἅπασαν τὴν Ἑλλάδα πατρίδα νομίζειν, ὥσπερ ὁ γεννήσας ἡμᾶς, καὶ κινδυνεύειν ὑπὲρ αὐτῆς ὁμοίως, ὥσπερ ὑπὲρ ὧν μάλιστα σπουδάξεις.
- 128 (νγ'.) Ἴσως δ' ἂν τινες ἐπιτιμῆσαι μοι τολμήσειαν τῶν οὐδὲν ἄλλο δυναμένων ἢ τοῦτο ποιεῖν, ὅτι σὲ προειλόμην παρακαλεῖν ἐπὶ τε τὴν στρατείαν τὴν ἐπὶ τοὺς βαρβάρους καὶ τὴν ἐπιμέλειαν τὴν τῶν Ἑλλήνων,
- 129 παραλιπῶν τὴν ἔμμαντοῦ πόλιν. (νδ'.) Ἐγὼ δ' εἰ μὲν πρὸς ἄλλους τινὰς πρότερον ἐπεχείρουν διαλέγεσθαι περὶ τούτων ἢ πρὸς τὴν πατρίδα τὴν αὐτοῦ τὴν τρις

- τοὺς Ἕλληνας ἐλευθερώσασαν, δις μὲν ἀπὸ τῶν βαρβάρων, ἅπαξ δ' ἀπὸ τῆς Λακεδαιμονίαν ἀρχῆς, ὁμολόγουν ἂν πλημμελεῖν· νῦν δ' ἐκείνην μὲν φανήσομαι πρῶτην ἐπὶ ταῦτα προτρέπων ὡς ἡδυνάμην μετὰ πλείστης σπουδῆς, αἰσθανόμενος δ' ἔλαττον αὐτὴν φροντίζουσαν τῶν ὑπ' ἐμοῦ λεγομένων ἢ τῶν ἐπὶ τοῦ βήματος μαινομένων ἐκείνην μὲν εἶσα, τῆς δὲ πραγ- 130 ματείας οὐκ ἀπέστην. διὸ δικαίως ἂν με πάντες ἐπαινοῖεν, ὅτι τῇ δυνάμει ταύτῃ χρωόμενος, ἢν ἔχων τυγχάνω, διατετέλεκα πάντα τὸν χρόνον πολεμῶν μὲν τοῖς βαρβάροις, κατηγορῶν δὲ τῶν μὴ τὴν αὐτὴν ἐμοὶ γνώμην ἐχόντων, προτρέπειν δ' ἐπιχειρῶν, οὓς ἂν ἐλπίσω μάλιστα δυνήσεσθαι τοὺς μὲν Ἕλληνας ἀγαθόν τι ποιῆσαι, τοὺς δὲ βαρβάρους ἀφελέσθαι τὴν 131 ὑπάρχουσαν εὐδαιμονίαν. διόπερ καὶ νῦν πρὸς σὲ ποιοῦμαι τοὺς λόγους, οὐκ ἀγνοῶν, ὅτι τούτοις μὲν ὑπ' ἐμοῦ λεγομένοις πολλοὶ φθονήσουσι, τοῖς δ' αὐτοῖς τούτοις ὑπὸ σοῦ πραττομένοις ἅπαντες συνησθήσονται. τῶν μὲν γὰρ εἰρημίων οὐδεὶς κεκοιμώηκε, τῶν δ' ὠφελειῶν τῶν κατεργασθησομένων οὐκ ἔστιν ὅστις οὐκ οἰήσεται μεθέξειν.
- 132 (νε'.) Σκέψαι δ' ὡς αἰσχυρὸν περιορᾶν τὴν Ἀσίαν 109 ἄμεινον πράττουσαν τῆς Εὐρώπης καὶ τοὺς βαρβάρους εὐπορωτέρους ὄντας τῶν Ἑλλήνων, ἔτι δὲ τοὺς μὲν ἀπὸ Κύρου τὴν ἀρχὴν ἔχοντας, ὃν ἡ μήτηρ εἰς τὴν ὁδὸν ἐξέβαλε, βασιλέας τοὺς μεγάλους [προσαγορευομένους], τοὺς δ' ἀφ' Ἡρακλέους πεφνκότας, ὃν ὁ γεννήσας διὰ τὴν ἀρετὴν εἰς θεοὺς ἀνήγαγε, ταπεινοτέρους ὀνόμασιν ἢ κείνους προσαγορευομένους. ὧν οὐδὲν ἔατεον οὕτως ἔχειν, ἀλλ' ἀναστρεπτέον καὶ μετα- 133 στατέον ἅπαντα ταῦτ' ἐστίν.
- 133 (νε'.) Εὐ δ' ἴσθι μῆδὲν ἂν με τούτων ἐπιχειρή-

- σαντα σε πείθειν, εἰ δυναστείαν μόνον καὶ πλούτου
 ἑώρων ἐξ αὐτῶν γενησόμενον· ἡγοῦμαι γὰρ τά γε
 τοιαῦτα καὶ νῦν σοι πλείω τῶν ἰκανῶν ὑπάρχειν, καὶ
 πολλὴν ἀπληστίαν ἔχειν, ὅστις προαιρεῖται κινδυνεύ-
 εῖν ὥστ' ἢ ταῦτα λαβεῖν ἢ στερηθῆναι τῆς ψυχῆς.
- 134 ἀλλὰ γὰρ οὐ πρὸς τὰς τούτων κτήσεις ἀποβλέψας
 ποιῶμαι τοὺς λόγους ἀλλ' οἰόμενος ἐκ τούτων μεγί- c
 στην σοι καλλίστην γενήσεσθαι δόξαν. ἐνθυμοῦ
 δ' ὅτι τὸ μὲν σῶμα θνητὸν ἅπαντες ἔχομεν, κατὰ δὲ
 τὴν εὐλογίαν καὶ τοὺς ἐπαίνους καὶ τὴν φήμην καὶ
 τὴν μνήμην τὴν τῷ χρόνῳ συμπαρακολουθοῦσαν ἀθα-
 νασίας μεταλαμβάνομεν, ἧς ἄξιον ὀρεγομένους καθ'
- 135 ὅσον οἰοί τ' ἔσμεν ὀτιοῦν πάσχειν. ἴδοις δ' ἂν καὶ τῶν
 ἰδιωτῶν τοὺς ἐπιεικεστάτους ὑπὲρ ἄλλου μὲν οὐδενός
 ἂν τὸ ζῆν ἀντικαταλλαξαμένους, ὑπὲρ δὲ τοῦ τυχεῖν d
 καλῆς δόξης ἀποθνήσκειν ἐν τοῖς πολέμοις ἐθέλοντας,
 ὅλως δὲ τοὺς μὲν τιμῆς ἐπιθυμοῦντας ἀεὶ μείζονος ἢς
 ἔχουσιν ὑπὸ πάντων ἐπαινουμένους, τοὺς δὲ πρὸς
 ἄλλο τι τῶν ὄντων ἀπλήστως διακειμένους ἀκρατεστέ-
 ρους καὶ φανλοτέρους εἶναι δοκοῦντας. τὸ δὲ μέγιστον
- 136 τῶν εἰρημένων, ὅτι συμβαίνει τοῦ μὲν πλούτου καὶ
 τῶν δυναστειῶν πολλάκις τοὺς ἐχθροὺς κυρίους γί- c
 γνεσθαι, τῆς δ' εὐνοίας τῆς παρὰ τῶν πολλῶν καὶ τῶν
 ἄλλων τῶν προειρημένων μηδένας ἄλλους καταλείπε-
 σθαι κληρονόμους πλὴν τοὺς ἐξ ἡμῶν γεγονότας.
 ὥστ' ἡσχυνόμην ἂν, εἰ μὴ τούτων ἕνεκα συννεβούλενον
 καὶ τὴν στρατείαν ποιεῖσθαι ταύτην καὶ πολεμεῖν καὶ 110
 κινδυνεύειν.
- 137 (νζ.) Οὕτω δ' ἄριστα βουλευσει περὶ τούτων, ἣν
 ὑπολάβῃς μὴ μόνον τὸν λόγον τοῦτόν σε παρακαλεῖν
 ἀλλὰ καὶ τοὺς προγόνους καὶ τὴν τῶν βαρβάρων ἀναν-
 δορίαν καὶ τοὺς ὀνομαστοτάτους γενομένους καὶ δόξαν-

- τας ἡμιθέους εἶναι διὰ τὴν στρατείαν τὴν ἐπ' ἐκείνους,
 μάλιστα δὲ πάντων τὸν καιρὸν, ἐν ᾧ σὺ μὲν τυγχά-
 νεις τοσαύτην δύναμιν κεκτημένος, ὅσην οὐδεὶς τῶν
 τὴν Εὐρώπην κατοικησάντων, πρὸς ὃν δὲ πολεμήσεις, b
 οὕτω σφόδρα μεμισημένος καὶ καταπεφρονημένος ὑφ'
 ἀπάντων, ὡς οὐδεὶς πώποτε τῶν βασιλευσάντων.
- 138 (νη.) Πρὸ πολλοῦ δ' ἂν ἐποίησάμην οἶόν τ' εἶναι
 συνειρᾶσαι τοὺς λόγους ἅπαντας τοὺς ὑπ' ἐμοῦ περὶ
 τούτων εἰρημένους· μᾶλλον γὰρ ἂν ἄξιος οὗτος ἔδο-
 ξεν εἶναι τῆς ὑποθέσεως. οὐ μὴν ἀλλὰ σέ γε χρὴ σκο-
 πεῖν ἐξ ἀπάντων τὰ συντείνοντα καὶ προτρέποντα c
 πρὸς τὸν πόλεμον τοῦτον· οὕτω γὰρ ἂν ἄριστα βου-
 λεύσαιο περὶ αὐτῶν.
- 139 (νθ.) Οὐκ ἄγνοῶ δ' ὅτι πολλοὶ τῶν Ἑλλήνων
 τὴν βασιλέως δύναμιν ἄμαχον εἶναι νομίζουσιν· ὧν
 ἄξιον θαυμάζειν, εἰ τὴν ὑπ' ἀνθρώπου βαρβάρου καὶ
 κακῶς τετραμμένον καταστραφεῖσαν καὶ συναχθεῖσαν
 ἐπὶ δουλείᾳ, ταύτην ὑπ' ἀνδρὸς Ἑλλήνου καὶ περὶ τοὺς
 πολέμους πολλὴν ἐμπειρίαν ἔχοντος μὴ νομίζουσιν ἂν
 ἐπ' ἐλευθερίᾳ διαλυθῆναι, καὶ ταῦτ' εἰδότες, ὅτι d
 συστήσαι μὲν ἐστὶν ἅπαντα χαλεπὸν, διαστήσαι δὲ
 ῥᾶδιον.
- 140 (ξ.) Ἐνθυμοῦ δ' ὅτι μάλιστα τούτους τιμᾶσιν
 ἅπαντες καὶ θαυμάζουσιν, οἵτινες ἀμφοτέρω δύναν-
 ται, καὶ πολιτεύεσθαι καὶ στρατηγεῖν. ὅταν οὖν ὄρῃς
 τοὺς ἐν μιᾷ πόλει ταύτην ἔχοντας τὴν φύσιν εὐδοκι-
 μοῦντας, ποίους τινὰς χρὴ προσδοκᾶν τοὺς ἐπαίνους
 ἔσεσθαι τοὺς περὶ σοῦ ῥηθησομένους, ὅταν φαίνῃ ταῖς
 μὲν εὐεργεσίαις ἐν ἅπασιν τοῖς Ἑλλήσι πεπολιτευμένους, e
 ταῖς δὲ στρατηγίαις τοὺς βαρβάρους κατεστραμμένους;
- 141 ἐγὼ μὲν γὰρ ἡγοῦμαι ταῦτα πέρας ἔχειν· οὐδένα γὰρ
 ἄλλον ποτὲ δυνήσεσθαι μείζω πράξει τούτων· οὔτε

- γὰρ ἐν τοῖς Ἑλλησι γενήσεσθαι τηλικούτου ἔργου, 111
 ὅσον ἐστὶ τὸ πάντας ἡμᾶς ἐκ τοσοῦτων πολέμων ἐπὶ
 τὴν ὁμόνοιαν προαγαγεῖν, οὔτε τοῖς βαρβάροις εἰκός
 ἐστὶ συστήναι τηλικαύτην δύναμιν, ἢν τὴν νῦν ὑπάρ-
 142 χουσαν καταλύσης. ὥστε τῶν μὲν ἐπιγιννομένων οὐδ'
 ἦν τις τῶν ἄλλων διενέγκη τὴν φύσιν, οὐδὲν ἔξει ποι-
 ῆσαι τοιοῦτον. ἀλλὰ μὴν τῶν γε προγεγενημένων ἔχω
 μὲν ὑπερβαλεῖν τὰς πράξεις τοῖς ἤδη διὰ σοῦ κατειρ- b
 ρασμένοις, οὐ γλίσχρους ἀλλ' ἀληθινῶς· ὅστις γὰρ
 ἔθνη τοσαῦτα τυγχάνεις κατεστραμμένος, ὅσας οὐδεὶς
 πώποτε τῶν ἄλλων πόλεις εἶλε, πῶς οὐκ ἂν πρὸς
 ἕκαστον αὐτῶν ἀντιπαραβάλλων ἡραδίως ἂν ἐπέδειξα
 143 μείζω σε κἀκείνων διαπεπραγμένον; ἀλλὰ γὰρ εἰλό-
 μην ἀποσχέσθαι τῆς τοιαύτης ιδέας δι' ἀμφοτέρω, διὰ
 τε τοὺς οὐκ εὐκαίρως αὐτῆ ἠρωμένους καὶ διὰ τὸ μὴ
 βούλεσθαι ταπεινοτέρους ποιεῖν τῶν νῦν ὄντων τοὺς c
 ἡμιθέους εἶναι νομιζομένους.
- 144 (ξά.) Ἐνθυμοῦ δ' ἵνα τι καὶ τῶν ἀρχαίων εἴπω-
 μεν, ὅτι τὸν Ταντάλου πλοῦτον καὶ τὴν Πέλοπος ἀρ-
 χὴν καὶ τὴν Εὐρυσθέως δύναμιν οὐδεὶς ἂν οὔτε λό-
 γων εὐρετῆς οὔτε ποιητῆς ἐπαινέσειεν, ἀλλὰ μετὰ γε
 τὴν Ἡρακλέους ὑπερβολὴν καὶ τὴν Θησέως ἀρετὴν
 τοὺς ἐπὶ Τροίαν στρατευσαμένους καὶ τοὺς ἐκείνοις
 145 ὁμοίους γενομένους ἅπαντες ἂν εὐλογῆσειαν. καίτοι
 τοὺς ὀνομαστίωτάτους καὶ τοὺς ἀρίστους αὐτῶν ἴσμεν δ
 ἐν μικροῖς πολιχνίοις καὶ νησυδροίοις τὰς ἀρχὰς κατα-
 σχόντας. ἀλλ' ὅμως ἰσόθεον καὶ παρὰ πᾶσιν ὀνομα-
 στήν τὴν αὐτῶν δόξαν κατέλιπον· ἅπαντες γὰρ φι-
 λοῦσιν οὐ τοὺς σφίσι αὐτοῖς μερίστην δυναστείαν
 κτησαμένους ἀλλὰ τοὺς τοῖς Ἑλλησι πλείστον ἀγαθῶν
 αἰτίους γεγεννημένους.
- 146 (ξβ.) Οὐ μόνον δ' ἐπὶ τούτων αὐτοὺς ὄψει τὴν

- γνώμην ταύτην ἔχοντας ἀλλ' ἐπὶ πάντων ὁμοίως, ἐπεὶ
 καὶ τὴν πόλιν ἡμῶν οὐδεὶς ἂν ἐπαινέσειεν, οὔθ' ὅτι
 τῆς θαλάττης ἤρξεν, οὔθ' ὅτι τοσοῦτον πλήθος χρη- e
 μάτων εἰσπράξασα τοὺς συμμάχους εἰς τὴν ἀκρόπολιν
 ἀνήνεγκεν, ἀλλὰ μὴν οὐδ' ὅτι πολλῶν πόλεων ἐξου-
 σίαν ἔλαβε τὰς μὲν ἀναστάτους ποιῆσαι, τὰς δ' ἀυξή-
 147 σαι, τὰς δ' ὅπως ἠβουλήθη διοικῆσαι· πάντα γὰρ
 ταῦτα παρῆν αὐτῆ πράττειν· ἀλλ' ἐκ τούτων μὲν πολ- 112
 λαὶ κατηροῦσαι κατὰ ταύτης γερόνασιν, ἐκ δὲ τῆς Μα-
 ραθῶνι μάχης καὶ τῆς ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίας, καὶ
 μάλιστα ὅτι τὴν αὐτῶν ἐξέλιπον ὑπὲρ τῆς τῶν Ἑλλή-
 νων σωτηρίας, ἅπαντες ἐγκωμιάζουσιν. τὴν αὐτὴν δὲ
 148 γνώμην καὶ περὶ Λακεδαιμονίων ἔχουσιν· καὶ γὰρ
 ἐκείνων μᾶλλον ἀγανταί τὴν ἦτταν τὴν ἐν Θερμοπύ-
 λαις ἢ τὰς ἄλλας νίκας, καὶ τὸ τρόπαιον τὸ μὲν κατ'
 ἐκείνων ὑπὸ τῶν βαρβάρων σταθὲν ἀγαπῶσι καὶ θεω- b
 ροῦσι, τὰ δ' ὑπὸ Λακεδαιμονίων κατὰ τῶν ἄλλων οὐκ
 ἐπαινοῦσιν ἀλλ' ἀηδῶς ὀρώσιν· ἠγροῦνται γὰρ τὸ μὲν
 ἀρετῆς εἶναι σημεῖον, τὰ δὲ πλεονεξίας.
- 149 (ξγ.) Ταῦτ' οὖν ἐξετάσας ἅπαντα καὶ διελθὼν
 πρὸς αὐτόν, ἦν μὲν τι τῶν εἰρημένων ἢ μαλακώτερον
 ἢ καταδεικτέον, αἰτιῶ τὴν ἠλικίαν τὴν ἐμὴν, ἢ δι- c
 καίως ἂν ἅπαντες συγγνώμην ἔχοιεν· ἦν δ' ὅμοια τοῖς
 πρότερον διαδεδομένοις, νομίζειν αὐτὰ χρὴ μὴ τὸ γῆ-
 ρας τοῦ μόνον εὐρεῖν ἀλλὰ τὸ δαιμόνιον ὑποβαλεῖν, οὐκ
 ἐμοῦ φροντίζον ἀλλὰ τῆς Ἑλλάδος κηδόμενον, καὶ βου-
 λόμενον ταύτην τε τῶν κακῶν ἀπαλλάξαι τῶν παρόν-
 των καὶ σοὶ πολὺ μείζω περιθῆναι δόξαν τῆς νῦν
 150 ὑπαρχούσης. οἶμαι δὲ σ' οὐκ ἀγνοεῖν, ὅν τρόπον οἱ
 θεοὶ τὰ τῶν ἀνθρώπων διοικοῦσιν. οὐ γὰρ αὐτόχει- d
 ρες οὔτε τῶν ἀγαθῶν οὔτε τῶν κακῶν γίνονται τῶν
 συμβαινόντων αὐτοῖς ἀλλ' ἐκάστοις τοιαύτην ἐννοιαί

- ἐμποιοῦσιν, ὥστε δι' ἀλλήλων ἡμῖν ἐκάτερα παραγί-
 151 γνεσθαι τούτων. οἷον ἴσως καὶ νῦν τοὺς μὲν λόγους
 ἡμῖν ἀπένειμαν, ἐπὶ δὲ τὰς πράξεις σὲ τάττουσι, νο-
 μίζοντες τούτων μὲν σὲ κάλλιστ' ἂν ἐπιστατῆσαι, τὸν
 δὲ λόγον τὸν ἐμὸν ἥμιστ' ἂν ὀχληρὸν γενέσθαι τοῖς
 ἀκούουσιν. ἡγοῦμαι δὲ καὶ τὰ πεπραγμένα πρότερον ^e
 οὐκ ἂν ποτὲ σοὶ γενέσθαι τηλικαῦτα τὸ μέγεθος, εἰ
 152 μὴ τις θεῶν αὐτὰ συγκατώρθωσεν, οὐχ ἵνα τοῖς βαρ-
 βάροις μόνον τοῖς ἐπὶ τῆς Εὐρώπης κατοικοῦσι πολε-
 μῶν διατελῆς, ἀλλ' ὅπως ἂν ἐν τούτοις γυμνασθῆις ¹¹³
 καὶ λαβῶν ἐμπειρίαν καὶ γνωσθῆις οἷος εἶ, τούτων ἐπι-
 θυμῆσθαι ὧν ἐγὼ τυγχάνω συμβεβουλευκῶς. αἰσχροὺν
 οὖν ἐστὶ καλῶς τῆς τύχης ἡγουμένης ἀπολειφθῆναι
 καὶ μὴ παρασχεῖν σαυτὸν, εἰς ὃ βούλεται σε προα-
 γαγεῖν.
- 153 (ξδ'.) Νομίζω δὲ χρῆναί σε πάντας μὲν τιμῶν τοὺς
 περὶ τῶν σοὶ πεπραγμένων ἀγαθόν τι λέγοντας, κάλ-
 λιστα μέντοι νομίζειν ἐκείνους ἐγκωμιάζειν τοὺς μει-
 ζόντων ἔργων ἢ τηλικούτων τὴν σὴν φύσιν ἀξιούοντας, ^b
 καὶ τοὺς μὴ μόνον ἐν τῷ παρόντι κεχαρισμένως διει-
 λεγμένους, ἀλλ' οἵτινες ἂν τοὺς ἐπιγιγνομένους οὕτω
 ποιήσῃσι τὰς σὰς πράξεις θαυμάζειν ὡς οὐθενὸς ἄλ-
 λου τῶν προγεγενημένων. πολλὰ δὲ βουλόμενος τοι-
 αῦτα λέγειν οὐ δύναμαι· τὴν δ' αἰτίαν δι' ἣν πλεο-
 νάκις τοῦ δέοντος εἴρηκα.
- 154 (ξε'.) Λοιπὸν οὖν ἐστὶ τὰ προειρημένα συναγα-
 γεῖν, ἔν' ὡς ἐν ἐλαχίστοις κατίδοις τὸ κεφάλαιον τῶν ^c
 συμβεβουλευμένων. φημί γὰρ χρῆναί σε τοὺς μὲν Ἑλ-
 ληνας εὐεργετεῖν, Μακεδόνων δὲ βασιλεύειν, τῶν δὲ
 βαρβάρων ὡς πλείστων ἄρχειν. ἦν γὰρ ταῦτα πρῶτ-
 τῆς ἀπαντὲς σοὶ χάριν ἔξουσιν, οἱ μὲν Ἕλληνας ὑπὲρ
 ὧν εὐπάσχουσι, Μακεδόνες δ' ἦν βασιλικῶς ἀλλὰ μὴ

τυραννικῶς αὐτῶν ἐπιστατῆς, τὸ δὲ τῶν ἄλλων γένος,
 ἦν διὰ σὲ βαρβαρικῆς δεσποτείας ἀπαλλαγέντες Ἑλ- ^d
 155 ληνικῆς ἐπιμελείας τύχουσιν. ταῦθ' ὅπως μὲν γέγρα-
 πται τοῖς καιροῖς καὶ ταῖς ἀκριβείαις, παρ' ὑμῶν τῶν
 ἀκούοντων πυνθάνεσθαι δίκαιόν ἐστιν· ὅτι μέντοι
 βελτίω τούτων καὶ μᾶλλον ἀροῦντοτα τοῖς ὑπάρ-
 χουσιν οὐδεὶς ἂν σοὶ συμβουλεύσειε, σαφῶς εἰδέναι
 νομίζω.

6.

ΑΡΧΙΔΑΜΟΣ

(α'.) Ἴσως τινὲς ὑμῶν θαυμάζουσιν, ὅτι τὸν ἄλ- ¹¹⁶
 λον χρόνον ἐμμεμενηκῶς τοῖς τῆς πόλεως νομίμοις, ὡς ^{2* κ. ρ}
 οὐκ οἶδ' εἰ τις ἄλλος τῶν ἡλικιωτῶν, τσαύτην πε-
 ποιήμαι τὴν μεταβολὴν, ὥστε περὶ ὧν ὀκνοῦσιν οἱ
 πρεσβύτεροι λέγειν, περὶ τούτων νεώτερος ὢν παρε-
 2 λήλυθα συμβουλεύσων. ἐγὼ δ' εἰ μὲν τις τῶν εἰδι-
 σμένων ἐν ὑμῖν ἀγορεύειν ἀξίως ἦν τῆς πόλεως εἰρη-
 κῶς, πολλὴν ἂν ἠσυχίαν ἤγον· νῦν δ' ὄρωμαι τοὺς μὲν
 συναγορεύοντας οἷς οἱ πολέμιοι προστάττουσι, τοὺς ^b
 δ' οὐκ ἐρωμένους ἐναντιουμένους, τοὺς δὲ παντάπα-
 σιν ἀποσεισσηκτότας, ἀνέστην ἀποφανόμενος, ἃ
 μιν ὠσκα περὶ τούτων, αἰσχροὺν νομίσας, εἰ τὴν ἰδίαν
 τοῦ βίου τάξιν διαφυλάττων περιοφθαί τὴν πόλιν
 3 ἀνάξια ψήφισαμένην αὐτῆς. (β'.) Ἡγοῦμαι δ' εἰ καὶ
 περὶ τῶν ἄλλων πρέπει τοὺς τηλικούτους σιωπᾶν, περι-
 γε τοῦ πολεμεῖν ἢ μὴ προσήκειν τούτους μάλιστα συμ-
 βουλεύειν, οἵπερ καὶ τῶν κινδύνων πλείστον μέρος
 μεθέξουσιν, ἄλλως τε δὴ καὶ τοῦ γινῶναι τι τῶν δεόν- ^c

4 των ἐν κοινῷ καθεστῶτος ἡμῖν. εἰ μὲν γὰρ ἦν δε-
δειγμένον ὥστε τοὺς μὲν πρεσβυτέρους περὶ πάντων
εἰδέναι τὸ βέλτιστον, τοὺς δὲ νεωτέρους μηδὲ περὶ
ἑνὸς ὀρθῶς γινώσκειν, καλῶς ἂν εἶχεν ἀπείργειν
ἡμᾶς τοῦ συμβουλευεῖν· ἐπειδὴ δ' οὐ τῷ πλήθει τῶν
ἐτῶν πρὸς τὸ φρονεῖν εὐ διαφέρομεν ἀλλήλων ἀλλὰ
τῇ φύσει καὶ ταῖς ἐπιμελείαις, πῶς οὐκ ἀμφοτέρων 117
χρῆ τῶν ἡλικιωῶν πείραν λαμβάνειν, ἵν' ἐξ πάντων
ὑμῖν ἐξῆ τῶν ῥηθέντων ἐλέσθαι τὰ συμφορώτατα;
5 θανμάξω δ' ὅσοι τριήρων μὲν ἠγείσθαι καὶ στρατο-
πέδων ἄρχειν ἀξιούσιν ἡμᾶς, ὑπὲρ ὧν μὴ καλῶς βου-
λευσάμενοι πολλαῖς ἂν συμφοραῖς καὶ μεγίσταις τὴν
πόλιν περιβάλλοιμεν, εἰπεῖν δ' ἂ γινώσκωμεν περὶ
ᾧ ὑμεῖς μέλλετε κρίνειν οὐκ οἴονται δεῖν ἡμᾶς, ἐν
οἷς μὲν κατορθώσαντες ἅπαντας ὑμᾶς ὠφελήσομεν, ὁ
διαμαρτόντες δὲ τῆς ὑμετέρας γνώμης αὐτοὶ μὲν ἴσως
φανλότεροι δόξομεν εἶναι, τὸ δὲ κοινὸν οὐδὲν ἂν ζη-
μιώσαιμεν.

6 Οὐ μὴν ὡς ἐπιθυμῶν τοῦ λέγειν, οὐδ' ὡς ἄλλως
πῶς παρεσκευασμένος ζῆν ἢ τὸν παρελθόντα χρόνον,
οὕτως εἶρηκα περὶ τούτων, ἀλλὰ βουλόμενος ὑμᾶς
προτρέψαι μηδεμίαν ἀποδοκιμάζειν τῶν ἡλικιωῶν ἀλλ'
ἐν ἀπάσαις ζητεῖν, εἰ τίς τι δύναται περὶ τῶν παρόν-
7 των πραγμάτων εἰπεῖν ἀγαθόν. (γ.) Ὡς ἐξ οὗ τὴν
πόλιν οἰκοῦμεν, οὐδεὶς οὔτε κίνδυνος οὔτε πόλεμος
περὶ τοσούτων τὸ μέγεθος ἡμῖν γέγονε, περὶ ὅσων
νυνὶ βουλευσόμενοι συνελήλυθαμεν. πρότερον μὲν
γὰρ ὑπὲρ τοῦ τῶν ἄλλων ἄρχειν ἠγωνιζόμεθα, νῦν δ'
ὑπὲρ τοῦ μὴ ποιεῖν αὐτοὶ τὸ προσταττόμενον· ὁ ση-
μεῖον ἐλευθερίας ἐστίν, ὑπὲρ ἧς οὐδὲν ὅ τι τῶν δει-
νῶν οὐχ ὑπομενετέον, οὐ μόνον ἡμῖν ἀλλὰ καὶ τοῖς ἄ
ἄλλοις τοῖς μὴ λίαν ἀνάδρως διακειμένοις ἀλλὰ καὶ

8 κατὰ μικρὸν ἀρετῆς ἀντιποιουμένοις. ἐγὼ μὲν οὖν, εἰ
δεῖ τοῦμὸν ἴδιον εἰπεῖν, εἰλόμην ἂν ἀποθανεῖν ἤδη
μὴ ποιήσας τὸ προσταττόμενον μᾶλλον ἢ πολλαπλά-
σιον χρόνον ζῆν τοῦ τεταγμένου ψηφισάμενος, ἂ Ἰθη-
βαῖοι κελεύουσιν· αἰσχυνοίμην γὰρ ἂν, εἰ γεγονῶς
μὲν ἀφ' Ἡρακλέους, τοῦ δὲ πατρὸς βασιλεύοντος, αὐ-
τὸς δ' ἐπίδοξος ᾧ τυχεῖν τῆς τιμῆς ταύτης, περι-
9 ἰδοίμι, καθ' ὅσον ἐστὶν ἐπ' ἐμοὶ, τὴν χώραν, ἣν ἡμῖν
οἱ πατέρες κατέλιπον, ταύτην τοὺς οἰκέτας τοὺς ἡμε-
10 τέρους ἔχοντας. ἀξιώ δ' ὑμᾶς τὴν αὐτὴν ἐμοὶ γνώμην
ἔχειν, ἐνθυμηθέντας, ὅτι μέχρι μὲν ταυτησὶ τῆς ἡμέ-
ρας δεδυστηχημένοι δοκοῦμεν ἐν τῇ μάχῃ τῇ πρὸς Ἰθη-
βαίους, καὶ τοῖς μὲν σώμασι κρατηθῆναι διὰ τὸν οὐκ 118
ὀρθῶς ἠγησάμενον, τὰς δὲ ψυχὰς ἔτι καὶ νῦν ἀητή-
10 τους ἔχειν, εἰ δὲ φοβηθέντες τοὺς ἐπιόντας κινδύνους
προησόμεθ' ἂ τι τῶν ἡμετέρων αὐτῶν, βεβαιώσομαι
τὰς Ἰθηβαίων ἀλαζονείας καὶ πολὺ σεμνότερον τρο-
παιον τοῦ περὶ Λεῦκτρα καὶ φανερώτερον στήσομεν
καθ' ἡμῶν αὐτῶν· τὸ μὲν γὰρ ἀτυχίας, τὸ δὲ τῆς ἡμε-
τέρας διανοίας ἔσται γεγενημένον. μηδεὶς οὖν ὑμᾶς
πέισῃ τοιαύταις αἰσχύναις τὴν πόλιν περιβαλεῖν. ὁ

11 (δ.) Καίτοι λίαν προθύμως οἱ σύμμαχοι συμβε-
βουλεύκασιν ὑμῖν, ὡς χρῆ Μεσσηνίαν ἀφέντας ποιή-
σασθαι τὴν εἰρήνην. οἷς ὑμεῖς δικαίως ἂν ὀργίζοισθε
πολὺ μᾶλλον ἢ τοῖς ἐξ ἀρχῆς ἀποστάσιν ἡμῶν. ἐκεῖνοι
μὲν γὰρ ἀφέντες τῆς ἡμετέρας φιλίας τὰς αὐτῶν πό-
λεις ἀπώλεσαν, εἰς στάσεις καὶ σφαγὰς καὶ πολιτείας
πονηρὰς ἐμβαλόντες, οὗτοι δ' ἡμᾶς ἤκουσι κακῶς
12 ποιήσοντες· τὴν γὰρ δόξαν, ἣν ἡμῖν οἱ πρόγονοι μετὰ
πολλῶν κινδύνων ἐν ἑπτακοσίοις ἔτεσι κτησάμενοι
κατέλιπον, ταύτην ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ πείθουσιν ὑμᾶς
ἀποβαλεῖν, ἧς οὐτ' ἀπρεπεστέρην τῇ Λακεδαιμόνι σι μ-

- φορὰν οὔτε δεινότεραν οὐδέποτε ἂν εὐρεῖν ἠδυνήθησαν. εἰς τοῦτο δ' ἤκουσι πλεονεξίας καὶ τοσαύτην ἡμῶν κατεγνώκασιν ἀναυδρίαν, ὥστε πολλάκις ἡμᾶς ἀξιώσαντες ὑπὲρ τῆς αὐτῶν πολεμεῖν, ὑπὲρ Μεσσηνίας οὐκ οἴονται δεῖν κινδυνεύειν, ἀλλ' ἴν' αὐτοὶ τὴν σφετεράν αὐτῶν ἀσφαλῶς καρπῶνται, πειρῶνται δὲ δάσκειν ὑμᾶς, ὡς χρὴ τοῖς ἐχθροῖς τῆς ἡμετέρας παραχωρήσαι, καὶ πρὸς τοῖς ἄλλοις ἐπαπειλούσιν, ὡς εἰ μὴ ταῦτα συγχωρήσομεν ποιησόμενοι τὴν εἰρήνην
- 14 κατὰ σφᾶς αὐτούς. ἐγὼ δ' οὐ τοσοῦτον χυλεπώτερον ἡγοῦμαι τὸν κίνδυνον ἡμῖν ἔσεσθαι τὸν ἄνευ τούτων, ὅσῳ καλλίω καὶ λαμπρότερον καὶ παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις ὀνομαστότερον· τὸ γὰρ μὴ δι' ἑτέρων ἀλλὰ δι' ἡμῶν αὐτῶν πειρᾶσθαι σώζεσθαι καὶ περιγενέσθαι τῶν ἐχθρῶν ὁμολογούμενον τοῖς ἄλλοις τοῖς τῆς πόλεως ἔργοις ἐστίν.
- 15 Οὐδὲ πάποτε δὲ λόγους ἀγαπήσας, ἀλλ' ἀεὶ νομίζων τοὺς περὶ τοῦτο διατρίβοντας ἀγορευτέρους εἶναι πρὸς τὰς πράξεις, νῦν οὐδὲν ἂν περὶ πλείονος ποιησαίμην ἢ δυννηθῆναι περὶ τῶν προκειμένων ὡς βούλομαι διελθεῖν· ἐν γὰρ τῷ παρόντι διὰ τούτων ἐλπίζω μερίστων ἀγαθῶν αἴτιος ἂν γενέσθαι τῇ πόλει.
- 16 (ε'.) Πρῶτον μὲν οὖν οἶμαι δεῖν διαλεχθῆναι πρὸς ὑμᾶς, ὃν τρόπον ἐκτησάμεθα Μεσσηνίην, καὶ δι' ἧς αἰτίας ἐν Πελοποννήσῳ κατοικήσατε, Δωριεῖς τὸ παλαιὸν ὄντες. διὰ τοῦτο δὲ προλήψομαι πορρωτέρωθεν, ἴν' ἐπίστησθε, διότι ταύτην ὑμᾶς τὴν χώραν ἐπιχειροῦσιν ἀποστρεφῆναι, ἣν ὑμεῖς οὐδὲν ἦττον ἢ τὴν ἄλλην Λακεδαιμόνα κέκτησθε δικαίως.
- 17 (ς'.) Ἐπειδὴ γὰρ Ἡρακλῆς μετέλλαξε τὸν βίον, θεὸς ἐκ θνητοῦ γενόμενος, κατὰ μὲν ἀρχὰς οἱ παῖδες αὐτοῦ διὰ τὴν τῶν ἐχθρῶν δύναμιν ἐν πολλοῖς πλά-

- νοῖς καὶ κινδύνοις ἦσαν, τελευτήσαντος δ' Εὐρυσθέως κατοίκησαν ἐν Δωριεῦσιν. ἐπὶ δὲ τρίτης γενεᾶς εἰς Δελφούς ἀφίκοιτο, χρήσασθαι τῷ μαντεῖῳ περὶ τιμῶν βουλευθέντες. ὁ δὲ θεὸς περὶ μὲν ὧν ἐπηρώτησαν οὐκ ἀνείλεν, ἐκέλευσε δ' αὐτοὺς ἐπὶ τὴν πατρῴαν ἰέναι
- 18 χώραν. σκοπούμενοι δὲ τὴν μαντείαν εὕρισκον Ἄργος μὲν κατ' ἀρχιστεῖαν αὐτῶν γιγνόμενον, Εὐρυσθέως γὰρ ἀποθανόντος μόνου Περσειδῶν ἦσαν καταλειμμένοι, Λακεδαιμόνα δὲ κατὰ δόσιν, ἐκβληθεὶς γὰρ Τυνδάρεως ἐκ τῆς ἀρχῆς, ἐπειδὴ Καστωρ καὶ Πολυδεύκης ἐξ ἀνθρώπων ἠφανίσθησαν, κατάγοντος αὐτὸν Ἡρακλέους δίδωσιν αὐτῷ τὴν χώραν διὰ τε τὴν εὐεργεσίαν ταύτην καὶ διὰ τὴν συγγένειαν τὴν πρὸς
- 19 τοὺς παῖδας, Μεσσηνίην δὲ δοριάλωτον ληφθεῖσαν, συληθεὶς γὰρ Ἡρακλῆς τὰς βοῦς τὰς ἐκ τῆς Ἐρυθρίας ὑπὸ Νηλέως καὶ τῶν παίδων πλήν ὑπὸ Νέστορος, λαβὼν αὐτὴν αἰχμάλωτον τοὺς μὲν ἀδικήσαντας ἀπέκτεινεν, Νέστορι δὲ παρακατατίθεται τὴν πόλιν, νομίσας αὐτὸν εὖ φρονεῖν, ὅτι νεώτατος ὧν οὐ συνεξήμαρτε τοῖς ἀδελφοῖς. (ζ'.) Ὑπολαβόντες δ' οὕτως ἔχει τὴν μαντείαν καὶ τοὺς προρόνους τοὺς ἡμετέρους παραλαβόντες καὶ στρατόπεδον συστησάμενοι τὴν μὲν ἰδίαν χώραν εἰς τὸ κοινὸν τοῖς συνακολουθοῦσιν ἔδοσαν, τὴν δὲ βασιλείαν ἐξείρατον αὐτοὶ παρ' ἐκείνων
- 20 ἔλαβον· ἐπὶ δὲ τούτοις πίστει ἀλλήλοις δόντες ἐποίησαν τὴν στρατείαν. τοὺς μὲν οὖν κινδύνους τοὺς ἐν τῇ πορείᾳ γενομένους καὶ τὰς ἄλλας πράξεις τὰς οὐδὲν πρὸς τὸ παρὸν φερούσας τί δεῖ λέγοντα διατρίβειν; πολέμῳ δὲ κρατήσαντες τοὺς ἐν τοῖς τόποις τοῖς εἰρημένοις κατοικοῦντας τριχῇ διείλοντο τὰς βασιλείας. ὑμεῖς μὲν οὖν μέχρι ταυτησὶ τῆς ἡμέρας ἐμμένετε ταῖς συνθήκαις καὶ τοῖς ὄρκοις, οὓς ἐποιήσασθε

- 22 πρὸς τοὺς προγόνους τοὺς ἡμετέρους· διὸ καὶ τὸν
 παρελθόντα χρόνον ἄμεινον τῶν ἄλλων ἐφέρεσθε, καὶ
 τὸν ἐπιόντα προσδοκᾶν χρὴ τοιούτους ὄντας βέλτιον
 ἢ νῦν πράξειν. Μεσσήνιοι δ' εἰς τοῦτ' ἀσεβείας ἤλ-
 θον, ὥστ' ἐπιβουλευσάντες ἀπέκτειναν Κρεσφόντην
 τὸν οἰκιστὴν μὲν τῆς πόλεως, κύριον δὲ τῆς χώρας,
 ἔκγονον δ' Ἡρακλέους, αὐτῶν δ' ἡγεμόνα γεγεννημέ-
 23 νον. διαφυγόντες δ' οἱ παῖδες αὐτοῦ τοὺς κινδύνους
 ἐκίεται κατέστησαν ταυτησὶ τῆς πόλεως, ἀξιοῦντες βο-
 θεῖν τῷ τεθνεῶτι καὶ τὴν χώραν διδόντες ἡμῖν. ἐπε-
 ρόμενοι δὲ τὸν θεὸν κἀκείνου προστάξαντος δέχε-
 σθαι ταῦτα καὶ τιμωρεῖν τοῖς ἠδικημένοις ἐκπολιο-
 κήσαντες Μεσσηνίους οὕτως ἐκτίησασθε τὴν χώραν.
- 24 (ἡ'.) Περὶ μὲν οὖν τῶν ἐξ ἀρχῆς ὑπαρξάντων ἡμῖν
 ἀκριβῶς μὲν οὐ διηλθον, ὁ γὰρ παρῶν καιρὸς οὐκ ἔα
 μυθολογεῖν, ἀλλ' ἀναγκαῖον ἦν συντομώτερον ἢ σα-
 φέστερον διαλεχθῆναι περὶ αὐτῶν, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ
 διὰ τούτων οἶμαι πᾶσι φανερὸν εἶναι, διότι τὴν ὁμο-
 λογουμένην ἡμετέραν εἶναι χώραν οὐδὲν διαφερόντως
 κεκτημένοι τυγχάνομεν ἢ τὴν ἀμφισβητουμένην. ταύ-
 την τε γὰρ οἰκοῦμεν ἐνδόντων μὲν Ἡρακλειδῶν, ἀνε-
 λόντος δὲ τοῦ θεοῦ, πολέμῳ δὲ κρατήσαντες τοὺς
 ἔχοντας· ἐκείνην τ' ἐλάβομεν παρὰ τῶν αὐτῶν καὶ τὸν
 αὐτὸν τρόπον καὶ ταῖς μαντείαις χρῆσάμενοι ταῖς αὐ-
 25 ταῖς. εἰ μὲν οὖν οὕτως ἔχομεν ὥστε μηδὲ περὶ ἐνὸς
 ἀντιλέγειν, μηδ' ἂν αὐτὴν τὴν Σπάρτην ἐκλιπεῖν
 προστάττωσιν ἡμῖν, περίεργόν ἐστιν ὑπὲρ Μεσσήνης
 σπουδάζειν· εἰ δὲ μηδεὶς ἂν ὑμῶν ἀξιώσειε ξὴν ἀπο-
 στεροῦμενος τῆς πατρὶδος, προσήκει καὶ περὶ ἐκείνης
 τὴν αὐτὴν ὑμᾶς γνώμην ἔχειν. τὰ γὰρ αὐτὰ δικαιοῦ-
 121 ματα καὶ τοὺς αὐτοὺς λόγους περὶ ἀμφοτέρων αὐτῶν
 ἔχομεν εἰπεῖν.

- 26 (θ'.) Ἀλλὰ μὴν οὐδ' ἐκεῖν' ὑμᾶς λέληθεν, ὅτι τὰς
 κτήσεις καὶ τὰς ἰδίας καὶ τὰς κοινὰς, ἂν ἐπιγένηται
 πολὺς χρόνος, κυρίας καὶ πατροφᾶς ἅπαντες εἶναι νο-
 μίζουσιν. ἡμεῖς τοίνυν Μεσσήνην εἴλομεν πρὶν Πέρ-
 σας λαβεῖν τὴν βασιλείαν καὶ κρατῆσαι τῆς ἡπείρου
 καὶ πρὶν οἰκισθῆναι τινὰς τῶν πόλεων τῶν Ἑλληνί-
 27 δων. καὶ τούτων ἡμῖν ὑπαρχόντων τῷ μὲν βαρβάρῳ
 τὴν Ἀσίαν ὡς πατροφᾶν οὔσαν ἀποδιδόασιν, ὅς οὐπω
 διακόσι' ἔτη κατέσχκε τὴν ἀρχὴν, ἡμᾶς δὲ Μεσσήνην
 ἀποστεροῦσιν, οἱ πλέον διπλάσιον χρόνον ἢ τοσοῦ-
 τον τυγχάνομεν ἔχοντες αὐτήν· καὶ Θεσπιάς μὲν καὶ
 Πλαταιᾶς ἐχθρὰς καὶ πρῶην ἀναστάτους πεποιήκασι,
 ταύτην δὲ διὰ τετρακοσίων ἐτῶν μέλλουσι κατοικίσειν,
 ἀμφοτέρα παρὰ τοὺς ὄρκους καὶ τὰς συνθήκας πρᾶτ-
 28 τοντες. καὶ εἰ μὲν τοὺς ὡς ἀληθῶς Μεσσηνίους κατῆ-
 γον, ἠδίκουν μὲν ἂν, ὅμως δ' εὐλογώτερος ἂν εἰς
 ἡμᾶς ἐξημάρατον· νῦν δὲ τοὺς Εἰλωτας ὁμόρους ἡμῖν
 παρακατοικίζουσιν, ὥστε μὴ τοῦτ' εἶναι χαλεπώτερον,
 εἰ τῆς χώρας στερησόμεθα παρὰ τὸ δίκαιον, ἀλλ' εἰ
 τοὺς δούλους τοὺς ἡμετέρους ὀψόμεθα κυρίους αὐτῆς
 ὄντας.
- 29 (ι'.) Ἔτι τοίνυν ἐκ τῶν ἐχομένων γνώσεσθε σα-
 φέστερον, ὅτι καὶ νῦν δεινὰ πάσχομεν καὶ τότε Μεσ-
 σήνην εἴχομεν δικαίως. πολλῶν γὰρ κινδύνων ἡμῖν
 γεγεννημένων ἤδη ποτὲ ποιήσασθαι τὴν εἰρήνην ἠναγ-
 κάσθημεν πολὺ χεῖρον πράττοντες τῶν πολεμίων·
 ἀλλ' ὅμως ἐν τοιούτοις καιροῖς γιγνομένων τῶν συν-
 30 θηκῶν, ἐν οἷς οὐχ οἶόν τ' ἦν πλεονεκτεῖν, περὶ μὲν
 ἄλλων τινῶν ἀμφισβητήσεις ἐγίννοντο, περὶ δὲ Μεσ-
 σήνης οὔτε βασιλεὺς οὐδ' ἢ τῶν Ἀθηναίων πόλις
 οὐδὲ πῶποθ' ἡμῖν ἐνεκάλεσεν ὡς ἀδίκως κεκτημένοις
 αὐτήν. καίτοι πῶς ἂν περὶ τοῦ δικαίου κρίσιν ἀκρι-
 9*

βεστέραυ ταύτης εὔροιμεν τῆς ὑπὸ μὲν τῶν ἐχθρῶν ἐγνωσμένης, ἐν δὲ ταῖς ἡμετέραις δυσπραξίαις γεγενημένης;

- 31 (ια.) Τὸ τοίνυν μαντεῖον, ὃ πάντες ἂν ὁμολογήσειαν ἀρχαιότατον εἶναι καὶ κοινότατον καὶ πιστότατον, οὐ μόνον ἐγὼ τόθ' ἡμετέραν εἶναι Μεσσήνην, ὅτε διδόντων ἡμῖν αὐτὴν τῶν Κρυσφόντου παιδῶν προσέταξε δέχεσθαι τὴν δωρεάν καὶ βοηθεῖν τοῖς ἠδικημένοις, ἀλλὰ καὶ τοῦ πολέμου μακροῦ γιγνομένου πεμπάντων ἀμφοτέρων εἰς Δελφούς, κἀκείνων μὲν σωτηρίαν αἰτούντων, ἡμῶν δ' ἐπερωτώντων, ὅτῳ τρόπῳ τάχιστ' ἂν κρατήσασθαι τῆς πόλεως, τοῖς μὲν οὐδὲν ἀνεῖλεν ὡς οὐ δικαίαν ποιούμενοις τὴν αἴτησιν, ἡμῖν δ' ἐδήλωσε καὶ θυσίας ἄς ἔδει ποιήσασθαι καὶ 32 βοήθειαν παρ' ὧν μεταπέμψασθαι. (ιβ.) Καίτοι πῶς ἂν τις μαρτυρίαν μείζω καὶ σαφεστέραυ τούτων παράσχοιτο; φαινόμεθα γὰρ πρῶτον μὲν παρὰ τῶν κυρίων τὴν χάραν λαβόντες, οὐδὲν γὰρ κωλύει πάλιν διὰ βραχέων περὶ αὐτῶν διελθεῖν, ἔπειτα κατὰ πόλεμον αὐτὴν ἐλόυτες, ὄνπερ τρόπον αἰ πλείσται τῶν πόλεων c περὶ ἐκείνους τοὺς χρόνους φημίσθησαν. ἔτι δὲ τοὺς ἡσεβηκότας εἰς τοὺς παῖδας τοὺς Ἡρακλέους ἐκβεβληκότες, οἱ δικαίως ἂν ἐξ ἀπάσης τῆς οἰκουμένης ὑπερωρίσθησαν, πρὸς δὲ τούτοις καὶ τῷ πλήθει τοῦ χρόνου καὶ τῇ τῶν ἐχθρῶν κρίσει καὶ ταῖς τοῦ θεοῦ μαν- 33 τείαις προσσηκόντως ἔχοντες αὐτήν. ὧν ἐν ἕκαστον ἱκανόν ἐστι διαλύσαι τοὺς λόγους τῶν τολμῶντων κατηγορεῖν, ὡς ἢ νῦν διὰ πλεονεξίαν οὐ ποιούμεθα τὴν δ εἰρήνην, ἢ τότε τῶν ἀλλοτριῶν ἐπιθυμοῦντες ἐπολεμήσαμεν πρὸς Μεσσηνίους. περὶ μὲν οὖν τῆς κτήσεως ἐνεστί μὲν ἴσως πλείω τούτων εἰπεῖν, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ταῦθ' ἱκανῶς εἰρησθαι νομίζω.

- 34 (ιγ.) Λέγουσι δ' οἱ συμβουλευόντες ὑμῖν ποιέσθαι τὴν εἰρήνην, ὡς χρηὸς τοὺς εὐφρονοῦντας μὴ τὴν αὐτὴν γνώμην ἔχειν περὶ τῶν πραγμάτων εὐτυχοῦν- e τας καὶ δυστυχοῦντας, ἀλλὰ πρὸς τὸ παρὸν αἰεὶ βουλεύεσθαι καὶ ταῖς τύχαις ἐπακολουθεῖν καὶ μὴ μείζον φροεῖν τῆς δυνάμεως, μηδὲ τὸ δίκαιον ἐν τοῖς τοιού- 35 τοῖς καιροῖς ἀλλὰ τὸ συμφέρον ζητεῖν. (ιδ.) Ἐγὼ δὲ περὶ μὲν τῶν ἄλλων ὁμολογῶ τούτοις, ὅπως δὲ χρηὸς τοῦ δικαίου ποιέσθαι τι προύργιαίτερον, οὐδεὶς ἂν με λέγων πείσειεν. ὁρῶ γὰρ καὶ τοὺς νόμους ἔνεκα τού- 123 του κειμένου καὶ τοὺς ἄνδρας τοὺς καλοὺς κἀγαθοὺς ἐπὶ τούτῳ φιλοτιμουμένους καὶ τὰς εὐπολιτευόμενας 36 πόλεις περὶ τούτου μάλιστα σπουδαζούσας. ἔτι δὲ τοὺς πολέμους τοὺς προγεγενημένους οὐ κατὰ τὰς δυνάμεις ἀλλὰ κατὰ τὸ δίκαιον τὸ τέλος ἅπαντας εἰληφό- 124 τας, ὅλως δὲ τὸν βίον τὸν τῶν ἀνθρώπων διὰ μὲν κακίαν ἀπολλύμενον, δι' ἀρετὴν δὲ σωζόμενον, ὥστ' οὐκ ἀθυμεῖν δεῖ τοὺς ὑπὲρ τῶν δικαίων κινδυνεύειν b μέλλοντας ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον τοὺς ὑβρίζοντας καὶ τοὺς 37 τὰς εὐτυχίας μὴ μετρίως φέρειν ἐπισταμένους. ἔπειτα κἀκεῖνο χρηὸς σκοπεῖν· νυνὶ γὰρ περὶ μὲν τοῦ δικαίου πάντες τὴν αὐτὴν γνώμην ἔχομεν, περὶ δὲ τοῦ συμφέροντος ἀντιλέγομεν, δυοῖν δὲ προτεινομένων ἀγαθοῖν, καὶ τοῦ μὲν ὄντος προδήλου, τοῦ δ' ἀγνωστοῦ, πῶς οὐκ ἂν ποιήσαιτε καταγέλαστον, εἰ τὸ μὲν ὁμολογούμενον ἀποδοκιμάσατε, τὸ δ' ἀμφισβητού- c μενον ἐλέσθαι δόξειεν ὑμῖν, ἄλλως τε καὶ τῆς αἰρέ- 38 σεως τοσοῦτον διαφερούσης; ἐν μὲν γὰρ τοῖς ἐμοῖς λόγοις ἐνεστί μηδὲν μὲν προέσθαι τῶν ἡμετέρων αὐτῶν μηδ' αἰσχύνῃ μηδεμιᾶ τὴν πόλιν περιβαλεῖν, ὑπὲρ δὲ τῶν δικαίων κινδυνεύοντας ἐλπίζειν ἄμεινον ἀγωνιεῖσθαι τῶν ἐχθρῶν, ἐν δὲ τοῖς τούτων ἀφιστάντι

μὲν ἤδη Μεσσήνης, προεξαμαρτόντας δὲ τοῦτ' εἰς ὑμᾶς αὐτοὺς σχεδὸν καὶ τοῦ συμφέροντος καὶ τοῦ δικαίου καὶ τῶν ἄλλων ἀπάντων ὧν προσδοκᾶτε διαμαρτεῖν. καὶ γὰρ οὐδὲ τοῦτό ποτε φανερόν ἐστιν, ὡς ἂν ποιήσωμεν τὰ κελεύόμενα, βεβαίως ἤδη τὴν εἰρήνην ἄξομεν. οἶμαι γὰρ ὑμᾶς οὐκ ἀγνοεῖν, ὅτι πάντες εἰώθασι πρὸς μὲν τοὺς ἀμνημονεμένους περὶ τῶν δικαίων διαλέγεσθαι, τοῖς δὲ λίαν ἐτοίμως ποιοῦσι τὸ προσταττόμενον ἀεὶ πλείω προσεπιβάλλειν οἷς ἂν ἐξ ἀρχῆς διανοηθῶσιν, ὥστε συμβαίνειν βελτίονος εἰρήνης ἐτυγχάνειν τοὺς πολεμικῶς διακειμένους τῶν θαδίως τὰς ὁμολογίας ποιουμένων.

40 (14.) Ἴνα δὲ μὴ δοκῶ περὶ ταῦτα πολὺν χρόνον διατρέβειν, ἀπάντων τῶν τοιούτων ἀφέμενος ἐπὶ τὸν ἀπλούστατον ἤδη τρέφωμαι τῶν λόγων. εἰ μὲν γὰρ μὴδένες πώποτε τῶν δυστυχησάντων ἀνέλαβον αὐτοὺς μὴδ' ἐπεκράτησαν τῶν ἐχθρῶν, οὐδ' ἡμᾶς εἰκὸς ἐλπίζειν περιγενήσεσθαι πολεμοῦντας. εἰ δὲ πολλάν τις γέγονεν ὥστε καὶ τοὺς μείζω δυνάμιν ἔχοντας ὑπὸ τῶν ἀσθενεστέρων κρατηθῆναι καὶ τοὺς πολιορκοῦντας ὑπὸ τῶν κατακεκλειμένων διαφθαρεῖναι, τί θαυμάσιον, εἰ καὶ τὰ νῦν καθεστῶτα λήψεται τινα μεταστάσι;

41 (15.) Ἐπὶ μὲν οὖν τῆς ἡμετέρας πόλεως οὐδὲν ἔχω τοιοῦτον εἰπεῖν. ἐν γὰρ τοῖς ἐπέκεινα χρόνοις οὐδένας πώποτε κρείττους ἡμῶν εἰς ταύτην τὴν χώραν εἰσέβαλον. ἐπὶ δὲ τῶν ἄλλων πολλοὶς ἂν τις παραδειγμασι χρῆσται, καὶ μάλιστα ἐπὶ τῆς πόλεως τῆς Ἀθηναίων. τούτους γὰρ εὐρήσομεν ἐξ ὧν μὲν τοῖς ἄλλοις προσέτατον, πρὸς τοὺς Ἕλληνας διαβληθέντας, ἐξ ὧν δὲ τοὺς ὑβρίζοντας ἠμύναντο, παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις εὐδοκιμήσαντας. τοὺς μὲν οὖν παλαιούς κινδύ-

νοὺς εἰ διεξιοίην, οὓς ἐποίησαντο πρὸς Ἀμαζόνας ἢ Θυρᾶκας ἢ Πελοποννησίους τοὺς μετ' Εὐρουσθέως εἰς τὴν χώραν αὐτῶν εἰσβαλόντας, ἴσως ἀρχαῖα καὶ πόρρω τῶν νῦν παρόντων λέγειν ἂν δοκοίην. ἐν δὲ τῷ Περσικῷ πολέμῳ τίς οὐκ οἶδεν, ἐξ ὧν συμφορῶν εἰς ὅσην εὐδαιμονίαν κατέστησαν; μόνοι γὰρ τῶν ἔξω Πελοποννήσου κατοικούντων ὄρωντες τὴν τῶν βαρβάρων δυνάμιν ἀνυπόστατον οὖσαν οὐκ ἤξιώσαν βουλεῦσασθαι περὶ τῶν προσταττομένων αὐτοῖς ἀλλ' εὐθύς ἔλλοντο περιιδεῖν ἀνάστατον τὴν πόλιν γεγενημένην μᾶλλον ἢ δουλεύουσαν. ἐκλιπόντες δὲ τὴν χώραν, καὶ πατρίδα μὲν τὴν ἐλευθερίαν νομίσαντες, κοινωρήσαντες δὲ τῶν κινδύνων ἡμῶν, τοσαύτης μεταβολῆς ἔτυχον, ὥστ' ὀλίγας ἡμέρας στερηθέντες τῶν αὐτῶν πολὺν χρόνον τῶν ἄλλων δεσπότηαι κατέστησαν.

4 (16.) Οὐ μόνον δ' ἐπὶ ταύτης ἂν τις τῆς πόλεως ἐπιδείξειε τὸ τολμᾶν ἀμύνεσθαι τοὺς ἐχθροὺς ὡς πολλῶν ἀγαθῶν αἰτιόν ἐστιν, ἀλλὰ καὶ Διονύσιος ὁ τυραννος καταστάς εἰς πολιορκίαν ὑπὸ Καρχηδονίων, οὐδεμιᾶς αὐτῷ σωτηρίας ὑποφαινομένης, ἀλλὰ καὶ τῷ πολέμῳ κατεχόμενος καὶ τῶν πολιτῶν δυσκόλως πρὸς αὐτὸν διακειμένων, αὐτὸς μὲν ἐμέλλησεν ἐκπεῖν, τῶν δὲ χρωμένων τινὸς τολμήσαντος εἰπεῖν, ὡς καλόν ἐστιν ἐντάφιον ἢ τυραννίς, αἰσχυνθεὶς ἐφ' οἷς διανοηθῆ καὶ πάλιν ἐπιχειρήσας πολεμεῖν πολλὰς μὲν μωριάδας Καρχηδονίων διέφθειρεν, ἐγκρατεστέρην δὲ τὴν ἀρχὴν τὴν τῶν πολιτῶν κατεστήσατο, πολὺ δὲ μείζω τὴν δυνάμιν τὴν αὐτοῦ τῆς πρότερον ὑπαρχούσης ἐκτήσατο, τυραννῶν δὲ τὸν βίον διετέλεσε, καὶ τὸν υἱὸν ἐν ταῖς αὐταῖς τιμαῖς καὶ δυναστείας, ἐν αἰσπερ αὐτὸς ἦν, κατέλιπεν.

46 (17.) Παραπλήσια δὲ τούτοις Ἀμύντας ὁ Μακε-

δόνων βασιλεὺς ἔπραξεν. ἡττηθεὶς γὰρ ὑπὸ τῶν βαρβάρων τῶν προσοικούντων μάχη καὶ πάσης Μακεδονίας ἀποστερηθεὶς τὸ μὲν πρῶτον ἐκλιπεῖν τὴν χώραν διενεόθη καὶ τὸ σῶμα διασώζειν, ἀκούσας δὲ τινος ἐπαινοῦντος τὸ πρὸς Διονύσιον ῥηθῆν καὶ μεταγνοὺς ὡσπερ ἐκείνος χωρίον μικρὸν καταλαβὼν καὶ βοήθειαν ἐνθένδε μεταπεμφάμενος ἐντὸς μὲν τριῶν μηνῶν κατέσχεν ἅπασαν Μακεδονίαν, τὸν δ' ἐπίλοιπον χρόνον βασιλεύων γῆρα τὸν βίον ἐτελεύτησεν.

47 (ιβ΄.) Ἀπειποῖμεν δ' ἂν ἀκούοντές τε καὶ λέγοντες, εἰ πάσας τὰς τοιαύτας πράξεις ἐξετάξοιμεν, ἐπεὶ καὶ τῶν περὶ Θήβας πραχθέντων εἰ μνησθεῖμεν, ἐπὶ μὲν τοῖς γεγενημένοις ἂν λυπηθεῖμεν, περὶ δὲ τῶν μελλόντων βελτίους ἐλπίδας ἂν λάβοιμεν. τολμησάντων γὰρ αὐτῶν ὑπομεῖναι τὰς εἰσβολὰς καὶ τὰς ἀπειλὰς τὰς ἡμετέρας εἰς τοῦθ' ἢ τύχη τὰ πράγματα' αὐτῶν περιέστησεν, ὥστε τὸν ἄλλον χρόνον ὑφ' ἡμῖν ὄντες νῦν ἡμῖν προστάττειν ἀξιοῦσιν.

48 (κ΄.) Ὅστις οὖν ὁρῶν τοσαύτας μεταβολὰς γεγενημένας ἐφ' ἡμῶν οἰεται παύσεσθαι, λίαν ἀνόητός ἐστιν· ἀλλὰ δεῖ καρτερεῖν ἐπὶ τοῖς παροῦσι καὶ θαρρεῖν περὶ τῶν μελλόντων, ἐπισταμένους, ὅτι τὰς τοιαύτας συμφορὰς αἱ πόλεις ἐπανορθοῦνται πολιτεία χρηστῇ καὶ ταῖς περὶ τὸν πόλεμον ἐμπειρίαις. περὶ ὧν οὐδεὶς ἂν τολμήσειεν ἀντειπεῖν, ὡς οὐ τὴν μὲν ἐμπειρίαν μᾶλλον τῶν ἄλλων ἔχομεν, πολιτείαν δ' οἷαν εἶναι χρὴ παρὰ μόνοις ἡμῖν ἐστίν. ἂν ὑπαρχόντων οὐκ ἔστιν ὅπως οὐκ ἄμεινον πράξομεν τῶν μηδετέρου τούτων πολλὴν ἐπιμέλειαν πεποιημένον.

49 (κα΄.) Κατηγοροῦσι δέ τινες τοῦ πολέμου καὶ διεξέρχονται τὴν ἀπιστίαν αὐτοῦ, τεκμηρίοις ἄλλοις τε πολλοῖς χρώμενοι καὶ μάλιστα τοῖς περὶ ἡμᾶς γεγενη-

μένοις, καὶ θαναμάζουσιν, εἰ τινες οὕτω χαλεπῶ καὶ παραβόλῳ πράγματι πιστεύειν ἀξιοῦσιν. (κβ΄.) Ἐγὼ δὲ πολλοὺς μὲν οἶδα διὰ τὸν πόλεμον μεγάλην εὐδαιμονίαν κτησαμένους, πολλοὺς δὲ τῆς ὑπαρχούσης ἀποστερηθέντας διὰ τὴν εἰρήνην· οὐδὲν γὰρ τῶν τοιούτων ἐστὶν ἀποτόμως οὔτε κακὸν οὔτ' ἀγαθόν, ἀλλ' ὡς ἂν χρῆσθαι τις τοῖς πράγμασι καὶ τοῖς καιροῖς, οὕτως ἀνάγκη καὶ τὸ τέλος ἐκβαίνειν ἐξ αὐτῶν. χρὴ δὲ τοὺς μὲν εὖ πράττοντας τῆς εἰρήνης ἐπιθυμεῖν· ἐν ταύτῃ γὰρ τῇ καταστάσει πλείστον ἂν τις χρόνον τὰ παρόντα διαφυλάξειεν· τοὺς δὲ δυστυχοῦντας τῷ πολέμῳ προσέχειν τὸν νοῦν· ἐκ γὰρ τῆς ταραχῆς καὶ τῆς καινουργίας θάττον ἂν μεταβολῆς τύχοιεν. ἂν ἡμεῖς δέδοικα μὴ τἀναντία πράττοντες φανῶμεν· ὅτε μὲν γὰρ ἐξῆν ἡμῖν τρυφᾶν, πλείους τοὺς πολέμους ἐποιούμεθα τοῦ δέοντος, ἐπειδὴ δ' εἰς ἀνάγκην καθέσταμεν ὥστε κινδυνεύειν, ἡσυχίας ἐπιθυμοῦμεν καὶ περὶ ἀσφαλείας βουλευόμεθα. καίτοι χρὴ τοὺς βουλομένους ἐλευθέρους εἶναι τὰς μὲν ἐκ τῶν ἐπιταγμάτων συνθήκας φεύγειν ὡς ἐγγὺς δουλείας οὔσας, ποιεῖσθαι δὲ τὰς διαλλαγὰς, ὅταν ἢ περιγένηνται τῶν ἐχθρῶν ἢ τὴν δύναμιν τὴν αὐτῶν ἐξισώσωσιν τῇ τῶν πολεμίων· ὡς τοιαύτην ἕαστοι τὴν εἰρήνην ἔξουσιν, οἷαν περ ἂν τοῦ πολέμου ποιήσωνται τὴν κατάλυσιν.

52 (κγ΄.) Ἐνθυμουμένους χρὴ μὴ προπετῶς ὑμᾶς αὐτοὺς ἐμβαλεῖν εἰς αἰσχρὰς ὁμολογίας, μηδὲ ὀρθομότερον ὑπὲρ τῆς πατρίδος ἢ τῶν ἄλλων φανῆναι βουλευομένους. ἀναμνήσθητε δὲ πρὸς ὑμᾶς αὐτοὺς, ὅτι τὸν παρελθόντα χρόνον, εἰ πολιορκουμένη τινὶ τῶν πόλεων τῶν συμμαχίδων εἰς μόνος Λακεδαιμονίων βοηθήσειεν, ὑπὸ πάντων ἂν ὁμολογεῖτο παρὰ τοῦτο γενέσθαι τὴν σωτηρίαν αὐτοῖς. καὶ τοὺς μὲν πλείστοις

τῶν τοιούτων ἀνδρῶν παρὰ τῶν πρεσβυτέρων ἂν τις 127
ἀκούσειεν, τοὺς δ' ὀνομαστοτάτους ἔχω κἀγὼ διελθεῖν.
53 Πεδάριτος μὲν γὰρ εἰς Χίον εἰσπλεύσας τὴν πόλιν αὐ-
τῶν διέσωσε· Βρασίδης δ' εἰς Ἀμφίπολιν εἰσελθὼν,
ὀλίγους τοὺς περὶ αὐτὸν τῶν πολιορκουμένων συν-
ταξάμενος, πολλοὺς ὄντας τοὺς πολιορκοῦντας ἐνί-
κησε μαχόμενος· Γύλιππος δὲ Συρακοσίοις βοηθήσας
οὐ μόνον ἐκείνους διέσωσεν ἀλλὰ καὶ τὴν δύναμιν
τὴν κρατοῦσαν αὐτῶν καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατ-
54 ταν ἅπασαν αἰχμάλωντον ἔλαβεν. καίτοι πῶς οὐκ αἰ- b
σχρὸν τότε μὲν ἕκαστον ἡμῶν ἱκανὸν εἶναι τὰς ἄλλο-
τρίαις πόλεις διαφυλάττειν, νυνὶ δὲ πάντας μῆτε δύ-
νασθαι μῆτε πειραῖσθαι τὴν ἡμετέραν αὐτῶν διασώ-
ζειν; καὶ τὴν μὲν Εὐρώπην καὶ τὴν Ἀσίαν μεστην πε-
ποιηκέναι τροπαίων ὑπὲρ τῶν ἄλλων πολεμοῦντας,
ὑπὲρ δὲ τῆς πατρίδος οὕτω φανερώς ὑβριζομένης μηδὲ
μίαν μάχην ἀξίαν λόγου φαίνεσθαι μεμαχημένους;
55 ἀλλ' ἑτέρας μὲν πόλεις ὑπὲρ τῆς ἡμετέρας ἀρχῆς τὰς c
ἐσχάτας ὑπομείναι πολιορκίας, αὐτοὺς δ' ἡμᾶς ὑπὲρ
τοῦ μηδὲν ἀναγκασθῆναι παρὰ τὸ δίκαιον ποιεῖν μηδὲ
μικρὰν οἰεσθαι δεῖν ὑπενεργεῖν κακοπάθειαν, ἀλλὰ
ξεύγη μὲν ἵππων ἀδηφαγούντων ἔτι καὶ νῦν ὀρεῖσθαι
τρέφοντας, ὥσπερ δὲ τοὺς εἰς τὰς δεινοτάτας ἀνάγκας
ἀφιγμένους καὶ τῶν καθ' ἡμέραν ἐνδεεῖς ὄντας οὕτω
56 ποιεῖσθαι τὴν εἰρήνην; (κδ'.) Ὁ δὲ πάντων σχετικώ- d
τατον, εἰ φιλοπονώτατοι δοκοῦντες εἶναι τῶν Ἑλλήνων
ῥαθυμότερον τῶν ἄλλων βουλευσόμεθα περὶ τούτων.
τίνας γὰρ ἴσμεν, ὧν καὶ ποιήσασθαι μνησίαν ἀξιὸν ἔστιν,
οἵτινες ἅπαξ ἠττηθέντες καὶ μιᾶς εἰσβολῆς γενομένης
οὕτως ἀνάνδρως ὁμολόγησαν πάντα τὰ προστατό-
μενα ποιῆσειν; πῶς δ' ἂν οἱ τοιοῦτοι πολὺν χρόνον
57 δυστυχοῦντες ἀνταρκέσειαν; τίς δ' οὐκ ἂν ἐπιτιμή- e

σειεν ἡμῖν, εἰ Μεσσηνίων ὑπὲρ ταύτης τῆς χώρας εἰ-
κοσιν ἔτη πολιορκηθέντων ἡμεῖς οὕτω ταχέως κατὰ
συνθήκας αὐτῆς ἀποσταίημεν καὶ μηδὲ τῶν προγο-
ρων μνησθῆϊμεν, ἀλλ' ἦν ἐκείνοι μετὰ πολλῶν πόνων
καὶ κινδύνων ἐκτίσαντο, ταύτην ἡμεῖς ὑπὸ λόγων 128
πεισθέντες ἀποβάλοιμεν;
58 (κε'.) Ὡν οὐδὲν ἔτι φροντίσαντες ἀλλὰ πάσας
τὰς αἰσχύναις ὑπεριδόντες τοιαῦτα συμβουλευούσιν
ἡμῖν, ἐξ ὧν εἰς ὀνειδῆ τὴν πόλιν καταστήσουσιν. οὕτω
δὲ προθύμως ἐπάγουσιν ἡμᾶς πρὸς τὸ παραδοῦναι
Μεσσήνην, ὥστε καὶ διεξελθεῖν ἐτόλμησαν τὴν τε τῆς
πόλεως ἀσθένειαν καὶ τὴν τῶν πολεμίων δύναμιν, καὶ
κελεύουσιν ἀποκρίνασθαι τοὺς ἐναντιούμενους αὐ- b
τοῖς, πόθεν βοήθειαν προσδοκῶντες ἤξειν διακελευό-
59 μεθα πολεμεῖν ἡμῖν. (κς'.) Ἐγὼ δὲ μεγίστην [μὲν]
ἠγοῦμαι συμμαχίαν εἶναι καὶ βεβαιωτάτην τὸ τὰ δί-
καια πράττειν, εἰκὸς γὰρ καὶ τὴν τῶν θεῶν εὐνοίαν
ἔσεσθαι μετὰ τούτων, εἴπερ χρηὴ περὶ τῶν μελλόντων
τεκμαίρεσθαι τοῖς ἤδη γεγενημένοις, πρὸς δὲ ταύτη
τὸ καλῶς πολιτεύεσθαι καὶ σωφρόνως ζῆν καὶ μετρί- c
θανάτου μάχεσθαι τοῖς πολεμίοις ἐθέλειν καὶ μηδὲν
οὕτω δεινὸν νομίζειν ὡς τὸ κακῶς ἀκούειν ὑπὸ τῶν
πολιτῶν· ἂ μᾶλλον ἡμῖν ἢ τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις
60 ὑπάρχει. μεθ' ὧν ἐγὼ πολὺ ἂν ἤδιον πολεμοῖην ἢ μετὰ
πολλῶν μυριάδων· οἶδα γὰρ καὶ τοὺς πρώτους ἡμῶν
εἰς ταύτην τὴν χώραν ἀφικομένους οὐ τῷ πλήθει τῶν
ἄλλων περιγενομένους ἀλλὰ ταῖς ἀρεταῖς ταῖς ὑπ' ἐμοῦ
προειρημέναις. ὥστ' οὐκ ἀξιὸν διὰ τοῦτο φοβεῖσθαι
τοὺς πολεμίους, ὅτι πολλοὶ τυγχάνουσιν ὄντες, ἀλλὰ
πολὺ μᾶλλον ἐπ' ἐκείνοις θαρραλεῖν, ὅταν ὀρώμεν ἡμᾶς d
μὲν αὐτοὺς οὕτως ἐνηνοχότας τας συμφορὰς, ὡς οὐδέ-
61 νες ἄλλοι πώποτε, καὶ τοῖς τε νόμοις καὶ τοῖς ἐπιτη-

δευμάσιν ἐμμένοντας οἷς ἐξ ἀρχῆς κατεστησάμεθα, τοὺς δὲ μηδὲ τὰς εὐτυχίας φέρειν δυναμένους ἀλλὰ διατεταραγμένους, καὶ τοὺς μὲν τὰς συμμαχίδας πόλεις καταλαμβάνοντας, τοὺς δὲ τὰναντία τούτοις πράττοντας, ἄλλους δὲ περὶ χώρας τοῖς ὁμόροις ἀμφισβητούντας, τοὺς δὲ μᾶλλον ἀλλήλοις φθονοῦντας ἢ πρὸς ἡμᾶς πολεμοῦντας. ὥστε θαναμάξω τῶν μείζω συμμαχίαν ἐζητοῦντων ὧν οἱ πολέμιοι τυγχάνουσιν ἐξαμαρτάνοντες.

- 62 (κζ.) Εἰ δὲ δεῖ καὶ περὶ τῶν ἔξωθεν βοηθειῶν εἰπεῖν, ἡγοῦμαι πολλοὺς ἔσσεσθαι τοὺς βουλομένους 129 ἐπαμύνειν ἡμῖν. ἐπίσταμαι γὰρ πρῶτον μὲν Ἀθηναίους, εἰ καὶ μὴ πάντα μεθ' ἡμῶν εἶσιν, ἀλλ' ὑπὲρ γε τῆς σωτηρίας τῆς ἡμετέρας ὄτιοῦν ἂν ποιήσοντας. ἔπειτα τῶν ἄλλων πόλεων ἔστιν ἄς ὁμοίως ἂν ὑπὲρ τῶν ἡμῖν συμφερόντων ὥσπερ περὶ τῶν αὐταῖς βουλευσομένων. ἔτι δὲ Διονύσιον τὸν τύραννον καὶ τὸν Αἰγυπτίων βασιλέα καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς κατὰ τὴν Ἀσίαν δυνάστας, καθ' ὅσον ἕκαστοι δύνανται, προθύμως ἂν ἡμῖν ἐπικουρήσοντας· πρὸς δὲ τούτοις καὶ ἡ τῶν Ἑλλήνων τοὺς ταῖς οὐσίαις προέχοντας καὶ ταῖς δόξαις πρωτεύοντας καὶ τῶν βελτίστων πραγμάτων ἐπιθυμοῦντας, εἰ καὶ μὴπω συνεστήκασιν, ἀλλὰ ταῖς γ' εὐνοίαις μεθ' ἡμῶν ὄντας, ἐν οἷς περὶ τῶν μελλόντων εἰκότως ἂν μεγάλας ἐλπίδας ἔχοιμεν.
- 64 (κη.) Οἶμαι δὲ καὶ τὸν ἄλλον ὄχλον τὸν ἐν Πελοποννήσῳ καὶ τὸν δῆμον, ὃν οἴομεθα μάλιστα πολεμεῖν ἡμῖν, ποθεῖν ἤδη τὴν ἡμετέραν ἐπιμέλειαν. οὐδὲν γὰρ αὐτοῖς ἀποστᾶσι γέγονεν ὧν προσεδόκησαν, ἀλλ' ἂντι μὲν τῆς ἐλευθερίας τοῦναντίον ἀποβέβηκεν· ἀπολέσαντες γὰρ αὐτῶν τοὺς βελτίστους ἐπὶ τοῖς χειρόστοις τῶν πολιτῶν γεγόνασιν, ἀντι δὲ τῆς αὐτονομίας εἰς

- 65 πολλὰς καὶ δεινὰς ἀνομίας ἐμπεπτώκασιν, εἰδισμένοι δὲ τὸν ἄλλον χρόνον μεθ' ἡμῶν ἐφ' ἑτέρους ἵεναι, νῦν τοὺς ἄλλους ὀρωσιν ἐφ' αὐτοὺς στρατευομένους, καὶ τὰς στάσεις, ἄς ἐπυρθάνοντο πρότερον παρ' ἑτέροις οὔσας, νῦν παρ' αὐτοῖς ὀλίγου δεῖν καθ' ἑκάστην τὴν ἡμέραν γιγνομένας. οὕτω δ' ὠμαλισμένοι ταῖς συμφοραῖς εἶσιν ὥστε μηδένα διαγνώναι δύνασθαι τοὺς
- 66 κάκιστα πράττοντας αὐτῶν· οὐδεμίαν γὰρ ἔστι τῶν πόλεων ἀκέραιος, οὐδ' ἦτις οὐχ ὁμόρους ἔχει τοὺς κακῶς ποιήσοντας, ὥστε τεμῆσθαι μὲν τὰς χώρας, πεπορθῆσθαι δὲ τὰς πόλεις, ἀναστάτους δὲ γεγενῆσθαι τοὺς οἴκους τοὺς ἰδίους, ἀνεστράφθαι δὲ τὰς πολιτείας καὶ καταλελύσθαι τοὺς νόμους, μεθ' ὧν
- 67 οἰκοῦντες εὐδαιμονέστατοι τῶν Ἑλλήνων ἦσαν. οὕτω δ' ἀπίστως τὰ πρὸς σφᾶς αὐτοὺς καὶ δυσμενῶς ἔχουσιν, ὥστε μᾶλλον τοὺς πολίτας ἢ τοὺς πολεμίους δεδίασιν· ἀντι δὲ τῆς ἐφ' ἡμῶν ὁμοιότητος καὶ τῆς παρ' ἀλλήλων εὐπορίας εἰς τοσαύτην ἀμιξίαν ἐληλύθασιν, 130 ὥσθ' οἱ μὲν κεκτημένοι τὰς οὐσίας ἡδίων ἂν εἰς τὴν θάλατταν τὰ σφέτερον αὐτῶν ἐκβάλοιεν ἢ τοῖς δεομένοις ἐπαρκέσειαν, οἱ δὲ καταδεέστερον πράττοντες οὐδ' ἂν εὐρεῖν δεξαιντο μᾶλλον ἢ τὰ τῶν ἐχόντων ἀφελῆσθαι· καταλύσαντες δὲ τὰς θυσίας ἐπὶ τῶν βωμῶν σφάττουσιν ἀλλήλους· πλείους δὲ φεύγουσι νῦν ἐκ μιᾶς πόλεως ἢ πρότερον ἐξ ἀπάσης τῆς Πελοποννήσου. καὶ τοσοῦτων ἀπηριθμημένων κακῶν πολὺ πλείω τὰ παραλελειμμένα τῶν εἰρημένων ἐστίν· οὐδὲν γὰρ ὅτι τῶν δεινῶν ἢ χαλεπῶν οὐκ ἐνταῦθα συνδεδράμηνεν. ὧν οἱ μὲν ἤδη μεστοὶ τυγχάνουσιν ὄντες, οἱ δὲ διὰ ταχέων ἐμπλησθήσονται, καὶ ζητήσουσιν τινα τῶν παρόντων πραγμάτων εὐρεῖν ἀπαλλαγὴν. μὴ γὰρ οἶεσθ' αὐτοὺς μενεῖν ἐπὶ τούτοις· οὔτινες γὰρ εὐ

πράττοντες ἀπέπικον, πῶς ἂν οὗτοι κακοπαθοῦντες πολὺν χρόνον καρτερήσαιεν; ὥστ' οὐ μόνου ἦν μαχόμενοι νικήσωμεν, ἀλλὰ καὶ ἡσυχίαν ἔχοντες περιμεινώμεν, ὅψεσθ' αὐτοὺς μεταβαλλομένους καὶ τὴν ἡμετέραν συμμαχίαν σωτηρίαν αὐτῶν εἶναι νομίζοντας. τὰς μὲν οὖν ἐλπίδας ἔχω τοιαύτας.

- 70 (κδ'.) Τοσοῦτον δ' ἀπέχω τοῦ ποιῆσαι τι τῶν προστατομένων, ὥστ' εἰ μηδὲν γίγνοιτο τούτων μηδὲ βοηθείας μηδαμόθεν τυγχάνοιμεν, ἀλλὰ τῶν Ἑλλήνων οἱ μὲν ἀδικοῖεν ἡμᾶς, οἱ δὲ περιορῶεν, οὐδ' ἂν οὕτω μεταγνοίην, ἀλλὰ πάντας ἂν τοὺς ἐκ τοῦ πολέμου κινδύνους ὑπομείναιμι πρὶν ποιήσασθαι τὰς ὁμολογίας ταύτας. ἀσχυρθεῖν γὰρ ἂν ὑπὲρ ἀμφοτέρων, εἴτε καταγνοίημεν τῶν προγόνων, ὡς ἀδίκως Μεσσηνίους ἀφείλοντο τὴν χώραν, εἴτ' ἐκείνων ὀρθῶς κησαμένων καὶ προσημόντως ἡμεῖς παρὰ τὸ δίκαιον συγχωρήσαιμὲν τι περὶ αὐτῆς. τούτων μὲν οὖν οὐδέτερον ποιητέον, σκεπτέον δ' ὅπως ἀξίως ἡμῶν αὐτῶν πολέμησομεν καὶ μὴ τοὺς εἰθισμένους ἐγκωμιάζειν τὴν πόλιν ἐλέγχομεν ψευδεῖς ὄντας, ἀλλὰ τοιούτους ἡμᾶς αὐτοὺς παρασχήσομεν ὥστε δοκεῖν ἐκείνους ἐλάττω
- 72 τῶν ὑπαρχόντων εἰρηκέναι περὶ ἡμῶν. (λ'.) Οἶμαι μὲν οὖν οὐδὲν συμβήσεσθαι δεινότερον τῶν νῦν παρόντων, ἀλλὰ τοὺς ἐχθροὺς τοιαῦτα βουλευέσεσθαι καὶ πράξειν, ἐξ ὧν ἐπανορθώσουσιν ἡμᾶς: ἂν δ' ἄρα ψευδῶμεν τῶν ἐλπίδων καὶ πανταχόθεν ἐξειργάμεθα καὶ μηδὲ τὴν πόλιν ἔτι δυνώμεθα διαφυλάττειν, χαλεπὰ μὲν ἔστιν, ἃ μέλλω λέγειν, ὅμως δ' οὐκ ὀκνήσω παραρησιάσασθαι περὶ αὐτῶν. καὶ γὰρ ἐξαγγελθῆναι τοῖς Ἑλλήσι καλλίω ταῦτ' ἔστι καὶ μᾶλλον ἀρμόττονα τοῖς ἡμετέροις φρονήμασιν ὧν ἐπιότινες ὑμῖν συμβουλεύουσιν.

- 73 (λα'.) Φημι γὰρ χορῆσαι τοὺς μὲν γυνείους τοὺς ἡμέτερους αὐτῶν καὶ τοὺς παῖδας καὶ τὰς γυναῖκας καὶ τὸν ὄχλον τὸν ἄλλον ἐκ τῆς πόλεως ἐκπέμψαι, τοὺς μὲν εἰς Σικελίαν, τοὺς δ' εἰς Κυρῆνην, τοὺς δ' εἰς τὴν ἠπειρον, ἄσμενοι δ' αὐτοὺς ἅπαντες οὗτοι δεξονται καὶ χώρα πολλῇ καὶ ταῖς ἄλλαις ταῖς περὶ τὸν βίον εὐπορίας, οἱ μὲν χάριν ἐποδιδόντες ὧν εὐπεπόνθασιν, οἱ δὲ κομεισθαι προσδοκῶντες ὧν ἂν προὔψαρον
- 74 ζῶσιν, ὑπολειφθέντας δὲ τοὺς βουλομένους καὶ δυναμένους κινδυνεύειν τῆς μὲν πόλεως ἀφεῖσθαι καὶ τῶν ἄλλων κτημάτων, πλὴν ὅσ' ἂν οἰοίτ' ὧμεν ἀπενέγκασθαι μεθ' ἡμῶν αὐτῶν, καταλαβοντας δὲ χωρίου, ὅτι ἂν ἐχυρώτατον ἦ καὶ πρὸς τὸν πόλεμον συμφορώτατον, ἄγειν καὶ φέρειν τοὺς πολέμους καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν, ἕως ἂν παύσωνται τῶν ἡμετέρων ἀμφισβητοῦντες. καὶ ταῦτ' ἂν τολμήσωμεν καὶ μὴ κατοκνήσωμεν, ὅψεσθε τοὺς νῦν ἐπιτάττοντας ἰκετεύοντας καὶ δεομένους ἡμῶν Μεσσηνῆν ἀπολαβεῖν καὶ ποιήσασθαι τὴν εἰρήνην.

(λβ'.) Ποία γὰρ ἂν τῶν πόλεων τῶν ἐν Πελοποννήσῳ τοιοῦτον πόλεμον ὑπομείνειεν, οἷον εἰκὸς γενέσθαι βουληθέντων ἡμῶν; τίνες δ' οὐκ ἂν ἐκπλαγεῖεν καὶ δείσειαν στρατόπεδον συνιστάμενον εἰαῦτα μὲν διαπεπραγμένον, δικαίως δὲ τοῖς αἰτίοις τούτων ὄργισμένον, ἀπονενοημένως δὲ πρὸς τὸ ζῆν διακείμενον,

76 καὶ τῶ μὲν σχολὴν ἄγειν καὶ μηδὲ περὶ ἕν ἄλλο διατρέβειν ἢ περὶ τὸν πόλεμον τοῖς ξενικοῖς στρατεύμασιν ὁμοιωμένον, ταῖς δ' ἀρεταῖς καὶ τοῖς ἐπιτηδεύμασι τοιοῦτον, οἷον ἐξ ἀπάντων ἀνθρώπων οὐδεὶς ἂν συντάξειεν, ἔτι δὲ μηδεμιᾶ πολιτεία τεταγμένη χωρῆμενον ἀλλὰ θυραυλεῖν καὶ πλανᾶσθαι κατὰ τὴν χώραν δυνάμενον καὶ θαδίως μὲν ὁμορον οἷς ἂν βούλη-

ται γινόμενον, τοὺς δὲ τόπους ἅπαντας τοὺς πρὸς τὸν πόλεμον συμφέροντας πατρίδας εἶναι νομίζον; 77 ἐγὼ μὲν γὰρ οἶμαι τῶν λόγων μόνου φηθέντων τούτων καὶ διασπαρέντων εἰς τοὺς Ἕλληνας εἰς πολλὴν ταραχὴν καταστήσεσθαι τοὺς ἐχθροὺς ἡμῶν, ἔτι δὲ μᾶλλον, ἣν καὶ τέλος ἐπιθεῖναι τούτοις ἀναγκασθῶμεν. τίνα γὰρ οἴηθῶμεν αὐτοὺς γνώμην ἔξειν, ὅταν αὐτοὶ μὲν κακῶς πάσχωσιν, ἡμᾶς δὲ μηδὲν δύνωνται ^b 78 ποιεῖν; καὶ τὰς μὲν αὐτῶν πόλεις ἰδῶσιν εἰς πολιορκίας καθεστηκυίας, τὴν δ' ἡμετέραν οὕτω διεσκευασμένην ὥστε μηκέτι τῇ συμφορᾷ ταύτῃ περιπεσεῖν; ἔτι δὲ τὴν τῶν σωμάτων τροφήν ἡμῖν μὲν ὄψιδιαν οὖσαν ἐκ τε τῶν ὑπαρχόντων καὶ τῶν ἐκ τοῦ πολέμου γινομένων, αὐτοῖς δὲ χαλεπὴν διὰ τὸ μὴ ταῦτόν εἶναι στρατόπεδόν τε τοιοῦτον διοικεῖν καὶ τοὺς ὄχλους 79 τοὺς ἐν ταῖς πόλεσι διατρέφειν; ὃ δὲ πάντων ἄλγιστον ^c ἐκείνοις, ὅταν τοὺς μὲν ἡμετέρους οἰκείους ἐν πολλαῖς εὐπορίαις πυνθάνωνται γεγενημένους, τοὺς δ' αὐτῶν ὀρώσι καθ' ἐκάστην τὴν ἡμέραν τῶν ἀναγκαίων ἐνδεεῖς ὄντας, καὶ μὴδ' ἐπικουρῆσαι δύνωνται τοῖς κακοῖς τούτοις, ἀλλ' ἐργαζόμενοι μὲν τὴν χώραν τὰ σπέρματα προσαπολλύουσιν, ἄργον δὲ περιορῶντες μηδένα 80 χρόνον ἀνταρκεῖν οἷοί τ' ὄσιν. (λγ'.) Ἀλλὰ γὰρ ἴσως ἀθροισθέντες καὶ κοινὸν ποιησάμενοι στρατόπεδον ^d παρακολουθήσουσι καὶ κωλύσουσιν ἡμᾶς κακῶς ποιεῖν αὐτούς. καὶ τί ἂν εὐξαίμεθα μᾶλλον ἢ λαβεῖν πλησιάζοντας καὶ παρατεταγμένους καὶ περὶ τὰς αὐτὰς δυσχωρίας ἡμῖν ἀντιστρατοπεδεύοντας ἀνθρώπους ἀτάκτους καὶ μιγάδας καὶ πολλοῖς ἄρχουσι χρωμένους; οὐδὲν γὰρ ἂν πολλῆς πραγματείας δεήσειεν, ἀλλὰ τα- ^e 81 χέως ἂν αὐτοὺς ἐξανγκάσαιμεν ἐν τοῖς ἡμετέροις καιροῖς ἀλλὰ μὴ τοῖς αὐτῶν ποιήσεσθαι τοὺς κινδύνους.

81 (λδ'.) Ἐπιλίποι δ' ἂν τὸ λοιπὸν μέρος τῆς ἡμέρας, εἰ τὰς πλεονεξίας τὰς ἐσομένας λέγειν ἐπιχειρήσαιμεν. ἐκείνο δ' οὖν πᾶσι φανερόν, ὅτι τῶν Ἑλλήνων διενηνόχαμεν οὐ τῷ μεγέθει τῆς πόλεως οὐδὲ τῷ πλήθει τῶν ἀνθρώπων, ἀλλ' ὅτι τὴν πολιτείαν ὁμοίαν ¹³³ κατεστησάμεθα στρατοπέδῳ καλῶς διοικουμένῳ καὶ πειθαρχεῖν ἐθέλοντι τοῖς ἄρχουσι. ἦν οὖν εἰλικρινὲς τοῦτο ποιήσωμεν, ὃ μιμησαμένοις ἡμῖν συνήνεγκεν, οὐκ ἄδηλον, ὅτι ῥαδίως τῶν πολεμίων ἐπικρατήσομεν. 82 (λε'.) Ἴσμεν δὲ καὶ τοὺς οἰκιστὰς ταυτησί τῆς πόλεως γενομένους, ὅτι μικρὸν μὲν στρατόπεδον εἰς τὴν Πελοπόννησον εἰσῆλθον ἔχοντες, πολλῶν δὲ καὶ μεγάλων ^b πόλεων ἐκράτησαν. καλὸν οὖν μιμήσασθαι τοὺς προγόνους, καὶ πάλιν ἐπὶ τὴν ἀρχὴν ἐπανελθόντας, ἐπειδὴ προσεπταίκαμεν, πειραθῆναι τὰς τιμὰς καὶ τὰς δυναστείας ἀναλαβεῖν, ἃς πρότερον ἐτυγχάνομεν 83 ἔχοντες. πάντων δ' ἂν δεινότατον ποιήσαιμεν, εἰ συνειδότες Ἀθηναίοις ἐκλιποῦσι τὴν αὐτῶν χώραν ὑπὲρ τῆς τῶν Ἑλλήνων ἐλευθερίας, ἡμεῖς μὴδ' ὑπὲρ τῆς ἡμετέρας αὐτῶν σωτηρίας ἀφιεῖσθαι τῆς πόλεως ^c τολμήσαιμεν, ἀλλὰ δεόν ἡμᾶς παράδειγμα τῶν τοιούτων ἔργων τοῖς ἄλλοις παρέχειν, μὴδὲ μιμησασθαι τὰς 84 ἐκείνων πράξεις ἐθελήσαιμεν. ἔτι δὲ τούτου καταγελαστότερον, εἰ Φωκαεῖς μὲν, φεύγοντες τὴν βασιλείωσ τοῦ μεγάλου δεσποτεῖαν, ἐκλιπόντες τὴν Ἀσίαν εἰς Μασσαλίαν ἀπήκησαν, ἡμεῖς δ' εἰς τοσοῦτον μικροψυχίας ἔλθοιμεν, ὥστε τὰ προστάγματα τούτων ὑπομείναιμεν, ἂν ἄρχοντες ἅπαντα τὸν χρόνον διετελέ- ^d 85 σαμεν. (λς'.) Χρὴ δὲ μὴ περὶ τὴν ἡμέραν ταύτην ταῖς ^d ψυχαῖς διατρίβειν, ἐν ἧ' δεήσει χωρίζειν τοὺς οἰκειοτάτους ἀφ' ἡμῶν αὐτῶν, ἀλλ' ἐπ' ἐκείνους τοὺς χρόνους εὐθύς ἀφορᾶν, ἐν οἷς περιγεγόμενοι τῶν ἐχθρῶν

ἀνορθώσομεν μὲν τὴν πόλιν, κομιούμεθα δὲ τοὺς ἡμέ-
 τέρους αὐτῶν, ἐπιδειξόμεθα δὲ πᾶσιν, ὅτι νῦν μὲν
 ἀδίκως δεδυστυχήκαμεν, τὸν δὲ παρελθόντα χρόνον
 86 δικαίως τῶν ἄλλων πλέον ἔχειν ἤξιοῦμεν. ἔχει δ' οὐ-
 τως. ἐγὼ τούτους εἰρηκα τοὺς λόγους, οὐχ ὡς δέου
 ἡμᾶς ἤδη ταῦτα πράττειν, οὐδ' ὡς οὐδεμιᾶς ἄλλης
 ἐνούσης ἐν τοῖς πράγμασι σωτηρίας, ἀλλὰ βουλόμενος
 ὑμῶν προτρέψασθαι τὰς γνώμας, ὡς καὶ ταύτας τὰς
 συμφορὰς καὶ πολὺν θειοτέρας τούτων ὑπομενετέον
 ἡμῖν πρὶν ὑπὲρ Μεσσηνίας ποιήσασθαι συνθήκας, οἷας 134
 κελεύουσιν ἡμᾶς.

87 (λζ.) Οὐχ οὕτω δ' ἂν προθύμως ἐπὶ τὸν πόλεμον
 ὑμᾶς παρεκάλουν, εἰ μὴ τὴν εἰρήνην ἐώρων ἐξ ὧν μὲν
 ἐγὼ λέγω καλὴν καὶ βεβαίαν γεννησομένην, ἐξ ὧν δ'
 ἐνιοὶ τινες συμβουλεύουσιν οὐ μόνον αἰσχρὰν ἐσομέ-
 νην ἀλλ' οὐδὲ χρόνον οὐδένα παραμενοῦσαν. ἦν γὰρ
 παρακατοικισώμεθα τοὺς Εἰλωτας καὶ τὴν πόλιν ταύ-
 τὴν περιίδωμεν ἀξήθεισαν, τίς οὐκ οἶδεν, ὅτι πάντα
 τὸν βίον ἐν ταραχαῖς καὶ κινδύνοις διατελέσομεν ὄν-
 τες; ὥσθ' οἱ περὶ ἀσφαλείας διαλεγόμενοι λεληθάσιν ^b
 αὐτοὺς τὴν μὲν εἰρήνην ὀλίγας ἡμέρας ἡμῖν ποιού-
 ντες, τὸν δὲ πόλεμον εἰς ἅπαντα τὸν χρόνον κατα-
 88 σκευάζοντες. (λη.) Ἡδέως δ' ἂν αὐτῶν πυθοίμην,
 ὑπὲρ τίνων οἴονται χρῆναι μαχομένους ἡμᾶς ἀποθνή-
 σκειν; οὐχ ὅταν οἱ πολέμοι προστάττωσί τι παρὰ τὸ
 δίκαιον καὶ τῆς χάρας ἀποτέμνωται καὶ τοὺς οἰκέτας
 ἐλευθερώσῃ, καὶ τούτους μὲν κατοικίξωσιν εἰς ταύ-
 τὴν, ἦν ἡμῖν οἱ πατέρες κατέλιπον, ἡμᾶς δὲ μὴ μόνον ^c
 τῶν ὄντων ἀποστερώσιν, ἀλλὰ καὶ πρὸς τοῖς ἄλλοις
 89 εἰς ὀνειδῆ καθιστώσιν; ἐγὼ μὲν γὰρ ὑπὲρ τούτων οὐ
 μόνον πόλεμον ἀλλὰ καὶ φηγὰς καὶ θανάτους οἶμαι
 προσήκειν ἡμῖν ὑπομένειν· πολὺ γὰρ κρεῖττον ἐν ταῖς

δόξαις αἷς ἔχομεν τελευτῆσαι τὸν βίον μᾶλλον ἢ ζῆν
 ἐν ταῖς ἀτιμίαις, ἃς ληψόμεθα ποιήσαντες, ἃ προσ-
 τᾶττουσιν ἡμῖν. ὁμοίως δ' εἰ δεῖ μηδὲν ὑποστειλάμε-
 νον εἰπεῖν, αἰρετώτερον ὑμῖν ἐστὶν ἀναστάτοις γενέ- ^d
 σθαι μᾶλλον ἢ καταγελάστοις ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν. τοὺς
 γὰρ ἐν ἀξιώμασι καὶ φρονήμασι τηλικούτοις βεβιωκό-
 τας δυοῖν δεῖ θάτερον, ἢ πρωτεύειν ἐν τοῖς Ἑλλησιν, ἢ
 παντάπασιν ἀνηρῆσθαι μηδὲν ταπεινὸν διαπραξαμέ-
 νους ἀλλὰ καλὴν τὴν τελευτὴν τοῦ βίου ποιησαμένους.
 90 (λθ.) Ἄ χρὴ διαλογισαμένους μὴ φιλοψυχεῖν,
 μηδ' ἐπακολουθεῖν ταῖς τῶν συμμαχῶν γνώμασι, ὧν ^e
 ἡγεῖσθαι πρότερον ἤξιοῦμεν, ἀλλ' αὐτοὺς σκεψαμέ-
 νους ἐλέσθαι μὴ τὸ τούτοις ὄρεστον, ἀλλ' ὃ πρότερον
 ἐστὶ τῆ Λακεδαιμονίᾳ καὶ τοῖς πεπραγμένοις ἡμῖν. περὶ
 γὰρ τῶν αὐτῶν οὐχ ὁμοίως ἅπασιν βουλευτέον, ἀλλ'
 ὡς ἂν ἐξ ἀρχῆς ἕκαστοι τοῦ βίου ποιήσωσιν τὴν ὑπό-
 91 θεσιν. Ἐπιδαυροῖσι μὲν γὰρ καὶ Κορινθίοις καὶ Φλια- 135
 σίοις οὐδεὶς ἂν ἐπιπλήξειεν, εἰ μηδενὸς ἄλλου φρον-
 τίξοιεν ἢ τοῦ διαγενέσθαι καὶ περιποιῆσαι σφᾶς αὐ-
 τοὺς· Λακεδαιμονίους δ' οὐχ οἷόν τ' ἐστὶν ἐκ παντὸς
 τρόπου ζητεῖν τὴν σωτηρίαν, ἀλλ' ἂν μὴ προσῆ τὸ
 καλῶς τῷ σώζεσθαι, τὸν θάνατον ἡμῖν μετ' εὐδοξίας
 αἰρετέον ἐστίν. τοῖς γὰρ ἀρετῆς ἀμφισβητοῦσιν ὑπὲρ
 οὐδενὸς οὕτω σπουδαστέον, ὡς ὑπὲρ τοῦ μηδὲν αἰ-
 92 σχρὸν φανῆναι πράττοντας. εἰσὶ δ' αἱ τῶν πόλεων κα-
 κίαι καταφανεῖς οὐχ ἥττον ἐν τοῖς τοιοῦτοις βουλευ- ^b
 μασιν ἢ τοῖς ἐν τῷ πολέμῳ κινδύνοις. τῶν μὲν γὰρ
 ἐκεῖ γιννομένων τὸ πλεῖστον μέρος τῆ τύχῃ μέτεστι,
 τὸ δ' ἐνθάδε γνωσθὲν αὐτῆς τῆς διανοίας σημεῖόν
 ἐστίν. ὥσθ' ὁμοίως ἡμῖν φιλονικητέον ἐστὶν ὑπὲρ
 τῶν ἐνθάδε ψηφισθησομένων ὥσπερ ὑπὲρ τῶν ἐν τοῖς
 ὀπλοῖς ἀγώνων.

- 93 (μ'.) Θαναμάζω δὲ τῶν ὑπὲρ μὲν τῆς ἰδίας δόξης ἀποθνήσκειν ἐθελόντων, ὑπὲρ δὲ τῆς κοινῆς μὴ τὴν αὐτὴν γνώμην ἔχόντων· ὑπὲρ ἧς ὅτιοῦν πάσχειν ἄξιον ἔστω ὥστε μὴ καταισχῦναι τὴν πόλιν, μηδὲ περιδεῖν τὴν τάξιν λιποῦσαν, εἰς ἣν οἱ πατέρες κατέστησαν αὐτήν. πολλῶν δὲ πραγμάτων ἡμῖν καὶ δεινῶν ἐφεστῶτων,
- 94 ἃ δεῖ διαφυγεῖν, ἐκεῖνο μάλιστα φυλακτέον, ὅπως μηδὲν ἀνάνδρως φανησόμεθα διαπραττόμενοι μηδὲ συγχωροῦντες τοῖς πολεμίοις παρὰ τὸ δίκαιον. αἰσχρὸν γὰρ τοῖς ἄρχαι τῶν Ἑλλήνων ἀξιοθέντας ὀφθῆναι τὸ προσταττόμενον ποιοῦντας, καὶ τοσοῦτον ἀπολει-
φθῆναι τῶν προγόνων, ὥστε τοὺς μὲν ὑπὲρ τοῦ τοῖς ἄλλοις ἐπιτάττειν ἐθέλειν ἀποθνήσκειν, ἡμᾶς δ' ὑπὲρ τοῦ μὴ ποιεῖν τὸ κελευόμενον μὴ τολμᾶν διακινδυνεύειν.
- 95 (μα'.) Ἄξιον δὲ καὶ τὴν Ὀλυμπιάδα καὶ τὰς ἄλλας αἰσχυνθῆναι πανηγύρεις, ἐν αἷς ἕκαστος ἡμῶν ζηλωτότερος ἦν καὶ θαναμαστότερος τῶν ἀθλητῶν τῶν ἐν τοῖς ἀγῶσι τὰς νίκας ἀναιρουμένων. εἰς αὖς τίς ἂν ἐλθεῖν τολμήσειεν, ἀντὶ μὲν τοῦ τιμᾶσθαι καταφρονηθῆσόμενος, ἀντὶ δὲ τοῦ περιστατος ὑπὸ πάντων δι' ἀρετὴν εἶναι περιβλεπτός ὑπὸ τῶν αὐτῶν ἐπὶ κακίᾳ
- 96 γενησόμενος, ἔτι δὲ πρὸς τούτοις ὀψόμενος μὲν τοὺς οἰκέτας ἀπὸ τῆς χώρας ἧς οἱ πατέρες ἡμῖν κατέλιπον ἀπαρχὰς καὶ θυσίας μείζους ἡμῶν ποιουμένους, ἀκουσόμενος δ' αὐτῶν τοιαύταις βλασφημίαις χρωμένων οἷσι περ εἰκὸς τοὺς χαλεπώτερον μὲν τῶν ἄλλων δεδουλευκότας, ἐξ ἴσου δὲ νῦν τὰς συνθήκας τοῖς δεσπότηταις πεποιημένους· ἐφ' αἷς ἕκαστος ἡμῶν οὕτως ἂν ἀλγήσειεν, ὥς οὐδεὶς ἂν τῶν ζώντων διὰ λόγου
- 97 δηλώσειεν. ὑπὲρ ὧν χρὴ βουλευέσθαι καὶ μὴ τότε ἀγανακτεῖν, ὅτ' οὐδὲν ἡμῖν ἔσται πλέον, ἀλλὰ νῦν

- σκοπεῖν, ὅπως μηδὲν συμβήσεται τοιοῦτον. ὡς ἔστιν ἐν τῶν αἰσχυρῶν πρότερον μὲν μηδὲ τὰς τῶν ἐλευθέρων ἰσηγορίας ἀνέχεσθαι, νῦν δὲ καὶ τὴν τῶν δούλων
- 98 παρηγορίαν ὑπομένοντας φαίνεσθαι. δόξομεν γὰρ τὸν παρελθόντα χρόνον ἀλαζονεύεσθαι, καὶ τὴν μὲν φύσιν ὅμοιοι τοῖς ἄλλοις εἶναι, ταῖς δ' ἀνθαδείαις καὶ ταῖς σεμνότησιν οὐκ ἀληθινῶς ἀλλὰ καταπεπλασμένως χρῆσθαι. μηδὲν οὖν ἐνδῶμεν τοιοῦτον τοῖς εἰθισμένοις ἡμᾶς κακολογεῖν, ἀλλὰ τοὺς λόγους αὐτῶν ἐξελέγξαι πειραθῶμεν, ὅμοιοι γενόμενοι τοῖς τῶν προγόνων ἔργοις.
- 99 (μβ'.) Ἀναμνησθήτε δὲ τῶν ἐν Διπαίᾳ πρὸς Ἀρκάδας ἀγωνισαμένων, οὓς φασὶν ἐπὶ μιᾷ ἀσπίδος παραταξαμένους τρώπαιον στήσαι πολλῶν μυριάδων, καὶ τῶν τριακοσίων τῶν ἐν Θυρέαις ἅπαντας Ἀργείους ἀμάχη νικησάντων, καὶ τῶν χιλίων τῶν εἰς Θερμοπύ-
- 100 λας ἀπαντησάντων, οἳ πρὸς ἑβδομήκοντα μυριάδας τῶν βαρβάρων συμβαλόντες οὐκ ἔφυγον οὐδ' ἠττήθησαν, ἀλλ' ἐνταῦθα τὸν βίον ἐτελεύτησαν, οὐπερ ἐτάχθησαν, τοιοῦτους αὐτοὺς παρασχόντες ὥστε τοὺς μετὰ τέχνης ἐγκωμιάζοντας μὴ δύνασθαι τοὺς ἐπαί-
- 101 νους ἐξιῶσαι ταῖς ἐκείνων ἀρεταῖς. ἀπάντων οὖν τούτων ἀναμνησθέντες ἐρωμενέστερον ἀντιλαβόμεθα τοῦ πολέμου καὶ μὴ περιμένωμεν ὡς ἄλλων τινῶν τὰς παρούσας ἀτυχίας ἰασομένων, ἀλλ' ἐπειδὴ περ ἐφ' ἡμῶν γέγονασιν, ἡμεῖς αὐτὰς καὶ διαλυῖσαι πειραθῶμεν. χρὴ δὲ τοὺς ἀνδρας τοὺς ἀγαθοὺς ἐν τοῖς τοιού-
- 102 τοῖς καιροῖς φαίνεσθαι διαφέροντας· αἱ μὲν γὰρ εὐτυχία καὶ τοῖς φαύλοις τῶν ἀνθρώπων τὰς κακίας συγκρούπουσιν, αἱ δὲ δυσπραξίαί τε χέως καταφανεῖς ποιοῦσιν, ὅποιοι τινες ἕκαστοι τυγχάνουσιν οὐτες· ἐν αἷς ἡμῖν ἐπιδεικτέον ἔστιν, εἴ τι τῶν ἄλ-

λων ἄμεινον τεθράμμεθα καὶ πεπαιδευμένα πρὸς ἀρετήν.

- 103 (μγ'.) Ἔστι δ' οὐδὲν ἀνέλιπτον ἐκ τῶν νῦν παρόντων συμβῆναι τι τῶν δεόντων ἡμῖν. οἶμαι γὰρ ὑμᾶς οὐκ ἄγνοεῖν, ὅτι πολλαὶ πράξεις ἤδη τοιαῦται γεγενησιν, ἃς ἐν ἀρχῇ μὲν ἅπαντες ὑπέλαβον εἶναι συμφεράς, καὶ τοῖς παθοῦσι συνηχθέσθῃσαν, ὕστερον δὲ τὰς αὐτὰς ταύτας ἐγνωσαν μεγίστων ἀγαθῶν αἰτίας γεγενημένας. καὶ τί δεῖ τὰ πόρω λέγειν; ἀλλὰ καὶ νῦν τὰς πόλεις τὰς γε πρωτεύουσας, λέγω δὲ τὴν Ἀθηναίων καὶ Θηβαίων, εὐροῖμεν ἂν οὐκ ἐκ τῆς εἰρήνης μεγάλην ἐπίδοσιν λαβούσας, ἀλλ' ἐξ ὧν ἐν τῷ πολέμῳ προδυστυχήσασαι πάλιν αὐτὰς ἀνέλαβον, ἐκ δὲ τούτων τὴν μὲν ἡγεμόνα τῶν Ἑλλήνων καταστῆσαν, τὴν δ' ἐν τῷ παρόντι τηλικαύτην γεγενημένην, ὅσην οὐδεὶς πάποτ' ἔσεσθαι προσεδόκησεν· αἱ γὰρ ἐπιφάνεια καὶ λαμπρότητες οὐκ ἐκ τῆς ἡσυχίας ἀλλ' ἐκ τῶν ἀγωνίων γίνεσθαι φιλοῦσιν. ὧν ἡμᾶς ὀρέγεσθαι προσήκει, μήτε τῶν σωματῶν μήτε τῆς ψυχῆς μήτε τῶν ἄλλων ὧν ἔχομεν μηδενὸς φειδομένους. ἦν γὰρ κατορθώσωμεν καὶ τὴν πόλιν εἰς ταῦτα καταστῆσαι δυναθώμεν, ἐξ ὧν περὶ ἐκπέπτωκε, καὶ τῶν προγεγενημένων μᾶλλον θαυμασθησόμεθα, καὶ τοῖς ἐπιγιγνομένοις οὐδεμίαν ὑπερβολὴν ἀνδραγαθίας καταλείψομεν, ἀλλὰ καὶ τοὺς βουλομένους εὐλογεῖν ἡμᾶς ἀπορεῖν ποιήσομεν, ὅτι τῶν πεπραγμένων ἡμῖν ἄξιον ἔροῦσιν. δεῖ δὲ καὶ μὴδὲ τοῦτο λανθάνειν ὑμᾶς, ὅτι πάντες τῷ συλλόγῳ τούτῳ καὶ τοῖς γνωσθησομένοις ὑφ' ὑμῶν προσέχουσι τὸν νοῦν. ὥσπερ οὖν ἐν κοινῷ θεάτρῳ τῶν Ἑλλήνων διδοὺς ἔλεγχον ἕκαστος ὑμῶν τῆς αὐτοῦ φύσεως, οὕτω διακείσθω τὴν γνώμην.
- 107 (μδ'.) Ἔστι δ' ἀπλοῦν τὸ καλῶς βουλευσάσθαι 138

- περὶ τούτων. ἦν μὲν γὰρ ἐθέλωμεν ἀποθνήσκειν ὑπὲρ τῶν δικαίων, οὐ μόνον εὐδοκιμήσομεν, ἀλλὰ καὶ τὸν ἐπίλοιπον χρόνον ἀσφαλῶς ἡμῖν ἐξέσται ζῆν· εἰ δὲ φοβησόμεθα τοὺς κινδύνους, εἰς πολλὰς ταραχὰς καταστήσομεν ἡμᾶς αὐτούς. παρακαλέσαντες οὖν ἀλλήλους ἀποδώμεν τὰ τροφεία τῇ πατρίδι, καὶ μὴ περιδώμεν ὑβρισθεῖσαν τὴν Λακεδαίμονα καὶ καταφρονηθεῖσαν, μηδὲ ψευδοθῆναι ποιήσωμεν τῶν ἐλπίδων τοὺς εὐνοὺς ἡμῖν ὄντας, μηδὲ περὶ πλείονος φανώμεν ποιούμενοι τὸ ζῆν τοῦ παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις εὐδοκίμειν, ἐνθυμηθέντες, ὅτι κάλλιον ἔστιν ἀντὶ θνητοῦ σώματος ἀθάνατον δόξαν ἀντικαταλλάξασθαι, καὶ ψυχῆς, ἢ οὐχ ἔξομεν ὀλίγων ἐτῶν, προΐσθαι τοιαύτην εὐκλείαν, ἢ πάντα τὸν αἰῶνα τοῖς ἐξ ἡμῶν γενομένοις παραμενεῖ, πολὺ μᾶλλον ἢ μικροῦ χρόνου γλιχομένους μεγάλας ἀσχύναις ἡμᾶς αὐτοὺς περιβαλεῖν.
- 110 ἠγοῦμαι δ' οὕτως ἂν ὑμᾶς μάλιστα παροξυνθῆναι πρὸς τὸν πόλεμον, εἰ ταῖς διανοαῖς ὥσπερ παρεστῶτας ἴδοιτε τοὺς γονέας καὶ τοὺς παῖδας τοὺς ὑμετέρους αὐτῶν, τοὺς μὲν παρακλεινομένους μὴ κατασχῆναι τὸ τῆς Σπάρτης ὄνομα, μηδὲ τοὺς νόμους, ἐν οἷς ἐπαιδευθῆμεν, μηδὲ τὰς μάχας τὰς ἐφ' αὐτῶν γενομένας, τοὺς δ' ἀπαιτοῦντας τὴν χώραν, ἦν οἱ πρόγονοι κατέλιπον, καὶ τὴν δυναστείαν τὴν ἐν τοῖς Ἑλλήσι καὶ τὴν ἡγεμονίαν, ἦν περ αὐτοὶ παρὰ τῶν πατέρων παρελάβομεν· πρὸς οὓς οὐδὲν ἂν ἔχοιμεν εἰπεῖν, ὡς οὐκ ἀμφοτέροι δίκαια τυγχάνουσι λέγοντες.
- 111 (με'.) Οὐκ οἶδ' ὅτι δεῖ μακρολογεῖν πλὴν τοσοῦτον, ὡς πλείστον τῇ πόλει ταύτῃ πολέμων καὶ κινδύων γεγενημένων οὐδεπώποθ' οἱ πολέμιοι τρόπαιον ἡμῶν ἔσθῃσαν ἠγοούμενοι βασιλείας ἐκ τῆς οἰκίας τῆς ἡμετέρας. ἔστι δὲ νοῦν ἐχόντων ἀνδρῶν, οἷσπερ ἂν ἐν

ταῖς μάχαις ἡγεμόσι χρώμενοι κατορθῶσι, τούτοις καὶ περὶ τῶν μελλόντων κινδύνων συμβουλευούσι μᾶλλον ἢ τοῖς ἄλλοις πείθεσθαι.

7.

ΑΡΕΟΠΑΓΙΤΙΚΟΣ.

(α΄.) Πολλοὺς ὑμῶν οἶμαι θαυμάζειν, ἦντινά 140 ποτε γνώμην ἔχων περὶ σωτηρίας τὴν πρόσοδον ἐποίησάμην, ὥσπερ τῆς πόλεως ἐν κινδύνοις οὔσης, ἢ σφαλερῶς αὐτῇ τῶν πραγμάτων καθεστῶτων, ἀλλ' οὐ πλείους μὲν τριήρεις ἢ διακοσίας κεκτημένης, εἰρήνην δὲ καὶ τὰ περὶ τὴν χώραν ἀγούσης, καὶ τῶν κατὰ 2 θάλατταν ἀρχούσης, ἔτι δὲ συμμάχους ἐχούσης πολλοὺς μὲν τοὺς ἐτοιμῶς ἡμῖν, ἦν τι δέη, βοηθήσοντας, πολὺ δὲ πλείους τοὺς τὰς συντάξεις ὑποτελοῦντας καὶ τὸ προσταττόμενον ποιοῦντας· ὧν ὑπαρχόντων ἡμᾶς μὲν ἂν τις φήσειεν εἰκὸς εἶναι θαρρεῖν ὡς πόρρω τῶν κινδύνων ὄντας, τοῖς δ' ἐχθροῖς τοῖς ἡμετέροις προσήκειν δεδιέναι καὶ βουλευέσθαι περὶ τῆς αὐτῶν σωτηρίας.

3 (β΄.) Ὑμεῖς μὲν οὖν οἶδ' ὅτι τούτω χρώμενοι τῷ λογισμῷ καὶ τῆς ἐμῆς προσόδου καταφρονεῖτε καὶ πάσαν ἐλπίζετε τὴν Ἑλλάδα ταύτῃ τῇ δυνάμει κατασχέσειν· ἐγὼ δὲ δι' αὐτὰ ταῦτα τυγχάνω δεδιῶς. ὄρω γὰρ τῶν πόλεων τὰς ἄριστα πράττειν οἰομένας κάκιστα βουλευομένας καὶ τὰς μάλιστα θαρρούσας εἰς πλείστοις κινδύνους καθισταμένας. αἴτιον δὲ τούτων ἔστιν, 4 ὅτι τῶν ἀγαθῶν καὶ τῶν κακῶν οὐδὲν αὐτὸ καθ' αὐτὸ δ

παραγίγνεται τοῖς ἀνθρώποις, ἀλλὰ συντέτακται καὶ συνακολουθεῖ τοῖς μὲν πλούτοις καὶ ταῖς δυναστείαις ἄνοια καὶ μετὰ ταύτης ἀκολασία, ταῖς δ' ἐνδείαις καὶ ταῖς ταπεινότησι σωφροσύνη καὶ πολλὴ μετριότης, 141 5 ὥστε χαλεπὸν εἶναι διαγνώναι, ποτέραν ἂν τις δέξαιτο τῶν μερίδων τούτων τοῖς παισὶ τοῖς αὐτοῦ καταλιπεῖν. ἰδοίμεν γὰρ ἂν ἐκ μὲν τῆς φανλοτέρας εἶναι δοκούσης ἐπὶ τὸ βέλτιον ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τὰς πράξεις ἐπιδιδούσας, ἐκ δὲ τῆς κρείττονος φαινομένης ἐπὶ τὸ χειρὸν εἰθισμένας μεταπίπτειν. καὶ τούτων ἐνεργεῖν ἔχω παραδείγματα πλείστα μὲν ἐκ τῶν ἰδίων πραγμάτων, πνικνοτάτας γὰρ ταῦτα λαμβάνει τὰς μεταβολὰς, οὐ μὲν ἀλλὰ μείζω γε καὶ φανερώτερα τοῖς ἀκούουσιν ἐκ τῶν ἡμῖν καὶ Λακεδαιμονίοις συμβάντων. (γ΄.) Ἡμεῖς τε γὰρ ἀναστάτου μὲν τῆς πόλεως ὑπὸ τῶν βαρβάρων γεγενημένης διὰ τὸ δεδιέναι καὶ προσέχειν τὸν νοῦν τοῖς πράγμασιν ἐπρωτεύσαμεν τῶν Ἑλλήνων, ἐπειδὴ δ' ἀνυπέροβλητον φήθημεν τὴν δύναμιν ἔχειν, παρὰ 7 μικρὸν ἤλθομεν ἐξανδραποδισθῆναι· Λακεδαιμόνιοι τε τὸ μὲν παλαιὸν ἐκ φανύλων καὶ ταπεινῶν πόλεων ὀρμηθέντες διὰ τὸ σωφρόνως ζῆν καὶ στρατιωτικῶς κατέσχον Πελοπόννησον, μετὰ δὲ ταῦτα μείζον φρονήσαντες τοῦ δέοντος καὶ λαβόντες καὶ τὴν κατὰ γῆν καὶ τὴν κατὰ θάλατταν ἀρχὴν, εἰς τοὺς αὐτοὺς κινδύνους κατέστησαν ἡμῖν.

8 Ὅστις οὖν εἰδὼς τοσαύτας μεταβολὰς γεγενημένας καὶ τηλικαύτας δυνάμεις οὕτω ταχέως ἀναιρεθείσας πιστεύει τοῖς παροῦσι, λίαν ἀνόητός ἐστιν, ἄλλως τε καὶ τῆς μὲν πόλεως ἡμῶν πολὺ καταδέεστερον νῦν 9 πραττούσης ἢ κατ' ἐκείνον τὸν χρόνον, τοῦ δὲ μίσους τοῦ τῶν Ἑλλήνων καὶ τῆς ἐχθρας τῆς πρὸς βασιλέα πάλιν ἀνακεκαινισμένης, ἃ τότε κατεπολέμησεν ἡμᾶς.

- 9 (δ.) Ἀπορῶ δὲ, πότερον ὑπολάβω μηδὲν μέλειν ὑμῖν τῶν κοινῶν πραγμάτων, ἢ φροντίζειν μὲν αὐτῶν, εἰς τοῦτο δ' ἀναισθησίας ἤκειν ὥστε λανθάνειν ὑμᾶς, εἰς ὅσῃν ταραχὴν ἡ πόλις καθέστηκεν. εἰσκατε γὰρ οὕτω ε διακειμένοις ἀνθρώποις, ὅτινες ἀπάσας μὲν τὰς πόλεις τὰς ἐπὶ Θοράκης ἀπολωλεκότες, πλείω δ' ἢ χίλια 10 τάλαντα μάτην εἰς τοὺς ξένους ἀνηλωκότες, πρὸς δὲ τοὺς Ἑλληνας διαβεβλημένοι καὶ τῷ βαρβάρῳ πολέμιοι γεγονότες, ἐτι δὲ τοὺς μὲν Θηβαίων φίλους σώζειν ἠναγκασμένοι, τοὺς δ' ἡμετέρους αὐτῶν συμμάχους 142 ἀπολωλεκότες, ἐπὶ τοιαύταις πράξεσιν εὐαγγέλια μὲν δις ἤδη τεθύκαμεν, ἡθυμότερον δὲ περὶ αὐτῶν ἐκκλησιάζομεν τῶν πάντα τὰ δέοντα πραττόντων.
- 11 Καὶ ταῦτ' εἰκότως καὶ ποιούμεν καὶ πάσχομεν· οὐδὲν γὰρ οἷόν τε γίνεσθαι κατὰ τρόπον τοῖς μὴ καλῶς περὶ ὅλης τῆς διοικήσεως βεβουλευμένοις, ἀλλ' ἂν καὶ κατορθώσωσι περὶ τινῶν τῶν πράξεων ἢ διὰ τύχην ἢ δι' ἀνδρὸς ἀρετὴν, μικρὸν διαλιπόντες πά- b λιν εἰς τὰς αὐτὰς ἀπορίας κατέστησαν. καὶ ταῦτα γνοίη 12 τίς ἂν ἐκ τῶν περὶ ἡμᾶς γεγενημένων. (ε.) Ἀπάσης γὰρ τῆς Ἑλλάδος ὑπὸ τὴν πόλιν ἡμῶν ὑποπεσεύσης καὶ μετὰ τὴν Κόνωνος ναυμαχίαν καὶ μετὰ τὴν Τιμοθέου στρατηγίαν, οὐδένα χρόνον τὰς εὐτυχίας κατασχέειν ἠδυνήθημεν, ἀλλὰ ταχέως διεσκαριφησάμεθα καὶ διελύσαμεν αὐτάς. πολιτείαν γὰρ τὴν ὀρθῶς ἂν τοῖς πράγμασι χρησαμένην οὐτ' ἔχομεν οὔτε καλῶς c 13 ζητοῦμεν. καίτοι τὰς εὐπραγίας ἅπαντες ἴσμεν καὶ παραγινομένης καὶ παραμενούσης οὐ τοῖς τὰ τείχη κάλλιστα καὶ μέγιστα περιβεβλημένοις, οὐδὲ τοῖς μετὰ πλείστων ἀνθρώπων εἰς τὸν αὐτὸν τόπον συνηθροισμένοις, ἀλλὰ τοῖς ἄριστα καὶ σωφρονέστατα τὴν αὐ- 14 τῶν πόλιν διοικοῦσιν. ἔστι γὰρ ψυχὴ πόλεως οὐδὲν

- ἕτερον ἢ πολιτεία, τοσαύτην ἔχουσα δύναμιν, ὅσῃν περὶ ἐν σώματι φρόνησις. αὕτη γὰρ ἔστιν ἡ βουλευομένη περὶ ἀπάντων, καὶ τὰ μὲν ἀγαθὰ διαφυλάττουσα, τὰς δὲ συμφορὰς διαφεύγουσα. ταύτη καὶ τοὺς νόμους καὶ τοὺς ῥήτορας καὶ τοὺς ἰδιώτας ἀναγκαῖόν ἐστιν ὁμοιοῦσθαι καὶ πράττειν οὕτως ἐκάστους, ὅταν περὶ ἂν 15 ταύτην ἔχωσιν. ἤς ἡμεῖς διεφθαρμένης οὐδὲν φροντίζομεν, οὐδὲ σκοποῦμεν, ὅπως ἐπανορθώσομεν αὐτήν· ἀλλ' ἐπὶ μὲν τῶν ἐργαστηρίων καθίζοντες κατηγοροῦμεν τῶν καθεστῶτων καὶ λέγομεν, ὡς οὐδέποτε ἐν δημοκρατίᾳ κάκιον ἐπολιτεύθημεν, ἐν δὲ τοῖς πράγ- 6 μασι καὶ ταῖς διανοαῖς αἷς ἔχομεν μᾶλλον αὐτὴν ἀγαπῶμεν τῆς ὑπὸ τῶν προγόνων καταλειφθείσης. ὑπὲρ ἧς ἐγὼ καὶ τοὺς λόγους μέλλω ποιείσθαι καὶ τὴν πρόσ- 16 οδον ἀπεγραψάμην. (ς.) Εὐρίσκω γὰρ ταύτην μόνην 143 ἂν γενομένην καὶ τῶν μελλόντων κινδύνων ἀποτροπὴν καὶ τῶν παρόντων κακῶν ἀπαλλαγὴν, ἣν ἐθελήσωμεν ἐκείνην τὴν δημοκρατίαν ἀναλαβεῖν, ἣν Σόλων μὲν ὁ δημοτικώτατος γενόμενος ἐνομοθέτησε, Κλεισθένης δ' ὁ τοὺς τυράννους ἐκβαλὼν καὶ τὸν δῆμον καταγα- 17 γὰν ἄλις ἐξ ἀρχῆς κατέστησεν. ἤς οὐκ ἂν εὐροίμεν οὔτε δημοτικωτέραν οὔτε τῇ πόλει μᾶλλον συμφέρουσαν τεκμήριον δὲ μέγιστον· οἱ μὲν γὰρ ἐκείνη χρό- b μνοι, πολλὰ καὶ καλὰ διαπραξάμενοι καὶ παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις εὐδοκίμησαντες, παρ' ἐκόντων τῶν Ἑλλήνων τὴν ἡγεμονίαν ἔλαβον, οἱ δὲ τῆς νῦν παρουσίας ἐπιθυμήσαντες, ὑπὸ πάντων μισηθέντες καὶ πολλὰ καὶ δεινὰ παθόντες, μικρὸν ἀπέλιπον τοῦ μὴ ταῖς 18 ἐσχάταις συμφοραῖς περιπεσεῖν. καίτοι πῶς χρὴ ταύτην τὴν πολιτείαν ἐπαινεῖν ἢ στέργειν τὴν τοσοῦτων μὲν κακῶν αἰτίαν πρότερον γενομένην, νῦν δὲ καθ' c ἕκαστον μὲν τὸν ἐνιαυτὸν ἐπὶ τὸ χεῖρον φερομένην;

πῶς δ' οὐ χρὴ δεδιέναι μὴ τοιαύτης ἐπιδόσεως γιγνο-
μένης τελευτῶντες εἰς τραχύτερα πράγματα τῶν τότε
γενομένων ἐξοκείλωμεν;

19 (ζ.) Ἴνα δὲ μὴ συλλήβδην μόνον ἀκηκοότες ἀλλ
ἀκριβῶς εἰδότες ποιῆσθε καὶ τὴν αἴρεσιν καὶ τὴν κρί-
σιν αὐτῶν, ὑμέτερον μὲν ἔργον ἐστὶ παρασχεῖν ὑμᾶς
αὐτοὺς προσέχοντας τὸν νοῦν τοῖς ὑπ' ἐμοῦ λεγομέ- d
νοις, ἐγὼ δ' ὡς ἂν δύνωμαι συντομώτατα περὶ ἀμφο-
τέρων τούτων πειράσομαι διελθεῖν πρὸς ὑμᾶς.

20 (η.) Οἱ γὰρ κατ' ἐκείνον τὸν χρόνον τὴν πόλιν
διοικοῦντες κατεστήσαντο πολιτείαν οὐκ ὀνόματι μὲν
τῷ κοινοτάτῳ καὶ πραοτάτῳ προσαγορευομένην, ἐπὶ
δὲ τῶν πράξεων οὐ τοιαύτην τοῖς ἐντυγχάνουσι φαι-
νομένην, οὐδ' ἢ τοῦτον τὸν τρόπον ἐπαίδευε τοὺς πο-
λίτας ὥσθ' ἠγεῖσθαι τὴν μὲν ἀκολασίαν δημοκρατίαν, e
τὴν δὲ παρανομίαν ἐλευθερίαν, τὴν δὲ παρρησίαν ἰσο-
νομίαν, τὴν δ' ἔξουσίαν τοῦ ταῦτα ποιεῖν εὐδαιμο-
νίαν, ἀλλὰ μισοῦσα καὶ κολάζουσα τοὺς τοιούτους
βελτίους καὶ σωφρονεστέρους ἅπαντας τοὺς πολίτας

21 ἐποίησεν. μέγιστον δ' αὐτοῖς συνεβάλετο πρὸς τὸ κα-
λῶς οἰκεῖν τὴν πόλιν, ὅτι δυοῖν ἰσοτήτοι νομιζόμε- 144
ναι εἶναι, καὶ τῆς μὲν ταυτὸν ἅπασιν ἀπονεμούσης,
τῆς δὲ τὸ προσήκον ἐκάστοις, οὐκ ἠγνόουν τὴν χρη-
σιμωτέραν, ἀλλὰ τὴν μὲν τῶν αὐτῶν ἀξιοῦσαν τοὺς
χρηστοὺς καὶ τοὺς πονηροὺς ἀπεδοκίμαζον ὡς οὐ δι-
22 καίαν οὖσαν, τὴν δὲ κατὰ τὴν ἀξίαν ἕκαστον τιμῶσαν
καὶ κολάζουσαν προηροῦντο, καὶ διὰ ταύτης ὄκονν
τὴν πόλιν, οὐκ ἐξ ἀπάντων τὰς ἀρχὰς κληροῦντες ἀλλὰ
τοὺς βελτίστους καὶ τοὺς ἱκανωτάτους ἐφ' ἕκαστον b
τῶν ἔργων προκρίνοντες. τοιούτους γὰρ ἠλπίζον ἔσε-
σθαι καὶ τοὺς ἄλλους, οἳοί περ ἂν ὦσιν οἱ τῶν πραγ-
23 μάτων ἐπιστατοῦντες. ἔπειτα καὶ δημοτικωτέραν ἐνό-

μιζον εἶναι ταύτην τὴν κατάστασιν ἢ τὴν διὰ τοῦ λαγ-
χάνειν γιγνομένην· ἐν μὲν γὰρ τῇ κληρώσει τὴν τύχην
βραβεύσειν καὶ πολλάκις ληψέσθαι τὰς ἀρχὰς τοὺς
ὀλιγαρχίας ἐπιθυμοῦντας, ἐν δὲ τῷ προκρίνειν τοὺς
ἐπιεικεστάτους τὸν δῆμον ἔσεσθαι κύριον ἐλέσθαι τοὺς c
ἀγαπῶντας μάλιστα τὴν καθεστηκυῖαν πολιτείαν.

24 (θ.) Αἴτιον δ' ἦν τοῦ ταῦτα τοῖς πολλοῖς ἀρέσκειν
καὶ μὴ περιμαχῆτους εἶναι τὰς ἀρχὰς, ὅτι μεμαθηκό-
τες ἦσαν ἐργάζεσθαι καὶ φεῖδεσθαι, καὶ μὴ τῶν μὲν
οἰκείων ἀμελεῖν, τοῖς δ' ἄλλοτρίοις ἐπιβουλεύειν, μηδ'
ἐκ τῶν δημοσίων τὰ σφέτερόν αὐτῶν διοικεῖν, ἀλλ' ἐκ
τῶν ἐκάστοις ὑπαρχόντων, εἴ ποτε δεήσεις, τοῖς κοινοῖς
ἐπαρκεῖν, μηδ' ἀκριβέστερον εἰδέναι τὰς ἐκ τῶν ἀρ-
χείων προσόδους ἢ τὰς ἐκ τῶν ἰδίων γιγνομένας αὐ- d

25 τοῖς. οὕτω δ' ἀπείχοντο σφόδρα τῶν τῆς πόλεως, ὥστε
χαλεπώτερον ἦν ἐν ἐκείνοις τοῖς χρόνοις εὐρεῖν τοὺς
βουλομένους ἄρχειν ἢ νῦν τοὺς μηδὲν δεομένους· οὐ
γὰρ ἐμπορίαν ἀλλὰ λειτουργίαν ἐνόμιζον εἶναι τὴν τῶν
κοινῶν ἐπιμέλειαν, οὐδ' ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρας ἐσκό-
πουν ἐλθόντες, εἴ τι λῆμμα παραλελοίπασιν οἱ πρότε-
ρον ἄρχοντες, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον εἴ τινος πράγματος

26 κατημελήκασιν τῶν τέλος ἔχειν κατεπειγόντων. ὡς δὲ e
συντόμως εἰπεῖν, ἐκείνοι διεγνωνκότες ἦσαν, ὅτι δεῖ
τὸν μὲν δῆμον ὥσπερ τύραννον καθιστάναι τὰς ἀρ-
χὰς καὶ κολάζειν τοὺς ἐξαμαρτάνοντας καὶ κρίνειν περὶ
τῶν ἀμφισβητουμένων, τοὺς δὲ σχολὴν ἄγειν δυνα- 145
μένους καὶ βίον ἱκανὸν κεκτημένους ἐπιμελεῖσθαι τῶν
κοινῶν ὥσπερ οἰκέτας, καὶ δικαίους μὲν γενομένους
27 ἐπαινεῖσθαι καὶ στέργειν ταύτῃ τῇ τιμῇ, κακῶς δὲ δι-
οικήσαντας μηδεμίᾳς συγγνώμῃς τυγχάνειν ἀλλὰ ταῖς
μεγίσταις ζημίαις περιπίπτειν. καίτοι πῶς ἂν τις εὐροι
ταύτης βεβαιωτέραν ἢ δικαιοτέραν δημοκρατίαν, τῆς

τοὺς μὲν δυνατωτάτους ἐπὶ τὰς πράξεις καθιστάσης, b
αὐτῶν δὲ τούτων τὸν δῆμον κύριον ποιούσης;

28 (ι'). Τὸ μὲν οὖν σύνταγμα τῆς πολιτείας τοιοῦ-
τον ἦν αὐτοῖς· ῥάδιον δ' ἐκ τούτων καταμαθεῖν ὡς
καὶ τὰ κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκάστην ὀρθῶς καὶ νομί-
μως πράττοντες διετέλεσαν. ἀνάγκη γὰρ τοῖς περὶ
ὄλων τῶν πραγμάτων καλὰς τὰς ὑποθέσεις πεποιημέ-
νοις καὶ τὰ μέρη τὸν αὐτὸν τρόπον ἔχειν ἐκείνοις.

29 (ια'). Καὶ πρῶτον μὲν τὰ περὶ τοὺς θεοὺς, ἐντεῦ- c
θεν γὰρ ἄρχεσθαι δίκαιον, οὐκ ἀνωμάλως οὐδ' ἀτά-
κτως οὔτ' ἐθεράπευον οὔτ' ὠργιάζον· οὐδ' ὁπότε μὲν
δόξειεν αὐτοῖς, τριακοσίους βοῦς ἔπεμπον, ὁπότε δὲ
τύχοιεν, τὰς πατρίους θυσίας ἐξέλειπον· οὐδὲ τὰς μὲν
ἐπιθέτους ἐορτὰς, αἷς ἐστίασίς τις προσεῖη, μεγαλο-
πρεπῶς ἦγον, ἐν δὲ τοῖς ἀγιωτάτοις τῶν ἱερῶν ἀπὸ

30 μισθωμάτων ἔθνον· ἀλλ' ἐκείνο μόνον ἐτήρουν, ὅπως
μηδὲν μῆτε τῶν πατρῶων καταλύσουσι μῆτ' ἐξω τῶν d
νομιζομένων προσθήσουσιν. οὐ γὰρ ἐν ταῖς πολυτε-
λείαις ἐνόμιζον εἶναι τὴν εὐσέβειαν, ἀλλ' ἐν τῷ μηδὲν
κινεῖν ὧν αὐτοῖς οἱ πρόγονοι παρέδοσαν. καὶ γὰρ τοι
καὶ τὰ παρὰ τῶν θεῶν οὐκ ἐμπλήκτως οὐδὲ ταραχω-
δῶς αὐτοῖς συνέβαινε· ἀλλ' εὐκαίρως καὶ πρὸς τὴν
ἐργασίαν τῆς χάρας καὶ πρὸς τὴν συγκομιδὴν τῶν
καρπῶν.

31 (ιβ'). Παραπλησίως δὲ τοῖς εἰρημένοις καὶ τὰ πρὸς
σφᾶς αὐτοὺς διώκουν. οὐ γὰρ μόνον περὶ τῶν κοινῶν e
ᾠμονόουν ἀλλὰ καὶ περὶ τὸν ἴδιον βίον τοσαύτην ἐποι-
οῦντο πρόνοιαν ἀλλήλων, ὅσην περὶ χρῆ τοὺς εὐφρο-
νοῦντας καὶ πατρίδος κοινωνοῦντας. οἳ τε γὰρ πενή- 146

στεροὶ τῶν πολιτῶν τοσοῦτον ἀπεῖχον τοῦ φθονεῖν
32 τοῖς πλείω κεκτημένοις, ὥσθ' ὁμοίως ἐκίχοντο τῶν
ὀλκῶν τῶν μεγάλων ὥσπερ τῶν σφετέρων αὐτῶν,

ἡγούμενοι τὴν ἐκείνων εὐδαιμονίαν αὐτοῖς εὐπορίαν
ὑπάρχειν· οἳ τε τὰς οὐσίας ἔχοντες οὐχ ὅπως ὑπερεῶ-
ρων τοὺς καταδεέστερον πράττοντας, ἀλλ' ὑπολαμβάν-
οντες αἰσχύνῃ αὐτοῖς εἶναι τὴν τῶν πολιτῶν ἀπορίαν
ἐπήμυνον ταῖς ἐνδείαις, τοῖς μὲν γεωργίας ἐπὶ μετρίαις b
μισθώσεσι παραδιδόντες, τοὺς δὲ κατ' ἐμπορίαν ἐκ-
πέμποντες, τοῖς δ' εἰς τὰς ἄλλας ἐργασίας ἀφορμῆν
33 παρέχοντες. οὐ γὰρ ἐδεθίεσαν μὴ δυοῖν θάτερον πά-
θειεν, ἢ πάντα στερηθεῖεν, ἢ πολλὰ πράγματα σχόν-
τες μέρος τι κομίσαιντο τῶν προεθέντων· ἀλλ' ὁμοίως
ἐθάρρουν περὶ τῶν ἐξω δεδομένων ὥσπερ περὶ τῶν
ἐνδον κειμένων. ἐσθῶν γὰρ τοὺς περὶ τῶν συμβολαίων
κρίνοντας οὐ ταῖς ἐπιεικείαις χρωμένους ἀλλὰ τοῖς νό- c
34 μοις πειθομένους, οὐδ' ἐν τοῖς τῶν ἄλλων ἀγῶσιν
αὐτοῖς ἀδικεῖν ἐξουσίαν παρασκευάζοντας, ἀλλὰ μάλ-
λον ὀργιζομένους τοῖς ἀποστεροῦσιν αὐτῶν τῶν ἀδι-
κουμένων καὶ νομίζοντας διὰ τοὺς ἄπιστα τὰ συμβό-
λαια ποιοῦντας μείζω βλάπτεσθαι τοὺς πένητας τῶν
πολλὰ κεκτημένων· τοὺς μὲν γὰρ, ἦν παύσωνται προ-
έμενοι, μικρῶν προσόδων ἀποστερήσεσθαι, τοὺς δ' ἦν
ἀπορήσσει τῶν ἐπαρκούντων, εἰς τὴν ἐσχάτην ἐνδειαν d
35 καταστήσεσθαι. καὶ γὰρ τοι διὰ τὴν γνώμην ταύτην
οὐδεὶς οὔτ' ἀπεκρύπτετο τὴν οὐσίαν οὔτ' ὠκνεὶ συμ-
βάλλειν, ἀλλ' ἦδιον ἐσθῶν τοὺς δανειζομένους ἢ τοὺς
ἀποδιδόντας. ἀμφοτέρω γὰρ αὐτοῖς συνέβαινε, ἅπερ
ἂν βουληθεῖεν ἄνθρωποι νοῦν ἔχοντες· ἅμα γὰρ τοὺς
τε πολίτας ἀφέλουν καὶ τὰ σφέτερόν αὐτῶν ἐνεργὰ καθ-
ίστασαν. κεφάλαιον δὲ τοῦ καλῶς ἀλλήλοις ὀμιλεῖν·
αἱ μὲν γὰρ κτήσεις ἀσφαλεῖς ἦσαν, οἷσπερ κατὰ τὸ e
δίκαιον ὑπῆρχον, αἱ δὲ χρήσεις κοιναὶ πᾶσι τοῖς δεο-
μένοις τῶν πολιτῶν.

36 (ιγ'). Ἴσως ἂν οὖν τις ἐπιτιμήσειε τοῖς εἰρημένοις,

- ὅτι τὰς μὲν πράξεις ἐπαινῶ τὰς ἐν ἐκείνοις τοῖς χρόνοις
 γιγνομένας, τὰς δ' αἰτίας οὐ φράζω, δι' ἃς οὕτω κα- 147
 λῶς καὶ τὰ πρὸς σφᾶς αὐτοὺς εἶχον καὶ τὴν πόλιν διψή-
 κουν. ἐγὼ δ' οἶμαι μὲν εἰρηκέναι τι καὶ τοιοῦτον, οὐ
 μὴν ἄλλ' ἔτι πλείω καὶ σαφέστερον πειράσομαι δια-
 37 λεχθῆναι περὶ αὐτῶν. (ιδ'.) Ἐκείνοι γὰρ οὐκ ἐν μὲν
 ταῖς παιδείαις πολλοὺς τοὺς ἐπιστατοῦντας εἶχον,
 ἐπειδὴ δ' εἰς ἄνδρας δοκιμασθεῖεν, ἐξῆν αὐτοῖς ποιεῖν
 ὅ τι βουλευθεῖεν, ἀλλ' ἐν ταύταις ταῖς ἀκμαῖς πλείονος b
 ἐπιμελείας ἐτύγχανον ἢ παῖδες ὄντες. οὕτω γὰρ ἡμῶν
 οἱ πρόγονοι σφόδρα περὶ τὴν σωφροσύνην ἐσπούδα-
 ζον, ὥστε τὴν ἐξ Ἀρείου πάγου βουλήν ἐπέστησαν ἐπι-
 μελεῖσθαι τῆς εὐκοσμίας, ἧς οὐχ οἶόν τ' ἦν μετασχεῖν
 πλὴν τοῖς καλῶς γεγενοῖσι καὶ πολλὴν ἀρετὴν ἐν τῷ
 βίῳ καὶ σωφροσύνην ἐνδεδειγμένοις, ὥστ' εἰκότως
 αὐτὴν διενεγκεῖν τῶν ἐν τοῖς Ἑλλησι συνεδρῶν.
 38 (ιε'.) Σημείοις δ' ἂν τις χρῆσαιτο περὶ τῶν τότε c
 καθεστῶτων καὶ τοῖς ἐν τῷ παρόντι γιγνομένοις· ἔτι
 γὰρ καὶ νῦν ἀπάντων τῶν περὶ τὴν αἴρεσιν καὶ τὴν
 δοκιμασίαν κατημελημένων ἰδοιμεν ἂν τοὺς ἐν τοῖς
 ἄλλοις πράγμασιν οὐκ ἀνεκτοὺς ὄντας, ἐπειδὴν εἰς
 Ἄρειον πάγον ἀναβῶσιν, ὀκνοῦντας τῇ φύσει χρῆσθαι
 καὶ μᾶλλον τοῖς ἐκεῖ νομίμοις ἢ ταῖς αὐτῶν κακίαις
 ἐμμένοντας. τοσοῦτον φόβον ἐκείνοι τοῖς πονηροῖς
 ἐνειργάσαντο καὶ τοιοῦτον μνημεῖον ἐν τῷ τόπῳ τῆς d
 αὐτῶν ἀρετῆς καὶ σωφροσύνης ἐγκατέλιπον.
 39 (ις'.) Τὴν δὴ τοιαύτην, ὥσπερ εἶπον, κυρίαν ἐποί-
 ησαν ἐπιμελεῖσθαι τῆς εὐταξίας, ἢ τοὺς μὲν οἰομένους
 ἐνταῦθα βελτίστους ἄνδρας γίνεσθαι, παρ' οἷς οἱ
 νόμοι μετὰ πλείστης ἀκριβείας κείμενοι τυγχάνουσιν,
 ἀγνοεῖν ἐνόμιζεν· οὐδὲν γὰρ ἂν κωλύειν ὁμοίους
 ἅπαντας εἶναι τοὺς Ἑλληνας ἐνεκά γε τοῦ ῥᾶδιον εἶναι

- 40 τὰ γράμματα λαβεῖν παρ' ἀλλήλων. ἀλλὰ γὰρ οὐκ ἐκ
 τούτων τὴν ἐπίδοσιν εἶναι τῆς ἀρετῆς ἀλλ' ἐκ τῶν καθ' e
 ἐκάστην τὴν ἡμέραν ἐπιτηδευμάτων· τοὺς γὰρ πολ-
 λούς ὁμοίους τοῖς ἤθεσιν ἀποβαίνειν, ἐν οἷς ἂν ἕκα-
 στοὶ παιδευθῶσιν. ἐπεὶ τὰ γε πλήθη καὶ τὰς ἀκριβείας
 τῶν νόμων σημεῖον εἶναι τοῦ κακῶς οἰκεῖσθαι τὴν πό-
 λιν ταύτην· ἐμφράγματα γὰρ αὐτοὺς ποιομένους τῶν 148
 ἁμαρτημάτων πολλοὺς τίθεσθαι τοὺς νόμους ἀναγκά-
 41 ζεσθαι. δεῖν δὲ τοὺς ὀρθῶς πολιτενομένους οὐ τὰς
 στοὰς ἐμπιπλάναι γραμμάτων ἀλλ' ἐν ταῖς ψυχαῖς
 εἶχειν τὸ δίκαιον· οὐ γὰρ τοῖς ψηφίσμασιν ἀλλὰ τοῖς
 ἤθεσι καλῶς οἰκεῖσθαι τὰς πόλεις, καὶ τοὺς μὲν
 κακῶς τετραμμένους καὶ τοὺς ἀκριβῶς τῶν νόμων
 ἀναγεγραμμένους τολμήσειν παραβαίνειν, τοὺς δ'
 ἀσφαλῶς παιδευομένους καὶ τοῖς ἀπλῶς κειμένοις b
 42 ἐθελήσειν ἐμμένειν. ταῦτα διανοηθέντες οὐ τοῦτο
 πρῶτον ἐσκόπουν, δι' ὧν κολάσουσι τοὺς ἀκοσμοῦν-
 τας, ἀλλ' ἐξ ὧν παρασκευάσουσι μηδὲν αὐτοὺς ἄξιον
 ζημίας ἐξαμαρτάνειν· ἡγοῦντο γὰρ τοῦτο μὲν αὐτῶν
 ἔργον εἶναι, τὸ δὲ περὶ τὰς τιμωρίας σπουδάζειν τοῖς
 ἐχθροῖς προσήκειν.
 43 (ιζ'.) Ἀπάντων μὲν οὖν ἐφρόντιζον τῶν πολιτῶν,
 μάλιστα δὲ τῶν νεωτέρων. ἑώρων γὰρ τοὺς τηλικού- c
 τούς ταραχωδέστατα διακειμένους καὶ πλείστων γέ-
 μοντας ἐπιθυμιῶν, καὶ τὰς ψυχὰς αὐτῶν μάλιστα δα-
 μασθῆναι δεομένας ἐπιμελείαις καλῶν ἐπιτηδευμάτων
 καὶ πόνοις ἡδονὰς ἔχουσιν· ἐν μόνοις γὰρ ἂν τούτοις
 ἐμμεῖναι τοὺς ἐλευθέρως τετραμμένους καὶ μεγαλο-
 44 φροεῖν εἰθισμένους. ἅπαντας μὲν οὖν ἐπὶ τὰς αὐτὰς
 ἄγειν διατριβὰς οὐχ οἶόν τ' ἦν, ἀνωμάλως τὰ περὶ τὸν
 βίον ἔχοντας· ὥς δὲ πρὸς τὴν οὐσίαν ἤρμοττεν, οὕτως d
 ἐκάστοις προσέταττον. τοὺς μὲν γὰρ ὑποδεέστερον

πράττοντας ἐπὶ τὰς γεωργίας καὶ τὰς ἐμπορίας ἐτρέ-
 45 μένας, τὰς δὲ κακουργίας διὰ τὰς ἀπορίας ἀναιροῦν-
 τες οὖν τὴν ἀρχὴν τῶν κακῶν ἀπαλλάξαι φωντο καὶ
 τῶν ἄλλων ἀμαρτημάτων τῶν μετ' ἐκείνην γιγνομένων.
 τοὺς δὲ βίον ἱκανὸν κερκτημένους περὶ τὴν ἰππικὴν καὶ
 τὰ γυμνάσια καὶ τὰ κνηγέσια καὶ τὴν φιλοσοφίαν ^e
 ἠνάγκασαν διατρίβειν, ὄρῳντες ἐκ τούτων τοὺς μὲν
 46 κῶν ἀπερχομένους. (ιγ'.) Καὶ ταῦτα νομοθετήσαντες
 οὐδὲ τὸν λοιπὸν χρόνον ὀλιγώρουν, ἀλλὰ διελομένοι ¹⁴⁹
 τὴν μὲν πόλιν κατὰ κώμας, τὴν δὲ χώραν κατὰ δῆμους,
 ἐθεώρουν τὸν βίον τὸν ἑκάστου, καὶ τοὺς ἀκοσμοῦν-
 τας ἀνήγον εἰς τὴν βουλὴν. ἢ δὲ τοὺς μὲν ἐνουθέτει,
 τοῖς δ' ἠπέλει, τοὺς δ' ὡς προσῆκεν, ἐκόλαξεν. ἠπί-
 σταντο γὰρ, ὅτι δύο τρόποι τυγχάνουσιν ὄντες οἱ καὶ
 προτρέποντες ἐπὶ τὰς ἀδικίας καὶ παύοντες τῶν πονη-
 47 ριῶν· παρ' οἷς μὲν γὰρ μήτε φυλακὴ μηδεμία τῶν
 τοιούτων καθέστηκε μῆθ' αἰ κρίσεις ἀκριβεῖς εἰσι, ^b
 παρὰ τούτοις μὲν διαφθείρεσθαι καὶ τὰς ἐπιεικεῖς τῶν
 φύσεων, ὅπου δὲ μήτε λαθεῖν τοῖς ἀδικούσι ῥᾶδιόν
 ἐστὶ μήτε φανεροῖς γενομένοις συγγνώμης τυχεῖν, ἐν-
 ταῦθα δ' ἐξιτήλους γίνεσθαι τὰς κακοηθείας. ἅπερ
 ἐκείνοι γιννώσκοντες ἀμφοτέροις κατεῖχον τοὺς πολί-
 48 τας, καὶ ταῖς τιμωρίαις καὶ ταῖς ἐπιμελείαις· τοσούτου
 γὰρ ἔδειον αὐτοὺς λανθάνειν οἱ κακὸν τι δεδρακότες,
 ὥστε καὶ τοὺς ἐπιδόξους ἀμαρτήσεσθαι τι προησθᾶ-
 νοντο. τοιγαροῦν οὐκ ἐν τοῖς σκιραφείοις οἱ νεώτεροι
 διέτριβον, οὐδ' ἐν ταῖς ἀυλητρίσι, οὐδ' ἐν τοῖς τοι-
 οῦτοις συλλόγοις, ἐν οἷς νῦν διημερεύουσιν, ἀλλ' ἐν
 τοῖς ἐπιτηδεύμασιν ἔμενον, ἐν οἷς ἐτάχθησαν, θαυμά-
 ζοντες καὶ ζηλοῦντες τοὺς ἐν τούτοις πρῶτεύοντας.

οὔτω δ' ἔφευγον τὴν ἀγορὰν, ὥστ' εἰ καὶ ποτε διελ-
 θεῖν ἀναγκασθεῖεν, μετὰ πολλῆς αἰδοῦς καὶ σωφρο-
 49 σύνης ἐφαίνοντο τοῦτο ποιοῦντες. ἀντειπεῖν δὲ τοῖς
 πρεσβυτέροις ἢ λοιδορήσασθαι δεινότερον ἐνόμιζον ἢ δ
 νῦν περὶ τοὺς γονέας ἐξαμαρτεῖν. ἐν καπηλείῳ δὲ φα-
 γεῖν ἢ πιεῖν οὐδεὶς οὐδ' ἂν οἰκίτης ἐπιεικῆς ἐτόλμη-
 σεν· σεμνύνεσθαι γὰρ ἐμελέτων ἀλλ' οὐ βωμολοχεύε-
 σθαι. καὶ τοὺς εὐτραπέλους δὲ καὶ τοὺς σκαῖπτεν δυ-
 ναμένους, οὓς νῦν εὐφρνεῖς προσυγορεύουσιν, ἐκείνοι
 δυστυχεῖς ἐνόμιζον.
 50 (ιδ'.) Καὶ μηδεὶς οἰέσθω με δυσκόλως διακείσθαι ^e
 πρὸς τοὺς ταύτην ἔχοντας τὴν ἡλικίαν. οὔτε γὰρ ἡγού-
 μαι τούτους αἰτίους εἶναι τῶν γιγνομένων, σύννοιά
 τε τοῖς πλείστοις αὐτῶν ἥμισυ χαίρουσι ταύτη τῇ
 καταστάσει, δι' ἣν ἔξεστιν αὐτοῖς ἐν ταῖς ἀκολασίαις
 ταύταις διατρίβειν· ὥστ' οὐκ ἂν εἰκότως τούτοις ἐπι-
 τιμῶν ἀλλὰ πολὺ δικαιότερον τοῖς ὀλίγοις πρὸ ἡμῶν ¹⁵⁰
 51 τὴν πόλιν διοικήσασιν. ἐκείνοι γὰρ ἦσαν οἱ προτρέ-
 ψαντες ἐπὶ ταύτας τὰς ὀλιγωρίας καὶ καταλύσαντες
 τὴν τῆς βουλῆς δύναμιν. (κ'.) Ἦς ἐπιστατούσης οὐ δι-
 κῶν οὐδ' ἐγκλημάτων οὐδ' εἰσφορῶν οὐδὲ πενίας οὐδὲ
 πολέμων ἢ πόλις ἔγεμεν, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἀλλήλους ἡσυ-
 χίαν εἶχον καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους ἅπαντας εἰρήνην ἦγον.
 παρεῖχον γὰρ σφᾶς αὐτοὺς τοῖς μὲν Ἕλλησι πιστοὺς, ^b
 52 τοῖς δὲ βαρβάροις φοβερούς· τοὺς μὲν γὰρ σεσωκότες
 ἦσαν, παρὰ δὲ τῶν δίκην τηλικαύτην εἰληφότες ὥστ'
 ἀγαπᾶν ἐκείνους, εἰ μηδὲν ἐτι κακὸν πάσχοιεν. τοι-
 γάρτοι διὰ ταῦτα μετὰ τῶν ἀσφαλείας διῆγον
 ὥστε καλλίους εἶναι καὶ πολυτελεστέρας τὰς οἰκήσεις
 καὶ τὰς κατασκευὰς τὰς ἐπὶ τῶν ἀγρῶν ἢ τὰς ἐντὸς
 τείχους, καὶ πολλοὺς τῶν πολιτῶν μηδ' εἰς τὰς ἐορτὰς
 εἰς ἄστὺ καταβαίνειν ἀλλ' αἰρεῖσθαι μένειν ἐπὶ τοῖς ^c

- 53 ἰδίους ἀγαθοῖς μᾶλλον ἢ τῶν κοινῶν ἀπολαύειν. οὐδὲ γὰρ τὰ περὶ τὰς θεωρίας, ὧν ἕνεκ' ἄν τις ἦλθεν, ἀσελγῶς οὐδ' ὑπερηφάνως ἀλλὰ νοῦν ἐχόντως ἐποιοῦν. οὐ γὰρ ἐκ τῶν πομπῶν οὐδ' ἐκ τῶν περὶ τὰς χορηγίας φιλονικιῶν οὐδ' ἐκ τῶν τοιούτων ἀλαζονειῶν τὴν εὐδαιμονίαν ἐδοκίμαζον ἀλλ' ἐκ τοῦ σωφρόνως οἰκεῖν καὶ τοῦ βίου τοῦ καθ' ἡμέραν καὶ τοῦ μηδένα τῶν πολιτῶν ἀπορεῖν τῶν ἐπιτηδεύων. ἐξ ὧν περὶ χορῆ κρίνειν δ τοὺς ὡς ἀληθῶς εὐ πράττοντας καὶ μὴ φορτικῶς πο-
- 54 λιτευομένους· ἐπεὶ νῦν γε τίς οὐκ ἂν ἐπὶ τοῖς γιγνομένοις τῶν εὐ φρονούντων ἀλγήσειεν, ὅταν ἰδῆ πολλοὺς τῶν πολιτῶν αὐτοὺς μὲν περὶ τῶν ἀναγκαίων, εἴθ' ἔξουσιν εἴτε μὴ, πρὸ τῶν δικαστηρίων κληρονομήνους, τῶν δ' Ἑλλήνων τοὺς ἐλαύνειν τὰς ναῦς βουλομένους τρέφειν ἀξιούντας, καὶ χορεύοντας μὲν ἐν ε χρυσοῖς σματίοις, χειμάζοντας δ' ἐν τοιούτοις, ἐν οἷς οὐ βούλομαι λέγειν, καὶ τοιαύτας ἄλλας ἐναντιώσεις περὶ τὴν διοίκησιν γιγνομένας, αἱ μεγάλην αἰσχύνην
- 55 τῇ πόλει περιποιούσιν. (κα'.) Ὡς οὐδὲν ἦν ἐπ' ἐκείνης τῆς βουλῆς· ἀπήλλαξε γὰρ τοὺς μὲν πένητας τῶν ἀποριῶν ταῖς ἐργασίαις καὶ ταῖς παρὰ τῶν ἐχόντων 151 ὠφελείαις, τοὺς δὲ νεωτέρους τῶν ἀκολασιῶν τοῖς ἐπιτηδεύμασι καὶ ταῖς αὐτῶν ἐπιμελείαις, τοὺς δὲ πολιτευομένους τῶν πλεονεξιῶν ταῖς τιμωρίαις καὶ τῶ μὴ λανθάνειν τοὺς ἀδικούντας, τοὺς δὲ πρεσβυτέρους τῶν ἀθυμιῶν ταῖς τιμαῖς ταῖς πολιτικαῖς καὶ ταῖς παρὰ τῶν νεωτέρων θεραπαλαῖς. καίτοι πῶς ἂν γένοιτο ταύτης πλείονος ἀξία πολιτεία, τῆς οὕτω καλῶς ἀπάντων τῶν πραγμάτων ἐπιμεληθείσης;
- 56 (κβ'.) Περὶ μὲν οὖν τῶν τότε καθεστῶτων τὰ μὲν b πλείστα διεληλύθαμεν· ὅσα δὲ παραλελοίπαμεν ἐκ τῶν εἰρημένων, ὅτι κακεῖνα τὸν αὐτὸν τρόπον εἶχε τούτοις,

- ῥάδιόν ἐστι καταμαθεῖν. (κγ'.) Ἦδη δέ τινες ἀκούσαντες μου ταῦτα διεξιόντος ἐπήνεσαν μὲν ὡς οἶόν τε μάλιστα καὶ τοὺς προγόνους ἐμακάρισαν, ὅτι τὸν τρόπον
- 57 τοῦτον τὴν πόλιν διώκουν, οὐ μὴν ὑμᾶς γ' ὄντο πεισθήσεσθαι χρῆσθαι τούτοις ἀλλ' αἰρήσεσθαι διὰ τὴν c συνήθειαν ἐν τοῖς καθεστῶσι πράγμασι κακοπαθεῖν μᾶλλον ἢ μετὰ πολιτείας ἀκριβεστέρας ἄμεινον τὸν βίον διάγειν. εἶναι δ' ἔφασαν ἐμοὶ καὶ κίνδυνον, μὴ τὰ βέλτεστα συμβουλευῶν μισόδημος εἶναι δόξω καὶ
- 58 τὴν πόλιν ζητεῖν εἰς ὀλιγαρχίαν ἐμβαλεῖν. (κδ'.) Ἐγὼ δ' εἰ μὲν περὶ πραγμάτων ἀγνοουμένων καὶ μὴ κοινῶν τοὺς λόγους ἐποιούμην καὶ περὶ τούτων ἐκέλευον ὑμᾶς ἐλέσθαι συνέδρους ἢ συγγραφέας, δι' ὧν ὁ δῆμος κατ- d ελύθη τὸ πρότερον, εικότως ἂν εἶχον ταύτην τὴν αἰτίαν· νῦν δ' οὐδὲν εἰρηκα τοιοῦτον ἀλλὰ διειλεγμαι περὶ διοικήσεως οὐκ ἀποκεκρυμμένης ἀλλὰ φανεράς,
- 59 ἣν πάντες ἴστε καὶ πατρίαν ἡμῖν οὔσαν καὶ πλείστων ἀγαθῶν καὶ τῇ πόλει καὶ τοῖς ἄλλοις Ἑλλήσιν αἰτίαν γεγενημένην, πρὸς δὲ τούτοις ὑπὸ τοιούτων ἀνδρῶν νομοθετηθεῖσαν καὶ κατασταθεῖσαν, οὐς οὐδεὶς ὅστις οὐκ ἂν ὁμολογήσειε δημοτικωτάτους γεγενῆσθαι τῶν e πολιτῶν. ὥστε πάντων ἂν μοι συμβαίη δεινότατον, εἰ τοιαύτην πολιτείαν εἰσηγούμενος νεωτέρων δόξαιμι πραγμάτων ἐπιθυμεῖν.
- 60 Ἐπειτα κακεῖθεν ῥάδιον γινῶναι τὴν ἐμὴν διά- νοιαν· ἐν γὰρ τοῖς πλείστοις τῶν λόγων τῶν εἰρημέ- 152 νων ὑπ' ἐμοῦ φανήσομαι ταῖς μὲν ὀλιγαρχίαις καὶ ταῖς πλεονεξίαις ἐπιτιμῶν, τὰς δ' ἰσότητος καὶ τὰς δημοκρατίας ἐπαινῶν, οὐ πάσας ἀλλὰ τὰς καλῶς καθεστηκυίας, οὐδ' ὡς ἔτυχον ἀλλὰ δικαίως καὶ λόγον ἐχόν-
- 61 τως. οἶδα γὰρ τοὺς τε προγόνους τοὺς ἡμετέρους ἐν ταύτῃ τῇ καταστάσει πολὺ τῶν ἄλλων διενεργόντας

καὶ Λακεδαιμονίους διὰ τοῦτο κάλλιστα πολιτευομέ-
 νους, ὅτι μάλιστα δημοκρατούμενοι τυγχάνουσιν. ἐν ^b
 γὰρ τῇ τῶν ἀρχῶν αἰρέσει καὶ τῷ βίῳ τῷ καθ' ἡμέραν
 καὶ τοῖς ἄλλοις ἐπιτηδεύμασιν ἴδοιμεν ἂν παρ' αὐτοῖς
 τὰς ἰσότητας καὶ τὰς ὁμοιότητας μᾶλλον ἢ παρὰ τοῖς
 ἄλλοις ἰσχυρούσας· οἷς αἱ μὲν ὀλιγαρχίαι πολεμοῦσιν,
 οἱ δὲ καλῶς δημοκρατούμενοι χρώμενοι διατελοῦσιν.
 62 (κῆ.) Τῶν τοίνυν ἄλλων πόλεων ταῖς ἐπιφανέ-
 στάταις καὶ μεγίσταις, ἣν ἐξετάζειν βουλευθῶμεν, εὐ-
 ρήσομεν τὰς δημοκρατίας μᾶλλον ἢ τὰς ὀλιγαρχίας
 συμφερούσας· ἐπεὶ καὶ τὴν ἡμετέραν πολιτείαν, ἣ πάν-
 τες ἐπιτιμῶσιν, ἣν παραβάλωμεν αὐτὴν μὴ πρὸς τὴν
 ὑπ' ἐμοῦ ῥηθεῖσαν ἀλλὰ πρὸς τὴν ὑπὸ τῶν τριάκοντα
 καταστάσαν, οὐδεὶς ὅστις οὐκ ἂν θεοποιήτων εἶναι
 63 νομίσειεν. (κζ.) Βούλομαι δ' εἰ καὶ τινές με φήσουσιν
 ἕξω τῆς ὑποθέσεως λέγειν, δηλῶσαι καὶ διελεθεῖν, ὅσον
 αὕτη τῆς τότε διήνεγκεν, ἵνα μηδεὶς οἴηται με τὰ μὲν
 ἁμαρτήματα τοῦ δήμου λίαν ἀκριβῶς ἐξετάζειν, εἰ δὲ ^d
 τι καλὸν ἢ σεμνὸν διαπέπρακται, ταῦτα δὲ παραλεί-
 πειν. ἔσται δ' ὁ λόγος οὔτε μακρὸς οὔτ' ἀνωφελὴς τοῖς
 64 ἀκούουσιν. (κξ.) Ἐπειδὴ γὰρ τὰς ναῦς τὰς περὶ Ἑλ-
 λήσποντον ἀπωλέσαμεν, καὶ ταῖς συμφοραῖς ἐκείναις
 ἢ πόλις περιέπεσε, τίς οὐκ οἶδε τῶν πρεσβυτέρων τοὺς
 μὲν δημοτικούς καλουμένους ἐτοιμούς ὄντας ὅτι οὐκ
 πάσχειν ὑπὲρ τοῦ μὴ ποιεῖν τὸ προσταττόμενον, καὶ
 δεινὸν ἠγρομένους, εἰ τις ὄψεται τὴν πόλιν τὴν τῶν ^e
 Ἑλλήνων ἄρξασαν, ταύτην ὑφ' ἑτέροις οὐσαν, τοὺς δὲ
 τῆς ὀλιγαρχίας ἐπιθυμήσαντας ἐτοιμῶς καὶ τὰ τείχη
 65 καθαιρουῦντας καὶ τὴν δουλείαν ὑπομένοντας; καὶ τότε
 μὲν, ὅτε τὸ πλῆθος ἦν κύριον τῶν πραγμάτων, ἡμᾶς
 τὰς τῶν ἄλλων ἀκροπόλεις φρουροῦντας, ἐπειδὴ δ' οἱ ¹⁵³
 τριάκοντα παρέλαβον τὴν πολιτείαν, τοὺς πολεμίους

τὴν ἡμετέραν ἔχοντας; καὶ κατὰ μὲν ἐκείνον τὸν χρό-
 νον δεσπότας ἡμῶν ὄντας Λακεδαιμονίους, ἐπειδὴ δ'
 οἱ φεύγοντες κατελθόντες πολεμῆν ὑπὲρ τῆς ἐλευθε-
 ρίας ἐτόλμησαν καὶ Κόων ναυμαχῶν ἐνίκησε, πρέ-
 σβεις ἐλθόντας παρ' αὐτῶν καὶ διδόντας τῇ πόλει τὴν
 66 ἀρχὴν τὴν τῆς θαλάττης; καὶ μὲν δὴ καὶ τάδε τίς οὐ
 μνημονεύει τῶν ἡλικιωτῶν τῶν ἐμῶν, τὴν μὲν δημο- ^b
 κρατίαν οὕτω κοσμήσασαν τὴν πόλιν καὶ τοῖς ἱεροῖς
 καὶ τοῖς ὁσίοις ὥστ' ἔτι καὶ νῦν τοὺς ἀφικνουμένους
 νομίζειν αὐτὴν ἀξίαν εἶναι μὴ μόνον τῶν Ἑλλήνων
 ἄρχειν ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων ἀπάντων, τοὺς δὲ τριά-
 κοντα τῶν μὲν ἀμελήσαντας, τὰ δὲ συλήσαντας, τοὺς
 δὲ νεωσοίκους ἐπὶ καθαιρέσει τριῶν ταλάντων ἀπο-
 δομένους, εἰς οὓς ἡ πόλις ἀνήλωσεν οὐκ ἐλάττω χιλίων
 67 ταλάντων; ἀλλὰ μὴν οὐδὲ τὴν πραότητα δικαίως ἂν ^c
 τις ἐπαινέσειε τὴν ἐκείνων μᾶλλον ἢ τὴν τῆς δημοκρα-
 τίας. οἱ μὲν γὰρ ψηφίσματι παραλαβόντες τὴν πόλιν
 πεντακοσίους μὲν καὶ χιλίους τῶν πολιτῶν ἀκρίτους
 ἀπέκτειναν, εἰς δὲ τὸν Πειραιᾶ φνεῖν πλείους ἢ πεν-
 ταισχιλίους ἠνάγκασαν· οἱ δὲ κρατήσαντες καὶ μεθ'
 ὀπλων κατιόντες, αὐτοὺς τοὺς αἰτιωτάτους τῶν κακῶν ^d
 ἀνελόντες, οὕτω τὰ πρὸς τοὺς ἄλλους καλῶς καὶ νομί-
 μως διώκησαν ὥστε μηδὲν ἕλαττον ἔχειν τοὺς ἐμβα-
 68 λόντας τῶν κατελθόντων. (κη.) Ὁ δὲ πάντων κάλλι-
 στον καὶ μέγιστον τεκμήριον τῆς ἐπιεικείας τοῦ δήμου·
 δανεισαμένων γὰρ τῶν ἐν ἄστει μινάντων ἑκατὸν
 τάλαντα παρὰ Λακεδαιμονίων εἰς τὴν πολιορκίαν τῶν
 τὸν Πειραιᾶ κατασχόντων, ἐκκλησίας γενομένης περὶ
 ἀποδόσεως τῶν χρημάτων, καὶ λεγόντων πολλῶν, ὡς
 δίκαιόν ἐστι διαλύειν τὰ πρὸς Λακεδαιμονίους μὴ τοὺς ^e
 πολιορκουμένους ἀλλὰ τοὺς δανεισαμένους, ἔδοξε τῷ
 69 δήμῳ κοινὴν ποιήσασθαι τὴν ἀπόδοσιν. καὶ γὰρ τοι

διὰ ταύτην τὴν γνώμην εἰς τοιαύτην ἡμᾶς ὁμόνοιαν κατέστησαν καὶ τοσοῦτον ἐπιδοῦναι τὴν πόλιν ἐποίησαν ὥστε Λακεδαιμονίους, τοὺς ἐπὶ τῆς ὀλιγαρχίας 154 ὀλίγον δεῖν καθ' ἑκάστην τὴν ἡμέραν προστάττοντας ἡμῖν, ἔλθειν ἐπὶ τῆς δημοκρατίας ἰκετεύοντας καὶ δεησομένους μὴ περιδεῖν αὐτοὺς ἀναστάτους γενομένους. τὸ δ' οὖν κεφάλαιον τῆς ἑκατέρωθεν διανοίας τοιοῦτον ἦν· οἱ μὲν γὰρ ἤξιον τῶν μὲν πολιτῶν ἄρχειν, τοῖς δὲ πολεμίοις δουλεύειν, οἱ δὲ τῶν μὲν ἄλλων 70 ἄρχειν, τοῖς δὲ πολίταις ἴσον ἔχειν. (κθ'.) Ταῦτα δὲ β διήλθον δυοῖν ἕνεκα, πρῶτον μὲν ἑμαυτὸν ἐπιδειξάμενος οὐκ ὀλιγαρχίῳ οὐδὲ πλεονεξιῳ ἀλλὰ δικαίᾳ καὶ κοσμίᾳ ἐπιθυμοῦντα πολιτείας, ἔπειτα τὰς δημοκρατίας τὰς τε κακῶς καθεστηκυίας ἐλαττώων συμφορῶν αἰτίας γιγνομένας, τὰς τε καλῶς πολιτευομένας προεχοῦσας τῷ δικαιοτέρᾳ εἶναι καὶ κοινοτέρᾳ καὶ τοῖς χρωμένοις ἡδίους.

71 (λ'.) Τάχ' οὖν ἂν τις θαυμάσειεν, τί βουλόμενος ἀντὶ τῆς πολιτείας τῆς οὕτω πολλὰ καὶ καλὰ διαπεπραγμένης ἕτεραν ὑμᾶς πείθω μεταλαβεῖν, καὶ τίνοσ ἕνεκα νῦν μὲν οὕτω καλῶς ἐγκεκωμῖακα τὴν δημοκρατίαν, ὅταν δὲ τύχω, πάλιν μεταβαλὼν ἐπιτιμῶ καὶ κατηγορῶ τῶν καθεστῶτων.

72 (λα'.) Ἐγὼ δὲ καὶ τῶν ἰδιωτῶν τοὺς ὀλίγα μὲν κατορθοῦντας, πολλὰ δ' ἐξαμαρτάνοντας μέμφομαι καὶ νομίζω φανλοτέρους εἶναι τοῦ δέοντος, καὶ πρὸς γε τούτοις τοὺς γεγονότας ἐκ καλῶν κάγαθῶν ἀνδρῶν, δ καὶ μικρῶ μὲν ὄντας ἐπιεικιστέρους τῶν ὑπερβαλλόντων ταῖς πονηρίαις, πολὺ δὲ χείρους τῶν πατέρων, λιοδορῶ, καὶ συμβουλευσάμ' ἂν αὐτοῖς παύσασθαι 73 τοιοῦτοις οὖσιν. τὴν αὐτὴν οὖν γνώμην ἔχω καὶ περὶ τῶν κοινῶν· ἡγοῦμαι γὰρ δεῖν ἡμᾶς οὐ μέγα φρονεῖν,

οὐδ' ἀγαπᾶν, εἰ κακοδαιμονησάντων καὶ μανέντων νομιμώτεροι γεγόναμεν, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον ἀγανακτεῖν καὶ βαρέως φέρειν, εἰ χείρους τῶν προγόνων 74 τυγχάνοιμεν ὄντες· πρὸς γὰρ τὴν ἐκείνων ἀρετὴν ἀλλ' οὐ πρὸς τὴν τῶν τριάκοντα πονηρίαν ἀμιλλητέον ἡμῖν ἔστιν, ἄλλως τε καὶ προσήκον ἡμῖν βελτίστοις ἀπάντων 74 ἀνθρώπων εἶναι. (λβ'.) Καὶ τοῦτον εἶρηκα τὸν 155 λόγον οὐ νῦν πρῶτον ἀλλὰ πολλάκις ἤδη καὶ πρὸς πολλοὺς. ἐπίσταμαι γὰρ ἐν μὲν τοῖς ἄλλοις τόποις φύσεις ἐγγιγνομένας καρπῶν καὶ δένδρων καὶ ζώων ἰδίας ἐν ἑκάστοις καὶ πολὺ τῶν ἄλλων διαφερούσας, τὴν δ' ἡμετέραν χώραν ἀνδρας φέρειν καὶ τρέφειν δυναμένην οὐ μόνον πρὸς τὰς τέχνας καὶ τὰς πράξεις καὶ τοὺς λόγους εὐφρυστάτους ἀλλὰ καὶ πρὸς ἀνδρίαν καὶ 75 πρὸς ἀρετὴν πολὺ διαφέροντας. τεκμαίρεσθαι δὲ δίκαιόν ἐστι τοῖς τε παλαιοῖς ἀγῶσιν, οὓς ἐποίησαντο πρὸς Ἀμαζόνιας καὶ Θοῤῃκας καὶ Πελοποννησίους ἅπαντας καὶ τοῖς κινδύνοις τοῖς περὶ τὰ Περσικὰ γενομένοις, ἐν οἷς καὶ μόνοι καὶ μετὰ Πελοποννησίων, καὶ πεζομαχοῦντες καὶ ναυμαχοῦντες, νικήσαντες τοὺς βαρβάρους ἀριστείων ἠξιώθησαν· ὧν οὐδὲν ἂν ἐπραξάν, εἰ μὴ πολὺ τὴν φύσιν διήνεγκαν. (λγ'.) Καὶ μηδείς οἰέσθω ταύτην τὴν εὐλογίαν ἡμῖν προσήκειν τοῖς 76 νῦν πολιτευομένοις, ἀλλὰ πολὺ τούναντίον. εἰσὶ γὰρ οἱ τοιοῦτοι τῶν λόγων ἔπαινος μὲν τῶν ἀξίους σφᾶς αὐτοὺς τῆς τῶν προγόνων ἀρετῆς παρεχόντων, κατηγορία δὲ τῶν τὰς εὐγενείας ταῖς αὐτῶν φαθμῖαις καὶ κακίαις καταισχνόντων. ὅπερ ἡμεῖς ποιοῦμεν· εἰρήσεται γὰρ τάληθές. τοιαύτης γὰρ ἡμῖν τῆς φύσεως ὑπαρχούσης οὐ διεφυλάξαμεν αὐτὴν ἀλλ' ἐμπεπτόκαμεν εἰς ἄνοιαν καὶ ταραχὴν καὶ πονηρῶν πραγμάτων 77 ἐπιθυμίαν. ἀλλὰ γὰρ ἦν ἐπακολουθῶ τοῖς ἐνοῦσιν δ

ἐπιτιμῆσαι καὶ κατηγορῆσαι τῶν ἐνεστώτων πραγμάτων, δέδοικα, μὴ πόρρω λίαν τῆς ὑποθέσεως ἀποπλανηθῶ. (λδ'.) Περὶ μὲν οὖν τούτων καὶ πρότερον εἰρήκαμεν καὶ πάλιν ἐροῦμεν, ἢ μὴ πείσωμεν ὑμᾶς παύσασθαι τοιαῦτ' ἐξαμαρτάνοντας· περὶ δ' ὧν ἐξ ἀρχῆς τὸν λόγον κατεστησάμην, βραχεία διαλεχθεῖς παραχωρῶ τοῖς βουλομένοις εἶ συμβουλευεῖν περὶ ε τούτων.

- 78 (λε'.) Ἡμεῖς γὰρ ἢ μὲν οὕτως οἰκῶμεν τὴν πόλιν ὥσπερ νῦν, οὐκ ἔστιν ὅπως οὐ καὶ βουλευσόμεθα καὶ πολεμήσομεν καὶ βιωσόμεθα καὶ σχεδὸν ἅπαντα καὶ πεισόμεθα καὶ πράξομεν, ἅπερ ἔν τε τῷ παρόντι 156 καιρῷ καὶ τοῖς παρελθούσι χρόνοις· ἢ μὲν μεταβάλλωμεν τὴν πολιτείαν, δῆλον, ὅτι κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον, οἷά περ ἦν τοῖς προγόνοις τὰ πράγματα, τοιαῦτ' ἔσται καὶ περὶ ἡμᾶς· ἀνάγκη γὰρ ἐκ τῶν αὐτῶν πολιτευμάτων καὶ τὰς πράξεις ὁμοίας αἰεὶ καὶ παραπλησίως ἀποβαίνειν. (λε'.) Δεῖ δὲ τὰς μεγίστας αὐτῶν παρ' 79 ἀλλήλας θέντας βουλευσασθαι, ποτέρας ἡμῖν αἰρετέου ἐστίν. καὶ πρῶτον μὲν σκεψώμεθα τοὺς Ἑλληνας καὶ τοὺς βαρβάρους, πῶς πρὸς ἐκείνην τὴν πολιτείαν διέ- b κειντο καὶ πῶς νῦν ἔχουσι πρὸς ἡμᾶς. οὐ γὰρ ἐλάχιστον μέρος τὰ γένη ταῦτα συμβάλλεται πρὸς εὐδαιμονίαν, ὅταν ἔχη κατὰ τρόπον ἡμῖν. (λζ'.) Οἱ μὲν τοίνυν Ἑλληνες οὕτως ἐπίστευον τοῖς κατ' ἐκείνον τὸν χρόνον πολιτευομένοις ὥστε τοὺς πλείστους αὐτῶν ἐκόντας ἐγχειρίσαι τῇ πόλει σφᾶς αὐτούς· οἱ δὲ βάρ- 80 βαροι τοσοῦτον ἀπέχον τοῦ πολυπραγμονεῖν περὶ τῶν Ἑλληνικῶν πραγμάτων, ὥστ' οὔτε μακροῖς πλοίοις ἐπὶ c τὰδε Φασήλιδος ἔπλεον οὔτε στρατοπέδοις ἐντὸς Ἄλνυος 81 ποταμοῦ κατέβαινον ἀλλὰ πολλὴν ἡσυχίαν ἤγον. νῦν δ' εἰς τοῦτο τὰ πράγματα περιέστηκεν, ὥσθ' οἱ μὲν

μισοῦσι τὴν πόλιν, οἱ δὲ καταφρονοῦσιν ἡμῶν. καὶ περὶ μὲν τοῦ μίσους τῶν Ἑλλήνων αὐτῶν ἀκηκόατε τῶν στρατηγῶν· ὡς δὲ βασιλεὺς ἔχει πρὸς ἡμᾶς, ἐκ τῶν ἐπιστολῶν ὧν ἐπεμψεν, ἐδήλωσεν.

- 82 (λη'.) Ἐτι δὲ πρὸς τούτοις ὑπὸ μὲν ἐκείνης τῆς d εὐταξίας οὕτως ἐπαιδεύθησαν οἱ πολῖται πρὸς ἀρετὴν, ὥστε σφᾶς μὲν αὐτοὺς μὴ λυπεῖν, τοὺς δ' εἰς τὴν χάραν εἰσβάλλοντας ἅπαντας μαχόμενοι νικᾶν. ἡμεῖς δὲ τούναντίον· ἀλλήλοις μὲν γὰρ κακὰ παρέχοντες οὐδεμίαν ἡμέραν διαλείπομεν, τῶν δὲ περὶ τὸν πόλεμον οὕτω κατημελήκαμεν, ὥστ' οὐδ' εἰς ἐξετάσεις λέ- 83 ναι τολμῶμεν, ἢ μὴ λαμβάνωμεν ἀργύριον. τὸ δὲ μέγιστον· τότε μὲν οὐδεὶς ἦν τῶν πολιτῶν ἐνδεὴς τῶν e ἀναγκαίων, οὐδὲ προσαιτῶν τοὺς ἐντυγχάνοντας τὴν πόλιν κατήσχυε, νῦν δὲ πλείους εἰσὶν οἱ σπανίζοντες τῶν ἐχόντων· οἷς ἄξιόν ἐστι πολλὴν συγγνώμην ἔχειν, εἰ μηδὲν τῶν κοινῶν φροντίζουσιν ἀλλὰ τοῦτο σκοποῦσιν, ὁπόθεν τὴν αἰεὶ παροῦσαν ἡμέραν διάξουσιν. 157 84 (λθ'.) Ἐγὼ μὲν οὖν ἡγοῦμενος, ἢ μὴ μισησώμεθα τοὺς προγόνους, καὶ τῶν κακῶν ἡμᾶς τούτων ἀπαλλαγῆσεσθαι καὶ σωτήρας οὐ μόνον τῆς πόλεως ἀλλὰ καὶ τῶν Ἑλλήνων ἀπάντων γενήσεσθαι, τὴν τε πρόσ- οδον ἐποιησάμην καὶ τοὺς λόγους εἰρηκα τούτους· ὑμεῖς δὲ πάντα λογισάμενοι ταῦτα χειροτονεῖθ' ὅ τι ἂν ὑμῖν δοκῇ μάλιστα συμφέρειν τῇ πόλει.

8.
ΠΕΡΙ ΕΙΡΗΝΗΣ.

(α'.) Ἄπαντες μὲν εἰώθασιν οἱ παριόντες ἐνθάδε 159
ταῦτα μέγιστα φάσκειν εἶναι καὶ μάλιστα σπουδῆς
ἄξια τῇ πόλει, περὶ ὧν ἂν αὐτοὶ μέλλωσι συμβουλευ-
σειν· οὐ μὴν ἀλλ' εἰ περὶ ἄλλων τινῶν πραγμάτων
ἤρμοσε τοιαῦτα προειπεῖν, δοκεῖ μοι πρέπειν καὶ περὶ
τῶν νῦν παρόντων ἐντεῦθεν ποιήσασθαι τὴν ἀρχήν.
2 ἤκομεν γὰρ ἐκκλησιάσαστες περὶ πολέμου καὶ εἰρήνης, β
ἃ μέγιστην ἔχει δύναμιν ἐν τῷ βίῳ τῶ τῶν ἀνθρώ-
πων, καὶ περὶ ὧν ἀνάγκη τοὺς ὀρθῶς βουλευομένους
ἄμεινον τῶν ἄλλων πράττειν. τὸ μὲν οὖν μέγεθος
ὑπὲρ ὧν συνεληλύθαμεν, τηλικούτον ἐστίν.
3 (β'.) Ὅρω δ' ὑμᾶς οὐκ ἐξ ἴσου τῶν λεγόντων τὴν
ἀκρόασιν ποιουμένους, ἀλλὰ τοῖς μὲν προσέχοντας τὸν
νοῦν, τῶν δ' οὐδὲ τὴν φωνὴν ἀνεχομένους. καὶ θαν-
μαστὸν οὐδὲν ποιεῖτε· καὶ γὰρ τὸν ἄλλον χρόνον εἰώ-
θατε πάντας τοὺς ἄλλους ἐκβάλλειν πλὴν τοὺς συν-
4 αγορεύοντας ταῖς ὑμετέραις ἐπιθυμίαις. ὃ καὶ δικαίως
ἂν τις ὑμῖν ἐπιτιμήσειεν, ὅτι συνειδότες πολλοὺς καὶ
μεγάλους οἴκους ὑπὸ τῶν κολακούντων ἀναστάτους
γεγεννημένους καὶ μισοῦντες ἐπὶ τῶν ἰδίων τοὺς ταύ-
την ἔχοντας τὴν τέχνην, ἐπὶ τῶν κοινῶν οὐχ ὁμοίως
διάκεισθε πρὸς αὐτοὺς ἀλλὰ κατηγοροῦντες τῶν προσ-
5 μᾶλλον τούτοις πιστεύοντες ἢ τοῖς ἄλλοις πολίταις.
καὶ γὰρ τοι πεποιήκατε τοὺς θήτορας μελετᾶν καὶ φι-
λοσοφεῖν οὐ τὰ μέλλοντα τῇ πόλει συνοίσειν, ἀλλ'
ὅπως ἀρέσκοντας ὑμῖν λόγους ἐροῦσιν. ἐφ' οὓς καὶ
νῦν τὸ πλῆθος αὐτῶν ἐρρῶηκεν. πᾶσι γὰρ ἦν φανε-

ρὸν, ὅτι μᾶλλον ἡσθήσεσθε τοῖς παρακαλοῦσιν ὑμᾶς
ἐπὶ τὸν πόλεμον ἢ τοῖς περὶ τῆς εἰρήνης συμβουλευ-
6 ουσιν. οἱ μὲν γὰρ προσδοκίαν ἐμποιοῦσιν, ὡς καὶ τὰς ε
κτησεις τὰς ἐν ταῖς πόλεσι κομιοῦμεθα καὶ τὴν δύνα-
μιν ἀναληψόμεθα πάλιν, ἦν πρότερον ἐτυγχάνομεν
ἔχοντες· οἱ δ' οὐδὲν τοιοῦτον ὑποτείνουσιν, ἀλλ' ὡς
ἡσυχίαν ἔχειν δεῖ καὶ μὴ μεγάλων ἐπιθυμεῖν παρὰ τὸ
7 δίκαιον ἀλλὰ στέργειν τοῖς παροῦσιν, ὃ χαλεπώτατον 160
πάντων τοῖς πλείστοις τῶν ἀνθρώπων ἐστίν. οὕτω
γὰρ ἐξηγήμεθα τῶν ἐλπίδων καὶ πρὸς τὰς δοκούσας
εἶναι πλεονεξίας ἀπλήστως ἔχομεν, ὥστ' οὐδ' οἱ κεκτη-
μένοι τοὺς μεγίστους πλοῦτους μένειν ἐπὶ τούτοις
ἐθέλουσιν ἀλλ' αἰεὶ τοῦ πλείονος ὀρεγόμενοι περὶ τῶν
ὑπαρχόντων κινδυνεύουσιν. ὅπερ ἄξιόν ἐστι δεδιέναι,
μὴ καὶ νῦν ἡμεῖς ἐνοχοὶ γενώμεθα ταύταις ταῖς ἀνοί-
8 αῖς· λίαν γὰρ τινές μοι δοκοῦσιν ὠρμησθαι πρὸς τὸν β
πόλεμον, ὥσπερ οὐ τῶν τυχόντων συμβεβουλευκότων
ἀλλὰ τῶν θεῶν ἀκηκοότες, ὅτι κατορθώσομεν ἅπαντα
καὶ ῥαδίως ἐπικρατήσομεν τῶν ἐχθρῶν. (γ'.) Χρὴ δὲ
τοὺς νοῦν ἔχοντας περὶ μὲν ὧν ἴσασι, μὴ βουλεύεσθαι,
περίεργον γὰρ, ἀλλὰ πράττειν, ὡς ἐγνώκασι, περὶ ὧν
δ' ἂν βουλευώνται, μὴ νομίζειν εἰδέναι τὸ συμβησό-
9 μενον, ἀλλ' ὡς δόξῃ μὲν χρωμένους, ὃ τι ἂν τύχῃ δὲ c
γενησόμενον, οὕτω διανοεῖσθαι περὶ αὐτῶν. ὧν ὑμεῖς
οὐδέτερον τυγχάνετε ποιοῦντες ἀλλ' ὡς οἶόν τε ταρα-
χαδέστατα διάκεισθε. συνεληλύθατε μὲν γὰρ, ὡς δέον
ὑμᾶς ἐξ ἀπάντων τῶν φηθέντων ἐκλέξασθαι τὸ βέλ-
τιστον, ὥσπερ δ' ἤδη σαφῶς εἰδότες, ὃ πρακτέον ἐστίν,
οὐκ ἐθέλετ' ἀκούειν πλὴν τῶν πρὸς ἡδονὴν δημηγο-
10 ρούντων. καίτοι προσῆκεν ὑμᾶς, εἴπερ ἠβούλεσθε ζη-
τεῖν τὸ τῇ πόλει συμφέρον, μᾶλλον τοῖς ἐναντιοῦμέ- d
νοῖς ταῖς ὑμετέραις γνώμαις προσέχειν τὸν νοῦν ἢ τοῖς

καταχαριζομένοις, εἰδότες, ὅτι τῶν ἐνθάδε παριόντων οἱ μὲν ἂ βούλεσθε λέγοντες ῥαδίως ἐξαπατᾶν δύνανται, τὸ γὰρ πρὸς χάριν ῥηθὲν ἐπισκοτεῖ τῷ καθορᾶν ὑμᾶς τὸ βέλτιστον, ὑπὸ δὲ τῶν μὴ πρὸς ἡδονὴν συμβουλευόντων οὐδὲν ἂν πάθοιτε τοιοῦτον· οὐ γὰρ ἐστὶν ὅπως ἂν μεταπεισῶνται ὑμᾶς, μὴ φανερόν τὸ ἐμφέρον ποιήσαντες. χωρὶς δὲ τούτων πῶς ἂν ἀνθρώποι καλῶς δυνήσκειν ἢ κρίναι περὶ τῶν γεγενημένων ἢ βουλευσασθαι περὶ τῶν μελλόντων, εἰ μὴ τοὺς μὲν λόγους τοὺς τῶν ἐναντιουμένων παρ' ἀλλήλους ἐξετάζοιεν, αὐτοὶ δ' αὐτοὺς κοινούς ἀμφοτέροις 161

12 ἀκροατὰς παράσχοιεν; (δ.) Θαυμάζω δὲ τῶν τε πρεσβυτέρων, εἰ μηκέτι μνημονεύουσι, καὶ τῶν νεωτέρων, εἰ μηδενὸς ἀκηκόασιν, ὅτι διὰ μὲν τοὺς παλαινοῦντας ἀντέχεσθαι τῆς εἰρήνης οὐδὲν πάποτε κακὸν ἐπάθομεν, διὰ δὲ τοὺς ῥαδίως τὸν πόλεμον αἰρουμένους πολλὰς ἤδη καὶ μεγάλας συμφορὰς περιεπέσομεν. ὧν ἡμεῖς οὐδεμίαν ποιούμεθα μνείαν ἀλλ' ἐτοίμως ἔχομεν, μηδὲν εἰς τοῦμπροσθεν ἡμῖν αὐτοῖς πράττοντες, τριήρεις πληροῦν καὶ χρημάτων εἰσφορὰς ποιεῖσθαι καὶ βοηθεῖν καὶ πολεμεῖν οἷς ἂν τύχωμεν, ὥσπερ ἐν ἀλλοτρίᾳ τῇ πόλει κινδυνεύοντες. τούτων δ' αἰτιὸν ἐστὶν, ὅτι, προσῆγον ὑμᾶς ὁμοίως ὑπὲρ τῶν κοινῶν ὥσπερ ὑπὲρ τῶν ἰδίων σπουδάζειν, οὐ τὴν αὐτὴν γνώμην ἔχετε περὶ αὐτῶν, ἀλλ' ὅταν μὲν ὑπὲρ τῶν ἰδίων βουλευήσθε, ζητεῖτε συμβούλους τοὺς ἄμεινον φρονοῦντας ὑμῶν αὐτῶν, ὅταν δ' ὑπὲρ τῆς πόλεως ἐκκλησιάξητε, τοῖς μὲν τοιοῦτοις ἀπιστεῖτε καὶ φθονεῖτε, τοὺς δὲ πονηροτάτους τῶν ἐπὶ τὸ βῆμα παριόντων ἀσκεῖτε καὶ νομίζετε δημοτικωτέρους εἶναι τοὺς μεθύοντας τῶν νηφόντων καὶ τοὺς νοῦν οὐκ ἔχοντας τῶν εὐφρονούτων καὶ τοὺς τὰ τῆς πόλεως διανεμο-

μένους τῶν ἐκ τῆς ἰδίας οὐσίας ὑμῖν λειτουργούντων. ὥστ' ἄξιον θαυμάζειν, εἰ τις ἐλπίζει τὴν πόλιν τοιούτοις συμβούλοις χρωμένην ἐπὶ τὸ βέλτιον ἐπιδώσειν. d

14 (ε.) Ἐγὼ δ' οἶδα μὲν, ὅτι πρόσαντές ἐστὶν ἐναντιοῦσθαι ταῖς ὑμετέραις διανοαῖς, [καὶ] ὅτι δημοκρατίας οὐσης οὐκ ἐστὶ παρρησία, πλὴν ἐνθάδε μὲν τοῖς ἀφρονεστάτοις καὶ μηδὲν ὑμῶν φροντίζουσιν, ἐν δὲ τῷ θεάτρῳ τοῖς κωμωδοδιδασκάλοις· ὃ καὶ πάντων ἐστὶ δεινότερον, ὅτι τοῖς μὲν ἐκφέρουσιν εἰς τοὺς ἄλλους Ἑλληνας τὰ τῆς πόλεως ἀμαρτήματα τοσαύτην ἔχετε χάριν, ὅσῃν οὐδὲ τοῖς εὐποιούσι, πρὸς δὲ τοὺς ἐπιπλήττοντας καὶ νοσητοῦντας ὑμᾶς οὕτω διατίθεσθε δυσκόλως ὥσπερ πρὸς τοὺς κακόν τι τὴν πόλιν ἐργαζομένους. ὅμως δὲ καὶ τούτων ὑπαρχόντων οὐκ ἂν ἀποσταίην ὧν διανοήθην. παρελήλυθα γὰρ οὐ χαριούμενος ὑμῖν οὐδὲ χειροτονίαν μνηστεύσων ἀλλ' ἀποφανόμενος, ἂ τυχάνω γιγνώσκων πρῶτον μὲν περὶ ὧν οἱ πρυτάνεις προτιθέασιν, ἔπειτα περὶ τῶν ἄλλων τῶν τῆς πόλεως πραγμάτων· οὐδὲν γὰρ ὄφελος ἐστὶ τῶν νῦν περὶ τῆς εἰρήνης γνωσθέντων, ἢ μὴ καὶ περὶ 162

15 τῶν λοιπῶν ὀρθῶς βουλευσώμεθα. (ς.) Φημί δ' οὐκ χρῆναι ποιεῖσθαι τὴν εἰρήνην μὴ μόνον πρὸς Χίους καὶ Ῥοδίους καὶ Βυζαντίους ἀλλὰ πρὸς ἅπαντας ἀνθρώπους, καὶ χρῆσθαι ταῖς συνθήκαις μὴ ταύταις αἷς νῦν τινὲς γεγράφασιν, ἀλλὰ ταῖς γενομέναις μὲν πρὸς βασιλέα καὶ Λακεδαιμονίους, προστατιούσαις δὲ τοῖς Ἑλληνας ἀντονόμους εἶναι καὶ τὰς φρουρὰς ἐκ τῶν ἀλλοτρίων πόλεων ἐξιέναι καὶ τὴν αὐτῶν ἔχειν ἕκαστους. τούτων γὰρ οὔτε δικαιότερας εὐρήσομεν οὔτε μᾶλλον τῇ πόλει συμφερούσας.

17 (ζ.) Ἦν μὲν οὖν ἐνταῦθα καταλίπω τὸν λόγον, εἰδὼς ὅτι δόξω τὴν πόλιν ἐλαττοῦν, εἰ Θηβαῖοι μὲν ἔξουσι

Θεσπιάς καὶ Πλαταιᾶς καὶ τὰς ἄλλας πόλεις, ἃς παρὰ τοὺς ὄρκους κατειλήφασιν, ἡμεῖς δ' ἐξιμεν μηδεμίαν ἀνάγκης οὐσης ἐξ ὧν τυγχάνομεν ἔχοντες· ἦν δὲ διὰ τέλους ἀκούσητέ μου προσέχοντες τὸν νοῦν, οἶμαι πάντας ὑμᾶς καταγνώσεσθαι πολλὴν ἄνοιαν καὶ μανίαν τῶν τὴν ἀδικίαν πλεονεξίαν εἶναι νομιζόντων καὶ τῶν τὰς ἀλλοτριᾶς πόλεις βίᾳ κατεχόντων καὶ μὴ λογιζομένων τὰς συμφορὰς τὰς ἐκ τῶν τοιούτων ἔργων

18 γιγνομένας. ταῦτα μὲν οὖν διὰ παντὸς τοῦ λόγου πειρασόμεθα διδάσκειν ὑμᾶς. (ἦ.) Περὶ δὲ τῆς εἰρήνης πρῶτον διαλεχθῶμεν καὶ σκεψώμεθα, τί ἂν ἐν τῷ παρόντι γενέσθαι βουλευθῆμεν ἡμῖν. ἦν γὰρ ταῦτα καλῶς ὀρισώμεθα καὶ νοῦν ἔχοντως, πρὸς ταύτην τὴν ὑπόθεσιν ἀποβλέποντες ἄμεινον βουλευσόμεθα καὶ περὶ τῶν ἄλλων.

19 (θ.) Ἄρ' οὖν ἂν ἐξαρκέσειεν ἡμῖν, εἰ τὴν τε πόλιν ἀσφαλῶς οἰκοῖμεν καὶ τὰ περὶ τὸν βίον εὐποροῦμεν γιγνοίμεθα καὶ τὰ τε πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς ὁμοιοῦμεν καὶ παρὰ τοῖς Ἕλλησιν εὐδοκιμοῖμεν; ἐγὼ μὲν γὰρ ἠγοῦμαι τούτων ὑπαρξάντων τελείως τὴν πόλιν εὐδαιμονήσειν. ὁ μὲν τοίνυν πόλεμος ἀπάντων ἡμᾶς τῶν εἰρημένων ἀπεστέρηκεν· καὶ γὰρ πενεστέρους ἐποίησε καὶ πολλοὺς κινδύνους ὑπομένειν ἠνάγκασε καὶ πρὸς τοὺς Ἕλληνας διαβέβληκε καὶ πάντας τρόπους

20 τεταλαιπώρηκεν ἡμᾶς. ἦν δὲ τὴν εἰρήνην ποιησώμεθα, καὶ τοιούτους ἡμᾶς αὐτοὺς παράσχωμεν, οἷους αἱ κοινὰ συνθῆκαι προστιάττουσι, μετὰ πολλῆς μὲν ἀσφαλείας τὴν πόλιν οἰκήσομεν, ἀπαλλαγέντες πολέμων καὶ κινδύνων καὶ ταραχῆς, εἰς ἣν νῦν πρὸς ἀλλήλους καθέσταμεν, καθ' ἑκάστην δὲ τὴν ἡμέραν πρὸς εὐπορίαν ἐπιδύσομεν, ἀναπεπαυμένοι μὲν τῶν εἰσφορῶν καὶ τῶν τριηραρχῶν καὶ τῶν ἄλλων τῶν περὶ τὸν πόλε-

μον λειτουργῶν, ἀδεῶς δὲ γεωργοῦντες καὶ τὴν δάλατταν πλείοντες καὶ ταῖς ἄλλαις ἐργασίαις ἐπιχειροῦντες, αἱ νῦν διὰ τὸν πόλεμον ἐκλελοίπασιν. ὀφόμεθα δὲ τὴν πόλιν διπλασίας μὲν ἢ νῦν τὰς προσόδους λαμβάνουσαν, μεστὴν δὲ γιγνομένην ἐμπόρων καὶ ξένων καὶ μετοίκων, ὧν νῦν ἐρήμη καθέστηκεν. τὸ δὲ μέγιστον, συμμαχοὺς ἔχομεν ἅπαντας ἀνθρώπους, οὐ βεβιασμένους ἀλλὰ πεπεισμένους, οὐδ' ἐν μὲν ταῖς ἀσφαλείαις διὰ τὴν δύναμιν ἡμᾶς ὑποδεχομένους, ἐν δὲ τοῖς κινδύνοις ἀποστησομένους, ἀλλ' οὕτω διακειμένους ὥσπερ χρὴ τοὺς ὡς ἀληθῶς συμμαχοὺς καὶ φίλους ἴναι

21 τας. πρὸς δὲ τούτοις ἂν νῦν ἀπολαβεῖν οὐ δυνάμεθα διὰ πολέμου καὶ πολλῆς δαπάνης, ταῦτα διὰ πρεσβείας ῥαδίως κομιοῦμεθα. μὴ γὰρ οἴεσθε μήτε Κερσοβλήπτην ὑπὲρ Χερρονήσου μήτε Φίλιππον ὑπὲρ Ἀμφιπόλεως πολεμήσειν, ὅταν ἴδωσιν ἡμᾶς μηδενὸς τῶν ἀλλοτριῶν ἐφιεμένους. νῦν μὲν γὰρ εἰκότως φοβοῦνται γείτονα ποιήσασθαι τὴν πόλιν ταῖς αὐτῶν δυναστείαις·

22 ὁρᾶσι γὰρ ἡμᾶς οὐ στέργοντας ἐφ' οἷς ἂν ἔχωμεν, ἀλλ' αἰεὶ τοῦ πλείονος ὀρεγομένους· ἦν δὲ μεταβαλώμεθα τὸν τρόπον καὶ δόξαν βελτίω λάβωμεν, οὐ μόνον ἀποστήσονται τῆς ἡμετέρας ἀλλὰ καὶ τῆς αὐτῶν προσδύσουσι. λυσιτελήσει γὰρ αὐτοῖς θεραπεύουσι τὴν δύναμιν τὴν τῆς πόλεως ἀσφαλῶς ἔχειν τὰς αὐτῶν βασιλείας. καὶ μὲν δὴ καὶ τῆς Θυράκης ἡμῖν ἐξέσται τοσαύτην ἀποτεμείσθαι χώραν ὥστε μὴ μόνον αὐτοὺς

23 ἄφθονον ἔχειν ἀλλὰ καὶ τοῖς δεομένοις τῶν Ἑλλήνων καὶ δι' ἀπορίαν πλανωμένοις ἱκανὸν δύνασθαι βίον παρασχεῖν. ὕπου γὰρ Ἀθηνόδωρος καὶ Καλλίστρατος, ὁ μὲν ἰδιώτης ὢν, ὁ δὲ φυγάς, οἰκίσαι πόλεις οἰοί τε γεγύνασιν, ἢ που βουλευθέντες ἡμεῖς πολλοὺς ἂν τόπους τοιούτους κατασχεῖν δυνηθῆμεν. χρὴ δὲ τοὺς

προτεύειν ἐν τοῖς Ἑλλησιν ἀξιοῦντας τοιούτων ἔργων ἢ ἡγεμόνας γίνεσθαι πολὺ μᾶλλον ἢ πολέμου καὶ στρατοπέδων ξενικῶν, ὧν νῦν ἐπιθυμοῦντες ἡμεῖς τυγχάνομεν.

25 (ι.) Περὶ μὲν οὖν ὧν οἱ πρόεσβεις ἐπαγγέλλονται, καὶ ταῦθ' ἱκανὰ καὶ πόλλ' ἂν ἴσως τις προσθεῖη τοῦτοῖς· ἡγοῦμαι δὲ δεῖν ἡμᾶς οὐ μόνον ψηφισαμένους τὴν εἰρήνην ἐκ τῆς ἐκκλησίας ἀπελθεῖν ἀλλὰ καὶ βουλευσαμένους, ὅπως ἄξομεν αὐτὴν καὶ μὴ ποιήσομεν, ὅπερ εἰώθαμεν, ὀλίγον χρόνον διαλιπόντες πάλιν εἰς τὰς αὐτὰς καταστησόμεθα ταραχὰς, μὴδ' ἀναβολὴν ἀλλ' ἀπαλλαγὴν εὐρήσομεν τινα τῶν κακῶν τῶν παρ-

26 οντων. οὐδὲν δὲ τούτων οἶόν τ' ἐστὶ γενέσθαι πρότερον, πρὶν ἂν πεισθῆτε τὴν μὲν ἡσυχίαν ὠφελιμώτερον καὶ κερδαλεωτέραν εἶναι τῆς πολυπραγμοσύνης, τὴν δὲ δικαιοσύνην τῆς ἀδικίας, τὴν δὲ τῶν ἰδίων ἐπιμέλειαν τῆς τῶν ἀλλοτρίων ἐπιθυμίαν. περὶ ὧν οὐδεὶς πώποτε τῶν ῥητόρων εἰπεῖν ἐν ὑμῖν ἐτόλμησεν· ἐγὼ δὲ περὶ αὐτῶν τούτων τοὺς πλείστους τῶν λόγων μέλλω ποιεῖσθαι πρὸς ὑμᾶς· ὁρῶ γὰρ τὴν εὐδαιμονίαν ἐν τοιούτοις ἐνοῦσαν, ἀλλ' οὐκ ἐν οἷς νῦν τυγχάνομεν

27 πράττοντες. ἀνάγκη δὲ τὸν ἔξω τῶν εἰδικόμενων ἐπιχειροῦντα δημηγορεῖν καὶ τὰς ὑμετέρας γνώμας μεταστήσαι βουλόμενον πολλῶν πραγμάτων ἄψασθαι καὶ διὰ μακροτέρων τοὺς λόγους ποιήσασθαι, καὶ τὰ μὲν ἀναμνήσαι, τῶν δὲ κατηγορησάσαι, τὰ δ' ἐπαινέσαι, περὶ δὲ τῶν συμβουλευσάσαι· μόλις γὰρ ἂν τις ὑμᾶς ἐξ ἀπάντων τούτων ἐπὶ τὸ βέλτιον φρονῆσαι δυναθῆι προαγαγεῖν.

28 (ια.) Ἐχει γὰρ οὕτως. ἔμοι δοκοῦσιν ἅπαντες μὲν ἐπιθυμεῖν τοῦ συμφέροντος καὶ τοῦ πλείον ἔχειν τῶν ἄλλων, οὐκ εἰδέναι δὲ τὰς πράξεις τὰς ἐπὶ ταῦτα φε-

ρούσας ἀλλὰ ταῖς δόξαις διαφέρειν ἀλλήλων· οἱ μὲν γὰρ ἔχειν ἐπιεικεῖς καὶ στοχάζεσθαι τοῦ δέοντος δυναμένας, οἱ δ' ὡς οἶόν τε πλείστον τοῦ συμφέροντος

29 διαμαρτανούσας. ὅπερ καὶ τῇ πόλει συμβέβηκεν. ἡμεῖς γὰρ οἴομεθα μὲν, ἦν τὴν θάλατταν πλέωμεν πολλαῖς τριήρεσι καὶ βιαζώμεθα τὰς πόλεις συντάξεις διδόναι καὶ συνέδρους ἐνθάδε πέμπειν, διαπράξασθαι τι τῶν δέοντων· πλείστον δὲ διεψεύσαμεθα τῆς ἀληθείας. ὧν μὲν γὰρ ἠλπίζομεν, οὐδὲν ἀποβέβηκεν, ἔχθραι δ' ἡμῖν ἐξ αὐτῶν καὶ πόλεμοι καὶ δαπάναι μεγάλαι γεγονῶσιν,

30 εἰκότως· καὶ γὰρ τὸ πρότερον ἐκ μὲν τῆς τοιαύτης πολυπραγμοσύνης εἰς τοὺς ἐσχάτους κινδύνους κατέστημεν, ἐκ δὲ τοῦ δικαίου τὴν πόλιν παρέχειν καὶ βοηθεῖν τοῖς ἀδικουμένοις καὶ μὴ τῶν ἀλλοτρίων ἐπιθυμεῖν παρ' ἐκόντων τῶν Ἑλλήνων τὴν ἡγεμονίαν ἐλάβομεν· ὧν νῦν ἀλογίστως καὶ λίαν εἰκὴ πολὺν ἤδη

31 χρόνον καταφρονοῦμεν. (ιβ.) Εἰς τοῦτο γὰρ τινες ἀνοίας ἐληλύθασι, ὥσθ' ὑπειλήφασι τὴν μὲν ἀδικίαν ἐπονείδιστον μὲν εἶναι, κερδαλέαν δὲ καὶ πρὸς τὸν βίον τὸν καθ' ἡμέραν συμφέρουσαν, τὴν δὲ δικαιοσύνην εὐδόκιμον μὲν, ἀλυσιτελῆ δὲ καὶ μᾶλλον δυναμένην

32 τοὺς ἄλλους ὠφελεῖν ἢ τοὺς ἔχοντας αὐτὴν, κακῶς εἰδότες, ὡς οὔτε πρὸς χρηματισμὸν οὔτε πρὸς δόξαν οὔτε πρὸς ἃ δεῖ πράττειν οὔθ' ὅλως πρὸς εὐδαιμονίαν οὐδὲν ἂν συμβάλοιτο τηλικαύτην δύναμιν, ὅσῃν περ ἀρετῆ καὶ τὰ μέρη ταύτης. τοῖς γὰρ ἀγαθοῖς οἷς ἔχομεν ἐν τῇ ψυχῇ, τούτοις κτώμεθα καὶ τὰς ἄλλας ὠφελείας, ὧν δεόμενοι τυγχάνομεν· ὥσθ' οἱ τῆς αὐτῶν διανοίας ἀμελοῦντες λελήθασι σφᾶς αὐτοὺς ἅμα τοῦ τε φροεῖν

33 ἄμεινον καὶ τοῦ πράττειν βέλτιον ὀλιγοροῦντες. θαυμάζω δ' εἰ τις οἶεται τοὺς τὴν εὐσέβειαν καὶ τὴν δικαιοσύνην ἀσκοῦντας καρτερεῖν καὶ μένειν ἐν τούτοις,

ἐλπίζοντας ἔλαττον ἔξειν τῶν πονηρῶν, ἀλλ' οὐχ ἡγου-
 μένους καὶ παρὰ θεοῖς καὶ παρ' ἀνθρώποις πλέον οἴ-
 σεσθαι τῶν ἄλλων. ἐγὼ μὲν γὰρ πέπεισμαι τούτους 166
 μόνους ὧν δεῖ πλεονεκτεῖν, τοὺς δ' ἄλλους οὐδὲ γι-
 34 γνώσκω οὐδὲν ὧν βέλτιόν ἐστιν. ὁρῶ γὰρ τοὺς μὲν
 τὴν ἀδικίαν προτιμῶντας καὶ τὸ λαβεῖν τι τῶν ἄλλο-
 τῶν μέγιστον ἀγαθὸν νομίζοντας ὅμοια πάσχοντας
 τοῖς δελεαζομένοις τῶν ζώων, καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ἀπο-
 λαύοντας ὧν ἂν λάβωσιν, ὀλίγω δ' ὕστερον ἐν τοῖς
 μεγίστοις κακοῖς ὄντας, τοὺς δὲ μετ' εὐσεβείας καὶ
 δικαιοσύνης ζῶντας ἐν τε τοῖς παρούσι χρόνοις ἀσφα- b
 λῶς διάγοντας καὶ περὶ τοῦ σύμπαντος αἰῶνος ἡδίους
 35 τὰς ἐλπίδας ἔχοντας. καὶ ταῦτ' εἰ μὴ κατὰ πάντων οὐ-
 τως εἴθισται συμβαίνειν, ἀλλὰ τό γ' ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ
 τοῦτο γίνεται τὸν τρόπον. χρηὴ δὲ τοὺς εὐφρονοῦν-
 τας, ἐπειδὴ τὸ μέλλον αἰεὶ συνοίσειν οὐ καθορῶμεν,
 τὸ πολλὰκις ὠφελούην, τοῦτο φαίνεσθαι προαιρουμέ-
 νους. πάντων δ' ἀλογώτατον πεπόνθασιν, ὅσοι κάλ-
 λιον μὲν ἐπιτήδευμα νομίζουσιν εἶναι καὶ θεοφιλέστε-
 ρον τὴν δικαιοσύνην τῆς ἀδικίας, χεῖρον δ' οἴονται c
 βιώσεσθαι τοὺς ταύτη χρωμένους τῶν τὴν πονηρίαν
 προηρημένων.

36 (ιγ'). Ἡβουλόμην δ' ἂν, ὥσπερ πρόχειρόν ἐστιν
 ἐπαινεσθαι τὴν ἀρετὴν, οὕτω προσήκον εἶναι πείσαι
 τοὺς ἀκούοντας ἀσχεῖν αὐτήν· νῦν δὲ δέδοικα, μὴ
 μάτην τὰ τοιαῦτα λέγωμεν. διεφθάρμεθα γὰρ πολὺν
 ἤδη χρόνον ὑπ' ἀνθρώπων οὐδὲν ἄλλ' ἢ φενακίζειν
 δυναμένων, οἱ τοσοῦτον τοῦ πλήθους καταπεφρονη- d
 κασιν, ὥσθ' ὁπόταν βουληθῶσι πόλεμον πρὸς τινὰς
 ἐξευεγκεῖν, αὐτοὶ χρημάτα λαμβάνοντες λέγειν τολ-
 μῶσιν, ὡς χρηὴ τοὺς προγόνους μιμεῖσθαι, καὶ μὴ πε-
 ριορᾶν ἡμᾶς αὐτοὺς καταγελωμένους, μηδὲ τὴν θά-

λατταν πλέοντας τοὺς μὴ τὰς συντάξεις ἐθέλοντας ἡμῖν
 37 ὑποτελεῖν. (ιδ'). Ἡδέως ἂν οὖν αὐτῶν πυθολίμην, τί-
 σιν ἡμᾶς τῶν προγεγενημένων κελεύουσιν ὁμοίους
 γίνεσθαι, πότερα τοῖς περὶ τὰ Περσικὰ γενομένοις
 ἢ τοῖς πρὸ τοῦ πολέμου τοῦ Δεκελεικοῦ τὴν πόλιν e
 διοικήσασιν; εἰ μὲν γὰρ τούτοις, οὐδὲν ἄλλ' ἢ συμ-
 βουλεύουσιν ἡμῖν πάλιν περὶ ἀνδραποδισμοῦ κινδυ-
 38 νεύειν· εἰ δὲ τοῖς Μαραθῶνι τοὺς βαρβάρους νική-
 σασιν καὶ τοῖς πρὸ τούτων γενομένοις, πῶς οὐ πάντων 167
 ἀναισχυντότατοι τυγχάνουσιν ὄντες, εἰ τοὺς τότε πο-
 λιτευομένους ἐπαινοῦντες τὰναντία πράττειν ἐκείνοις
 πείθουσιν ἡμᾶς, καὶ τοιαῦτ' ἐξαμαρτάνειν, περὶ ὧν
 ἀπορῶ, τί ποιήσω, πότερα χρήσωμαι ταῖς ἀληθείαις
 ὥσπερ περὶ τῶν ἄλλων, ἢ κατασιωπήσω, δεισας τὴν
 πρὸς ὑμᾶς ἀπέχθειαν. (ιε'). Δοκεῖ μὲν γὰρ μοι βέλ-
 τιον εἶναι διαλεχθῆναι περὶ αὐτῶν, ὁρῶ δ' ὑμᾶς χα-
 λεπώτερον διατιθεμένους πρὸς τοὺς ἐπιτιμῶντας ἢ b
 39 πρὸς τοὺς αἰτίους τῶν κακῶν γεγενημένους. οὐ μὴν
 ἄλλ' αἰσχυνθείην ἂν, εἰ φανείην μᾶλλον φροντίζων
 τῆς ἑμαυτοῦ δόξης ἢ τῆς κοινῆς σωτηρίας. ἐμὸν μὲν
 οὖν ἔργον ἐστὶ καὶ τῶν ἄλλων τῶν κηδομένων τῆς πό-
 λεως προαιρεῖσθαι τῶν λόγων μὴ τοὺς ἡδίστους ἀλλὰ
 τοὺς ὠφελιμωτάτους· ὑμᾶς δὲ χρηὴ πρῶτον μὲν τοῦτο
 γινώσκω, ὅτι τῶν μὲν περὶ τὸ σῶμα νοσημάτων πολ-
 λαὶ θεραπεῖαι καὶ παντοδαπαὶ τοῖς ἰατροῖς εὐφρηται, c
 ταῖς δὲ ψυχαῖς ταῖς νοσοῦσαις καὶ γεμούσαις πονηρῶν
 ἐπιθυμιῶν οὐδὲν ἐστὶν ἄλλο φάρμακον πλὴν λόγος ὁ
 40 τολμῶν τοῖς ἀμαρτανομένοις ἐπιπλήττειν, ἐπειδ' ὅτι
 καταγέλαστόν ἐστι τὰς μὲν καύσεις καὶ τὰς τομὰς τῶν
 ἰατρῶν ὑπομένειν, ἵνα πλειόνων ἀλγηθόνων ἀπαλλα-
 γῶμεν, τοὺς δὲ λόγους ἀποδοκιμάζειν πρὶν εἶδέναι σα-

φῶς, εἰ τοιαύτην ἔχουσι τὴν δύναμιν ὥστ' ὠφελῆσαι
τοὺς ἀκούοντας.

- 41 (15.) Τούτου δ' ἔνεκα ταῦτα προεῖπον, ὅτι περὶ
τῶν λοιπῶν οὐδὲν ὑποστειλάμενος ἀλλὰ παντάπασιν
ἀνειμένως μέλλω τοὺς λόγους ποιῆσθαι πρὸς ὑμᾶς. τίς
γὰρ ἄλλοθεν ἐπελθὼν καὶ μήπω συνδιεφθαρμένος
ἡμῖν ἀλλ' ἐξαίφνης ἐπιστάς τοῖς γιγνομένοις οὐκ ἂν
μαίνεσθαι καὶ παραφρονεῖν ἡμᾶς νομίσειεν; οἱ φιλο-
τιμούμεθα μὲν ἐπὶ τοῖς τῶν προγόνων ἔργοις καὶ τὴν
πόλιν ἐκ τῶν τότεπραχθέντων ἐγκωμιάζειν ἀξιοῦμεν, e
οὐδὲν δὲ τῶν αὐτῶν ἐκείνοις πράττομεν, ἀλλὰ πᾶν
42 τούναντίον. οἱ μὲν γὰρ ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων τοῖς βαρ-
βάροις πολεμοῦντες διετέλεσαν, ἡμεῖς δὲ τοὺς ἐκ τῆς
Ἀσίας τὸν βίον ποριζομένους ἐκεῖθεν ἀναστήσαντες
ἐπὶ τοὺς Ἑλληνας ἡγάγομεν· κἀκεῖνοί μὲν ἔλευθε- 168
ροῦντες τὰς πόλεις τὰς Ἑλληνίδας καὶ βοηθοῦντες αὐ-
ταῖς τῆς ἡγεμονίας ἠξιώθησαν, ἡμεῖς δὲ καταδουλού-
μενοι καὶ τάναντία τοῖς τότε πράττοντες ἀγανακτοῦ-
43 μεν, εἰ μὴ τὴν αὐτὴν τιμὴν ἐκείνοις ἔχομεν, οἱ τοσοῦ-
τον ἀπολελέμεθα καὶ τοῖς ἔργοις καὶ ταῖς διανοαῖς
τῶν κατ' ἐκείνου τὸν χρόνον γενομένων, ὅσον οἱ μὲν
ὑπὲρ τῆς τῶν ἄλλων σωτηρίας τὴν τε πατρίδα τὴν αὐ- b
τῶν ἐκλιπεῖν ἐτόλμησαν, καὶ μαχόμενοι καὶ ναυμα-
χοῦντες τοὺς βαρβάρους ἐνίκησαν, ἡμεῖς δ' οὐδ' ὑπὲρ
τῆς ἡμετέρας αὐτῶν πλεονεξίας κινδυνεύειν ἀξιοῦμεν,
44 ἀλλ' ἄρχειν μὲν ἀπάντων ζητοῦμεν, στρατεύεσθαι δ'
οὐκ ἐθέλομεν, καὶ πόλεμον μὲν μικροῦ δεῖν πρὸς
ἅπαντας ἀνθρώπους ἀναίρουμεθα, πρὸς δὲ τούτου
οὐχ ἡμᾶς αὐτοὺς ἀσκοῦμεν, ἀλλ' ἀνθρώπους τοὺς μὲν
ἀπόλιδας, τοὺς δ' αὐτομόλους, τοὺς δ' ἐκ τῶν ἄλλων c
κακοῦργῶν συνερρηκώτας, οἷς ὅποταν τις διδῶ πλεῖω

- 45 μισθὸν, μετ' ἐκείνων ἐφ' ἡμᾶς ἀκολουθοῦσιν. ἀλλ'
ὅμως οὕτως αὐτοὺς ἀγαπῶμεν, ὥστ' ὑπὲρ μὲν τῶν
παίδων τῶν ἡμετέρων, εἰ περὶ τινος ἐξαμάρτοιεν, οὐκ
ἂν ἐθέλῃσαιμεν δίκας ὑποσχεῖν, ὑπὲρ δὲ τῆς ἐκείνων
ἀρπαγῆς καὶ βίας καὶ παρανομίας μελλόντων τῶν ἐγ-
κλημάτων ἐφ' ἡμᾶς ἤξειν οὐχ ὅπως ἀγανακτοῦμεν ἀλ-
λὰ καὶ χαίρομεν, ὅταν ἀκούσωμεν αὐτοὺς τοιοῦτόν τι d
46 διαπεπραγμένους. εἰς τοῦτο δὲ μαρίας ἐληλύθαμεν,
ὥστ' αὐτοὶ μὲν ἐνδεεῖς τῶν καθ' ἡμέραν ἐσμὲν, ξενο-
τροφεῖν δ' ἐπικεχειρήκαμεν, καὶ τοὺς συμμάχους τοὺς
ἡμετέρους αὐτῶν ἰδίᾳ λυμαινόμεθα καὶ δασμολογοῦ-
μεν, ἵνα τοῖς ἀπάντων ἀνθρώπων κοινοῖς ἐχθροῖς τὸν
47 μισθὸν ἐκπορίζωμεν. τοσοῦτῳ δὲ χείρους ἐσμὲν τῶν
προγόνων, οὐ μόνον τῶν εὐδοκμησάντων ἀλλὰ καὶ
τῶν μισηθέντων, ὅσον ἐκείνοι μὲν εἰ πολεμῶν πρὸς e
τινας ψηφίσαιτο, μεστῆς οὐσῆς ἀργυρίου καὶ χρυσίου
τῆς ἀκροπόλεως ὅμως ὑπὲρ τῶν δοξάντων τοῖς αὐτῶν
σώμασιν ᾤοντο δεῖν κινδυνεύειν, ἡμεῖς δ' εἰς τοσαύ-
την ἀπορίαν ἐληλυθότες καὶ τοσοῦτοι τὸ πλῆθος ὄντες
ὥσπερ βασιλεὺς ὁ μέγας μισθωτοῖς χρώμεθα τοῖς στρα-
48 τοπέδοις. καὶ τότε μὲν εἰ τριήρεις πληροῖεν, τοὺς μὲν 169
ξένους καὶ τοὺς δούλους ναύτας εἰσεβίβαζον, τοὺς δὲ
πολίτας μεθ' ὅπλων ἐξέπεμπον· νῦν δὲ τοῖς μὲν ξέ-
νοις ὀπλίταις χρώμεθα, τοὺς δὲ πολίτας ἐλαύνειν
ἀναγκάζομεν, ὥστ' ὅποταν ἀποβαίνωσιν εἰς τὴν τῶν
πολεμίων, οἱ μὲν ἄρχειν τῶν Ἑλλήνων ἀξιοῦντες ὑπη-
ρέσιον ἔχοντες ἐκβαίνουσιν, οἱ δὲ τοιοῦτοι τὰς φύσεις
ὄντες, οἷους ὀλίγω πρότερον διήλθον, μεθ' ὅπλων b
κινδυνεύουσιν.
- 49 (15.) Ἀλλὰ γὰρ τὰ κατὰ τὴν πόλιν ἂν τις ἰδῶν
καλῶς διοικούμενα περὶ τῶν ἄλλων θαρρήσειεν, ἀλλ'
οὐκ ἂν ἐπ' αὐτοῖς τούτοις μάλιστ' ἀγανακτήσειεν; οἷ-

τινες αὐτόχθονες μὲν εἶναι φαμεν καὶ τὴν πόλιν ταύ-
την προτέραν οἰκισθῆναι τῶν ἄλλων, προσῆκον δ'
ἡμᾶς ἅπασιν εἶναι παράδειγμα τοῦ καλῶς καὶ τεταγ-
μένως πολιτεύεσθαι, χεῖρον καὶ ταραχωδέστερον τὴν **c**
ἡμετέραν αὐτῶν διοικοῦμεν τῶν ἄρτι τὰς πόλεις οἰκι-
50 ζόντων, καὶ σεμννόμεθα μὲν καὶ μέγα φρονοῦμεν
ἐπὶ τῷ βέλτιον γεγονέναι τῶν ἄλλων, ἥῃον δὲ μετα-
δίδομεν τοῖς βουλομένοις ταύτης τῆς εὐγενείας ἢ Τρι-
βαλλοὶ καὶ Λευκανοὶ τῆς αὐτῶν δυσγενείας· πλείστους
δὲ τιθέμενοι νόμους οὕτως ὀλίγον αὐτῶν φροντίζο-
μεν, ἔν γὰρ ἀκούσαντες γνώσεσθε καὶ περὶ τῶν ἄλ-
λων, ὥστε θανάτου τῆς ζημίας ἐπικειμένης, ἣν τις
ἀλῶ δεκάξων, τοὺς τοῦτο φανερώτατα ποιοῦντας στρα-
τηγούς χειροτονοῦμεν, καὶ τὸν πλείστους διαφθεῖραι
τῶν πολιτῶν δυνηθέντα, τοῦτον ἐπὶ τὰ μέγιστα τῶν
51 πραγμάτων καθίσταμεν· σπουδάζοντες δὲ περὶ τὴν
πολιτείαν οὐχ ἥττον ἢ περὶ τὴν σωτηρίαν ὅλης τῆς πό-
λεως, καὶ τὴν δημοκρατίαν εἰδότες ἐν μὲν ταῖς ἡσυ-
χίαις καὶ ταῖς ἀσφαλείαις ἀνξανομένην καὶ διαμένου-
σαν, ἐν δὲ τοῖς πολέμοις δις ἤδη καταλυθεῖσαν, πρὸς
μὲν τοὺς τῆς εἰρήνης ἐπιθυμοῦντας ὡς πρὸς ὀλιγαρχ-
52 ε χικὸὺς ὄντας δυσκόλως ἔχομεν, τοὺς δὲ τὸν πόλεμον
ἀγαπῶντας ὡς τῆς δημοκρατίας κηδομένους εἴησιν
εἶναι νομίζομεν· ἐμπειρότατοι δὲ λόγων καὶ πραγμά-
των ὄντες οὕτως ἀλογίστως ἔχομεν, ὥστε περὶ τῶν αὐ-
τῶν τῆς αὐτῆς ἡμέρας οὐ ταῦτά γιννώσκουμεν, ἀλλ'
ᾧ μὲν πρὶν εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἀναβῆναι κατηγοροῦ-
μεν, ταῦτα συνελθόντες χειροτονοῦμεν, οὐ πολὺν δὲ
χρόνον διαλιποντες τοῖς ἐνθάδε ψηφισθεῖσιν, ἐπειδὴν
ἀπίσωμεν, πάλιν ἐπιτιμῶμεν· προσποιοῦμενοι δὲ σο-
φώτατοι τῶν Ἑλλήνων εἶναι τοιοῦτοις χρώμεθα συμ-
βούλοις, ᾧ οὐκ ἔστιν ὅστις οὐκ ἂν καταφρονήσειεν,

καὶ τοὺς αὐτοὺς τοῦτους κυρίους ἀπάντων τῶν κοι- **b**
νῶν καθίσταμεν, οἷς οὐδεὶς ἂν οὐδὲν τῶν ἰδίων ἐπι-
53 τρέψειεν. ὃ δὲ πάντων σχετλιάτατον· οὗς γὰρ ὁμολο-
γήσαιμεν ἂν πονηροτάτους εἶναι τῶν πολιτῶν, τού-
τους πιστοτάτους φύλακας ἡγούμεθα τῆς πολιτείας
εἶναι· καὶ τοὺς μὲν μετοίκους τοιοῦτους εἶναι νομί-
ζομεν, οἷους περ ἂν τοὺς προστάτας νέμωσιν, αὐτοὶ
δ' οὐκ οἴομεθα τὴν αὐτὴν λήψεσθαι δόξαν τοῖς προ-
54 εστῶσιν ἡμῶν. τοσοῦτον δὲ διαφέρομεν τῶν προγό-
νων, ὅσον ἐκεῖνοι μὲν τοὺς αὐτοὺς προστάτας τε τῆς
πόλεως ἐποιοῦντο καὶ στρατηγούς ἡροῦντο, νομίζον-
τες τὸν ἐπὶ τοῦ βήματος τὰ βέλτιστα συμβουλευσαὶ
δυναμένον, τὸν αὐτὸν τοῦτον ἄριστ' ἂν βουλευσασθαι
καὶ καθ' αὐτὸν γενόμενον, ἡμεῖς δὲ τὸνναντίον τού-
55 των ποιοῦμεν· οἷς μὲν γὰρ περὶ τῶν μεγίστων συμ-
βούλοις χρώμεθα, τούτους μὲν οὐκ ἀξιοῦμεν στρατη-
γούς χειροτονεῖν ὡς νοῦν οὐκ ἔχοντας, οἷς δ' οὐδεὶς **d**
ἂν οὔτε περὶ τῶν ἰδίων οὔτε περὶ τῶν κοινῶν συμ-
βουλευσάιτο, τούτους δ' αὐτοκράτορας ἐκπέμπομεν
ὡς ἐκεῖ σοφωτέροις ἐσομένους καὶ ἥῃον βουλευσομέ-
νους περὶ τῶν Ἑλληνικῶν πραγμάτων ἢ περὶ τῶν ἐν-
56 θάδε προτιθεμένων. λέγω δὲ ταῦτ' οὐ κατὰ πάντων
ἀλλὰ κατὰ τῶν ἐνόχων τοῖς λεγομένοις ὄντων. ἐπιλί-
ποι δ' ἂν με τὸ λοιπὸν μέρος τῆς ἡμέρας, εἰ πάσας
τὰς πλημμελείας τὰς ἐν τοῖς πράγμασιν ἐγγεγεννημένας **e**
ἐξετάξειν ἐπιχειρήσαιμεν.
57 (ἡ΄.) Τάχ' οὖν ἂν τις τῶν σφόδρα τοῖς λεγομέ-
νοις ἐνόχων ὄντων ἀγανακτήσας ἐρωτήσειεν, „πῶς, εἴ-
περ οὕτω κακῶς βουλευόμεθα, σωζόμεθα καὶ δύνα-
μιν οὐδεμιᾶς πόλεως ἐλάττω κεκτημένοι τυγχάνο-
μεν;“ ἐγὼ δὲ πρὸς ταῦτ' ἀποκριναιίμην ἂν, ὅτι τοὺς **171**
ἀντιπάλους ἔχομεν οὐδὲν βέλτιον ἡμῶν φρονοῦντας.

58 εἰ γὰρ μετὰ τὴν μάχην ἦν ἐνίκησαν Θηβαῖοι Λακεδαι-
 μουίους, ἐκεῖνοι μὲν ἐλευθερώσαντες τὴν Πελοπόν-
 νησον καὶ τοὺς ἄλλους αὐτονόμους ποιήσαντες ἡσυ-
 χίαν εἶχον, ἡμεῖς δὲ τοιαῦτ' ἐξημαρτάνομεν, οὐτ' ἂν
 οὗτος ἔσχε ταύτην ποιήσασθαι τὴν ἐρώτησιν, ἡμεῖς τ'
 ἂν ἔγνωμεν, ὅσῳ κρείττον ἐστὶ τὸ σωφρονεῖν τοῦ πο-
 59 λυπραγμουεῖν. νῦν δ' ἐνταῦθα τὰ πράγματα περιέστη-
 κεν, ὥστε Θηβαῖοι μὲν ἡμᾶς σώζουσιν, ἡμεῖς δὲ Θη-
 βαίους, καὶ συμμάχους ἐκεῖνοι μὲν ἡμῖν ποιούσιν,
 ἡμεῖς δ' ἐκεῖνοισ. ὥστ' εἰ νοῦν ἔχομεν, ἀλλήλοισ ἂν
 εἰς τὰς ἐκκλησίας ἀργύριον παρέχομεν· ὁπότεροι γὰρ
 ἂν πλεονάκεις συλλεγῶσιν, οὗτοι τοὺς ἐναντίους ἄμει-
 60 νον πράττειν ποιούσιν. χρηὴ δὲ τοὺς καὶ μικρὰ λογίζε-
 σθαι δυναμένους οὐκ ἐν τοῖς τῶν ἐχθρῶν ἀμαρτήμασι
 τὰς ἐλπίδας ἔχειν τῆς σωτηρίας, ἀλλ' ἐν τοῖς αὐτῶν c
 πράγμασι καὶ ταῖς αὐτῶν διανοίαις· τὸ μὲν γὰρ διὰ
 τὴν ἐκείνων ἀμαθίαν συμβαῖνον ἡμῖν ἀγαθὸν τυχόν
 ἂν παύσαιτο καὶ λάβοι μεταβολὴν, τὸ δὲ δι' ἡμᾶς αὐ-
 τοὺς γιγνόμενον βεβαιότερος ἂν ἔχοι καὶ μᾶλλον πα-
 ραμείνειεν ἡμῖν.

61 (ιδ'). Πρὸς μὲν οὖν τοὺς εἰκῆ τὰς ἐπιλήψεις ποι-
 ουμένους οὐ χαλεπὸν ἀντειπεῖν· εἰ δὲ δὴ τις μοι πα- d
 ραστὰς τῶν ἐπιεικέστερον διακειμένων ἀληθῆ μὲν λέ-
 γειν με προσομολογήσεις καὶ προσηκόντως ἐπιτιμᾶν
 τοῖς γιγνομένοις, δίκαιον δ' εἶναι φαίη τοὺς ἐπ' εὐ-
 νοίᾳ νουθετοῦντας μὴ μόνον κατηγορεῖν τῶν πε-
 62 πραγμένων ἀλλὰ καὶ συμβουλεύειν, τίνων ἀπεχό-
 μενοι καὶ ποίων ὀρεγόμενοι παυσάμεθ' ἂν ταύτην
 ἔχοντες τὴν γνώμην καὶ τοιαῦτ' ἐξαμαρτάνοντες,
 οὗτος ὁ λόγος ἀπορεῖν ἂν με ποιήσειεν ἀποκρίσεως,
 οὐκ ἀληθοῦς καὶ συμφερούσης ἀλλ' ἀρεσκούσης ὑμῖν. e
 οὐ μὴν ἀλλ' ἐπειδὴ περ ἀποκεκαλυμμένως ὤρη-

μαι λέγειν, οὐκ ἀποκνητέον ἀποφήνασθαι καὶ περὶ
 τούτων.

- 63 (κ'). "Α μὲν οὖν ὑπάρχειν δεῖ τοῖς μέλλουσιν εὐ-
 δαιμονήσειν, τὴν εὐσέβειαν καὶ τὴν σωφροσύνην καὶ
 τὴν ἄλλην ἀρετὴν, ὀλίγῳ πρότερον εἰρήκαμεν· ὡς δ' 172
 ἂν τάχιστα πρὸς τὸ τοιοῦτοι γενέσθαι παιδευθεῖμεν,
 ἀληθὲς μὲν ἐστὶ τὸ ῥηθησόμενον, ἴσως δ' ἂν ἀκούσα-
 σιν ὑμῖν δεινὸν εἶναι δόξεις καὶ παρὰ πολὺ τῆς τῶν
 64 ἄλλων ἐξηλλαγμένον διανοίας. (κα'). Ἐγὼ γὰρ ἠγοῦ-
 μαι καὶ τὴν πόλιν ἡμᾶς ἄμεινον οἰκήσειν καὶ βελτίους
 αὐτοὺς ἔσεσθαι καὶ πρὸς ἀπάσας τὰς πράξεις ἐπιδώ-
 σαι, ἢν παυσώμεθα τῆς ἀρχῆς τῆς κατὰ θάλατταν
 ἐπιθυμοῦντες. αὕτη γάρ ἐστὶν ἡ καὶ νῦν εἰς ταραχὴν b
 ἡμᾶς καθιστάσα καὶ τὴν δημοκρατίαν ἐκείνην κατα-
 λύσασα, μεθ' ἧς οἱ πρόγονοι ζῶντες εὐδαιμονέστατοι
 τῶν Ἑλλήνων ἦσαν, καὶ σχεδὸν ἀπάντων αἰτία τῶν
 κακῶν ὧν αὐτοὶ τ' ἔχομεν καὶ τοῖς ἄλλοις παρέχομεν.
 65 οἶδα μὲν οὖν, ὅτι χαλεπὸν ἐστὶ δυναστείας ὑπὸ πάν-
 των ἐρωμένης καὶ περιμαχίτου γεγεννημένης κατηγο-
 ροῦντα δοκεῖν ἀνεκτόν τι λέγειν· ὅμως δ' ἐπειδὴ περ
 ὑπεμείνατε καὶ τοὺς ἄλλους λόγους, ἀληθεῖς μὲν ὄν- c
 τας, φιλαπεχθήμονας δὲ, καὶ τοῦτον ὑμῶν ἀνασχέσθαι
 66 δέομαι, καὶ μὴ καταγνώναί μου τοιαύτην μανίαν, ὡς
 ἄρ' ἐγὼ προειλόμην ἂν διαλεχθῆναι πρὸς ὑμᾶς περὶ
 πραγμάτων οὕτω παραδόξων, εἰ μὴ τι λέγειν ἀληθὲς
 εἶχον περὶ αὐτῶν. νῦν δ' οἶμαι πᾶσι φανερόν ποιή-
 σαι, ὡς οὔτε δικαίας ἀρχῆς ἐπιθυμοῦμεν οὔτε γενέ-
 σθαι δυνατῆς οὔτε συμφερούσης ἡμῖν.
 67 (κβ'). Ὅτι μὲν οὖν οὐ δικαίας, παρ' ὑμῶν μα- d
 θῶν ὑμᾶς ἔχω διδάσκειν. ὅτε γὰρ Λακεδαιμόνιοι ταύ-
 την εἶχον τὴν δύναμιν, ποίους λόγους οὐκ ἀνηλάσσα-
 μεν, κατηγοροῦντες μὲν τῆς ἐκείνων ἀρχῆς, διεξιόντες

δ' ὡς δίκαιόν ἐστιν αὐτονόμους εἶναι τοὺς Ἕλληνας;
 68 τίνας δὲ τῶν πόλεων τῶν ἔλλογίμων οὐ παρεκαλέσα-
 μεν ἐπὶ τὴν συμμαχίαν τὴν ὑπὲρ τούτων συστάσαν;
 πόσας δὲ πρεσβείας ὡς βασιλέα τὸν μέγαν ἀπεστείλα-
 μεν, διδαξούσας αὐτὸν, ὡς οὔτε δίκαιόν ἐστιν οὔτε
 συμφέρον μίαν πόλιν κυρίαν εἶναι τῶν Ἑλλήνων; οὐ
 πρότερον δ' ἐπαυσάμεθα πολεμοῦντες καὶ κινδυνεύ- 173
 οντες καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν, πρὶν ἠθέλη-
 69 τῆς αὐτονομίας. ὅτι μὲν οὖν οὐ δίκαιόν ἐστι τοὺς κρείτ-
 τούς τῶν ἡττόνων ἄρχειν, ἐν ἐκείνοις τε τοῖς χρόνοις
 τυγχάνομεν ἐγνωκότες καὶ νῦν ἐπὶ τῆς πολιτείας τῆς
 παρ' ἡμῖν καθεστηκυίας.

(κγ'.) Ὡς δ' οὐδ' ἂν δυνηθεῖμεν τὴν ἀρχὴν ταύ-
 την καταστρέψασθαι, ταχέως οἶμαι δηλώσειν. ἦν γὰρ
 μετὰ μυριάων ταλάντων οὐχ οἷός τ' ἡμῖν διαφυλάξαι,
 πῶς ἂν ταύτην ἐκ τῆς παρουσίας ἀπορίας κτήσασθαι ἢ
 δυνηθεῖμεν, ἄλλως τε καὶ χρωόμενοι τοῖς ἡθροῖς οὐχ
 70 οἷς ἐλάβομεν ἄλλ' οἷς ἀπωλέσαμεν αὐτήν; (κδ'.) Ὡς
 τοίνυν οὐδὲ δέξασθαι διδομένην τῇ πόλει συμφέρει,
 δοκεῖτέ μοι τάχιστ' ἂν ἐκεῖθεν καταμαθεῖν. μᾶλλον δὲ
 καὶ περὶ τούτων βούλομαι μικρὰ προειπεῖν· δέδοικα
 γὰρ, μὴ διὰ τὸ πολλοῖς ἐπιτιμᾶν δόξω τισὶ προηρησθαι
 τῆς πόλεως κατηγορεῖν.

71 (κε'.) Ἐγὼ δ' εἰ μὲν πρὸς ἄλλους τινὰς ἐπεχεί-
 ρουν οὕτω διεξιέναι περὶ τῶν πραγμάτων, εἰκότως ἔ
 ἂν εἶχον τὴν αἰτίαν ταύτην· νῦν δὲ πρὸς ὑμᾶς ποιού-
 μαι τοὺς λόγους, οὐ διαβάλλειν ἑτέροις ἐπιθυμῶν ἄλλ'
 αὐτοὺς βουλόμενος παῦσαι τῶν τοιούτων ἔργων, καὶ
 72 τὴν πόλιν καὶ τοὺς ἄλλους Ἕλληνας ἀγαγεῖν. ἀνάγκη
 δὲ τοὺς νουθετοῦντας καὶ τοὺς κατηγοροῦντας τοῖς

μὲν λόγοις χρῆσθαι παρακλησίαις, τὰς δὲ διανοίας
 ἔχειν ἀλλήλαις ὡς οἷόν τ' ἐναντιωτάτας. ὥστε περὶ δ
 τῶν ταῦτα λεγόντων οὐκ ἀεὶ προσήκει τὴν αὐτὴν ὑμᾶς
 γνώμην ἔχειν, ἀλλὰ τοὺς μὲν ἐπὶ βλάβῃ λοιδοροῦν-
 τας μισεῖν ὡς κακόνους ὄντας τῇ πόλει, τοὺς δ' ἐπ'
 ἀφελείᾳ νουθετοῦντας ἐπαινεῖν καὶ βελτίστους τῶν
 73 πολιτῶν νομίζειν, καὶ τούτων αὐτῶν μάλιστα τὸν
 ἐναργέστατα δυνάμενον δηλῶσαι τὰς πονηρίας τῶν
 πράξεων καὶ τὰς συμφορὰς τὰς ἀπ' αὐτῶν γιγνομέ-
 νας· οὗτος γὰρ ἂν τάχιστα ποιήσειεν ὑμᾶς, μισήσαν- ε
 τας ἂ δει, βελτιόνων ἐπιθυμῆσαι πραγμάτων. ὑπὲρ
 μὲν οὖν τῆς τῶν λόγων τραχύτητος καὶ τῶν εἰρημέ-
 νων καὶ τῶν ῥηθήσεσθαι μελλόντων ταῦτ' ἔχω λέγειν
 πρὸς ὑμᾶς· ὅθεν δ' ἀπέλιπον, πάλιν ποιήσομαι τὴν
 ἀρχὴν.

74 (κς'.) Ἐφασκον γὰρ ἐκεῖθεν κάλλιστ' ἂν ὑμᾶς κα- 174
 ταμαθεῖν, ὡς οὐ συμφέρει λαβεῖν τὴν κατὰ θάλατταν
 ἀρχὴν, εἰ σκέψαισθε, τίνα τρόπον ἢ πόλις διέκειτο
 πρὶν τὴν δύναμιν ταύτην κτήσασθαι, καὶ πῶς ἐπειδὴ
 κατέσχεν αὐτήν· ἦν γὰρ ταῦτα παρ' ἄλληλα τῇ δια-
 νοίᾳ θεωρήσητε, γνώσεσθ' ὅσων κακῶν αἰτία τῇ πό-
 λει γέγονεν.

75 (κς'.) Ἡ μὲν τοίνυν πολιτεία τοσοῦτω βελτίαν
 ἦν καὶ κρείττων ἢ τότε τῆς ὕστερον καταστάσης, ὅσῳ ἢ
 περ' Ἀριστείδης καὶ Θεμιστοκλῆς καὶ Μιλτιάδης ἄνδρες
 ἀμείνους ἦσαν Ἵπερβόλου καὶ Κλεοφῶντος καὶ τῶν
 νῦν δημηγορούντων· τὸν δὲ δῆμον εὐρήσετε τὸν τότε
 πολιτευόμενον οὐκ ἀργίας οὐδ' ἀπορίας οὐδ' ἐλπίδων
 76 κενῶν ὄντα μεστὸν, ἀλλὰ νικᾶν μὲν δυνάμενον ἐν ταῖς
 μάχαις ἅπαντας τοὺς εἰς τὴν χώραν εἰσβάλλοντας,
 ἀριστείων δ' ἀξιούμενον ἐν τοῖς ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος
 κινδύνοις, οὕτω δὲ πιστευόμενον ὥστε τὰς πλείστας ἔ

αὐτῶ τῶν πόλεων ἐκούσας ἐγχειρίσαι σφᾶς αὐτάς.
 77 τούτων δ' ὑπαρχόντων ἀντι μὲν τῆς πολιτείας τῆς πα-
 ρὰ πᾶσιν εὐδοκιμούσης ἐπὶ τοιαύτην ἀκολασίαν ἢ δύ-
 ναμὶς ἡμᾶς αὐτῇ προήγαγεν, ἣν οὐδεὶς ἂν ἀνθρώπων
 ἐπαινέσειεν· ἀντι δὲ τοῦ νικᾶν τοὺς ἐπιστρατεύοντας
 οὕτω τοὺς πολίτας ἐπαίδευσεν ὥστε μὴδὲ πρὸ τῶν τει-
 78 χῶν τολμᾶν ἐπεξιέναι τοῖς πολεμίοις· ἀντι δὲ τῆς εὐ-
 νοίας τῆς παρὰ τῶν συμμάχων αὐτοῖς ὑπαρχούσης καὶ d
 τῆς δόξης τῆς παρὰ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων εἰς τοσοῦτον
 μῖσος κατέστησαν, ὥστε παρὰ μικρὸν ἐλθεῖν ἐξανδρα-
 ποδισθῆναι τὴν πόλιν, εἰ μὴ Λακεδαιμονίων τῶν ἐξ
 ἀρχῆς πολεμούντων εὐνοοτέρων ἐτύχομεν ἢ τῶν πρό-
 79 τερον ἡμῖν συμμάχων ὄντων. οἷς οὐκ ἂν δικαίως ἐγ-
 καλοῖμεν, ὅτι χαλεπῶς πρὸς ἡμᾶς διετέθησαν· οὐ
 γὰρ ὑπάρχοντες ἀλλ' ἀμυνόμενοι καὶ πολλὰ καὶ δεινὰ
 παθόντες τοιαύτην γνώμην ἔσχον περὶ ἡμᾶς. (κῆ.) Τίς e
 γὰρ ἂν ὑπέμεινε τὴν ἀσέλγειαν τῶν πατέρων τῶν ἡμε-
 τέρων, οἱ συναγαγόντες ἐξ ἀπάσης τῆς Ἑλλάδος τοὺς
 ἀργοτάτους καὶ τοὺς ἀπασῶν τῶν πονηριῶν μετέχον-
 τας, πληροῦντες τούτων τὰς τριήρεις, ἀπηχθάνοντο
 τοῖς Ἑλλησι, καὶ τοὺς μὲν βελτίστους τῶν ἐν ταῖς ἄλ- 175
 λαις πόλεσιν ἐξέβαλλον, τοῖς δὲ πονηροτάτοις τῶν
 80 Ἑλλήνων τὰ κείνων διένεμον; ἀλλὰ γὰρ εἰ τολμήσαιμι
 περὶ τῶν ἐν ἐκείνοις τοῖς πράγμασι γιγνομένων ἀκρι-
 βῶς διελθεῖν, ὑμᾶς μὲν ἴσως ἂν ποιήσαιμι βέλτιον
 βουλευσασθαι περὶ τῶν παρόντων, αὐτὸς δ' ἂν δια-
 βληθείην· εἰώθατε γὰρ μισεῖν οὐχ οὕτω τοὺς αἰτίους
 τῶν ἁμαρτημάτων ὡς τοὺς κατηγοροῦντας αὐτῶν.
 81 τοιαύτην οὖν ὑμῶν γνώμην ἐχόντων δέδοικα, μὴ πει- b
 ρώμενος ὑμᾶς εὐεργετῆν αὐτὸς ἀπολαύσω τι φλαυ-
 ρον. οὐ μὴν ἀποστήσομαι παντάπασιν ὧν διανοήθην,
 ἀλλὰ τὰ μὲν πικρότατα καὶ μάλιστα ἂν ὑμᾶς λυπή-

σοντα παραλείψω, μνησθήσομαι δὲ τούτων μόνον, ἐξ
 ὧν γνώσεσθε τὴν ἄνοιαν τῶν τότε πολιτευομένων.
 82 (κθ.) Οὕτω γὰρ ἀκριβῶς εὐρισκον, ἐξ ὧν ἀνθρώ-
 ποι μάλιστα ἂν μισηθεῖεν, ὥστ' ἐψηφίσαντο τὸ πε-
 ριγινόμενον τῶν πόρων ἀργύριον διελόντας κατὰ c
 τύλαντον εἰς τὴν ὀρχήστραν τοῖς Διονυσίοις εἰσφέρειν,
 ἐπειδὰν πλήρες ἦ τὸ θέατρον· καὶ τοῦτ' ἐποίουν καὶ
 παραιοῖσι τοὺς παῖδας τῶν ἐν τῷ πολέμῳ τετελευ-
 τηκότων, ἀμφοτέροις ἐπιδεικνύοντες, τοῖς μὲν συμ-
 μάχοις τὰς τιμὰς τῆς οὐσίας αὐτῶν ὑπὸ μισθωτῶν εἰσ-
 φερόμενας, τοῖς δ' ἄλλοις Ἑλλησι τὸ πλῆθος τῶν ὀρ-
 φανῶν καὶ τὰς συμφορὰς τὰς διὰ τὴν πλεονεξίαν ταύ-
 83 τῆν γιγνομένας. καὶ ταῦτα δρωῦντες αὐτοὶ τε τὴν d
 πόλιν εὐδαιμόνιζον καὶ πολλοὶ τῶν νοῦν οὐκ ἐχόντων
 ἐμακάριζον αὐτήν, τῶν μὲν συμβήσεσθαι διὰ ταῦτα
 μελλόντων οὐδεμίαν ποιούμενοι πρόνοιαν, τὸν δὲ
 πλοῦτον θαυμάζοντες καὶ ζηλοῦντες, ὡς ἀδίκως εἰς τὴν
 πόλιν εἰσελθῶν καὶ τὸν δικαίως ὑπάρξαντα διὰ τα-
 84 χέων ἡμελλε προσάπολεῖν. εἰς τοῦτο γὰρ κατέστησαν
 τῶν μὲν οἰκείων ἀμελείας, τῶν δ' ἄλλοτριῶν ἐπιθυ- e
 μίας, ὥστε Λακεδαιμονίων εἰσβεβληκότων εἰς τὴν
 χώραν καὶ τοῦ τείχους ἤδη τοῦ Λεκελειᾶσιν ἐστῶτος
 εἰς Σικελίαν τριήρεις ἐπλήρουν, καὶ οὐκ ἤσχύνοντο
 τὴν μὲν πατρίδα τεμνομένην καὶ πορθουμένην περι-
 ορῶντες, ἐπὶ δὲ τοὺς οὐδὲν πάποτ' εἰς ἡμᾶς ἐξαμαρ-
 85 τόντας στρατιᾶν ἐκπέμποντες, ἀλλ' εἰς τοῦτ' ἀφρο- 176
 σύνης ἦλθον, ὥστε τῶν προαστείων τῶν οἰκείων οὐ
 κρατοῦντες Ἰταλίας καὶ Σικελίας καὶ Καρχηδόνας ἄρ-
 ξειν προσεδόκησαν. τοσοῦτον δὲ διήνεγκαν ἀνοία παν-
 τῶν ἀνθρώπων, ὥστε τοὺς μὲν ἄλλους αἰ συμφοραὶ
 συστέλλουσι καὶ ποιοῦσιν ἐμφρονεστέρους, ἐκεῖνοι δ'
 86 οὐδ' ὑπὸ τούτων ἐπαιδεύθησαν. καίτοι πλείοσι καὶ

μείζοσι περιέπεσον ἐπὶ τῆς ἀρχῆς ταύτης τῶν ἐν ἅπαντι τῷ χρόνῳ τῇ πόλει γεγενημένων. εἰς Αἴγυπτου μὲν ἄγε διακόσιαι πλεύσασαι τριήρεις αὐτοῖς τοῖς πληρώμασι διεφθάρησαν, περὶ δὲ Κύπρον πενήτην καὶ ἑκατόν· ἐν Δάτῳ δὲ μυρίους ὀπίλλτας αὐτῶν καὶ τῶν συμμάχων ἀπώλεσαν, ἐν Σικελίᾳ δὲ τέτταρας μυριάδας καὶ τριήρεις τετταράκοντα καὶ διακοσίας, τὸ δὲ τε-
 87 λευταῖον ἐν Ἑλλησπόντῳ διακοσίας. τὰς δὲ κατὰ δέκα καὶ πέντε καὶ πλείους τούτων ἀπολλυμένας καὶ τοὺς *c* κατὰ χιλίους καὶ δισχιλίους ἀποθνήσκοντας τίς ἂν ἐξαριθμήσειεν; πλὴν ἐν ἣν τοῦτο τῶν ἐγκυκλίων, ταφὰς ποιεῖν καθ' ἕκαστον τὸν ἐνιαυτὸν, εἰς ἃς πολλοὶ καὶ τῶν ἀστνγειτόνων καὶ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων ἐφοίτων, οὐ συμπευθῆσονται τοὺς τεθνεώτας ἀλλ' ἐφη-
 88 σθησόμενοι ταῖς ἡμετέραις συμφοραῖς. τελευτῶντες δ' ἔλαθον σφᾶς αὐτοὺς τοὺς μὲν τάφους τοὺς δημοσίους τῶν πολιτῶν ἐμπλήσαντες, τὰς δὲ φρατρίδας καὶ *d* τὰ γραμματεῖα τὰ ληξιαρχικὰ τῶν οὐδὲν τῇ πόλει προσηκόντων. γνοίη δ' ἂν τις ἐκεῖθεν μάλιστα τὸ πλήθος τῶν ἀπολλυμένων· τὰ γὰρ γένη τῶν ἀνδρῶν τῶν ὀνομαστοτάτων καὶ τοὺς οἴκους τοὺς μεγίστους, οἳ καὶ τὰς τυραννικὰς στάσεις καὶ τὸν Περσικὸν πόλεμον διεφυγον, εὐρήσομεν ἐπὶ τῆς ἀρχῆς, ἧς ἐπιθυμοῦ-
 89 μεν, ἀναστάτους γεγενημένους. ὥστ' εἰ τις σκοπεῖ-*e* σθαι βούλοιο περὶ τῶν ἄλλων ὥσπερ πρὸς δαίγμα τοῦτ' ἀναφέρων, φανεῖμεν ἂν μικροῦ δεῖν ἀντηλλαγμένοι. (λ'.) Καίτοι χρὴ πόλιν μὲν εὐδαιμονίζειν μὴ τὴν ἐξ ἀπάντων ἀνθρώπων εἰκὴ πολλοὺς πολίτας ἀθροίζουσιν ἀλλὰ τὴν τὸ γένος τῶν ἐξ ἀρχῆς τὴν πόλιν οἰκισάντων μᾶλλον τῶν ἄλλων διασώζουσιν, ἀνδρας δὲ ξηλοῦν μὴ τοὺς τὰς τυραννίδας κατέχοντας μηδὲ τοὺς *e*
 177 μείζω δυναστείαν τοῦ δικαίου κερκτημένους, ἀλλὰ τοὺς

ἀξιόους μὲν ὄντας τῆς μεγίστης τιμῆς, στέργοντας δ' ἐπὶ ταῖς ὑπὸ τοῦ πλήθους διδομέναις. ταύτης γὰρ ἔξιν οὔτ' ἀνὴρ οὔτε πόλις λαβεῖν ἂν δύναίτο σπουδαιοτέραν οὐδ' ἀσφαλεστέραν οὐδὲ πλείονος ἀξίαν· ἦν περ οἱ περὶ τὰ Περσικὰ γενόμενοι σχόντες οὐχ ὁμοίως τοῖς λησταῖς ἐβίωσαν, τότε μὲν πλείω τῶν ἱκανῶν ἔχοντες, *b* τότε δ' ἐν σιτοδείαις καὶ πολιορκίαις καὶ τοῖς μεγίστοις κακοῖς καθεστῶτες, ἀλλὰ περὶ μὲν τὴν τροφήν τὴν καθ' ἡμέραν οὔτ' ἐν ἐνδείαις οὔτ' ἐν ὑπερβολαῖς ὄντες, ἐπὶ δὲ τῇ τῆς πολιτείας δικαιοσύνῃ καὶ ταῖς ἀρεταῖς ταῖς αὐτῶν φιλοτιμούμενοι καὶ τὸν βίον ἡδίων τῶν
 91 ἄλλων διάγοντες. ὧν ἀμελήσαντες οἱ γενόμενοι μετ' ἐκείνους οὐκ ἄρχειν ἀλλὰ τυραννεῖν ἐπεθύμησαν, ἃ δοκεῖ μὲν τὴν αὐτὴν ἔχειν δύναμιν, πλείστον δ' ἀλλή-*c* λων κεχώρισται· τῶν μὲν γὰρ ἀρχόντων ἔργον ἐστὶ τοὺς ἀρχομένους ταῖς αὐτῶν ἐπιμελείαις ποιεῖν εὐδαιμονοστέρους, τοῖς δὲ τυράννοις ἔθος καθέστηκε τοῖς τῶν ἄλλων πόνοις καὶ κακοῖς αὐτοῖς ἡδονὰς παρασκευάζειν. ἀνάγκη δὲ τοὺς τοιοῦτοις ἔργοις ἐπιχειροῦντας τυραννικαῖς καὶ ταῖς συμφοραῖς περιπίπτειν, καὶ τοιαῦτα πάσχειν, οἷά περ ἂν καὶ τοὺς ἄλλους δρά-
 92 σωσιν. ἃ καὶ τῇ πόλει συνέπεσεν· ἀντὶ μὲν γὰρ τοῦ φρουρεῖν τὰς τῶν ἄλλων ἀκροπόλεις τῆς αὐτῶν ἐπει-*d* δον τοὺς πολεμίους κυρίους γενομένους· ἀντὶ δὲ τοῦ παιδᾶς ὁμήρους λαμβάνειν ἀποσπῶντες ἀπὸ πατέρων καὶ μητέρων, πολλοὶ τῶν πολιτῶν ἠναγκάσθησαν τοὺς αὐτῶν ἐν τῇ πολιορκίᾳ χεῖρον παιδεύειν καὶ τρέφειν ἢ προσήκεν αὐτοῖς· ἀντὶ δὲ τοῦ γεωργεῖν τὰς χώρας τὰς ἀλλοτρίας πολλῶν ἐτῶν οὐδ' ἰδεῖν αὐτοῖς ἐξεγένετο τὴν αὐτῶν. (λ'.) Ὅστ' εἰ τις ἡμᾶς ἐρωτήσειεν,
 93 εἰ δεξαίμεθ' ἂν τοσοῦτον χρόνον ἄρξαντες τοιαῦτα παθοῦσαν τὴν πόλιν ἐπιδεῖν, τίς ἂν ὁμολογήσειεν, πλὴν *e*

εἴ τις παντάπασι ἀπονενοημένος ἐστὶ καὶ μὴθ' ἰερῶν
 μήτε γονέων μήτε παίδων μήτ' ἄλλου μηδεὸς φρον-
 τίξει πλὴν τοῦ χρόνου μόνον τοῦ καθ' αὐτόν; ὧν οὐκ 178
 ἄξιον τὴν διάνοιαν ζηλοῦν ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον τῶν
 πολλὴν πρόνοιαν ποιουμένων καὶ μηδὲν ἤττον ὑπὲρ
 τῆς κοινῆς δόξης ἢ τῆς ἰδίας φιλοτιμουμένων καὶ προ-
 αιρουμένων μέτριον βίον μετὰ δικαιοσύνης μᾶλλον
 94 ἢ μέγαν πλοῦτον μετ' ἀδικίας. καὶ γὰρ οἱ πρόγονοι
 τοιοῦτους αὐτοὺς παρασχόντες τὴν τε πόλιν εὐδαιμο-
 νεστάτην τοῖς ἐπιγιννομένοις παρέδωκαν καὶ τῆς αὐ-
 τῶν ἀρετῆς ἀθάνατον τὴν μνήμην κατέλιπον. ἐξ ὧν b
 ἀμφοτέρω θάδιόν ἐστι καταμαθεῖν, καὶ τὴν χάραν
 ἡμῶν, ὅτι δύναται τρέφειν ἀνδρας ἀμείνους τῶν ἄλ-
 λων, καὶ τὴν καλουμένην μὲν ἀρχὴν, οὐσαν δὲ συμ-
 φορᾶν, ὅτι πέφυκε χείρους ἅπαντας ποιεῖν τοὺς χρω-
 μένους αὐτῇ.
 95 (λβ'.) Μέγιστον δὲ τεκμήριον· οὐ γὰρ μόνον ἡμᾶς
 ἀλλὰ καὶ τὴν Λακεδαιμονίων πόλιν διέφθειρεν, ὥστε
 τοῖς εἰθισμένοις ἐπαινεῖν τὰς ἐκείνων ἀρετὰς οὐχ οἶόν c
 τ' ἐστὶν εἰπεῖν τοῦτον τὸν λόγον, ὡς ἡμεῖς μὲν διὰ τὸ
 δημοκρατεῖσθαι κακῶς ἐχρησάμεθα τοῖς πράγμασι,
 εἰ δὲ Λακεδαιμόνιοι ταύτην τὴν δύναμιν παρέλαβον,
 εὐδαιμονας ἂν καὶ τοὺς ἄλλους καὶ σφᾶς αὐτοὺς ἐποί-
 ησαν. πολὺ γὰρ θάττον ἐν ἐκείνοις ἐπεδείξατο τὴν
 φύσιν τὴν αὐτῆς· τὴν γὰρ πολιτείαν, ἣν ἐν ἑπτακο-
 σίοις ἔτεσιν οὐδεὶς εἶδεν οὐθ' ὑπὸ κινδύνων οὐθ' ὑπο-
 συμφορῶν κινήθεισαν, ταύτην ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ σαλευ- d
 96 σαι καὶ λυθῆναι παρὰ μικρὸν ἐποίησεν. ἀντὶ γὰρ τῶν
 καθεστῶτων παρ' αὐτοῖς ἐπιτηδευμάτων τοὺς μὲν ἰδι-
 ωτάς ἐνέπλησεν ἀδικίας, φραθυμίας, ἀνομίας, φιλαρ-
 γυρίας, τὸ δὲ κοινὸν τῆς πόλεως ὑπεροφίας μὲν τῶν
 συμμάχων, ἐπιθυμίας δὲ τῶν ἀλλοτρίων, ὀλιγορίας

δὲ τῶν ὄρκων καὶ τῶν συνθηκῶν. τοσοῦτον γὰρ ὑπερ-
 εβάλλοντο τοὺς ἡμετέρους τοῖς εἰς τοὺς Ἕλληνας ἀμαρ-
 τήμασι, ὅσον πρὸς τοῖς πρότερον ὑπάρχουσι σφαγᾶς e
 καὶ στάσεις ἐν ταῖς πόλεσιν ἐποίησαν, ἐξ ὧν ἀειμνή-
 97 στους τὰς ἐχθρας πρὸς ἀλλήλους ἔξουσιν. οὕτω δὲ
 φιλοπολέμως καὶ φιλοκινδύνως διετέθησαν, τὸν ἄλλον
 χρόνον πρὸς τὰ τοιαῦτα πεφυλαγμένως μᾶλλον τῶν
 ἄλλων ἔχοντες, ὥστ' οὐδὲ τῶν συμμάχων οὐδὲ τῶν 179
 εὐεργετῶν ἀπέσχοντο τῶν σφετέρων αὐτῶν, ἀλλὰ
 βασιλέως μὲν αὐτοῖς εἰς τὸν πρὸς ἡμᾶς πόλεμον πλεον
 ἢ πεντακισχίλια τάλαντα παρασχόντος, Χίων δὲ προ-
 θυμότερα πάντων τῶν συμμάχων τῶ ναντικῶ συγκιν-
 98 δυνευσάντων, Θηβαίων δὲ μεγίστην δύναμιν εἰς τὸ
 πεζὸν συμβαλομένων, οὐκ ἐφθασαν τὴν ἀρχὴν κατα-
 σχόντες, καὶ Θηβαίους μὲν εὐθύς ἐπεβούλευσαν, ἐπὶ
 δὲ τὸν βασιλέα Κλέαρχον καὶ στρατιὰν ἀνέπεμψαν, b
 Χίων δὲ τοὺς μὲν πρώτους τῶν πολιτῶν ἐφυγάδευσαν,
 τὰς δὲ τριήρεις ἐκ τῶν νεωρίων ἐξεκλύσαντες ἀπάσας
 99 ὄχοντο λαβόντες. (λγ'.) Οὐκ ἐξήρκεσε δ' αὐτοῖς ταῦτ'
 ἐξαμαρτεῖν, ἀλλὰ περὶ τοὺς αὐτοὺς χρόνους ἐπόρθουν
 μὲν τὴν ἠπειρον, ὕβριζον δὲ τὰς νήσους, ἀνήρουν δὲ
 τὰς ἐν Ἰταλίᾳ καὶ Σικελίᾳ πολιτείας καὶ τυράννους
 καθίστασαν, ἐλυμαίνοντο δὲ τὴν Πελοπόννησον καὶ
 μεστὴν στάσεω καὶ πολέμων ἐποίησαν. ἐπὶ ποίαν γὰρ c
 τῶν πόλεων οὐκ ἐστράτευσαν; ἢ περὶ τίνας αὐτῶν
 100 οὐκ ἐξήμαρτον; οὐκ Ἑλλείων μὲν μέρος τι τῆς χώρας
 ἀφείλοντο, τὴν δὲ γῆν τὴν Κορινθίαν ἔτεμον, Μαν-
 τινέας δὲ διέφθισαν, Φλιασίους δ' ἐξεπολιόρκησαν, εἰς
 δὲ τὴν Ἀργείαν εἰσέβαλον, οὐδὲν δ' ἐπαύσαντο τοὺς
 μὲν ἄλλους κακῶς ποιοῦντες, αὐτοῖς δὲ τὴν ἤτταν ἐν
 Λεύκτροις παρασκευάζοντες; ἢν φασὶ τινες αἰτίαν γε-
 γενῆσθαι τῇ Σπάρτῃ τῶν κακῶν, οὐκ ἀληθῆ λέγοντες· d

οὐ γὰρ διὰ ταύτην ὑπὸ τῶν συμμάχων ἐμισήθησαν, ἀλλὰ διὰ τὰς ὕβρεις τὰς ἐν τοῖς ἐμπροσθεν χρόνοις καὶ ταύτην ἠττήθησαν καὶ περὶ τῆς αὐτῶν ἐκινδύνευσαν. 101
 101 σταν. χρῆ δὲ τὰς αἰτίας ἐπιφέρειν οὐ τοῖς κακοῖς τοῖς ἐπιγιννομένοις ἀλλὰ τοῖς πρώτοις τῶν ἀμαρτημάτων, ἐξ ὧν ἐπὶ τὴν τελευταίην ταύτην κατηνέχθησαν. ὥστε πολὺ ἂν τις ἀληθέστερα τυγχάνοι λέγων, εἰ φαίη τότε τὴν ἀρχὴν αὐτοῖς γεγενῆσθαι τῶν συμφορῶν, ὅτε τὴν ἀρχὴν τῆς θαλάττης παρελάμβανον· ἐκτῶντο γὰρ δύ-
 102 ναμιν οὐδὲν ὁμοίαν τῇ πρότερον ὑπαρχούσῃ. διὰ μὲν γὰρ τὴν κατὰ γῆν ἡγεμονίαν καὶ τὴν εὐταξίαν καὶ τὴν καρτερίαν τὴν ἐν αὐτῇ μελετωμένην θαλάττης κατὰ 180
 103 θάλατταν δυνάμεως ἐπεκράτησαν, διὰ δὲ τὴν ἀκολασίαν τὴν ὑπὸ ταύτης τῆς ἀρχῆς αὐτοῖς ἐγγενομένην ταχέως κἀκείνης τῆς ἡγεμονίας ἀπεστερήθησαν. οὐ γὰρ ἔτι τοὺς νόμους ἐφύλαττον, οὐς παρὰ τῶν προγόνων παρέλαβον, οὐδ' ἐν τοῖς ἡθροῖς ἐμμενον οἷς πρό-
 104 τερον εἶχον, ἀλλ' ὑπολαβόντες ἐξεῖναι ποιεῖν αὐτοῖς, ὅτι ἂν βουλευθῶσιν, εἰς πολλὴν ταραχὴν κατέστησαν. οὐ γὰρ ἠδῆσαν τὴν ἐξουσίαν, ἧς πάντες εὐχονται τυ-
 χεῖν, ὡς δύσχρηστός ἐστιν, οὐδ' ὡς παραφρονεῖν ποιεῖ τοὺς ἀγαπῶντας αὐτήν, οὐδ' ὅτι τὴν φύσιν ὁμοίαν ἔχει ταῖς ἐταίραις ταῖς ἐραῖν μὲν αὐτῶν ποιούσας,
 104 τοὺς δὲ χρωμένους ἀπολλυούσας. (λδ'.) Καίτοι φανερώς ἐπιδέδεικται ταύτην ἔχουσα τὴν δύναμιν· τοὺς γὰρ ἐν πλείσταῖς ἐξουσίαις γεγενημένους ἴδοι τις ἂν ταῖς μεγίσταις συμφοραῖς περιπεπωκότας, ἀρξάμε-
 105 νους ἀφ' ἡμῶν καὶ Λακεδαιμονίων. αὐταὶ γὰρ αἱ πόλεις καὶ πολιτευόμεναι πρότερον σωφρονέστατα καὶ δόξαν ἔχουσαι καλλίστην, ἐπειδὴ ταύτης ἔτυχον καὶ τὴν ἀρχὴν ἔλαβον, οὐδὲν ἀλλήλων διήνεγκαν, ἀλλ' ὥσπερ προσήκει τοὺς ὑπὸ τῶν αὐτῶν ἐπιθυμιῶν καὶ

τῆς αὐτῆς νόσου διεφθαρμένους, καὶ ταῖς πράξεσι ταῖς αὐταῖς ἐπεχείρησαν καὶ τοῖς ἀμαρτήμασι παραπλησίους ἐχρήσαντο καὶ τὸ τελευταῖον ὁμοίαις ταῖς συμφοραῖς 105
 105 περιέπεσον. ἡμεῖς τε γὰρ μισηθέντες ὑπὸ τῶν συμμά-
 χων καὶ περὶ ἀνδραποδισμοῦ κινδυνεύσαντες ὑπὸ Λακεδαιμονίων ἐσώθημεν, ἐκεῖνοι τε πάντων αὐτοὺς ἀπολέσαι βουλευθέντων ἐφ' ἡμᾶς καταφυγόντες δι' ἡμῶν τῆς σωτηρίας ἔτυχον. καίτοι πῶς χρῆ τὴν ἀρχὴν ταύτην ἐπαινεῖν τὴν τὰς τελευταῖας οὕτω πονηρὰς ἔχουσαν; ἢ πῶς οὐ μισεῖν καὶ φεύγειν τὴν πολλὰ καὶ δεινὰ ποιεῖν ἀμφοτέρας τὰς πόλεις ἐπάρασαν καὶ παθεῖν ἀναγκάσασαν;
 106 (λε'.) Οὐκ ἄξιον δὲ θαυμάζειν, εἰ τὸν ἄλλον χρόνον ἐλάνθανεν ἅπαντας τοσοῦτων οὐσα κακῶν αἰτία τοῖς ἔχουσιν αὐτήν, οὐδ' εἰ περιμάχητος ἦν ὑφ' ἡμῶν καὶ Λακεδαιμονίων· εὐρήσετε γὰρ τοὺς πλείστους τῶν ἀνθρώπων περὶ τὰς αἰρέσεις τῶν πραγμάτων ἀμαρτά- 181
 107 νοντας, καὶ πλείους μὲν ἐπιθυμίας ἔχοντας τῶν κακῶν ἢ τῶν ἀγαθῶν, ἄμεινον δὲ βουλευομένους ὑπὲρ τῶν ἐχθρῶν ἢ σφῶν αὐτῶν. καὶ ταῦτ' ἴδοι τις ἂν ἐπὶ τῶν μεγίστων· τί γὰρ οὐχ οὕτω γέγονεν; οὐχ ἡμεῖς μὲν τοιαῦτα προηρούμεθα πράττειν, ἐξ ὧν Λακεδαιμόνιοι δεσπόται τῶν Ἑλλήνων κατέστησαν, ἐκεῖνοι δ' οὕτω κακῶς προὔστησαν τῶν πραγμάτων ὥσθ' ἡμᾶς οὐ πολλοῖς ἔτεσιν ὕστερον πάλιν ἐπιπολάσαι καὶ κυρίους β
 108 γενέσθαι τῆς ἐκείνων σωτηρίας; οὐχ ἢ μὲν τῶν ἀττικίζόντων πολυπραγμοσύνη λακωνίζειν τὰς πόλεις ἐποίησεν, ἢ δὲ τῶν λακωνιζόντων ὕβρις ἀττικίζειν τὰς αὐτὰς ταύτας ἠνάγκασεν; οὐ διὰ μὲν τὴν τῶν δημηγορούντων πονηρίαν αὐτὸς ὁ δῆμος ἐπεθύμησε τῆς ὀλιγαρχίας τῆς ἐπὶ τῶν τετρακοσίων καταστάσης, διὰ δὲ τὴν τῶν τριάκοντα μανίαν ἅπαντες δημοτικῶ-

- 109 τεροι γερόναμεν τῶν Φυλῆν καταλαβόντων; ἀλλὰ γὰρ c
ἐπὶ τῶν ἐλαττόνων καὶ τοῦ βίου τοῦ καθ' ἡμέραν ἐπι-
δείξειεν ἂν τις τοὺς πολλοὺς χαίροντας μὲν καὶ τῶν
ἐδεσμάτων καὶ τῶν ἐπιτηδευμάτων τοῖς καὶ τὸ σῶμα
καὶ τὴν ψυχὴν βλάπτουσιν, ἐπίπονα δὲ καὶ χαλεπὰ
νομίζοντας, ἅφ' ὧν ἀμφοτέρω καὶ ταῦτ' ἂν ὠφελοῖτο,
καὶ καρτερικοὺς εἶναι δοκοῦντας τοὺς ἐν τούτοις ἐμ-
110 μένοντας. οἵτινες οὖν ἐν οἷς ἀεὶ ζῶσι καὶ περὶ ὧν ἀν-
τοῖς μᾶλλον μέλει, τὰ χεῖρω φαίνονται προαιρούμενοι, d
τί θαυμαστόν, εἰ περὶ τῆς ἀρχῆς τῆς κατὰ θάλατταν
ἀγνοοῦσι καὶ μάχονται πρὸς ἀλλήλους, περὶ ἧς μηδεὶς
πώποτ' αὐτοῖς λογισμὸς εἰσῆλθεν;
- 111 (λξ'). Ὅρατε δὲ καὶ τὰς μοναρχίας τὰς ἐν ταῖς
πόλεσι καθισταμένας, ὅσους ἔχουσι τοὺς ἐπιθυμητὰς
καὶ τοὺς ἐτοίμους ὄντας ὀτιοῦν πάσχειν ὥστε κατα-
σχεῖν αὐτάς· αἷς τί τῶν δεινῶν ἢ τῶν χαλεπῶν οὐ
πρόσεστιν; οὐκ εὐθύς ἐπειδὴν λάβωσι τὰς δυναστείας,
112 ἐν τοσοῦτοις ἐμπεπλεγμένοι κακοῖς εἰσὶν, ὥστ' ἀναγ- e
κάζεσθαι πολεμεῖν μὲν ἅπασι τοῖς πολίταις, μισεῖν δ'
ὑφ' ὧν οὐδὲν κακὸν πεπόνθασιν, ἀπιστεῖν δὲ τοῖς
φίλοις καὶ τοῖς ἐταίροις τοῖς αὐτῶν, παρακατατίθεσθαι 182
δὲ τὴν τῶν σωμάτων σωτηρίαν μισθοφόροις ἀνθρώ-
ποις, οὓς οὐδὲ πώποτ' εἶδον, μηδὲν δ' ἤττον φοβεί-
σθαι τοὺς φυλάττοντας ἢ τοὺς ἐπιβουλεύοντας, οὕτω
δ' ὑπόπτως πρὸς ἅπαντας ἔχειν ὥστε μηδὲ τοῖς οἰκιο-
113 τάτοις θαρρεῖν πλησιάζοντας; εἰκότως· συνίσασι γὰρ
τοὺς πρὸ αὐτῶν τετυραννευκότας τοὺς μὲν ὑπὸ τῶν
γονέων ἀνηρημένους, τοὺς δ' ὑπὸ τῶν παίδων, τοὺς
δ' ὑπ' ἀδελφῶν, τοὺς δ' ὑπὸ γυναικῶν, ἐτι δὲ τὸ γένος b
αὐτῶν ἐξ ἀνθρώπων ἠφρανισμένον. ἀλλ' ὅμως ὑπὸ
τοσαύτας τὸ πλῆθος συμφορὰς ἐκόντες σφᾶς αὐτοὺς
ὑποβάλλουσιν. ὅπου δ' οἱ πρωτεύοντες καὶ δόξας με-

- ρίστας ἔχοντες τοσοῦτων κακῶν ἐρώσι, τί δεῖ θαυμά-
ζειν τοὺς ἄλλους, εἰ τοιούτων ἐτέρων ἐπιθυμοῦσιν;
- 114 (λξ'). Οὐκ ἀγνοῶ δ' ὅτι τὸν μὲν περὶ τῶν τυράννων
λόγον ἀποδέχεσθε, τὸν δὲ περὶ τῆς ἀρχῆς δυσκόλως
ἀκούετε· πεπόνθαστε γὰρ πάντων αἰσχιστον καὶ ἔσ-
θυμότατον· ἃ γὰρ ἐπὶ τῶν ἄλλων ὁράτε, ταῦτ' ἐφ' c
ὑμῶν αὐτῶν ἀγνοεῖτε. καίτοι τῶν φρονίμως διακει-
μένων οὐκ ἐλάχιστον τοῦτο σημεῖόν ἐστιν, ἦν τὰς αὐ-
τὰς πράξεις ἐπὶ πάντων τῶν ὁμοίων φαίνονται γνω-
115 ρίζοντες. ὧν ὑμῖν οὐδὲν πώποτ' ἐμέλησεν, ἀλλὰ τὰς
μὲν τυραννίδας ἠγείσθε χαλεπὰς εἶναι καὶ βλαβεράς
οὐ μόνον τοῖς ἄλλοις ἀλλὰ καὶ τοῖς ἔχουσιν αὐτάς,
τὴν δ' ἀρχὴν τὴν κατὰ θάλατταν μέγιστον τῶν ἀγα-
θῶν, τὴν οὐδὲν οὔτε τοῖς πάθεσιν οὔτε ταῖς πράξεσι d
τῶν μοναρχιῶν διαφέρουσαν. καὶ τὰ μὲν Θηβαίων
πράγματα νομίζετε πονηρῶς ἔχειν, ὅτι τοὺς περιοίκους
ἀδικοῦσιν, αὐτοὶ δ' οὐδὲν βέλτιον τοὺς συμμάχους
διοικοῦντες ἢ κείνοι τὴν Βοιωτίαν, ἠγείσθε πάντα
τὰ δέοντα πράττειν.
- 116 (λη'). Ἦν οὖν ἐμοὶ πεισθῆτε, παυσάμενοι τοῦ
παντάπασιν εἰκῆ βουλεύεσθαι προσέξετε τὸν νοῦν
ὑμῖν αὐτοῖς καὶ τῇ πόλει καὶ φιλοσοφήσετε καὶ σκέψε-
σθε, τί τὸ ποιῆσάν ἐστι τὰ πόλεε τούτω, λέγω δὲ τὴν e
ἡμετέραν καὶ τὴν Λακεδαιμονίαν, ἐκ ταπεινῶν μὲν
πραγμάτων ἐκατέραν ὀρμηθεῖσαν ἄρξαι τῶν Ἑλλήνων,
ἐπειδὴ δ' ἀνυπέροβλητον τὴν δύναμιν ἔλαβον, περὶ ἀν-
117 δραποδισμοῦ κινδυνεῦσαι· καὶ διὰ τίνεσ αἰτίας Θε- 183
ταλοὶ μὲν μεγίστους πλοῦτους παραλαβόντες καὶ χά-
ραν ἀρίστην καὶ πλείστην ἔχοντες εἰς ἀπορίαν καθε-
στήκασι, Μεγαρεῖς δὲ μικρῶν αὐτοῖς καὶ φανύλων τῶν
ἐξ ἀρχῆς ὑπαρχάντων, καὶ γῆν μὲν οὐκ ἔχοντες οὐδὲ
λιμένας οὐδ' ἀργυρεῖα, πέτρας δὲ γεωργοῦντες, με-

- 118 γίστους οἴκους τῶν Ἑλλήνων κεκτηνται· κάκεινων μὲν τὰς ἀκροπόλεις ἄλλοι τινὲς αἰεὶ κατέχουσιν, ὄντων αὐτοῖς πλέον τρισχιλίων ἰππέων καὶ πελταστῶν ἀνα- b
ριθμητῶν, οὗτοι δὲ μικρὰν δύναμιν ἔχοντες τὴν αὐ-
τῶν ὅπως βούλονται διοικοῦσιν· καὶ πρὸς τούτοις οἱ
μὲν σφίσι αὐτοῖς πολεμοῦσιν, οὗτοι δὲ μεταξὺ Πε-
λοποννησίων καὶ Θηβαίων καὶ τῆς ἡμετέρας πόλεως
119 οἰκοῦντες εἰρήνην ἄγοντες διατελοῦσιν. ἦν γὰρ ταῦτα
καὶ τὰ τοιαῦτα διεξίητε πρὸς ὑμᾶς αὐτούς, εὐρήσετε
τὴν μὲν ἀκολασίαν καὶ τὴν ὕβριν τῶν κακῶν αἰτίαν
γυγνομένην, τὴν δὲ σωφροσύνην τῶν ἀγαθῶν· ἦν c
ὑμεῖς ἐπὶ μὲν τῶν ἰδιωτῶν ἐπαινεῖτε, καὶ νομίζετε
τούς ταύτῃ χρωμένους ἀσφαλίστατα ζῆν καὶ βελτί-
στους εἶναι τῶν πολιτῶν, τὸ δὲ κοινὸν ὑμῶν οὐκ οἶ-
120 εσθε δεῖν τοιοῦτον παρασκευάζειν. καίτοι προσήκει
τὰς ἀρετὰς ἀσκεῖν καὶ τὰς κακίας φεύγειν πολὺ μάλ-
λον ταῖς πόλεσιν ἢ τοῖς ἰδιώταις. ἀνὴρ μὲν γὰρ ἀσεβῆς
καὶ πονηρὸς τυχὸν ἂν φθάσειε τελευτήσας πρὶν δοῦ-
ναι δίκην τῶν ἡμαρτημένων· αἱ δὲ πόλεις διὰ τὴν d
ἀθανασίαν ὑπομένουσι καὶ τὰς παρὰ τῶν ἀνθρώπων
καὶ τὰς παρὰ τῶν θεῶν τιμωρίας.
- 121 (λθ'.) Ὡν ἐνθυμούμενους χρῆ μὴ προσέχειν τὸν
νοῦν τοῖς ἐν τῷ παρόντι μὲν χαριζομένοις, τοῦ δὲ
μέλλοντος χρόνου μηδεμίαν ἐπιμέλειαν ποιουμένοις,
μηδὲ τοῖς φιλεῖν μὲν τὸν δῆμον φάσκουσιν, ὅλην δὲ
τὴν πόλιν λυμαινομένοις· ὡς καὶ πρότερον, ἐπειδὴ
παρέλαβον οἱ τοιοῦτοι τὴν ἐπὶ τοῦ βήματος δυναστείαν, e
εἰς τοσαύτην ἄνοιαν προήγαγον τὴν πόλιν ὥστε πα-
θεῖν αὐτήν, ὅπερ ὀλίγω πρότερον ὑμῖν διηγησάμην.
- 122 ἂ καὶ πάντων μάλιστα ἂν τις θαυμάσειεν, ὅτι προχει-
ρίζεσθε δημαγωγούς οὐ τοὺς τὴν αὐτὴν γνώμην ἔχον- 184
τας τοῖς μεγάλῃ τὴν πόλιν ποιήσασιν ἀλλὰ τοὺς ὅμοια

- καὶ λέγοντας καὶ πράττοντας τοὺς ἀπολέσασιν αὐτήν,
καὶ ταῦτ' εἰδότες οὐ μόνον ἐν τῷ ποιῆσαι τὴν πόλιν
εὐδαίμονα τοὺς χρηστοὺς τῶν πονηρῶν διαφέροντας,
123 ἀλλὰ καὶ τὴν δημοκρατίαν ἐπὶ μὲν ἐκείνων ἐν πολλοῖς
ἔτεσιν οὔτε κινήθεισαν οὔτε μεταστᾶσαν, ἐπὶ δὲ τού-
των ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ δις ἤδη καταλυθεῖσαν, καὶ τὰς
φυγὰς καὶ τὰς ὑπὸ τῶν τυράννων καὶ τὰς ἐπὶ τῶν b
τριάκοντα γενομένας οὐ διὰ τοὺς συκοφάντας κατελ-
θούσας ἀλλὰ διὰ τοὺς μισοῦντας τοὺς τοιοῦτους καὶ
124 μερίστην ἐπ' ἀρετῇ δόξαν ἔχοντας. (μ'.) Ἄλλ' ὅμως
τηλικούτων ἡμῖν ὑπομνημάτων καταλελειμμένων, ὡς
ἐφ' ἐκατέρων αὐτῶν ἡ πόλις ἐπραττεν, οὕτω χαίρομεν
ταῖς τῶν ζητόρων πονηρίαις, ὥσθ' ὄρωντες διὰ τὸν
πόλεμον καὶ τὰς ταραχὰς, ἃς οὗτοι πεποιήκασιν, τῶν
μὲν ἄλλων πολιτῶν πολλοὺς ἐκ τῶν πατρῶων ἐκπεπτω- c
κότας, τούτους δ' ἐκ πενήτων πλουσίους γεγενημέ-
νους, οὐκ ἀγανακτοῦμεν, οὐδὲ φθονοῦμεν ταῖς ἐν-
125 πραγμαῖαις αὐτῶν, ἀλλ' ὑπομένομεν τὴν μὲν πόλιν δια-
βολὰς ἔχουσαν, ὡς λυμαίνεται καὶ δασμολογεῖ τοὺς
Ἕλληνας, τούτους δὲ τὰς ἐπικαρπίας λαμβάνοντας, καὶ
τὸν μὲν δῆμον, ὃν φασιν οὗτοι δεῖν τῶν ἄλλων ἄρχειν,
χεῖρον πράττοντα τῶν ταῖς ὀλιγαρχίαις δουλευόντων,
οἷς δ' οὐδὲν ὑπῆρχεν ἀγαθόν, τούτους δὲ διὰ τὴν ἄνοι-
αν τὴν ἡμετέραν ἐκ ταπεινῶν εὐδαιμονεστέρους γε- d
126 γενημένους. καίτοι Περικλῆς ὁ πρὸ τῶν τοιοῦτων δη-
μαγωγὸς καταστὰς, παραλαβὼν τὴν πόλιν χεῖρον μὲν
φρονοῦσαν ἢ πρὶν κατασχεῖν τὴν ἀρχήν, ἐτι δ' ἀνε-
κτῶς πολιτευομένην, οὐκ ἐπὶ τὸν ἴδιον χρηματισμὸν
ᾤρησεν, ἀλλὰ τὸν μὲν οἶκον ἐλάττω τὸν αὐτοῦ κατέ-
λιπεν ἢ παρὰ τοῦ πατρὸς παρέλαβεν, εἰς δὲ τὴν ἀκρό-
πόλιν ἀνήγαγεν ὀκτακισχίλια τάλαντα χωρὶς τῶν λερωῶν. e

- 127 οὔτοι δὲ τοσοῦτον ἐκείνου διενηρόχασιν, ὥστε λέγειν μὲν τολμῶσιν, ὡς διὰ τὴν τῶν κοινῶν ἐπιμέλειαν οὐ δύνανται τοῖς αὐτῶν ἰδίοις προσέχειν τὸν νοῦν, φαίνεται δὲ τὰ μὲν ἀμελούμενα τοσαύτην εἰληφότα τὴν ἐπίδοσιν, ὅσῃν οὐδ' ἂν εὐξασθαι τοῖς θεοῖς πρότερον 185 ἠξίωσαν, τὸ δὲ πλῆθος ἡμῶν, οὐ κήδεσθαι φασιν, οὕτω διακείμενον ὥστε μηδένα τῶν πολιτῶν ἠδέως ξῆν μηδὲ φραθύμως, ἀλλ' ὀδυρομῶν μεστήν εἶναι τὴν πόλιν. οἱ μὲν γὰρ τὰς πενίας καὶ τὰς ἐνδείας ἀναγκάζονται διεξιέναι καὶ θρηνεῖν πρὸς σφᾶς αὐτοῦς, οἱ δὲ τὸ πλῆθος τῶν προσταγμάτων καὶ τῶν λειτουργιῶν καὶ τὰ κακὰ τὰ περὶ τὰς συμμορίας καὶ τὰς ἀντιδόσεις· ἂ τοιαύτας ἐμποιεῖ λύπας ὥστ' ἄλγιον ξῆν τοὺς τὰς β οὐσίας κεκτημένους ἢ τοὺς συνεχῶς πενομένους.
- 129 (μα'). Θαυμάζω δ' εἰ μὴ δύνασθε συνιδεῖν, ὅτι γένος οὐδέν ἐστι κακονοώτερον τῷ πλήθει πονηρῶν φητόρων καὶ δημαγωγῶν· πρὸς γὰρ τοῖς ἄλλοις κακοῖς καὶ τῶν κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκάστην ἀναγκαίων οὔτοι μάλιστα βούλονται σπανίζειν ὑμᾶς, ὀρῶντες τοὺς μὲν ἐκ τῶν ἰδίων δυναμένους τὰ σφέτερον αὐτῶν διοικεῖν 130 τῆς πόλεως ὄντας καὶ τῶν τὰ βέλτεστα λεγόντων, τοὺς δ' ἀπὸ τῶν δικαστηρίων ζῶντας καὶ τῶν ἐκκλησιῶν c καὶ τῶν ἐντεῦθεν λημάτων ὑφ' αὐτοῖς διὰ τὴν ἐνδειαν ἠναγκασμένους εἶναι, καὶ πολλὴν χάριν ἔχοντας ταῖς εἰσαγγελίαις καὶ ταῖς γραφαῖς καὶ ταῖς ἄλλαις συνοφαντίαις ταῖς δι' αὐτῶν γιγνομέναις. ἐν οὖν ταῖς ἀπορίαις, ἐν αἷς αὐτοὶ δυναστεύουσιν, ἐν ταύταις ἠδιστ' ἂν ἴδοιεν ἅπαντας ὄντας τοὺς πολίτας. τεκμήριον δὲ μέγιστον· οὐ γὰρ τοῦτο σκοποῦσιν, ἐξ οὗ τρόπου τοῖς δεομένοις βίον ἐκποιοῦσιν, ἀλλ' ὅπως τοὺς ἔχειν τι d 132 δοκοῦντας τοῖς ἀπόροις ἐξισώσουσιν. (μβ'). Τίς οὖν

- ἀπαλλαγὴ γένοιτ' ἂν τῶν κακῶν τῶν παρόντων; διείλεγμα μὲν τὰ πλεῖστα περὶ αὐτῶν τούτων, οὐκ ἐφεξῆς, ἀλλ' ὡς ἕκαστον τῷ καιρῷ συνέπιπτεν· μᾶλλον δ' ἂν ὑμῖν ἐγγένοιτο μνημονεύειν, εἰ συναγαγὼν τὰ μάλιστα κατεπείγοντα πάλιν ἐπαυελθεῖν αὐτὰ πειραθείην.
- 133 (μγ'). Ἔστι δ' ἐξ ὧν ἂν ἐπανορθώσαιμεν τὰ τῆς πόλεως καὶ βελτίω ποιήσαιμεν, πρῶτον μὲν ἦν e συμβούλους ποιῶμεθα τοιοῦτους περὶ τῶν κοινῶν, οἷους περ' ἂν περὶ τῶν ἰδίων ἡμῖν εἶναι βουλευθεῖμεν, καὶ πανσώμεθα δημοτικούς μὲν εἶναι νομίζοντες τοὺς συκοφάντας, ὀλιγαρχικούς δὲ τοὺς καλοὺς 186 καραθοὺς τῶν ἀνδρῶν, γνόντες, ὅτι φύσει μὲν οὐδεὶς οὐδέτερον τούτων ἐστίν, ἐν ἧ δ' ἂν ἕκαστοι τιμῶνται, ταύτην βούλονται καθεστάναι τὴν πολιτείαν.
- 134 (μδ'). Δεύτερον δ' ἦν ἐθελήσωμεν χρῆσθαι τοῖς συμμάχοις ὁμοίως ὥσπερ τοῖς φίλοις, καὶ μὴ λόγῳ μὲν αὐτονόμους ἀφιῶμεν, ἔργῳ δὲ τοῖς στρατηγοῖς αὐτοῦς ὅτι ἂν βούλονται ποιεῖν ἐκιδιδῶμεν, μηδὲ δεσποτικῶς ἀλλὰ συμμαχικῶς αὐτῶν ἐπιστατῶμεν, ἐκεῖνο κατα- b μαθόντες, ὅτι μιᾶς μὲν ἐκάστης τῶν πόλεων κρείττους ἐσμὲν, ἀπασῶν δ' ἥττους. (με'). Τρίτον ἦν μηδὲν περὶ πλείονος ἠγῆσθε μετὰ γε τὴν περὶ τοὺς θεοὺς εὐσέβειαν τοῦ παρὰ τοῖς Ἕλλησιν εὐδοκίμεν· τοῖς γὰρ οὕτω διακειμένοις ἐκόντες καὶ τὰς δυναστείας καὶ τὰς ἡγεμονίας διδόναι.
- 136 (μζ'). Ἦν οὖν ἐμμείνητε τοῖς εἰρημένοις, καὶ πρὸς τούτοις ὑμᾶς αὐτοὺς παράσχητε πολεμικούς μὲν ὄντας ταῖς μελέταις καὶ παρασκευαῖς, εἰρημικούς δὲ τῷ μη- c δὲν παρὰ τὸ δίκαιον πράττειν, οὐ μόνον εὐδαίμονα ποιήσετε ταύτην τὴν πόλιν ἀλλὰ καὶ τοὺς ἄλλους Ἕλ-

137 ληνας ἅπαντας. οὐδὲ γὰρ ἄλλη τῶν πόλεων οὐδεμία
 τολημήσει περὶ αὐτοὺς ἐξαμαρτάνειν, ἀλλ' ὀκνήσουσι
 καὶ πολλὴν ἠσυχίαν ἄξουσιν, ὅταν εἰδῶσιν ἐφεδρεύ-
 ουσαν τὴν δύναμιν τὴν ἡμετέραν καὶ παρεσκευασμέ-
 νην τοῖς ἀδικουμένοις βοηθεῖν. οὐ μὴν ἀλλ' ὀπότερον
 138 αὐ ποιήσωσιν, τό γ' ἡμέτερον καλῶς ἔξει καὶ συμφε-
 ρόντως. ἦν τε γὰρ δόξη τῶν πόλεων ταῖς προεχούσαις d
 ἀπέχεσθαι τῶν ἀδικημάτων, ἡμεῖς τούτων τῶν ἀγα-
 θῶν τὴν αἰτίαν ἔχομεν· ἦν τ' ἐπιχειρῶσιν ἀδικεῖν,
 ἐφ' ἡμᾶς ἅπαντες οἱ δεδιότες καὶ κακῶς πάσχοντες
 καταφεύξονται, πολλὰς ἱκετείας καὶ δεήσεις ποιούμε-
 νοι, καὶ διδόντες οὐ μόνον τὴν ἡγεμονίαν ἀλλὰ καὶ
 139 σφᾶς αὐτούς. ὥστ' οὐκ ἀπορήσομεν, μεθ' ὧν κωλύ-
 σομεν τοὺς ἐξαμαρτάνοντας, ἀλλὰ πολλοὺς ἔχομεν
 τοὺς ἐτοιμῶς καὶ προθύμῶς συναγωνιζομένους ἡμῖν.
 ποία γὰρ πόλις ἢ τίς ἀνθρώπων οὐκ ἐπιθυμήσει με- c
 τασχεῖν τῆς φιλίας καὶ τῆς συμμαχίας τῆς ἡμετέρας,
 ὅταν ὀρώσῃ τοὺς αὐτοὺς ἀμφοτέρω, καὶ δικαιοτάτους
 ὄντας καὶ μεγίστην δύναμιν κεκτημένους, καὶ τοὺς 187
 μὲν ἄλλους σώζειν καὶ βουλομένους καὶ δυναμένους,
 140 αὐτοὺς δὲ μηδεμιᾶς βοηθείας δεομένους; πόσῃν δὲ
 χρῆ προσδοκᾶν ἐπίδοσιν τὰ τῆς πόλεως λήψεσθαι,
 τοιαύτης εὐνοίας ἡμῖν παρὰ τῶν ἄλλων ὑπαρξάσης;
 πόσον δὲ πλοῦτον εἰς τὴν πόλιν εἰσρνήσεσθαι, δι'
 ἡμῶν ἀπάσης τῆς Ἑλλάδος σωζομένης; τίνας δ' οὐκ
 ἐπαινέσεσθαι τοὺς τοσοῦτων καὶ τηλικούτων ἀγαθῶν
 141 αἰτίους γεγενημένους; ἀλλὰ γὰρ οὐ δύναμαι διὰ τὴν b
 ἡλικίαν ἅπαντα τῷ λόγῳ περιλαβεῖν, ἃ τυγχάνω τῇ
 διανοίᾳ καθορῶν, πλὴν ὅτι καλόν ἐστιν ἐν ταῖς τῶν
 ἄλλων ἀδικίαις καὶ μαρίαις πρώτους εὐφρονήσαντας
 προσεῆναι τῆς τῶν Ἑλλήνων ἐλευθερίας, καὶ σωτήρας
 ἀλλὰ μὴ λυμεῶνας αὐτῶν κληθῆναι, καὶ περιβλέπτους

ἐπ' ἀρετῇ γενομένους τὴν δόξαν τὴν τῶν προγόνων
 ἀναλαβεῖν.

- 142 (μζ.) Κεφάλαιον δὲ τούτων ἐκεῖν' ἔχω λέγειν, c
 εἰς ὃ πάντα τὰ προειρημένα συντείνει καὶ πρὸς ὃ χρῆ
 βλέποντας τὰς πράξεις τὰς τῆς πόλεως δοκιμάζειν.
 δεῖ γὰρ ἡμᾶς, εἴπερ βουλόμεθα διαλύσασθαι μὲν τὰς
 διαβολὰς, ἃς ἔχομεν ἐν τῷ παρόντι, παύσασθαι δὲ τῶν
 πολέμων τῶν μάτην γιγνομένων, κτήσασθαι δὲ τῇ πό-
 λει τὴν ἡγεμονίαν εἰς τὸν ἅπαντα χρόνον, μισῆσαι μὲν
 ἀπάσας τὰς τυραννικὰς ἀρχὰς καὶ δυναστείας, ἀναλο-
 γισαμένους τὰς συμφορὰς τὰς ἐξ αὐτῶν γεγενημένας, d
 ζηλώσαι δὲ καὶ μιμῆσασθαι τὰς ἐν Λακεδαιμόνι βασι-
 143 λείας. ἐκείνοις γὰρ ἀδικεῖν μὲν ἦττον ἔξεστιν ἢ τοῖς
 ἰδιώταις, τοσοῦτω δὲ μακαριστότεροι τυγχάνουσιν
 ὄντες τῶν βίᾳ τὰς τυραννίδας κατεχόντων, ὅσον οἱ
 μὲν τοὺς τοιοῦτους ἀποκτείναντες τὰς μεγίστας δω-
 ρεὰς παρὰ τῶν συμπολιτενομένων λαμβάνουσιν, ὑπὲρ
 ἐκείνων δ' οἱ μὴ τολμῶντες ἐν ταῖς μάχαις ἀποθνή- e
 σκειν ἀτιμότεροι γίνονται τῶν τὰς τάξεις λειπόντων
 144 καὶ τὰς ἀσπίδας ἀποβαλλόντων. ἄξιον οὖν ὀρέγεσθαι
 τῆς τοιαύτης ἡγεμονίας. ἔνεστι δ' ἐν τοῖς πράγμασι
 ἡμῶν τυχεῖν παρὰ τῶν Ἑλλήνων τῆς τιμῆς ταύτης,
 ἦνπερ ἐκείνοι παρὰ τῶν πολιτῶν ἔχουσιν, ἦν ὑπολά- 188
 βωσι τὴν δύναμιν τὴν ἡμετέραν μὴ δουλείας ἀλλὰ
 σωτηρίας αἰτίαν αὐτοῖς ἔσεσθαι.
- 145 (μη.) Πολλῶν δὲ καὶ καλῶν λόγων ἐνότων περὶ
 τὴν ὑπόθεσιν ταύτην, ἐμοὶ μὲν ἀμφοτέρω συμβουλευεῖ
 παύσασθαι λέγοντι, καὶ τὸ μῆκος τοῦ λόγου καὶ τὸ
 πλῆθος τῶν ἐτῶν τῶν ἐμῶν· τοῖς δὲ νεωτέροις καὶ
 μᾶλλον ἀκμάζουσιν ἡγῶ παραινῶ καὶ παρακελεύομαι
 τοιαῦτα καὶ λέγειν καὶ γράφειν, ἐξ ὧν τὰς μεγίστας
 τῶν πόλεων καὶ τὰς εἰθισμένας ταῖς ἄλλαις κακὰ παρέ-

χειν προτρέψουσιν ἐπ' ἀρετὴν καὶ δικαιοσύνην, ὡς ἐν ταῖς τῆς Ἑλλάδος εὐπραγίαις συμβαίνει καὶ τὰ τῶν φιλοσόφων πράγματα πολὺ βελτίω γίνεσθαι.

9.

ΕΥΑΓΟΡΑΣ.

(α'.) Ὅρων, ὦ Νικόκλεις, τιμῶντά σε τὸν τάφον 189 τοῦ πατρὸς οὐ μόνον τῷ πλήθει καὶ τῷ κάλλει τῶν ἐπιφερομένων ἀλλὰ καὶ χοροῖς καὶ μουσικῇ καὶ γυμνασικοῖς ἀγῶσιν, ἔτι δὲ πρὸς τούτοις ἵππων τε καὶ τριήρων ἀμίλλαις, καὶ λείποντ' οὐδεμίαν τῶν τοιούτων 2 ὑπερβολὴν, ἠγησάμην Εὐαγόραν, εἴ τις ἐστὶν αἰσθησὶς τοῖς τετελευτηκόσι περὶ τῶν ἐνθάδε γιγνομένων, ἢ εὐμενῶς μὲν ἀποδέχεσθαι καὶ ταῦτα, καὶ χαιρεῖν ὁρῶντα τὴν τε περὶ αὐτὸν ἐπιμέλειαν καὶ τὴν σὴν μεγαλοπρέπειαν, πολὺ δ' ἂν ἐτι πλείω χάριν ἔχειν ἢ τοῖς ἄλλοις ἄπασιν, εἴ τις δυνήθειη περὶ τῶν ἐπιτηδευμάτων αὐτοῦ καὶ τῶν κινδύνων ἀξίως διελθεῖν 3 τῶν ἐκείνῳ πεπραγμένων· εὐρήσομεν γὰρ τοὺς φιλοτίμους καὶ μεγαλοψύχους τῶν ἀνδρῶν οὐ μόνον ἀντὶ τῶν τοιούτων ἐπαινεῖσθαι βουλομένους ἀλλ' ἀντὶ τοῦ ἕξιν ἀποθνήσκειν ἐνκόλως αἰρουμένους, καὶ μᾶλλον περὶ τῆς δόξης ἢ τοῦ βίου σπουδάζοντας, καὶ πάντα ποιῶντας, ὅπως ἀθάνατον τὴν περὶ αὐτῶν μνήμην 4 καταλείψουσιν. αἱ μὲν οὖν δαπάναι τῶν μὲν τοιούτων οὐδὲν ἐξεργάζονται, τοῦ δὲ πλούτου σημεῖόν εἰσιν· οἱ δὲ περὶ τὴν μουσικὴν καὶ τὰς ἄλλας ἀγωνίας ὄντες, οἱ μὲν τὰς δυνάμεις τὰς αὐτῶν, οἱ δὲ τὰς τέχνας ἐπι-

δειξάμενοι, σφᾶς αὐτοὺς ἐντιμότερους κατέστησαν· ὁ δὲ λόγος εἰ καλῶς διέλθοι τὰς ἐκείνου πράξεις, ἀέμνηστον ἂν τὴν ἀρετὴν τὴν Εὐαγόρου παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις ποιήσειεν.

5 (β'.) Ἐχορὴν μὲν οὖν καὶ τοὺς ἄλλους ἐπαινεῖν τοὺς ἐφ' αὐτῶν ἀνδρας ἀγαθοὺς γεγενημένους, ἵν' οἱ τε δυνάμενοι τὰ τῶν ἄλλων ἔργα κοσμεῖν ἐν εἰδόσι ποιούμενοι τοὺς λόγους ταῖς ἀληθείαις ἐχρῶντο περὶ 190 αὐτῶν, οἱ τε νεώτεροι φιλοτιμότερος διέκειντο πρὸς τὴν ἀρετὴν, εἰδότες, ὅτι τούτων εὐλογῆσονται μᾶλλον 6 ἢ ἂν ἀμείνους σφᾶς αὐτοὺς παράσχωσιν. νῦν δὲ τίς οὐκ ἂν ἀθυμήσειεν, ὅταν ὁρᾷ τοὺς μὲν περὶ τὰ Τρωϊκὰ καὶ τοὺς ἐπέκεινα γενομένους ὑμνουμένους καὶ τραγηδοούμενους, αὐτὸν δὲ προειδῆ, μὴδ' ἂν ὑπερβάλλῃ τὰς ἐκείνων ἀρετὰς, μὴδέποτε τοιούτων ἐπαίνων ἀξι- 7 ὠθησόμενον; τούτων δ' αἴτιος ὁ φθόνος, ὃ τοῦτο μόνον ἀγαθὸν πρόσσεστιν, ὅτι μέγιστον κακὸν τοῖς ἔχουσίν ἐστιν. οὕτω γὰρ τινες δυσκόλως πεφύκασιν, ὥσθ' ἦδιον ἂν εὐλογομένων ἀκούειν, οὓς οὐκ ἴσα- 8 σιν εἰ γερόνασιν, ἢ τούτους, ὑφ' ὧν εὐπεπονθότες αὐτοὶ τυγχάνουσιν. οὐ μὴν δουλευτέον τοὺς νοῦν ἔχοντας τοῖς οὕτω κακῶς φρονοῦσιν, ἀλλὰ τῶν μὲν τοιούτων ἀμελητέον, τοὺς δ' ἄλλους ἐθιστέον ἀκού- 9 εῖν, περὶ ὧν καὶ λέγειν δικαίον ἐστίν, ἄλλως τ' ἐπειδὴ καὶ τὰς ἐπιδόσεις ἴσμεν γιγνομένας καὶ τῶν τεχνῶν καὶ τῶν ἄλλων ἐπάντων οὐ διὰ τοὺς ἐμμένοντας τοῖς καθεστῶσιν ἀλλὰ διὰ τοὺς ἐπανηρθοῦντας καὶ τολμῶντας ἀεὶ τι κινεῖν τῶν μὴ καλῶς ἐχόντων.

8 (γ'.) Οἶδα μὲν οὖν, ὅτι χαλεπὸν ἐστίν, ὃ μέλλω ποιεῖν, ἀνδρὸς ἀρετὴν διὰ λόγων ἐγκωμιάζειν. σημεῖον δὲ μέγιστον· περὶ μὲν γὰρ ἄλλων πολλῶν καὶ παντοδαπῶν λέγειν τολμῶσιν οἱ περὶ τὴν φιλοσοφίαν ὄντες,

- περὶ δὲ τῶν τοιούτων οὐδεὶς πάποτ' αὐτῶν συγγρά- d
φειν ἐπεχείρησεν. καὶ πολλὴν αὐτοῖς ἔχω συγγνώμην.
- 9 τοῖς μὲν γὰρ ποιηταῖς πολλοὶ δέδονται κόσμοι· καὶ
γὰρ πλησιάζοντας τοὺς θεοὺς τοῖς ἀνθρώποις οἶόν
τ' αὐτοῖς ποιῆσαι καὶ διαλεγομένους καὶ συναγωνιζο-
μένους οἷς ἂν βουληθῶσι, καὶ περὶ τούτων δηλώσαι
μὴ μόνον τοῖς τεταρμένοις ὀνόμασιν, ἀλλὰ τὰ μὲν ξέ-
νοις, τὰ δὲ καινοῖς, τὰ δὲ μεταφοραῖς, καὶ μηδὲν πα-
ραλιπεῖν ἀλλὰ πᾶσι τοῖς εἶδεσι διαποικίλαι τὴν ποιή- e
σιν· τοῖς δὲ περὶ τοὺς λόγους οὐδὲν ἔξεστι τῶν τοιού-
των, ἀλλ' ἀποτόμως καὶ τῶν ὀνομάτων τοῖς πολιτικοῖς
μόνον καὶ τῶν ἐνθυμημάτων τοῖς περὶ αὐτὰς τὰς
πράξεις ἀναγκαῖόν ἐστι χρῆσθαι. πρὸς δὲ τούτοις οἱ 191
μὲν μετὰ μέτρων καὶ ῥυθμῶν ἅπαντα ποιοῦσιν, οἱ δ'
οὐδενὸς τούτων κοινωνοῦσιν· ἂ τοσαύτην ἔχει χάριν,
ὥστ' ἂν καὶ τῇ λέξει καὶ τοῖς ἐνθυμημασιν ἔχη κακῶς,
ὅμως αὐταῖς ταῖς εὐρυθμίαις καὶ ταῖς συμμετρῖαις
11 ψυχαγωγῶσι τοὺς ἀκούοντας. γνοίη δ' ἂν τις ἐκείθεν
τὴν δύναμιν αὐτῶν· ἦν γὰρ τις τῶν ποιημάτων τῶν
εὐδοκιμούντων τὰ μὲν ὀνόματα καὶ τὰς διανοίας κα-
ταλίπη, τὸ δὲ μέτρον διαλύσῃ, φανήσεται πολὺν κατα- b
δέεστερα τῆς δόξης ἢς νῦν ἔχομεν περὶ αὐτῶν. ὅμως
δὲ καίπερ τοσοῦτον πλεονεκτούσης τῆς ποιήσεως, οὐκ
ὀκνητέον ἀλλ' ἀποπειρατέον τῶν λόγων ἐστίν, εἰ καὶ
τοῦτο δυνήσονται, τοὺς ἀγαθοὺς ἀνδρας εὐλογεῖν
μηδὲν χεῖρον τῶν ἐν ταῖς ῥῥαῖς καὶ τοῖς μέτροις ἐγκω-
μιαζόντων.
- 12 (δ'.) Πρῶτον μὲν οὖν περὶ τῆς φύσεως τῆς Εὐα- c
γόρου, καὶ τίνων ἦν ἀπόγονος, εἰ καὶ πολλοὶ προεπί-
στανται, δοκεῖ μοι πρόπειν καμὲ τῶν ἄλλων ἐνεκα
διελθεῖν περὶ αὐτῶν, ἵνα πάντες εἰδῶσιν, ὅτι καλλίστων
εὐτῶ καὶ μεγίστων παραδειγμάτων καταλειφθέντων

- 13 οὐδὲν καταδεέστερον αὐτὸν ἐκείνων παρέσχεν. ὁμο-
λογεῖται μὲν γὰρ τοὺς ἀπὸ Διὸς εὐγενεστάτους τῶν
ἡμιθέων εἶναι, τούτων δ' αὐτῶν οὐκ ἔστιν ὅστις οὐκ d
ἂν Αἰακίδας προκρίνειεν· ἐν μὲν γὰρ τοῖς ἄλλοις γέ- d
νεσιν εὐρήσομεν τοὺς μὲν ὑπερβάλλοντας, τοὺς δὲ
καταδεεστέρους ὄντας, οὗτοι δ' ἅπαντες ὀνομαστότα-
14 τοι τῶν καθ' αὐτοὺς γεγονόσιν. (ε'.) Τοῦτο μὲν γὰρ
Αἰακὸς ὁ Διὸς μὲν ἔκγονος, τοῦ δὲ γένους τοῦ Τευ-
κρινῶν πρόγονος, τοσοῦτον διήνεγκεν, ὥστε γενομέ-
νων αὐχμῶν ἐν τοῖς Ἑλλήσι καὶ πολλῶν ἀνθρώπων
διαφθαρέντων, ἐπειδὴ τὸ μέγεθος τῆς συμφορᾶς ὑπερ-
έβαλλεν, ἦλθον οἱ προεστώτες τῶν πόλεων ἱκετεύου- e
τες αὐτὸν, νομίζοντες διὰ τῆς συγγενείας καὶ τῆς εὐ-
σεβείας τῆς ἐκείνου τάχιςτ' ἂν εὐρέσθαι παρὰ τῶν
15 θεῶν τῶν παρόντων κακῶν ἀπαλλαγὴν. σωθέντες δὲ
καὶ τυχόντες ὧν ἐδεήθησαν, ἱερὸν ἐν Αἰγίῳ κατεστή-
σαντο κοινὸν τῶν Ἑλλήνων, οὐπερ ἐκείνος ἐποίησατο
τὴν εὐχὴν. καὶ κατ' ἐκείνόν τε τὸν χρόνον, ἕως ἣν 192
μετ' ἀνθρώπων, μετὰ καλλίστης ὧν δόξης διετέλεσεν·
ἐπειδὴ δὲ μετήλλαξε τὸν βίον, λέγεται παρὰ Πλού-
τωνι καὶ Κόρη μεγίστας τιμὰς ἔχων παρεδρεῦειν ἐκεί-
16 νοις. (ς'.) Τοῦτου δὲ παῖδες ἦσαν Τελαμῶν καὶ Πηλεὺς,
ὧν ὁ μὲν ἕτερος μεθ' Ἡρακλέους ἐπὶ Λαομέδοντα
στρατευσάμενος ἀριστείων ἠξιώθη, Πηλεὺς δ' ἐν τε
τῇ μάχῃ τῇ πρὸς Κενταύρους ἀριστεύσας καὶ κατὰ
πολλοὺς ἄλλους κινδύνους εὐδοκιμήσας Θετίδι τῇ Νη- b
ρέως, θνητὸς ὧν ἀθανάτω, συνήκησε, καὶ μόνου τού-
του φασὶ τῶν προγεγενημένων ὑπὸ θεῶν ἐν τοῖς γά-
17 μοις ὑμέναιον ἄσθῆναι. (ζ'.) Τοῦτοιν δ' ἑκατέρου, Τε-
λαμῶνος μὲν Αἴας καὶ Τεύκρος ἐγενέσθη, Πηλέως δ'
Ἀχιλλεύς, οἱ μέγιστον καὶ σαφέστατον ἔλεγχον ἔδωσαν
τῆς αὐτῶν ἀρετῆς· οὐ γὰρ ἐν ταῖς αὐτῶν πόλεσι μό-
ISOCRATES. I.

νον ἐπρωτεύσαν, οὐδ' ἐν τοῖς τόποις, ἐν οἷς κατῴ-
κουν, ἀλλὰ στρατείας τοῖς Ἑλλησιν ἐπὶ τοὺς βαρβά-
ρους γενομένης, καὶ πολλῶν μὲν ἐκατέρων ἀθροισθέν-
των, οὐδενὸς δὲ τῶν ὀνομαστῶν ἀπολειφθέντος, ἐν
18 τούτοις τοῖς κινδύνοις Ἀχιλλεὺς μὲν ἀπάντων διή-
νεγκεν, Ἀίας δὲ μετ' ἐκεῖνον ἠρίστευσε, Τεύκρος δὲ
τῆς τε τούτων συγγενείας ἄξιος καὶ τῶν ἄλλων οὐδε-
νὸς χείρων γενόμενος, ἐπεὶ Τροίαν συνεξείλεν, ἀφι-
κόμενος εἰς Κύπρον Σαλαμῖνά τε κατώκισεν, ὁμῶν-
μον ποιήσας τῆς πρότερον αὐτῷ πατρίδος οὔσης, καὶ
τὸ γένος τὸ νῦν βασιλεῦον κατέλιπεν.

19 (η'.) Τὰ μὲν οὖν ἐξ ἀρχῆς Εὐαγόρα παρὰ τῶν
προγόνων ὑπάρξαντα τηλικαῦτα τὸ μέγεθός ἐστιν.
τούτου δὲ τὸν τρόπον τῆς πόλεως κατοικισθείσης κα-
τὰ μὲν ἀρχὰς οἱ γενούτες ἀπὸ Τεύκρον τὴν βασιλείαν
εἶχον, χρόνῳ δ' ὕστερον ἀφικόμενος ἐκ Φοινίκης ἀνήρ
φυγὰς καὶ πιστευθεὶς ὑπὸ τοῦ τότε βασιλεύοντος καὶ
20 μεγάλας δυναστείας λαβὼν οὐ χάριν ἔσχε τούτων, ἀλλὰ
κακὸς μὲν γενόμενος περὶ τὸν ὑποδεξάμενον, δεινὸς
δὲ πρὸς τὸ πλεονεκτῆσαι, τὸν μὲν εὐεργέτην ἐξέβα-
λεν, αὐτὸς δὲ τὴν βασιλείαν κατέσχευ. ἀπιστῶν δὲ τοῖς
πεπραγμένοις καὶ βουλόμενος ἀσφαλῶς κατασκευάσα-
σθαι τὰ περὶ αὐτὸν τὴν τε πόλιν ἐξεβαρβάρωσε καὶ
τὴν νῆσον ὅλην βασιλεῖ τῷ μεγάλῳ κατεδούλωσεν.
21 (θ'.) Οὕτω δὲ τῶν πραγμάτων καθεστῶτων καὶ τῶν 193
ἐκγόνων τῶν ἐκεῖνον τὴν ἀρχὴν ἐχόντων Εὐαγόρας
γίγνεται· περὶ οὗ τὰς μὲν φήμας καὶ τὰς μαντείας καὶ
τὰς ὄψεις τὰς ἐν τοῖς ὕπνοις γενομένας, ἐξ ὧν μειζό-
νως ἂν φανεῖη γεγυῶσ ἢ κατ' ἀνθρώπου, αἰροῦμαι
παραλιπεῖν, οὐκ ἀπιστῶν τοῖς λεγομένοις, ἀλλ' ἵνα
πᾶσι ποιήσω φανερόν, ὅτι τοσοῦτου δέω πλασάμενος
εἴπειν τι περὶ τῶν ἐκεῖνῳ πεπραγμένων, ὥστε καὶ τῶν

ὑπαρχόντων ἀφήμι τὰ τοιαῦτα, περὶ ὧν ὀλίγοι τινὲς
ἐπίστανται καὶ μὴ πάντες οἱ πολῖται συνίσασιν. ἄρξο-
μαι δ' ἐκ τῶν ὁμολογουμένων λέγειν περὶ αὐτοῦ.

22 (ι'.) Παιὶς μὲν γὰρ ὧν ἔσχε κάλλος καὶ ῥώμην καὶ
σωφροσύνην, ἅπερ τῶν ἀγαθῶν πρεπωδέστατα τοῖς
τηλικούτοις ἐστίν. καὶ τούτων μάρτυρας ἂν τις ποιή-
σαιτο, τῆς μὲν σωφροσύνης τοὺς συμπαιδευθέντας
τῶν πολιτῶν, τοῦ δὲ κάλλους ἅπαντας τοὺς ἰδόντας,
τῆς δὲ ῥώμης τοὺς ἀγῶνας, ἐν οἷς ἐκεῖνος τῶν ἡλικιω-
23 τῶν ἐκρατίστευσε. ἀνδρὶ δὲ γενομένῳ ταῦτά τε πάν-
τα συνηυξήθη καὶ πρὸς τούτοις ἀνδρία προσεγένετο
καὶ σοφία καὶ δικαιοσύνη, καὶ ταῦτ' οὐ μέσως οὐδ'
ὥσπερ ἑτέροις τισίν, ἀλλ' ἕκαστον αὐτῶν εἰς ὑπερβο-
λήν· τοσοῦτον γὰρ καὶ ταῖς τοῦ σώματος καὶ ταῖς τῆς
24 ψυχῆς ἀρεταῖς διήνεγκεν, ὥσθ' ὁπότε μὲν αὐτὸν ὄρῳεν
οἱ τότε βασιλεύοντες, ἐκπλήττεσθαι καὶ φοβεῖσθαι περὶ
τῆς ἀρχῆς, ἡγουμένους οὐχ οἷόν τ' εἶναι τὸν τοιοῦτον
τὴν φύσιν ἐν ἰδιώτου μέρει διαγαγεῖν, ὁπότε δ' εἰς
25 τοὺς τρόπους ἀποβλέψαιαν, οὕτω σφόδρα πιστεύειν,
ὥστ' εἰ καὶ τις ἄλλος τολμῆν περὶ αὐτοὺς ἐξαμαρ-
τάνειν, νομίζειν Εὐαγόραν αὐτοῖς ἔσεσθαι βοηθόν.
26 (ια'.) Καὶ τοσοῦτον τῆς δόξης παραλλαττούσης οὐδε-
τέρου τούτων ἐψεύσθησαν· οὔτε γὰρ ἰδιώτης ὧν διε-
τέλεσεν οὔτε περὶ ἐκεῖνους ἐξήμαρτεν, ἀλλὰ τοσαύτην
ὁ δαίμων ἔσχευ αὐτοῦ πρόνοιαν, ὅπως καλῶς λήψεται
τὴν βασιλείαν, ὥσθ' ὅσα μὲν ἀναγκαῖον ἦν παρα-
σκευασθῆναι δι' ἀσεβείας, ταῦτα μὲν ἕτερος ἐπραξεν,
26 ἐξ ὧν δ' οἷόν τ' ἦν ὁσίως καὶ δικαίως λαβεῖν τὴν ἀρ-
χὴν, Εὐαγόρα διεφύλαξεν. εἰς γὰρ τῶν δυναστευόν-
των ἐπιβουλεύσας τὸν τε τύραννον ἀπέκτεινε καὶ συλ-
λαβεῖν Εὐαγόραν ἐπεχείρησεν, ἡγούμενος οὐ δυνήσε-
σθαι κατασχεῖν τὴν ἀρχήν, εἰ μὴ κάκεινον ἐκποδῶν

27 ποιήσαιο. διαφυγῶν δὲ τὸν κίνδυνον καὶ σωθεὶς εἰς 194
 Σόλους τῆς Κιλικίας οὐ τὴν αὐτὴν γνώμην ἔσχε τοῖς
 ταῖς τοιαύταις συμφοραῖς περιπίπτουσι. οἱ μὲν γὰρ
 ἄλλοι, κὰν ἐκ τυραννίδος ἐκπέσωσι, διὰ τὰς παρούσας
 τύχας ταπεινοτέρας τὰς ψυχὰς ἔχουσιν· ἐκεῖνος δ' εἰς
 τοσοῦτον μεγαλοφροσύνης ἦλθεν, ὥστε τὸν ἄλλον
 χρόνον ἰδιώτης ὢν, ἐπειδὴ φεύγειν ἠναγκάσθη, τυ-
 28 ραννεῖν φήθη δεῖν. καὶ τοὺς μὲν πλάνους τοὺς φυγα-
 δικούς καὶ τὸ δι' ἐτέρων ζητεῖν τὴν κάθοδον καὶ θε-
 ραπεύειν αὐτοῦ χεῖρους ὑπερεῖδεν, λαβῶν δὲ ταύτην
 ἀφορμὴν, ἤνπερ χεῖ τοὺς εὐσεβεῖν βουλομένους, ἀμύ-
 νεσθαι καὶ μὴ προτέρους ὑπάρχειν, καὶ προελόμενος
 ἢ κατορθώσας τυραννεῖν ἢ διαμαρτῶν ἀποθανεῖν, πα-
 ρακαλέσας ἀνθρώπους, ὡς οἱ τοὺς πλείστους λέγον-
 29 τες, περὶ πενήκοντα, μετὰ τούτων παρεσκευάζετο
 ποιείσθαι τὴν κάθοδον. ὅθεν καὶ μάλιστα ἂν τις καὶ
 τὴν φύσιν τὴν ἐκείνου καὶ τὴν δόξαν, ἣν εἶχε παρὰ
 τοῖς ἄλλοις, θεωρήσειεν· μέλλοντος γὰρ πλεῖν μετὰ
 τοσοῦτων ἐπὶ τηλικαύτην πράξιν τὸ μέγεθος καὶ πάν-
 30 των τῶν δεινῶν πλησίον οὐτων οὐτ' ἐκεῖνος ἠθύμη-
 σεν οὔτε τῶν παρακληθέντων οὐδεὶς ἀποστήναι τῶν
 κινδύνων ἠξίωσεν, ἀλλ' οἱ μὲν ὥσπερ θεῶ συνυκο-
 λουθοῦντες ἅπαντες ἐνέμειναν τοῖς ὠμολογημένοις, ὁ
 δ' ὥσπερ ἢ στρατόπεδον ἔχων κρείττον τῶν ἀντιπά-
 λων ἢ προειδὼς τὸ συμβησόμενον οὕτω διέκειτο τὴν
 31 γνώμην. (ιβ'.) Ἀἴλον δ' ἐκ τῶν ἔργων· ἀποβὰς γὰρ
 εἰς τὴν νῆσον οὐχ ἠγγήσατο δεῖν χωρίον ἔχυρον κατα-
 λαβῶν καὶ τὸ σῶμ' ἐν ἀσφαλείᾳ καταστήσας περιδεῖν,
 εἰ τινες αὐτῷ τῶν πολιτῶν βοηθήσουσιν· ἀλλ' εὐθύς,
 ὥσπερ εἶχε, ταύτης τῆς νυκτὸς διελὼν τοῦ τείχεος πυ-
 λίδα καὶ ταύτη τοὺς μεθ' αὐτοῦ διαγαγὼν προσέβαλλε
 31 πρὸς τὸ βασιλείου. καὶ τοὺς μὲν θορύβους τοὺς ἐν τοῖς

τοιούτοις καιροῖς γιγνομένους καὶ τοὺς φόβους τοὺς
 τῶν ἄλλων καὶ τὰς παρακελεύσεις τὰς ἐκείνου τί δεῖ
 λέγοντα διατρέβειν; γενομένων δ' αὐτῶ τῶν μὲν περὶ
 τὸν τύραννον ἀνταγωνιστῶν, τῶν δ' ἄλλων πολιτῶν
 θεατῶν, δεδιότες γὰρ τοῦ μὲν τὴν ἀρχὴν, τοῦ δὲ τὴν 195
 32 ἀρετὴν ἠσυχίαν εἶχον, οὐ πρότερον ἐπαύσατο μαχόμε-
 νος καὶ μόνος πρὸς πολλοὺς καὶ μετ' ὀλίγων πρὸς
 ἅπαντας [τοὺς ἐχθροὺς], πρὶν ἔλεῖν τὸ βασιλείου, καὶ
 τοὺς τ' ἐχθροὺς ἐτιμωρήσατο καὶ τοῖς φίλοις ἐβοήθη-
 σεν, ἔτι δὲ τῷ γένει τὰς τιμὰς τὰς πατρίους ἐκομίσαστο,
 καὶ τύραννον αὐτὸν τῆς πόλεως κατέστησεν.
 33 (ιγ'.) Ἐγοῦμαι μὲν οὖν, εἰ καὶ μηδενὸς ἄλλου
 μνησθεῖν, ἀλλ' ἐνταῦθα καταλείπομι τὸν λόγον, ἡγά-
 ρου καὶ τὸ μέγεθος τῶν ἐκείνῳ πεπραγμένων· οὐ
 μὴν ἀλλ' ἔτι γε σαφέστερον περὶ ἀμφοτέρων τούτων
 34 ἐκ τῶν ἐχομένων οἶμαι δηλώσειν. (ιδ'.) Τοσοῦτων γὰρ
 τυράννων ἐν ἅπαντι τῷ χρόνῳ γεγενημένων οὐδεὶς
 φανήσεται τὴν τιμὴν ταύτην κάλλιον ἐκείνου κτησά-
 35 μενος. εἰ μὲν οὖν πρὸς ἕκαστον αὐτῶν τὰς πράξεις
 τὰς Εὐαγόρου παραβάλλοιμεν, οὐτ' ἂν ὁ λόγος ἴσως
 τοῖς καιροῖς ἀρμόσειεν οὐτ' ἂν ὁ χρόνος τοῖς λεγομέ-
 νοις ἀρκέσειεν· ἦν δὲ προελόμενοι τοὺς εὐδοκίμοιτά-
 36 τοις ἐπὶ τούτων σκοπῶμεν, οὐδὲν μὲν χεῖρον ἐξετά-
 μεν, πολὺ δὲ συντομώτερον διαλεχθῆσόμεθα περὶ
 αὐτῶν.
 35 (ιε'.) Τῶν μὲν οὖν τὰς πατρικὰς βασιλείας παρα-
 λαβόντων τίς οὐκ ἂν τοὺς Εὐαγόρου κινδύνους προ-
 κρίνειεν; οὐδεὶς γὰρ ἐστὶν οὕτω ἡθῆνμος, ὅστις ἂν
 δέξαιτο παρὰ τῶν προγόνων τὴν ἀρχὴν ταύτην παρα-
 λαβεῖν μᾶλλον ἢ κτησάμενος ὥσπερ ἐκεῖνος τοῖς παισὶ
 36 τοῖς αὐτοῦ καταλιπεῖν. (ις'.) Καὶ μὴν τῶν γε παλαιῶν

καθόδων αὐται μάλιστα εὐδοκιμοῦσιν, ἅς παρὰ τῶν ποιητῶν ἀκούομεν· οὗτοι γὰρ οὐ μόνον τῶν γεγενημένων τὰς καλλίστας ἡμῖν ἀπαγγέλλουσιν, ἀλλὰ καὶ παρ' αὐτῶν καινὰς συντιθέασιν. ἀλλ' ὅμως οὐδεὶς αὐτῶν μεμνηθολόγηκεν, ὅστις οὕτω δεινούς καὶ φοβεροὺς ποιησάμενος τοὺς κινδύνους εἰς τὴν αὐτοῦ κατ-
 37 ἦλθεν· ἀλλ' οἱ μὲν πλείστοι πεποίηται διὰ τύχην λαβόντες τὰς βασιλείας, οἱ δὲ μετὰ δόλου καὶ τέχνης περιγεγενημένοι τῶν ἐχθρῶν. (ιζ'). Ἀλλὰ μὴν τῶν γ' ἐπὶ τάδε γεγενημένων, ἴσως δὲ καὶ τῶν ἀπάντων, Κύρου τὸν Μήδων μὲν ἀφελόμενον τὴν ἀρχήν, Πέρσαις δὲ κτησάμενον, καὶ πλείστοι καὶ μάλιστα θαυμάζουσιν. ἀλλ' 196 ὁ μὲν τῷ Περσῶν στρατοπέδῳ τὸ Μήδων ἐνίκησεν, ὁ πολλοὶ καὶ τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν βαρβάρων ἑαδίως ἂν ποιήσειαν· ὁ δὲ διὰ τῆς ψυχῆς τῆς αὐτοῦ καὶ τοῦ σώματος τὰ πλείστα φαίνεται τῶν προειρημένων δια-
 38 πραξάμενος. ἔπειτ' ἐκ μὲν τῆς Κύρου στρατηγίας οὐπω δῆλον, ὅτι καὶ τοὺς Εὐαγόρου κινδύνους ἂν ὑπέμεινεν, ἐκ δὲ τῶν τούτῳ πεπραγμένων ἅπασιν φανερόν, ὅτι ἑαδίως ἂν κἀκείνοις τοῖς ἔργοις ἐπεχείρησεν. ἢ πρὸς δὲ τούτοις τῷ μὲν ὀσίως καὶ δικαίως ἅπαντα πέπρακται, τῷ δ' οὐκ εὐσεβῶς ἔνια συμβέβηκεν· ὁ μὲν γὰρ τοὺς ἐχθροὺς ἀπέωλεσε, Κύρος δὲ τὸν πατέρα τὸν τῆς μητρὸς ἀπέκτεινεν. ὥστ' εἰ τινες βούλοιντο μὴ τὸ μέγεθος τῶν συμβάντων ἀλλὰ τὴν ἀρετὴν τὴν ἑκατέρου κρίνειν, δικαίως ἂν Εὐαγόρου καὶ τούτου μᾶλλον
 39 ἐπαινεύσειαν. εἰ δὲ δεῖ συντόμως καὶ μηδὲν ὑποστειλάμενον μηδὲ δείσαντα τὸν φθόνον ἀλλὰ παρηγορία χρη-
 40 σάμενον εἰπεῖν, οὐδεὶς οὔτε θνητὸς οὔθ' ἡμίθεος οὔτ' ἀθάνατος εὐρεθήσεται κάλλιον οὐδὲ λαμπρότερον οὐδ' εὐσεβέστερον λαβῶν ἐκείνου τὴν βασιλείαν. καὶ τούτοις ἐκείνως ἂν τις μάλιστα πιστεύσειεν, εἰ σφόδρα

τοῖς λεγομένοις ἀπιστήσας ἐξετάζειν ἐπιχειρήσειεν, ὅπως ἕκαστος ἐτυράννευσεν. φανήσομαι γὰρ οὐκ ἐκ παντὸς τρόπου μεγάλα λέγειν προθυμούμενος ἀλλὰ διὰ τὴν τοῦ πράγματος ἀλήθειαν οὕτω περὶ αὐτοῦ δ
 40 θρασέως εἰρηκώς.

(ιη'). Εἰ μὲν οὖν ἐπὶ μικροῖς διήνεγκε, τοιούτων ἂν καὶ τῶν λόγων αὐτῷ προσῆκεν ἀξιούσθαι· νῦν δ' ἅπαντες ἂν ὁμολογήσειαν τυραννίδα καὶ τῶν θείων ἀγαθῶν καὶ τῶν ἀνθρωπίνων μέγιστον καὶ σεμνότατον καὶ περιμαχητότατον εἶναι. τὸν δὲ τὸ κάλλιστον τῶν ὄντων κάλλιστα κτησάμενον τίς ἂν ῥήτωρ ἢ ποιητῆς ἢ λόγων εὐρετῆς ἀξίως τῶν πεπραγμένων ἐπαινέσειεν;

(ιδ'). Οὐ τοίνυν ἐν τούτοις ὑπερβαλλόμενος ἐν
 41 τοῖς ἄλλοις εὐρεθήσεται καταδεέστερος γενόμενος, ἀλλὰ πρῶτον μὲν εὐφρεστάτος ὢν τὴν γνώμην καὶ πλείστα κατορθοῦν δυνάμενος ὅμως οὐκ ᾤηθη δεῖν ὀλιγορεῖν οὐδ' αὐτοσχεδιάζειν περὶ τῶν πραγμάτων, ἀλλ' ἐν τῷ ζητεῖν καὶ φροντίζειν καὶ βουλευέσθαι τὸν
 42 πλείστον τοῦ χρόνου διέτριβεν, ἡγούμενος μὲν, εἰ καλῶς τὴν αὐτοῦ φρόνησιν παρασκευάσειε, καλῶς αὐτῷ καὶ τὴν βασιλείαν ἔξειν, θαυμάζων δ' ὅσοι τῶν μὲν ἄλλων ἕνεκα τῆς ψυχῆς ποιοῦνται τὴν ἐπιμέλειαν, αὐ-
 42 τῆς δὲ ταύτης μηδὲν τυγχάνουσι φροντίζοντες. ἔπειτα καὶ περὶ τῶν πραγμάτων τὴν αὐτὴν διάνοιαν εἶχεν· ὄρθων γὰρ τοὺς ἄριστα τῶν ὄντων ἐπιμελουμένους ἐλάχιστα λυπουμένους, καὶ τὰς ἀληθινὰς τῶν ἑαδου-
 43 μιῶν οὐκ ἐν ταῖς ἀργαῖαις ἀλλ' ἐν ταῖς εὐπραγίαις ἐνούσας, οὐδὲν ἀνεξέταστον παρέλιπεν, ἀλλ' οὕτως ἀκριβῶς καὶ τὰς πράξεις ἤδει καὶ τῶν πολιτῶν ἕκαστον ἐγίνωσκεν ὥστε μήτε τοὺς ἐπιβουλεύοντας αὐτῷ φθάνειν μήτε τοὺς ἐπιεικεῖς ὄντας λαί θάνειν ἀλλὰ

πάντας τυγχάνειν τῶν προσηκόντων· οὐ γὰρ ἐξ ὧν
 ἐτέρων ἤκουεν οὔτ' ἐκόλαζεν οὔτ' ἐτίμα τοὺς πολίτας, e
 ἀλλ' ἐξ ὧν αὐτὸς συνήδει τὰς κρίσεις ἐποιεῖτο περὶ αὐ-
 43 τῶν. ἐν τοιαύταις δ' ἐπιμελείαις αὐτὸν καταστήσας
 οὐδὲ περὶ τῶν κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκάστην προσπιπτόν-
 των οὐδὲ περὶ ἐν πεπλανημένως εἶχεν, ἀλλ' οὔτω θεο-
 φιλῶς καὶ φιλανθρωπῶς διῶκει τὴν πόλιν ὥστε τοὺς
 εἰσαφικνουμένους μὴ μᾶλλον Εὐαγόραν τῆς ἀρχῆς ζη-
 λοῦν ἢ τοὺς ἄλλους τῆς ὑπ' ἐκείνου βασιλείας· ἀπαν- d
 τα γὰρ τὸν χρόνον διετέλεσεν οὐδένα μὲν ἀδικῶν, τοὺς
 δὲ χρηστοὺς τιμῶν, καὶ σφόδρα μὲν ἀπάντων ἀρχῶν,
 44 νομίμως δὲ τοὺς ἐξαμαρτόντας κολάζων· οὐδὲν μὲν
 συμβούλων δεόμενος, ὅμως δὲ τοῖς φίλοις συμβου-
 λευόμενος· πολλὰ μὲν τῶν χρωμένων ἠττώμενος,
 ἅπαντα δὲ τῶν ἐχθρῶν περιγιγνόμενος· σεμνὸς ὢν
 οὐ ταῖς τοῦ προσώπου συναρῶνται ἀλλὰ ταῖς τοῦ βίου
 κατασκευαῖς· οὐδὲ πρὸς ἐν ἀτάκτως οὐδ' ἀνωμάλως e
 διακείμενος ἀλλ' ὁμοίως τὰς ἐν τοῖς ἔργοις ὁμολογίας
 45 ὥσπερ τὰς ἐν τοῖς λόγοις διαφυλάττων· μέγα φρονῶν
 οὐκ ἐπὶ τοῖς διὰ τύχην ἀλλ' ἐπὶ τοῖς δι' αὐτὸν γιγνο-
 μένοις· τοὺς μὲν φίλους ταῖς εὐεργεσίαις ὑφ' αὐτῶ
 ποιούμενος, τοὺς δ' ἄλλους τῇ μεγαλοψυχίᾳ καταδου- 198
 λούμενος· φοβερὸς ὢν οὐ τῶ πολλοῖς χαλεπαίνειν ἀλ-
 λά τῶ πολὺ τὴν τῶν ἄλλων φύσιν ὑπερβάλλειν· ἡγού-
 μενος τῶν ἡδονῶν ἀλλ' οὐκ ἀγόμενος ὑπ' αὐτῶν·
 ὀλίγοις πόνοις πολλὰς ἡστυίας κτώμενος ἀλλ' οὐ διὰ
 μικρὰς ἡστυίας μεγάλους πόνους ὑπολειπόμενος·
 46 ὅλως οὐδὲν παραλείπων ὢν προσεῖναι δεῖ τοῖς βασι-
 λεῦσιν, ἀλλ' ἐξ ἐκάστης τῆς πολιτείας ἐξειλεγμένος τὸ b
 βέλτιστον, καὶ δημοτικὸς μὲν ὢν τῇ τοῦ πλήθους θε-
 ραπείᾳ, πολιτικὸς δὲ τῇ τῆς πόλεως ὅλης διοικήσει,
 στρατηγικὸς δὲ τῇ πρὸς τοὺς κινδύνους εὐβουλίᾳ, τυ-

ρανικὸς δὲ τῶ πᾶσι τούτοις διαφέρειν. καὶ ταῦθ' ὅτι
 προσῆν Εὐαγόρα, καὶ πλείω τούτων, ἐξ αὐτῶν τῶν
 ἔργων ἰσχυρῶς καταμαθεῖν.

47 (κ.) Παραλαβὼν γὰρ τὴν πόλιν ἐκβεβαρβαρωμέ-
 νην καὶ διὰ τὴν Φοινίκων ἀρχὴν οὔτε τοὺς Ἕλληνας e
 προσδεχομένην οὔτε τέχνας ἐπισταμένην οὔτ' ἐμπο-
 ρίᾳ χρωμένην οὔτε λιμένα κεκτημένην ταῦτά τε πάν-
 τα διώρθωσε καὶ πρὸς τούτοις καὶ χάραν πολλὴν προσ-
 εκτήσατο καὶ τείχη προσπεριεβάλετο καὶ τριήρεις ἐναυ-
 πηγήσατο καὶ ταῖς ἄλλαις κατασκευαῖς οὕτως ἠΐξῃσε
 τὴν πόλιν ὥστε μηδεμιᾶς τῶν Ἑλληνίδων ἀπολελεί-
 φθαι, καὶ δύναιμι τσαύτην ἐνεποίησεν ὥστε πολλοὺς
 48 φοβεῖσθαι τῶν πρότερον καταφρονούντων αὐτῆς. καὶ d
 τοὶ τηλικαύτας ἐπιδόσεις τὰς πόλεις λαμβάνειν οὐχ
 οἷόν τ' ἐστίν, ἢν μὴ τις αὐτὰς διοικῆ τοιούτοις ἤθε-
 σιν οἷοις Εὐαγόρας μὲν εἶχεν, ἐγὼ δ' ὀλίγω πρότερον
 ἐπειράθην διελθεῖν. ὥστ' οὐ δέδοικα, μὴ φανῶ μείζω
 49 λέγων τῶν ἐκείνῳ προσόντων ἀλλὰ μὴ πολὺ λίαν ἀπο-
 λειφθῶ τῶν πεπραγμένων αὐτῶ. τίς γὰρ ἂν ἐφίκοιτο
 τοιαύτης φύσεως, ὅς οὐ μόνον τὴν αὐτοῦ πόλιν πλεί-
 ονος ἀξίαν ἐποίησεν ἀλλὰ καὶ τὸν τόπον ὅλον τὸν πε- e
 ριέχοντα τὴν νῆσον ἐπὶ πραότητα καὶ μετριότητα προ-
 ἤγαγεν; πρὶν μὲν γε λαβεῖν Εὐαγόραν τὴν ἀρχὴν οὐ-
 τως ἀπροσοίστως καὶ χαλεπῶς εἶχον, ὥστε καὶ τῶν
 ἀρχόντων τούτους ἐνόμιζον εἶναι βελτίστους, οἵτινες
 ὁμότατα πρὸς τοὺς Ἕλληνας διακείμενοι τυγχάνοιεν·
 50 νῦν δὲ τοσοῦτον μεταπεπτόκασι ὥσθ' ἀμιλλᾶσθαι 199
 μὲν, οἵτινες αὐτῶν δόξουσι φιλέλληνες εἶναι μάλιστα,
 παιδοποιεῖσθαι δὲ τοὺς πλείστους αὐτῶν γυναικας
 λαμβάνοντας παρ' ἡμῶν, χαίρειν δὲ καὶ τοῖς κτήμασι
 καὶ τοῖς ἐπιτηδεύμασι τοῖς Ἑλληνικοῖς μᾶλλον ἢ τοῖς
 παρὰ σφίσι αὐτοῖς, πλείους δὲ καὶ τῶν περὶ τὴν μου-

σικὴν καὶ τῶν περὶ τὴν ἄλλην παιδεύσειν ἐν τούτοις τοῖς τόποις διατρέβειν, ἢ παρ' οἷς πρότερον εἰωθότες ἦσαν. καὶ τούτων ἀπάντων οὐδεὶς ὅστις οὐκ ἐν Εὐα-
γόραν αἴτιον εἶναι προσομολογήσειεν.

- 51 (κα΄.) Μέγιστον δὲ τεκμήριον καὶ τοῦ τρόπου καὶ τῆς δσιότητος τῆς ἐκείνου· τῶν γὰρ Ἑλλήνων πολλοὶ καὶ καλοὶ κάγαθοὶ τὰς αὐτῶν πατρίδας ἀπολιπόντες ἦλθον εἰς Κύπρον οἰκήσαντες, ἠγούμενοι κουφοτέρων καὶ νομιμωτέρων εἶναι τὴν Εὐαγόρου βασιλείαν τῶν οἰκοι πολιτειῶν· ὧν τοὺς μὲν ἄλλους ὀνομαστὶ διε-
52 θείν πολὺ ἂν ἔργον εἴη· Κόνωνα δὲ τὸν διὰ πλείστας ἀρετὰς πρωτεύσαντα τῶν Ἑλλήνων τίς οὐκ οἶδεν, ὅτι δυστυχήσας ἐξ ἀπάντων ἐλεξάμενος ὡς Εὐαγόραν ἦλθε, νομίσας καὶ τῷ σώματι βεβαιοτάτην εἶναι τὴν παρ' ἐκείνου καταφυγὴν καὶ τῇ πόλει τάχιστ' ἂν αὐτὸν γενέσθαι βοηθόν. καὶ πολλὰ πρότερον ἤδη καταρωθ-
53 κῶς οὐδὲ περὶ ἐνὸς πώποτε πράγματος ἔδοξεν ἄμεινον ἢ περὶ τούτου βουλευσασθαι· συνέβη γὰρ αὐτῷ διὰ τὴν ἀφίξειν τὴν εἰς Κύπρον καὶ ποιῆσαι καὶ παθεῖν δ
πλείστ' ἀγαθὰ· πρῶτον μὲν γὰρ οὐκ ἐφθασαν ἀλλή-
λοισ πλησιάσαντες καὶ περὶ πλείονος ἐποιήσαντο σφᾶς αὐτούς ἢ τοὺς πρότερον οἰκείους ὄντας. ἔπειτα περὶ
54 τε τῶν ἄλλων ὁμοιοῦντες ἅπαντα τὸν χρόνον διετέ-
λεσαν καὶ περὶ τῆς ἡμετέρας πόλεως τὴν αὐτὴν γνώ-
μην εἶχον. ὁρῶντες γὰρ αὐτὴν ὑπὸ Λακεδαιμονίοις οὔσαν καὶ μεγάλη μεταβολῇ κεχρημένην λυπηρῶς καὶ βαρῆως ἔφερον, ἀμφοτέρωι προσήκοντα ποιοῦντες· ε
τῷ μὲν γὰρ ἦν φύσει πατρίς, τὸν δὲ διὰ πολλὰς καὶ μεγάλας εὐεργεσίας νόμῳ πολίτην ἐπεποίητο. σκο-
πουμένοις δ' αὐτοῖς, ὅπως τῶν συμφορῶν αὐτὴν ἀπα-
λάξουσι, ταχὺν τὸν καιρὸν Λακεδαιμόνιοι παρεσκευά-
σαν· ἄρχοντες γὰρ τῶν Ἑλλήνων καὶ κατὰ γῆν καὶ 200

κατὰ θάλατταν εἰς τοῦτ' ἀπληστίας ἦλθον, ὥστε καὶ
55 τὴν Ἀσίαν κακῶς ποιεῖν ἐπεχείρησαν. λαβόντες δ' ἐκεῖ-
νοι τοῦτον τὸν καιρὸν καὶ τῶν στρατηγῶν τῶν βασι-
λέως ἀπορούντων, ὃ τι χρήσονται τοῖς πράγμασιν,
ἐδίδασκον αὐτοὺς μὴ κατὰ γῆν ἀλλὰ κατὰ θάλατταν
ποιεῖσθαι τὸν πόλεμον τὸν πρὸς Λακεδαιμονίους, νο-
μίζοντες, εἰ μὲν περὶ στρατόπεδον καταστήσαιντο καὶ
τούτῳ περιγένοιτο, τὰ περὶ τὴν ἡπειρον μόνον καλῶς ἔ-
56 ξειν, εἰ δὲ κατὰ θάλατταν κρατήσαιν, ἅπασαν τὴν
Ἑλλάδα τῆς νίκης ταύτης μεθέξειν. ὅπερ συνέβη· πει-
σθέντων γὰρ ταῦτα τῶν στρατηγῶν καὶ ναυτικοῦ συλ-
λεγέντος Λακεδαιμόνιοι μὲν κατενευμαγήθησαν καὶ
τῆς ἀρχῆς ἀπεστερήθησαν, οἱ δ' Ἕλληνες ἠλευθερω-
θησαν, ἢ δὲ πόλις ἡμῶν τῆς τε παλαιᾶς δόξης μέρος
τι πάλιν ἀνέλαβε καὶ τῶν συμμάχων ἡγεμῶν κατέστη.
καὶ ταῦτ' ἐπράχθη Κόνωνος μὲν στρατηγοῦντος, Εὐα-
57 γόρου δὲ τοῦτο παρασχόντος καὶ τῆς δυνάμεως τὴν
πλείστην παρασκευάσαντος. ὑπὲρ ὧν ἡμεῖς μὲν αὐ-
τούς ἐτιμήσαμεν ταῖς μεγίσταις τιμαῖς καὶ τὰς εἰκόνας
αὐτῶν ἐστήσαμεν, οὔπερ τὸ τοῦ Διὸς ἄγαλμα τοῦ σω-
τήρος, πλησίον ἐκείνου τε καὶ σφῶν αὐτῶν, ἀμφοτέ-
ρων ὑπόμνημα, καὶ τοῦ μεγέθους τῆς εὐεργεσίας καὶ
τῆς φιλίας τῆς πρὸς ἀλλήλους.

(κβ΄.) Βασιλεὺς δ' οὐ τὴν αὐτὴν γνώμην ἔσχε περὶ
αὐτῶν, ἀλλ' ὅσῳ μείζω καὶ πλείονος ἄξια κατειργά-
σαντο, τοσοῦτῳ μᾶλλον ἔδειξεν αὐτούς. περὶ μὲν οὖν
Κόνωνος ἄλλος ἡμῖν ἔσται λόγος· ὅτι δὲ πρὸς Εὐα-
58 γόραν οὕτως ἔσχε, οὐδ' αὐτὸς λαθεῖν ἐξήτησεν. φαί-
νεται γὰρ μᾶλλον μὲν σπουδάσας περὶ τὸν ἐν Κύπρῳ
πόλεμον ἢ περὶ τοὺς ἄλλους ἅπαντας, μείζω δὲ καὶ χα-
λεπώτερον ἐκείνου ἀνταγωνιστὴν νομίσας ἢ Κύρον
τὸν περὶ τῆς βασιλείας ἀμφισβητήσαντα. μέγιστον δὲ e

τεκμήριον· τοῦ μὲν γὰρ ἀκούων τὰς παρασκευὰς το-
 σοῦτον κατεφρόνησεν, ὥστε διὰ τὸ μὴ φροντίζειν μι-
 κροῦ δεῖν ἔλαθεν αὐτὸν ἐπὶ τὸ βασιλείου ἐπιστάς·
 πρὸς δὲ τοῦτον οὕτως ἐκ πολλοῦ περιδεῶς ἔσχεν, ὥστε
 μεταξὺ πάσων εὖ πολεμεῖν πρὸς αὐτὸν ἐπεχείρησε,
 δίκαια μὲν οὐ ποιών, οὐ μὴν παντάπασιν ἀλόγως βου- 201
 59 λευσάμενος. ἥπιστατο μὲν γὰρ πολλοὺς καὶ τῶν Ἑλ-
 λήνων καὶ τῶν βαρβάρων ἐκ ταπεινῶν καὶ φραύλων
 πραγμάτων μεγάλας δυναστείας καταργασαμένους,
 ἥσθάνετο δὲ τὴν Εὐαγόρου μεγαλοψυχίαν καὶ τὰς ἐπι-
 δόσεις αὐτῷ καὶ τῆς δόξης καὶ τῶν πραγμάτων οὐ κα-
 τὰ μικρὸν γιγνομένης ἀλλὰ καὶ τὴν φύσιν ἀνυπέβλη-
 τον ἔχοντα καὶ τὴν τύχην αὐτῷ συναγωνιζομένην·
 60 ὥστ' οὐχ ὑπὲρ τῶν γεγενημένων ὀργιζόμενος ἀλλὰ b
 περὶ τῶν μελλόντων φοβούμενος, οὐδὲ περὶ Κύπρου
 μόνου δεδιώς ἀλλὰ πολὺ περὶ μειζόνων ἐποιήσατο τὸν
 πόλεμον πρὸς αὐτόν. οὕτω δ' οὖν ὤρμησεν, ὥστ' εἰς
 τὴν στρατείαν ταύτην πλέον ἢ τάλαντα πενταμισχίλια
 61 καὶ μύρια κατηνάλωσεν. (κγ'.) Ἄλλ' ὁμως Εὐαγόρας
 πάσαις ἀπολελειμμένος ταῖς δυνάμεσιν, ἀντιτάξας τὴν
 αὐτοῦ γνώμην πρὸς τὰς οὕτως ὑπερμεγέθεις παρα-
 σκευὰς, ἐπέδειξεν αὐτὸν ἐν τούτοις πολὺ θανμαστότε- c
 ρον ἢ τοῖς ἄλλοις τοῖς προειρημένοις. ὅτε μὲν γὰρ αὐ-
 τὸν εἶων εἰρήνην ἄγειν, τὴν αὐτοῦ πόλιν μόνην εἶ-
 62 χεν· ἐπειδὴ δ' ἠναγκάσθη πολεμεῖν, τοιοῦτος ἦν καὶ
 τοιοῦτον εἶχε Πρυταγόραν τὸν υἱὸν τὸν αὐτοῦ συνα-
 γωνιστήν, ὥστε μικροῦ μὲν ἐδέησε Κύπρον ἅπασαν
 κατασχεῖν, Φοινίκην δ' ἐπόρθησε, Τύρον δὲ κατὰ κρά-
 τος εἴλε, Κιλικίαν δὲ βασιλέως ἀπέστησε, τοσοῦτος
 δὲ τῶν πολεμίων ἀπώλεσεν ὥστε πολλοὺς Περσῶν d
 63 πενθοῦντας τὰς αὐτῶν συμφορὰς μεμνησθαι τῆς ἀρε-
 τῆς τῆς ἐκείνου· τελευτῶν δ' οὕτως ἐνέπλησεν αὐτοῦς

τοῦ πολεμεῖν, ὥστ' εἰθισμένων τὸν ἄλλον χρόνον τῶν
 βασιλέων μὴ διαλλάττεσθαι τοῖς ἀποστάσι, πρὶν κύριοι
 γένοιτο τῶν σωμαίων, ἄσμενοι τὴν εἰρήνην ἐποιή-
 σαντο, λύσαντες μὲν τὸν νόμον τοῦτον, οὐδὲν δὲ κι-
 64 νήσαντες τῆς Εὐαγόρου τυραννίδος. καὶ Λακεδαιμο-
 νίων μὲν τῶν καὶ δόξαν καὶ δύναμιν μεγίστην ἐχόντων e
 κατ' ἐκείνου τὸν χρόνον ἐντὸς τριῶν ἐτῶν ἀφείλετο
 τὴν ἀρχήν, Εὐαγόρα δὲ πολεμήσας ἔτη δέκα τῶν αὐ-
 τῶν κύριον αὐτὸν κατέλιπεν, ὧν περ ἦν καὶ πρὶν εἰς
 τὸν πόλεμον εἰσελθεῖν. ὁ δὲ πάντων δεινότατος· τὴν
 γὰρ πόλιν, ἣν Εὐαγόρας ἑτέρον τυραννοῦντος μετὰ 202
 65 πεντήκοντ' ἀνδρῶν εἴλε, ταύτην βασιλεὺς ὁ μέγας
 τοσαύτην δύναμιν ἔχων οὐχ οἴος τ' ἐγένετο χειρώ-
 σασθαι.
 (κδ'.) Καίτοι πῶς ἂν τις τὴν ἀνδρίαν ἢ τὴν φρό-
 νησιν ἢ σύμπασαν τὴν ἀρετὴν τὴν Εὐαγόρου φανε-
 ρώτερον ἐπιδείξειεν ἢ διὰ τοιούτων ἔργων καὶ κινδύ-
 νων; οὐ γὰρ μόνου φανεῖται τοὺς ἄλλους πολέμους
 ἀλλὰ καὶ τὸν τῶν ἡρώων ὑπερβαλόμενος, τὸν ὑπὸ
 πάντων ἀνθρώπων ὑμνούμενον. οἱ μὲν γὰρ μεθ' b
 ἀπάσης τῆς Ἑλλάδος Τροίαν μόνην εἴλον, ὁ δὲ μίαν
 πόλιν ἔχων πρὸς ἅπασαν τὴν Ἀσίαν ἐπολέμησεν· ὥστ'
 εἰ τοσοῦτοι τὸ πλῆθος ἐγκωμιάζειν αὐτὸν ἠβουλήθη-
 σαν, ὅσοι περ ἐκείνους, πολὺ ἂν μείζω καὶ τὴν δόξαν
 66 αὐτῶν ἔλαβεν. (κε'.) Τίνα γὰρ εὐρήσομεν τῶν τότε
 γενομένων, εἰ τοὺς μύθους ἀφέντες τὴν ἀλήθειαν σκο-
 ποῖμεν, τοιαῦτα διαπεπραγμένον, ἢ τίνα τοσοῦτων
 μεταβολῶν ἐν τοῖς πράγμασιν αἴτιον γεγενημένον; c
 ὃς αὐτὸν μὲν ἐξ ἰδιώτου τύραννον κατέστησε, τὸ δὲ
 γένος ἅπαν ἀπεληλαμένον τῆς πολιτείας εἰς τὰς προσ-
 ηκούσας τιμὰς πάλιν ἐπανήγαγε, τοὺς δὲ πολίτας ἐκ
 βαρβάρων μὲν Ἑλλήνας ἐποίησεν, ἐξ ἀνάνδρων δὲ πο-

67 λειμικούς, ἐξ ἀδόξων δ' ὀνομαστούς, τὸν δὲ τόπον ἄμι-
κτον ὅλον παραλαβὼν καὶ παντάπασιν ἐξηγηρωμένον
ἡμερώτερον καὶ πραότερον κατέστησεν, ἔτι δὲ πρὸς
τούτοις εἰς ἔχθραν μὲν βασιλεὶ καταστάς οὕτως αὐ- d
τὸν ἡμύνατο καλῶς ὥστ' ἀείμνηστον γεγενῆσθαι τὸν
πόλεμον τὸν περὶ Κύπρον, ὅτε δ' ἦν αὐτῷ σύμμα-
χος, τοσοῦτω χρησιμώτερον αὐτὸν παρέσχε τῶν ἄλλων
68 ὥστ' ὁμολογουμένως μεγίστην αὐτῷ συμβαλέσθαι
δύναμιν εἰς τὴν ναυμαχίαν τὴν περὶ Κνίδον, ἧς γε-
νομένης βασιλεὺς μὲν ἀπάσης τῆς Ἀσίας κύριος κατέ-
στη, Λακεδαιμόνιοι δ' ἀντὶ τοῦ τὴν ἠπειρον πορθεῖν
περὶ τῆς αὐτῶν κινδυνεύειν ἠγαγκάσθησαν, οἱ δ' Ἑλ- e
ληνες ἀντὶ δουλείας αὐτονομίας ἔτυχον, Ἀθηναῖοι δὲ
τοσοῦτον ἐπέδωσαν ὥστε τοὺς πρότερον αὐτῶν ἄρχον-
69 τας ἔλθειν αὐτοῖς τὴν ἀρχὴν δώσοντας. (κς.) Ὅστ'
εἰ τις ἔροίτο με, τί νομίζω μεγίστον εἶναι τῶν Εὐα-
γόρα πεπραγμένων, πότερον τὰς ἐπιμελείας καὶ τὰς 203
παρασκευὰς τὰς πρὸς Λακεδαιμονίους, ἐξ ὧν τὰ προ-
ειρημένα γέγονεν, ἢ τὸν τελευταῖον πόλεμον, ἢ τὴν
κατάληψιν τῆς βασιλείας, ἢ τὴν ὄλην τῶν πραγμάτων
διοίκησιν, εἰς πολλὴν ἀπορίαν ἂν κατασταίην· ἀεὶ γάρ
μοι δοκεῖ μεγίστον εἶναι καὶ θαυμαστότατον, καθ' ὃ
70 τι ἂν αὐτῶν ἐπιστήσω τὴν διάνοιαν.
(κζ.) Ὅστ' εἰ τινες τῶν προγεγενημένων δι' ἀρε-
τὴν ἀθάνατοι γερόνασιν, οἶμαι κἀκεῖνοι ἠξιώσθαι
ταύτης τῆς δωρεᾶς, σημείοις χρῶμενος, ὅτι καὶ τὸν b
ἐνθάδε χρόνον εὐτυχέστερον καὶ θεοφιλέστερον ἐκεί-
νων διαβεβίωκεν. τῶν μὲν γὰρ ἡμιθέων τοὺς πλει-
στους καὶ τοὺς ὀνομαστοτάτους εὐρήσομεν ταῖς μεγαί-
σταις συμφοραῖς περιπεσόντας, Εὐαγόρας δ' οὐ μόνον
θαυμαστότατος ἀλλὰ καὶ μακαριστότατος ἐξ ἀρχῆς ὧν
71 διετέλεσεν. (κη.) Τί γὰρ ἀπέλιπεν εὐδαιμονίας, ὅς

τοιούτων μὲν προγόνων ἔτυχεν, οἷων οὐδεὶς ἄλλος, e
πλὴν εἰ τις ἀπὸ τῶν αὐτῶν ἐκεῖνω γέγονεν, τοσοῦτον
δὲ καὶ τῷ σώματι καὶ τῇ γνώμῃ τῶν ἄλλων διήνεγκεν
ὥστε μὴ μόνον Σαλαμῖνος ἀλλὰ καὶ τῆς Ἀσίας ἀπάσης
ἄξιός εἶναι τυραννεῖν, κάλλιστα δὲ κτησάμενος τὴν
βασιλείαν ἐν ταύτῃ τὸν βίον διετέλεσε, θνητὸς δὲ γε-
νόμενος ἀθάνατον τὴν περὶ αὐτοῦ μνήμην κατέλιπε,
τοσοῦτον δ' ἐβίω χρόνον ὥστε μήτε τοῦ γήρωσ ἀμοι-
ρος γενέσθαι μήτε τῶν νόσων μετασχεῖν τῶν διὰ ταύ-
72 τῃν τὴν ἡλικίαν γιγνομένων. πρὸς δὲ τούτοις, ὃ δο- d
κεῖ σπανιώτατον εἶναι καὶ χαλεπώτατον, εὐπαιδίας
τυχεῖν ἅμα καὶ πολυπαιδίας, οὐδὲ τούτου διήμαρτεν,
ἀλλὰ καὶ τοῦτ' αὐτῷ συνέπεσεν. καὶ τὸ μέγιστον, ὅτι
τῶν ἐξ αὐτοῦ γεγονότων οὐδὲν κατέλιπεν ἰδιωτικοῖς
ὀνόμασι προσαγορευόμενον, ἀλλὰ τὸν μὲν βασιλέα
καλούμενον, τοὺς δ' ἀνακτας, τὰς δ' ἀνάσσας. ὥστ'
εἰ τινες τῶν ποιητῶν περὶ τινος τῶν γεγενημένων
ὑπερβολαῖς κέχρηται, λέγοντες, ὡς ἦν θεὸς ἐν ἀν- e
θρώποις ἢ δαίμων θνητὸς, ἅπαντα τὰ τοιαῦτα περὶ
τὴν ἐκεῖνον φύσιν δηθῆναι μάλιστα ἂν ἀρμόσειεν.
73 (κθ.) Τῶν μὲν οὖν εἰς Εὐαγόραν πολλὰ μὲν οἶ-
μαι παραλιπεῖν· ὑστερίζω γὰρ τῆς ἀκμῆς τῆς ἑμῆς, 204
μεθ' ἧς ἀκριβέστερον καὶ φιλοπονώτερον ἐξεργασά-
μην ἂν τὸν ἔπαινον τοῦτον· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ νῦν,
ὅσον κατὰ τὴν ἐμὴν δύναμιν, οὐκ ἀνεγνωμίαστός
ἔστιν. (λ.) Ἐγὼ δ' ὧ Νικόκλεις ἠγοῦμαι μὲν καλὰ μὲν
εἶναι μνημεῖα καὶ τὰς τῶν σωμάτων εἰκόνας, πολὺ
μέντοι πλείονος ἀξίας τὰς τῶν πράξεων καὶ τῆς δια-
νοίας, ἃς ἐν τοῖς λόγοις ἂν τις μόνον τοῖς τεχνικῶς
74 ἔχουσι θεωρήσειεν. προκρίνω δὲ ταύτας πρῶτον μὲν b
εἰδῶς τοὺς καλοὺς κάγαθούς τῶν ἀνδρῶν οὐχ οὕτως
ἐπὶ τῷ κάλλει τοῦ σώματος σεμνυνομένους ὡς ἐπὶ τοῖς

225
 67 λέγ
 κτ
 ἢ
 το
 το
 π
 χ
 68 ὁ
 ὁ
 69
 ἔργοις καὶ τῇ γνώμῃ φιλοτιμουμένους· ἔπειθ' ὅτι τοὺς
 μὲν τύπους ἀναγκαῖον παρὰ τούτοις εἶναι μόνοις,
 παρ' οἷς ἂν σταθῶσι, τοὺς δὲ λόγους [ἔξενεχθῆναι] οἷόν
 τ' ἔστιν εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ διαδοθέντας ἐν ταῖς τῶν
 εὐφρονούντων διατριβαῖς ἀγαπᾶσθαι, παρ' οἷς κρεῖτ-
 75 τόν ἐστιν ἢ παρὰ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν εὐδοκίμειν· πρὸς
 δὲ τούτοις ὅτι τοῖς μὲν πεπλασμένοις καὶ γεγραμμέ-
 νοῖς οὐδεὶς ἂν τὴν τοῦ σώματος φύσιν ὁμοιώσειε, τοὺς
 δὲ τρόπους τοὺς ἀλλήλων καὶ τὰς διανοίας τὰς ἐν τοῖς
 λεγομένοις ἐνούσας ὁμοίον ἐστι τεκμαίρεσθαι τοῖς μὴ
 ῥαθυμῆν αἰρουμένοις ἀλλὰ χρηστοῖς εἶναι βουλομέ-
 76 νοις. (λα'.) Ὡν ἕνεκα καὶ μᾶλλον ἐπεχείρησα γράφειν
 τὸν λόγον τούτον, ἡγούμενος καὶ σοὶ καὶ τοῖς σοῖς
 παισὶ καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς ἀπ' Εὐαγόρου γεγονόσι πολὺ
 καλλίστην ἂν γενέσθαι ταύτην τὴν παράκλησιν, εἴ τις
 ἀθροίσας τὰς ἀρετὰς τὰς ἐκείνου καὶ τῷ λόγῳ κοσμή-
 77 σας παραδοίῃ θεωρεῖν ὑμῖν καὶ συνδιατρέβειν αὐταῖς.
 τοὺς μὲν γὰρ ἄλλους προτρέπομεν ἐπὶ τὴν φιλοσοφίαν
 ἐτέρους ἐπαινοῦντες, ἵνα ζηλοῦντες τοὺς εὐλογουμέ-
 78 νους τῶν αὐτῶν ἐκείνοις ἐπιτηδευμάτων ἐπιθυμῶσιν,
 ἐγὼ δὲ σὲ καὶ τοὺς σοὺς οὐκ ἄλλοτρίοις παραδείγμασι
 χρώμενος ἀλλ' οἰκείοις παρακαλῶ, καὶ συμβουλευῶ
 προσέχειν τὸν νοῦν, ὅπως καὶ λέγειν καὶ πράττειν μη-
 79 δυνὸς ἦττον δυνήσει τῶν Ἑλλήνων. (λβ'.) Καὶ μὴ νό-
 μιξέ με καταγινώσκειν, ὡς νῦν ἀμελεῖς, ὅτι πολλάκις
 σοὶ διακελεύομαι περὶ τῶν αὐτῶν. οὐ γὰρ οὐτ' ἐμὲ
 λέληθας οὔτε τοὺς ἄλλους, ὅτι καὶ πρῶτος καὶ μόνος 20
 τῶν ἐν τυραννίδι καὶ πλούτῳ καὶ τρυφαῖς ὄντων φιλο-
 σοφεῖν καὶ πονεῖν ἐπιτελεῖσθαι, οὐδ' ὅτι πολλοὺς
 τῶν βασιλέων ποιήσεις ζηλώσαντας τὴν σὴν παιδεύ-
 σιν τούτων τῶν διατριβῶν ἐπιθυμῆν, ἀφεμένους ἐφ'
 79 οἷς νῦν λίαν χαίρουσιν. ἀλλ' ὅμως ἐγὼ ταῦτ' εἰδῶς

οὐδὲν ἦττον καὶ ποιῶ καὶ ποιήσω ταῦτόν, ὅπερ ἐν τοῖς
 γυμνικοῖς ἀγῶσιν οἱ θεαταί· καὶ γὰρ ἐκεῖνοι παρακε-
 λεύονται τῶν δρομέων οὐ τοῖς ἀπολελειμμένοις ἀλλὰ
 80 τοῖς περὶ τῆς νίκης ἀμιλλωμένοις. (λγ'.) Ἐμὸν μὲν οὖν
 ἔργον καὶ τῶν ἄλλων φίλων τοιαῦτα λέγειν καὶ γρά-
 φειν, ἐξ ὧν μέλλομέν σε παροξύνειν ὀρέγεσθαι τοῦ-
 ταν, ὡς περὶ καὶ νῦν τυγχάνεις ἐπιθυμῶν· σοὶ δὲ προσ-
 ἡκει μηδὲν ἐλλείπειν ἀλλ' ὥσπερ ἐν τῷ παρόντι καὶ
 τὸν λοιπὸν χρόνον ἐπιμελεῖσθαι καὶ τὴν ψυχὴν ἀσκεῖν,
 ὅπως ἄξιός ἐσει καὶ τοῦ πατρὸς καὶ τῶν ἄλλων προ-
 γόνων. ὡς ἅπασι μὲν προσῆκει περὶ πολλοῦ ποιεῖσθαι
 τὴν φρόνησιν, μάλιστα δ' ὑμῖν τοῖς πλείστον καὶ με-
 81 γίστων κυρίως οὖσιν. χρὴ δ' οὐκ ἀγαπᾶν, εἰ τῶν παρ-
 ὄντων τυγχάνεις ὧν ἤδη κρείττων, ἀλλ' ἀγανακτεῖν,
 εἰ τοιοῦτος μὲν ὧν αὐτὸς τὴν φύσιν, γεγρονῶς δὲ τὸ
 μὲν παλαιὸν ἐκ Διὸς, τὸ δ' ὑπογνιότατον ἐξ ἀνδρὸς
 τοιοῦτον τὴν ἀρετὴν, μὴ πολὺ διοίσεις καὶ τῶν ἄλλων
 καὶ τῶν ἐν ταῖς αὐταῖς σοὶ τιμαῖς ὄντων. ἔστι δ' ἐπὶ
 σοὶ μὴ διαμαρτεῖν τούτων· ἂν γὰρ ἐμμένῃς τῇ φιλο-
 σοφίᾳ καὶ τοσοῦτον ἐπιδιδῶς, ὅσον περὶ νῦν, ταχέως
 γενήσει τοιοῦτος, οἷόν σε προσῆκει.

10.

ΕΛΕΝΗ.

(α'.) Εἰσὶ τινες οἱ μέγα φρονούσιν, ἣν ὑπόθεσιν 208
 ἄτοπον καὶ παράδοξον ποιησάμενοι περὶ ταύτης ἀνε-
 κτῶς εἶπειν δυνήθωσι· καὶ καταγεγραμμάσιν οἱ μὲν
 οὐ φάσκοντες οἷόν τ' εἶναι ψευδῆ λέγειν οὐδ' ἀντιλέ-

γειν οὐδὲ δύο λόγῳ περὶ τῶν αὐτῶν πραγμάτων ἀν-
 ειπεῖν, οἳ δὲ διεξιόντες ὡς ἀνδρία καὶ σοφία καὶ δικαιο-
 σύνη ταύτων ἐστὶ, καὶ φύσει μὲν οὐδὲν αὐτῶν ἔχομεν, ἢ
 μία δ' ἐπιστήμη καθ' ἅπαντων ἐστίν· ἄλλοι δὲ περὶ
 τὰς ἐριδας διατρίβουσι τὰς οὐδὲν μὲν ὠφελούσας,
 2 πράγματα δὲ παρέχειν τοῖς πλησιάζουσι δυναμένας.
 (β') Ἐγὼ δ' εἰ μὲν ἐώρων νεωστὶ τὴν περιεργίαν ταύ-
 την ἐν τοῖς λόγοις ἐγγεγενημένην καὶ τούτους ἐπὶ τῇ
 καινότητι τῶν εὐρημένων φιλοτιμουμένους, οὐκ ἂν
 ὁμοίως ἐθαύμαζον αὐτῶν· νῦν δὲ τίς ἐστὶν οὕτως
 ὀψιμαθῆς, ὅστις οὐκ οἶδε Πρωταγόραν καὶ τοὺς κατ' ^c
 ἐκείνου τὸν χρόνον γενομένους σοφιστὰς, ὅτι καὶ τὰ
 3 τοιαῦτα καὶ πολὺ τούτων πραγματωδέστερα συγγράμ-
 ματα κατέλιπον ἡμῖν; πῶς γὰρ ἂν τις ὑπερβάλοιτο
 Γοργίαν τὸν τολμήσαντα λέγειν, ὡς οὐδὲν τῶν ὄντων
 ἐστίν, ἢ Ζήνωνα τὸν ταῦτά δυνατὰ καὶ πάλιν ἀδύνατα
 πειρώμενον ἀποφαίνειν, ἢ Μέλισσον, ὃς ἀπέριων τὸ ^d
 πλήθος πεφνύκτων τῶν πραγμάτων ὡς ἐνὸς ὄντος τοῦ
 4 παντός ἐπεχείρησεν ἀποδείξει εὐρίσκειν; (γ') Ἄλλ'
 ὅμως οὕτω φανερώς ἐκείνων ἐπιδειξάντων, ὅτι ῥαδίον
 ἐστὶ, περὶ ὧν ἂν τις πρόθηται, ψευδῆ μηχανήσασθαι
 λόγον, ἐτι περὶ τὸν τόπον τοῦτον διατρίβουσιν· οὗς ²⁰⁹
 ἐχρῆν ἀφεμένους ταύτης τῆς τεθρῆϊας, τῆς ἐν μὲν
 τοῖς λόγοις ἐξελέγγειν προσποιουμένης, ἐν δὲ τοῖς ἐρ-
 5 γοῖς πολὺν ἤδη χρόνον ἐξεληλεγμένης, τὴν ἀλήθειαν
 διώκειν, καὶ περὶ τὰς πράξεις, ἐν αἷς πολιτευόμεθα,
 τοὺς συνόντας παιδεύειν, καὶ περὶ τὴν ἐμπειρίαν τὴν
 τούτων γυμνάζειν, ἐνθυμουμένους, ὅτι πολὺ κρεῖτ-
 τόν ἐστὶ περὶ τῶν χρησίμων ἐπιεικῶς δοξάζειν ἢ περὶ
 τῶν ἀχρησίων ἀκριβῶς ἐπίστασθαι, καὶ μικρὸν προ- ^b
 ἔχειν ἐν τοῖς μεγάλοις μᾶλλον ἢ πολὺ διαφέρειν ἐν
 τοῖς μικροῖς καὶ τοῖς μηδὲν πρὸς τὸν βίον ὠφελούσιν.

6 (δ') Ἀλλὰ γὰρ οὐδενὸς αὐτοῖς ἄλλον μέλει πλὴν τοῦ
 χρηματίζεσθαι παρὰ τῶν νεωτέρων. ἔστι δ' ἢ περὶ τὰς
 ἐριδας φιλοσοφία δυναμένη τοῦτο ποιεῖν· οἳ γὰρ μήτε
 τῶν ἰδίων πῶ μήτε τῶν κοινῶν φροντίζοντες τούτοις
 μάλιστα χαίρουσι τῶν λόγων, οἳ μηδὲ πρὸς ἐν χρησι-
 7 μοι τυγχάνουσιν ὄντες. (ε') Τοῖς μὲν οὖν τηλικούτοις
 πολλὴ συγγνώμη ταύτην ἔχειν τὴν διάνοιαν· ἐπὶ γὰρ ^c
 ἅπαντων τῶν πραγμάτων πρὸς τὰς περιττότητας καὶ
 τὰς θανατοποιίας οὕτω διακείμενοι διατελοῦσι· τοῖς
 δὲ παιδεύειν προσποιουμένοις ἄξιον ἐπιτιμῶν, ὅτι κατ-
 ηγοροῦσι μὲν τῶν ἐπὶ τοῖς ἰδίῳις συμβολαίοις ἐξαπα-
 τῶντων καὶ μὴ δικαίως τοῖς λόγοις χρωμένων, αὐτοὶ
 δ' ἐκείνων δεινότερα ποιοῦσιν. οἳ μὲν γὰρ ἄλλους τι-
 νὰς ἐξημίωσαν, οὗτοι δὲ τοὺς συνόντας μάλιστα βλά- ^d
 8 πτουσιν. (ς') Τοσοῦτον δ' ἐπιδεδωκέναι πεποιθήκασι
 τὸ ψευδολογεῖν, ὥστ' ἤδη τινὲς, ὀρῶντες τούτους ἐκ
 τῶν τοιούτων ὠφελουμένους, τολμῶσι γράφειν, ὡς
 ἐστὶν ὁ τῶν πτωχευόντων καὶ φευγόντων βίος ζηλω-
 9 τώτερος ἢ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων, καὶ ποιοῦνται τε-
 κμήριον, ὡς εἰ περὶ πονηρῶν πραγμάτων ἔχουσί τι λέ-
 9 σιν. ἐμοὶ δὲ δοκεῖ πάντων εἶναι καταγελαστότατον τὸ ^e
 διὰ τούτων τῶν λόγων ζητεῖν πείθειν, ὡς περὶ τῶν
 πολιτικῶν ἐπιστήμην ἔχουσιν, ἔξου ἐν αὐτοῖς οἷς ἐπ-
 αγγέλλονται τὴν ἐπίδειξιν ποιεῖσθαι· τοὺς γὰρ ἀμφισ-
 βητοῦντας τοῦ φρονεῖν καὶ φάσκοντας εἶναι σοφι-
 10 στὰς οὐκ ἐν τοῖς ἡμελημένοις ὑπὸ τῶν ἄλλων, ἀλλ' ἐν ²¹⁰
 οἷς ἅπαντές εἰσιν ἀνταγωνισταί, προσήκει διαφέρειν
 καὶ κρεῖττους εἶναι τῶν ἰδιωτῶν. νῦν δὲ παραπλήσιον
 ποιοῦσιν, ὥσπερ ἂν εἰ τις προσποιοῖτο κράτιστος εἶ-
 ναι τῶν ἀθλητῶν ἐνταῦθα καταβαίνων, οὐ μηδεὶς ἂν
 ἄλλος ἀξιώσειεν. τίς γὰρ ἂν τῶν εὐ φρονούντων συμ-
 15 *

- φορὰς ἐπαινεῖν ἐπιχειρήσειεν· ἀλλὰ δῆλον, ὅτι δι'
 11 ἀσθένειαν ἐνταῦθα καταφεύγουσιν. ἔστι γὰρ τῶν μὲν
 τοιούτων συγγραμμάτων μία τις ὁδὸς, ἣν οὐθ' εὐρεῖν ἢ
 οὔτε μαθεῖν οὔτε μιμήσασθαι δύσκολόν ἐστιν· οἱ δὲ
 κοινοὶ καὶ πιστοὶ καὶ τούτοις ὅμοιοι τῶν λόγων διὰ
 πολλῶν ἰδεῶν καὶ καιρῶν δυσκαταμαθήτων εὐρίσκου-
 ται τε καὶ λέγονται, καὶ τοσοῦτῳ χαλεπωτέραν ἔχουσι
 τὴν σύνθεσιν, ὅσῳ περὶ τὸ σεμνύνεσθαι τοῦ σκώπτειν
 καὶ τὸ σπουδάζειν τοῦ παιζειν ἐπιπονώτερόν ἐστιν.
 12 σημεῖον δὲ μέγιστον· τῶν μὲν γὰρ τοὺς βομβυλιούς
 καὶ τοὺς ἄλας καὶ τὰ τοιαῦτα βουληθέντων ἐπαινεῖν
 οὐδεὶς πώποτε λόγων ἠπόρησεν, οἱ δὲ περὶ τῶν ὁμο-
 λογουμένων ἀγαθῶν ἢ καλῶν ἢ τῶν διαφερόντων ἐπ'
 ἀρετῇ λέγειν ἐπιχειρήσαντες πολὺ καταδεέστερον τῶν
 13 ὑπαρχόντων ἅπαντες εἰρήκασιν. οὐ γὰρ τῆς αὐτῆς
 γνώμης ἐστὶν ἀξίως εἰπεῖν περὶ ἑκατέρων αὐτῶν, ἀλλὰ
 τὰ μὲν μικρὰ ῥᾶδιον τοῖς λόγοις ὑπερβαλέσθαι, τῶν
 δὲ χαλεπὸν τοῦ μεγέθους ἐφικέσθαι· καὶ περὶ μὲν τῶν
 δόξαν ἔχόντων σπάνιον εὐρεῖν, ἂ μὴ εἰς πρότερον εἰ-
 ρηκε, περὶ δὲ τῶν φαύλων καὶ ταπεινῶν ὅ τι ἂν τις
 τύχη φθεγγάμενος, ἅπαν ἰδίον ἐστίν.
 14 (ζ.) Διὸ καὶ τὸν γράψαντα περὶ τῆς Ἑλένης ἐπαι-
 νῶ μάλιστα τῶν εὐ λέγειν τι βουληθέντων, ὅτι περὶ
 τοιαύτης ἐμνήσθη γυναικὸς, ἣ καὶ τῷ γένει καὶ τῷ
 κάλλει καὶ τῇ δόξῃ πολὺ διήνεγκεν. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ
 τοῦτον μικρόν τι παρέλαθεν· φησὶ μὲν γὰρ ἐγκώμιον
 γεγραφέναι περὶ αὐτῆς, τυγχάνει δ' ἀπολογία εἰρη-
 15 κῶς ὑπὲρ τῶν ἐκεῖνη πεπραγμένων. ἔστι δ' οὐκ ἐκ τῶν
 αὐτῶν ἰδεῶν οὐδὲ περὶ τῶν αὐτῶν ἔργων ὁ λόγος ἀλλὰ
 πᾶν τὸ ὑναντίον· ἀπολογεῖσθαι μὲν γὰρ προσήκει περὶ
 τῶν ἀδικεῖν αἰτίαν ἔχόντων, ἐπαινεῖν δὲ τοὺς ἐπ' 211
 ἀγαθῶ τινὶ διαφερόντας.

- (η.) Ἴνα δὲ μὴ δοκῶ τὸ ῥᾶστον ποιεῖν, ἐπιτιμᾶν
 τοῖς ἄλλοις μὴδὲν ἐπιδεικνὺς τῶν ἑμαυτοῦ, πειράσο-
 μαι περὶ τῆς αὐτῆς ταύτης εἰπεῖν, παραλιπῶν ἅπαντα
 τὰ τοῖς ἄλλοις εἰρημένα.
 16 (θ.) Τὴν μὲν οὖν ἀρχὴν τοῦ λόγου ποιήσομαι
 τοιαύτην τοῦ γένους αὐτῆς. πλείστων γὰρ ἡμιθέων
 ὑπὸ Διὸς γεννηθέντων μόνης ταύτης γυναικὸς πατὴρ
 ἤξιωσε κληθῆναι. σπουδάσας δὲ μάλιστα περὶ τε τὸν ἢ
 ἐξ Ἀλκμήνης καὶ τοὺς ἐκ Ἀθήνας, τοσοῦτῳ μᾶλλον Ἑλέ-
 νην Ἡρακλέους προὔτιμησεν, ὥστε τῷ μὲν ἰσχὺν ἐδώ-
 κεν, ἣ βία τῶν ἄλλων κρατεῖν δύναται, τῇ δὲ κάλλος
 ἀπένευμεν, ὃ καὶ τῆς ῥώμης αὐτῆς ἄρχειν πέφυκεν.
 17 εἰδὼς δὲ τὰς ἐπιφανείας καὶ τὰς λαμπρότητας οὐκ ἐκ
 τῆς ἡσυχίας ἀλλ' ἐκ τῶν πολέμων καὶ τῶν ἀγῶνων
 γιγνομένας, βουλόμενος αὐτῶν μὴ μόνον τὰ σώματ'
 εἰς θεοὺς ἀναγαγεῖν ἀλλὰ καὶ τὰς δόξας ἀειμνήστους
 καταλιπεῖν, τοῦ μὲν ἐπίπονον καὶ φιλοκίνδυνον τὸν
 βίον κατέστησε, τῆς δὲ περιβλεπτον καὶ περιμάχητον
 τὴν φύσιν ἐποίησεν.
 18 (ι.) Καὶ πρῶτον μὲν Θησεύς, ὁ λεγόμενος μὲν
 Αἰγέως, γενόμενος δ' ἐκ Ποσειδῶνος, ἰδὼν αὐτὴν
 οὐπω μὲν ἀκμάζουσαν, ἤδη δὲ τῶν ἄλλων διαφερου-
 σαν, τοσοῦτον ἠτιτήθη τοῦ κάλλους ὃ κρατεῖν τῶν ἄλ-
 λων εἰθισμένος, ὥσθ' ὑπαρχούσης αὐτῷ καὶ πατρίδος δ
 μεγίστης καὶ βασιλείας ἀσφαλεστάτης ἡγησάμενος οὐκ
 ἄξιον εἶναι ζῆν ἐπὶ τοῖς παροῦσιν ἀγαθοῖς ἄνευ τῆς
 19 πρὸς ἐκεῖνην οἰκειότητος, ἐπειδὴ παρὰ τῶν κυρίων
 οὐχ οἶός τ' ἦν αὐτὴν λαβεῖν, ἀλλ' ἐπέμενον τὴν τε τῆς
 παιδὸς ἡλικίαν καὶ τὸν χρησμὸν τὸν παρὰ τῆς Πυ-
 θίας, ὑπεριδὼν τὴν ἀρχὴν τὴν Τυνδάρεω καὶ κατα-
 φρονήσας τῆς ῥώμης τῆς Κάστορος καὶ Πολυδεύκους
 καὶ πάντων τῶν ἐν Λακεδαίμονι δεινῶν ὀλιγορήσας,

βία λαβὼν αὐτὴν εἰς Ἀφιδναν τῆς Ἀττικῆς κατέθετο,
 20 καὶ τοσαύτην χάριν ἔσχε Πειρίθῳ τῷ μετασχόντι τῆς
 ἀρπαγῆς, ὥστε βουληθέντος αὐτοῦ μνηστεῦσαι Κόρην
 τὴν Διὸς καὶ Δήμητρος, καὶ παρακαλοῦντος ἐπὶ τὴν
 εἰς Αἶδου κατὰ βασιν, ἐπειδὴ συμβουλευῶν οὐχ οἴος 212
 τ' ἦν ἀποτρέπειν, προδήλου τῆς συμφορᾶς οὕσης
 ὅμως αὐτῷ συνηκολούθησε, νομίζων ὀφείλειν τοῦτον
 τὸν ἔρανον, μηδενὸς ἀποστήναι τῶν ὑπὸ Πειρίθου
 προσταχθέντων ἀνθ' ὧν ἐκεῖνος αὐτῷ συνεκινδύ-
 νευσεν.

21 (ια.) Εἰ μὲν οὖν ὁ ταῦτα πράξας εἰς ἦν τῶν τυ-
 χόντων ἀλλὰ μὴ τῶν πολὺ διενεγκόντων, οὐκ ἂν πω
 δῆλος ἦν ὁ λόγος, πότερον Ἑλένης ἔπαινος ἢ κατηγο-
 ρία Θεσέως ἐστίν· νῦν δὲ τῶν μὲν ἄλλων τῶν εὐδο- b
 κιμησάντων εὐρήσομεν τὸν μὲν ἀνδρίας, τὸν δὲ σο-
 φίας, τὸν δ' ἄλλου τινὸς τῶν τοιούτων μερῶν ἀπε-
 στερημένον, τοῦτον δὲ μόνον οὐδ' ἐνὸς ἐνδεᾶ γενό-
 22 μενον ἀλλὰ παντελῆ τὴν ἀρετὴν κτησάμενον. δοκεῖ
 δέ μοι πρόπειν περὶ αὐτοῦ καὶ διὰ μακροτέρων εἰπεῖν·
 ἡγοῦμαι γὰρ ταύτην μεγίστην εἶναι πίστιν τοῖς βου-
 λομένοις Ἑλένην ἐπαινεῖν, ἢ ἐπιδειξώμεν τοὺς ἀγα-
 πήσαντας καὶ θαυμάσαντας ἐκείνην αὐτοὺς τῶν ἄλ- c
 λων θαυμαστοτέρους ὄντας. (ιβ.) Ὅσα μὲν γὰρ ἐφ'
 ἡμῶν γέγονεν, εἰκότως ἂν ταῖς δόξαις ταῖς ἡμετέραις
 αὐτῶν διακρίνομεν, περὶ δὲ τῶν οὕτω παλαιῶν προσ-
 ῆκει τοῖς κατ' ἐκείνον τὸν χρόνον εὖ φρονήσασιν ὁμο-
 νοοῦντας ἡμᾶς φαίνεσθαι.

23 Κάλλιστον μὲν οὖν ἔχω περὶ Θεσέως τοῦτ' εἰπεῖν,
 ὅτι κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον Ἡρακλεῖ γενόμενος ἐνά-
 μιλλον τὴν αὐτοῦ δόξαν πρὸς τὴν ἐκείνου κατέστησεν.
 οὐ γὰρ μόνον τοῖς ὅπλοις ἐκοσμήσαντο παραπλησίους d
 ἀλλὰ καὶ τοῖς ἐπιτηδεύμασιν ἐχρήσαντο τοῖς αὐτοῖς,

πρέποντα τῇ συγγενείᾳ ποιοῦντες. ἐξ ἀδελφῶν γὰρ
 γεγονότες, ὁ μὲν ἐκ Διὸς, ὁ δ' ἐκ Ποσειδῶνος, ἀδελ-
 φὰς καὶ τὰς ἐπιθυμίας ἔσχον. μόνου γὰρ οὗτοι τῶν
 προγεγενημένων ὑπὲρ τοῦ βίου τοῦ τῶν ἀνθρώπων
 24 ἀθληταὶ κατέστησαν. (ιγ.) Συνέβη δὲ τὸν μὲν ὀνο-
 μαστοτέρους καὶ μείζους, τὸν δ' ὀφελιμωτέρους καὶ
 τοῖς Ἑλλήσιν οἰκειωτέρους ποιήσασθαι τοὺς κινδύ-
 νους. τῷ μὲν γὰρ Εὐρύσθεὺς προσέτατε τὰς τε βοῦς e
 τὰς ἐκ τῆς Ἐρυθείας ἀγαγεῖν καὶ τὰ μῆλα τὰ τῶν
 Ἑσπερίδων ἐνεγκεῖν καὶ τὸν Κέρβερον ἀναγαγεῖν καὶ
 τοιούτους ἄλλους πόρους, ἐξ ὧν ἡμέλλεν οὐ τοὺς ἄλ-
 25 λους ὀφελήσειν ἀλλ' αὐτὸς κινδυνεύσειν· ὁ δ' αὐτὸς
 αὐτοῦ κύριος ὧν τούτους προηρείτο τῶν ἀγῶνων, ἐξ 213
 ὧν ἡμέλλεν ἢ τῶν Ἑλλήνων ἢ τῆς αὐτοῦ πατρίδος
 εὐεργέτης γενήσεσθαι. καὶ τὸν τε ταῦρον τὸν ἀνεθέ-
 τα μὲν ὑπὸ Ποσειδῶνος, τὴν δὲ χώραν λυμαινόμενον,
 ὃν πάντες οὐκ ἐτόλμων ὑπομένειν, μόνος χειρωσά-
 μενος μεγάλου φόβου καὶ πολλῆς ἀπορίας τοὺς οἰ-
 26 κούντας τὴν πόλιν ἀπήλλαξεν· καὶ μετὰ ταῦτα Λαπί-
 θαις σύμμαχος γενόμενος, στρατευσάμενος ἐπὶ Κεν-
 ταύρους τοὺς διφυεῖς, οἳ καὶ τάχει καὶ βίῳ διενεγ- b
 κόντες τὰς μὲν ἐπόρθουν, τὰς δ' ἡμέλλον, ταῖς δ'
 ἠπέλουν τῶν πόλεων, τούτους μάχη νικήσας εὐθύς
 μὲν αὐτῶν τὴν ὕβριν ἐπαυσεν, οὐ πολλῶ δ' ὕστερον
 27 τὸ γένος ἐξ ἀνθρώπων ἠφάνισεν. περὶ δὲ τοὺς αὐτοὺς
 χρόνους τὸ τέρας τὸ τραφὲν μὲν ἐν Κρήτῃ, γενόμενον
 δ' ἐκ Πασιφάης τῆς Ἥλιου θυγατρὸς, ᾧ κατὰ μαν-
 τεῖαν δασμόν τῆς πόλεως δις ἐπτά παῖδας ἀποστελ- c
 λούσης, ἰδὼν αὐτοὺς ἀγομένους καὶ πανδημεῖ προ-
 πεμπομένους ἐπὶ θάνατον ἄνομον καὶ προὔπτον καὶ
 πενθουμένους ἐτι ζῶντας, οὕτως ἠγανάκτησεν, ὥσθ'
 ἠγγήσατο κρεῖττον εἶναι τεθνᾶναι μᾶλλον ἢ ζῆν ἀρχῶν

τῆς πόλεως τῆς οὕτως οἰκτρὸν τοῖς ἐχθροῖς φόρον
 28 ὑποτελεῖν ἠναγκασμένης. σύμπλους δὲ γενόμενος, καὶ
 κρατήσας φύσεως ἐξ ἀνδρός μὲν καὶ ταύρου μειγμέ-
 νης, τὴν δ' ἰσχὺν ἐχούσης, οἶαν προσήκει τὴν ἐκ τοι-
 ούτων σωμάτων συγκειμένην, τοὺς μὲν παῖδας δια- d
 σάσας τοῖς γονεῦσιν ἀπέδωκε, τὴν δὲ πόλιν οὕτως
 ἀνόμον καὶ δεινοῦ καὶ δυσπαλλάκτου προστάγματος
 ἤλευθέρωσεν.

29 (ιδ'). Ἀπορῶ δ' ὅ τι χρήσωμαι τοῖς ἐπιλοίοις·
 ἐπιστὰς γὰρ ἐπὶ τὰ Θεσέως ἔργα καὶ λέγειν ἀρξάμενος
 περὶ αὐτῶν ὀκνῶ μὲν μεταξὺ παύσασθαι καὶ παραλι-
 πεῖν τὴν τε Σκίρωνος καὶ Κερκύονος καὶ τῶν ἄλλων
 τῶν τοιοῦτων παρανομίαν, πρὸς οὓς ἀνταγωνιστῆς e
 γενόμενος ἐκείνος πολλῶν καὶ μεγάλων συμφορῶν
 τοὺς Ἕλληνας ἀπῆλλαξεν, αἰσθάνομαι δ' ἑμαυτὸν ἐξω
 φερόμενον τῶν καιρῶν καὶ δέδοικα, μὴ τισι δόξω περι-
 τούτου μᾶλλον σπουδάζειν ἢ περι ἧς τὴν ἀρχὴν ὑπε-
 30 θέμην. ἐξ ἀμφοτέρων οὖν τούτων αἰροῦμαι τὰ μὲν 214
 πλεῖστα παραλιπεῖν διὰ τοὺς δυσκόλως ἀκρωμένους,
 περὶ δὲ τῶν ἄλλων ὡς ἂν δύνωμαι συντομώτατα διελ-
 εῖν, ἵνα τὰ μὲν ἐκείνοις, τὰ δ' ἑμαυτῷ χαρίσωμαι,
 καὶ μὴ παντάπασιν ἠττηθῶ τῶν εἰδισμένων φθονεῖν
 καὶ τοῖς λεγομένοις ἅπασιν ἐπιτιμᾶν.

31 (ιε'). Τὴν μὲν οὖν ἀνδρῖαν ἐν τούτοις ἐπεδείξα-
 τοῖς ἔργοις, ἐν οἷς αὐτὸς καθ' αὐτὸν ἐκινδύνευσε, τὴν
 δ' ἐπιστήμην, ἣν εἶχε πρὸς τὸν πόλεμον, ἐν ταῖς μάχαις, b
 ἐν αἷς μεθ' ὅλης τῆς πόλεως ἠγωνίσαστο, τὴν δ' εὐσέ-
 βειαν τὴν πρὸς τοὺς θεοὺς ἐν τε ταῖς Ἀδράστου καὶ
 ταῖς τῶν παίδων τῶν Ἡρακλέους ἱκετείαις, τοὺς μὲν
 γὰρ μάχῃ νικήσας Πελοποννησίους διέσωσε, τῷ δὲ
 τοὺς ὑπὸ τῇ Καθμείᾳ τελεντήσαντας βία Θεβαίων
 θάψαι παρέδωκε, τὴν δ' ἄλλην ἀρετὴν καὶ τὴν σωφρο-

σύνην ἐν τε τοῖς προειρημένοις καὶ μάλιστα' ἐν οἷς τὴν
 32 πόλιν διώκησεν. (ις.) Ὅρων γὰρ τοὺς βία τῶν πολι- e
 τῶν ἄρχειν ζητοῦντας ἐτέροις δουλεύοντας καὶ τοὺς
 ἐπικίνδυνον τὸν βίον τοῖς ἄλλοις καθιστάντας αὐτοὺς
 περιδεῶς ζῶντας, καὶ πολεμεῖν ἀναγκαζομένους μετὰ
 33 δ' ἄλλων τινῶν πρὸς τοὺς ἐπιστρατενομένους, μετὰ
 συλῶντας μὲν τὰ τῶν θεῶν, ἀποκτείνοντας δὲ τοὺς
 βελτίστους τῶν πολιτῶν, ἀπιστοῦντας δὲ τοῖς οἰκειο-
 τάτοις, οὐδὲν δὲ θαυμάσιον ζῶντας τῶν ἐπὶ θανάτῳ
 συνειλημμένων, ἀλλὰ τὰ μὲν ἐξω ζηλουμένους, αὐτοὺς d
 34 δὲ παρ' αὐτοῖς μᾶλλον τῶν ἄλλων λυπομένους· τί
 γὰρ ἐστὶν ἄλγιον ἢ ζῆν ἅει δεδιότα, μὴ τις αὐτὸν τῶν
 παρεσταίων ἀποκτείνῃ, καὶ μηδὲν ἥττον φοβούμενον
 τοὺς φυλάττοντας ἢ τοὺς ἐπιβουλεύοντας; τούτων
 ἀπάντων καταφρονήσας καὶ νομίσας οὐκ ἄρχοντας ἄλ-
 λά νοσήματα τῶν πόλεων εἶναι τοὺς τοιοῦτους, ἐπέ-
 35 δειξεν, ὅτι ῥᾶδιόν ἐστιν ἅμα τυραννεῖν καὶ μηδὲν χει- e
 ρον διακεῖσθαι τῶν ἐξ ἴσου πολιτενομένων. (ιζ.) Καὶ e
 πρῶτον μὲν τὴν πόλιν σποράδην καὶ κατὰ κώμας οἰ-
 κοῦσαν εἰς ταῦτόν συναγαγὼν τηλικαύτην ἐποίησεν
 ὥστ' ἔτι καὶ νῦν ἀπ' ἐκείνου τοῦ χρόνου μεγίστην 215
 τῶν Ἑλληνίδων εἶναι· μετὰ δὲ ταῦτα κοινὴν τὴν πα-
 τριδα καταστήσας καὶ τὰς ψυχὰς τῶν συμπολιτενομέ-
 νων ἐλευθερώσας ἐξ ἴσου τὴν ἄμιλλαν αὐτοῖς περὶ τῆς
 ἀρχῆς ἐποίησε, πιστεύων μὲν ὁμοίως αὐτῶν προέξειν
 ἀσκούντων ὥσπερ ἀμελούντων, εἰδὼς δὲ τὰς τιμὰς
 ἡδίους οὕσας τὰς παρὰ τῶν μέγα φρονούντων ἢ τὰς
 36 παρὰ τῶν δουλευόντων. τοσοῦτον δ' ἐδέησεν ἀκόν- b
 ταν τι ποιεῖν τῶν πολιτῶν, ὥστ' ὁ μὲν τὸν δῆμον
 καθίστη κύριον τῆς πολιτείας, οἱ δὲ μόνον αὐτὸν ἄρ-
 χεῖν ἠέξουσιν, ἡγούμενοι πιστοτέραν καὶ κοινοτέραν

εἶναι τὴν ἐκείνου μοναρχίαν τῆς αὐτῶν δημοκρατίας. οὐ γὰρ ὅσπερ ἕτεροι τοὺς μὲν πόνοους ἄλλοις προσ-
 ἔταττε, τῶν δ' ἡδονῶν αὐτὸς μόνος ἀπέλαυεν, ἀλλὰ
 τοὺς μὲν κινδύνους ἰδίους ἐποιεῖτο, τὰς δ' ὠφελείας
 37 ἅπασιν εἰς τὸ κοινὸν ἀπέδιδου. καὶ γὰρ τοι διετέλεσε
 τὸν βίον οὐκ ἐπιβουλευόμενος ἀλλ' ἀγαπώμενος, οὐδ' ^c
 ἐπακτῷ δυνάμει τὴν ἀρχὴν διαφυλάττων ἀλλὰ τῇ τῶν
 πολιτῶν εὐνοίᾳ δορυφορούμενος, τῇ μὲν ἐξουσίᾳ τυ-
 ραννῶν, ταῖς δ' εὐεργεσίαις δημαγωγῶν. οὕτω γὰρ
 νομίμως καὶ καλῶς διώκει τὴν πόλιν ὥστ' ἔτι καὶ νῦν
 ἱχνος τῆς ἐκείνου πραότητος ἐν τοῖς ἡθῆσιν ἡμῶν κα-
 ταλελείφθαι.

38 (ιγ'.) Τὴν δὴ γεννηθεῖσαν μὲν ὑπὸ Διὸς, κρατή-
 σασαν δὲ τοιαύτης ἀρετῆς καὶ σωφροσύνης, πῶς οὐκ ^d
 ἐπαινεῖν χρὴ καὶ τιμᾶν καὶ νομίζειν πολὺ τῶν πάποτε
 γενομένων διενεργεῖν; οὐ γὰρ δὴ μάρτυρά γε πιστό-
 τερον οὐδὲ κριτὴν ἰκανώτερον ἔχομεν ἐπαγαγέσθαι
 περὶ τῶν Ἑλένης προσόντων ἀγαθῶν τῆς Θεσείας δια-
 νοίας. ἵνα δὲ μὴ δοκῶ δι' ἀπορίαν περὶ τὸν αὐτὸν
 τόπον διατρίβειν, μηδ' ἀνδρὸς ἐνὸς δόξῃ καταχρώμε-
 νος ἐπαινεῖν αὐτήν, βούλομαι καὶ περὶ τῶν ἐχομένων
 διελεῖσθαι.

39 (ιδ'.) Μετὰ γὰρ τὴν Θεσείας εἰς Αἰδοῦ κατάβα- ^e
 σιν ἐπανελθούσης αὐτῆς εἰς Λακεδαιμόνα καὶ πρὸς τὸ
 μνηστεύεσθαι λαβούσης ἡλικίαν ἅπαντες οἱ τότε βασι-
 λεύοντες καὶ θυναστεύοντες τὴν αὐτὴν γνώμην ἔσχον
 περὶ αὐτῆς· ἐξὸν γὰρ αὐτοῖς λαμβάνειν ἐν ταῖς αὐτῶν ²¹⁶
 40 πόλεσι γυναικας τὰς πρωτενοῦσας, ὑπεριδόντες τοὺς
 οἴκοι γάμους ἤλθον ἐκείνην μνηστεύοντες. οὕτω δὲ
 κεκριμένου τοῦ μέλλοντος αὐτῇ συνοικήσειν ἀλλ' ἔτι
 κοινῆς τῆς τύχης οὔσης οὕτω πρόδηλος ἦν ἅπασιν
 ἔσομένη περιμάχτος, ὥστε συνελθόντες πίστει ἐδο-

σαν ἀλλήλοις ἢ μὴν βοηθήσειν, εἰ τις ἀποστεροίη τὸν
 ἀξιοθέντα λαβεῖν αὐτήν, νομίζων ἕκαστος τὴν ἐπι- ^b
 41 κουρίαν ταύτην αὐτῷ παρασκευάζειν. τῆς μὲν οὖν
 ἰδίας ἐλπίδος πλήν ἐνὸς ἀνδρὸς ἅπαντες ἐψεύσθησαν,
 τῆς δὲ κοινῆς δόξης ἧς ἔσχον περὶ ἐκείνης οὐδεὶς αὐ-
 τῶν διήμαρτεν. (κ'.) Οὐ πολλοῦ γὰρ χρόνου διελθόν-
 τος, γενομένης ἐν θεοῖς περὶ κάλλους ἔριδος, ἧς Ἀλέ-
 ξανδρος ὁ Πριάμου κατέστη κριτῆς, καὶ διδούσης Ἡρας
 μὲν ἀπάσης αὐτῷ τῆς Ἀσίας βασιλεύειν, Ἀθηνᾶς δὲ
 42 κρατεῖν ἐν τοῖς πολέμοις, Ἀφροδίτης δὲ τὸν γάμον
 τὸν Ἑλένης, τῶν μὲν σομάτων οὐ δυνηθεὶς λαβεῖν ^c
 διάγνωσιν ἀλλ' ἠτήθη τῆς τῶν θεῶν ὄψεως, τῶν
 δὲ δωρεῶν ἀναγκασθεὶς γενέσθαι κριτῆς, ἔλλετο τὴν
 οἰκειότητα τὴν Ἑλένης ἀντὶ τῶν ἄλλων ἀπάντων, οὐ
 πρὸς τὰς ἡδονὰς ἀποβλέψας, — καίτοι καὶ τοῦτο τοῖς
 εὖ φρονοῦσι πολλῶν αἰρετώτερόν ἐστιν, ἀλλ' ὅμως
 43 οὐκ ἐπὶ τοῦθ' ὄρμησεν, ἀλλ' ἐπεθύμησε Διὸς γενέσθαι
 κηδεστῆς, νομίζων πολὺ μείζω καὶ καλλίω ταύτην εἶ-
 ναι τὴν τιμὴν ἢ τὴν τῆς Ἀσίας βασιλείαν, καὶ μεγάλας ^d
 μὲν ἀρχὰς καὶ θυναστείας καὶ φαύλοισι ἀνθρώποις ποτὲ
 παραγίγνεσθαι, τοιαύτης δὲ γυναικὸς οὐδένα τῶν
 ἐπιγιγνομένων ἀξιοθήσεσθαι, πρὸς δὲ τούτοις οὐδὲν
 ἂν κτήμα κάλλιον καταλιπεῖν τοῖς παισὶν ἢ παρασκευ-
 44 ἄσας αὐτοῖς, ὅπως μὴ μόνον πρὸς πατρός ἀλλὰ καὶ
 πρὸς μητρός ἀπὸ Διὸς ἔσονται γεγονότες. ἠπίστατο
 γὰρ τὰς μὲν ἄλλας εὐτυχίας ταχέως μεταπιπτούσας,
 τὴν δ' εὐγένειαν αἰεὶ τοῖς αὐτοῖς παραμένουσαν, ὥστε ^e
 ταύτην μὲν τὴν αἴρεσιν ὑπὲρ ἅπαντος τοῦ γένους ἔσε-
 σθαι, τὰς δ' ἑτέρας δωρεὰς ὑπὲρ τοῦ χρόνου μόνον
 τοῦ καθ' αὐτόν.

45 (κβ'.) Τῶν μὲν οὖν εὖ φρονούντων οὐδεὶς ἂν
 τοῖς λογισμοῖς τούτοις ἐπιτιμήσειεν, τῶν δὲ μηδὲν πρὸ ²¹⁷

τοῦ πράγματος ἐνθυμουμένων ἀλλὰ τὸ συμβαῖνον μόνον σκοπομένων ἤδη τινὲς ἐλοιδορήσαν αὐτόν· ὧν τὴν ἄνοιαν ἐξ ὧν ἐβλασφήμησαν περὶ ἐκείνου ῥάδιον
 46 ἅπασι καταμαθεῖν. πῶς γὰρ οὐ καταγέλαστον πεπόν-
 θασιν, εἰ τὴν αὐτῶν φύσιν ἰκανωτέραν εἶναι νομίζουσι
 τῆς ὑπὸ τῶν θεῶν προκριθείσης; οὐ γὰρ δὴ που περὶ
 ὧν εἰς τοσαύτην ἔριν κατέστησαν τὸν τυχόντα διαγνώ-
 ναι κύριον ἐποίησαν, ἀλλὰ δῆλον, ὅτι τοσαύτην ἔσχον
 σπουδὴν ἐκλέξασθαι κριτὴν τὸν βέλτιστον, ὅσῃν περὶ
 47 αὐτοῦ τοῦ πράγματος ἐπιμέλειαν ἐποίησαντο. χρὴ δὲ
 σκοπεῖν, ὅποτός τις ἦν, καὶ δοκιμάζειν αὐτὸν οὐκ ἐκ
 τῆς ὀργῆς τῆς τῶν ἀποτυχουσῶν, ἀλλ' ἐξ ὧν ἅπασαι
 βουλευσάμεναι προείλοντο τὴν ἐκείνου διάνοιαν. κα-
 κῶς μὲν γὰρ παθεῖν ὑπὸ τῶν κριτῶν οὐδὲν κω-
 λυεῖ καὶ τοὺς μηδὲν ἐξημαρτηκότας· τοιαύτης δὲ τι-
 μῆς τυχεῖν ὥστε θνητῶν ὄντα θεῶν γενέσθαι κριτὴν, c
 οὐχ οἶόν τε μὴ οὐ τὸν πολὺ τῇ γνώμῃ διαφέροντα.
 48 (κβ'.) Θανμάξω δ' εἰ τις οἶεται κακῶς βεβουλευθεῖν
 τὸν μετὰ ταύτης ζῆν ἐλόμενον, ἧς ἕνεκα πολλοὶ τῶν
 ἡμιθέων ἀποθνήσκουσιν ἠθέλησαν. πῶς δ' οὐκ ἂν ἦν
 ἀνόητος, εἰ τοὺς θεοὺς εἰδῶς περὶ κάλλους φιλοει-
 κοῦντας αὐτὸς κάλλους κατεφρόνησε, καὶ μὴ ταύτην
 ἐνόμισε μεγίστην εἶναι τῶν θωρεῶν, περὶ ἧς κάκεινας
 ἑώρα μάλιστα σπουδαζούσας;
 49 (κγ'.) Τίς δ' ἂν τὸν γάμον τὸν Ἑλένης ὑπερεΐδεν, d
 ἧς ἀρπασθείσης οἱ μὲν Ἕλληνες οὕτως ἡγανάκησαν
 ὥσπερ ὅλης τῆς Ἑλλάδος πεπορθημένης, οἱ δὲ βάρβα-
 ροὶ τοσοῦτον ἐφρόνησαν, ὅσον περ ἂν εἰ πάντων ἡμῶν
 ἐκράτησαν. δῆλον δ' ὡς ἐκάτεροι διετέθησαν· πολλῶν
 γὰρ αὐτοῖς πρότερον ἐγκλημάτων γενομένων ὑπὲρ μὲν
 τῶν ἄλλων ἡσυχίαν ἤγον, ὑπὲρ δὲ ταύτης τηλικούτου
 συνεστήσαντο πόλεμον οὐ μόνον τῷ μεγέθει τῆς ὀρ-

γῆς ἀλλὰ καὶ τῷ μήκει τοῦ χρόνου καὶ τῷ πλήθει τῶν e
 50 παρασκευῶν, ὅσος οὐδεὶς πώποτε γέγονεν. ἐξὸν δὲ τοῖς
 μὲν ἀποδοῦσιν Ἑλένην ἀπηλλάχθαι τῶν παρόντων
 κακῶν, τοῖς δ' ἀμελήσασιν ἐκείνης ἀδεῶς οἰκεῖν τὸν 218
 ἐπίλοιπον χρόνον, οὐδέτεροι ταῦτ' ἠθέλησαν· ἀλλ' οἱ
 μὲν περιεώρων καὶ τὰς πόλεις ἀναστάτους γιγνομένας
 καὶ τὴν χώραν πορθουμένην, ὥστε μὴ προσέσθαι τοῖς
 Ἕλλησιν αὐτήν, οἱ δ' ἠροῦντο μένοντες ἐπὶ τῆς ἄλλο-
 τρίας καταγρησάσκειν καὶ μηδέποτε τοὺς αὐτῶν ἰδεῖν
 51 μᾶλλον ἢ κείνην καταλιπόντες εἰς τὰς αὐτῶν πατρι-
 δας ἀπελθεῖν. καὶ ταῦτ' ἐποίουν οὐχ ὑπὲρ Ἀλεξάνδρου b
 καὶ Μενελάου φιλοεικοῦντες, ἀλλ' οἱ μὲν ὑπὲρ τῆς
 Ἀσίας, οἱ δ' ὑπὲρ τῆς Εὐρώπης, νομίζοντες, ἐν ὀπο-
 τέρα τὸ σῶμα τοῦ κείνης κατοικήσεις, ταύτην εὐδαι-
 μονεστέραν τὴν χώραν ἔσεσθαι.
 52 (κδ'.) Τοσοῦτος δ' ἔρωσ ἐνέπεσε τῶν πόνων καὶ
 τῆς στρατείας ἐκείνης οὐ μόνον τοῖς Ἕλλησι καὶ τοῖς
 βαρβάροις ἀλλὰ καὶ τοῖς θεοῖς, ὥστ' οὐδὲ τοὺς ἐξ αὐτῶν
 γεγονότας ἀπέτρεψαν τῶν ἀγῶνων τῶν περὶ Τροίαν, c
 ἀλλὰ Ζεὺς μὲν προειδῶς τὴν Σαρπηδόνος εἰμαρμένην,
 Ἥως δὲ τὴν Μέμνονος, Ποσειδῶν δὲ τὴν Κύκνου,
 Θέτις δὲ τὴν Ἀχιλλέως, ὅμως αὐτοὺς συνεξώρησαν
 53 καὶ συνέπεμψαν, ἡγούμενοι κάλλιον αὐτοῖς εἶναι τε-
 θνᾶναι μαχομένοις περὶ τῆς Λιδὸς θυγατρὸς μᾶλλον ἢ
 ζῆν ἀπολειφθεῖσι τῶν περὶ ἐκείνης κινδύνων. καὶ τί
 δεῖ θανμάξαι, ἃ περὶ τῶν παιδῶν διανοήθησαν; αὐ-
 τοὶ γὰρ πολὺ μείζω καὶ δεινότεραν ἐποίησαντο παρά-
 ταξιν τῆς πρὸς Γίγαντας αὐτοῖς γενομένης· πρὸς μὲν d
 γὰρ ἐκείνους μετ' ἀλλήλων ἐμαχέσαντο, περὶ δὲ ταύ-
 τῆς πρὸς σφᾶς αὐτοὺς ἐπολέμησαν.
 54 (κε'.) Εὐλόγως δὲ κάκεινοι ταῦτ' ἔγνωσαν, καὶ γὰρ
 τηλικαύταις ὑπερβολαῖς ἔχω χρήσασθαι περὶ αὐτῆς·

κάλλους γὰρ πλεῖστον μέρος μετέσχεν, ὃ σεμνότατον καὶ τιμιώτατον καὶ θειότατον τῶν ὄντων ἐστίν. ῥᾶδιον δὲ γινῶναι τὴν δύναμιν αὐτοῦ· τῶν μὲν γὰρ ἀνδρίας ἢ σοφίας ἢ δικαιοσύνης μὴ μετεχόντων πολλὰ φανήσεται ε τιμώμενα μᾶλλον ἢ τούτων ἕκαστον, τῶν δὲ κάλλους ἀπεστερημένων οὐδὲν εὐρήσομεν ἀγαπώμενον ἀλλὰ πάντα καταφρονούμενα, πλὴν ὅσα ταύτης τῆς ἰδέας κεκοινώνηκε, καὶ τὴν ἀρετὴν διὰ τοῦτο μάλιστα εὐδοκίμοῦσαν, ὅτι κάλλιστον τῶν ἐπιτηδευμάτων ἐστίν.

55 γνοίη δ' ἂν τις κἀκεῖθεν, ὅσον διαφέρει τῶν ὄντων, 217
ἐξ ὧν αὐτοὶ διατιθέμεθα πρὸς ἕκαστον αὐτῶν. τῶν μὲν γὰρ ἄλλων, ὧν ἂν ἐν χρεῖα γενώμεθα, τυχεῖν μόνον βουλόμεθα, περαιτέρω δὲ περὶ αὐτῶν οὐδὲν τῆ ψυχῇ προσπεπόνθαμεν· τῶν δὲ καλῶν ἕως ἡμῶν ἐγγίγνεται, τοσοῦτω μείζω τοῦ βούλεσθαι ῥώμην ἔχων,

56 ὅσῳ περὶ καὶ τὸ πρᾶγμα κρείττον ἐστίν. καὶ τοῖς μὲν κατὰ σύνεσιν ἢ κατ' ἄλλο τι προέχουσι φθονοῦμεν, ἢ μὴ τῷ ποιεῖν ἡμᾶς εὖ καθ' ἑκάστην τὴν ἡμέραν b προσαγάγωνται καὶ στέργειν σφᾶς αὐτοὺς ἀναγκάσωσι· τοῖς δὲ καλοῖς εὐθύς ἰδόντες εὖνοι γιγνόμεθα, καὶ μόνους αὐτοὺς ὥσπερ τοὺς θεοὺς οὐκ ἀπαγορεύομεν

57 θεραπεύοντες, ἀλλ' ἥδιον δουλεύομεν τοῖς τοιοῦτοις ἢ τῶν ἄλλων ἄρχομεν, πλείω χάριν ἔχοντες τοῖς πολλὰ προστάττουσιν ἢ τοῖς μηδὲν ἐπαγγέλλουσιν. καὶ τοὺς μὲν ὑπ' ἄλλη τιῶν δυνάμει γιγνομένους λοιδοροῦμεν καὶ κόλακας ἀποκαλοῦμεν, τοὺς δὲ τῷ κάλλει λατρεύο- c οντας φιλοκάλους καὶ φιλοπόνοους εἶναι νομίζομεν.

58 τοσαύτη δ' εὐσεβεία καὶ προνοία χρῶμεθα περὶ τὴν ἰδέαν τὴν τοιαύτην, ὥστε καὶ τῶν ἐχόντων τὸ κάλλος τοὺς μὲν μισθαρηήσαντας καὶ κακῶς βουλευσαμένους περὶ τῆς αὐτῶν ἡλικίας μᾶλλον ἀτιμάζομεν ἢ τοὺς εἰς τὰ τῶν ἄλλων σώματ' ἐξαμαρτόντας· ὅσοι δ' ἂν τὴν

αὐτῶν ὄραν διαφυλάξωσιν ἄβατον τοῖς πονηροῖς ὥσπερ ἱερὸν ποιήσαντες, τούτους εἰς τὸν ἐπίλοιπον χρόνον ὁμοίως τιμῶμεν ὥσπερ τοὺς ὄλην τὴν πόλιν ἀγαθόν τι ποιήσαντας.

59 (κς.) Καὶ τί δεῖ τὰς ἀνθρωπίνους δόξας λέγοντα διατρέβειν; ἀλλὰ Ζεὺς ὁ κρατῶν πάντων ἐν μὲν τοῖς ἄλλοις τὴν αὐτοῦ δύναμιν ἐνδείκνυται, πρὸς δὲ τὸ κάλλος ταπεινὸς γιγνόμενος ἀξιοὶ πλησιάζειν. Ἀμφιτρώωνι μὲν γὰρ εἰκασθεὶς ὡς Ἀλκμήνην ἤλθε, χρυσὸς δὲ ἦυεις Λανάη συνεγένετο, κύκνος δὲ γενόμενος εἰς e τοὺς Νεμέσεως κόλπους κατέφυγε, τούτῳ δὲ πάλιν ὁμοιωθεὶς Ἀθήδαν ἐνύμφευσεν· αἶε δὲ μετὰ τέχνης ἀλλ' οὐ μετὰ βίας θηρώμενος φαίνεται τὴν φύσιν τὴν τοιαύτην. 218

60 τοσοῦτω δὲ μᾶλλον προτετιμῆται τὸ κάλλος παρ' ἐκείνοις ἢ παρ' ἡμῖν, ὥστε καὶ ταῖς γυναιξὶ ταῖς αὐτῶν ὑπὸ τούτου κρατουμέναις συγγνώμην ἔχουσι, καὶ πολλὰς ἂν τις ἐπιδείξει τῶν ἀθανάτων, αἶ θνητοῦ κάλλους ἠττήθησαν, ὧν οὐδεμία λαθεῖν τὸ γεγενημένον ὡς αἰσχύνῃν ἔχον ἐξήτησεν, ἀλλ' ὡς καλῶν ὄντων τῶν πεπραγμένων ὑμνεῖσθαι μᾶλλον ἢ σιωπᾶσθαι περὶ αὐτῶν ἠβουλήθησαν. μέγιστον δὲ τῶν εἰρημένων· πλείους γὰρ ἂν εὖροιμεν διὰ τὸ κάλλος b ἀθανάτους γεγενημένους ἢ διὰ τὰς ἄλλας ἀρετὰς ἀπάσας.

61 (κς.) Ὡν Ἐλένη τοσοῦτω πλέον ἔσχεν, ὅσῳ περὶ καὶ τὴν ὄψιν αὐτῶν διήνεγκεν. οὐ γὰρ μόνον ἀθανασίας ἔτυχεν, ἀλλὰ καὶ τὴν δύναμιν ἰσόθεον λαβοῦσα πρῶτον μὲν τοὺς ἀδελφοὺς ἤδη κατεχομένους ὑπὸ τῆς πεπρωμένης εἰς θεοὺς ἀνήγαγε, βουλομένη δὲ πιστὴν ποιῆσαι τὴν μεταβολὴν οὕτως αὐτοῖς τὰς τιμὰς ἐναργεῖς ἔδωκεν ὥσθ' ὄρωμένους ὑπὸ τῶν ἐν τῇ θαλάττῃ c κινδυνευόντων σώζειν, οἵτινες ἂν αὐτοὺς εὐσεβῶς

62 κάτω κατακαλέσονται. μετὰ δὲ ταῦτα τοσαύτην Με-
νελάω χάριν ἀπέδωκεν ὑπὲρ τῶν πόνων καὶ τῶν κιν-
δύνων, οὓς δι' ἐκείνην ὑπέμεινε, ὥστε τοῦ γένους
ἅπαντος τοῦ Πελοπιδῶν διαφθαρέντος καὶ κακοῖς ἀνη-
κέστοις περιπεσόντος οὐ μόνον αὐτὸν τῶν συμφορῶν
τούτων ἀπήλλαξεν ἀλλὰ καὶ θεὸν ἀντὶ θνητοῦ ποιή-
σασα σύνοικον αὐτῇ καὶ πάρεδρον εἰς ἅπαντα τὸν
63 αἰῶνα κατεστήσατο. καὶ τούτοις ἔχω τὴν πόλιν τὴν δ
Σπαρτιατῶν τὴν μάλιστα τὰ παλαιὰ διασώζουσαν ἐρ-
γω παρασχέσθαι μαρτυροῦσαν· ἐτι γὰρ καὶ νῦν ἐν
Θεράπυαις τῆς Λακωνικῆς θυσίας αὐτοῖς ἀγίας καὶ
πατρίας ἀποτελοῦσιν οὐχ ὡς ἤρῳσιν ἀλλ' ὡς θεοῖς
ἀμφοτέροισι οὖσιν.

64 (κη'.) Ἐνεδείξατο δὲ καὶ Στησιχόρῳ τῷ ποιητῇ τὴν
αὐτῆς δύναμιν· ὅτε μὲν γὰρ ἀρχόμενος τῆς φθῆς
ἐβλασφήμησέ τι περὶ αὐτῆς, ἀνέστη τῶν ὀφθαλμῶν ε
ἐστεργημένος, ἐπειδὴ δὲ γνοῦς τὴν αἰτίαν τῆς συμφορᾶς
τὴν καλουμένην παλινοιδίαν ἐποίησε, πάλιν αὐτὸν
65 εἰς τὴν αὐτὴν φύσιν κατέστησεν. λέγουσι δὲ τινες καὶ
τῶν Ὀμηριδῶν, ὡς ἐπιστάσα τῆς νυκτὸς Ὀμήρῳ προσ-
έταξε ποιεῖν περὶ τῶν στρατευσαμένων ἐπὶ Τροίαν,
βουλομένη τὸν ἐκείνων θάνατον ζηλωτότερον ἢ τὸν 219
βίον τὸν τῶν ἄλλων καταστήσαι· καὶ μέρος μὲν τι διὰ
τὴν Ὀμήρου τέχνην, μάλιστα δὲ διὰ ταύτην οὕτως
ἐπαφρόδιτον καὶ παρὰ πᾶσιν ὀνομαστὴν αὐτοῦ γενέ-
σθαι τὴν ποιήσιν.

66 (κθ'.) Ὡς οὖν καὶ δίκην λαβεῖν καὶ χάριν ἀπο-
δοῦναι δυναμένην, τοὺς μὲν τοῖς χρήμασι προέχοντας
ἀναθήμασι καὶ θυσίαις καὶ ταῖς ἄλλαις προσόδοις ἰλά-
σκεσθαι καὶ τιμᾶν αὐτὴν χρῆ, τοὺς δὲ φιλοσόφους b
πειρᾶσθαι τι λέγειν περὶ αὐτῆς ἄξιον τῶν ὑπαρχόν-

των ἐκείνη· τοῖς γὰρ πεπαιδευμένοις πρέπει τοιαύτας
ποιεῖσθαι τὰς ἀπαρχάς.

67 (λ'.) Πολὺν δὲ πλείω τὰ παραλελειμμένα τῶν εἰ-
ρημένων ἐστίν. χωρὶς γὰρ τεχνῶν καὶ φιλοσοφιῶν καὶ
τῶν ἄλλων ἀφελειῶν, ἃς ἔχει τις ἂν εἰς ἐκείνην καὶ
τὸν πόλεμον τὸν Τρωϊκὸν ἀνευεργεῖν, δικαίως ἂν καὶ
τοῦ μὴ δουλεύειν ἡμᾶς τοῖς βαρβάροις Ἑλένην αἰτίαν
εἶναι νομίζομεν. εὐρήσομεν γὰρ τοὺς Ἕλληνας δι' e
αὐτὴν ὁμοιοῦσαν καὶ κοινὴν στρατείαν ἐπὶ τοῖς
βαρβάροις ποιησαμένους, καὶ τότε πρῶτον τὴν Εὐρώ-
68 πην τῆς Ἀσίας τροπαιοὺς στήσασαν· ἐξ ὧν τοσαύτης
μεταβολῆς ἐτύχουμεν, ὥστε τὸν μὲν ἐπέκεινα χρόνον
οἱ δυστυχοῦντες ἐν τοῖς βαρβάροις τῶν Ἑλληνίδων
πόλεων ἄρχειν ἤξιον, καὶ Λαυαὸς μὲν ἐξ Αἰγύπτου
φυγῶν Ἄργος κατέσχε, Κάδμος δὲ Σιδωνίος Θηβῶν
ἐβασίλευσε, Κᾶρες δὲ τὰς νήσους κατώκουν, Πελο- d
ποννήσου δὲ συμπάσης ὁ Ταυτάλου Πέλοψ ἐκράτησεν,
μετὰ δ' ἐκείνους τὸν πόλεμον τοσαύτην ἐπίδοσιν τὸ
γένος ἡμῶν ἔλαβεν ὥστε καὶ πόλεις μεγάλας καὶ χώραν
69 πολλὴν ἀφελέσθαι τῶν βαρβάρων. ἦν οὖν τινὲς βού-
λωνται ταῦτα διεργάζεσθαι καὶ μηκύνειν, οὐκ ἀπορή-
σουσιν ἀφορμῆς, ὅθεν Ἑλένην ἔξω τῶν εἰρημένων
ἔξουσιν ἐπαινεῖν, ἀλλὰ πολλοῖς καὶ καινοῖς λόγοις ἐν-
τευξονται περὶ αὐτῆς.

